

This book was produced in EPUB format by the Internet Archive.

The book pages were scanned and converted to EPUB format automatically. This process relies on optical character recognition, and is somewhat susceptible to errors. The book may not offer the correct reading sequence, and there may be weird characters, non-words, and incorrect guesses at structure. Some page numbers and headers or footers may remain from the scanned page. The process which identifies images might have found stray marks on the page which are not actually images from the book. The hidden page numbering which may be available to your ereader corresponds to the numbered pages in the print edition, but is not an exact match; page numbers will increment at the same rate as the corresponding print edition, but we may have started numbering before the print book's visible page numbers. The Internet Archive is working to improve the scanning process and resulting books, but in the meantime, we hope that this book will be useful to you.

The Internet Archive was founded in 1996 to build an Internet library and to promote universal access to all knowledge. The Archive's purposes include offering permanent access for researchers, historians, scholars, people with disabilities, and the general public to historical collections that exist in digital format. The Internet Archive includes texts, audio, moving images, and software as well as archived web pages, and provides specialized services for information access for the blind and other persons with disabilities.

Created with hocr-to-epub (v.0.0.1)

Buddhas samtaler De lange tekstene Digha Nikāya Oversatt
av Kåre A. Lie

The text on this page is estimated to be only 28.33% accurate

Innhold mør ords goSrr ea 8 LE: Det spddömmehøe net.
Lassa dead lagsre saa tda enter Sa ade se ud bed å 27 Tanedans pass
dddsssbadn sea GeV NE EG 21 Pet middommelhge ne svare
sarsearer ee pe EDEA 31 2 Minkelves hikek sosser SE 66 Fe dAN
urene Me Se SEG 66 Vunkelivets frukter 5 15 553 satte Se 69 S
Samtdlen med Aba vass Aes arana Se Ne NSA 100 kolde vvasessrrs
eee Tv aeee så 100 Søraralen med Abad das sa bar Dr te ENG 102 4:
Samialen med Sonndanda.s25kstalsres Tråsndesaanee Aldra edenr
119 lede da re Te NS 119 Samtalen ned Sonne Sadat ee ad 121 5
Samtalen med Kunda vag sva res e hakkdd ee baade bad hd der å
132 nredane..42r 2025 SR Sen STATeR GE Aae AEA 132 lan NAN
135 6. Samtalen med Håtéskår- Mahal . +
+ isOstevarsiadssnisakteTagsakekeaens 147 Anledning Larssen dere
147 Samtalen med Hareskår- Mahali--oavavvvvrv rvrvrvrvrn
rane 149 Faen nede ee 155

The text on this page is estimated to be only 41.83% accurate

8. Samtalen med Kassapa, eller Buddhas løvebrøl.....avvvvrvrvrvvenen 156 Fedre SJ NES 156 Samtalen med Kassapa, eller Buddhas løvebrøl.-aavvvavarvvr 158 9: Samtalen med Potthapada vi sivarssakteiaratasereret nerder eres 167 mednng Lure dts ST 167 Saale med Poppa arvede breer eer 169 10:-Samfalén med Subbassaismasvrss estetikk eaT TERRE TED DEE AA 187 TE 10061051 EEE DE ERA EN RENE EE DEE EN OE 187 Samtalen med SUBbarLaas saskasts psstbere Dele HENT TGIS FEN ma 189 171: Samtalen med Kovaddn vass russere eee er 195 IE re EEE REE DE EE SSE EE EN DETT 195 Samtalenmed Kövaddha 2eiusstenseseset Seat 197 12: Samtalen med Loheca vrede 204 mednng res tese NST 204 Samtalen med Lota sessvidkreotabidkksta dekretet kurveetts 206 13. Om dem som kjenner de tre vedaer avvvvvrnrnrarvrnr vn raraenen 213 fredag ass eee re Ea R 213 Om dem som Kjenner de tré vedaet 244 Santana AS 215 14: Densstore lesende suv adapter E PT HESA TET NR pA 228 FE de ge na ek AS Nr 228 DEN JOE ENE ae Te NN 230 15. Den store samtalen om årsakssammenhenger avvvnnrrnnrrnnrenen 262 hedensk nvr lårene pa Deler pr ea an 262 Den store samtalen om årsakssammenhenger ...- +-.avvvvvravavaveven 266

The text on this page is estimated to be only 42.91% accurate

16. Den store teksten om Mesterens bortgang
.....avavvvarvrnrnrnrvenen 278 fnledanes.u + dressert re ae 278
Den store teksten om Mesterens bortgang avvvvvrnrnrnrnrnen
282 17. Kong Sudåssana den store. ses. + s sasvsrasakler adaddsder
sOuddape å bds 342 Koledane iss sere re ee bee dd 342 Kong:
Sudassanå den Støres sparker Aves Fase 345 18. Historien om
Folkenes OKsessussjastsearsdaekskta eee 364 Frlédamesagaraodasst
Søegee Sørarrsdaed SasrGdadLøer 364 Historien om Folkenes Oksé
v + srsser tatarer as 366 19. Historien om Govinda den störe Lus
savsskssasva sårer ke ke Pen 31 Tledaner Lasses te bedere Seed SPA
Historien om Govinda den store. a.ananvvenrevevevea en
renenen 379 20.Derstore mølle ass ata LETE 398
fnledanssutesssseshetfarshesrt adresser 398 Detsioremhøehauon saa
almer OA Ge Dee ba 400 21: Sakkas spørsmål aars Tøn 409
Aredingssadsteppe sant ves ske a ves re sek ester edee 409 Søkkas
spørs ss ee 411 22. Den store teksten om oppmerksomhetens
hovedområder»avvvvvnnr 429 Dolkdans av pesl G) 429 Den
store teksten om oppmerksomhetens hovedområder vvavrr 433
23: Samtalen med Payast saa assorterte sd pe ped 451
Fnledins.nassøaurnse fastadt pe Luse ee HEIE Suede å sdd 451

The text on this page is estimated to be only 37.36% accurate

24. 25: 26. 2 28. 29. 30. Samtalén med PAY satte arr see
454 Fottellmgen om Paul asså se 477 fnledins ss 4rpåst ae ST ee
477 Fortelm sen om Feet 478 Løvebrølet 1 Udunbarka «suste erere
as vakte 498 Tedåine vass erre serves vea eee ee 498 Løvebrølett
Udambåarla + viskose ee ks 500 Den rettmessige kongens løvebrøl
.....-avauvvnnavvvrvrara ve vvraren 515 Doledans eve EN 515 Den
rettmessige kongens løvebrøl».avvuvavvnvvrarareneven SI?
Samfunnssklassenes opprinnelse aavvvvvvnrarvrar ra
rararrnren 530 kokdams savareqaaavvsvas sr aeseeda Ter NaIT GN
ed 530 Samfunnssklassenes opprinnelse aavvvvvvnrarvrnn rn
rarvvnve 531 Sariputtas |ovprisning av Buddha < «ass 2204 hege
røtesasrekslesenøvdet 541 Aedingsavdse ret sanere anse b ee 541
Såriputtas lovprisning av Buddha aovvvvavvvvvavvvraavvrrenn
542 Den herhee forklarmeen 4vjv4arasa parade TG 554
holedns.Lussdstlge relser ere Aes used 554 Den Herse Forkarmsen.
usage See se PG 556 Kjemneresnene på bi sormr. uaskasv LAS aSriG
aan STE 574 fnledanssuesotssatttdaLshadom Gassene 574
Kjennetegnene på en stor månd svsvviea sees NO KeNe hiSTsaNT
KuDase ST

The text on this page is estimated to be only 31.64% accurate

RTS SG eder 613 AAedønP an arsean sved EAS Svea STE
SÅ 613 EG GERE EEE TRE EST 616 32. Atanata-vers til beskyttelse
sa 128 sene nese 626 faledame ease servere est rede adlet 626
Atanata -verstil beskyttelse: slussrera sverdene sie 628 33 Den
støte restasjonen Jasså Me SEN LEG 639 hiedang ss + arsekas Nerve
Dere sed as AE TA 639 Penstore resajaneN See eTad 641 34.
Teksten med th ønpper på tu hver. saadainddtess ktsvda dar base
bre nie 690 Mnedang Ls NN 690 Teksten med t supper pain ber
sage SET 692 Kart vigsesitessiaseahedYVnrsane Stabat sata sk seen
121 Ertteraar suser ar SG seere dreg aa 728

Innledning India på Buddhas tid Disse tekstene har sitt opphav i en tid og et samfunn fjernt fra vårt eget, så det kan være nyttig å vite litt om dette samfunnet for å få en noe bredere forståelse av tekstenes kontekst. Her følger derfor en forenklet skisse. Mer informasjon og flere nyanseringer vil bli gitt i innledningene til de enkelte samtaler. India på 400-tallet f.Kr. var delt inn i mange større og mindre politiske enheter. Kongedømmet Kosala hadde ekspandert og slukt flere tidligere selvstendige fyrstedømmer, deriblant sakyaenes stat, der Buddha var født. Men nå var rollen som det mest aggressive og ekspansive kongedømmet i ferd med å bli overtatt av Magadha lenger mot øst. Omkring disse lå det imidlertid fortsatt flere selvstendige småriker, og det viktigste av disse var den aristokratiske republikken Vajji nord for Magadha, der licchavi-klanen var blant de dominerende fyrstene. Det kastesamfunnet vi senere kjenner fra India, var ikke utviklet ennå. Men det var likevel et strengt skille mellom de fire hovedklassene, så vi kan heller tale om et klassesamfunn. Brahmanene (presteklassen) regnet seg selv som den høyeste klassen, og siden disse var de mest skriveføre, og siden adelen ble omtrent utryddet i senere invasjon og kriger, har det vært generelt opplest og vedtatt at brahmanene alltid har vært den høyeste klassen. I disse tekstene ser vi imidlertid at adelen (khattiya) slett ikke er enig i dette, og at adelen selv regnet seg som den høyeste klassen. Siden Buddha var av adelsslekt, er det kanskje ikke så underlig om flere samtaler i denne samlingen støtter dette synet. Den tredje klassen har vi valgt å kalle "borgere" (vessa). Den omfattet kjøpmenn, håndverkere og bønder. Den fjerde klassen var tjenere og arbeidsfolk (sudda). Utenfor dette samfunnet, men likevel i nært samspill med det, sto de som hadde valgt å forlate hus og hjem og leve som eneboere eller asketer. På pali kalles de samana. Siden vi ikke har noe norsk ord som tilsvarer denne rollen, har jeg valgt litt

forskjellige oversettelser alt etter den hovedrollen de spilte i hver enkelt samtale. Noen steder er det rimeligst å omtale en samana som asket, andre steder som filosof, munk eller eneboer. Noen samanaer sluttet seg sammen under en læremester. Jainene var en slik samana -skole, og buddhistene var også en samana -skole. Flere av samtalene gir mer detaljerte bilder av slike samanaer. Tekst nr. 2 (Munkelivets frukter) presenterer seks fremstående samana -lærere i rollen som filosofer, mens f.eks. tekst nr. 8 (Samtalen med Kassapa) illustrerer forskjellige askesemetoder. Noe som er viktig å være klar over, er at alle disse samanaene var eiendomsløse. De levde av vanlige menneskers gaver. Det var nemlig vanlig oppfatning at en gave til en samana ga gode resultater i det hinsidige eller i neste liv. Men det var naturligvis en grense for hvor mange samanaer et samfunn kunne holde liv i. Derfor var det en kontinuerlig konkurranse om legfolkenes gunst mellom de forskjellige samana -skolene, buddhistene ibefattet. Dette ga seg uttrykk i offentlige debatter mellom fremstående samanaer. Debatten handlet ikke bare om ære og berømmelse, men like mye om det daglige brød for samanaene, siden den som gikk seirende ut av debatten, hadde større sjanse enn taperen til å bli mettet neste dag. Mange av de reglene Buddha utformet for munkesamfunnet, hadde også til hensikt å opprettholde og styrke legfolkenes respekt for munkene, slik at man skulle finne dem verdige til å motta gaver. Religionen i India på den tiden besto til dels av rituelle ofringer som brahmanene ledet i samsvar med de gamle vediske tekstene. Men i tillegg til brahmanenes offisielle religion fantes det en lang rekke andre religiøse og filosofiske strømninger. Disse har senere til dels påvirket hverandre og gått opp i hverandre, noe som førte til fremveksten av det vi i dag omtaler som hinduisme. Mange tekster kaster lys over religiøse forestillinger i den tidens India. Noen slike forestillinger er knyttet til buddhismen, og de er nevnt så mange steder at det har liten hensikt å gi noen referanser her. Når det gjelder religiøse forestillinger med en mer perifer tilknytning til buddhismen, er kanskje tekst nr. 20 (Det store møtet) og nr. 32 (Åtanåta-vers) av de mest interessante.

Buddha At Buddha var en historisk person, er det få som trekker i tvil. Tekstene forteller mye om hans liv og lære, men mye er blandet med myter, og det er faktisk mye vi fortsatt ikke vet med sikkerhet. Vi vet ikke engang nøyaktig når han ble født. Flere forskjellige årstall er beregnet ut fra tekster, kommentarer og tradisjoner. De fleste forskere i dag mener at han sannsynligvis ble født en gang på 400-tallet f.Kr., og noe nærmere enn det skal vi ikke prøve å komme her. Navnet hans var Gotama, men han ble ofte omtalt med forskjellige hederstitler. En av disse titlene var Buddha, "Den oppvåkne", og det er denne betegnelsen han er best kjent under i dag. Elevene hans pleide å titulere ham med ordet Bhagavā, som jeg har valgt å oversette som Mester". Tradisjonen forteller at han var sønn av en adelsmann i en av Indias mindre republikker ved grensen til dagens Nepal. Han ble født på Nepal-siden av grensen, og et par hundre år etter at han ble født, lot kong Asoka sette opp en minnestele på dette stedet, og den står der fortsatt. Han hadde en trygg og lykkelig oppvekst, og det traff ham som et sjokk da han oppdaget at livet ikke bare er en dans på roser. Han så at mange har det vondt og vanskelig her i livet, og selv hans egen lille trygge verden var høyst skrøpelig — sykdom og ulykke kunne knuse den når som helst. Og selv om han skulle være så heldig å unngå dette, ville han ikke kunne unngå at alderdom og død innhentet ham til slutt. Han forsto at dette faktisk er alle levende veseners grunnproblem: hvordan skal vi kunne fri oss fra sorg, lidelse og misnøye, og heller oppleve sann glede og tilfredshet? Med stor energi og pågangsmot satte han alt inn på å finne en løsning på dette problemet, og det fortelles at etter mye strev nådde han fram til et gjennombrudd. Dette skjedde da han var 35 år gammel. Han nådde en innsikt så radikal og gjennomgripende at han følte det som å våkne på nytt, nesten som om han skulle ha gått i søvne i hele sitt liv fram til da. Derav tittelen Buddha, "Den oppvåkne", som han senere fikk. Resten av livet brukte han til å formidle den innsikten han selv hadde vunnet, til alle som ville lytte, inntil han døde stille og rolig i en alder av 80 år. Buddhas siste måneder og hans død blir beskrevet i tekst nr. 16

(Den store teksten om Mesterens bortgang). De av elevene hans som ville vie sitt liv til å studere og praktisere hans lære, ble munkar eller nonner. Disse utgjorde en organisasjon som finnes den dag i dag. Men Buddha underviste også mange legfolk, det vil si at de fortsatte i sitt daglige virke. Buddhas lære Buddhas lære er tema for samtale i denne boken, og derfor skal vi bare antyde noen få hovedtrekk her. Det som har med lykke og ulykke, sorg og glede å gjøre, ligger i mennesket, i vårt eget sinn. Derfor foretok Buddha en dyp og skarpsindig psykologisk analyse av mennesket, og av hele vår situasjon. Han fant at ettersom problemet lidelse har sitt utspring i vårt eget sinn, er det også bare i vårt eget sinn det kan finne sin løsning. Deretter la han fram en treningsmetode som han anbefalte sine elever å følge. Han lovte at alle som virkelig gikk inn for å følge denne treningen, ville kunne oppnå den samme befriende innsikt, den samme dype glede som han selv hadde erfart. Denne indre tilstand av innsikt, lykke og fred, kalles nibbåna. (sanskrit: nirvana). Nibbåna er ikke en slags himmel, og heller ikke en "lykksalig intethet", som noen prøver å framstille det. Riktignok finnes det mange fortolkninger av ordet, men ordrett betyr nibbåna utslukking, og det som i følge flere av de eldste tekstene blir slukket, er sinnets forurensninger, som hat, grådighet og uvitenhet, — og dermed åpnes det for grenseløs kjærlighet, gavmildhet og visdom. Buddhas lære kan best betraktes som et konkret og realistisk treningsprogram, som kan sammenfattes under tre stikkord: Etikk (forholdet til andre), meditasjon (utvikling av sinnet) og forståelse (se tingene som de er). Etikk

Den buddhistiske etikk er uhyre enkel i grunnprinsippet: tenk på andre som på deg selv. Unngå å skade eller krenke andre, og øv kjærlighet, medfølelse og gavmildhet. På den måten gjør du godt for andre, men du gjør også godt for deg selv. Du foredler ditt eget sinn, og gjør det bedre i stand til videre trening. Buddhistisk etikk kan også beskrives som en form for humanisme, som ikke bare gir grunnlag for en edel individualetikk, men også for en høytstående samfunnsetikk. Buddha motarbeidet krig ("hellig krig" og voldelig misjon er ukjente begreper), våpenhandel, slavehandel, og handel med og misbruk av rusmidler. Og han uttalte seg ikke bare om sinnets anliggender, men også om mellommenneskelige relasjoner og om samfunnssaker som f.eks. økonomi, politikk og kriminalitet. Etikken er omtalt i mange samtaler, men tekst nr. 31 (Råd til Sigala) gir kanskje den fylldigste behandlingen i denne samlingen. Meditasjon Meditasjon kan være så mangt. Buddha snakket snarere om å utvikle sinnet. Dette kan gjøres på mange måter, det finnes mange meditasjonsmetoder, som passer til forskjellige personlighetstyper, til hvor mye tid man kan sette av til treningen, osv. Denne treningen har to hovedaspekter: konsentrasjon (samatha, jhāna), og oppmerksomhetstrening (satipatthāna) eller innsiktsmeditasjon (vipassanā). Disse to aspektene er sterkt avhengig av hverandre, og begge er nødvendige for å oppnå frigjøring. I denne samlingen blir meditasjonstilstandene beskrevet i tekst nr. 2 (Munkelivets frukter) og mange påfølgende samtaler. Oppmerksomhetstreningen er beskrevet særlig i tekst nr. 22 (Den store teksten om oppmerksomhetens hovedområder). Forståelse Med forståelse, eller visdom, menes i denne sammenheng i første rekke forståelse av

menneskets situasjon. Denne forståelsen har mange aspekter, og noen av dem tas opp i disse samtaler. Her bør særlig tekst nr. 15 (Den store samtalen om årsakssammenhenger) nevnes. Gudene opptrer som Buddhas støttespillere i mange tekster, men Buddha har ofte en ironisk distanse til gudetro, som f.eks. i tekst nr. 1 I (Samtalen med Kevaddha), og i hans parodi på skapermyter i tekst nr. I (Det guddommelige nett). Tekstene I løpet av de 45 årene Buddha var aktiv som lærer, samlet han mange elever omkring seg. Tradisjonen forteller at etter at Buddha var død, kom munkene sammen og lyttet til en av hans fremste elever, Ananda, som resiterte alt han kunne huske av Mesterens læresamtaler, og at forsamlingen deretter gjentok og memorerte det de hadde hørt. Det kan virke usannsynlig at én person kunne huske de store tekstmengdene det her er snakk om. Vi skal likevel huske på at mange av dem som sluttet seg til Buddha, kom fra brahmanklassen, og brahmanene hadde gjennom århundrer utviklet et avansert system for å lære utenat og huske viktige tekster. Tekstene antyder imidlertid også et annet mulig scenario. Elevene lyttet oppmerksomt til alt Mesteren sa, og deretter satte de seg ofte ned sammen og gjentok det de hadde hørt. Etterpå hendte det at de gikk bort til ham for å spørre om de husket riktig når de mente han hadde sagt slik og slik. Tekstene kan derfor ha vært overlevert via flere personer. Et tredje scenario som flere forskere har antydnet, og som knytter seg til foregående scenario, er at Buddhas elever memorerte forholdsvis korte læreutsagn, og at disse senere ble redigert og satt sammen til lengre samtaler. Mye kan tyde på at dette er tilfellet i det minste for de lange tekstenes vedkommende, for disse er klart litterære produkter. Det er også mulig at tekster senere er blitt nykomponert og skutt inn i samlingen, men dette er det igjen vanskelig å si noe sikkert om. Dette er et problem forskere har diskutert uten å komme til noen konsensus. Det er i alle fall vanskelig å akseptere at de tekster som eventuelt ble resitert ved det første konsil skal

kunne være helt identiske med den nedtegnede versjon, for denne bærer tydelige preg av å være bearbeidet og redigert. Dette tyder på at redaktører har vært aktive, og noen kommentarer omtaler da også redaktører, som ikke blir navngitt, i forbindelse med tekstene. Det knytter seg med andre ord en rekke problemer til tekstenes tilblivelseshistorie. Det er klart at de ikke kan regnes som stenografiske notater av hvert ord Buddha uttalte. På den annen side er det også klart at de i sitt hovedinnhold går tilbake til en felles kilde, og når tradisjonen hevder at denne kilden er den historiske Buddha, er det liten grunn til å trekke dette i tvil. Etter hvert som Buddhas lære bredte seg, oppsto ulike tolkninger av læren, og dette førte igjen til splittelser, både på grunn av vanskelige kommunikasjoner og som følge av debatter og meningsforskjeller. Forskjellige tradisjoner oppsto, hver med sine tekstsamlinger. De tekstene som her foreligger, hører med til theravidabuddhismens skriftsamling Tipitaka — De tre korgene. Hele Tipitaka er et omfangsrikt verk. Bangkok-utgaven, f.eks., består av 45 bind med tilsammen ca. 22 000 sider. (Dette tilsvarer ca. 12 bibler i omfang). Som navnet antyder, fordeler disse seg på tre hoveddeler, eller *korgene”. Første del, Vinayapitaka — Disiplinkorga (8 bind) -inneholder hovedsaklig regler og forordninger angående munkenes og nonnenes daglige liv. Andre del, Suttapitaka - Samtalekorga (25 bind) - inneholder hovedsaklig Buddhas taler og samtaler. Denne korga er igjen delt inn i fem nikayaer eller samlinger: 1. Digha Nikaya — De lange tekstene. Digha Nikaya er igjen delt i tre vaggaer, det vil si tre bind. 2. Majjhima Nikaya — De mellomlange tekstene. 3. Samyutta Nikaya — Tekster fordelt etter tema. 4. Anguttara Nikaya — Tekster i nummerrekkefølge. 5. Khuddaka Nikaya — Mindre tekster. Til denne siste samlingen hører bl.a. Dhammapada, den kanskje mest leste og mest

oversatte del av de buddhistiske tekstene. Tredje og siste del, Abhidhammapitaka — Korga med de sentrale læresetningene (12 bind) — består av detaljerte systematiseringer og definisjoner av den tidlige buddhistiske psykologi og filosofi. Tipitakas språk er pali, et klassisk indisk språk beslektet med sanskrit (og således også fjernt i slekt med norsk). Derfor kalles Tipitaka også palikanonen, eller bare palitekstene. Ifølge tradisjonen var pali Gotama Buddhas talespråk. Mange forskere i vår tid trekker denne tradisjonen i tvil, og mener at han snarere talte en nærbeslektet dialekt. Spørsmålet er innfløkt og ennå ikke avklart, men har vel helst akademisk interesse. Det er umulig å gi presise dateringer for når de forskjellige tekstene har fått sin endelige form. Sannsynligvis er de bygd opp ved at kortere læreutsagn fra Buddhas munn er blitt samlet innenfor rammefortellinger og i tillegg knyttet sammen med fortellende episoder, slik at det på den måten har oppstått større enheter. Mange suttaer har imidlertid en klar arkitektur” som kan tyde på at rammeverket har vært fastsatt tidlig. Dette har vært en prosess som må ha foregått over en tidsperiode fra Buddhas levetid og fram til tekstene ble ”frosset” i sin nåværende form, det vil si i løpet av et tidsrom på et par hundre år. Forskjellige forskere har forsøkt å analysere tekstene og finne tidligere og senere sjikt i dem, noe som selvsagt er beheftet med en viss usikkerhet. Generelt er det imidlertid mye som tyder på at det første bindet i Digha Nikāya inneholder de tidligste tekstene i denne samlingen, mens deler av bind to og hele det tredje bindet tilhører et noe senere stadium. En analyse av disse senere tekstene tyder på at selv om de baserer seg på Buddhas utsagn, kan de likevel ha blitt komponert for å behandle problemstillinger som munkesamfunnet i tiden etter Buddhas død følte var viktige. Vi kan imidlertid vanskelig si at en tekst i sin helhet er tidlig eller sen, siden tekstene ser ut til å inneholde tidlige elementer og direkte Buddha-utsagn som er blitt blandet med senere innskudd og deretter satt inn i noe senere rammer. Dette er det viktig å ha i bakhodet ved lesing av disse tekstene. Som nevnt ovenfor ble Buddhas tilhengere splittet opp i en rekke skoler i løpet

av de første århundrene etter hans død, — det nevnes opp til atten forskjellige doktrinære og geografiske varianter. En av disse var theravidaskolen. Noen mener at theravåda kan representere den eldste hovedstrømmen, som de øvrige skolene greinet seg ut fra. Andre mener at theravåda kan ha vært en forholdsvis tidlig reformbevegelse. Hvordan nå enn dette forholder seg, så er i alle fall theravida den eneste av de tidlige skolene som fortsatt eksisterer. Palitekstene er theravådas skriftsamling, og denne samlingen er den best bevarte samlingen av tidlige tekster. De andre tidlige skolene hadde sine egne samlinger, men disse gikk for det meste tapt da skolene døde ut. Noe er bevart, både på indiske språk og gjennom oversettelser til bl.a. kinesisk og tibetansk. Sammenlikner vi palitekstene med disse andre overleveringene, finner vi ganske godt samsvar når det gjelder Vinaya- og Suttapittaka. Rekkefølgen og den innbyrdes ordningen av tekstene kan variere, og den ene tekstvarianten kan inneholde avsnitt som den andre ikke har, men hovedinnholdet er i stor utstrekning det samme. Dette kan tyde på at Vinaya- og Suttapittaka, til tross for litt forskjellig utforming innen de forskjellige skolene, stort sett baserer seg på opprinnelig stoff som skolene hadde som felles arv fra tiden før splittelsen tok til. Abhidhamma-tekstene, derimot, er det atskillig større forskjell på, og disse ser ut til å ha blitt til innenfor hver enkelt skole etter at disse hadde begynt å skille seg fra hverandre. Det er vanskelig å si nøyaktig hvor lang tid kanonen var åpen for omredigering og tilføyelser. Kong Asoka, som regjerte omkring 150 år etter Buddhas død, refererer i sine klippe- og søyleinnskrifter til buddhistiske tekster som kan identifiseres i nikayaene. Tekstene på sin side nevner ikke Asoka med ett ord, til tross for at han i senere tradisjon blir omtalt som en stor beskytter av buddhismen. Dette skulle tyde på at kanonen på hans tid var blitt lukket, og at det som var skjedd av eventuelle redigeringer, tillegg eller andre endringer nå var avsluttet. Men hvor lenge før Asokas tid dette skjedde, har vi ingen sikre indikasjoner på. Tekstene ble fortsatt memorert og overlevert muntlig fram til de ble nedtegnet i det første århundret f.Kr. Den tradisjonelle memorering og resitasjon av tekstene tok imidlertid ikke slutt fordi om de ble nedtegnet, og selv i dag finnes det munker som kan store partier

av tekstene utenat. Det er viktig å være klar over at tekstene er komponert for å høres, ikke for å sees på papir. De er snarere støpt i en auditiv enn i en visuell form. Når de høres opplest eller resitert, får de mange gjentakelsene og de brede rytmene mening, liksom refrengene og formmønstrer i et musikkstykke. Det som for øyet kan virke trettende, oppfatter øret som naturlig og vakkert. Repetisjonene har også en viktig mnemoteknisk funksjon. Tekstene er ikke ordnet etter noe kronologisk prinsipp. Det ser ut til at tekstene i første bind av Digha Nikaya er samlet fordi de alle inneholder lange og likelydende avsnitt. Hva som har bestemt ordningen av tekstene i de to siste bindene, er vanskeligere å si noe bestemt om. Parallelt med de kanoniske tekstene vokste det fram en samling forklarende kommentarer til tekstene. Da Mahinda brakte theravāda-buddhismen til Sri Lanka på Asokas tid, skal han ha brakt med seg både de kanoniske tekstene og kommentarene til dem. Kommentaren var imidlertid ikke lukket, og tok opp illustrerende historier også etter at den var brakt til Sri Lanka. Her ble kommentarene, i motsetning til kanonen, oversatt til singhalesisk. Fra omkring år 420 e.Kr. ble disse kommentarene redigert og oversatt tilbake til pali av den lærde og produktive munken Buddhaghosa og andre. Den singhalesisk-språklige kommentarlitteraturen gikk senere tapt. Kommentaren til de lange tekstene er signert Buddhaghosa og kalles Sumangalavilasini Atthakatha, eller "Kommentaren som utstråler gode velsignelser". Palikommentarene i den form vi kjenner dem nå er altså nedtegnet først ca. 900 år etter Buddha, men de inneholder forklaringer, definisjoner og tilleggsopplysninger som til dels kan gå tilbake til Buddha selv eller til hans samtid. De regnes ikke som autoritative i et hvert tilfelle, men gir likevel verdifull hjelp til å forstå tekstene. Oversettelsesproblematikk De som først oversatte fra pali til europeiske språk, utførte et banebrytende pionerarbeid som det står stor respekt av. Det lar seg imidlertid ikke nekte at en del sentrale ord og begreper ikke var godt nok forstått, og at flere tidlige oversettelser har

forårsaket seiglivede misforståelser om Buddhas lære. I tillegg til dette var enkelte oversettere også blendet av tekstenes status som "religiøse" eller *hellige" skrifter, og la språket nær opp til en gammelengelsk bibelstil. Disse forholdene gjør at en oversetter ikke ukritisk kan overta den *buddhistiske" terminologi som etter hvert er blitt innarbeidet i vestlig (for det meste engelskspråklig) litteratur. Norske ord og formuleringer må søkes på selvstendig grunnlag, både ut fra historisk bakgrunnsmateriale og ut fra språkvitenskapelige vurderinger, hvor både grammatikk, etymologi, syntaks etc. er viktig, men også ut fra semantisk analyse og hermeneutisk forståelse av hva saken egentlig dreier seg om, basert på buddhistisk praksis. Enhver oversettelse innebærer derfor nødvendigvis et større eller mindre element av tolkning. Oversetterens språkfølelse og forståelse av forskjellige ord og begreper spiller en viktig rolle. Mange har en forestilling om at et gitt ord på språk A alltid vil tilsvare ett gitt ord på språk B, at det med andre ord skal være et én-til-én-forhold mellom ordene. I den virkelige verden er det ikke slik. Ofte vil det riktignok være tilfellet når det dreier seg om konkrete gjenstander, men når vi kommer til abstrakter, kan den kontekstbetingede variasjonsbredden være stor. Og at dette også kan gjelde konkreter i to så nært beslektede språk som norsk og engelsk, kan belyses med følgende eksempel. Det norske ordet *tre" (ikke tallet, men planten), vil tilsvare engelsk "tree". Men spør vi hva slags tre (som materiale) en fiolinbygger bruker, heter det på engelsk *wood". Videre vil engelsk *wood" på norsk omtales som *ved" når vi bruker det som brensel. *Wood" kan videre bety skog", men "skog" kan også hete "forest". Vi har med andre ord et helt nett av overlappende betydninger, og kontekst er helt avgjørende for en riktig forståelse og oversettelse av ordet. Av samme grunn vil enkelte pali-ord nødvendigvis måtte få forskjellige oversettelser til norsk, alt etter kontekst. Det er likevel mitt håp at den terminologien som her er valgt, skal gi et så tilnærmet presist bilde av originaltekstenes innhold som mulig. I innledningene til de enkelte tekstene gir jeg noen objektive bakgrunnsopplysninger som kanskje kan lette forståelsen av disse tekstene, samtidig som jeg peker på noen av de mest sentrale temaene og problemstillingene som teksten

tar opp og tillater meg en viss subjektivitet i drøftingen av disse. Men det sier seg selv at plassen ikke tillater noen særlig utførlige utredninger av de spørsmål som reises. Til dette viser jeg heller til litteraturfortegnelsen bak i boka. Jeg har sett det som et overordnet mål å oversette alle meningsbærende ord i teksten, selv om dette slett ikke er problemfritt, for som i de fleste andre språk kan også ord på pali ha dobbeltbetydninger og bli brukt idiomatisk. Noen ord kan ha forskjellige betydninger alt etter hvilken sammenheng de opptrer i, som nevnt over. Andre ord bærer med seg en rekke underforståtte forestillinger og assosiasjoner, noe som gjør det vanskelig å finne et ord på norsk som dekker samme innhold. Vi kan se litt nærmere på noen slike ord som kan by på problemer for en oversetter. Arahant - ærverdig I theravāda er en arahant (arahat) en person som har nådd det høyeste nivået man kan nå fram til. Den som er blitt en arahant, har nådd samme grad av oppvåkning, innsikt og forståelse som Buddha selv, som også ble omtalt som en arahant. Den eneste forskjellen på Buddha og på en annen arahant er at en arahant har nådd fram til dette nivået takket være en buddhas veiledning, mens en buddha, eller en sammāsambuddha, er en som har nådd den fullkomne oppvåkning ved egen hjelp. Ordet arahant betyr imidlertid "ærverdig", "en som fortjener (gaver, respekt, osv.)." Derfor er ordet arahant her konsekvent oversatt som "ærverdig".

Samanabrahmana - filosofer og prester Ordene brahmana og samana har vi allerede omtalt kort over. Disse to sosiale rollene var klart definert i den tidens India, men ingen av dem har noen god parallell i vår tids norske virkelighet. En brahmana var født inn i en bestemt samfunnsklasse. Brahmanenes funksjon var opprinnelig en presterolle, idet de var arvelige innehavere av kunnskaper om offerseremoniene som man mente var så viktige, særlig ved livets store høytider. I forbindelse med presterollen var de også tradisjonsbærere og memoriserte store deler av de tradisjonelle vediske tekstene. Men det var ikke alle som hadde en slik prestefunksjon selv om de var født inn i brahmanklassen. Det var for eksempel vanlig at viktige administrative stillinger ble besatt med brahmaner, og det fantes eksempler på at brahmaner kunne livnære seg på mange måter. Når brahmana opptrer i en kontekst som klart viser til presterollen, har jeg oversatt det som *prest". Andre steder, der det er den sosiale klassefunksjonen som er mer relevant, har jeg sett det som riktigere å omtale dem som *brahmaner". En samana var en omvandrende religiøs eneboer, en "hellig mann", og av og til en kvinne, som hadde trådt ut av det vanlige samfunnet. Han eller hun sa fra seg eiendom og familie og ble regnet som juridisk død. Mange slike samanaer levde som eneboere. Andre slo seg sammen i ordnede samfunn, slik jainer og buddhister gjorde. De kunne være opptatt av meditasjon, magi eller ukonvensjonelle filosofiske tanker. Noen praktiserte streng askese. De levde av det folk ga dem, og til gjengjeld ga de etiske, filosofiske og religiøse veiledninger, eller de fungerte som mentale banker" der folk betalte innskudd i form av gavmildhet og høstet renter i form av en god skjebne. Selv om samanaene derfor befant seg utenfor det vanlige samfunnet, levde de likevel i tett vekselvirkning med det. Så blir spørsmålet: Hvordan oversetter vi samana? I noen situasjoner nevnes brahmana og samana i samme åndedrag, som samanabrahmana, og da er det klart at det særlig er deres religiøst/filosofiske tanker og handlinger ordet gjelder. I en slik kontekst har jeg valgt å omtale dem som "prester og filosofer". Andre steder kan teksten henspille på spesielt asketiske samanaer, og da har jeg valgt ordet *asket". Andre steder igjen kan ordet henspille på medlemmer av organiserte ordener, som jainer eller buddhister, og da er ordet munk" valgt.

Bodhisatta - den vordende buddha I den delen av Buddhas liv som gikk forut for oppvåkningen, altså før han ble en buddha, en oppvåknet, omtales han ofte som bodhisatta, og det samme gjelder den legendariske buddha Vipassi i Mahapadanasuttanta. Dette ordet er sannsynligvis dannet av elementene bodhi, *oppvåkning", og satta (sanskrit sakta), *en som er ivrig etter noe", og betyr da "han som er ivrig etter å nå oppvåkningen", noe jeg har gjengitt dels mahaāyanatekster som "den vordende buddha" og dels som "han som skal nå oppvåkningen". I senere på sanskrit er formen bodhisattva, "oppvåkningsvesen", den vanlige. Dette kan muligens skyldes en feiloversettelse til sanskrit fra pali eller andre av dagliglivets dialekter. Uansett om så er tilfellet eller ikke, er bodhisattva blitt innarbeidet i mahayānabuddhismen, og bodhisattvaidealet spiller der en meget viktig rolle. Tathāgata - han som er kommet fram til sannheten Buddha omtalte ofte seg selv som tathāgata, et ord som også åpner for forskjellige tolkninger. Den lange vokalen ā er et stridens eple i de ulike tolkningene. Tathāgata er et sammensatt ord. Spørsmålet er hvilke elementer det er satt sammen av. I sin kommentar Visuddhimagga nevner Buddhaghosa flere forskjellige tolkningsalternativer, noe som kan tyde på at han selv ikke var helt sikker. De to vanligste tolkningene går ut fra at den lange vokalen *a" tilhører det første elementet i sammensetningen, som da leses som tathā = "slik". Det andre elementet kan da være gata = *en som har gått". I så fall skal tathāgata leses som *en som har gått slik". En alternativ tolkning er at det andre elementet kan være gata = en som har kommet". I så fall skal tathāgata leses som "en som har kommet slik". Ingen av disse to tolkningene gir noen klar og gjennomiktig mening. Hvorfor skulle Buddha omtale seg selv som *en som har gått, eller kommet, slik"? Hva menes da egentlig med *slik"? Han bryr seg aldri om å forklare det, så vi må gå ut fra at ordet må ha hatt en rimelig grei og gjennomiktig mening for tilhørerne. Men senere kommentatorer har måttet ty til nokså fantasifulle og ekvilibristiske tolkninger og

utredninger for å gi noen egentlig mening til *han som har gått, eller kommet, slik”. Uttrykket blir gjerne gitt forskjellige esoteriske tolkninger, som noe som hever Buddha langt opp over andre mennesker. Buddhaghosa peker imidlertid på en tredje tolkning, som i ettertid merkelig nok er blitt oversett av de fleste. Han sier at det første elementet også kan leses som tatha, altså med kort *a”, et ord som betyr "sannhet, virkelighet”. Det andre elementet vil da være ågata = en som har kommet”. En kort pluss en lang "a” vil nemlig også gi samme resultat, en lang *a”, ved sammenkobling av ordene. I så fall skal fathågata leses som *en som har kommet fram til sannheten”, og dette gir mye bedre mening. Buddha framsto jo nettopp som en som har erkjent sannheten, en som har kommet fram til sannheten slik den virkelig er, og slik ble han også oppfattet av sine tilhengere. De vil ha oppfattet ordet som en selvinnsynende beskrivelse som ikke trengte videre forklaringer. I noen tilfeller er det også klart at uttrykket ikke blir brukt utelukkende om Buddha, men i en mer generell betydning. Og selv om kommentaren til Patisambhidāmagga er noe yngre enn de kanoniske tekstene, er det interessant å se at den forklarer at tathāgata i noen sammenhenger godt kan leses som "et hvilket som helst menneske som har innsett sannheten som den er”. Ut fra disse begrunnelser har jeg derfor valgt å oversette ordet med *han/den/en som har kommet fram til sannheten”.

Nibbåna Når det gjelder å finne norske uttrykk for nibbåna (sanskrit nirvåna) og parinibbåna (sanskrit parinirvåna), meldte jeg til slutt pass. Rent etymologisk er ordet sammensatt av elementene nir (ut, bort) + vāna (blåsing), og kunne oversettes som "utblåsing" eller slukking". Men ser vi på hvordan ordet blir brukt, er det tydelig at dette er en lite tilfredsstillende løsning. En ulempe ved denne løsningen er dessuten at den åpner for dyptgående vrangforestillinger, slik vi har sett var tilfellet da europeerne på 1800-tallet gradvis oppdaget buddhismen, filtrert gjennom mange misforståelser, og trodde at den var en nihilistisk døds lengsel, en lengsel etter å slukke "livstørsten". Et nærmere kjennskap til buddhismen viser at dette er en meget misvisende og feilaktig måte å framstille den på. Skal vi prøve å nærme oss betydningen av nibbåna, må vi altså se nærmere på tekstenes egen kontekst, og ikke stirre oss blinde på Schopenhauer eller andre europeiske 1800-tallsfilosofer. Vi må også la senere buddhistiske tolkninger ligge, og se direkte på hva de eldste tekstene sier. Flere steder sies det at nibbåna er den høyeste lykke. Men hva innebærer det egentlig? Ordet blir nærmere forklart i Samyutta Nikaya 4, 251: En gang holdt Sāriputta til i landsbyen Nālaka i Magadha. Da kom asketen Jambukhādaka bort til ham, hilste høflig og satte seg ned ved siden av ham. *Jeg har hørt tale om nibbāna, sa Jambukhādaka. Men hva er egentlig nibbāna?" *Det er en fullstendig utradering av grådighet, hat og uvitenhet, min venn," svarte Sāriputta. Så langt er det greit nok. Nibbāna er ingen metafysisk tilstand, men en god tilstand som kan oppleves i levende live. Men dette har ikke ført oss så mye nærmere en egentlig oversettelse, så vi må lete videre i tekstene etter flere hint. Gitt at ordet 1 utgangspunktet handler om å slukke noe, har Buddha selv snakket om noe som

brenner og som bør slukkes? Faktisk har han det. En av de første talene han holdt, var den berømte Ildprekenen, og denne gir en viktig nøkkel for forståelsen av nibbāna. Siden denne er så viktig, skal vi gjengi den i sin helhet: Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Uruvelā, ga han seg på vandring mot Gayātoppen sammen med tusen munkers som alle hadde praktisert forskjellige former for askese før de sluttet seg til Buddha. Mens han var der på Gayātoppen, ved Gayā, sammen med de tusen munkene, henvendte Mesteren seg til munkene og sa: * Alt brenner, munkers. Og hva er alt dette som brenner? Øyet brenner, munkers. De synlige formene brenner, synsbevissthets brenner, synskontakten brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synskontakt, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og uvitenhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg. Øret brenner, munkers. Lydene brenner, hørselsbevissthets brenner, hørselskontakten brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av hørselskontakt, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og uvitenhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg. Nesen brenner, munkers. Duftene brenner, luktebevissthets brenner, luktekontakten brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av luktekontakt, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og uvitenhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg. Tungen brenner, munkers. Smaksinntrykkene brenner, smaksbevissthets brenner, smakskontakten brenner, og alle de gode, vonde

eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av smakskontakt, de brenner også, munker. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og uvitenhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg. Kroppen brenner, munker. Berøringene brenner, berøringsbevisstheten brenner, berøringskontakten brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av berøringskontakt, de brenner også, munker. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og uvitenhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg. Sinnet brenner, munker. Tankeobjektene brenner, tankebevisstheten brenner, tankekontakten brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankekontakt, de brenner også, munker. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og uvitenhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg. Når den edles elev har lært mye og sett hvordan dette forholder seg, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munker, og heller ikke til synsbevisstheten, synskontakten eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synskontakt. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munker, og heller ikke til tankebevisstheten, tankekontakten eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankekontakt. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølnes lidenskapene, og når lidenskapene kjølnes, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.” Mens Mesteren ga disse forklaringene, ble alle de tusen munkenes sinn befridd fra alle mentale forurensninger. (Vinaya, Mahavagga.)

I denne teksten sammenligner altså Buddha lidelsen med ild — ikke en fysisk ild, men en mental, indre ild som brenner og fortærer oss fra innsiden som en feber. Når feberbrannen kjølnes, gir det svalende lindring, og denne feber- og lindringsmetaforen stemmer også godt overens med synet på de fire edle sannheter som en legemetafor. Den første av de fire edle sannheter stiller diagnosen: mennesket opplever at ikke alt er slik man ønsker. Den andre av sannhetene beskriver årsaken til dette ubehaget. Den tredje sier at helbredelse er mulig, og den fjerde foreskriver medisinen. Parallellen mellom denne legemetaforen i de fire edle sannheter og feberlindringsmetaforen er påtagelig. Derfor har jeg i tidligere oversettelser valgt dette ordet, *lindring*, som oversettelse av nibbāna. Problemet er imidlertid at ordet "lindring" tross alt blir litt for svakt, så derfor har jeg forlatt det igjen. "Slukking" kunne være et alternativ, men dette ordet innebærer en fare for å bli tolket 1 nihilistisk retning. Nibbāna står derfor uoversatt i tekstene. Men jeg velger å adoptere det som et norsk ord, slik at jeg skriver "nibbana", uten diakritiske tegn. Hva så med parinibbāna? Det er blitt en nærmest vedtatt sannhet i sekundærlitteraturen at parinibbāna visstnok skal være en helt spesiell tilstand som Buddha går inn 1 etter sin død, at altså nibbana muligens kan oppleves i levende live, men at parinibbāna ligger hinsides livet. Men heller ikke dette stemmer med hvordan ordet blir brukt i palitekstene. For bedre å forstå dette, bør vi være klar over at disse to ordene også opptrer som verb, og partisippformene nibbuta og parinibbuta, som betyr *har nibbanet* og *har parinibbanet*, det vil si *har oppnådd nibbāna* henholdsvis *har oppnådd parinibbāna*, er forholdsvis vanlige. Tekstene viser mange eksempler på at folk omtaler seg selv som nibbuta og/eller parinibbuta mens de fortsatt i høyeste grad er i live. Et eksempel har vi i verset i Mahāparinibbānasutta, der Buddha sier om seg selv lenge før han ligger på dødsleiet: Dukkhaśśantakaro satthā cakkhumā parinibbuto. Den dyptskuende læreren gjorde slutt på lidelse og har funnet det fullkomne nibbana.

Tilsvarende finner vi mange steder i samlinger som Theragāṭha og Therīgāṭha at munk og nonne som har nådd fram til buddhismens høyeste mål, omtaler seg selv som nibbuta eller parinibbuta, og det kan nærmest virke noe tilfeldig hvilket av disse to ordene som blir brukt i det enkelte tilfellet. Dette er altså ord som brukes av og om levende mennesker, og ingen av dem har noen spesiell referanse til døden. Hva er så forskjellen på nibbāna og parinibbāna? Det er vanskelig å finne noen egentlig vesensforskjell. Ordene brukes om hverandre i parallelle situasjoner, og det virker som om parinibbāna bare er en litt sterkere, litt mer emosjonell måte å uttrykke nibbāna på. Dette har jeg forsøkt å nyansere ved å gjengi parinibbāna som "det endelige (eller fullkomne) nibbāna". Men hva så med Buddhas død? Der blir jo parinibbuta og parinibbāna nevnt. Tyder ikke dette likevel på at dette ordet har en spesiell referanse til Buddhas tilstand etter døden? Som vi har sett, har ikke ordene noen slik spesiell betydning, siden både Buddha selv og hans elever godt kunne omtale seg selv som parinibbuta mens de fortsatt var i live. Det ser heller ut til at parinibbāna og parinibbuta ved Buddhas bortgang er en eufemisme for døden. Det blir omtrent som når vi kvier oss for å si direkte og brutalt at en av våre kjære er død, men heller sier han har funnet fred, gått bort, gått inn til den evige hvile, og lignende eufemismer. I tråd med dette har jeg fulgt andre europeiske oversetteres eksempel og sagt at Buddha er død når det er tydelig at det er dette teksten mener, selv når det står at han er parinibbuta. Et eksempel er beskrivelsen av dødsøyeblikket: ... samanantara Bhagavā parinibbayi, som Rhys Davids oversetter "... he immediately expired," og Walshe * ... the Lord finally passed away." I denne utgaven: "Så døde han."

Dukkha - lidelse Ordet dukkha betegner generelt alt som er utilfredsstillende. Dette kan være alt fra den svakeste misnøye til den heftigste lidelse. Tidligere har jeg ofte brukt ordet *vondt” i litt forskjellige konstellasjoner til å oversette dukkha. Her bruker jeg det mer konvensjonelle lidelse”, selv om det i noen situasjoner kan være litt for sterkt. Leseren bør ha i minne at det dekker hele spekteret av ubehagelige opplevelser. Vifiiāna — bevissthet, den skjelnende bevissthet Ordet vififina kan ha flere betydninger. Noen ganger brukes det generelt om bevisstheten, sinnet. Andre ganger har det en mer spesialisert betydning, og da har jeg valgt å oversette det som *den skjelnende bevissthet”, evnen til å skjelne mellom forskjellige sanseinntrykk og opplevelser.

Oversettelseshistorikk Palitekstene ble opprinnelig nedtegnet på palmeblader, og slike er fortsatt i bruk. Men i dag finnes også flere trykte utgaver. I de tradisjonelt theravāda-buddhistiske land Sri Lanka, Burma og Thailand er de utgitt på de respektive lands egne alfabeter. De er også trykt på devanagari-alfabetet i India. Pali Text Society (PTS) i London har utgitt dem på vårt alfabet. Den første oversettelsen av hele Digha Nikaya til et europeisk språk var T. W. Rhys Davids' engelske oversettelse, *The Dialogues of the Buddha* (London, 1899—1921). På norsk ble min oversettelse av bd. 1 utgitt i 1992 (*Buddhas samtaler. De lange tekstene, bd. 1*) og bd. 2 (*Buddhas samtaler. De lange tekstene, bd. 2*) utgitt 1 2005. I 2010 ble antologien *Buddhas budskap* utgitt, og denne inneholder utdrag fra flere av samtalene i Digha Nikaya. Antologien ble utgitt i samarbeid med en redaksjonskomité i Buddhistforbundets forlag, og under forarbeidet til denne drøftet vi terminologi og kom fram til enkelte andre løsninger enn jeg hadde brukt i de to første bindene. Når nå hele Digha Nikaya blir utgitt i ett bind, vil jeg benytte anledningen til å revidere de to første bindene og sørge for at terminologien også i

disse i hovedsak blir i samsvar med den vi valgte for antologien Buddhas budskap. Det vil derfor være enkelte ord og uttrykk som er oversatt annerledes i denne utgaven enn de var i separatutgavene av de to første bindene. Enkelte inkonsekvenser kan også henge igjen. Men det er for det mest snakk om mindre detaljer. Denne oversettelsen av Digha Nikāya er basert på Pali Text Society-utgaven (London, 1890-1911), på Bangkokutgaven (Syamaratthassa Tepitakam, Bangkok 2525/1982) og Chatta Sangayana CD-ROM (Tipitaka med kommentarer), Igatpuri 1998. PTS-utgaven av Sumanigalavilāsini (London, 1886—1932) har vært til god hjelp under arbeidet. Det har også vært nyttig å se hvordan de engelske oversettelsene av T. W. Rhys Davids, *The Dialogues of the Buddha* (London, 1899—1921) og Maurice Walshe, *Thus Have I Heard* (London 1987) har løst en del oversettelsesproblemer.

Uttale av pali og sanskrit Følgende oversikt gir ikke noen komplett beskrivelse av lydene i pali og sanskrit. Den er bare ment som en hurtighjelp for å kunne uttale de ordene som forekommer her i denne boken. Vokalene uttales omtrent som på norsk. Strek over vokalen betyr lang vokal. u, å kontinental” uttale O å e,0 lang eller kort i samsvar med norske uttaleregler Konsonantene kan være aspirerte eller uaspirerte. De aspirerte uttales med tydelig pustelyd, som p i pinne. De skrives med h etter seg, slik at kh, ph, osv. regnes som en enkelt konsonant. De uaspirerte skal ikke ha noen pustelyd, som p i spinne. kh som i svakhet gh som i blyghet h ng C mellom tsj og tj (aldri som k) ch samme, aspirert j som eng. John jh samme, aspirert få nj, eller som trøndersk mann t som i østlandsk kort th som 1 østlandsk korthus d som i østlandsk Hardanger dh som i østlandsk Bård-Henrik n som i østlandsk barn th som i letthet dh som i reddhare

ph som i slapphet bh som i klubbhus y i ng, eller
nasalisering av forutgående vokal I omtrent som tykk østlandsk I De
øvrige konsonantene omtrent som på østlandsk norsk. Sanskrit har
noen lyder som har falt bort i pali: fr *slapp” vokallyd med
innebygd *T”. I nyere tid er denne lyden blitt standardisert til *ri”
mellom norsk skitt og kitt, nærmest den siste. KEN S som norsk
skjold

1. Det guddommelige nett Brahmajalasutta Innledning De lange tekstene åpner med en veritabel festouverture. Det guddommelige nett er filosofisk sett kanskje den som lodder dypest av alle tekstene i dette bindet, men på grunn av sin kompliserte form og abstrakte innhold er den vel også den som er vanskeligst tilgjengelig. En kort formanalyse kan kanskje være til hjelp. Tekstens form har slående musikalske kvaliteter, og lar seg best sammenlikne med en sats i sonateform, med sterke innslag av rondo-liknende elementer. I introduksjonen får vi presentert situasjonen som foranlediger suttaen, og en kort presentasjon av hovedtemaet: Hva er det som skiller Buddhas lære fra andre filosofiske og religiøse læresystemer? Eller med andre ord: Hva er buddhisme? Hva er det som ikke er buddhisme? Det er neppe tilfeldig at en tekst med så vide perspektiver er valgt ut til å innlede ikke bare Digha Nikaya, men faktisk hele Suttapitaka. Den videre utvikling og gjennomføring av hovedtema (for å fortsette i musikkens terminologi) skjer i to hovedavdelinger: Først hva folk flest kan tenkes å rose Buddha for, dvs. de tre såkalte moralavsnittene (som i parentes bemerket inneholder vel så mye kulturhistorie som moral i tradisjonell forstand), og deretter hva han selv ser som sine sterke sider. Og det er denne seksjonen som utgjør tekstens viktigste del. Her presenteres sekstito samtidige religio-filosofiske og vitenskapelige teorier i rondoform, med jevnt tilbakevendende ritorneller, eller refreng. Etter at den siste teori er omtalt og det siste refreng toner ut, går vi over i reprisedelen. Teoriene oppsummeres, og teksten stiger i crescendo idet de får sin psykologiske forklaring, og Buddha peker på at innsikt i sinnets prosesser er mer verdt enn alle teorier. Endelig munner teksten ut i codaen, hvor vi får lignelsen om nettet, som gir teksten navn. Setter vi opp denne

formanalysen i en mer detaljert skjemaform, kan det kanskje være til støtte under lesningen. Formanalyse 1)

Introduksjon. Hvilken situasjon danner tekstens utgangspunkt og forårsaker Buddhas tale? Kort eksposisjon av hovedtema: Hva er det som skiller Buddhas lære fra andre religiøse og filosofiske læresystemer? Utvikling og gjennomføring av hovedtema. Hva den som er kommet fram til sannheten kan roses for? 2) Hva den brede masse roser. De tre moralavsnittene. 3) Hvordan den som er kommet fram til sannheten rettelig bør roses. Refreng. Analyse av sekstio religio-filosofiske teorier 3.1) Atten teorier om fortid 3.1.1) Fire teorier om evighet. Refreng. 3.1.2) Fire teorier om at noe er evig og noe ikke er evig. Refreng. 3.1.3) Fire teorier om utstrekning. Refreng. 3.1.4) Fire teorier unnvikende talemåter. Refreng. 3.1.5) To teorier om spontan tilblivelse. Refreng. Avrunding av fortidsteoriene. Refreng. 3.2) Førtifire teorier om framtid. 3.2.1) Seksten teorier om sansing etter døden. Refreng. 3.2.2) Åtte teorier om ikke sansing etter døden. Refreng. 3.2.3) Åtte teorier om verken sansing eller ikke sansing etter døden. Refreng. 3.2.4) Sju teorier om tilintetgjørelse. Refreng. 3.2.5) Fem teorier om å slukke all lidelse her i denne verden. Refreng. Avrunding av framtidsteoriene. Refreng. Avrunding av alle teoriene. Refreng.

4) Reprisedel. Oppsummering av teoriene og psykologisk forklaring av dem. Buddhas metode. Rett forståelse av tankeprosessene. 5) Coda. Suttaen får navn. Lignelsen om nettet. Siden denne teksten har et såpass komplisert formskjema, kan den gi inntrykk av å være en forholdsvis sen komposisjon, systematisert og satt sammen av forskjellige uttalelser mesteren har latt falle om disse teoriene ved forskjellige anledninger. På den annen side kan man hevde at et slikt syn er uttrykk for en merkelig nedvurdering av Buddhas intellektuelle evner, en desavouering av hans evner til å gi uttrykk for kompliserte tankerekker og sakssammenhenger. Denne teksten er dessuten referert til andre steder i de fire nikayaer, og den er spesielt omtalt i den kanoniske tradisjon fra det første konsil. Dette er noe som kan peke i retning av at teksten er tidlig. Denne teksten ble også oversatt separat til kinesisk, før resten av samlingen av lange tekster (Dirghāgama, sarvāstivādaaskolens sanskritmotstykke til Dīgha Nikāya) ble oversatt. Dette sier noe om tekstens anseelse, og også om hvor kompliserte spørsmål om tekstenes stratigrafi og alder er. Men tekstens hovedtema er ikke bare å sette opp en katalog over hva som kan sies til Buddhas fordel, heller ikke en katalog over samtidens filosofiske ideflora. I sin kommentar til Dīgha Nikāya (Sumaigalavilāsint) sier Buddhaghosa: "Overfladisk sett er Det guddommelige nett en oversikt over filosofiske teorier, men dens dypere mening er å påvise tomheten." Og dermed er vi inne på "de kvaliteter som er dype, vanskelig å se og vanskelig å forstå." Denne læren om tomheten kom til å bety mye i de senere mahāyānaskoler. Det var særlig den store tenkeren Nāgārjuna som noen hundre år senere utarbeidet sin tomhetslære, sunyavāda, hvor han med skarpslepen logikk viderefører Det guddommelige netts grunnide til den ytterste konsekvens. Til tross for at Buddhas lære tar utgangspunkt i lidelsen, finnes det vel neppe noen annen religion hvor smilet og humoren er så framtrepende. Jeg skulle like å se

den som makter å lese gjennom en samling zen-buddhistiske historier uten å få seg minst en god latter! Humoren i palitekstene er ikke like åpenbar, — mange har faktisk prestert å omtale dem som tørre og humørløse. Det har vel særlig to årsaker. For det første opererer ikke palitekstene med slapstick-effekter. Humoren er mer subtil, og nøyer seg heller med underfundige hentydninger. For det andre går vi glipp av mange poenger fordi vi står nokså fjernt fra de emnene det spøkes med, emner fra den tidens hverdag og kulturelle liv. Dessuten har humoren alltid et dypt alvorlig siktemål, jfr. Kumbel: *Den som kun tar spøg for spøg og alvor kun alvorlig, han og hun har faktisk fattet begge dele daarligt.” Legenden i 3.1.2 er et godt eksempel på Buddhas fine ironi. I denne parodien på en skapelsesberetning samtiden kjente, sier han kanskje omtrent som så: *Alt følger sine naturlige lover, og selv om en eller annen skulle få den vrangforestilling at han er en allmektig Gud og Skaper, og selv om andre skulle komme til å tro på dette og lage en religion av det, så bør vi ikke se ned på dem av den grunn. Alle kan jo ta feil!” Det guddommelige nett gir et imponerende bilde av bredden i indisk åndsliv omkring 500 f.Kr. Det er i denne sammenheng interessant å merke seg i hvor stor utstrekning de forskjellige meningene baserer seg på meditasjonsopplevelser. *Fortolkere og logikere”, som står for det meste av Vestens filosofi, forsvinner nesten mellom de mange former for meditasjonsmetoder, og uten et visst kjennskap til meditasjon, er en vesentlig del av indisk tankeverden vanskelig å forstå eller vurdere. De mange repetisjoner i palitekstene kan være en prøvelse for tålmodigheten, både når man leser disse tekstene og når man oversetter dem. Det er så man griper seg i å undres hvordan de gamle munkene virkelig orket å sitte der så tålmodig og skrive det samme om igjen og om igjen, på palmeblad etter palmeblad. Oversetteren fristes ofte til å korte ned, trekke sammen og springe over ordrette gjentakelser i teksten, for å oppnå større lesbarhet og bedre flyt i framstillingen. Og det ser ut til at munkene også fikk nok av rutinearbeidet av og til, for rett som det er feier originaltekstene unna lange gjentakelser med et *...pe... (Osv.)”. Slike forkortelser har jeg også foretatt. Men akkurat i denne teksten har jeg prøvd å ikke forkorte så mye at den musikalske formstrukturen går tapt. Kapittelinndeling og overskrifter inne i de enkelte suttaer er satt inn av

oversetteren.

Det guddommelige nett 1. Hva kan sies til Buddhas ros? Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var på vandring langsetter hovedveien mellom Råjagaha og Nalanda sammen med en stor flokk på omkring fem hundre munk, gikk vandrefilosofen Suppiya samme vei sammen med læregutten sin, den unge Brahmadata. Og som de gikk der, sa vandrefilosofen Suppiya mye nedsettende om Buddha, om hans lære og om munkefellesskapet, mens unge Brahmadata derimot sa mye til deres ros. Slik gikk de begge, lærer og elev, og diskuterte steilt mot hverandre, like bak Mesteren og munkene. Så tok Mesteren inn i kongens lysthus i Ambalatthikaparken for natten, sammen med munkene. Suppiya og Brahmadata tok også inn samme sted, og der inne fortsatte Suppiya å kritisere Buddha, læren og fellesskapet, mens Brahmadata fortsatte å rose dem. Da morgenen grydde, sto flere munk tidlig opp og kom sammen i paviljongen, og som de satt der, gikk samtalen slik mellom dem: *Det er enestående, venner, det er storartet hvordan den ærverdige Mesteren som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, — hvordan han gjennomskuer og bærer over med menneskenes forskjellige tilbøyeligheter. Se nå på denne vandrefilosofen Suppiya, for eksempel, som sa så mye nedsettende om Buddha, læren og fellesskapet, og læregutten hans, den unge Brahmadata, som sa så mange lovord. Lærer og elev gikk jo der og diskuterte steilt mot hverandre, like bak Mesteren og munkene.” Da Mesteren ble var hva disse munkene satt og snakket om, gikk han bort til paviljongen, satte seg på den reserverte plassen, og sa til dem: *Hva var det dere satt her og snakket om, munk? Hvilken samtale var det jeg avbrøt dere 1 nå?”

De svarte med å referere hvert ord de hadde sagt. "Hvis noen skulle kritisere meg, læren eller fellesskapet, munker, så bør dere ikke bli sinte, misfornøyde eller føle motvilje av den grunn. Hvis dere skulle bli sinte eller nedstemte av dette, blir det bare til hinder for dere selv. Hvis dere blir sinte eller nedstemte når andre kommer med kritikk, blir dere da i stand til å vurdere om det de sier er riktig eller galt?" *Nei, Mester." *Hvis noen skulle kritisere meg, læren eller fellesskapet, munker, så bør dere påvise usannhetene og oppklare dem slik: 'Dette er ikke sant, dette er ikke riktig. Slik er det ikke hos oss, det er ikke slik vi har det.' Hvis andre skulle rose meg, læren eller fellesskapet, munker, bør dere heller ikke bli glade, fornøyde eller opprømte av den grunn. I så fall blir det bare til hinder for dere selv. Hvis andre skulle rose meg, læren eller fellesskapet, bør dere bekrefte fakta slik de er: "Dette er sant, dette er riktig. Slik er det hos oss, slik har vi det." 2. Hva folk flest roser Det er bare angående bagateller, småting og spørsmål om utvendig moral, munker, at folk flest kan tenkes å rose en som er kommet fram. Og hvilke bagateller, småting og utvendige moralspørsmål er det? 2.1 Første avsnitt om moral Filosofen Gotama lar være å ta liv, og holder seg langt unna slike ting. Han har lagt fra seg sverd og pisk, han er vennlig og samvittighetsfull og lever med omtanke for alle levende veseners beste." Slik kan folk flest tenkes å rose den som er kommet fram til sannheten. "Filosofen Gotama lar være å ta det som ikke blir gitt, og holder seg langt unna slike ting. Han tar imot hva han får og ønsker ikke noe annet, og lever i ærlighet med et rent hjerte." Slik kan de også tenkes å rose ham.

"Filosofen Gotama avstår fra mindreverdige atferd og lever et rent liv. Han gir avkall på seksualitet og på vulgære fornøyer." Slik kan de også tenkes å rose ham. "Filosofen Gotama lar være å lyve, og holder seg langt unna slike ting. Han er sannferdig, ærlig, redelig og pålitelig. Han er en som ikke bedrar verden." Slik kan de også tenkes å rose ham. "Filosofen Gotama lar være å baktale andre, og holder seg langt unna slike ting. Om han hører noe her, går han ikke og forteller det til andre bare for å skape splid. Og det han hører der, kommer han heller ikke tilbake hit og forteller, bare for å skape splid. Han er en som forener de splittede og oppmuntrer de enige. Han foretrekker enighet, gleder og fryder seg ved enighet, og sier slikt som bidrar til enighet." Slik kan de også tenkes å rose ham. "Filosofen Gotama lar være å tale sårende ord, og holder seg langt unna slike ting. Hans ord er milde, vennlige og høflige, de går til hjertet og gjør godt å høre, og er til glede og behag for mange. Ja, slike ord er det han taler." Slik kan de også tenkes å rose ham. "Filosofen Gotama farer ikke med tomt snakk og pjatt, men holder seg langt unna slike ting. Han taler nyttige ord til rett tid og i samsvar med fakta, han snakker om læren og om treningsdisiplinen. Han er en som taler minneverdige, begrunnede, nyttige og meningsfylte ord til rett tid." Slik kan de også tenkes å rose ham. "Filosofen Gotama unngår å skade trær og andre planter." "Filosofen Gotama spiser bare en gang om dagen, og ikke om natten — han spiser ikke 1 utide. Filosofen Gotama går ikke og ser på forestillinger med musikk, sang og dans. Han lar være å pynte seg, og bruker ikke kranser, parfyme eller kosmetikk. Han bruker ikke store og luksuriøse møbler." "Filosofen Gotama tar ikke imot gull eller sølv. Han tar ikke imot utilberedt kjøtt eller korn. Heller ikke tar han imot kvinner, piker, slaver eller slavinne. Han tar ikke imot geiter, sauer, høns, griser, elefanter, kveg, hingster eller hopper. Åkrer eller jordstykker tar han heller ikke imot." "Filosofen Gotama løper ikke andres ærend. Han avstår fra kjøp og salg. Han svindler ikke med vekt, mål eller kvalitet. Han holder seg unna korrupsjon, svindel, juks og bedrag. Og filosofen Gotama begår ikke drap, tortur, fengsling, ran, innbrudd

eller maktmisbruk.” Slik kan de også tenkes å rose ham.

2.2 Andre avsnitt om moral Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, så driver de likevel og gjør skade på trær og andre planter, — så som planter som brer seg med rotskudd, stammeskudd, leddskudd, toppskudd eller med frø. Men filosofen Gotama avstår fra å ødelegge plantevekster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, så driver de likevel og nyter ting som de har lagret opp, — som f.eks. lager av mat, drikke, klær, framkomstmidler, møbler, parfyme og diverse godsaker. Men filosofen Gotama lar være å nyte opplagrede varer.” Slik kan de også tenkes å rose ham. *Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, så driver de likevel med å besøke forestillinger og oppvisninger, — så som dans, sang, musikk, revyer, eposresitasjon, spill på cymbaler, tamburiner og stortrommer, eventyrspill, akrobatikk, elefantkamp, hestekamp, bøffekamp, oksekamp, geitekamp, sauekamp, hanekamp, vaktelkamp, stokkekamp, nevekamp, brytekamp, troppemanøver, defilering, parade eller troppeinspeksjon. Men filosofen Gotama går ikke på slike forestillinger eller oppvisninger.” Slik kan de også tenkes å rose ham. *Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, er de likevel henfalne til lek og tidsfordriv, — så som brettspill med åtte eller ti rader med ruter, eller de samme spill bare med et tenkt brett i lufta (blindparti), hoppe paradisi, legge eller ta brikker fra en haug uten at haugen rører på seg, terningspill, vippe pinne, kaste maling med handa på marka eller på en vegg og se hva slags figur det blir, ballspill, spille på små leketøysfløyter av løv, turning, leke med små leketøysploger, leketøysvindmøller, leketøyspann, leketøysvogner og buer, gjette bokstaver skrevet på ryggen eller i lufta, tanke-gjettelek, eller herming etter funksjonshemmede. Men filosofen Gotama lar være å drive slik med lek og tidsfordriv.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, er de likevel

henfalne til å bruke høye og luksuriøse møbler, — så som liggestoler med flettverk, sofaer med utskårne rovdryfötter, langragget klede, ullpledd med innvevd mangefarget mønster eller med blomstermønster, hvite ullpledd, stoppede madrasser, stoff med løve— og tigmønster, stoff med pelsforing på en eller begge kanter, silkestoffer med og uten juvelbroderier, store golvtepper, elefantdekken, hestedekken, vogndekken, leie av svart antilopeskinn, førsteklases sengetepper av bananantilopeskinn, himmelsenger og sofaer med røde puter ved hode- og fotende. Men filosofen Gotama bruker ikke slike store og luksuriøse møbler.” Slik kan de også tenkes å rose ham. *Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, er de likevel henfalne til å pynte og utsmykke seg, — så som med bruk av skumbad, sjampo, parfymerte bad, massasje, speil, øyeskygge, kranser og kosmetikk, pudder, ansiktskrem, armbånd, hårbånd, spaserstokk, små rørskrin, sverd, parasoll, broderte tøfler, turban, juveler, vifte av yak-hale og hvite kapper med lange frynser. Men filosofen Gotama lar være å pynte seg.” Slik kan de også tenkes å rose ham. *Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, hengir de seg likevel til all slags fruktesløst prat, — så som å snakke om konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap. Men filosofen Gotama driver ikke med slikt tomprat.* Slik kan de også tenkes å rose ham. *Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, driver de likevel med slik smålig krangel som dette: — Du forstår ikke denne lære og disiplin, men det gjør jeg! Hvordan skulle vel du kunne forstå den? — Du tar feil! Jeg har rett! — Du er usaklig! Jeg holder meg til saken! — Det du burde ha nevnt først, nevner du på slutten, og det du burde ha nevnt sist, nevner du først!

— Metoden din er helt bakvendt! — Argumentet ditt er gjendrevet, innrøm at du er slått! — Nå kan du jo bare prøve å vri deg unna det du har sagt! Men filosofen Gotama holder seg unna slik smålig krangel.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, lar de seg bruke som sendebud av konger, ministre, adelsmenn, brahmaner, borgere og prinser: Gå dit! Kom hit! Ta med deg dette! Hent det hit! Men filosofen Gotama løper ikke andres ærend på den måten.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, prøver de å lure til seg mer ved uhederlige midler, som antydninger, hint, smiger og bakvaskelser, drevet av begjær etter stadig større inntekter. Men filosofen Gotama holder seg unna slik svindel.” Slik kan de også tenkes å rose ham.

2.3 Tredje avsnitt om moral

Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstraintekter ved tarvelige kunster, — så som å spå i hender, tyde varsler og tegn, spå etter lyn og torden, drømmetydning, spå etter merker på kroppen, spå i musebitt, ofring til ilden, ofring med skje, ofring av agner, agnepulver, korn, smør og olje, fingerknokespåing, kunsten å finne en velegnet byggeplass, politikk, Shiva-dyrking, åndedyrking, dyrking av jordas krefter, slangetemming, giftkunnskap, skorpionfaget, helbrede musebitt, kjenne kråkenes og de andre fuglenes språk, spå hvor lenge et menneske kommer til å leve, gi midler til å avverge piler, og kjennskap til dyrenes språk. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan også folk flest tenkes å rose den som er kommet fram til sannheten. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstraintekter ved tarvelige kunster. De forstår seg på å tyde detaljer og tegn i de følgende ting, og vet om de vil bringe lykke eller ulykke: Juveler, stokker, klær, sverd, piler, buer, våpen, kvinner, menn, gutter, jenter, slaver,

slavinner, elefanter, hester, bøfler, okser, kuer, geiter, sauer, høns, vaktler, iguaner, øreringer, skilpadder og andre dyr. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som å forutsi om fyrstene vil marsjere ut eller vende tilbake, om våre fyrster skal få framgang og de fremmede fyrstene bli slått på retrett eller omvendt, om våre fyrster skal vinne seier og de fremmede fyrstene lide nederlag eller omvendt, eller hvorvidt den ene siden skal seire og den andre skal tape. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som å forutsi: Det vil bli måneformørkelse, solformørkelse eller stjerneformørkelse. Sol, måne og stjerner vil følge sine baner, eller de vil forlate sine baner. Det vil bli meteor-regn, ildskjær i horisonten, jordskjelv eller torden. Sol, måne og stjerner vil gå opp, de vil gå ned. Det blir overskyet, eller det blir klart vær. Eller de forutsier hvilket resultat hvert av disse fenomenene vil medføre. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som å forutsi om det skal bli mye eller lite regn, om det skal bli rikelig med mat eller om det skal bli hungersnød, fred eller krig, sykdom eller god helse, — dessuten ved ferdigheter som matematikk, kalkulasjon og beregninger, samt diktning og naturfilosoferinger. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. *Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som f.eks. å benytte seg av astrologi til å finne gunstig tidspunkt for sammenslutning eller oppløsning, eller gunstig tidspunkt for innkreving eller utbetaling av penger. Eller de framsier trylleformularer som skal bringe lykke eller ulykke, de forårsaker abort, de binder munn eller tunge, og framsier trylleformularer som får folk til å vri hendene, og som

forårsaker døvhhet. De får orakelsvar fra speilet, fra en besatt pike eller prestinne, de tilber sola, tilber Gud, spyr flammer ut av munnen eller tilber lykkens gudinne. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, — så som bønn, fromhet, lese hymner til jordas krefter, frambringe virilitet eller impotens, finne gunstige byggeplasser og innvie dem, seremoniell munnspyling og bading, ofring, utdele diverse brekkmidler og avføringsmidler, øye— øre— og nesesmurninger, kirurgi, barnehelbredelser og tildeling av medisiner og helbredende urter og røtter. Men filosofen Gotama avstår fra slike tarvelige kunster.” Slik kan de også tenkes å rose ham. Dette, munker, er de bagateller, småting og spørsmål om utvendig moral som folk flest kan tenkes å rose den som er kommet fram til sannheten, for. 3. Hvordan den som er kommet fram til sannheten, rettelig bør roses Men det finnes andre kvaliteter, munker, som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, 1 samsvar med fakta. Men hvilke er så disse kvaliteter, munker? 3.1 Atten teorier om fortid Det er noen filosofer og brahmaner som grunner over fortiden, som har teorier om fortiden, som på atten grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående

fortiden. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? 3.1.1. Fire teorier om evighet Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om evighet, som på fire grunnlag hevder at selvet og verden er evig. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Her, munk, har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler: "Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, — og han husker like mange detaljer her — Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her." Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Og han sier: "Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en." Og dette begrunner han i sin egen subjektive opplevelse. Dette, munk, er det første grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig. Og hva, munk, er det andre grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig? Her, munk, har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, ja, opp til ti slike verdenssykluser husker han:

*Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,” — og han husker like mange detaljer her — "Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her." Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Og han sier: "Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en." Og dette begrunner han i sin egen subjektive opplevelse. Dette, munk, er det andre grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig. Og hva, munk, er det tredje grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig? Her, munk, har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han at universet har utvidet seg og trukket seg sammen ti ganger, tjue ganger, ja, opp til førti slike verdenssykluser husker han: *Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,” — og han husker like mange detaljer her — "Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her." Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Og han sier: "Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en." Og dette begrunner han i sin egen subjektive opplevelse. Dette, munk, er det tredje grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig.

Og hva, munk, er det fjerde grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig? Her, munk, har vi en filosof eller brahman som er en fortolker og logiker. Ut fra sine fortolkninger, logiske slutninger og egen intuisjon sier han: "Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en." Dette, munk, er det fjerde grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er evig. Og dette er de filosofer og brahmaner som snakker om evighet, som på fire grunnlag hevder at selvet og verden er evig. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse fire grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munk, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munk, uten noe som binder. Og dette, munk, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. 3.1.2. Fire teorier om at noe er evig og noe ikke er evig Det er noen filosofer og brahmaner som sier at noe er evig og noe ikke er evig, som på fire grunnlag hevder at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig. Og

hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Langt om lenge, munker, etter at ufattelige tidsrom er passert, kommer den tid da denne verden trekker seg sammen. Og når dette skjer, befinner de fleste vesener seg i stråleverdenen. Der består de av ren tanke, og glede er deres næring. I stråleskjær vandrer de selvlysende i rommet, og slik holder de seg gjennom lange tider. Langt om lenge, munker, etter at ufattelige tidsrom er passert, kommer den tid da denne verden utvider seg igjen. Og når dette skjer, kommer Brahmas palass til syne, men det er tomt. Så faller et eller annet vesen fra stråleverdenen, når enten hans levealder eller hans forråd av gode fortjenester er uttømt, og han blir gjenfødt i Brahmas palass. Også der består han av ren tanke, og glede er hans næring. I stråleskjær vandrer han selvlysende gjennom himmelrommet, og slik går det lang tid. Men etter å ha vært der lenge, begynner han å kjede seg, og lengsel og uro oppstår i ham. Og han tenker: *Om det nå bare kunne komme noen andre hit også!” Så faller noen andre vesener også fra stråleverdenen, enten ved at deres levealder eller deres forråd av gode fortjenester er uttømt. De blir også gjenfødt i Brahmas palass, og der treffer de han som kom dit først. Og de består også av ren tanke, og glede er deres næring. I stråleskjær vandrer de selvlysende gjennom himmelrommet, og slik går det lang tid. Da tenker han som kom dit først: *Jeg er Brahma, Herren, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener. Disse vesenene er blitt skapt av meg! Hvordan jeg begrunner det? Jo, først tenkte jeg: *Om det nå bare kunne komme noen andre hit også!” Og ikke før hadde jeg tenkt tanken, så var de her!” Og de andre, som kom etterpå, tenker på sin side: Dette må være Brahma, Herren, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener. Av denne ærverdige Brahma er vi blitt skapt. Hvordan vi begrunner det? Jo, vi så at han var her før oss, mens vi derimot er

kommet etterpå.” Dessuten lever han lenger, han som ble født der først, munker, og han er vakrere og mektigere. Men de som ble født der etterpå lever ikke så lenge, og ikke er de så vakre og mektige heller. Så kan det hende, munker, at en av dem faller fra den tilstanden, og at han kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske sitt tidligere oppholdssted, men ingen flere. Da sier han: *Han som har skapt oss, — Brahma, Herren, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener, — han er evig og uforgjengelig, han er hevet over forandringens lov og består i all evighet. Men vi som er skapt av Gud, derimot, vi er skrøpelige og forgjengelige. Vår levetid er kort, og underlagt dødens lov ferdes vi her.” Dette, munker, er det første grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at noe er evig og noe ikke er evig, at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig. Og hva er det andre grunnlaget for å hevde at noe er evig og noe ikke er evig? Det finnes, munker, noen guder som kalles *De som er fordervet av fornøyerse”. De lever helt oppslukt av fornøyerse, latter og fjas. Og når de er helt oppslukt av dette, blir de uoppmerksomme, og etter som de glemmer å være oppmerksomme, faller de fra den tilstanden. Så kan det hende, munker, at en av dem som faller fra den tilstanden kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske sitt tidligere oppholdssted, men ingen flere. Da sier han: *De gudene som ikke er fordervet av fornøyerse, de er evig og uforgjengelige, de er hevet over forandringens lov og består i all evighet. Men vi, som takket være vår mangel på oppmerksomhet falt fra den tilstanden, vi er skrøpelige og forgjengelige.

Vår levetid er kort, og underlagt dødens lov ferdes vi her.” Dette, munker, er det andre grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at noe er evig og noe ikke er evig, at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig. Og hva er det tredje grunnlaget for å hevde at noe er evig og noe ikke er evig? Det finnes, munker, noen guder som kalles *De som er fordervet i sinnet”. De brenner av sterk misunnelse mot hverandre. Dette nag forderver sinnet for dem alle, og utmattet i kropp og sinn faller de fra den tilstanden. Så kan det hende, munker, at en av dem som faller fra den tilstanden kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske sitt tidligere oppholdssted, men ingen flere. Da sier han: *De gudene som ikke er fordervet i sinnet, de er evig og uforgjengelige, de er hevet over forandringens lov og består i all evighet. Men vi, som lot misunnelse og nag forderve våre sinn og falt derfra av utmattelse, vi er skrøpelige og forgjengelige. Vår levetid er kort, og underlagt dødens lov ferdes vi her.” Dette, munker, er det tredje grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at noe er evig og noe ikke er evig, at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig. Og hva er det fjerde grunnlaget for å hevde at noe er evig og noe ikke er evig? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som er en fortolker og logiker. Ut fra sine fortolkninger, logiske slutninger og egen intuisjon sier han: "Dette som kalles øye, øre, nese, tunge og kropp, — dette selvet er skrøpelig, forgjengelig og ikke evig, og det er underkastet forandringens lov. Men dette som kalles sjel, sinn eller bevissthet, derimot, — dette selvet er fast, uforgjengelig, evig og hevet over forandringens lov, og slik består det i all evighet.” Dette, munker, er det fjerde grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at noe er evig og noe ikke er evig, at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig. Og dette er de filosofer og brahmaner som sier at noe er evig og noe ikke er

evig, som på fire grunnlag hevder at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse fire grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. 3.1.3. Fire teorier om utstrekning Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om utstrekning, som på fire grunnlag hevder at verden er endelig eller uendelig. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Her, munker, har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden opplever verden som endelig. Og han sier: *Denne verden er endelig og avgrenset.” Og dette begrunner han i sin egen subjektive opplevelse. Dette, munker, er det første grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at verden er endelig eller uendelig. Og hva er det andre grunnlag?

Her, munk, har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden opplever verden som uendelig. Og han sier: *Denne verden er uendelig og grenseløs. De som sier at den er endelig og avgrenset, de tar feil. For denne verden er uendelig og grenseløs.” Og dette begrunner han også i sin egen subjektive opplevelse. Dette, munk, er det andre grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at verden er endelig eller uendelig. Og hva er det tredje grunnlag? Her, munk, har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden opplever verden som endelig i høyde og dybde, men uendelig i bredde. Og han sier: *Denne verden er både endelig og uendelig. De som sier at den er endelig og avgrenset, tar feil, og de som sier at den er uendelig og grenseløs, tar også feil. For denne verden er både endelig og uendelig.” Og dette begrunner han også i sin egen subjektive opplevelse. Dette, munk, er det tredje grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at verden er endelig eller uendelig. Og hva er det fjerde grunnlag? Her, munk, har vi en filosof eller brahman som er en fortolker og logiker. Ut fra sine fortolkninger, logiske slutninger og egen intuisjon sier han: *Denne verden er verken endelig eller uendelig. De som sier at den er endelig og avgrenset, tar feil. De som sier at den er uendelig og grenseløs, tar også feil, og det samme gjør også de som sier at den er både endelig og uendelig. For denne verden er verken endelig eller uendelig.” Dette, munk, er det fjerde grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at verden er endelig eller uendelig. Og dette er de filosofer og brahmaner som snakker om utstrekning, som på fire grunnlag hevder at verden er endelig eller uendelig. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse fire grunnlag, og intet utenom disse.

Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta.

3.1.4. Fire unnvikende talemåter

Det er noen filosofer og brahmaner som vrir seg unna som åler, som på fire grunnlag tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler når de blir spurt om det ene eller det andre. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som ikke vet hva som egentlig er sunt eller usunt. Og han tenker: *Jeg vet ikke hva som egentlig er sunt eller usunt. Hvis jeg nå skulle gi meg til å forklare at dette er sunt eller dette er usunt, enda jeg egentlig ikke vet hvordan det er, så ville svaret basere seg på mine egne ønsker og begjær, eller på mitt eget hat og motvilje. I så fall ville det innebære at jeg var uærlig, og denne uærligheten ville føre til gremmelse. Denne gremmelsen ville bare være meg en hindring.” Dermed sier han ikke at noe er sunt eller usunt, fordi han er redd for å være uærlig og avskyr uærlighet. Men når han blir spurt om det ene eller det andre, tyr han til unnvikende talemåter og vrir seg unna som en ål:

*Det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” Dette, munker, er det første grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler. Og hva er det andre grunnlag? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som ikke vet hva som egentlig er sunt eller usunt. Og han tenker: *Jeg vet ikke hva som egentlig er sunt eller usunt. Hvis jeg nå skulle gi meg til å forklare at dette er sunt eller dette er usunt, enda jeg egentlig ikke vet hvordan det er, så ville svaret basere seg på mine egne ønsker og begjær, eller på mitt eget hat og motvilje. I så fall ville jeg involvere meg følelsesmessig i det, og denne involveringen ville føre til gremmelse. Denne gremmelsen ville bare være meg en hindring.” Dermed sier han ikke at noe er sunt eller usunt, fordi han er redd for å involvere seg og avskyr å bli involvert. Men når han blir spurt om det ene eller det andre, tyr han til unnvikende talemåter og vrir seg unna som en ål: *Det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” Dette, munker, er det andre grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler. Og hva er det tredje grunnlag? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som ikke vet hva som egentlig er sunt eller usunt. Og han tenker: *Jeg vet ikke hva som egentlig er sunt eller usunt. Hva ville vel skje om jeg nå skulle gi meg til å forklare at dette er sunt eller dette er usunt, når jeg egentlig ikke vet hvordan det er? Det er jo mange filosofer og brahmaner som er lærde og skarpsindige og har lang erfaring i slike debatter. De splitter andres teorier med sin visdom, akkurat som når skarpskytteren splitter et hår. De kunne jo komme til å ta fatt i det jeg sier, og kreve begrunnelse og komme med kritikk. Om så skulle skje, kan jeg neppe gi noen tilfredsstillende begrunnelse. Dette ville gi meg gremmelse, og denne gremmelsen

ville bare være meg en hindring.” Dermed sier han ikke at noe er sunt eller usunt, fordi han er redd for å bli spurt nærmere ut om det og avskyr utspørring. Men når han blir spurt om det ene eller det andre, tyr han til unnvikende talemåter og vrir seg unna som en ål: *Det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” Dette, munken, er det tredje grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler. Og hva er det fjerde grunnlag? Her, munken, har vi en filosof eller brahman som er dum og enfoldig. I sin uvitenhet og enfoldighet tyr han til unnvikende talemåter og vrir seg unna som en ål når han blir spurt om det ene eller det andre: "Spør du meg om det eksisterer en annen verden? Vel, hadde jeg ment at det eksisterer en annen verden, så hadde jeg sagt det. Men det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” På samme måte vrir han seg unna disse spørsmålene: *Eksisterer det ingen annen verden? Kan man si at den både eksisterer og ikke eksisterer? Eller at den verken eksisterer eller ikke eksisterer? Får gode og dårlige gjerninger sin frukt, sitt resultat? Eller får de det ikke? Kan man si at de både får det og ikke får det? Eller at de verken får det eller ikke får det? Den som er kommet fram til sannheten, eksisterer han etter døden? Eller eksisterer han ikke etter døden? Kan man si at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?” Og til slutt: Spør du meg om den som er kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden? Vel, hadde jeg ment at den som er kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, så hadde jeg sagt det. Men det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er

annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” Dette, munk, er det fjerde grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler. Og dette er de filosofer og brahmaner som vrir seg unna som åler, som på fire grunnlag tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler når de blir spurt om det ene eller det andre. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse fire grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munk, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munk, uten noe som binder. Og dette, munk, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. 3.1.5. To teorier om spontan tilblivelse Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om spontan tilblivelse, som på to grunnlag hevder at selvet og verden er blitt til av seg selv. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Det finnes, munk, noen guder som kalles *De ubevisste”. Så snart en forestilling oppstår i dem, faller de fra den tilstanden.

Så kan det hende, munker, at en av dem faller fra den tilstanden, og at han kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske at forestillingene oppsto, men ikke noe som hendte før det. Og han sier: *Selvet og verden er blitt til av seg selv. Hvordan jeg begrunner det? Jo, før eksisterte jeg ikke, men så med ett var jeg til." Dette, munker, er det første grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er blitt til av seg selv. Og hva er det andre grunnlaget? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som er en fortolker og logiker. Ut fra sine fortolkninger, logiske slutninger og egen intuisjon sier han: Selvet og verden er blitt til av seg selv." Dette, munker, er det andre grunnlag på hvilket noen filosofer og brahmaner hevder at selvet og verden er blitt til av seg selv. Og dette er de filosofer og brahmaner som snakker om spontan tilblivelse, som på to grunnlag hevder at selvet og verden er blitt til av seg selv. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse to grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er

angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. Og dette er de filosofer og brahmaner som grunner over fortiden, som har teorier om fortiden, som på atten grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående fortiden. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta.

3.2. Førte fire teorier om framtid

Det er noen filosofer og brahmaner som grunner over framtiden, som har teorier om framtiden, som på atten grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående framtiden. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til?

3.2.1. Seksten teorier om bevissthet etter døden

Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om bevissthet etter døden, som på

seksten grunnlag hevder at selvet er bevisst etter døden. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har form,” sier noen. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, men har ingen form,” sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har både form og ikke form,” sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, men har verken form eller ikke form,” sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, men det er avgrenset,” sier noen. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og det er ubegrenset,” sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og det er både avgrenset og ubegrenset,” sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, men det er verken avgrenset eller ubegrenset,” sier andre. "Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og sanser bare en ting,” sier noen. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og mottar mange sanseinntrykk,” sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har begrenset sansning,* sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, men har ubegrenset sansning,* sier andre. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har det bare godt,” sier noen. *Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har det bare vondt,” sier andre. 'Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har det både

godt og vondt,” sier andre. "Selvet er bevisst og har alle sine evner i behold etter døden, og har det verken godt eller vondt,” sier andre. Og dette er de filosofer og brahmaner som snakker om bevissthet etter døden, som på seksten grunnlag hevder at selvet er bevisst etter døden. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta.

3.2.2. Åtte teorier om ubevissthet etter døden

Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om ubevissthet etter døden, som på åtte grunnlag hevder at selvet er ubevisst etter døden. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til?

*Selvet har form og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst, sier noen. Selvet er formløst og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen.

Selvet har både form og ikke form, og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen. *Selvet har verken form eller ikke form, og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen. *Selvet er avgrenset og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen. *Selvet er ubegrenset og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen. *Selvet er både avgrenset og ubegrenset, og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen. *Selvet er verken avgrenset eller ubegrenset, og har alle sine evner i behold etter døden, men er ubevisst,” sier noen. Og dette er de filosofer og brahmaner som snakker om ubevissthet etter døden, som på åtte grunnlag hevder at selvet er ubevisst etter døden. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta.

3.2.3. Åtte teorier om verken bevissthet eller ubevissthet etter døden Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om verken bevissthet eller ubevissthet etter døden, som på åtte grunnlag hevder at selvet verken er bevisst eller ubevisst etter døden. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? *Selvet har form og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. Selvet er formløst og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. Selvet har både form og ikke form, og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. Selvet har verken form eller ikke form, og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. *Selvet er avgrenset og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. *Selvet er ubegrenset og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. *Selvet er både avgrenset og ubegrenset, og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. *Selvet er verken avgrenset eller ubegrenset, og har alle sine evner i behold etter døden, men er verken bevisst eller ubevisst,” sier noen. Og dette er de filosofer og brahmaner som snakker om verken bevissthet eller ubevissthet etter døden, som på åtte grunnlag hevder at selvet verken er bevisst eller ubevisst etter døden. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere,

men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. 3.2.4. Sju teorier om tilintetgjørelse Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om tilintetgjørelse, munker, som på sju grunnlag hevder at individet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som ut fra sine teorier sier som så: *Dette selvet har form, det er sammensatt av de fire grunnelementer og avlet av far og mor, — men det går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går i oppløsning, det eksisterer ikke etter døden. På denne måten blir dette selvet totalt og ugjenkallelig tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort. For det finnes et annet selv, som er åndelig, har form, lever på sansenyttelsesplanet og ernærer seg av fast føde. Det kjenner du ikke, det ser du ikke! Men jeg ser det og kjenner det. Siden dette selvet går til grunne og blir tilintetgjort når

kroppen går 1 oppløsning, og ikke eksisterer etter døden, er det på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort. For det finnes et annet selv, som er åndelig, har form, består av ren tanke og har alle sine sanser og evner i behold. Det kjenner du ikke, det ser du ikke! Men jeg ser det og kjenner det. Siden dette selvet går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går 1 oppløsning, og ikke eksisterer etter døden, er det på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort. For det finnes et annet selv, som er hevet over enhver formbevissthet, som har fjernet seg fra begrepet fysisk motstand, og som ikke gir akt på de mange forskjellige sanseinntrykk Det ser rommet som uendelig, og går derved inn på det uendelige roms plan. Det kjenner du ikke, det ser du ikke! Men jeg ser det og kjenner det. Siden dette selvet går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går i oppløsning, og ikke eksisterer etter døden, er det på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort. For det finnes et annet selv, som er hevet over det uendelige roms plan. Det ser bevisstheten som uendelig, og går derved inn på den uendelige bevissthets plan. Det kjenner du ikke, det ser du ikke! Men jeg ser det og kjenner det. Siden dette selvet går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går i oppløsning, og ikke eksisterer etter døden, er det på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig

tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort. For det finnes et annet selv, som er hevet over den uendelige bevissthets plan. Det ser at intet eksisterer, og går derved inn på intetthets plan. Det kjenner du ikke, det ser du ikke! Men jeg ser det og kjenner det. Siden dette selvet går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går i oppløsning, og ikke eksisterer etter døden, er det på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort. For det finnes et annet selv, som er hevet over intetthets plan. Det holder fast på det som er herlig og bringer fred, og går derved inn på det plan hvor det verken finnes bevissthet eller ubevissthet. Det kjenner du ikke, det ser du ikke! Men jeg ser det og kjenner det. Siden dette selvet går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går i oppløsning, og ikke eksisterer etter døden, er det på denne måten at selvet blir totalt og ugjenkallelig tilintetgjort.” Slik hevder noen at selvet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Og dette, munken, er de filosofer og brahmaner som snakker om tilintetgjørelse, som på sju grunnlag hevder at individet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munken, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet

fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. 3.2.5. Fem teorier om å slukke all lidelse Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om å slukke lidelsen her i denne verden, munker, som på fem grunnlag hevder at individet kan slukke all lidelse her i denne verden. Og hva baserer disse filosofer og brahmaner seg på, hva henviser de til? Her, munker, har vi en filosof eller brahman som ut fra sine teorier sier som så: *Så lenge dette selvet er utrustet med fem sanser og kan nyte disse i fulle drag, mine herrer, er det slik dette selvet kan slukke all lidelse her i denne verden.” Slik hevder noen at individet kan slukke all lidelse her i denne verden. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet slukker all lidelse her i denne verden. Hvordan jeg begrunner det? Jo, sansenytelsene er forgjengelige, utilfredsstillende og underkastet forandringens lov, og ved at de forandres og blir annerledes oppstår sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot. Men når selvet isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den, da slukker selvet all lidelse her i denne verden.” Slik hevder noen at individet kan slukke all lidelse her i denne verden.

Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet slukker all lidelse her i denne verden. Hvordan jeg begrunner det? Jo, ettersom det finnes innledende og fastholdende tanker i den tilstanden, må den sies å være av grovere karakter. Men når selvet bringer de innledende og fastholdende tanker til ro og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den, da slukker selvet all lidelse her i denne verden.” Slik hevder noen at individet kan slukke all lidelse her i denne verden. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet slukker all lidelse her i denne verden. Hvordan jeg begrunner det? Jo, ettersom det finnes glede og opprømthet i den tilstanden, må den sies å være av grovere karakter. Men når selvet ikke lenger søker glede, men hviler i likevekt, når det med oppmerksomhet og klar forståelse føler legemlig velvære, går det inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" Og når det har gått inn i denne tilstand, og forblir i den, da slukker selvet all lidelse her i denne verden.” Slik hevder noen at individet kan slukke all lidelse her i denne verden. Til det sier en annen: *Det selvet som du snakker om, min venn, det finnes. Jeg sier ikke at det ikke finnes. Men det er ikke på denne måten at selvet slukker all lidelse her i denne verden. Hvordan jeg begrunner det? Jo, ettersom tanken i den tilstanden holder fast på forestillingen om at dette er velvære, må den sies å være av grovere karakter. Men når selvet forlater velvære og lidelse, når det legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den, da slukker selvet all lidelse her i denne verden.” Slik hevder noen at individet kan slukke all lidelse her i denne verden.

Og dette, munk, er de filosofer og brahmaner som snakker om å slukke lidelsen her i denne verden, som på fem grunnlag hevder at individet kan slukke all lidelse her i denne verden. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munk, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munk, uten noe som binder. Og dette, munk, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. Og dette, munk, er de filosofer og brahmaner som grunner over framtiden, som har teorier om framtiden, som på førtifire grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående framtiden. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munk, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munk, uten noe som binder. Og dette, munk, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige

å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. Og dette, munker, er de filosofer og brahmaner som grunner over fortid og framtid, som har teorier om fortid og framtid, som på sekstito grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående fortid og framtid. Og alle som hevder et slikt syn, baserer seg på ett eller flere av disse grunnlag, og intet utenom disse. Men om disse, munker, vet han som er kommet fram hvilket resultat det gir og hvilken framtidig tilstand som vil følge av å ta opp disse teoriene og holde fast på dem. Den som er kommet fram til sannheten, vet både dette og det som er høyere, men han binder seg ikke til denne kunnskapen. Og således ubundet føler han en stille glede i sitt indre. Han forstår hvordan følelsene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de har og hvordan man frir seg fra dem, — og idet den som er kommet fram til sannheten, forstår alt dette slik som det er, er han fri, munker, uten noe som binder. Og dette, munker, er de kvaliteter som er dype, vanskelige å se og vanskelige å forstå. De bringer fred, er herlige og subtile, — de ligger utenfor logikkens rekkevidde og kan bare fattes av den vise. Disse kvaliteter som den som er kommet fram til sannheten, har innsett og realisert selv, er det han bekjentgjør, og det er angående disse at den som er kommet fram til sannheten, med rette burde roses, i samsvar med fakta. 4. Oppsummering og psykologisk forklaring av teoriene Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om evighet, som på fire grunnlag hevder at selvet og verden er evig, — så er deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, 1 angst og villrede.

Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som sier at noe er evig og noe ikke er evig, som på fire grunnlag hevder at selvet og verden til dels er evig og til dels ikke er evig, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om utstrekning, som på fire grunnlag hevder at verden er endelig eller uendelig, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som vrir seg unna som åler, som på fire grunnlag tyr til unnvikende talemåter og vrir seg unna som åler når de blir spurt om det ene eller det andre, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om spontan tilblivelse, som på to grunnlag hevder at selvet og verden er blitt til av seg selv, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som grunner over fortiden, som har teorier angående fortiden, som på atten grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående fortiden, — så er altså deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om bevissthet etter døden, som på seksten grunnlag hevder at selvet er bevisst etter døden, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om ubevissthet etter døden, som på åtte grunnlag hevder at selvet er ubevisst etter døden, — så er også

deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som på åtte grunnlag hevder at selvet verken er bevisst eller ubevisst etter døden, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om tilintetgjørelse, som på sju grunnlag hevder at individet blir tilintetgjort, går til grunne og forsvinner, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som snakker om å slukke lidelsen her i denne verden, som på fem grunnlag hevder at individet kan slukke all lidelse her i denne verden, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva de filosofer og brahmaner angår, munker, som grunner over framtiden, som har teorier angående framtiden, som på førtifire grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående framtiden, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Hva altså de filosofer og brahmaner angår, munker, som grunner over fortiden eller framtiden, som har teorier angående fortiden eller framtiden, som på sekstito grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående fortiden eller framtiden, — så er også deres meninger en følge av at de verken vet eller ser, slik at disse filosofene og brahmanene som sitter fast i begjæret snakker ut fra sine følelser bare, i angst og villrede. Alle disse filosofer og brahmaner baserer sine meninger på sansekontakt. Og det er umulig at de skulle kunne inneha disse meningene uten denne sansekontakten.

Altså, munk: De filosofer og brahmaner som snakker om evighet, de som sier at noe er evig og noe ikke er evig, de som snakker om endelighet og uendelighet, de som vrir seg unna som åler, de som snakker om spontan tilblivelse, kort sagt alle som grunner over fortiden, — og de som snakker om bevissthet eller ubevissthet etter døden, de som snakker om verken bevissthet eller ubevissthet etter døden, de som snakker om tilintetgjørelse, de som snakker om å slukke lidelsen her i denne verden, kort sagt alle som grunner over framtiden; — alle disse får sine inntrykk fra en eller annen kontakt med de seks sansekontaktfeltene. Betinget av disse inntrykkene oppstår lengsler, betinget av lengslene oppstår emosjonelle involveringer, betinget av emosjonelle involveringer oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot. Når derfor en munk vet hvordan de seks sansekontaktfeltene oppstår og går under, hvilke fordeler og ulemper de medfører og hvordan en frir seg fra dem, — når han forstår alt dette som det er, går hans forståelse langt ut over alle disse andres. Enhver filosof eller brahman som grunner over fortid eller framtid, som har teorier om fortiden eller om framtiden, som på sekstito grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående fortid eller framtid, hver og en av dem går i nettet på disse sekstito grunnlag. Og her sitter de fast hvordan de enn spreller og kaver, i dette nettet er de fanget hvordan de enn spreller og kaver. Det er som når en dyktig fisker eller læregutten hans strekker et finmasket nett ut over et vann. Da vet han med seg selv at ethvert synlig vesen som måtte finnes i det vannet, går i nettet hans. Og der sitter de fast hvordan de enn spreller og kaver, i dette nettet er de alle fanget hvordan de enn spreller og kaver. Nettopp slik, munk, er det at enhver filosof eller brahman som grunner over fortid eller framtid, som har teorier om fortiden eller om framtiden, som på sekstito grunnlag legger fram mange slags forklaringer angående fortid eller framtid, hver og en av dem går i nettet på disse sekstito grunnlag. Og her sitter de fast hvordan de enn spreller og kaver, i dette nettet er de fanget hvordan de enn spreller og kaver. Kroppen til den som er kommet fram til sannheten, finnes fremdeles, munk, men det som leder til videre eksistens er skåret over. Så lenge kroppen hans fremdeles

finnes, kan guder og mennesker se ham. Men når livet tar slutt og kroppen går i oppløsning, skal verken guder eller mennesker se ham. Det er som når noen skjærer av stilken på en mangoklase, da følger alle mangoene med. Og nettopp slik, munkar, er det at det som leder til videre eksistens er skåret over, selv om kroppen til den som er kommet fram til sannheten, fremdeles er å finne. Så lenge kroppen hans fremdeles finnes, kan guder og mennesker se ham. Men når livet tar slutt og kroppen går i oppløsning, skal verken guder eller mennesker se 959 ham. 5. Suttaen får navn Da dette var sagt, sa Ånanda til Mesteren: "Enestående, Mester! Storartet, Mester! Og hvilket navn har så denne utlegning av læren, Mester?" "Ut fra det som er sagt, kan du huske denne utlegningen av læren som Meningsnettet, Ånanda, eller som Lærenettet, Det guddommelige nett, eller Teorinetet, og du kan huske den som Den uforlignelige seier i kampen." Slik talte Mesteren, og glade til sinns tok munkene imot Mesterens ord, og mens denne utlegning foregikk, rystet de tusen verdenssystemer.

2. Munkelivets frukter Sāmafīaphalasutta Innledning Det er ikke vanskelig å forstå hvorfor denne teksten er blitt plassert direkte etter Det guddommelige nett. Den utfyller foregående tekst og danner en naturlig oppfølging av denne. Det guddommelige nett refererer stadig til *noen filosofer og brahmaner (samanabrahmana)” som innehar de og de meninger, men nevner ingen ved navn. Munkelivets frukter lar oss møte en del av disse filosofene (samana), og de tekstene som kommer etter denne igjen, presenterer oss for de fremste av brahmanenes representanter (DN 3, 4 og 5). Noe senere møter vi typiske asketer (DN 8 og 9). Her ser vi tydelig spor av bevisst planlegging av rekkefølgen av tekstene i denne delen av samlingen. *Filosof” er en tilnærmet, men ikke helt dekkende oversettelse av ordet samana (sanskrit \$ramana), som dekker et spesielt indisk kulturfenomen. Samana, eller muni, var i førbuddhistisk (eller vedisk) tid betegnelse for omvandrende asketiske "filosof-mystiker-munker”. De var kledd i gulbrune kapper, levde i fattigdom og sølibat, og var kjent for å søke religiøse mål som ikke nødvendigvis var identiske med de mål de etablerte brahmaner stilte opp. De øvde ofte ulike former for askese og meditasjon, og hadde ry for magiske evner (sjaman er avledet av \$ramana). Noen mener at de i vedisk tid ble betraktet som et fremmedelement i den tidlige ariske eller brahmanske samfunnsorden, og at de kan representere en eldre kulturstrømning som man mener å finne spor etter helt tilbake i den førariske Indussivilisasjonen. Senere ble samana /muni-kulturen assimilert i brahmanismen, og utgjorde en av de mange ingredienser i det kulturelle og religiøse mangfold som senere skulle komme til å bli kalt hinduisme. Men på Buddhas tid ble det fremdeles skjelnet skarpt mellom samana-rollen, som sto åpen for enhver å gå inn i, og den

arvelige brahmanerstatus. Buddha og munkene hans ble ofte omtalt og titulert som samana, og den unge brahmanen Ambattha (sutta nr. 3) gir tydelig uttrykk for brahmanenes klassemotiverte forakt for slike. Men som vi ser i denne teksten, fantes det flere samanaskoler. De ortodokst hinduistiske sarikhya- og yoga-skoler skal ha samana -opphav, men ellers er de andre samanaskolene forlenget utdødd, bortsett fra jainismen, og buddhismen. Ettersom de brahmanske skrifter har fortiet de heterodokse samanaenes syn, utgjør denne teksten en viktig — om enn fragmentarisk og sikkert ikke helt upartisk — kilde til kunnskap om disse gamle filosofenes tanker. Men hovedtemaet i denne teksten er likevel ikke de andre filosofenes ideer, men kongens konkrete spørsmål: Hva har man egentlig igjen for å velge et liv som filosof-munk? Buddhas svar kan fordeles på 11 hovedpunkter: . Frihet og respekt. . Høyning av den moralske standard. . Overvåkning av sansene. . Oppmerksomhet og klar forståelse. 1 2 3 4 5. Et liv i nøysomhet. 6. Frihet fra de fem hindringer. 7. Utvikling av de fire meditasjonstilstander (jhāna). 8. Innsikt i kroppens forgjengelighet (anicca). 9. Evne til å projisere mentale bilder. 10. Andre paranormale ferdigheter. 11. Innsikt i de fire edle sannheter og den endelige frigjøring, dvs. utslettelsen av lidelse (dukkha) og av sinnets forurensninger (āsava). Av disse er det egentlig bare punkt 4 og 11 (kanskje også 6) som er spesifikt buddhistiske. De andre trinnene er til dels betinget av det miljø og den samtid buddhismen vokste fram i. I andre tekster hender det ofte at et eller flere av disse punktene sløyfes. Men alle tekstene (unntatt Tevijjasutta, nr. 13) i dette bindet gjengir hele serien, som jeg heretter vil kalle munkelivserien. Eller rettere sagt, de gjengir

delar av den, og henviser til Munkelivets frukter for resten. Munkelivets frukter foreligger også i en sanskritversjon, som utgjør en del av sarvāstivāda-skolens kanon. Eksisterende manuskript av denne er trolig nedtegnet i det 6. el. 7. århundre e.Kr. Basert på denne er en tibetansk oversettelse, utført omkring år 800. Til kinesisk ble teksten oversatt tre ganger, ca. år 380, 397 og 412 e.Kr., noe som tyder på at det var stor interesse for den. Disse forskjellige versjonene av Munkelivets frukter er innbyrdes noe ulike, — noen detaljer kan mangle et sted og være utpenslet i større detalj et annet sted, osv. — men i det store og hele følger de hverandre overraskende godt. Kong Ajātasattu var sønn av kong Bimbisāra av Magadha. Han kom til makten ved å myrde sin far, og rammefortellingen viser at han var plaget av dårlig samvittighet for dette. Det ser ut til at han også var redd for at hans sønn, Udāyibhadda skulle velge samme metode for å overta makten. Og frykten var begrunnet. Udāyibhadda myrdet senere sin far, Ajātasattu, og ble selv konge av Magadha.

Munkelivets frukter 1. Kong Ajātasattu oppsøker Buddha

Slik har jeg hørt det: En gang bodde Mesteren i Jrvaka Prinsfostres mangolund utenfor Rajagaha sammen med en forsamling på tolv hundre og femti munk. Og nettopp mens han bodde der, hendte det at kong Ajātasattu Vedehisønn av Magadha satt oppe på takterrassen på slottet sitt, omgitt av sine nærmeste rådgivere. Dette var i Vannliljefullmånenatten, den femtende i den fjerde måned. Da utbrøt kongen, dypt beveget: «Så deilig og klart det er i natt, så herlig og klart det er i natt, så vakkert og klart det er i natt, så lykkebringende klart det er 1 natt, mine herrer! Hvilken filosof eller brahman skal vi oppsøke i natt, så jeg kan få fred i sinnet?» Da kongen hadde sagt dette, sa en av ministrene til ham: *Piirana Kassapa er en kjent og berømt leder som har grunnlagt en orden, herre konge. Han har stort følge og mange elever, og er høyt aktet av mange mennesker. Han er gammel, moden og erfaren, og har vært filosof i lang tid. Han kan du gå til, herre konge, hos ham kan det nok hende at du får fred 1 sinnet.” Men kong Ajātasattu forholdt seg taus og svarte ikke på dette. Da sa en av de andre ministrene: *Makkhali Gosala er en kjent og berømt leder som har grunnlagt en orden, herre konge. Han har stort følge og mange elever, og er høyt aktet av mange mennesker. Han er gammel, moden og erfaren, og har vært filosof i lang tid. Han kan du gå til, herre konge, hos ham kan det nok hende at du får fred 1 sinnet.” Men kong Ajātasattu forholdt seg taus og svarte ikke nå heller. Andre ministre grep ordet, og i nøyaktig samme ordelag anbefalte de disse andre filosofene: med Ajita hårkappen, Pakudha Kaccayana, Safijaya Belatthiputta og Nigantha Nāthaputta. Men kong Ajātasattu forholdt seg taus og svarte ikke på noen av

anbefalingene. Mens dette pågikk, satt Jruaka Prinsfostre like ved kongen, uten å si noe. Da vendte kong Ajåtasattu seg mot ham, og sa: *Men hvorfor sier ikke du noe, kjære Jivaka?* *I mangolunden min, herre konge, bor den ærverdige Mesteren, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, sammen med en stor forsamling på tolv hundre og femti munk. Og denne Mester Gotama går det følgende lovord om: "Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." Denne Mesteren kan du gå til, herre konge, hos ham kan det nok hende du får fred i sinnet." *Så la ride-elefantene bli gjort klar, kjære Jrvaka." *Ja vel, herre konge," svarte Jivaka. Han lot kongens egen ride-elefant gjøre klar, samt fem hundre elefanter til. Deretter meldte han til kongen: "Elefantene er klar, herre konge, vi avventer din ordre." Så steg kong Ajåtasattu opp på elefanten sin, og lot en stor skare kvinner sette seg på de øvrige fem hundre. Med mange fakler og stor kongelig prakt forlot de nå Råjagaha og dro utover mot Jrvakas mangolund. Men da de var like ved mangolunden, ble kongen grepet av redsel. Han fikk gåsehud og ble stiv av skrekk. *Du sviker meg vel ikke, kjære Jrvaka, du forråder meg vel ikke? Du fører meg vel ikke rett i fiendens vold, kjære Jrvaka?" sa kongen engstelig og redd til Jivaka, med gåsehud over hele kroppen. *Hvordan kan det vel være så stille," fortsatte han, *hvis det er så mange som tolv hundre og femti munk her? Det er jo ikke en lyd å høre, ingen stemmer eller hosting, ikke en gang et lite kremt!" "Ikke vær redd, herre konge! Ikke vil jeg svike deg, og ikke vil jeg forråde deg. Jeg gir deg ikke i fiendens vold. Bare kom, herre konge, bare kom! Se, der borte

p>> i paviljongen brenner det lys Da de var kommet så langt som elefantene kunne gå, steg kong Ajatasattu ned og fortsatte til fots. De kom fram til døra til paviljongen, og han spurte Jivaka: *Hvor er Mesteren da, kjære Jivaka?" *Der er han, herre konge. Det er han som sitter inntil midtstolpen med ansiktet mot øst, vendt mot munkeforsamlingen." Kong Ajåtasattu Vedeheisønn av Magadha gikk fram til Mesteren, og ble stående ved siden av ham. Han så ut over munkeforsamlingen som satt der så taus og stille som en speilblank sjø, og dypt beveget utbrøt han: *Tenk om lille prins Udåyibhadda kunne bli like fredelig som denne forsamlingen!" *Har du kommet hit fordi du er glad i ham, store konge?" "Jeg er glad i lille prins Udayibhadda, og jeg skulle ønske at han kunne bli like fredelig som denne munkeforsamlingen, Mester!" Så hilste kongen ærbødig på Mesteren og bøyde seg for munkene med løftede hender. Etterpå satte han seg ned ved siden av ham, vendte seg mot Mesteren og sa: *Det er en ting jeg gjerne skulle ha spurt deg om, Mester, dersom det passer deg å gi meg en forklaring." «Spør om hva du vil, store konge." *Det finnes jo så mange yrker her i verden, Mester," sa kongen, "så som elefantpassere, hestepassere, vognstyrere, bueskyttere, fanebærere, adjutanter, feltkokker, adelige offiserer, speidere, frontkrigere og andre soldater, husslaver, kokker, barberere, badetjenere, bakere, kransmakere, vaskere, korgmakere, vevere, krukkemakere, regnskapsførere, oppsynsmenn og en mengde andre slike yrker. Disse lever av de direkte fruktene av sitt fag her og nå. De nyter godt av dem selv, og er 1 stand til å glede sine foreldre, sine koner og barn og sine venner og kolleger. Og dessuten kan de gi filosofer og brahmaner gode gaver som fører oppad, som fører til himmelen og gir lykkelige frukter og en himmelsk tilværelse. Men går det an, Mester, å påvise at munkelivet gir slike direkte frukter her og nå?" *Men er det ikke så, store konge, at du har stilt dette spørsmålet til andre

filosofer og brahmaner tidligere?” *Jo, det er riktig det, Mester, at jeg har spurt andre filosofer og brahmaner om det samme.” *Hva slags forklaringer fikk du av dem da, store konge, hvis du ikke har noe imot å fortelle det?” *Nei, til deg, Mester, eller til slike som deg, har jeg ingenting imot å fortelle det.” «Så la oss høre, store konge!” 2. Seks filosofer *Det var en gang jeg besøkte Piirana Kassapa, Mester, og etter at jeg hadde hilst på ham, utvekslet komplimenter og konversert høflig med ham, satte jeg meg ned ved siden av ham. Så spurte jeg ham, slik jeg spurte deg nå, om det gikk an å påvise at munkelivet gir direkte frukter her og nå. Til dette svarte Piirana Kassapa: *Den som selv utfører en handling, herre konge, eller får andre til å utføre den, som lemlester eller lar lemleste, som piner eller lar pine, som krenker, utbytter, skremmer eller lar skremme, som dreper, stjeler, ødelegger og raner, som begår innbrudd og landeveisrøveri, som går til en annens hustru og som lyver, — den som gjør dette pådrar seg intet ansvar. Selv om noen skulle ta et hjul med kanter så skarpe som barberblad og gjøre alle levende vesener på denne jord om til en eneste kjøttdeig, en eneste kjøttmasse, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe vondt, det ville ikke føre til noen vonde følger for ham. Dersom noen skulle gå langsetter sørbredden av Ganges og drepe, lemleste og pine, og påvirke andre til å drepe, lemleste og pine, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe vondt, det ville ikke føre til noen vonde følger for ham. Dersom en annen skulle gå langsetter nordbredden av Ganges og gi og ofre, og påvirke andre til å gi og ofre, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe godt, det ville ikke føre til noen gode følger for ham. Det kommer ikke noe godt ut av gavmildhet, selvkontroll, selvbeherskelse og sannferdighet, — det gir ingen gode

følger.” Slik forklarte Pirana Kassapa sin lære om at en handling ikke medfører konsekvenser, når jeg spurte ham om munkelivets direkte frukter, Mester. Det var som om noen skulle gi seg til å beskrive en brødfrukt når han ble spurt angående en mango, eller beskrive en mango når han ble spurt angående en brødfrukt. Nettopp slik forklarte Piirana Kassapa sin lære om at en handling ikke medfører konsekvenser, når jeg spurte ham om munkelivets direkte frukter. Men jeg tenkte som så, Mester: *Hvordan i all verden kan vel en slik som jeg tenke på å fornærme en filosof eller en brahman som oppholder seg i mitt rike?” Derfor ville jeg verken kritisere eller samtykke i det som Piirana Kassapa hadde sagt, og selv om jeg var misnøyd, ga jeg ikke uttrykk for misnøyen. Uten å godta eller avvise det han hadde sagt, reiste jeg meg og gikk. Så var det en gang jeg besøkte Makkhali Gosala, Mester, og stilte ham det samme spørsmålet. Makkhali svarte: *Det finnes ingen årsak eller betingelse for et vesens fornedrelse, herre konge, — levende vesener fornedres uten årsak eller betingelse. Det finnes heller ingen årsak eller betingelse for et vesens foredling, — levende vesener foredles uten årsak eller betingelse. Det er ingen hjelp i egne eller andres handlinger, menneskets handlinger er nytteløse. Styrke og energi tjener ikke til noe, menneskets kraft og innsats er intet verdt. Alle levende vesener, både dyr og planter, er svake, hjelpeløse og kraftløse, og de kastes hit og dit av skjebnen, samfunnet og sin egen natur. De opplever lykke eller lidelse alt etter sin klasse. Det finnes fjorten hundre tusen hovedarter man kan bli født inn i, samt seks tusen og seks hundre underarter i tillegg. Det finnes fem hundre slags handlinger, videre fem (etter de fem sansene) og tre (tanke, tale og handling). Det finnes hele og halve handlinger. Det finnes sekstito veier, sekstito avsnitt i en verdenssyklus, seks samfunnsklasser, åtte avsnitt i menneskets liv, fire tusen ni hundre yrker, fire tusen ni hundre slags filosofer, eneboere, asketer og munk, fire tusen ni hundre drageboliger, to tusen evner, tre tusen pinesteder i skjærsilden og trettiseks steder hvor støvet samler seg. Videre finnes det sju typer animalsk forplantning, sju typer vegetabilsk

forplantning og sju typer knoppskyting. Det finnes sju guder, sju mennesker og sju troll. Så er det sju sjøer, sju fjell og sju hundre til, sju bratte klipper og sju hundre til, sju drømmer og sju hundre til. I åtte millioner fire hundre tusen store verdenssykluser skal både dårer og vise gjennomløpe livets og dødens kretsløp før lidelsene tar slutt. Det er fåfengt å tro at det går an å bringe sine umodnede handlinger til modning ved hjelp av den eller den moral, askese, seremoni eller edle livsførsel, eller at det går an å utslette de handlingene som er modnet etter hvert som man kommer i kontakt med dem. For all lykke og ulykke er tilmålt og begrenset i dette kretsløpet, og det finnes ingen framgang eller tilbakegang, ingen opphøyelse eller fornedrelse. Det er som når du kaster en ball i ei snor, så løper ballen akkurat så langt ut som snora rekker. Og nettopp slik må både dårer og vise gjennomløpe livets og dødens kretsløp før lidelsene skal ta slutt.” Slik forklarte Makkhali Gosala sin lære om renselse fra kretsløpet, når jeg spurte ham om munkelivets direkte frukter, Mester. Det var som om noen skulle gi seg til å beskrive en brødfukt når han ble spurt angående en mango, eller beskrive en mango når han ble spurt angående en brødfukt. Nettopp slik forklarte Makkhali Gosala sin lære om renselse fra kretsløpet, når jeg spurte ham om munkelivets direkte frukter. Men jeg tenkte som så, Mester: "Hvordan i all verden kan vel en slik som jeg tenke på å fornærme en filosof eller en brahman som oppholder seg i mitt rike?" Derfor ville jeg verken kritisere eller samtykke i det som Makkhali Gosala hadde sagt, og selv om jeg var misnøyd, ga jeg ikke uttrykk for misnøyen. Uten å godta eller avvise det han hadde sagt, reiste jeg meg og gikk. Så var det en gang jeg besøkte Ajita med hårkappen, Mester, og stilte ham det samme spørsmålet. Og til det svarte Ajita: *Gaver, ofringer og velgjørenhet tjener ikke til noe, herre konge, for gode og onde handlinger får ingen frukt og ingen virkning. Omsorg for foreldrene er ikke til noen nytte. Verken denne verden eller noen annen verden eksisterer, og det er ingen som blir gjenfødt. Ingen filosof eller brahman her i verden er fullkommen og ingen av dem har nådd fullkommenheten. Og ingen av dem har selv forstått og realisert denne og den andre verden, slik at de har noe å belære andre om. Vi mennesker er

sammensatt av de fire grunnelementene, og når vi dør går jordelementet opp i jord og blandes med omverdenen. Det samme skjer med ild-, vann— og vindelementene, mens sinnsevnene går ut i det tomme rom. Folk bærer den døde som femtemann på båra, og hele veien til kremasjonsplassen lyder lovsangene. Men der blekner knoklene hans og alle hans ofringer ender i aske. Alt dette om gaver er noe sludder, og de som sier det er noe nytte i slikt, farer med tomprat og løgn. Både dårer og vise går til grunne og blir tilintetgjort når kroppen går i oppløsning. De eksisterer ikke etter døden.” Slik forklarte Ajita med hårkappen sin lære om tilintetgjørelse når jeg spurte ham om munkelivets frukter. Jeg tenkte det samme som i forrige tilfelle, og uten å godta eller avvise det han hadde sagt, reiste jeg meg og gikk. Så var det en gang jeg besøkte Pakudha Kaccayana, Mester, og stilte ham det samme spørsmålet. Pakudha svarte: *Det er sju substanser, herre konge, som ikke er laget, som er ugjorte, uskapte, og som ingen har latt bli til. De er urokkelige og klippefaste og skaper ikke noe nytt. De er ubevegelige og uforgjengelige og kan ikke skade hverandre. Heller ikke er de i stand til å gi hverandre lykke eller lidelse eller begge deler. Hvilke sju? Jord, vann, ild, vind, lykke, lidelse og livsånden som den sjuende. Disse er ubevegelige og uforgjengelige og kan ikke skade hverandre. Heller ikke er de i stand til å gi hverandre lykke eller lidelse eller begge deler. Så derfor er det ingen som dreper eller lar drepe, ingen som taler eller lytter, og det er ingen lærer eller elev. Den som hogger av et hode med et skarpslepent sverd, tar ikke livet av noen. Sverdet passerer bare gjennom åpninger mellom de sju substansene.” Slik forklarte Pakudha Kaccāyana noe helt uvedkommende når jeg spurte ham om munkelivets frukter. Jeg tenkte det samme som i forrige tilfelle, og uten å godta eller avvise det han hadde sagt, reiste jeg meg og gikk. Så var det en gang jeg besøkte Nigantha Nāthaputta, Mester, og stilte ham det samme spørsmålet. Nigantha svarte: *Den som er fri fra alle bånd (nigantha), herre konge, er behersket av en firfoldig selvbeherskelse. Og hvordan er han behersket av en firfoldig selvbeherskelse? Jo, han er forsiktig med alt vann, han er opptatt av å forhindre alt

vondt, han rister av seg alt vondt og er stadig opptatt med å riste av seg det vonde. På denne måten er han behersket av en firfoldig selvbeherskelse, og når det er slik, sier vi at sinnet til en som er fri fra bånd er fast, selvkontrollert og perfekt.” Slik forklarte Nigantha Nāthaputta noe helt uvedkommende når jeg spurte ham om munkelivets frukter. Jeg tenkte det samme som i forrige tilfelle, og uten å godta eller avvise det han hadde sagt, reiste jeg meg og gikk. Så var det en gang jeg besøkte Safijaya Belatthiputta, Mester, og stilte ham det samme spørsmålet. Safijaya svarte: *Spør du meg om det eksisterer en annen verden? Vel, hadde jeg ment at det eksisterer en annen verden, så hadde jeg sagt det. Men det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” På samme måte vred han seg unna disse spørsmålene: *Eksisterer det ingen annen verden? Kan man si at den både eksisterer og ikke eksisterer? Eller at den verken eksisterer eller ikke eksisterer? Får gode og dårlige gjerninger sin frukt, sitt resultat? Eller får de det ikke? Kan man si at de både får det og ikke får det? Eller at de verken får det eller ikke får det? Den som er kommet fram til sannheten, eksisterer han etter døden? Eller eksisterer han ikke etter døden? Kan man si at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?” Og til slutt: Spør du meg om den som er kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden? Vel, hadde jeg ment at den som er kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, så hadde jeg sagt det. Men det er ikke mine ord, jeg sier ikke at det er slik. Jeg sier heller ikke at det er annerledes. Jeg sier ikke at det ikke er slik, men jeg benekter heller ikke at det ikke er slik.” Slik svarte Safijaya Belatthiputta unnvikende, Mester, når jeg spurte ham om munkelivets direkte frukter. Det var som om noen skulle gi seg til å beskrive en brødfrukt når han ble spurt angående en mango, eller beskrive en mango når han ble spurt angående en brødfrukt. Nettopp slik forklarte Safijaya Belatthiputta unnvikende,

når jeg spurte ham om munkelivets direkte frukter. Men jeg tenkte som så, Mester: "Hvordan i all verden kan vel en slik som jeg tenke på å fornærme en filosof eller en brahman som oppholder seg i mitt rike?" Derfor ville jeg verken kritisere eller samtykke i det som Safijaya hadde sagt, og selv om jeg var misnøyd, ga jeg ikke uttrykk for misnøyen. Uten å godta eller avvise det han hadde sagt, reiste jeg meg og gikk. Så nå spør jeg altså deg, Mester: Det finnes jo så mange yrker her i verden, — så som elefantpassere, hestepassere, vognstyrere, bueskyttere, fanebærere, adjutanter, feltkokker, adelige offiserer, speidere, frontkrigere og andre soldater, husslaver, kokker, barberere, badetjenere, bakere, kransmakere, vaskere, korgmakere, vevere, krukkemakere, regnskapsførere, oppsynsmenn og en mengde andre slike yrker. Disse lever av de direkte fruktene av sitt fag her og nå. De nyter godt av dem selv, og er 1 stand til å glede sine foreldre, sine koner og barn og sine venner og kolleger. Og dessuten kan de gi filosofer og brahmaner gode gaver som fører oppad, som fører til himmelen og gir lykkelige frukter og en himmelsk tilværelse. Men går det an, Mester, å påvise at munkelivet gir slike direkte frukter her og nå?"

3. Buddha om munkelivets frukter 3.1. Frihet og respekt *Det går nok an, store konge. Men la meg da få spørre deg om noe først, så kan du svare som du selv synes best. Hva mener du om dette her, store konge? Tenk deg en slave som arbeider for deg, som står tidlig opp og går sent til sengs. Han er arbeidsvillig, taktfull, høflig og oppmerksom på dine minste ønsker. Så tenker han en dag: "Sannelig er det vel enestående og storartet hvilken tilværelse og hvilke frukter gode fortjenester fører til! For denne kong Ajātasattu Vedehisønn av Magadha er jo et menneske, og jeg er også et menneske. Men kongen kan nyte livet i fulle drag med alle sine sanser og lever i guddommelig luksus, mens jeg bare er en slave som arbeider for ham. Jeg må stå tidlig opp og gå sent til sengs, og være arbeidsvillig,

taktfull, høflig og oppmerksom på hans minste ønsker. Tenk om jeg kunne opparbeide meg like gode fortjenester som han har gjort! Kanskje jeg skulle rake av meg hår og skjegg, iføre meg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten?" Og en tid senere raker han av seg hår og skjegg, ifører seg den gule kappen, forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Og mens han lever som eneboer lærer han å beherske både tanke, ord og gjerning. Han er tilfreds med et minimum av mat og klær, og trives i ensomheten. Men så kommer det noen til deg og sier: *Hør her, store konge! Denne mannen som var din slave og som arbeidet for deg, som sto tidlig opp og gikk sent til sengs, som var arbeidsvillig, taktfull, høflig og oppmerksom på dine minste ønsker, — denne mannen har rakt av seg hår og skjegg, iført seg gul kappe, forlatt hjemmet og gått ut i hjemløsheten. Og som eneboer behersker han både tanke, ord og gjerning. Han er tilfreds med et minimum av mat og klær, og trives i ensomheten." Ville du da si: "Denne mannen skal komme tilbake til meg igjen! Han skal fortsatt være min slave og arbeide for meg, han skal fortsatt stå tidlig opp og gå sent til sengs, og han har å være arbeidsvillig, taktfull, høflig og oppmerksom på mine minste ønsker!" "Slett ikke, Mester! Vi skulle tvert imot hilse ham ærbødig, vi skulle reise oss for ham og be ham sitte ned, og vi skulle invitere ham og be ham motta det han måtte trenge av klær, mat, bolig og medisiner. Og vi skulle yte ham all lovlig støtte, vern og beskyttelse." *Nåvel, store konge. Når det er slik mener du da at munkelivet har noen direkte frukter, eller har det ikke?" *Jo, så sannelig, Mester! Når det er slik, har munkelivet direkte frukter." *Dermed har jeg vist deg den første av munkelivets direkte frukter her og nå, store konge." *Vil det si at det går an å påvise en annen direkte frukt av munkelivet her og nå, Mester?" *Det går nok an, store konge. Nå skal jeg gi deg et annet spørsmål, så kan du svare som du selv synes best. Hva mener du om dette her, store konge? Tenk deg en av dine bønder, en herre i eget hus som betaler deg skatt og øker dine rikdommer. En

dag tenker han som så: "Sannelig er det vel enestående og storartet hvilken tilværelse og hvilke frukter gode fortjenester fører til! For denne kong Ajatasattu Vedehisønn av Magadha er jo et menneske, og jeg er også et menneske. Men kongen kan nyte livet i fulle drag med alle sine sanser og lever i guddommelig luksus, mens jeg er bonde og husherre under ham og betaler ham skatt og øker hans rikdommer. Tenk om jeg kunne opparbeide meg like gode fortjenester som han har gjort! Kanskje jeg skulle rake av meg hår og skjegg, iføre meg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten?" En tid senere sier han fra seg alt han eier, enten det er mye eller lite. Han sier fra seg sin ætt og familie, hva enten den er stor eller liten. Så raker han av seg hår og skjegg, ifører seg gul kappe, forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Og mens han lever som eneboer lærer han å beherske både tanke, ord og gjerning. Han er tilfreds med et minimum av mat og klær, og trives i ensomheten. Men så kommer det noen og rapporterer det hele til deg, som i forrige tilfelle. Ville du da beordre ham tilbake igjen, til å være bonde og husherre under deg, betale deg skatt og øke dine rikdommer?" «Slett ikke, Mester! Vi skulle tvert imot hilse ham ærbødig, vi skulle reise oss for ham og be ham sitte ned, og vi skulle invitere ham og be ham motta det han måtte trenge av klær, mat, bolig og medisiner. Og vi skulle yte ham all lovlig støtte, vern og beskyttelse." *Nåvel, store konge. Når det er slik mener du da at munkelivet har noen direkte frukter, eller har det ikke?" *Jo, så sannelig, Mester! Når det er slik, har munkelivet direkte frukter." *Dermed har jeg vist deg den andre av munkelivets direkte frukter her og nå, store konge." *Vil det si at det går an å påvise en annen direkte frukt av munkelivet her og nå, Mester?" *Ja visst, store konge, det går an. Hør da godt etter og legg deg vel på minne hva jeg sier. *Ja vel, Mester," svarte kong Ajātasattu Vedehisønn av Magadha. Og Mesteren sa:

3.2 Moral "Sett nå, store konge, at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Så kommer en husherre eller sønnen hans eller noen som er gjenfødt i en eller annen familie og får høre denne læren. Når han hører læren, får han full tillit til han som er kommet fram, og han tenker med seg selv: "Hjemmelivet er trangt og innestengt, og her hvirvles lidenskapene opp som støv. Men eneboerlivet er åpent og fritt! Det er sannelig ikke lett for den som bor hjemme å leve det opphøyde liv i fullkommen renhet, slik at det kan skinne som en blankpolert konkylie! Kanskje jeg skulle rake av meg hår og skjegg, iføre meg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten?" En tid senere sier han fra seg alt han eier, enten det er mye eller lite. Han sier fra seg sin ætt og familie, hva enten den er stor eller liten. Så raker han av seg hår og skjegg, ifører seg gul kappe, forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Og mens han lever som eneboermunk behersker han seg i samsvar med munkenes normsamling. Han holder seg til sitt rette område og til god atferd, og ser farene ved selv det minste feiltrinn. Han påtar seg treningsreglene og trener seg etter dem, og således oppnår han at alle hans ord og handlinger blir gode, og hans levevei blir ren. Hans moral blir fullkommen, han vokter sine sanseporter, han blir oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse og han lever i nøysomhet. Og hvordan har en munk fullkommen moral, store konge?

Her har du en munk, store konge, som lar være å ta liv, og holder seg langt unna slike ting. Han har lagt fra seg sverd og pisk, han er vennlig og samvittighetsfull og lever med omtanke for alle levende veseners beste. Dette hører med i hans moral. Han lar være å ta det som ikke blir gitt, og holder seg langt unna slike ting. Han tar imot hva han får og ønsker ikke noe annet, og lever i ærlighet med et rent hjerte. Dette hører også med i hans moral. Han avstår fra mindreverdige atferd og lever et rent liv. Han gir avkall på seksualitet og på vulgære fornøyelser. Dette hører også med i hans moral. Han lar være å lyve, og holder seg langt unna slike ting. Han er sannferdig, ærlig, redelig og pålitelig. Han er en som ikke bedrar verden. Dette hører også med i hans moral. Han lar være å baktale andre, og holder seg langt unna slike ting. Om han hører noe her, går han ikke og forteller det til andre bare for å skape splid. Og det han hører der, kommer han heller ikke tilbake hit og forteller, bare for å skape splid. Han er en som forener de splittede og oppmuntrer de enige. Han foretrekker harmoni, gleder og fryder seg ved harmoni, og sier slikt som bidrar til harmoni. Dette hører også med i hans moral. Han lar være å tale sårende ord, og holder seg langt unna slike ting. Hans ord er milde, vennlige og høflige, de går til hjertet og gjør godt å høre, og er til glede og behag for mange. Ja, slike ord er det han taler. Dette hører også med i hans moral. Han farer ikke med tomt snakk og pjatt, men holder seg langt unna slike ting. Han taler nyttige ord til rett tid og i samsvar med fakta, han snakker om læren og om treningsdisiplinen. Han er en som taler minneverdige, begrunnede, nyttige og meningsfylte ord til rett tid. Dette hører også med i hans moral. Han unngår å skade trær og andre planter. Han spiser bare en gang om dagen, og ikke om natten — han spiser ikke i utide. Han går ikke og ser på forestillinger med musikk, sang og dans. Han lar være å pynte seg, og bruker ikke kranser, parfyme eller kosmetikk. Han bruker ikke store og luksuriøse møbler. Han tar ikke imot gull eller sølv. Han tar ikke imot utilberedt kjøtt eller korn. Heller ikke tar han imot kvinner, piker, slaver eller slavinner. Han tar ikke imot geiter, sauer, høns, griser, elefanter, kveg, hingster eller hopper. Åkrer eller jordstykker tar

han heller ikke imot. Han løper ikke andres ærend. Han avstår fra kjøp og salg. Han svindler ikke med vekt, mål eller kvalitet. Han holder seg unna korrupsjon, svindel, juks og bedrag. Og han begår ikke drap, tortur, fengsling, ran, innbrudd eller maktmisbruk. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, så driver de likevel og gjør skade på trær og andre planter, — så som planter som brer seg med rotskudd, stammeskudd, leddskudd, toppskudd eller med frø. Men han avstår fra å ødelegge plantevekster. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, så driver de likevel og nyter ting som de har lagret opp, — som f.eks. lager av mat, drikke, klær, framkomstmidler, møbler, parfyme og diverse godsaker. Men han lar være å nyte opplagrede varer. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, så driver de likevel med å besøke forestillinger og oppvisninger, — så som dans, sang, musikk, revyer, eposresitasjon, spill på cymbaler, tamburiner og stortrommer, eventyrspill, akrobatikk, elefantkamp, hestekamp, bøffelkamp, oksekamp, geitekamp, sauekamp, hanekamp, vaktelkamp, stokkekamp, nevekamp, brytekamp, troppemanøver, defilering, parade eller troppeinspeksjon. Men han går ikke på slike forestillinger eller oppvisninger. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, er de likevel henfalne til lek og tidsfordriv, — så som brettspill med åtte eller ti rader med ruter, eller de samme spill bare med et tenkt brett i lufta (blindparti), hoppe paradis, legge eller ta brikker fra en haug uten at haugen rører på seg, terningspill, vippe pinne, kaste maling med handa på marka eller på en vegg og se hva slags figur det blir, ballspill, spille på små leketøysfløyter av løv, turning, leke med små leketøysploger, leketøysvindmøller, leketøyspann, leketøysvogner og buer, gjette bokstaver skrevet på ryggen eller i lufta, tanke-gjettelek, eller herming etter funksjonshemmede. Men han lar være å drive med slik lek og tidsfordriv. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, er de likevel henfalne til å bruke høye og luksuriøse møbler, — så som liggestoler med flettverk,

sofaer med utskårne rovdyrføtter, langragget klede, ullpledd med innvevd mangefarget mønster eller med blomstermønster, hvite ullpledd, stoppede madrasser, stoff med løve — og tigermønster, stoff med pelsforing på en eller begge kanter, silkestoffer med og uten juvelbroderier, store golvtepper, elefantdekken, hestedekken, vogndekken, leie av svart antilopeskinn, førsteklases sengetepper av bananantilopeskinn, himmelsenger og sofaer med røde puter ved hode— og fotende. Men han bruker ikke slike store og luksuriøse møbler. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, er de likevel henfalne til å pynte og utsmykke seg, — så som med bruk av skumbad, sjampo, parfymerte bad, massasje, speil, øyeskygge, kranser og kosmetikk, pudder, ansiktskrem, armbånd, hårbånd, spaserstokk, små rørskrin, sverd, parasoll, broderte tøfler, turban, juveler, vifte av yak-hale og hvite kapper med lange frynser. Men han lar være å pynte seg. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, hengir de seg likevel til all slags fruktesløs prat, — så som å snakke om konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap. Men han driver ikke med slikt tomprat. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, driver de likevel med slik smålig krangel som dette: — Du forstår ikke denne lære og disiplin, men det gjør jeg! Hvordan skulle vel du kunne forstå den? — Du tar feil! Jeg har rett! — Du er usaklig! Jeg holder meg til saken! — Det du burde ha nevnt først, nevner du på slutten, og det du burde ha nevnt sist, nevner du først! — Metoden din er helt bakvendt!

— Argumentet ditt er gjendrevet, innrøm at du er slått! —
Nå kan du jo bare prøve å vri deg unna det du har sagt! Men han holder seg unna slik smålig krangel. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, lar de seg bruke som sendebud av konger, ministre, adelsmenn, brahmaner, borgere og prinser: Gå dit! Kom hit! Ta med deg dette! Hent det hit! Men han løper ikke andres ærend på den måten. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, prøver de å lure til seg mer ved uhederlige midler, som antydninger, hint, smiger og bakvaskelser, drevet av begjær etter stadig større inntekter. Men han holder seg unna slik svindel. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede inntekter ved tarvelige kunster, — så som å spå i hender, tyde varsler og tegn, spå etter lyn og torden, drømmetydning, spå etter merker på kroppen, spå i musebitt, ofring til ilden, ofring med skje, ofring av agner, agnepulver, korn, smør og olje, fingerknokespåing, kunsten å finne en velegnet byggeplass, politikk, Shiva-dyrking, åndedyrking, dyrking av jordas krefter, slangetemming, giftkunnskap, skorpionfaget, helbrede musebitt, kjenne kråkenes og de andre fuglenes språk, spå hvor gammelt et menneskes kommer til å bli, gi midler til å avverge piler, og kjennskap til dyrenes språk. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med til hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster. De forstår seg på å tyde detaljer og tegn i de følgende ting, og vet om de vil bringe lykke eller ulykke: Juveler, stokker, klær, sverd, piler, buer, våpen, kvinner, menn, gutter, jenter, slaver, slavinner, elefanter, hester, bøfler, okser, kuer, geiter, sauer, høns, vaktler, iguaner, ører, skilpadder og andre dyr. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som å forutsi om fyrstene

vil marsjere ut eller vende tilbake, om våre fyrster skal få framgang og de fremmede fyrstene bli slått på retrett eller omvendt, om våre fyrster skal vinne seier og de fremmede fyrstene lide nederlag eller omvendt, eller hvorvidt den ene siden skal seire og den andre skal tape. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som å forutsi: Det vil bli måneformørkelse, solformørkelse eller stjerneformørkelse. Sol, måne og stjerner vil følge sine baner, eller de vil forlate sine baner. Det vil bli meteor-regn, ildskjær i horisonten, jordskjelv eller torden. Sol, måne og stjerner vil gå opp, de vil gå ned. Det blir overskyet, eller det blir klart vær. Eller de forutsier hvilket resultat hvert av disse fenomenene vil medføre. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som å forutsi om det skal bli mye eller lite regn, om det skal bli rikelig med mat eller om det skal bli hungersnød, fred eller krig, sykdom eller god helse, — dessuten ved ferdigheter som matematikk, kalkulasjon og beregninger, samt diktning og naturfilosoferinger. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, som f.eks. å benytte seg av astrologi til å finne gunstig tidspunkt for sammenslutning eller oppløsning, eller gunstig tidspunkt for innkreving eller utbetaling av penger. Eller de framsier trylleformularer som skal bringe lykke eller ulykke, de forårsaker abort, de binder munn eller tunge, og framsier trylleformularer som får folk til å vri hendene, og som forårsaker døvhhet. De får orakelsvar fra speilet, fra en besatt pike eller prestinne, de tilber sola, tilber Gud, spyr flammer ut av munnen eller tilber lykkens gudinne. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med i hans moral. Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstrainntekter ved tarvelige kunster, — så som bønn, fromhet, lese hymner til jordas krefter, frambringe virilitet eller impotens, finne gunstige

byggeplasser og innvie dem, seremoniell munnspyling og bading, ofring, utdele diverse brekkmidler og avføringsmidler, øye-øre- og nesesmurninger, kirurgi, barnehelbredelser og tildeling av medisiner og helbredende urter og røtter. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med i hans moral. Når en munk således har fullkommen moral, store konge, da frykter han intet fra noe hold, for han er beskyttet av sin moral. Det er som når en lovlig innsatt fyrste har slått ned alle sine motstandere. Da frykter han intet fra noe hold, for han er uten fiender. Slik er det også når en munk har fullkommen moral, store konge. Da frykter han intet fra noe hold, for han er beskyttet av sin moral. Og når han har oppnådd slike edle moralske trekk, opplever han en indre lykke som ingen kan klandre. På denne måten har en munk fullkommen moral, store konge. 3.3. Overvåkning av sansene Og hvordan vokter en munk sine sanseporter, store konge? Når en munk ser en synlig form med øyet sitt, store konge, griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som begjær og avsmak kan komme til å influere en som ikke vokter på synssansen sin, går han inn for å passe på den. Han vokter synssansen sin vel, og passer godt på. Og likedan når han hører en lyd med øret sitt, eller fornemmer en duft med nesa, eller kjenner en smak på tunga, eller føler en berøring mot kroppen, eller når han fornemmer en ide med sinnet, da griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som begjær og avsmak kan komme til å influere en som ikke vokter på sinnets sans, går han inn for å passe på den. Han vokter sinnets sans vel, og passer godt på. Og når han har oppnådd en slik sansekontroll, opplever han en indre ubesudlet lykke. På denne måten vokter en munk sine sanseporter, store konge.

3.4. Oppmerksomhet og klar forståelse Og hvordan er en munk oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, store konge? Når en munk går fram og tilbake, store konge, så gjør han dette med klar forståelse. Når han ser på noe eller ser seg omkring, gjør han dette med klar forståelse. Når han bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør han dette med klar forståelse. Når han er iført sine kapper og bærer matbollen sin, gjør han dette med klar forståelse. Når han spiser, drikker, tygger og smaker, gjør han dette med klar forståelse. Når han tømmer seg for avføring og urin, gjør han dette med klar forståelse. Uansett om han går, står, sitter, sovner, våkner, taler eller tier, så gjør han dette med klar forståelse. På denne måten er en munk oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, store konge.

3.5. Nøysomhet Og hvordan lever en munk i nøysomhet, store konge? En munk er fornøyd, store konge, med så mye klær som er nødvendig for å beskytte kroppen, og med så mye mat som er nødvendig for at magen skal fungere skikkelig. Det han eier kan han ta med seg hvor han går og står, akkurat som en fugl tar med seg vingene sine hvor den enn flyr, store konge. Slik er altså en munk fornøyd med så mye klær som er nødvendig for å beskytte kroppen, og med så mye mat som er nødvendig for at magen skal fungere skikkelig. Det han eier kan han ta med seg hvor han går og står. På den måten lever en munk i nøysomhet, store konge.

3.6. Frihet fra de fem hindringene Når han har utviklet denne edle moralske karakter og denne edle sansekontrollen, når han har utviklet en slik edel oppmerksomhet og klar forståelse, og når han lever slik 1

edel nøysomhet, — da finner han seg et ensomt sted å bo, så som i villmarken, under et tre, på fjellet, i en stille dal, i en grotte, på en gravplass, i skogen, 1 det fri eller på en haug med strå. Når han er kommet tilbake fra almisserunden og er ferdig med å spise, setter han seg ned med korslagte bein og kroppen rak, med våken oppmerksomhet. Han legger bort all grådighet etter verdslige goder og lever uten grådighet i tankene, han renser sinnet for all grådighet. Han legger bort alt hat og motvilje og lever uten motvilje 1 sinnet, med omtanke for alle levende veseners vel, — han renser sinnet for alt hat og motvilje. Han legger bort all sløvhet og treghet, og lever uten sløvhet og treghet. Han er åpen for inntrykk, har oppmerksomhet og klar forståelse, og renser sinnet for sløvhet og treghet. Han legger bort rastløshet og bekymringer og lever uten indre uro. Med sinnet fylt av fred renser han det for rastløshet og bekymringer. Han kvitter seg med all forvirring og har overvunnet all uvisshet. Han er ikke lenger i villrede om hva som er godt, og han renser sinnet for all forvirring. Det er som når en mann tar opp et lån for å gjøre forretninger, store konge. Forretningene hans går bra, slik at han kan betale tilbake de pengene han lånte, og enda har han noen igjen til å underholde sin kone med. Da tenker han: Før hadde jeg gjeld for å gjøre forretninger. Disse forretningene gikk bra, slik at jeg kunne betale tilbake de pengene jeg hadde lånt, og enda har jeg noe igjen til å underholde min kone med.” Dette gjør ham glad og lykkelig. Videre er det som når en mann er syk, store konge, hardt angrepet med store smerter. Maten smaker ham ikke og kroppen er svak. Men etter en tid går sykdommen over, maten smaker ham og kroppen blir sterk igjen. Da tenker han: *Før var jeg syk, jeg hadde store smerter og var hardt angrepet. Maten smakte meg ikke og kroppen var svak. Men nå er jeg frisk igjen! Maten smaker meg og kroppen er sterk!” Dette gjør ham glad og lykkelig. Og videre, store konge, er det som når en mann er tatt til fange og kastet i fengsel. Men etter en tid blir han fri fra fangenskapet. Han er trygg og i god behold, og ingenting av det han eier er gått tapt. Da tenker han: *Før satt jeg i fengsel, men nå er jeg fri fra fangenskapet! Nå er jeg trygg og i god behold, og ingenting av det som jeg eier er gått tapt.” Dette gjør ham glad og lykkelig. Og så er det som når en mann er slave, store konge. Da kan han ikke

bestemme over seg selv, men andre bestemmer over ham, og han kan ikke gå hvor han vil. Men etter en tid blir han fri fra slaveriet, han bestemmer over seg selv, og ingen andre bestemmer over ham. Han er fri mann og kan gå hvor han vil. Da tenker han: *Før var jeg slave, og kunne ikke bestemme over meg selv. Andre bestemte over meg, og jeg kunne ikke gå hvor jeg ville. Men nå er jeg fri fra slaveriet. Jeg bestemmer over meg selv, og ingen andre bestemmer over meg. Jeg er fri nå, og kan gå hvor jeg vil!” Dette gjør ham glad og lykkelig. Og videre, store konge, er det som når en mann gir seg ut på en lang reise gjennom øde trakter, og har med seg store verdier og rikdommer. Han ferdes på ensomme og farlige stier. Men omsider kommer han ut av ødemarka igjen, og når trygt fram til sivilisasjonen, der det er fredelig og trygt å være. Da tenker han: "Før var jeg ute på en lang reise gjennom øde trakter, med store verdier og rikdommer. Jeg vandret på ensomme og farlige stier. Men omsider kom jeg ut av ødemarka igjen, og nådde trygt fram til sivilisasjonen, og her er det fredelig og trygt å være!” Dette gjør ham glad og lykkelig. Og derfor betrakter munken disse fem hindringene som gjeld, som sykdom, som fangenskap, som slaveri og som en reise i ødemarka så lenge han ikke har fjernet dem fra sitt indre, store konge. Og han ser det som gjeldsfrihet, som sunnhet, som frihet fra fangenskap og fra slaveri og som et sivilisert land, når han har fjernet disse fem hindringene fra sitt indre. 3.7. De fire meditasjonstilstandene Når han således ser hvordan disse fem hindringene blir borte fra hans indre, blir han tilfreds. Den som er tilfreds finner glede, og den som har glede i sinnet, får ro i kroppen. Den som har ro i kroppen føler velvære, og den som føler velvære får samlet tankene. Han isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Han lar den glede og velvære som fødes av ensomhet strømme omkring, over og gjennom hele kroppen sin

og fylle den helt, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av den glede og velvære som fødes av ensomhet. Det er som når en dyktig badetjener eller læregutten hans strør såpepulver i ei bronseskål, store konge, og tilsetter vann litt etter litt og knar til såpeklumpen er fuktig, gjennomfuktet både utvendig og innvendig, men ikke så den drypper. Nettopp slik lar munken den glede og velvære som fødes av ensomhet strømme omkring, over og gjennom hele kroppen sin og fylle den helt, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av den glede og velvære som fødes av ensomhet. Og dette, store konge, er en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Deretter, store konge, bringer munken de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Han lar den glede og velvære som fødes av konsentrasjon strømme omkring, over og gjennom hele kroppen sin og fylle den helt, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av den glede og velvære som fødes av konsentrasjon. Det er som et stille tjern med kildevann, store konge. Det har ikke noe tilsig verken fra nord, sør, øst eller vest, og det kommer heller ikke noe regnskyll fra skyene av og til og fyller det opp. Men fra kilden springer det fram en strøm med kjølig vann som strømmer inn, omkring i og gjennom hele tjernet og fyller det helt, slik at ingen del av tjernet er uberørt av det kjølige vannet. Nettopp slik lar munken den glede og velvære som fødes av konsentrasjon strømme omkring, over og gjennom hele kroppen sin og fylle den helt, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av den glede og velvære som fødes av konsentrasjon. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Deretter, store konge, søker ikke munken lenger glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler han legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Han lar det velvære som

er uten glede strømme omkring, over og gjennom hele kroppen sin og fylle den helt, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av det velvære som er uten glede. Det er liksom blomstene i en lotusdam, store konge. Der vokser lotus, vannliljer og nøkkeroser som er født i vannet og lever helt neddykket i vannet, uten å komme opp til overflaten. Det kjølige vannet strømmer over, omkring og mellom dem, så ingen del av disse blomstene er uberørt av det kjølige vannet. Nettopp slik lar han det velvære som er uten glede strømme omkring, over og gjennom hele kroppen sin og fylle den helt, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av det velvære som er uten glede. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Deretter, store konge, forlater munken velvære og lidelse. Han legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. Han sitter og lar tankens klarhet og lysende renhet gjennomtrengte hele kroppen sin, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av tankens klarhet og lysende renhet. Det er som om en mann skulle sitte innhyllet i en hvit kappe, store konge, og trekke den over hodet. Da ville ingen del av kroppen hans stikke utenfor den hvite kappen. Nettopp slik sitter munken og lar tankens klarhet og lysende renhet gjennomtrengte hele kroppen sin, slik at ingen del av kroppen hans er uberørt av tankens klarhet og lysende renhet. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere.

3.8. Innsikt i kroppens forgjengelighet Nå som sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. Og dette merker han seg: "Denne kroppen

min har form og består av de fire grunnelementene. Den er avlet av far og mor og opprettholdt av ris og melk. Den er underlagt forandringens, forfallets, forråtnelsens, ødeleggelsens og oppløsningens lov. Men bevisstheten min er basert på nettopp denne kroppen, og er avhengig av den.” Det er som en strålende vakker juvel, store konge, en smaragd av førsteklasses kvalitet med åtte velslepne fasetter, gjennomsiktig, pur og ren og perfekt på alle vis. Og denne juvelen er tredd inn på ei blå, gul, hvit, rød eller beige snor. En mann med synet i behold som får den i handa og ser på den, ville vite at dette er en strålende vakker juvel, en smaragd av førsteklasses kvalitet med åtte velslepne fasetter, gjennomsiktig, pur og ren og perfekt på alle vis, og at den er tredd inn på ei blå, gul, hvit, rød eller beige snor. Slik er det også med munken, store konge. Når nå sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. Og dette merker han seg: *’Denne kroppen min har form og består av de fire grunnelementene. Den er avlet av far og mor og opprettholdt av ris og melk. Den er underlagt forandringens, forfallets, forråtnelsens, ødeleggelsens og oppløsningens lov. Men bevisstheten min er basert på nettopp denne kroppen, og er avhengig av den.” Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. 3.9. Spesielle evner Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot å skape et tankeprodusert legeme. Ut fra sitt eget legeme skaper han et annet legeme som har form, består av ren tanke og har full førlighet i alle lemmer og alle sanser og evner i orden. Det er som når en mann trekker et sivstrå ut av bladslira, store konge. Da tenker han som så: "Her er strået og her er bladslira. Strået er en ting og bladslira en

annen, men likevel har strået kommet ut av bladslira.” Eller det er som når en mann trekker et sverd ut av skjeden, og tenker: "Her er sverdet og her er skjeden. Sverdet er en ting og skjeden en annen, men likevel har sverdet kommet ut av skjeden.” Eller du kan sammenligne det med en mann som trekker en slange ut av skinnet dens, og tenker: "Her er slangen og her er skinnet. Slangen er en ting og skinnet en annen, men likevel har slangen kommet ut av skinnet.” Nettopp slik er det med munken også, store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot å skape et tankeprodusert legeme. Ut fra sitt eget legeme skaper han et annet legeme som har form, består av ren tanke og har full førlighet i alle lemmer og alle sanser og evner i orden. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. 3.10. Andre paranormale ferdigheter Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot de paranormale ferdigheter: Fra å være en gjør han seg til mange, og fra å være mange gjør han seg til en. Han gjør seg usynlig og kommer til syne igjen. Han går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Han dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Han går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes han gjennom luften som fuglen på vingene. Han berører og stryker over sola og månen med handa si, enda så mektige og veldige de er, og han ferdes i sitt legeme helt opp til Brahmas verden. Det er som når en dyktig pottemaker eller læregutten hans kan lage og utforme hva slags krukke han vil, store konge, av god leire. Eller som når en dyktig elfenbeinskjærer eller læregutten hans kan lage og utforme hva slags elfenbeingjenstand han vil, ut av godt elfenbein. Eller som når en dyktig gullsmed

eller læregutten hans kan lage og utforme hva slags gullsmykke han vil, av godt gull. Slik er det med munken også, store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot de paranormale ferdigheter: Fra å være en gjør han seg til mange, og fra å være mange gjør han seg til en. Han gjør seg usynlig og kommer til syne igjen. Han går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Han dykker ned i jorda og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Han går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes han gjennom lufta som fuglen på vingene. Han berører og stryker over sola og månen med handa si, enda så mektige og veldige de er, og han ferdes i sitt legeme helt opp til Brahmas verden. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot den guddommelige hørsel. Med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan han høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne. Det er som når en mann er ute og går langsetter hovedveien, store konge, og så får høre lyden av stortrommer, små trommer, horn, bekken og pauker. Da vet han at dette er lyden av stortrommer, små trommer, horn, bekken og pauker. Slik er det med munken også, store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot den guddommelige hørsel. Med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan han høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han

dette sinnet og retter det mot psykologisk innsikt. Ut fra seg selv forstår han andre menneskers sinn, og erkjenner et grådig sinn som grådig, og et sinn uten grådighet erkjenner han som uten grådighet. Et hatefullt sinn erkjenner han som et hatefullt sinn, og et sinn uten hat erkjenner han som et sinn uten hat. Et forblindet sinn erkjenner han som et forblindet sinn, og et ikke forblindet sinn erkjenner han som et ikke forblindet sinn. Et innskrenket sinn erkjenner han som innskrenket, og et adspredt sinn erkjenner han som adspredt. Et avansert sinn erkjenner han som avansert, og et tilbakestående sinn erkjenner han som tilbakestående. Et laverestående sinn erkjenner han som laverestående, og et uovertruffent sinn erkjenner han som uovertruffent. Et konsentrert sinn erkjenner han som konsentrert, og et ukonsentrert sinn erkjenner han som ukonsentrert. Et frigjort sinn erkjenner han som frigjort, og et ikke frigjort sinn erkjenner han som ikke frigjort. Det er som når en ung kvinne, mann eller gutt som er nøye med sitt utseende, betrakter ansiktet sitt i et speil eller i en bolle med rent, klart og gjennomsiktig vann, store konge. Hvis det er en føyflekk der, ser han at det er det, og hvis det ikke er en føyflekk der, ser han at det ikke er det. Slik er det med munken også, store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot psykologisk innsikt. Ut fra seg selv forstår han andre menneskers sinn, og erkjenner et grådig sinn som grådig, og et sinn uten grådighet erkjenner han som uten grådighet. Et hatefullt sinn erkjenner han som et hatefullt sinn, og et sinn uten hat erkjenner han som et sinn uten hat. Et forblindet sinn erkjenner han som et forblindet sinn, og et ikke forblindet sinn erkjenner han som et ikke forblindet sinn. Et innskrenket sinn erkjenner han som innskrenket, og et adspredt sinn erkjenner han som adspredt. Et avansert sinn erkjenner han som avansert, og et tilbakestående sinn erkjenner han som tilbakestående. Et laverestående sinn erkjenner han som laverestående, og et uovertruffent sinn erkjenner han som uovertruffent. Et konsentrert sinn erkjenner han som konsentrert, og et ukonsentrert sinn erkjenner han som ukonsentrert. Et frigjort sinn erkjenner han som frigjort, og et ikke frigjort sinn erkjenner han som ikke frigjort. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og

høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunsten å huske tidligere oppholdssteder. Han husker mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler, og han kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, ja, opp til ti slike verdenssykluser. Og han husker følgende: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,' — og han husker like mange detaljer her — "Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her." Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Det er som om en mann skulle gå fra sin egen landsby til en annen landsby, store konge. Og fra denne landsbyen går han til enda en landsby, og derfra går han hjem til sin egen landsby igjen. Da ville han vite følgende: *Nå gikk jeg fra min egen landsby til den andre landsbyen, og der sto jeg slik og satt slik og snakket om ditt og tiet om datt. Så gikk jeg til neste landsby, og der sto jeg slik og satt slik og snakket om ditt og tiet om datt. Og deretter gikk jeg hjem til min egen landsby igjen." Slik er det også med munken, store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunsten å huske tidligere oppholdssteder. Han husker mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler, og han kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, Ja, opp til ti slike verdenssykluser. Og han husker følgende: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,' — og han husker like mange detaljer her — "Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her." Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk.

Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunnskapen om hvordan alle vesener oppstår og går under. Med rent, himmelsk og overmenneskelig syn ser han hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: "Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander." Slik ser han med rent, himmelsk og overmenneskelig syn hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger. Det er som om en mann med synet i behold skulle stå på en terrasse ved et gatekryss, store konge. Da kunne han se folk som gikk inn og ut av husene, folk som gikk langsetter gatene og folk som satt midt i gatekrysset. Da ville han vite at disse menneskene går inn og ut av husene, disse går langsetter gatene og disse sitter midt i gatekrysset. Slik er det også med munken, store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunnskapen om hvordan alle vesener oppstår og går under. Med rent, himmelsk og overmenneskelig syn ser han hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: *Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt

gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.” Slik ser han med rent, himmelsk og overmenneskelig syn hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. 3.11. Den endelige frigjøring Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemma, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunnskapen om hvordan sinnets forurensninger kan utslettes. Han merker seg det som det er: Dette er lidelse. Han merker seg det som det er: Dette er lidelsens opphav. Han merker seg det som det er: Dette er lidelsens opphør. Han merker seg det som det er: Dette er veien til lidelsens opphør. Han merker seg det som det er: Dette er sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er årsaken til sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er slutten på sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er veien til å gjøre slutt på sinnets forurensninger. Når han vet og ser dette, blir sinnet hans befridd fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Det er som om en mann med synet i behold skulle stå på stranda av et krystallklart lite fjellvann, store konge, med helt gjennomsiktig vann og uten noe

gjørme. Da ville han kunne se skjell og muslinger, sand og småstein uti vannet, og han ville kunne se fiskestimer stå eller svømme omkring der ute. Og han ville vite dette: 'Denne innsjøen har krystallklart og gjennomsiktig vann, uten noe gjørme. Der ligger det skjell og muslinger, der ligger det sand og småstein, og der står det fiskestimer og der svømmer de.' Slik er det også med munken store konge. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunnskapen om hvordan sinnets forurensninger kan utslettes. Han merker seg det som det er: Dette er lidelse. Han merker seg det som det er: Dette er lidelsens opphav. Han merker seg det som det er: Dette er lidelsens opphør. Han merker seg det som det er: Dette er veien til lidelsens opphør. Han merker seg det som det er: Dette er sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er årsaken til sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er slutten på sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er veien til å gjøre slutt på sinnets forurensninger. Når han vet og ser dette, blir sinnet hans befridd fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Og dette, store konge, er også en direkte frukt av munkelivet, som er bedre og høyere enn de jeg har nevnt tidligere. Og noen bedre og høyere frukt av munkelivet enn denne, det finnes ikke!" 4. Kongens bekjennelse Da Mesteren hadde sagt dette, sa kong Ajatasattu Vedehisønn av Magadha: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet,

eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefelleskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever. Men jeg har begått en overtredelse, Mester, for jeg var så dum, så uvettig og lite forstandig. Jeg myrdet min far, som var en rettferdig og rettmessig konge, for å få makten i landet. Ta imot mitt skriftemål, Mester, og tilgi meg denne overtredelsen som jeg bekjenner, så skal jeg bedre meg for framtiden.” *Ja, det er sant store konge, at du i din dumhet, uvettighet og uforstand begikk en overtredelse da du myrdet din far, som var en rettferdig og rettmessig konge, for å få makten i landet. Men ettersom du ser feilen din som det den er, store konge, og bekjenner den som rett er, skal vi ta imot skriftemålet og gi deg tilgivelse. For slik er det i den edles disiplin, at den som ser sin feil som det den er, og bekjenner den som rett er, han bedrer seg også for framtiden.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa kongen til ham: *Nå må vi gå, Mester. Vi har mange plikter og mye å gjøre.” *Gjør som du selv synes best, store konge.” Tilfreds og glad for Mesterens ord reiste kong Ajåtasattu seg opp. Han bøyde seg dypt for Mesteren, gikk rundt ham med høyre side vendt mot ham, og dro så bort. Like etter at kong Ajåtasattu hadde gått, vendte Mesteren seg mot munkene Og sa: *Denne kongen var rotløs, munker, denne kongen var deprimert. Hvis han ikke hadde myrdet sin far, som var en rettferdig og rettmessig konge, så ville han ha sett sannheten, ren og uplettet, nå mens han satt her.” Slik talte Mesteren. Og glade til sinns tok munkene imot Mesterens ord.

3. Samtalen med Ambattha Ambatthasutta Innledning De tre neste tekstene kan også sies å danne en naturlig gruppe, på samme måte som de to første gjorde det. Her er det relasjonene mellom Buddha og brahmanene som utgjør hovedtemaet. På Buddhas tid var kastesystemet ennå ikke blitt fullt så utviklet som vi kjenner det fra nyere tid. Det var vanlig å regne med fire stender eller klasser (vanna, eg. farge): Adelen (khattiya), brahmanene, eller "geistligheten" (brāhmaṇa), borgere og bønder (vessa, eg. alle frie "vanlige" mennesker av arisk avstamning) og arbeiderne (sudda, eg. de som ikke var av arisk avstamning). Utenfor denne firedelingen befant munk, filosofer, asketer og eneboere (samana, paribbājaka etc.) seg, samt uberørbare og slaver. Brahmanene var ideelt sett lærde prester som satt inne med store kunnskaper i de gamle vedatekstene, og stor ekspertise i utførelsen av ritualer og offerseremonier, som kunne være svært så kompliserte. Men mange som var født som brahmaner, hadde i praksis andre yrker. Vi finner dem også som ministre og i andre administrerende stillinger, som godseiere, småbønder og til og med som tjenere. Brahmanene regnet seg selv som den høyeste klassen, men dette ble ikke uten videre akseptert av alle på Buddhas tid. Adelen gjorde dem rangen stridig, som vi skal se i denne teksten. I tillegg til ættestolthet og sterk klassebevissthet, gjorde også brahmanene krav på å være de eneste forvaltere av de sanne åndelige verdier: de tre vedaer. I dag tales det om fire vedaer, men på Buddhas tid var det bare tale om tre. Atharva Veda hadde ikke status som vedatekst den gangen, og er trolig av noe yngre dato. Men i likhet med de fleste andre samanaer anerkjente ikke Buddha vedaene

som spesielt hellige skrifter. Brahmanene kom derfor ofte i sterkt motsetningsforhold til samanabevegelsene og til buddhismen, og skal vi dømme etter Ambatthas hissigte utfall var forholdet lite hjertelig. Det er likevel ingen grunn til å tro at alle brahmaner nødvendigvis var så arrogante som unge Ambattha. Og Buddha var heller ikke ute etter å **detronisere** dem fullstendig. Ordet brahman hadde stort sett en positiv klang for folk, men Buddha ville gjerne omdefinere begrepet, — gi ordet brahman et nytt og etisk innhold. Han pekte på menneskenes fundamentale likeverd, og forsøkte å vise at sinnets adel teller mer enn fødsel og stand. Med tordengudens inntreden på scenen bringes et mytisk element inn, og hans opptreden er typisk for den måten gudene opptrer på i palitekstene. Gudene spiller oftest en temmelig underordnet rolle, om de i det hele tatt er med. De gir alltid uttrykk for at de er klar over sin underlegne rolle i forhold til Buddha, og fungerer nærmest som hans sekundanter og supportergjeng som hyller ham og gir ham en hjelpende hånd og et ledende spørsmål når anledningen byr seg. Om disse mytiske elementene hører til det eldste sjikt i tekstene, eller om de representerer en senere bevisst eller ubevisst tilnærming til folkereligiøsiteten, har vært mye diskutert, uten at vi kan si at vi vet noe mer om det i dag. Et mytisk element er de trettito kjennetegn på en stor mann. Disse skal vi komme tilbake til i forbindelse med Mahāpadānasutta (nr. 14) og særlig Lakkhanasutta (nr. 30). Munkelivets frukter blir her inndelt i to hovedavsnitt: atferd (carana) og kunnskap (vijjā).

Samtalen med Ambattha Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var på vandring i landet Kosala sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munk, kom han til en av Kosalas brahmanlandsbyer som het Icchānafikala. Mens han var der, bodde Mesteren i Icchānanikalalunden. På den tiden bodde brahmanen Pokkharasāti i Ukkattha, et sted som myldret av mennesker, og som var rikt på gressganger, skog, vann og korn. Stedet var krongods som kong Pasenadi av Kosala hadde gitt ham å styre med kongelige fullmakter. Så fikk brahmanen Pokkharasāti høre at den ærverdige filosofen Gotama Sakyasønn, som har utgått fra Sakyaklanen, var på vandring i landet Kosala sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munk, og at han var kommet til en av Kosalas brahmanlandsbyer som het Icchānafikala og bodde der i Icchānafikalalunden. Og disse lovord hørte han om Gotama: *Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Det er sannelig godt å se slike ærverdige!” På den tiden bodde den unge brahmanen Ambattha hos Pokkharasāti som hans elev. Han var lærd og fortrolig med tekstene. De tre vedaer kjente han ut og inn, og kunne forklare og utlegge hvert ord og hvert ritual i dem. Han kunne analysere hvert grammatikalsk og fonetisk problem i dem, og var fortrolig med alt det historiske og legendariske stoffet som hørte til. Han hadde også fullt kjennskap til de tradisjonelle kjennetegn på en stor mann. Han var så innvidd i sin lærers trefoldige kunnskap, at læreren med full rett kunne si: "Du vet det som jeg vet, og jeg vet det som du vet."

Da sa brahmanen Pokkharasāti til unge Ambattha at Gotama hadde kommet til Icchanankala, og han fortalte ham alt han hadde hørt. *Gå nå til filosofen Gotama, kjære Ambattha, og når du kommer fram, så prøv å finne ut om Gotama virkelig er slik som de sier, eller om han ikke er det. Er Gotama slik, eller er han ikke slik? På den måten kan vi få rede på ham.” *Men hvordan skal jeg finne ut om Gotama er slik som de sier eller ikke?” *T våre tekster har vi overlevert trettito kjennetegn på en stor mann. Den som er utstyrt med disse kjennetegnene blir ett av to, og intet annet: Hvis han blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Disse tekstene har jeg jo gitt deg allerede, Ambattha, og du har mottatt dem av meg.” *Ja vel,” svarte Ambattha, reiset seg opp og hilste Pokkharasāti som det sømmet seg. Så steg han opp i ei vogn som ble trukket av hopper, og sammen med mange andre unge brahmaner gav han seg på vei til Icchānarikalalunden. Da de hadde kommet så langt som det var mulig å kjøre, steg de ut og fortsatte inn i parken til fots. Det var mange munker som gikk fram og tilbake ute i parken, og unge Ambattha gikk bort til dem og spurte: "Kan dere være så vennlige å si meg hvor Gotama holder til for øyeblikket? Vi har kommet hit for å treffe ham.” Munkene tenkte: *Denne unge brahmanen Ambattha er av god familie og er elev hos den framstående brahmanen Pokkharasāti. Det er ikke vanskelig for Mesteren å føre samtale med slike som ham.”

Og de sa: *Ser du det huset med lukket dør der borte, Ambattha? Gå stille og rolig bort dit og opp på verandaen. Hvis du da kremter og banker på, vil Mesteren åpne for deg.” Ambattha gjorde som de hadde sagt, og Mesteren åpnet døra og slapp ham og de andre unge brahmanene inn. De andre hilste høflig på Mesteren og satte seg ned, slik det sømmer seg. Men unge Ambattha fortsatte å gå fram og tilbake etter at Mesteren hadde satt seg, og sa bare enkelte høflighetsfraser. Til tross for at Mesteren hadde satt seg, ble han stående og sa bare enkelte høflighetsfraser. Da sa Mesteren til ham: *Er det på denne måten du snakker med gamle brahmaner, Ambattha, eller med eldre lærere og deres lærere igjen? Nå når jeg har satt meg, går du fremdeles omkring, og du står bare og sier enkelte høflighetsfraser, — er det slik du pleier å gjøre?” *Nei, Gotama, det er det ikke. For en brahman sømmer det seg å gå når han snakker med en annen brahman som går. Det sømmer seg å stå når den andre står, sitte når den andre sitter og ligge når den andre ligger. Men når det gjelder slike snaurakede kvasifilosofe, Gotama, slike lakeier, svartinger, yngel fra Vårherres føtter, - med dem sømmer det seg at jeg snakker slik som jeg gjør med Gotama nå!” *Men du kom vel hit i et bestemt oppdrag, Ambattha? Vend heller tankene mot det oppdraget som du kom hit for. Denne unge brahmanen må være udannet! Hva kan vel dette komme av annet enn mangel på nettopp den dannelsen han er så stolt av?” Ambattha, som ble sint og irritert over at Mesteren kalte ham udannet, tenkte: *Gotama er sint på meg!” og furten, skulende og fornærmet sa han: *Sakyaene er hissige, Gotama, de er brutale, oppfarende og voldsomme! Lakeier er de, simple lakeier! De har ingen aktelse eller respekt for brahmaner, Gotama. De mangler pietet, ærbødighet og ærefrykt for brahmaner, og slikt sømmer seg ikke, det er ikke riktig!” Dette var første gang unge Ambattha beskyldte sakyaene for å være lakeier.

*På hvilken måte har sakyaene fornærmet deg, Ambattha?" "En gang som jeg var ute på et oppdrag for min lærer, brahmanen Pokkharasāti, kom jeg til Kapilavatthu, og der gikk jeg til sakyaenes rådshall. Der i rådshallen satt det mange unge og gamle sakyaer på høye stoler, de satt og fleipet og lo og dyttet borti hverandre med fingrene. Jeg fikk på følelsen at det var meg de drev ap med, og ikke en av dem tilbød meg en plass å sitte. Slikt sømmer seg ikke, Gotama! Det er ikke riktig at disse sakyaene som bare er lakeier, simple lakeier, ikke skal vise respekt og aktelse for brahmaner, at de skal mangle pietet, ærbødighet og ærefrykt for brahmaner!" Dette var andre gang unge Ambattha beskyldte sakyaene for å være lakeier. *T sitt eget reir kan selv småfuglen si hva den vil, Ambattha. I Kapilavatthu var jo sakyaene hjemme hos seg selv, Ambattha, det er da ikke nødvendig å hisse seg opp over denne lille bagatellen." *Det finnes fire stender, Gotama, og det er adelen, brahmanene, borgerne og arbeiderne. Og av disse fire stendene har adelen, borgerne og arbeiderne så absolutt å være brahmanenes tjenere. Derfor sømmer det seg ikke, Gotama, derfor er det ikke riktig at disse sakyaene som bare er lakeier, simple lakeier, ikke skal vise respekt og aktelse for brahmaner, at de skal mangle pietet, ærbødighet og ærefrykt for brahmaner!" Dette var tredje gang unge Ambattha beskyldte sakyaene for å være lakeier. Da tenkte Mesteren: *Det var da svært så oppsatt denne unge brahmanene er på å ydmyke sakyaene ved å beskyldte dem for å være lakeier. Kanskje jeg skulle spørre ham litt ut om hans egen slekt?" Og han sa til Ambattha: «Hvilken ætt tilhører du, Ambattha?" "Jeg er en Kanhāyana, Gotama." *Men hvis vi nå følger slektsnavnet og ætten din bakover på fars- og morssiden, Ambattha, da viser det seg at sakyaene en gang var deres herrer, og at du stammer fra en av sakyaenes slavinner. Sakyaene derimot regner kong Okkāka som

sin stamfar. For lenge siden, Ambattha, jaget kong Okkāka sine eldste sønner, Okkamukha, Karandu, Hatthiniya og Sinipura, ut av landet, fordi han ville at sønnen til hans elskede yndlingsdronning skulle arve riket. Disse, som ble jaget ut av landet, dro opp i åsene ved foten av Himalaya, og slo seg ned i en stor lund med teaktrær (saka) ved bredden av en innsjø. Og ettersom de var redd for at ætten skulle bli oppblandet, lå de bare med sine egne (sakāhi) søstre. Etter en tid fikk kong Okkāka høre av sine rådgivere og hoff-folk hvordan barna hans hadde innrettet seg, og da utbrøt han beundrende: "Dette er sannelig noen staute (sakya) ungdommer, de vet å greie seg selv (paramasakya)!" Derfor blir de kalt sakyaer, Ambattha, og kongen var deres stamfar. Men nå hadde kong Okkāka en slavinne som het Disa. Hun fødte en svart sønn, og straks han var født, sa Svarten (Kanha): "Vask meg mamma! Bad meg, mamma! Få av meg alt dette sølet, så skal jeg bli til nytte for deg!" Nå til dags kaller folk troll for troll, Ambattha, men den gang kalte de troll for svartinger. Og da de hørte at gutten hadde snakket straks han var født, sa de: "Det er en svarting (Kanha, sanskrit: Kṛśṇa) som er blitt født, det er et troll som er blitt født!" Derfor blir dere kalt Kanhāyaer, Ambattha, fordi Kanha, Svarten, var deres stamfar. Så når vi følger slektsnavnet og ætten din bakover på fars- og morssiden, Ambattha, da viser det seg at sakyaene en gang var deres herrer, og at du stammer fra en av sakyaenes slavinne." Men da sa de andre unge brahmanene til Mesteren: "Du trenger ikke ydmyke Ambattha så mye med å si at han stammer fra en slavinne, Gotama! Han er av høy byrd og god familie, Gotama, og Ambattha er lærd, veltalende og klok! Ambattha vil nok vite å gi Gotama svar i denne diskusjonen!" Mesteren svarte: "Hvis dere, unge brahmaner, mener at Ambattha er av lav byrd og av dårlig familie, at han er uskolert, snakker dårlig for seg og er dum, og at han ikke er i stand til å gi meg svar i denne diskusjonen, — da bør Ambattha tie og la dere fortsette denne samtalen med meg. Men hvis dere mener at Ambattha er av høy byrd og god familie,

at han er lærd, veltalende og klok, og at han vet å gi meg svar, — da bør dere tie og la Ambattha få fortsette samtalen med meg.” * Ambattha er av høy byrd og god familie, Gotama. Han er lærd, veltalende og klok, — han vet nok å gi svar. Vi skal tie. Ambattha skal få svare Gotama i denne diskusjonen.” Så sa Mesteren til Ambattha: *Nå kommer et rettmessig spørsmål, Ambattha, som du må svare på enten du vil eller ikke. Hvis du ikke svarer, hvis du kommer med utflukter, tier still eller går din vei, blir hodet ditt sprengt i sju biter her på flekken! Så hva sier du nå til dette, Ambattha: Har du hørt hva gamle brahmaner, eldre lærere og deres lærere igjen sier om hvem Kanhåyaene stammer fra, hvem deres stamfar er?” Men Ambattha svarte ikke. Mesteren stilte ham det samme spørsmålet en gang til, men like taus satt han. Da sa Mesteren: «Svar nå, Ambattha, dette er ikke tiden for taushet! Den som ikke svarer når en som er kommet fram stiller et rettmessig spørsmål for tredje gang, han får hodet sprengt i sju biter!” Akkurat da svedde tordenguden oppe i lufta over Ambattha med en kjempemessig jernkile i handa. Den var så varm at flammer og gnister sprutet av den, og han tenkte: "Hvis ikke denne unge Ambattha svarer Mesteren når han stiller ham et rettmessig spørsmål for tredje gang, skal jeg sprengre hodet hans i småbiter!” Både Mesteren og Ambattha kunne se ham. Ved synet av tordenguden ble Ambattha så skrekkslagen og redd at hårene reiste seg på ham. Han huket seg ned ved siden av Mesteren for å søke tilflukt, redning og beskyttelse hos ham, og sa: *Hva var det du sa, Gotama? Kan du gjenta spørsmålet?” *Hva sier du til dette, Ambattha: Har du hørt hva gamle brahmaner, eldre lærere og deres lærere igjen sier om hvem Kanhåyaene stammer fra, hvem deres stamfar er?” *Ja, Gotama. Jeg har hørt det nettopp slik du sa det. Vi stammer fra ham, det var han som var Kanhåyaene stamfar.” Da ble det mye bråk, leven og oppstyr blant de andre unge brahmanene.

* Ambattha er av lav byrd! Ambattha er av dårlig familie! Ambattha er sønn f 6 av en av sakyaenes slavinner! Sakyaene er Ambatthas herrer! * ropte de. Da tenkte Mesteren: *Nå går disse unge brahmanene for langt i å ydmyke Ambattha, når de kaller ham slavinnesønn. Jeg får vel komme ham til unnsetning.” Til de unge brahmanene sa han: *Nå må dere ikke overdrive denne mobbingen av Ambattha, ved å kalle ham slavinnesønn. Denne Kanha ble nemlig en stor vismann. Han dro syd i landet og lærte seg kraftige tekster, og så kom han tilbake til kong Okkāka og fridde til prinsesse Lillevakker (Khuddariipi), datteren hans. Men da for kongen opp i raseri: *Hvem i helvete er denne slavinnesønnen som kommer og frir til datteren min!” Og han la en pil på buestrengen og spente buen. Men ikke kunne han slippe pilen, og ikke kunne han spenne buen ned igjen. Da kom alle rådgiverne og hoff-folkene bort til Kanha den vise, og ba: Spar kongen, Mester, spar kongen!” *Kongen skal jeg spare, men hvis han nå skyter pilen nedover, kommer jorda til å revne så langt som riket hans rekker.” ”Spar kongen, Mester, og spar landet!” *Kongen og landet skal jeg spare, men hvis han nå skyter pilen oppover, kommer det til å bli tørke i sju år over hele riket hans.” Spar kongen og landet, Mester, og la det bli regn!” *Kongen og landet skal jeg spare, og regn skal det bli. Men nå skal kongen sette pilen i sin eldste sønn. Prinsen skal ikke få noe mén av det.” Rådgiverne bønnfalt kongen om å gjøre som Kanha hadde sagt. Så skjøt kongen pilen rett mot sin eldste sønn, men han forble like uskadd. Nå var kongen blitt så skremt at han ikke torde annet enn å la Kanha få prinsessen. Derfor skal dere ikke mobbe Ambattha mer eller kalle ham slavinnesønn. Kanha var nemlig en stor vismann.” Så henvendte Mesteren seg til Ambattha igjen:

*Hva mener du om dette, Ambattha? Hvis en ung adelsmann ligger med en brahmanerpike og de får en sønn som følge av dette, vil brahmanene tilby gutten vann og sitteplass?"

*"Det vil de, Gotama." *Vil brahmanene la ham få delta i gravøl, offermåltider, rituelle måltider og offergaver?" *De vil la ham delta, Gotama." *Vil de gi ham adgang til kvinnene sine, eller vil de vise ham bort?" *De vil gi ham adgang, Gotama." *Men vil adelsmennene salve ham til adelsmann?" *Nei, Gotama, det vil de ikke." "Hvorfor ikke?" "Fordi han ikke er av ren avstamning på morssiden, Gotama." *Hva mener du om dette, Ambattha? Hvis en ung brahman ligger med en adelspike og de får en sønn som følge av dette, vil brahmanene la ham nyte godt av de samme rettighetene vi nettopp snakket om?" *Ja, Gotama, det vil de."

*Men vil adelsmennene salve ham til adelsmann?" *Nei, Gotama, det vil de ikke." "Hvorfor ikke?" "Fordi han ikke er av ren avstamning på farssiden, Gotama." «Så uansett om vi regner avstamning på mannssiden eller på kvinnesiden, så rangerer altså adelen høyere og brahmanene lavere, Ambattha. Men hva mener du om dette, Ambattha? Sett nå at noen brahmaner griper en annen brahman i en eller annen forseelse, snauraker hodet hans, drysser aske over ham og jager ham fra byen eller riket. Vil da denne bli tilbudt vann og sitteplass blant brahmanene?" *Nei, Gotama." *Vil brahmanene la ham få delta i gravøl, offermåltider, rituelle måltider og offergaver?" *Nei, Gotama."

*Vil de gi ham adgang til kvinnene sine, eller vil de vise ham bort?" *De vil vise ham bort, Gotama." *Men hva mener du om dette, Ambattha? Sett nå at noen adelsmenn griper en annen adelsmann i en eller annen forseelse, snauraker hodet hans, drysser aske over ham og jager ham fra byen eller riket. Vil da denne bli tilbudt vann og sitteplass blant brahmanene?" *Det vil han, Gotama." *Vil brahmanene la ham få delta i gravøl, offermåltider, rituelle måltider og offergaver?" *Ja, Gotama, det vil de." *Vil de gi ham adgang til kvinnene sine, eller vil de vise ham bort?" *De vil gi ham adgang." "Og dette til tross for at denne adelsmannen hadde lidd den største forsmedelse, nemlig å bli snauraket, overstrødd med aske og jaget fra byen eller fra riket av andre adelsmenn! Selv denne adelsmannen som hadde lidd den største forsmedelse rangerer altså høyere enn brahmanene! Men den evigunge Brahma har uttalt dette verset, Ambattha: *Blant dem som legger vekt på aner og byrd har adelen den fremste rang. Men den fremste blant guder og mennesker er den som har fullkommen kunnskap og atferd." Dette verset er godt sunget og ikke dårlig sunget av den evigunge Brahma. Det er godt sagt og ikke dårlig sagt, meningsfylt og ikke meningsløst, og jeg slutter meg til det. Jeg sier også dette, Ambattha: Blant dem som legger vekt på aner og byrd har adelen den fremste rang. Men den fremste blant guder og mennesker

er den som har fullkommen kunnskap og atferd.” *Men hvordan er så denne atferd, Gotama, og hvordan er denne kunnskapen?” *Når vi snakker om den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd, foretar vi ikke noen vurdering av hverandre på grunnlag av byrd, ætt eller stolthet, og vi spør ikke om du er like mye verd som meg, eller om du er mindre verd enn meg. Slik vurderer man bare ved inngåelse av ekteskapskontrakter. Men de som henger seg opp i prat om byrd, ætt, stolthet og ekteskapskontrakter, Ambattha, de er langt borte fra den høyeste kunnskap og atferd. For denne kunnskap og atferd kan du bare oppnå hvis du legger bort slik prat og slike vurderinger.” *Men hvordan er så denne atferden, Gotama, og hvordan er denne kunnskapen?” «Sett nå, Ambattha, at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Så kommer en husherre eller sønnen hans eller noen som er gjenfødt i en eller annen familie og får høre denne læren. Når han hører læren, får han full tillit til han som er kommet fram, og han tenker med seg selv: "Hjemmelivet er trangt og innestengt, og her hvirvles lidenskapene opp som støv. Men eneboerlivet er åpent og fritt! Det er sannelig ikke lett for den som bor hjemme å leve det opphøyde liv i fullkommen renhet, slik at det kan skinne som en blankpolert konkyllie! Kanskje jeg skulle rake av meg hår og skjegg, iføre meg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten?" En tid senere sier han fra seg alt han eier, enten det er mye eller lite. Han sier fra seg sin ætt og familie, hva enten den er stor eller liten. Så raker han av seg hår og

skjegg, ifører seg gul kappe, forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Og mens han lever som eneboermunk behersker han seg i samsvar med munkenes normsamling. Han holder seg til sitt rette område og til god atferd, og ser farene ved selv det minste feiltrinn. Han påtar seg treningsreglene og trener seg etter dem, og således oppnår han at alle hans ord og handlinger blir gode, og hans levevei blir ren. Hans moral blir fullkommen, han vokter sine sanseporter, han blir oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse og han lever i nøysomhet. Og hvordan har en munk fullkommen moral, Ambattha? Her har du en munk, Ambattha, som lar være å ta liv, og holder seg langt unna slike ting. (Videre som i *Munkelivets frukter”) På denne måten har en munk fullkommen moral, Ambattha. (Videre som i *Munkelivets frukter”) Han går inn i første meditasjonstilstand ... (Videre som i *Munkelivets frukter”) Slik er hans atferd, Ambattha. Og videre anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. (Videre som i *Munkelivets frukter”) Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Slik er hans kunnskap. Det er dette som menes med kunnskap, Ambattha. Når en munk har oppnådd denne fullkomne atferd og denne fullkomne kunnskap, Ambattha, da har han nådd den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd, og noen atferd eller kunnskap høyere enn denne finnes ikke. Denne høyeste fullendelse av kunnskap og atferd kan forsimples på fire måter. Hvilke fire? Sett nå at en eller annen filosof eller brahman pakker sakene sine og drar til skogs for å leve av bare nedfallsfrukt uten først å ha fullendt den høyeste kunnskap og atferd. Da blir han egentlig ikke verdig til annet enn å være tjener for den som

virkelig har oppnådd den fullkomne kunnskap og atferd, Ambattha. Dette er den ene måten å forsimplen den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd på. Og sett nå videre, Ambattha, at en eller annen filosof eller brahman som ikke har fullendt den høyeste kunnskap og atferd, og heller ikke gjennomført å leve av bare nedfallsfrukt, tar med seg hakke og korg og drar til skogs for å leve av bare røtter og rotknoller. Da blir han egentlig ikke verdig til annet enn å være tjener for den som virkelig har oppnådd den fullkomne kunnskap og atferd, Ambattha. Dette er den andre måten å forsimplen den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd på. Og sett nå videre, Ambattha, at en eller annen filosof eller brahman som ikke har fullendt den høyeste kunnskap og atferd, og heller ikke gjennomført å leve av bare nedfallsfrukt eller av bare røtter og rotknoller, skulle lage seg et ildtempel i nærheten av en landsby eller en by, og tjene ilden der. Da blir han egentlig ikke verdig til annet enn å være tjener for den som virkelig har oppnådd den fullkomne kunnskap og atferd, Ambattha. Dette er den tredje måten å forsimplen den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd på. Og sett nå videre, Ambattha, at en eller annen filosof eller brahman som ikke har fullendt den høyeste kunnskap og atferd, og heller ikke gjennomført å leve av bare nedfallsfrukt eller av bare røtter og rotknoller, og heller ikke har fullført ildtjenesten, skulle lage seg et hus med fire dører ved et stort veikryss. Hvis han setter seg der fast bestemt på å varte opp en hvilken som helst filosof eller brahman, uansett hvor han måtte komme fra, så er han likevel ikke verdig til annet enn å være tjener for den som virkelig har oppnådd den fullkomne kunnskap og atferd, Ambattha. Dette er den fjerde måten å forsimplen den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd på. Og dermed har vi nevnt alle de fire måtene å forsimplen den høyeste fullendelse av kunnskap og atferd på. Hvordan er det, Ambattha, har læreren din undervist deg i denne høyeste fullendelse av kunnskap og atferd?”

*Nei, Gotama. Hva har vel jeg fått lære om dette? Min lærer har overhodet ikke undervist meg i denne høyeste fullendelse av kunnskap og atferd.” *Men hvordan er det, Ambattha? Selv om dere ikke har fullendt den høyeste kunnskap og atferd, har læreren din kanskje pakket sekken og fulgt deg til skogs for å leve av bare nedfallsfrukt?” *Nei, Gotama.” *Men hvordan er det, Ambattha? Selv om dere verken har fullendt den høyeste kunnskap og atferd eller gjennomført å leve av bare nedfallsfrukt, har læreren din kanskje fulgt deg til skogs med hakke og korg for å leve bare av røtter og rotknoller?” *Nei, Gotama.” *Men hvordan er det, Ambattha? Selv om dere verken har fullendt den høyeste kunnskap og atferd eller gjennomført å leve av bare nedfallsfrukt eller av røtter og rotknoller, har læreren din kanskje blitt med deg for å lage et ildtempel i nærheten av en landsby eller en by, og tjene ilden der?” *Nei, Gotama.” *Men hvordan er det, Ambattha? Selv om dere verken har fullendt den høyeste kunnskap og atferd eller gjennomført å leve av bare nedfallsfrukt eller av røtter og rotknoller, og heller ikke fullført ildtjenesten, har læreren din kanskje blitt med deg for å lage et hus med fire dører ved et stort veikryss, for etter beste evne å varte opp en hvilken som helst filosof eller brahman, uansett hvor han måtte komme fra?” *Nei, Gotama.” *Da har altså verken du eller læreren din greidd å fullende den høyeste kunnskap og atferd, og heller ikke har dere greidd å gjennomføre de fire forsimplede versjoner av dem. Og brahmanen Pokkharasāti, som er læreren din, sier altså at disse snaurakede kvasifilosofene, lakeiene, svartingene, yngel fra Vårherres føtter som han kaller oss, ikke er verdige til å føre en samtale med brahmanene om deres trefoldige kunnskap. Og det enda han selv ikke har gjennomført de fire forsimplede versjoner en gang. Ser

du hvordan læreren din, brahmanen Pokkharasāti, har holdt deg for narr, Ambattha? Nå lever brahmanen Pokkharasāti på kong Pasenadi av Kosalas gaver, Ambattha. Men kong Pasenadi av Kosala lar ham ikke få møte seg ansikt til ansikt. Når han vil snakke med ham, skjer det gjennom et forheng. Hvorfor vil ikke kong Pasenadi av Kosala la ham få møte seg ansikt til ansikt, enda han gir ham hans lovlige underhold? Ser du hvordan læreren din, brahmanen Pokkharasāti, har holdt deg for narr, Ambattha? Hva mener du om dette, Ambattha? Sett nå at kong Pasenadi av Kosala sitter på elefantnakken eller på hesteryggen eller står i vognen sin og holder rådslagning med sine fremste fyrster. Etter at han så har gått vekk fra det stedet, og står et annet sted, kommer en arbeider eller en slave og stiller seg opp der kongen sto. Hvis han nå ord for ord gjentar nøyaktig det kongen sa, blir han da konge selv, eller blir han en kongelig rådgiver?” *Nei, det gjør han ikke, Gotama.” *Det er så, Ambattha. Nå til dags resiterer brahmanene gamle tekster, vers, sanger og uttalelser. De framsier og leser disse tekstsamlingene nøyaktig slik brahmanenes gamle seere, — som var Atthaka, Vāmaka, Vamadeva, Vessamitta, Yamataggi, Afig7rasa, Bhāradvāja, Vāsettha, Kassapa og Bhagu, — laget dem og overleverte dem. Men selv om du studerer disse tekstene hos din lærer, er det ikke dermed sagt at du selv er seer eller har nådd fram til en seers rang. Hvordan er det, Ambattha, hva har du hørt gamle brahmaner, eldre lærere og deres lærere igjen si? Disse gamle seerne som forfattet og overleverte disse samlingene av tekster, vers, sanger og uttalelser som brahmanene nå til dags resiterer, framsier og leser, — var det så at disse gikk omkring og nøt livet gjennom alle fem sanser, alltid nybadet, parfymert, med velpleiet hår og skjegg, pyntet med kranser og smykker og kledd i ulastelig hvitt, slik du og din lærer gjør nå til dags?” *Nei, Gotama.” "Levde de kanskje av fineste sort rensset ris med mange slags sauser og krydderier til, slik du og din lærer gjør nå?” *Nei, Gotama.”

"Kjørte de kanskje omkring i vogner trukket av hopper med flettede haler, mens de svingte med lange pisker, slik du og din lærer gjør nå til dags?" *Nei, Gotama." *Eller bodde de beskyttet av bymurer, vollgraver, solide porter og menn bevæpnet med langsverd, slik du og din lærer bor nå til dags?" *Nei, Gotama." *Da er altså verken du eller læreren din noen seer, Ambattha, og ikke har dere nådd fram til en seers rang. Men nå får du spørre meg om det du måtte være usikker på eller i tvil om når det gjelder meg, Ambattha, så skal jeg svare så det blir klart for deg." Så gikk Mesteren ut av huset og ga seg til å spasere fram og tilbake, og unge Ambattha gjorde det samme. Mens Ambattha spaserte sammen med Mesteren, så han etter på Mesterens kropp om han kunne se de trettito kjennetegn på en stor mann. Han fikk øye på de fleste, det var bare to som manglet. Han kunne ikke se det skjulte kjønnslemmet og lengden på tunga. Derfor var han usikker og full av tvil når det gjaldt disse, så han kunne ikke bestemme seg og bli fornøyd. Dette forsto Mesteren, og ved hjelp av sine spesielle evner gjorde han så Ambattha kunne se det på ham som var skjult. Deretter strakte Mesteren ut tunga, så han berørte og slikket begge øreflippene og begge neseborene, og han dekket hele panna med tunga si. Da tenkte Ambattha: "Filosofen Gotama har sannelig alle trettito kjennetegn på en stor mann, det mangler ikke noen!" Til Mesteren sa han: *Nå må vi gå, Mester. Vi har mange plikter og mye å gjøre." *Gjør som du selv synes best, Ambattha." Og dermed steg Ambattha opp i vognen med hopper foran, og kjørte vekk. Akkurat da hadde brahmanen Pokkharasāti gått ut i hagen sin, og satt der og ventet på Ambattha sammen med mange andre brahmaner. Til den hagen dro nå Ambattha, og da han hadde kommet så langt som det var mulig å kjøre med vogn, steg han ut og fortsatte til fots. Han hilste og satte seg ned hos Pokkharasāti, som

spurte: «Så du Gotama, kjære Ambattha?» *Ja da, det gjorde jeg.” *Hvordan var det, Ambattha, er Gotama som folk sier, eller er han det ikke? Er han slik eller er han annerledes?” *Gotama er som folk sier, lærer, og ikke noe annet. Han er slik og ikke annerledes. Gotama har alle trettito kjennetegn på en stor mann, det mangler ikke noen.” *Du hadde kanskje en samtale med filosofen Gotama også, da?” *Ja, det hadde jeg.” *Hva snakket dere om?” Ambattha gjenfortalte hele samtalen med Mesteren, slik den hadde vært. Da Pokkharasāti hørte hvordan det hadde gått, utbrøt han: *Jo, du er meg en fin vismann! Virkelig en sprenglærd kar, hva? Du er meg en nydelig ekspert på de tre vedaer! En som utfører oppdraget sitt på denne måten, fortjener å bli gjennfødt i helvetespinner, fornedrelse og smerter etter døden, når kroppen er gått i oppløsning! Når du absolutt måtte opptre så arrogant og uforskammet overfor Gotama, måtte du vel begripe at han ville komme med alle disse avsløringene om oss! Jo, du er meg en fin vismann! Virkelig en sprenglærd kar, hva? Du er meg en nydelig ekspert på de tre vedaer!” Opprørt og ergerlig sparket han Ambattha vekk, og ville avgårde på flekken for å treffe Mesteren. Men de andre brahmanene sa at det var altfor sent på dagen til å gå på besøk, og ba ham vente til neste dag. Men brahmanen Pokkharasāti gjorde klar all slags god mat i huset sitt. Deretter lot han vognene kjøre fram, og sammen med fakkelbærere forlot han Ukkattha og kjørte til Icchanankalalunden. Da han hadde kommet så langt som det var mulig å kjøre med vogn, steg han ut og fortsatte fram til Mesteren til fots. Han hilste høflig på Mesteren slik det sømnet seg. Så satte han seg ned ved siden av ham, Og sa: *Har vår elev, den unge brahmanen Ambattha vært her, Gotama?”

*Ja, brahman. Han har vært her.” *Du hadde kanskje en samtale med unge Ambattha også, Gotama?” *Ja, det hadde jeg, brahman.” *Hva snakket dere om?” Mesteren gjenvortalte hele samtalen med Ambattha, slik den hadde vært. Da han hadde hørt dette, sa brahmanen Pokkharasati: *Han er ung og naiv, Gotama. Være så snill å tilgi ham!” *Måtte unge Ambattha bli lykkelig, brahman!” Deretter så Pokkharasati etter på Mesterens kropp om han kunne se de trettito kjennetegn på en stor mann. Han fikk øye på de fleste, det var bare to som manglet. Han kunne ikke se det skjulte kjønnslemmet og lengden på tunga. Derfor var han usikker og full av tvil når det gjaldt disse, så han kunne ikke bestemme seg og bli fornøyd. Dette forsto Mesteren, og ved hjelp av sine spesielle evner gjorde han så Pokkharasati kunne se det på ham som var skjult. Deretter strakte Mesteren ut tunga, så han berørte og slikket begge øreflippene og begge neseborene, og han dekket hele panna med tunga si. Da tenkte Pokkharasati: "Filosofen Gotama har sannelig alle trettito kjennetegn på en stor mann, det mangler ikke noen!" Til Mesteren sa han: "Får jeg invitere deg og hele munkefellesskapet til å komme og spise hos meg i morgen, Gotama?" Mesteren samtykket i taushet, og Pokkharasati så at han samtykket. Da så tiden var inne, sendte han bud: Tiden er inne, Gotama, maten er klar." Dette var om morgenen, og Mesteren, som hadde kledd på seg og tatt kappe og bolle, ga seg på vei til Pokkharasatis bolig sammen med alle munkene. Vel framme satte han seg ned på den sitteplassen som var gjort klar for ham, og brahmanen Pokkharasati serverte ham egenhendig og forsynte ham med all slags god mat, mens de unge brahmanene serverte munkene. Da Mesteren var forsynt og hadde

vasket bollen og hendene, tok Pokkharasāti et lavere sete og satte seg ned ved siden av ham. Som han nå satt der, talte Mesteren med metodisk progresjon. Han talte om å gi gaver, om moral og om himmelen. Han forklarte ulempene, elendigheten og de mentale forurensningene som kommer av sansenytelsebegjær, og fordelene ved å kunne gi avkall. Da Mesteren forsto at Pokkharasātis sinn var rede, smidig, fordomsfritt, oppløftet og lydhørt, da forklarte han ham den virkelighetslære som de våkne selv har funnet fram til: sannheten om lidelsen, dens opphav, dens opphør og veien som fører til lidelsen opphør. Liksom når et rent og flekkfritt stykke tøy lett kan ta imot fargestoffet, nettopp slik fikk brahmanen Pokkharasāti, der han satt, øyet opp for sannheten, plettfritt og rent, og han innså at alt som har en begynnelse også har en slutt. Nå som brahmanen Pokkharasāti hadde sett sannheten, nådd fram til den, forstått den og trengt inn i den, overvant han enhver tvil og usikkerhet, og han ble fylt med selvtillit og ble uavhengig av andre når det gjaldt Mesterens lære. Og han sa: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet, — og dette gjør jeg sammen med min kone, mine barn og alle som er i mitt følge. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever. Kom og besøk min familie på samme måte som du besøker andre legvennfamilier i Ukkattha. Da skal det bli til langvarig glede og nytte for de unge guttene og jentene som hilser Gotama, som reiser seg for ham og gir ham sitteplass og vann, og som åpner sinnet sitt for ham." *Vel talt, brahman."

4. Samtalen med Sonadanda Sonadandasutta Innledning

Temaet for denne teksten er å definere begrepet brahman. Hvilke krav må en oppfylle for rettelig å kunne erklære seg som brahman, og bli anerkjent som sådan av andre brahmaner? Men her begynner vi også å skimte drag av humor og ironi. Det er ikke lett å holde seg helt alvorlig når vi ser hvordan brahmanenes fremste og mest respekterte representant, Sonadanda, gjennom sitt eget logiske resonnement ender opp med å forfekte Buddhas standpunkt: at det er moral og visdom som foredler et menneske, og ikke klasse, familiebakgrunn eller formell lærdom. Et annet ironisk trekk er at brahmanene, som jo var spesialister på religiøs kunnskap, innrømmer sin uvitenhet. Det var ille nok da den arrogante brahmanbroileren Ambattha blamerte seg så grundig, men når teksten lar en av de fremste brahmanene erklære offentlig at han ikke har den ringeste ide om hva moral og visdom er for noe, spør det om vi ikke er langt på vei inn i den parodiske tendenslitteratur. Denne tendensen forsterker seg enda mer i neste tekst, samtalen med Kitadanta. Serien fra Munkelivets frukter, som i samtalen med Ambattha ble inndelt i atferd og kunnskap, sees her fra en litt annen synsvinkel: moral (søla) og visdom (pañña). De to måtene å dele inn serien på, overlapper hverandre, bortsett fra meditasjonstilstandenes plassering. Denne forskjellen kaster imidlertid interessant lys over disse meditasjonsmetodene. Meditasjonstilstandene, eller jhāna, skal Gotama ha lært av de ansette meditasjonsmestrene Ālāra Kālāma og Uddaka Rāmaputta før han ble en oppvåknet, en buddha, — mens han fremdeles var en søkende. De har mye til felles med yogateknikkene, og må regnes som en del av den fellesindiske kulturarven. Han fant

imidlertid at deres metoder ikke førte fram til innsikt og frihet fra det som gjør vondt, og derfor forlot han dem. Tekstene forteller imidlertid også at Buddha selv oppdaget meditasjonstilstandene, så opphavet deres er omdiskutert. Disse meditasjonstilstandene var likevel et viktig ledd i hans egen utvikling, og han vurderte dem så positivt at han inkorporerte dem i sin senere undervisning, som et nyttig utviklingsredskap. Når læren skal deles i moral og visdom, kommer meditasjonstilstandene under visdom, for noen direkte etisk funksjon har de ikke. Men når læren blir delt i atferd og kunnskap, slik den ble i foregående tekst, kommer de under atferd. For de hører med til den praktiske treningen av sinnet, og er ikke en del av den høyeste befriende kunnskap. Middelalderens theravāda la stor vekt på meditasjonstilstandene, og de systematiske kommentarverkene Vimuttimaggā av Upatissa og Visuddhimagga av Buddhaghosa inneholder detaljerte anvisninger for hvordan disse skal øves. Noen theravādalærere vektlegger fortsatt disse meditasjonstilstandene. Andre theravādalærere i nyere tid har imidlertid i stor utstrekning lagt dem til side, og underviser heller i oppmerksomhetstrening (satipatthāna), også kalt innsiktsmeditasjon (vipassanā), etter Mahasatipatthanasutta (Dīgha Nikāya nr. 22), som de mener er en mindre tidkrevende og mer direkte vei til psykologisk og eksistensiell innsikt. Atter andre kombinerer disse metodene.

Samtalen med Sonadanda Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var på vandring i landet A7iga sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munk, kom han til Campå. Mens han var der, bodde Mesteren ved bredden av Gaggaras lotusdam. På den tiden bodde brahmanen Sonadanda i Campå, et sted som myldret av mennesker, og som var rikt på gressganger, skog, vann og korn. Stedet var krongods som kong Seniya Bimbisåra av Magadha hadde gitt ham å styre med kongelige fullmakter. Så fikk brahmaner og borgere i Campå høre at den ærverdige filosofen Gotama Sakyasønn, som har utgått fra Sakyaklanen, var på vandring i Ariga sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munk, og at han var kommet til Campå og bodde ved bredden av Gaggaras lotusdam. Og disse lovord hørte de om Gotama: *Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Det er sannelig godt å se slike ærverdige!” Da dro brahmanene og borgerne i Campå gruppevis ut av byen og vandret i flokk og følge til Gaggaras lotusdam. Brahmanen Sonadanda, som hadde gått opp på takterrassen på huset sitt for å hvile middag, fikk øye på disse flokkene med brahmaner og borgere på vei fra Campå ut til Gaggaras lotusdam, og han sa til oppasseren sin: *Hva skal dette bety, oppasser, at brahmaner og borgere i Campå går gruppevis ut av byen og vandrer i flokk og følge til Gaggaras lotusdam?”

Oppasseren fortalte det han hadde hørt om Gotama, og la til: «Så nå er de på vei for å se filosofen Gotama.» *Gå bort til dem, oppasser, og hils dem fra meg og be dem vente, for jeg vil også være med og se filosofen Gotama.» *Ja vel, herre,” svarte oppasseren. Og han gikk bort til de andre og sa: *Vent, mine herrer! Brahmanen Sonadanda vil også være med til filosofen Gotama!” På den tiden oppholdt fem hundre brahmaner seg i Campå. Da disse brahmanene fikk høre at Sonadanda ville besøke Gotama, gikk de bort til ham og sa: «Er det sant det vi hører, at du skal gå og se filosofen Gotama, Sonadanda?” *Ja visst, jeg har også lyst til å treffe ham.” *Det skulle du ikke gjøre. Det sømmer seg ikke at du går for å se filosofen Gotama, Sonadanda. Hvis du gjør det, vil ditt ry minke og Gotamas ry vil øke. Derfor sømmer det seg ikke at du går for å se filosofen Gotama, Sonadanda. Det var bedre om han kom for å se deg. Du er jo av beste familie både mors- og farssiden, Sonadanda, av edleste avstamning gjennom sju generasjoner, du er av uklanderlig og nobel byrd. Derfor sømmer det seg ikke at du går for å se filosofen Gotama, Sonadanda. Det var bedre om han kom for å se deg. Dessuten er du rik og velstående, Sonadanda, med store eiendommer. Derfor sømmer det seg ikke at du går for å se filosofen Gotama, Sonadanda. Det var bedre om han kom for å se deg. Du er lærd og fortrolig med tekstene. De tre vedaer kjenner du ut og inn, og kan forklare og utlegge hvert ord og hvert ritual i dem. Du kan analysere hvert grammatikalsk og fonetisk problem i dem, og er fortrolig med alt det historiske og legendariske stoffet som hører til, og du har også fullt kjennskap til de tradisjonelle kjennetegn på en stor mann. Du er pen og kjekk og tiltalende å se på, Sonadanda. Du har den fineste ansiktsfarge, en imponerende holdning og et guddommelig utseende, ja, et lytefritt ytre.

Du er et moralsk menneske, Sonadanda, og har en fast karakter. Du taler vakkert, Sonadanda. Du er veltalende og høflig, du taler distinkt og velartikulert, og du uttrykker deg klart. Du har mange elever og har utdannet mange lærere, Sonadanda. Tre hundre unge brahmaner studerer tekstene under deg, og mange unge brahmaner som gjerne vil lære tekstene kommer fra mange land og distrikter for å studere tekstene under deg. Du er gammel og erfaren, Sonadanda, eldet og langt oppe i årene, mens Gotama derimot er ung, og det er ikke så lenge siden han gikk ut i hjemløsheten. Kong Seniya Bimbisāra av Magadha gjør ære på deg, Sonadanda. Han respekterer, hedrer og høyakter deg, og setter deg høyt. Brahmanen Pokkharasāti gjør ære på deg, Sonadanda. Han respekterer, hedrer og høyakter deg, og setter deg høyt. Kong Seniya Bimbisāra av Magadha har gitt deg Campa å styre over med kongelige fullmakter, her hvor det myldrer av mennesker, og det er rikdom på gressganger, skog, vann og korn. Ut fra hver og en av disse grunnene sømmer det seg ikke at du går for å se filosofen Gotama, Sonadanda. Det var bedre om han kom for å se deg.” «Så får dere lytte til meg, mine herrer og høre hvorfor det sømmer seg at vi går for å se filosofen Gotama, og hvorfor det ikke ville sømme seg om han kom for å SE OSS. Filosofen Gotama er av edleste avstamning gjennom sju generasjoner, han er av uklanderlig og nobel byrd. Derfor sømmer det seg ikke at filosofen Gotama kommer for å se oss. Det er bedre at vi går og besøker filosofen Gotama. Filosofen Gotama ga avkall på en stor slekt da han gikk ut. Filosofen Gotama ga avkall på mye gull og sølv da han gikk ut, han ga avkall på skatter både over og under jorda. Filosofen Gotama gikk ut da han var ung, lenge før det første grå hår kom til syne. I sin beste ungdom og kraftigste alder forlot han hjemmet og gikk ut i hjemløsheten.

Til tross for at hans foreldre var imot det, og sto der gråtende med tårevåte ansikter, rakte filosofen Gotama av seg hår og skjegg, iførte seg den gule kappen, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløsheten. Filosofen Gotama er pen og kjekk og tiltalende å se på, han har den fineste ansiktsfarge, en imponerende holdning og et guddommelig utseende, ja, et lytefritt ytre. Filosofen Gotama er et moralsk menneske, han har en fast karakter. Filosofen Gotama taler vakkert, han er veltalende og høflig. Han taler distinkt og velartikulert og uttrykker seg klart. Filosofen Gotama har mange elever og har utdannet mange lærere. Filosofen Gotama har utslettet alt lidenskapelig begjær i sitt indre, og er ferdig med all forfengeligheit. Filosofen Gotama taler om årsak og virkning, om handling, han holder det gode fram for brahmanenes slekt. Filosofen Gotama kommer fra en høy ætt, fra en gammel adelsfamilie. Filosofen Gotama kommer fra en rik familie, med mye gods og eiendom. Folk kommer langveis fra gjennom land og riker for å legge fram spørsmål for filosofen Gotama. Mange tusen guder og åndevesener har tatt tilflukt til filosofen Gotama, til beste for alle levende vesener. Disse lovord går om filosofen Gotama: "Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." Filosofen Gotama har de trettito kjennetegn på en stor mann. Filosofen Gotama ønsker hvert menneske velkommen. Han er vennlig, forekommende og imøtekommende, han er ikke overlegen og snakker gjerne med folk. Både munk, nonne, legmenn og legkvinner gjør ære på filosofen Gotama. De respekterer, hedrer og høyakter ham og setter ham høyt. Mange guder og mennesker har tillit til filosofen Gotama.

Når filosofen Gotama oppholder seg i en by eller landsby, får menneskene der være i fred for ånder og demoner. Filosofen Gotama har grunnlagt et fellesskap, han er en folkelærer med stor tilslutning, og regnes som den fremste av de som har etablert en frigjøringsvei som er åpen for alle. Mange filosofer og brahmaner har vunnet seg ry for enkeltsaker, men slik er det ikke med filosofen Gotama. Hans ry baserer seg på fullendelsen av visdom og atferd. Kong Seniya Bimbisāra av Magadha, med koner og barn og hele sitt følge, har tatt tilflukt til filosofen Gotama, til beste for alle levende vesener. Kong Pasenadi av Kosala, med koner og barn og hele sitt følge, har tatt tilflukt til filosofen Gotama, til beste for alle levende vesener. Brahmanen Pokkharasāti, med koner og barn og hele sitt følge, har tatt tilflukt til filosofen Gotama, til beste for alle levende vesener. Kong Seniya Bimbisāra av Magadha gjør ære på filosofen Gotama. Han respekterer, hedrer og høyakter ham og setter ham høyt. Kong Pasenadi av Kosala gjør ære på filosofen Gotama. Han respekterer, hedrer og høyakter ham og setter ham høyt. Brahmanen Pokkharasāti gjør ære på filosofen Gotama. Han respekterer, hedrer og høyakter ham og setter ham høyt. Filosofen Gotama har kommet hit til Campā og bor ved bredden av Gaggaras lotusdam. Enhver filosof eller brahman som kommer hit til vår landsby og vårt distrikt er vår gjest, og alle gjester bør vi gjøre ære på. Vi bør respektere dem, hedre og høyakte dem og sette dem høyt. Ut fra hver og en av disse grunnene sømmer det seg ikke at filosofen Gotama kommer for å se oss. Det er bedre at vi går for å se filosofen Gotama. Dette er filosofen Gotamas fortrinn så langt som jeg kjenner dem, men dette er ikke Gotamas eneste fortrinn, — hans fortrinn er uten grenser!” Da sa de andre brahmanene: *Alle de lovordene du har å si om filosofen Gotama, Sonadanda, burde være

nok til å få en tillitsfull mann av bra familie til å slenge sekken på ryggen og legge i vei for å oppsøke Gotama, om han så bodde hundre mil borte! Så la oss da gå og besøke ham alle sammen!” Dermed slo resten av brahmanene følge med Sonadanda på vei mot Gaggaras lotusdam. Men som de gikk der gjennom skoglunden, tenkte Sonadanda: "Hvis jeg nå spør Gotama om noe, og han sier: "Det er ikke slik dette spørsmålet skal stilles, brahman. Slik skal du spørre!" — da kommer folk til å se ned på meg. *'Brahmanen Sonadanda er dum og naiv," kommer de til å si, — "han kunne ikke engang stille filosofen Gotama et riktig spørsmål!" Og hvis folk her omkring begynner å se ned på meg, vil mitt ry minke, og da minker inntektene mine også, for de er basert på mitt ry. Eller hvis nå Gotama spør meg om noe, og jeg ikke kan svare så han blir fornøyd! Da sier han kanskje: *Det er ikke slik dette spørsmålet skal besvares, brahman! Slik skal du svare!" Da kommer også folk til å se ned på meg. *Brahmanen Sonadanda er dum og naiv," kommer de til å si, — "han kunne ikke gi Gotama noe tilfredsstillende svar!" Og hvis folk her omkring begynner å se ned på meg, vil mitt ry minke, og da minker inntektene mine også, for de er basert på mitt ry. Eller hvis jeg vender om uten å se ham nå som det ikke er lang vei igjen, kommer også folk til å se ned på meg. *'Brahmanen Sonadanda er dum og naiv," kommer de til å si, — *han torde ikke besøke Gotama. Hvorfor skulle han ellers vende om uten å se Gotama enda han var like i nærheten?" Og hvis folk her omkring begynner å se ned på meg, vil mitt ry minke, og da minker inntektene mine også, for de er basert på mitt ry" Så kom brahmanen Sonadanda fram dit hvor Mesteren var. Han gikk bort til Mesteren og hilste høflig på ham, og så satte han seg ned ved siden av ham. Noen av brahmanene og borgerne fra Campå hilste ham ærbødig og satte seg ned, andre hilste høflig på ham før de satte seg, og noen hilste ham med løftede, sluttende hender og satte seg deretter ned. Andre presenterte seg før de satte seg, og atter andre satte seg uten å si noe. Sonadanda bekymret seg fortsatt med de samme tankene han hadde hatt på veien dit, og tenkte videre:

*Tenk om Gotama bare kunne spørre meg om noe innen mitt eget fagområde, angående den trefoldige kunnskap om de tre vedaer! Da skulle jeg nok kunne svare godt for meg!” Nå kunne Mesteren se hva Sonadanda hadde i tankene, og han tenkte: *Denne brahmanen Sonadanda er nervøs. Kanskje jeg skulle spørre ham om noe innen hans eget fagområde, noe angående den trefoldige kunnskap?” Og til Sonadanda sa han: *Hvor mange krav må en oppfylle, brahman, for å bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, slik at man med full rett kan erklære seg som brahman?” Da tenkte Sonadanda: *Jeg ønsket og håpet at Gotama skulle spørre meg om noe innen mitt eget fagområde, og nå gjør han det! Nå skal jeg nok kunne svare så han blir fornøyd!” Så rettet han seg opp, så seg om i forsamlingen og sa: *Det er fem krav en må oppfylle, Gotama, for å bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, slik at man med full rett kan erklære seg som brahman. Hvilke fem? En brahman er av beste familie både på mors— og farssiden, Gotama, av edleste avstamning gjennom sju generasjoner, av uklanderlig og nobel byrd. Han er lærd og fortrolig med tekstene. De tre vedaer kjenner han ut og inn, og kan forklare og utlegge hvert ord og hvert ritual i dem. Han kan analysere hvert grammatikalsk og fonetisk problem i dem, og er fortrolig med alt det historiske og legendariske stoffet som hører til, og han har også fullt kjennskap til de tradisjonelle kjennetegn på en stor mann. Han er pen og kjekk og tiltalende å se på, han har den fineste ansiktsfarge, en imponerende holdning og et guddommelig utseende, ja, et lytefritt ytre. Han er et moralsk menneske, og har en fast karakter. Han er vis og klok, og er første— eller andremann blant de som foretar ofringene. Dette er de fem krav som må oppfylles, Gotama, for å bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, slik at man med full rett kan erklære seg som

brahman.” *Går det an å utelate et av disse fem kravene, brahman, slik at en som oppfyller de resterende fire kan bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og med full rett kan erklære seg som brahman?” *Det går nok an, Gotama, vi kan utelate et av disse kravene. For hva har vel fargen å si? Hvis en bare tilfredsstiller kravene til nobel byrd, kjennskap til tekstene, moral og visdom, kan man bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og kan med full rett erklære seg som brahman.” *Men går det an å utelate et av disse fire kravene, brahman, slik at en som oppfyller de resterende tre kan bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og med full rett kan erklære seg som brahman?” *Det går nok an, Gotama, vi kan utelate et av disse kravene. For hva betyr vel tekstene? Hvis en bare tilfredsstiller kravene til nobel byrd, moral og visdom, kan han bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og kan med full rett erklære seg som brahman.” *Men går det an å utelate et av disse tre kravene, brahman, slik at en som oppfyller de resterende to kan bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og med full rett kan erklære seg som brahman?” *Det går nok an, Gotama, vi kan utelate et av disse kravene. For hva betyr vel byrd? Hvis en bare tilfredsstiller kravene til moral og visdom, kan han bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og kan med full rett erklære seg som brahman.” Men da han hadde sagt dette, sa de andre brahmanene til ham: *Snakk ikke slik, Sonadanda, snakk ikke slik! Når du forkaster både farge, tekster og byrd på denne måten, går du jo faktisk over til Gotamas lære!” Da sa Mesteren til dem: *Hvis dere, brahmaner, mener at Sonadanda er uskolert, snakker dårlig for seg og er dum, og at han ikke er i stand til å gi meg svar i denne diskusjonen, — da bør Sonadanda tie og la dere fortsette denne samtalen med meg. Men hvis dere mener at Sonadanda er lærd, veltalende og klok, og at han vet å gi meg svar, — da bør dere tie og la Sonadanda få fortsette samtalen med meg.”

Men Sonadanda grep ordet og sa til Mesteren: "Vent, Gotama, ikke si mer. Jeg skal gi dem et saklig svar." Til brahmanene sa han: "Ikke si at jeg forkaster farge, tekster og byrd, mine herrer, eller at jeg går over til Gotamas lære. For jeg forkaster verken farge, tekster eller byrd." Like ved siden av ham satt Sonadandas søstersønn, en ung brahman ved navn Aiigaka. Sonadanda sa til de andre: "Ser dere min søstersønn, den unge brahmanen Afigaka, mine herrer?" "Ja, det gjør vi." "Unge Aiigaka er pen og kjekk og tiltalende å se på, han har den fineste ansiktsfarge, en imponerende holdning og et guddommelig utseende, ja, et lytefritt ytre. Når det gjelder utseende kan ingen her i forsamlingen sammenliknes med ham, bortsett fra filosofen Gotama. Unge Arigaka er lærd og fortrolig med tekstene. De tre vedaer kjenner han ut og inn, og kan forklare og utlegge hvert ord og hvert ritual i dem. Han kan analysere hvert grammatikalsk og fonetisk problem i dem, og er fortrolig med alt det historiske og legendariske stoffet som hører til, og han har også fullt kjennskap til de tradisjonelle kjennetegn på en stor mann. Jeg har selv lært ham tekstene. Unge Arigaka er av beste familie både på mors— og farssiden, mine herrer, av edleste avstamning gjennom sju generasjoner, av uklanderlig og nobel byrd. Jeg kjenner både faren og moren hans. Men hvis nå unge Arigaka skulle begynne å drepe, stjele, gå til andres kvinner, lyve og bruke rusmidler, hva ville vel farge, tekster og byrd kunne hjelpe ham da? Men ettersom Arigaka både er vis og klok, og er et moralsk menneske og har en fast karakter, i tillegg til at han er første— eller andremann blant de som foretar ofringene, oppfyller han de to kravene som er mest nødvendig for å bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, slik at han kan med full rett erklære seg som brahman." "Men går det an å utelate et av disse to kravene, brahman, slik at en som oppfyller det ene resterende kravet kan bli anerkjent som brahman av andre brahmaner, og med full rett kan erklære seg som brahman?"

*Nei, det går ikke an, Gotama. For visdommen blir lutret av moral, og moralen blir lutret av visdom. Der det er moral er det visdom, og der det er visdom er det moral. Den moralske er vis og den vise er moralsk, og til sammen regnes visdom og moral som det høyeste i verden. For liksom den ene handa vasker den andre, og den ene foten hjelper den andre, slik blir visdommen lutret av moral, og moralen blir lutret av visdom. Der det er moral er det visdom, og der det er visdom er det moral. Den moralske er vis og den vise er moralsk, og til sammen regnes visdom og moral som det høyeste i verden.” "Slik er det, brahman, slik er det. For visdommen blir lutret av moral, og moralen blir lutret av visdom. Der det er moral er det visdom, og der det er visdom er det moral. Den moralske er vis og den vise er moralsk, og til sammen regnes visdom og moral som det høyeste i verden. Men hvordan er denne moralen, brahman, og hvordan er denne visdommen?” *Vi har ingen videre opplysninger i denne saken, Gotama. Det ville være bra om du kunne forklare meningen med denne uttalelsen.” «Så hør da godt etter, brahman, og legg deg vel på sinne hva jeg sier.” *Ja vel,” svarte Sonadanda. Mesteren sa: "Sett nå, brahman, at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. (Videre som i Munkelivets frukter.) På denne måten har en munk fullkommen moral. Det er dette som menes med moral, brahman. (Videre som i Munkelivets frukter.) Når han således ser hvordan disse fem hindringene blir borte fra hans indre, blir han tilfreds. Den som er tilfreds finner glede, og den som har glede i sinnet, får ro i kroppen. Den som har ro i kroppen føler velvære, og den som føler velvære får samlet tankene. Han isolerer seg både fra sansenyttelser og fra usunne ideer og går inn

i første meditasjonstilstand, ... (Videre som i Munkelivets frukter.) Nå som sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. (Videre som i Munkelivets frukter.) Slik er hans visdom. Når han vet og ser dette, blir sinnet hans befridd fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Slik er også hans visdom. Det er dette som menes med visdom, brahman.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa brahmanen Sonadanda til ham: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever. Får jeg invitere deg, Gotama, og hele munkefellesskapet til å komme og spise hos meg i morgen?" Mesteren samtykket i taushet, og da Sonadanda så at han samtykket, reiste han seg fra plassen sin, hilste ærbødig og gikk. Da natten var omme, gjorde brahmanen Sonadanda klar all slags god mat i huset sitt, og da tiden var inne, sendte han bud: Tiden er inne, Gotama, maten er klar.” Dette var om morgenen, og Mesteren, som hadde kledd på seg og tatt kappe og bolle, ga seg på vei til Sonadandas bolig sammen med alle munkene. Vel framme satte han seg ned på den sitteplassen som var gjort klar for ham, og brahmanen

Sonadanda serverte egenhendig munkefellesskapet med Buddha i spissen, og forsynte ham med all slags god mat. Da Mesteren var forsynt og hadde vasket bollen og hendene, tok Sonadanda et lavere sete og satte seg ned ved siden av ham. Som han nå satt der, sa han til Mesteren: "Hvis jeg skulle reise meg fra plassen min og hilse på deg når alle ser det, da ville folk se ned på meg, Gotama. Og hvis folk her omkring begynner å se ned på meg, vil mitt ry minke, og da minker inntektene mine også, for de er basert på mitt ry. Men hvis jeg sitter i forsamlingen og løfter mine sluttede hender mot deg, så regn det som om jeg hadde reist meg for deg, Gotama. Og hvis jeg sitter i forsamlingen og tar av meg hodekledet, så regn det som om jeg hadde bøyd hodet til marken for deg. Hvis jeg kjører i vogn og skulle stige ned fra vognen for å hilse på deg, ville folk se ned på meg, Gotama. Og hvis folk her omkring begynner å se ned på meg, vil mitt ry minke, og da minker inntektene mine også, for de er basert på mitt ry. Men hvis jeg står i vognen og løfter pisen, så regn det som om jeg hadde steget ned fra vognen og hilst på deg. Og hvis jeg står i vognen mi og senker handa, så regn det som om jeg hadde bøyd hodet til marken for deg." Deretter underviste Mesteren brahmanen Sonadanda, og gledet, oppmuntret og inspirerte ham med ord om den sanne lære, før han reiste seg og gikk.

5. Samtalen med Kiitadanta Kiitadantasutta Innledning

Brahmanene var eksperter på hvordan de store offerseremoniene skulle utføres. De største av disse seremoniene hadde meget kompliserte ritualer, og alt måtte gjøres riktig. En eneste stavelse lest med feil tonefall kunne være nok til å ødelegge hele seremonien. Disse kunnskapene vaktet brahmanene nidkjært over, og lot ingen uvedkommende få lære dem. Når da denne teksten åpner med at brahmanen Kiitadanta (betyr "Skarptann") spør Gotama, en av de foraktede samana/asketfilosofer, om hvordan en slik stor offerseremoni skal utføres, og samtidig innrømmer sin egen uvitenhet, kastes vi igjen inn i en situasjon som er vanskelig å ta helt på alvor. Rhys Davids mener at hele denne teksten, og spesielt den innlagte historien om kong Storrike, er et litterært innslag som slett ikke er ment å skulle tas som historiske fakta. Det er mulig at han har rett, at dette er å betrakte som en satirisk novelle. I så måte passer den godt sammen med de to foregående tekstene som debattskrifter mot brahmanenes særkrav. Men hvordan dette enn måtte forholde seg, er det ikke dermed sagt at den ikke likevel er alvorlig ment. Jamfør Kumbels kjente gruk: Den, som kun tar spøg for spøg og alvor kun alvorligt, han og hun har faktisk fattet begge deler daarligt. Historien kan leses som et bevisst forsøk på å fylle det gamle offerritualet med nytt innhold, å omtolke det i lys av buddhistiske idealer. Dette foregår i to hovedavdelinger. Første avdeling er historien om kong

Storrike (Mahāvijita). Dette er en såkalt jātaka, dvs. en beretning fra Buddhas tidligere liv, som her er lagt inn i teksten. Slike historier fyller en egen bok, Jātaka, 1 Khuddaka Nikāya, med tilhørende kommentarer. Men i tillegg finner vi mange jatakaer rundt omkring i de øvrige tekstene, og vi skal også støte på flere lenger ut i denne boken. De har ofte eventyr- eller fabelpreg, og vi finner igjen mange av de klassiske eventyrmotivene som senere har vandret verden rundt, som f.eks. temaet fra Konen med eggene, og Salomos dom. I denne historien er det kanskje spesielt interessant å merke seg buddhismens holdning overfor kriminalitet: forebyggende arbeid er bedre enn straff. Vi ser også at Buddha hadde synspunkter angående samfunnsøkonomi. Buddhismens mildnende innflytelse på dyreofringer kommer også tydelig til uttrykk her. Det er i den forbindelse ikke snakk om hellige dyr, men om medfølelse med alt som lever. Men Buddha nøyer seg ikke med å omtolke det brahmanske offerritualet, slik det skjer i historien om kong Storrike. Han går videre, og setter fram gavmildhet, tilfluktene, treningsreglene og munkelivserien som progressivt høyere former for ofring. Åndelig utvikling er av større verdi enn ritualer og seremonier. Interessant er det også at etter at Kiitadanta har tatt tilfluktene, begynner Buddha igjen å forklare læren, men denne gangen etter et annet mønster, den såkalte metodiske progresjon. Dette mønstret har vi møtt før, i forbindelse med Pokkharasāti, og det opptrer i mange andre tekster. Men hvorfor denne ekstra utlegning for Kiitadanta, som jo nettopp har hørt hele munkelivserien? Den enkleste forklaringen er å si at det siste avsnittet er lagt til senere. Men selv om tekstene ofte kan bære preg av redigering, ligger det også en alvorlig fare i å bruke denne forklaringsmodellen til å bortforklare ethvert problem. Det kan jo også tenkes at Buddha så at Kitadanta hadde muligheter til å nå en dypere forståelse av virkeligheten, og derfor ville gi ham den ekstra håndsrekningen som måtte til. Det er også mulig at belæringen inneholder mer spesifikt buddhistiske elementer enn munkelivserien. De fleste elementer i denne er jo tross alt av førbuddhistisk opphav, og noen deler, som de paranormale ferdigheter f. eks., ble ikke bare ansett som stort sett unødvendige, om enn interessante sidespor, men også farlige og til dels skadelige hvis de ble misbrukt. Den virkelighetslære som

de våkne selv har vunnet fram til, refererer til de fire edle sannheter (cattāri ariyasaccāni) om lidelse, lidelsens opphav, lidelsens opphør og veien som fører til lidelsens opphør. Og setningen *Alt det som har en begynnelse, har også en slutt” henspiller på læren om den gjensidig betingede tilblivelsesprosess, paticcasamuppāda. Og disse to, de fire edle sannheter og den gjensidig betingede tilblivelsesprosessen, utgjør grunnpillarene i Buddhas lære.

Samtalen med Kiitadanta 1. Kiitadanta oppsøker Buddha

Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var på vandring i landet Magadha sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munk, kom han til en av Magadhas brahmanlandsbyer som het Khānumata. Mens han var der, bodde Mesteren i Ambalatthikaparken. På den tiden bodde brahmanen Kiitadanta i Khānumata, et sted som myldret av mennesker, og som var rikt på gressganger, skog, vann og korn. Stedet var krongods som kong Seniya Bimbisāra av Magadha hadde gitt ham å styre med kongelige fullmakter. Så fikk brahmaner og borgere i Khānumata høre at den ærverdige filosofen Gotama Sakyasønn, som har utgått fra Sakyaklanen, var på vandring i Magadha sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munk, og at han var kommet til Khānumata og bodde i Ambalatthikaparken. Og disse lovord hørte de om Gotama: *Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Det er sannelig godt å se slike ærverdige!” Da dro brahmanene og borgerne i Khānumata gruppevis ut av byen og vandret i flokk og følge til Ambalatthikaparken. Brahmanen Kiitadanta, som hadde gått opp på takterrassen på huset sitt for å hvile middag, fikk øye på disse flokkene med brahmaner og borgere på vei fra Khānumata ut til Ambalatthikaparken, og han sa til opppasseren sin:

*Hva skal dette bety, oppasser, at brahmaner og borgere i Khānumata går gruppevis ut av byen og vandrer i flokk og følge til Ambalatthikaparken?" Oppasseren fortalte det han hadde hørt om Gotama, og la til: «Så nå er de på vei for å se filosofen Gotama.» Da tenkte brahmanen Kitadanta: "Jeg har hørt at filosofen Gotama vet hvordan den trefoldige ofring med seksten rekvisitter skal utføres. Jeg vil gjerne foreta en slik stor ofring, men jeg vet ikke hvordan det skal gjøres. Kanskje jeg skulle gå og spørre filosofen Gotama om dette?" Til oppasseren sa han: "Gå bort til dem, oppasser, og hils dem fra meg og be dem vente, for jeg vil også være med og se filosofen Gotama." *Ja vel, herre," svarte oppasseren. Og han gikk bort til de andre og sa: *Vent, mine herrer! Brahmanen Kiitadanta vil også være med til filosofen Gotama!" På den tiden oppholdt fem hundre brahmaner seg i Khānumata for å delta i Kiitadantas ofring. Da disse brahmanene fikk høre at Kiitadanta ville besøke Gotama, gikk de bort til ham og sa: "Er det sant det vi hører, at du skal gå og besøke filosofen Gotama, Kitadanta?" *Ja visst, jeg har også lyst til å treffe ham." *Det skulle du ikke gjøre. Det sømmer seg ikke at du går for å se filosofen Gotama, Kitadanta." Og de prøvde å overtale ham til å la det være, ved hjelp av de samme argumentene som brahmanene hadde brukt overfor Sonadanda (se Sonadanda sutta). Men han svarte dem på samme måte som Sonadanda hadde gjort, og det ble til at de alle la i vei til Ambalatthikaparken for å besøke Mesteren. Da de kom fram dit, gikk brahmanen Kiitadanta bort til Mesteren og hilste høflig på ham, og satte seg ned ved siden av ham. Noen av brahmanene og borgerne fra Khānumata hilste ham ærbødig og satte seg ned, andre hilste høflig på ham før de satte seg, og noen hilste ham med

løftede, sluttete hender og satte seg deretter ned. Andre presenterte seg før de satte seg, og atter andre satte seg uten å si noe. Som han satt der, sa brahmanen Kitadanta til Mesteren: *Jeg har hørt at du vet hvordan den trefoldige ofring med seksten rekvisitter skal utføres, Gotama. Jeg vil gjerne foreta en slik stor ofring, men jeg vet ikke hvordan det skal gjøres. Det hadde vært fint om du kunne forklare meg hvordan en slik ofring skal utføres.” «Så hør da godt etter, brahman, og legg nøye merke til det jeg sier.” *Ja vel,” svarte Kiitadanta, og Mesteren sa: 2. Fortellingen om kong Storrike *Det var en gang en konge som het Storrike. Han var rik og hadde store eiendommer og stor formue. Mye gull og sølv eide han, og all slags vakre ting. Han hadde så mye rikdom og så mye korn at skattkamre og kornlagre var sprekkfulle. Så en dag tenkte kongen: *Nå som jeg har erobret hele jorda og hersker over den, har jeg vunnet meg store verdslige rikdommer. Kanskje jeg nå skulle holde en stor ofring, som kunne bli meg til langvarig glede og nytte?” Han sendte bud på ypperstepresten sin og fortalte hva han hadde i tankene, og la til: *Jeg vil gjerne holde en stor ofring, brahman. Si meg hva jeg skal gjøre, så det kan bli meg til langvarig glede og nytte.” Ypperstepresten sa: *Det skjer alt for mange forbrytelser i landet, herre konge. Vi hører om ran og overfall både langs landeveiene, i landsbyer og i både store og små byer. Det ville være urettferdig om du skulle legge nye skatter på et land som er så herjet og plaget av kriminalitet, herre konge. Kanskje du tror du kan få slutt på kriminaliteten ved harde straffetiltak som henrettelser, arrestasjoner, bøter og landsforvisninger, herre konge, men dette er ikke noen god metode. Dreper du noen, vil de etterlatte fortsette å

herje riket. Men det finnes en annen metode til å bremse kriminaliteten, herre konge. La dem som driver med jordbruk og kvegdrift i riket ditt få forsyninger av frø og mat. La dem som driver forretninger i riket ditt få tilgang på kapital, og la dem som arbeider i statens tjeneste få mat og lønn, herre konge. Da vil alle bli opptatt med arbeidet sitt. Ingen vil herje riket ditt, herre konge, og skatteinntektene vil øke. Landet blir trygt og fredelig, og kriminaliteten vil gå ned. Folk kommer til å stråle av glede og danse omkring med barna på armen. Ja, jeg skulle ikke tro at noen vil trenge å låse døra en gang.” Kong Storrike fulgte yppersteprestens råd. Landbruket fikk støtte, næringslivet fikk tilgang på kapital og de statsansatte fikk mat og lønn. Folk ble opptatt med arbeidet sitt. Ingen herjet riket lenger, og skatteinntektene gikk opp. Landet ble trygt og fredelig, og kriminaliteten gikk ned. Folk strålte av glede og danset omkring med barna på armen, og ingen trengte å låse døra. Da sendte kong Storrike bud på ypperstepresten og sa til ham: Vi har fått bukt med kriminalitetsproblemet! Takket være ditt råd har jeg fått større inntekter, folk er glade og landet er fredelig! Nå vil jeg gjerne holde en stor ofring, brahman. Si meg hva jeg skal gjøre, så det kan bli meg til langvarig glede og nytte.” *Nå skal du innby alle de salvede adelsmenn som finnes i riket ditt, herre konge, både de som bor i byene og de som bor på landet. Innby likeledes alle dine ministre og rådsmedlemmer, rike brahmaner og velstående borgere fra by og land over hele riket, og si til dem: "Jeg vil gjerne holde en stor ofring, mine herrer. Vær så vennlig å gi deres samtykke, så det kan bli meg til langvarig glede og nytte.” Kongen gjorde så, og alle svarte ham: *Foreta ofringen, herre konge. Tidspunktet er gunstig.” På denne måten utgjorde disse fire gruppene gjennom sin enighet fire av ofringens rekvisitter. Kong Storrike hadde åtte egenskaper: Han var av beste familie både mors— og farssiden, av edleste avstamning gjennom sju generasjoner, av uklanderlig og nobel byrd.

Han var pen og kjekk og tiltalende å se på, han hadde den fineste ansiktsfarge, en imponerende holdning og et guddommelig utseende, ja, et lytefritt ytre. Han var rik og hadde store eiendommer og stor formue. Mye gull og sølv eide han, og all slags vakre ting. Han hadde så mye rikdom og så mye kor at skattkamre og kornlagre var sprekkfulle. Han var mektig og kommanderte en lojal og veldisiplinert hær som besto av fire våpengrener, og fiender ble som blendet av hans ry. Han var troende og gavmild, en stor giver. Hans dør var aldri stengt for brahmaner, filosofer, fattige, veifarende og tiggere. Han sørget for deres velferd og gjorde mye godt. Han var lærd og hadde store kunnskaper. Han kunne forklare betydningen av forskjellige uttalelser: *'Denne uttalelsen betyr det, og den uttalelsen betyr det.' Han var vis, klok og intelligent, og han var i stand til å vurdere fortid, nåtid og framtid. Dette var de åtte egenskapene kong Storrike hadde, og slik utgjorde disse åtte egenskapene åtte av ofringens rekvisitter. Ypperstepresten hadde fire egenskaper: Han var av beste familie både på mors— og farssiden, av edleste avstamning gjennom sju generasjoner, av uklanderlig og nobel byrd. Han var lærd og fortrolig med tekstene. De tre vedaer kjente han ut og inn, og kunne forklare og utlegge hvert ord og hvert ritual i dem. Han kunne analysere hvert grammatikalsk og fonetisk problem i dem, og var fortrolig med alt det historiske og legendariske stoffet som hører til, og han hadde også fullt kjennskap til de tradisjonelle kjennetegn på en stor mann. Han var et moralsk menneske, og hadde en fast karakter. Han var vis, klok og intelligent, og var første— eller andremann blant de som foretok ofringene. Dette var de fire egenskapene som ypperstepresten hadde, og slik utgjorde disse fire egenskapene fire av ofringens rekvisitter. Før offiseremonien begynte, forklarte ypperstepresten de tre måtene for kong

Storrike: *Når du skal til å ofre, kan det hende at du vil gremme deg over at du kommer til å bruke opp en stor del av rikdommene dine, men det skal du ikke gremme deg over, herre konge. Mens du foretar ofringen, kan det hende at du gremmer deg over at du bruker opp en stor del av rikdommene dine, men det skal du ikke gremme deg over, herre konge. Når ofringen er ferdig, kan det hende at du vil gremme deg over at du har brukt opp en stor del av rikdommene dine, men det skal du heller ikke gremme deg over, herre konge.” Dette var de tre måtene som ypperstepresten forklarte for kong Storrike før offerseremonien begynte. Deretter ga ypperstepresten kongen ti råd om hvordan han skulle la være å gremme seg over deltakerne: "Til offerseremonien din kommer både folk som dreper levende vesener og folk som lar være å drepe, herre konge. De som dreper levende vesener får bære ansvaret selv. Men du kan tenke som så, herre konge, at du ofrer for dem som lar være å drepe. Dem kan du glede deg over, herre konge, og hvis du tenker på dem så får du ro i sinnet. Til offerseremonien din kommer både folk som stjeler og folk som lar være å stjele, folk som tar urette sansenytelser og folk som avstår fra slikt, folk som lyver og folk som ikke lyver, folk som baktaler andre og folk som ikke gjør det, folk som taler sårende ord og folk som lar være, folk som farer med tomt prat og folk som ikke gjør det, grådige og gavmilde mennesker, hatefulle og vennlige, folk med feilaktige synspunkter og folk med rett syn. De som handler dårlig får bære ansvaret selv. Men du kan tenke som så, herre konge, at du ofrer for dem som gjør det som er godt. Dem kan du glede deg over, herre konge, og hvis du tenker på dem så får du ro i sinnet.” På disse ti måtene forhindret ypperstepresten at kongen skulle gremme seg over deltakerne. Mens offerseremonien pågikk, underviste ypperstepresten kongen, og gledet, oppmuntret og inspirerte hans sinn på seksten måter: *Mens du holder på med ofringen, kan det hende at noen sier at kong Storrike holder en stor offerseremoni uten å ha innbudt salvede adelsmenn fra by og land. Men

om noen snakker slik, så snakker de ikke sant. For disse har du jo innbudt, herre konge, så derfor kan du ofre og glede deg, og la sinnet falle til ro. Om noen sier at kong Storrike holder en stor offerseremoni uten å ha innbudt ministre og rådsmedlemmer, rike brahmaner og velstående borgere fra by og land, så snakker de ikke sant. For disse har du jo innbudt, herre konge, så derfor kan du ofre og glede deg, og la sinnet falle til ro. Skulle noen si at kong Storrike holder en stor offerseremoni uten selv å ha de åtte egenskapene, så snakker de ikke sant. For disse egenskapene har du jo, herre konge, så derfor kan du ofre og glede deg, og la sinnet falle til ro. Skulle noen si at kong Storrike holder en stor offerseremoni uten at ypperstepresten hans har de fire egenskapene, så snakker de ikke sant. For disse egenskapene har han jo, herre konge, så derfor kan du ofre og glede deg, og la sinnet falle til ro.” På disse seksten måtene underviste ypperstepresten kongen mens offerseremonien pågikk, og gledet, oppmuntret og inspirerte ham. Ved denne ofringen ble ingen kuer eller okser drept, brahman, ingen geiter, sauer, høns eller griser ble drept, ikke et eneste levende vesen mistet livet. Intet tre ble hogd ned for å bli brukt som offerpæl, og intet strå ble skåret for å bli strødd på offerplassen. De slavene, tjenestefolkene og arbeiderne som var der, arbeidet ikke ut fra redsel eller under trusel om straff, de arbeidet ikke gråtende med tårevåte ansikter. De som hadde lyst, arbeidet, og de som ikke hadde lyst, lot det være. De gjorde det de hadde lyst til og det de ikke hadde lyst til å gjøre, lot de være. Hele ofringen besto av smør i fast og flytende form, olje, surmelk, honning og sukker. Da tok alle de salvede adelsmennene, ministrene og rådsmedlemmene, de rike brahmanene og velstående borgerne med seg mange varer, gikk fram til kong Storrike, og sa: *Alle disse varene har vi tatt med til deg, herre. Vær så snill å ta imot dem!” *Jeg har fått inn så store rikdommer gjennom den ordinære skatten at jeg har mer enn nok, mine herrer. Behold det dere har, og ta med dere mer herfra når dere skal hjem!” Da de således var blitt avvist av kongen, gikk de litt avsides og rådslo med

hverandre: *Det sømmer seg ikke for oss å ta med alle disse varene hjem igjen. Kong Storrike holder en stor ofring, la oss bli med og ofre sammen med ham!” Så la de salvete adelsmennene gaver i en haug øst for offergropa, ministrene og rådgiverne la gaver syd for offergropa, de rike brahmanene la gaver vest for offergropa, og de velstående borgerne la gaver nord for offergropa. Ved disse ofringene ble ingen kuer eller okser drept, brahman, ingen geiter, sauer, høns eller griser ble drept, ikke et eneste levende vesen mistet livet. Intet tre ble hogd ned for å bli brukt som offerpæl, og intet strå ble skåret for å bli strødd på offerplassen. De slavene, tjenestefolkene og arbeiderne som var der, arbeidet ikke ut fra redsel eller under trusel om straff, de arbeidet ikke gråtende med tårevåte ansikter. De som hadde lyst, arbeidet, og de som ikke hadde lyst, lot det være. De gjorde det de hadde lyst til og det de ikke hadde lyst til å gjøre, lot de være. Hele ofringen besto av smør i fast og flytende form, olje, surmelk, honning og sukker. Dette var de fire enige gruppene, kong Storrike med åtte egenskaper, ypperstepresten med fire egenskaper, og de tre måtene. Dette kalles trefoldig ofring med seksten rekvisitter, brahman.” 3. Bedre enn ofring Da Mesteren hadde fortalt dette, ble det mye leven og høye rop blant brahmanene: *For en ofring! For en fullkommen ofring!” ropte de. Men brahmanen Kitadanta ble sittende taus. De andre brahmanene spurte ham: *Men hvorfor gir du ikke uttrykk for glede over de gode ordene som filosofen Gotama har sagt, Kiitadanta?” *Det er ikke det at jeg ikke gleder meg over Gotamas ord, mine herrer. Den som ikke gjør det, fortjener å få hodet sprengt i småbiter. Men jeg tenker på det at Gotama ikke sier at han har hørt dette, og heller ikke at han antar at det var slik. Han bare sier at slik var det den gang og slik var det da. Derfor undres jeg på om ikke

Gotama selv var enten kong Storrike som beordret ofringen, eller ypperstepresten som utførte den. Er det så, Gotama, at den som beordrer eller utfører en slik ofring blir gjenfødt i en lykkelig tilstand i himmelen etter døden, når kroppen går i oppløsning?” *Det er så, brahman. Den som beordrer eller utfører en slik ofring blir gjenfødt i en lykkelig tilstand i himmelen etter døden, når kroppen går i oppløsning. Den gangen var jeg ypperstepresten som utførte ofringen.” *Men finnes det en annen ofring, Gotama, som er lettere og mindre slitsom enn denne trefoldige ofringen med seksten rekvisitter, og som gir bedre frukt og flere fordeler?” *En slik ofring finnes, brahman.” *Hvordan er den, Gotama?” *Når en familie gir regelmessige gaver til en etiske verdig eneboermunk, da er dette en ofring som er lettere og mindre slitsom enn den trefoldige ofringen med seksten rekvisitter, og den gir bedre frukt og flere fordeler.” *Hva er grunnen, Gotama, hva er årsaken til at dette er bedre enn en slik stor offerseremoni?” *Det kommer ikke noen ærverdige til en slik stor ofring, brahman, ingen som har slått inn på de ærverdiges vei kommer dit. Og hvorfor ikke? Fordi det tross alt blir brukt makt og tvangsmidler der. Men når en familie gir regelmessige gaver til en etiske verdig eneboermunk, da kommer de ærverdige, brahman, da kommer de som har slått inn på de ærverdiges vei. Og hvorfor? Fordi det ikke blir brukt makt eller tvang der. Det er grunnen til at regelmessige gaver til en etisk verdig eneboermunk er lettere og mindre slitsomt enn den trefoldige ofringen med seksten rekvisitter, samtidig som den gir bedre frukt og flere fordeler.” *Men finnes det en annen ofring, Gotama, som er lettere og mindre slitsom enn denne trefoldige ofringen og de regelmessige gavene, og som gir bedre frukt og flere fordeler?” *Ja, brahman, det gjør det.” *Hvordan er den, Gotama?” *Å bygge hus for munkefellesskapet, åpent for alle munkers, det er lettere og mindre slitsomt enn denne trefoldige ofringen og de regelmessige gavene, samtidig

som det gir bedre frukt og flere fordeler.” *Men finnes det en annen ofring, Gotama, som er lettere og mindre slitsom enn denne trefoldige ofringen, de regelmessige gavene og husgaven, og som gir bedre frukt og flere fordeler?” *Ja, brahman, det gjør det.” *Hvordan er den, Gotama?” *Å ta tilflukt til den våkne, til hans lære og til fellesskapet — det er lettere og mindre slitsomt enn den trefoldige ofringen, de regelmessige gavene og husgaven, samtidig som det gir bedre frukt og flere fordeler.” *Men finnes det en annen ofring, Gotama, som er lettere og mindre slitsom enn denne trefoldige ofringen, de regelmessige gavene, husgaven og tilfluktene, og som gir bedre frukt og flere fordeler?” *Ja, brahman, det gjør det.” *Hvordan er den, Gotama?” *Å påta seg treningsreglene ut fra en indre overbevisning, — la være å drepe levende vesener, ikke stjele, avstå fra urettmessige sansenytelser, ikke tale urett og ikke misbruke rusmidler, — det er lettere og mindre slitsomt enn denne trefoldige ofringen, de regelmessige gavene, husgaven og målsettingen, samtidig som det gir bedre frukt og flere fordeler.” *Men finnes det en annen ofring, Gotama, som er lettere og mindre slitsom enn denne trefoldige ofringen, de regelmessige gavene, husgaven, målsettingen og treningsreglene, og som gir bedre frukt og flere fordeler?” *Ja, brahman, det gjør det.” *Hvordan er den, Gotama?” "Sett nå, brahman, at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. (Videre som i Munkelivets frukter.) På denne måten har en munk fullkommen moral, brahman.

(Videre som i Munkelivets frukter.) Han går inn i første meditasjonstilstand, ... (Videre som i Munkelivets frukter.) Dette er en ofring som er lettere og mindre slitsom enn de foregående ofringene, samtidig som den gir bedre frukt og flere fordeler, brahman. Deretter anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. (Videre som i Munkelivets frukter.) Dette er en ofring som er lettere og mindre slitsom enn de foregående ofringene, samtidig som den gir bedre frukt og flere fordeler, brahman. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette er en ofring som er lettere og mindre slitsom enn de foregående ofringene, samtidig som den gir bedre frukt og flere fordeler, brahman.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa brahmanen Kiitadanta til ham: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Gotama. Nå tar jeg tilflukt til deg, Gotama, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever. Nå lar jeg de sju hundre oksene, de sju hundre oksekalvene, de sju hundre kvigene, de sju hundre geitebukkene og de sju hundre værene slippe fri. Jeg gir dem livet. La dem få spise friskt gress og drikke kjølig vann, og la svalende vinder få stryke omkring dem!" Så talte Mesteren til brahmanen Kiitadanta med metodisk progresjon. Han talte om å gi gaver, om moral og om himmelen. Han forklarte ulempene, elendigheten og de mentale forurensningene som kommer av sansenytelsebegjær, og fordelene ved å kunne gi avkall. Da Mesteren forsto at Kiitadantas sinn var rede, smidig, fordomsfritt, oppløftet og lydhørt, da forklarte han ham den virkelighetslære som de våkne selv har funnet fram til: sannheten om lidelsen, om dens opphav, dens opphør og veien som fører til lidelsens opphør. Liksom når et rent og flekkfritt stykke tøy lett

kan ta imot fargestoffet, nettopp slik fikk brahmanen Kutadanta, der han satt, øyet opp for sannheten, plettfritt og rent, og han innså at alt som har en begynnelse også har en slutt. Nå som brahmanen Kiitadanta hadde sett sannheten, nådd fram til den, forstått den og trengt inn i den, overvant han enhver tvil og usikkerhet, og han ble fylt med selvtillit og ble uavhengig av andre når det gjaldt Mesterens lære. Og han sa: "Får jeg invitere deg, Gotama, og hele munkefellesskapet til å komme og spise hos meg i morgen?" Mesteren samtykket i taushet, og da Kitadanta så at han samtykket, reiste han seg fra plassen sin, hilste ærbødig og gikk. Da natten var omme, gjorde brahmanen Kiitadanta klar all slags god mat i huset sitt, og da tiden var inne, sendte han bud: Tiden er inne, Gotama, maten er klar." Dette var om morgenen, og Mesteren, som hadde kledd på seg og tatt kappe og bolle, ga seg på vei til Kiitadantas bolig sammen med alle munkene. Vel framme satte han seg ned på den sitteplassen som var gjort klar for ham, og brahmanen Kitadanta serverte egenhendig munkefellesskapet med Buddha i spissen, og forsynte ham med all slags god mat. Da Mesteren var forsynt og hadde vasket bollen og hendene, tok Kiitadanta et lavere sete og satte seg ned ved siden av ham. Deretter underviste Mesteren ham, og gledet, oppmuntret og inspirerte ham med ord om den sanne lære, før han reiste seg og gikk.

6. Samtalen med Hareskår-Mahali Mahalisutta Innledning

Det kan se ut til at tekst nr. 6, Mahalisutta, er satt sammen av to opprinnelig uavhengige tekster: samalen med Mahāli og samtalen med Jālīya. Her ser vi i så fall tydelige spor etter de tidlige redaktørs virksomhet. Men hvorfor er da samtalen med Jālīya satt inn som en selvstendig tekst i tillegg? Den rimeligste forklaring er kanskje at den eller de som samlet og redigerte De lange tekstene mottok Mahali/Jāliyasutta fra en kilde og Jālīyasutta fra en annen. Begge ble da samvittighetsfullt inkludert i samlingen for ikke å utelate eller forbigå noe materiell, eller kanskje fordi det ikke fantes sikre opplysninger om hvem som var mest opprinnelig. De to samtalene dreier seg om to vidt forskjellige temaer, og det er ikke lett å peke på noen grunn til at de er blitt koplet sammen. I samtalen med Mahāli kaster Buddha en brannfakkel til åpenbaringsreligionene: han *avmytologiserer" visjoner og åpenbaringer og sier at det er fullt mulig for enhver å oppleve nøyaktig de himmelske visjoner og høre de himmelske røster en måtte ønske seg, hvis en bare trener seg systematisk med dette for øye. Det finnes med andre ord en rasjonell forklaring på slike mystiske" fenomener, og de kan oppleves ved å utvikle spesielle meditasjonstilstander. Men disse tilstandene er ikke noe mål i seg selv. På Mahali spørsmål om hva det høyere formål er, svarer Buddha med å forklare de fire høyeste stadier: de fire edle personer, arivapuggala. Disse er 1) sotāpanna, den som har gått ut i strømmen, 2) sakadāgāmi, den som kommer tilbake bare en gang, 3) anāgāmi, den som ikke vender tilbake, og 4) arahant, den ærverdige. Veien til å oppnå dette blir forklart som den åttedelte vei, dvs. den fjerde av edle sannhetene.

Munkelivserien forkommer overhodet ikke i samtalen med Mahali. Kan dette være grunnen til at samtalen med Jāliya er hengt på, for å få en plausibel grunn til å inkludere Mahālisutta i denne delen av De lange tekstene? Den sterke vektlegging av munkelivserien og jhānameditasjonene som alle tekstene i dette bindet har, kan ha fått "redaktøren" til å se det som rimelig å la denne teksten være med og gi en påminnelse om at meditasjonstilstandene, uansett hvor nyttige de måtte være, likevel ikke er lærens høyeste formål. Liknende betraktninger kan kanskje ligge til grunn for innlemmelsen av Kevaddhasutta her. Når munkelivserien kommer inn i samtalen med Jaliya, er igjen synsvinkelen en annen enn i de foregående tekstene. Her brukes serien primært til å peke på hvor stor erfaringsbakgrunn man helst bør ha for i det hele tatt å kunne uttale seg om dypere filosofiske spørsmål (vestlige filosofer til etterretning!). Mahali-, Jaliya- og Subhasutta finnes ikke i den kinesiske Dirghāgama. Men ifølge en liste i Sarvāstivādavīnaya skal Mahali - og Jāliyasutta være å finne i en annen del av sarvāstivādaskolens skriftsamlinger.

Samtalen med Hareskår-Mahali Slik har jeg hørt det: En gang bodde Mesteren i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesåli. På den tiden var det mange brahmaner som oppholdt seg i Vesåli. De var utsendinger fra Kosala og Magadha i forbindelse med en eller annen sak. Disse utsendte brahmanene fikk høre at den ærverdige filosofen Gotama Sakyasønn, som har utgått fra Sakyaklanen, bodde i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesåli. Og disse lovordene hørte de om Gotama: *Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og alt som finnes for øvrig, — og det som han selv har realisert, meddeler han til andre. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold. Og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Det er sannelig godt å se slike ærverdige.” Da gikk de utsendte brahmanene fra Kosala og Magadha til huset med de spisse gavlene i Storskogen. På den tiden var munken Någita Mesterens personlige tjener. Sendemennene gikk bort til Någita, og sa: "Kan du være så vennlig å si oss hvor Gotama holder til for øyeblikket, Någita? Vi vil gjerne treffe ham.” *Dette er ikke den beste anledningen til å treffe Mesteren, mine venner. Han har trukket seg tilbake i meditasjon.” Da satte sendemennene seg ned for å vente, og sa: *Vi går ikke før vi har sett Mester Gotama.” Nå kom også licchavien Hareskår sammen med en mengde andre licchavier til huset med de spisse gavlene i Storskogen. Han gikk også bort til Någita, hilste høflig

på ham, og spurte: *Kan du være så vennlig å si meg hvor Mesteren holder til for øyeblikket, Nagita? Jeg vil gjerne treffe den ærverdige Mesteren som har våknet fullt og helt ved egen hjelp.” *Dette er ikke den beste anledningen til å treffe Mesteren, Mahali. Han har trukket seg tilbake i meditasjon.” Men licchavien Hareskår satte seg ned for å vente, og sa: *Jeg går ikke før jeg har sett den ærverdige Mesteren som har våknet fullt og helt ved egen hjelp.” Da gikk novisen Siha bort til Någita, hilste høflig på ham og sa: *Alle disse brahmanene som er utsendt fra Kosala og Magadha har kommet hit for å se Mesteren, Kassapa. Licchavien Hareskår har også kommet hit sammen med en mengde andre licchavier for å se Mesteren. Det hadde vel vært best om alle disse folkene fikk lov til å se ham?” *Nåvel, du får gå og si fra til Mesteren da, Siha.” *Ja vel,” svarte Siha og gikk. Da han kom inn til Mesteren, hilste han høflig på ham, ble stående og sa: *Alle de brahmanene som er utsendt fra Kosala og Magadha har kommet hit for å se deg, Mester. Det samme har licchavien Hareskår, sammen med en mengde andre licchavier. Det hadde vel vært best om alle disse folkene fikk lov til det, Mester?” *Ja visst, Siha. Gå ut og gjør klar en sitteplass for meg i skyggen av huset.” *Ja vel, Mester,” svarte Siha. Så gikk han ut og gjorde klar en sitteplass i skyggen av huset, og Mesteren kom ut og satte seg der i skyggen. Da gikk sendemennene fra Kosala og Magadha bort til ham, hilste høflig og satte seg ved siden av ham. Licchavien Hareskår gikk også bort til ham sammen med alle de andre licchaviene, hilste høflig og satte seg ned. Så sa Hareskår til Mesteren: *For noen dager siden kom Sunakkhatta Licchavisønn bort til meg og sa at han kunne se de vakreste guddommelige visjoner som var både henrivende og

inntagende, enda han bare har vært hos deg i tre år, Mester. Men han kunne ikke høre vakre guddommelige lyder. Finnes det slike vakre guddommelige lyder som er henrivende og inntagende, enda han ikke kunne høre dem, Mester? Eller finnes de ikke?" *Det finnes slike vakre guddommelige lyder som er henrivende og inntagende, Mahali. De er ikke uvirkelige." *Men hvis de finnes, hvorfor kunne han da ikke høre dem, Mester?" "Sett nå at en munk opparbeider en ensidig konsentrasjon på å se guddommelige former i øst, syd, vest, nord, på kryss og tvers og rundt omkring, Mahali, — former som er både vakre, henrivende og inntagende, — uten at han samtidig opparbeider evnen til å høre guddommelige lyder. Når han da er i denne konsentrerte tilstanden, da ser han nettopp de former som han har konsentrert seg om å se, men han hører ikke disse lydene. Og hvorfor ikke? Jo, nettopp fordi han har konsentrert seg om å se slike former, men ikke om å høre slike lyder. Hvis derimot denne munken opparbeider en ensidig konsentrasjon på å høre guddommelige lyder fra hvilken som helst retning, Mahali, — lyder som er både vakre, henrivende og inntagende, — uten at han samtidig opparbeider evnen til å se guddommelige former, da hører han nettopp disse lydene som han konsentrerer seg om, men ser ikke noen guddommelige visjoner. Og grunnen er at det er nettopp disse lydene og ikke formene som han har konsentrert seg om. Men sett nå at denne munken opparbeider en tosidig konsentrasjon på både å se guddommelige former og høre guddommelige lyder fra en hvilken som helst retning, Mahaali, — former og lyder som er vakre, henrivende og inntagende. Da vil han i sin konsentrerte tilstand oppleve de vakreste guddommelige syns- og hørselsinntrykk. Og grunnen er at det er nettopp disse han har konsentrert seg om. Dette er grunnen til at Sunakkhatta ikke kunne høre guddommelige lyder, enda de finnes, Mahali." "Er det derfor munkene praktiserer den høyere treningen under din ledelse, Mester, for å oppleve disse konsentrasjonstilstandene?" *Nei, Mahali, munkene praktiserer ikke den høyere treningen under min

ledelse for å oppleve disse konsentrasjonstilstandene. Det finnes andre ting som er bedre og har større verdi, og det er for å virkeliggjøre disse at munkene praktiserer den høyere trening under min ledelse.” *Men hvilke ting er det som er bedre og har større verdi, som altså munkene trener for å virkeliggjøre?” *Når en munk har gjort ende på de tre bindingene, blir han en som har gått ut i strømmen. Da er han trygt på vei mot full oppvåkning, og kan ikke falle tilbake. Dette er en av de tingene som er bedre og har større verdi, og det er for å virkeliggjøre dette at munkene praktiserer den høyere trening under min ledelse. Og videre, Mahāli, når en munk har gjort ende på de tre bindingene og har svekket grådighet, hat og forblindelse, blir han en som kommer tilbake bare en gang. Bare en gang kommer han tilbake til denne verden, og da gjør han slutt på lidelsen. Dette er også en av de tingene som er bedre og har større verdi, og det er for å virkeliggjøre dette at munkene praktiserer den høyere trening under min ledelse. Og videre, Mahāli, når en munk har gjort ende på de fem bindingene, som holder ham nede, går han inn på et høyere plan. Der gjør han den endelige slutt på lidelsen, og faller ikke tilbake fra det han der har oppnådd. Dette er også en av de tingene som er bedre og har større verdi, og det er for å virkeliggjøre dette at munkene praktiserer den høyere trening under min ledelse. Og videre, Mahāli, når en munk har gjort ende på sinnets forurensninger, da innser han selv hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, og befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette. Og det han har oppnådd, tar han vare på. Dette er også en av de tingene som er bedre og har større verdi, og det er for å virkeliggjøre dette at munkene praktiserer den høyere trening under min ledelse. Dette er altså de tingene som er bedre og har større verdi, og det er for å virkeliggjøre disse at munkene praktiserer den høyere trening under min ledelse.” *Men finnes det en vei, Mester, finnes det en metode til å virkeliggjøre disse tingene?” *Ja, Mahāli, det finnes en vei, det finnes en metode.” *Hvordan er denne veien, Mester? Hvordan er denne metoden?”

*Det er den edle åttedelte veien, — det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, Mahåli, dette er metoden til å virkeliggjøre disse tingene. En gang jeg var i Kosambi bodde jeg i Ghositaparken, Mahali. Da kom to eneboermunker til meg, det var vandrerne Mandissa og Jåliya, elev av han med trebollen. De kom bort til meg og hilste høflig på meg. Og som de sto der, sa de til meg: *Er kropp og sjel det samme, Gotama, eller kroppen en ting og sjelen en annen?” *Hør nå godt etter, mine venner, og legg nøye merke til det jeg sier.” *Ja vel,” svarte de to eneboermunkene. Og jeg sa til dem: *Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her 1 verden, mine venner. (Videre som i Munkelivets frukter.) På denne måten har en munk fullkommen moral, mine venner. Han går inn i første meditasjonstilstand og forblir i den. Er det riktig at en munk som vet slik og ser slik, kan si om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen?” *Ja, det er det.” *Men jeg vet slik og ser slik, mine venner, og likevel sier jeg verken at kropp og sjel er det samme eller at kroppen er en ting og sjelen en annen. Han går inn i den andre, tredje og fjerde meditasjonstilstand og forblir i den. (Videre som i Munkelivets frukter.) Er det riktig at en munk som vet slik og ser slik, kan si om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen?” *Ja, det er det.” *Men jeg vet slik og ser slik, mine venner, og likevel sier jeg verken at kropp og sjel er det samme eller at kroppen er en ting og sjelen en annen. Han retter sinnet mot innsikt og visdom. (Videre som i Munkelivets frukter.)

Er det riktig at en munk som vet slik og ser slik, kan si om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen?" *Ja, det er det." *Men jeg vet slik og ser slik, mine venner, og likevel sier jeg verken at kropp og sjel er det samme eller at kroppen er en ting og sjelen en annen. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. (Videre som i Munkelivets frukter.) Er det riktig at en munk som vet slik og ser slik, kan si om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen?" *Nei, det er ikke riktig at en munk som vet slik og ser slik, kan si om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen." *Nettopp, mine venner Jeg vet slik og ser slik, og derfor sier jeg verken at kropp og sjel er det samme eller at kroppen er en ting og sjelen en annen." Slik talte Mesteren. Og glad til sinns tok licchavien Hareskår imot Mesterens ord.

7. Samtalen med Jāliya Jāliyasutta Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var i Kosambi, bodde han i Ghositaparken. Da kom to eneboermunker til ham, det var vandrerne Mandissa og Jāliya, elev av han med trebollen. De gikk bort til Mesteren og hilste høflig på ham. Og som de sto der, sa de til ham: "Er kropp og sjel det samme, Gotama, eller kroppen en ting og sjelen en annen?" *Hør nå godt etter, mine venner, og legg nøye merke til det jeg sier." (Videre som i Mahalisutta.) Slik talte Mesteren, og glade til sinns tok de to eneboermunkene imot Mesterens ord.

8. Samtalen med Kassapa, eller Buddhas løvebrøl
Kassapasihanādasutta Innledning I denne teksten finner vi en interessant oversikt over askeseøvelser som ble praktisert i India på Buddhas tid (og det morsomt å se at vår gamle venn fra utallige vitsetegninger, fakiren på spikersenga, var med på laget allerede den gang). Det er ikke nevnt hvilken skole den nakne asketen Kassapa, eller Acelakassapa, tilhørte. Han kan muligens ha vært en jain eller en ājrvaka, men tekstene antyder også at det fantes asketskoler som vi i dag ikke kjenner navnet på, i tillegg til at mange asketer nærmest synes å ha vært "frilansere" med en heller løs skoletilknytning. Et viktigere tema her er likevel kanskje den tredelte klassifisering av læren: moral, sinnets fullkommengjørelse og visdom. Dette er en klassifisering som vi finner igjen i mange senere verker, som f.eks. både Vimuttimagga og Visuddhimagga. Denne tredelingen av læren kan ha verdi for teoretikerne, men den er likevel i utgangspunktet av rent praktisk natur. Det er en måte å spesifisere de viktigste emnene man bør konsentrere arbeidet om, hvis man ønsker å følge Buddhas vei. Hele munkelivserien er fordelt på disse tre punktene. Videre finner vi igjen moral og visdom omtalt, mens det fullkomne sinn her blir omtalt som avsky for mentale forurensninger. I tillegg er her frigjøring nevnt som et eget punkt, løsrevet fra visdom, som den ellers oftest sorterer under. Den åttedelte vei er også nevnt i teksten, uten at den her blir satt i forbindelse med denne tredelingen. Men det er ellers vanlig å regne de to første leddene, rett syn og rett beslutning, som visdomsaspektet. De tre neste ledd av den åttedelte vei, dvs. rett tale, handling og levevei, blir regnet som moralaspektet, mens de tre siste, dvs. rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon, regnes som konsentrasjonsaspektet, eller som det her kalles, det fullkomne sinn.

Løvebrøl er en fargerik betegnelse for en stolt og selvsikker uttalelse. Det fortelles i andre tekster at noen av Buddhas elever "utstøtte løvebrøl" når de proklamerte at de hadde nådd målet for treningen. Her brukes dette idiomet om de stolte og selvsikre uttalelser Buddha kommer med overfor Kassapa, og dette viser oss en side av Buddhas personlighet som ikke alltid kommer så tydelig fram. I de fleste sammenhenger møter vi ham som en mild, vennlig og omgjengelig lærer, men her får vi kanskje et glimt av den stolte aristokrat-sønnen, som i sin ungdom må ha vært vant til å gjøre sin vilje gjeldende. Dessuten møter vi også her en mann som er trygg på sin personlige overbevisning, som er herdet gjennom utallige filosofiske debatter og som ikke er redd for å stå for det han mener. "Utgang og opptak". Ordinasjonen som munk foregår formelt i to trinn. Først gis "utgang" (pabbajā), der kandidaten løses ut fra det ordinære samfunnet. Deretter gis "opptak" (upasampadā), der kandidaten innlemmes i munkefellesskapet (saṅgha).

Samtalen med Kassapa, eller Buddhas løvebrøl Slik har jeg hørt det: En gang bodde Mesteren i hjorteparken Kannakatthala ved Ujufid. Da kom den nakne asketen Kassapa bort og hilste høflig på ham. Som han sto der ved siden av ham, sa Kassapa: "Jeg har hørt at du kritiserer all askese, Gotama, og at du klandrer og snakker nedsettende om alle asketer som lever et hardt liv. Er det så at de som sier dette, siterer deg riktig? De farer vil ikke med løgnaktige bakvaskelser? Gjengir de ordene dine riktig, slik at de ikke kan kritiseres? For jeg har ikke lyst til å si noe om deg som ikke er sant, Gotama." *De som har sagt at jeg kritiserer all askese og at jeg klandrer og snakker nedsettende om alle asketer som lever et hardt liv, de siterer meg ikke riktig, Kassapa. De farer med bakvaskelser, usannheter og løgn om meg. Med min skjerpede og foredlede synsevne som går langt utover vanlige menneskers evner, ser jeg at noen asketer som lever et hardt liv, blir gjenfødt i elendighet, smerte, fornedrelse og helvetespiner etter døden når kroppen er gått i oppløsning, Kassapa. Men jeg ser også at noen asketer som lever et hardt liv blir gjenfødt i himmelsk lykke etter døden, når kroppen er gått i oppløsning. Med min skjerpede og foredlede synsevne som går langt utover vanlige menneskers evner, ser jeg at noen asketer som lever et bekvemt liv, blir gjenfødt i elendighet, smerte, fornedrelse og helvetespiner etter døden når kroppen er gått i oppløsning, Kassapa. Men jeg ser også at noen asketer som lever et bekvemt liv blir gjenfødt i himmelsk lykke etter døden, når kroppen er gått i oppløsning. Når jeg således kan se hvordan det forholder seg med disse asketene, — hvor de kommer fra og hvor de går hen, hvordan de dør og blir født, — hvorfor skulle jeg vel da kritisere all askese og klandre og snakke nedsettende om alle asketer som lever et hardt liv? Det finnes mange filosofer og brahmaner som er lærde og skarpsindige og har lang erfaring i debatter, Kassapa. De splitter andres teorier med sin visdom, akkurat som når skarpskytteren splitter et hår. På noen punkter er jeg enig med dem, men på

andre punkter er jeg uenig. Noe av det de godkjenner, godkjenner vi også, og noe av det de forkaster, forkaster vi også. Men noe av det de godkjenner, forkaster vi, og noe av det de forkaster, godkjenner vi. Noe av det vi godkjenner, godkjenner andre også, og noe av det vi forkaster, forkaster andre også. Men noe av det vi godkjenner, forkaster andre, og noe av det vi forkaster, godkjenner andre. Når jeg møter slike, sier jeg til dem: *La oss se bort fra de sakene vi ikke er enige om, mine venner. La heller forstandige folk sammenlikne lærer med lærer og forsamling med forsamling, og drøfte og diskutere de sakene vi er enige om, og spørre hverandre: *De tingene som er usunne og som vi kaller usunne, som er feilaktige og som vi kaller feilaktige, som ikke bør følges og som vi sier ikke bør følges, som ikke fremmer frigjøringsprosessen og som vi sier ikke fremmer frigjøringsprosessen, som er mørke og som vi kaller mørke, — hvem har fordrevet disse tingene fullt og helt, filosofen Gotama eller de andre folkelærerne?"" Da kan det nok hende, Kassapa, at forstandige folk som spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss, vil si: "Filosofen Gotama har fordrevet disse usunne tingene fullt og helt. De andre folkelærerne, derimot, har bare fordrevet deler av dem." Når forstandige folk spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss slik, vil de fleste rose oss på denne måten, Kassapa. Og videre, Kassapa, la forstandige folk drøfte oss og sammenlikne lærer med lærer og forsamling med forsamling, og spørre hverandre: *De tingene som er sunne og som vi kaller sunne, som er riktige og som vi kaller riktige, som bør følges og som vi sier bør følges, som fremmer frigjøringsprosessen og som Vi sier fremmer frigjøringsprosessen, som er lyse og som vi kaller lyse, — hvem har fullt og helt grep på disse tingene, filosofen Gotama eller de andre folkelærerne?" Da kan det nok hende, Kassapa, at forstandige folk som spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss, vil si: "Filosofen Gotama har fullt og helt grep på disse sunne tingene. De andre folkelærerne, derimot, har bare grep på deler av dem." Når forstandige folk spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss slik, vil de fleste rose oss på denne måten, Kassapa.

Og videre, Kassapa, la forstandige folk drøfte oss og sammenlikne lærer med lærer og forsamling med forsamling, og spørre hverandre: *De tingene som er usunne og som vi kaller usunne, som er feilaktige og som vi kaller feilaktige, som ikke bør følges og som vi sier ikke bør følges, som ikke fremmer frigjøringsprosessen og som vi sier ikke fremmer frigjøringsprosessen, som er mørke og som vi kaller mørke, — hvem har fordrevet disse tingene fullt og helt, filosofen Gotamas elevforsamling eller de andre folkelærernes elevforsamlinger?” Da kan det nok hende, Kassapa, at forstandige folk som spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss, vil si: "Filosofen Gotamas elevforsamling har fordrevet disse usunne tingene fullt og helt. De andre folkelærernes elevforsamlinger, derimot, har bare fordrevet deler av dem.” Når forstandige folk spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss slik, vil de fleste rose oss på denne måten, Kassapa. Og videre, Kassapa, la forstandige folk drøfte oss og sammenlikne lærer med lærer og forsamling med forsamling, og spørre hverandre: *De tingene som er sunne og som vi kaller sunne, som er riktige og som vi kaller riktige, som bør følges og som vi sier bør følges, som fremmer frigjøringsprosessen og som Vi sier fremmer frigjøringsprosessen, som er lyse og som vi kaller lyse, — hvem har fullt og helt grep på disse tingene, filosofen Gotamas elevforsamling eller de andre folkelærernes elevforsamlinger?” Da kan det nok hende, Kassapa, at forstandige folk som spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss, vil si: "Filosofen Gotamas elevforsamling har fullt og helt grep på disse sunne tingene. De andre folkelærernes elevforsamlinger, derimot, har bare grep på deler av dem.* Når forstandige folk spør hverandre, drøfter og sammenlikner oss slik, vil de fleste rose oss på denne måten, Kassapa. Det finnes en vei, Kassapa, det finnes en metode som du kan følge, slik at du selv kan få vite og selv kan få se om filosofen Gotama taler nyttige ord til rett tid og i samsvar med fakta, om virkelighetslæren og om treningsdisiplinen. Hvilken vei og hvilken metode er dette, Kassapa? Det er den edle åttedelte veien, — det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, Kassapa, dette er metoden du kan følge, slik at du selv kan få vite og selv kan få se om filosofen Gotama taler

nyttige ord til rett tid og i samsvar med fakta, om virkelighetslæren og om treningsdisiplinen.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa den nakne asketen Kassapa: *Men nå skal du få høre de forskjellige former for askese som mange filosofer og brahmaner regner som sin rette livsstil, min venn Gotama. Asketen går naken, han følger ikke vanlig skikk og bruk (han står oppreist mens han spiser, drikker og tømmer seg for urin og avføring, i stedet for å sette seg som skikkelige folk gjør). Han slikker hendene sine (etter å ha spist eller tørket seg bak, i stedet for å vaske seg). Han kommer ikke når andre ber ham (til et måltid) og han stopper ikke når andre ber ham om det. Han tar ikke imot mat som folk bringer ham eller som er laget spesielt for ham, og han tar ikke imot invitasjoner. Han tar ikke imot mat direkte fra gryter og kar, mat satt innenfor dørstokken, plassert innenfor gjerdet eller rett fra kjøkkenet. Han tar ikke imot mat der to sitter og spiser (hvis bare en av dem byr ham). Han tar ikke imot mat fra en gravid kvinne (av hensyn til det ufødte barnet), eller fra en ammende kvinne (av hensyn til barnet). Han tar ikke imot mat fra en kvinne som er hos en mann (så ikke paret skal bli forstyrret). Han tar ikke imot mat ved innsamling. Han tar ikke imot mat der en hund står (av hensyn til hunden) eller der fluesvermer surrer omkring (av hensyn til fluene). Han tar ikke imot kjøtt eller fisk, og drikker verken øl, andre rusdrikker eller velling. Han nøyer seg med ett hus (dvs. han vender om når han har fått noe mat i ett hus), eller med en håndfull mat, med to hus eller to håndfuller, med sju hus eller med sju håndfuller. Han nøyer seg med en almissee, med to almisser, med sju almisser. Han spiser en gang om dagen, en gang annen hver dag, en gang hver sjuende dag. På denne måten forplikter han seg til å spise bare til fastsatte tider, for perioder på opp til fjorten dager av gangen. Det er enda flere former for askese som mange filosofer og brahmaner regner som sin rette livsstil, min venn Gotama. Asketen spiser bare grønnsaker, hirse, villris, daddula-ris, vannplanter, agnepulver, oppskum fra kokende ris, sesam-mel, gras, kumøkk, røtter og frukter fra skogen, og nedfallsfrukt. Dette nøyer han seg med. Men det er enda flere former for askese som mange filosofer og brahmaner

regner som sin rette livsstil, min venn Gotama. Asketen kler seg i grov hamp, hamp vevd sammen med andre materialer, gamle liksvøp, filler fra avfallshaugen, barkeklær, hele antilopeskinn, klær laget av strimler av antilopeskinn, klær laget av kusagrasfibre, av barkfibre, av trebiter, hårkappe laget av menneskehår eller av hestehår, eller han kler seg i en drakt av uglefjær. Han er en *hår- og skjeggnapper"*, som bruker å nappe ut hår og skjegg, han er en som står og takker nei til en sitteplass, han er en "hæl-huker"* som sitter og hopper omkring på huk. Han sover på spikerseng eller han sitter og står på den. Han sover på planker eller rett på bakken. Han sover alltid på en side. Han smører seg inn med støv og skitt, lever bare i friluft, eller godtar enhver sitteplass som blir budt ham. Han er en "møkka-eter" som bare spiser skitt og møkk, eller han er en *ikke-drikker" som aldri drikker kaldt vann, eller han er en *tredje-gang-om-kvelden"* som bader tre ganger om dagen." "En som går naken, Kassapa, som ikke følger vanlig skikk og bruk, som slikker hendene sine osv., ja, en som følger alle disse askeserreglene, men som ikke har utviklet den fullkomne moral, det fullkomne sinn og den fullkomne visdom, han er ikke en gang i nærheten av den sanne filosof og den sanne brahmans livsstil. Men når en munk utvikler et sinnelag fylt av vennlighet uten hat eller motvilje, når han selv gjør ende på sine ego-oppblåsninger og innser hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, og opplever at befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette, og når han tar vare på det som han således har oppnådd, — da kan denne munken kalles filosof, Kassapa, da kan han kalles brahman." Da Mesteren hadde sagt dette, sa den nakne asketen Kassapa til ham: *Filosofens livsstil er vanskelig å gjennomføre, Gotama, brahmanens livsstil er vanskelig å gjennomføre." *Ja, folk sier det at filosofens og brahmanens livsstil er vanskelig å gjennomføre. Men det ville ikke være riktig å si noe slikt hvis disse vanskene bare hadde med askese å gjøre. Både borgeren og hans sønn kunne begynne å gå naken og gjennomføre alle disse forskjellige askese-øvelsene, ja, selv tjenestejenta som bærer vann kunne greie dette. Grunnen til at det er riktig å si at filosofens og brahmanens livsstil er vanskelig å gjennomføre, er en helt annen enn det som har med askese å

gjøre. Når en munk utvikler et sinnelag fylt av vennlighet uten hat eller motvilje, når han selv gjør ende på sinnets forurensninger og innser hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, og opplever at befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette, og når han tar vare på det som han således har oppnådd, — da kan denne munken kalles filosof, Kassapa, da kan han kalles brahman.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa den nakne asketen Kassapa til ham: *Det er vanskelig å vite hvem som er filosof, Gotama, det er vanskelig å vite hvem som er brahman.” *Ja, folk sier at det er vanskelig å vite hvem som er filosof, Kassapa, at det er vanskelig å vite hvem som er brahman. Men det ville ikke være riktig å si noe slikt hvis disse vanskene bare hadde med askese å gjøre. Både borgeren og hans sønn kunne begynne å gå naken og gjennomføre alle disse forskjellige askese-øvelsene, ja, selv tjenestejenta som bærer vann kunne greie dette. Grunnen til at det er riktig å si at det er vanskelig å vite hvem som er filosof og brahman, er en helt annen enn det som har med askese å gjøre. Når en munk utvikler et sinnelag fylt av vennlighet uten hat eller motvilje, når han selv gjør ende på sinnets forurensninger og innser hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, og opplever at befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette, og når han tar vare på det som han således har oppnådd, — da kan denne munken kalles filosof, Kassapa, da kan han kalles brahman.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa den nakne asketen Kassapa til ham: *Men hvordan er denne fullkomne moral, Gotama, hvordan er dette fullkomne sinn og denne fullkomne visdom?” "Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden, Kassapa. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. (Videre som i Munkelivets frukter.) Her har du en munk som lar være å ta liv, og holder seg langt unna slike ting. Han har lagt fra seg sverd og pisk, han er vennlig og samvittighetsfull og lever med omtanke for alle levende veseners beste. Dette hører med i hans moral. (Videre som i Munkelivets frukter.) Og når han har oppnådd slike edle moralske trekk, opplever han en indre lykke som ingen kan klandre. Det er dette som er fullkommen moral, Kassapa.

(Videre som i Munkelivets frukter.) Han går inn i den første ... andre ... tredje ... fjerde meditasjonstilstand og forblir i den. Slik får han et fullkomment sinn. Det er dette som er fullkomment sinn, Kassapa. (Videre som i Munkelivets frukter.) Så anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. (Videre som i Munkelivets frukter.) Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Slik får han fullkommen visdom. Det er dette som er fullkommen visdom, Kassapa. Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om moral, Kassapa, og de lovpriser moralen på mange måter. Men når det gjelder den edle og høyeste moral, kan jeg ikke se at noen er min like, langt mindre min overmann. Altså er det jeg som er kommet lengst i avansert moral. Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om avsky (for de mentale forurensningene) og (energisk fjerne dem ved hjelp av) askese, Kassapa, og de lovpriser avsky og askese på mange måter. Men når det gjelder den edle og høyeste avsky og askese, kan jeg ikke se at noen er min like, langt mindre min overmann. Altså er det jeg som er kommet lengst i avansert energisk avsky (for de mentale forurensningene). Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om visdom, Kassapa, og de lovpriser visdommen på mange måter. Men når det gjelder den edle og høyeste visdom, kan jeg ikke se at noen er min like, langt mindre min overmann. Altså er det jeg som er kommet lengst i avansert visdom. Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om frigjøring, Kassapa, og de lovpriser frigjøringen på mange måter. Men når det gjelder den edle og høyeste frigjøring, kan jeg ikke se at noen er min like, langt mindre min overmann. Altså er det jeg som er kommet lengst i avansert frigjøring. Nå kan det nok hende, Kassapa, at omvandrende filosofer fra andre sekter kunne si:

*Det var sannelig litt av et løvebrøl Gotama utstøtte der, men han brøler bare når han tror ingen hører ham, han tør ikke brøle for alles ører.” Da bør de få dette svaret: *Snakk ikke slik! Filosofen Gotama utstøter et løvebrøl for alles ører!” Da kan det hende de ville si: 'Ja vel, filosofen Gotama brøler for alles ører, men han stoler ikke helt på det han selv sier.” Da bør de få dette svaret: Snakk ikke slik! Filosofen Gotama utstøter et løvebrøl for alles ører, og han stoler på det han selv sier!” Da kan det hende de ville si: 'Ja vel, filosofen Gotama brøler for alles ører, og han stoler på det han selv sier, men det er ingen som stiller ham motspørsmål! ... andre stiller motspørsmål, men når han blir spurt så svarer han ikke! ... han svarer, men svaret er ikke tilfredsstillende! ... svaret er tilfredsstillende, men det er ingen som synes det er bryet verdt å høre på det! .. andre synes det er bryet verdt å høre på, men de blir ikke overbevist! .. andre blir overbevist, men ikke så mye at de gir uttrykk for det! .. andre gir uttrykk for sin overbevisning, men de når ikke fram til sannheten! .. andre når fram til sannheten, men de trenger ikke helt inn i den!” Da bør de få dette svaret: *Snakk ikke slik! Filosofen Gotama utstøter et løvebrøl, og det gjør han for alles ører og han stoler på det han selv sier. Andre stiller ham motspørsmål, og når han blir spurt, gir han tilfredsstillende svar. De andre synes det er bryet verdt å høre på, de blir overbevist og de gir uttrykk for sin overbevisning. De når fram til sannheten, og trenger helt inn i den.” Slik skal de sbares, Kassapa. En gang jeg holdt til på Gribbetoppen ved Råjagaha, Kassapa, stilte asketen Nigrodha meg et spørsmål om avansert energisk avsky (for de mentale forurensningene), og han ble i aller høyeste grad fornøyd med det svaret jeg ga ham.”

*Hvem ville vel ikke bli i aller høyeste grad fornøyd over å høre din lære, Mester? Nå har jeg også fått høre din virkelighetslære, og jeg er i aller høyeste grad fornøyd! Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. La meg få utgang og opptak av deg, Mester. * *Den som kommer fra en annen sekt og ønsker utgang og opptak i denne lære og disiplin må vente fire måneder, Kassapa. Hvis munkene etter fire måneder er tilfreds med ham, gir de ham utgang og opptak som munk. Men dette kan jeg også tilpasse etter individuelle forskjeller.” *Hvis de som kommer fra andre sekter skal ha en prøvetid på fire måneder, da venter jeg gjerne fire år, Mester. La munkene gi meg utgang og opptak hvis de er tilfreds med meg etter fire år.” Den nakne asketen Kassapa fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Kassapa seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Kassapa en av de ærverdige.

9. Samtalen med Potthapāda Potthapādasutta Innledning

De omvandrende filosofene (paribbājaka) var tydeligvis opptatt av spørsmål om tankens og selvets natur, og mange forskjellige teorier ble framkastet. På Potthapādas spørsmål svarer Buddha ut fra sin lære om den gjensidig betingede tilblivelsesprosess, og hevder at tankeprosessene kan påvirkes og formes ved bevisst trening. Som eksempel på dette bruker han munkelivserien opp til fjerde meditasjonstilstand. Men i stedet for å fortsette med visdomsdelen, slik vi har sett i de foregående tekstene, presenterer han tre videregående meditasjonstilstander (jhāna), fram til full stopp av tanken (nirodha). Og ettersom det var nettopp dette Potthapādas spørsmål dreide seg om, ble kanskje visdomsdelen ansett som irrelevant i denne sammenhengen. Underligere er det at den åttende jhāna ikke er nevnt her. De fire første jhanaer, også kalt formjhanaene (rūpajjhāna), blir i andre tekster etterfulgt av fire formløse jhanaer (arūpajjhāna): 5) det uendelige roms plan, 6) den uendelige bevissthets plan, 7) intethetens plan og 8) verken-bevisst-eller-ubevisst-planet. Først etter den åttende jhāna oppnås nirodha, ifølge de fleste framstillingene. Som nevnt i innledningen til Sonadandasutta, tilhører jhāna-meditasjonene den førbuddhistiske fellesindiske kulturarv. Buddha lærte dem hos Alara og Uddaka, men ettersom selv disse uhyre avanserte og raffinerte mentale tilstander ikke førte fram til indre frigjøring, forlot han disse lærerne og søkte sin egen vei, som vanligvis blir definert innenfor rammene av de fire edle sannheter, den åttedelte vei og den gjensidig betingede tilblivelsesprosess. Potthapāda stiller så en rekke spørsmål av metafysisk karakter, som Buddha avstår fra å besvare. I dette står han nær de skeptiske skoler som bl.a. Safijaya Belatthiputta står som representant for. Men i motsetning til Safijayas rendyrkede

skeptisisme, har Buddha også en positiv lære å legge fram. Han ønsker ikke å gi seg inn på fruktesløse metafysiske spekulasjoner, men foretrekker å undervise i de fire edle sannheter, som fører fram til frihet fra lidelse. Skeptikeren Safijaya kan være identisk med den Safijaya som var Såriputtas og Moggallānas første lærer. Disse to, som skulle til å bli Buddhas to fremste elever, gikk over til Buddhas lære etter at de hadde hørt munken Assaji si fram dette verset: Alle de fenomener som har en årsak har den framkomne forklart årsaken til. Hvordan de også tar slutt forklarer også den store filosof. Buddha anså disse metafysiske teoriene og spekulasjonene som unyttige, og hevdet videre at de som framsetter slike teorier, ikke vet hva de egentlig snakker om. Som illustrasjon på dette, forteller han liknelsene om landets vakreste pike, og om trappa opp til takterrassen. Videre forklarer Buddha at uansett hvilke teorier noen måtte ha om selvet, så kan han tilby hjelp til å slippe taket på det. Den første av de fire edle sannheter tar sitt utgangspunkt i lidelse, og mange som av en eller annen grunn ikke har vært i stand til å lese lenger, har prøvd å fortelle verden at Buddhas lære er svartsyn og pessimisme. Men hvordan stemmer dette med denne teksten, som sier at den som greier å slippe taket i selvet og egoismen vil finne glede, sinnsro og lykke her i livet?

Samtalen med Potthapåda Slik har jeg hørt det: En gang bodde Mesteren i Anåthapindikas park i Jetalunden ved Savatthi. På den tiden bodde vandreren Potthapåda i dronning Mallikas park sammen med en stor flokk på tre hundre vandrere. I den parken var det en stor hall omgitt av tindukatrær, og der pleide ofte forskjellige asketer og filosofer å komme sammen til debatt. Så var det tidlig en morgen Mestern hadde kledd på seg, tatt kappe og bolle og gitt seg på vei inn mot Såvatthi for å motta almisser, at han tenkte: *Det er for tidlig å gå inn 1 Savatthi etter almisser ennå. Kanskje jeg skulle gå bort til vandreren Potthapåda i debatthallen borte i Mallikaparken?” Og som tenkt, så gjort. Akkurat da satt Potthapåda og de andre vandrerne og snakket høyt og støyende sammen, og de hengav seg til all slags fruktesløst prat, — så som snakk om konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap. Mens Mesteren enda var et godt stykke unna, fikk vandreren Potthapåda se at han nærmet seg, og da han så det, brakte han forsamlingen til ro: "Vær stille, mine herrer, ikke en lyd nå! Der borte kommer filosofen Gotama som setter pris på stillhet og som har mye godt å si om stillheten. Når han ser hvor stille denne forsamlingen er, kan det hende han kommer bort til oss." Da han sa dette, tidde alle vandrerne. Så nådde Mesteren fram til vandreren Potthapåda, som sa til ham: *Kom her, Mester, og vær velkommen! Det er lenge siden dine veier har ført deg hit til oss. Sitt ned, Mester, her er det plass!" Mesteren satte seg på den plassen som ble budt ham, og vandreren Potthapåda

tok en lavere plass ved siden av ham. Da de hadde satt seg, sa Mesteren: *Hva var det dere satt her og snakket om, Potthapåda? Hvilken samtale var det jeg avbrøt dere 1?" "Ikke bry deg om hva vi snakket om, Mester. Det kan du godt få høre etterpå hvis du har lyst. Men en gang for lenge siden satt mange filosofer og brahmaner med forskjellige meninger sammen i forsamlingshallen og diskuterte hvordan tankene kunne stoppes. Noen mente at tankene oppstår og stopper i et menneske uten noen årsak eller betingelse. Når de oppstår er man bevisst, og når de stopper er man ubevisst. Men andre sa at det ikke var slik det var. Menneskets sjel er bevisst, og det er den som kommer og går. Når sjelen kommer inn i et menneske blir det bevisst, og når den går ut igjen blir det ubevisst. Så var det andre som mente at dette heller ikke var riktig. De sa at det finnes mektige filosofer og brahmaner som har store krefter. De skyver tankene inn i et menneske og trekker dem ut igjen. Når de skyver tankene inn i et menneske blir det bevisst, og når de trekker dem ut blir det ubevisst. Men det var andre igjen som mente at dette heller ikke var riktig. De sa at det finnes mektige guder som har store krefter. De skyver tankene inn i et menneske og trekker dem ut igjen. Når de skyver tankene inn i et menneske blir det bevisst, og når de trekker dem ut blir det ubevisst. Slik diskuterte de hvordan tankene stopper. Men da kom jeg til å tenke på deg, Mester. Hadde bare Mesteren vært her, tenkte jeg, hadde bare den lykkelige vært her, han som kjenner disse tingene så godt! Du vet sikkert hvordan dette har seg. Hvordan stopper tankene, Mester?" *De som sa at tankene oppstår og stopper i et menneske uten noen årsak eller betingelser, de tok nå helt fundamentalt feil, Potthapåda. Og hvorfor? Jo, fordi tankene oppstår og stopper i et menneske ut fra årsaker og betingelser. Noen tanker oppstår som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Hvilken trening? Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her 1 verden, Potthapåda. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp.

(Videre som i Munkelivets frukter.) Således oppnår han at alle hans ord og handlinger blir gode, og hans levevis blir rent. Hans moral blir fullkommen, han vokter sine sanseporter, han blir oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, og han lever i nøysonhet. Og hvordan har han fullkommen moral, Potthapåda? Her lar munken være å ta liv, og holder seg langt unna slike ting. Han har lagt fra seg sverd og pisk, han er vennlig og samvittighetsfull og lever med omtanke for alle levende veseners beste. Dette hører med i hans moral. (Videre som i Munkelivets frukter.) Selv om noen filosofer og brahmaner lever av gaver gitt i tillit, skaffer de seg likevel uberettigede ekstraintekter ved tarvelige kunster, osv. Men han avstår fra slike tarvelige kunster. Dette hører også med til hans moral. (Videre som i Munkelivets frukter.) Når en munk således har fullkommen moral, Potthapåda, da frykter han intet fra noe hold, for han er beskyttet av sin moral. Det er som når en lovlig innsatt fyrste har slått ned alle sine motstandere. Da frykter han intet fra noe hold, for han er uten fiender. Slik er det også når en munk har fullkommen moral, Potthapåda. Da frykter han intet fra noe hold, for han er beskyttet av sin moral. Og når han har oppnådd slike edle moralske trekk, opplever han en indre lykke som ingen kan klandre. På denne måten har en munk fullkommen moral, Potthapåda. Og hvordan vokter en munk sine sanseporter, Potthapåda? Når en munk ser en synlig form med øyet sitt, griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som hat og begjær kan komme til å influere på en som ikke vokter på synssansen sin, går han inn for å passe på den. Han vokter synssansen sin vel, og passer godt på. Og likedan når han hører en lyd med øret sitt, eller fornemmer en duft med nesa, eller kjenner en smak på tunga, eller føler en berøring mot kroppen, eller når han fornemmer en ide med sinnet, da griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som hat og begjær kan komme til å influere på en som ikke vokter på sinnets sans, går han inn for

å passe på den. Han vokter sinnets sans vel, og passer godt på. Og når han har oppnådd en slik sansekontroll, opplever han en indre ublandet lykke. På denne måten vokter en munk sine sanseporter, Potthapåda. Og hvordan er en munk oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, Potthapåda? Når en munk går fram og tilbake, så gjør han dette med klar forståelse. Når han ser på noe eller ser seg omkring, gjør han dette med klar forståelse. Når han bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør han dette med klar forståelse. Når han er iført sine kapper og bærer matbollen sin, gjør han dette med klar forståelse. Når han spiser, drikker, tygger og smaker, gjør han dette med klar forståelse. Når han tømmer seg for avføring og urin, gjør han dette med klar forståelse. Uansett om han går, står, sitter, sovner, våkner, taler eller tier, så gjør han dette med klar forståelse. På denne måten er en munk oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, Potthapåda. Og hvordan lever en munk i nøysomhet, Potthapåda? En munk er fornøyd, Potthapåda, med så mye klær som er nødvendig for å beskytte kroppen, og med så mye mat som er nødvendig for at magen skal fungere skikkelig. Det han eier kan han ta med seg hvor han går og står, akkurat som en fugl tar med seg vingene sine hvor den enn flyr, Potthapåda. Slik er altså en munk fornøyd med så mye klær som er nødvendig for å beskytte kroppen, og med så mye mat som er nødvendig for at magen skal fungere skikkelig. Det han eier kan han ta med seg hvor han går og står. På den måten lever en munk i nøysomhet, Potthapåda. Når han har utviklet denne edle moralske karakter og denne edle sansekontrollen, når han har utviklet en slik edel oppmerksomhet og klar forståelse, og når han lever slik i edel nøysomhet, — da finner han seg et ensomt sted å bo, så som i villmarken, under et tre, på fjellet, i en stille dal, i en grotte, på en gravplass, i skogen, i det fri eller på en haug med strå. Når han er kommet tilbake fra almisserunden og er ferdig med å spise, setter han seg ned med korslagte bein og kroppen rak, med våken oppmerksomhet. Han legger bort all grådighet etter verdslige goder og lever uten grådighet i tankene, han renser sinnet for all grådighet. Han legger bort alt hat og motvilje og

lever uten motvilje 1 sinnet, med omtanke for alle levende veseners vel, — han renser sinnet for alt hat og motvilje. Han legger bort all sløvhhet og treghet, og lever uten sløvhhet og treghet. Han er åpen for inntrykk, har oppmerksomhet og klar forståelse, og renser sinnet for sløvhhet og treghet. Han legger bort rastløshhet og bekymringer og lever uten indre uro. Med sinnet fylt av fred renser han det for rastløshhet og bekymringer. Han kvitter seg med all forvirring og lever med all uvisshet overvunnet. Han er ikke lenger i villrede om hva som er godt, og han renser sinnet for all forvirring. (Videre som i Munkelivets frukter). Når han således ser hvordan disse fem hindringene blir borte fra hans indre, blir han tilfreds. Den som er tilfreds finner glede, og den som har glede i sinnet, får ro i kroppen. Den som har ro i kroppen føler velvære, og den som føler velvære får samlet tankene. Han isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Da stopper de tanker angående sansenytelser som han hadde før, og han er seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om glede og velvære som fødes av ensomhet. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. *Deretter bringer munken de innledende og fastholdende tanker til ro, Potthapåda, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Da stopper de tanker angående den subtile sannhet om glede og velvære som fødes av ensomhet, som han hadde før, og han blir seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om den glede og velvære som fødes av konsentrasjon. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. *Deretter søker ikke munken lenger glede, Potthapåda, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler han legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Da stopper de tanker

angående den subtile sannhet om glede og velvære som fødes av konsentrasjon, som han hadde før, og han blir seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om likevektig velvære. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. "Deretter forlater munken velvære og lidelse. Han legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. Da stopper de tanker angående den subtile sannhet om likevektig velvære, som han hadde før, og han blir seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om frihet fra behag og ubehag. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. *Deretter hever munken seg over enhver formbevissthet, Potthapåda. Han føler ingen fysisk motstand, og reagerer ikke på sanseinntrykk. Han ser rommet som uendelig, og med dette går han inn på det uendelige roms plan og blir der. Da stopper den formbevissthetsplan som han hadde før, og han blir seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om det uendelige rom. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. *Deretter hever munken seg over det uendelige roms plan, Potthapåda. Han ser bevissthetsplan som uendelig, og med dette går han inn på den uendelige bevissthetsplan og blir der. Da stopper de tanker angående den subtile sannhet om det uendelige rom, som han hadde før, og han blir seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om den uendelige bevissthet. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. *Deretter hever munken seg over den uendelige bevissthetsplan, Potthapada. Han ser at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går han inn på intetthetsplan og blir der. Da stopper de tanker angående den subtile sannhet om den uendelige bevissthet, som han hadde før, og han blir seg bevisst tanker angående den subtile sannhet om intettheten. Slik oppstår noen tanker som følge av trening, andre tanker stopper som følge av trening. Dette er treningen,” sa Mesteren. "Ettersom munken er seg selv bevisst på denne måten, når han fram til den

høyeste form for tankevirksomhet ved at han går metodisk fra den ene tilstand til den neste. Men når han har nådd toppen, tenker han: 'Det måtte være bedre å ikke tenke enn å tenke. Hvis jeg tenker eller foretar meg noe nå, kommer kanskje denne bevissthetstilstanden til å ta slutt, og andre og grovere inntrykk og tanker vil oppstå i stedet. Enn om jeg nå lot være å tenke eller foreta meg noe?' Dermed verken tenker han eller foretar seg noe som helst, og tankene hans stopper utan at andre og grovere inntrykk og tanker oppstår. Han når fram til full stopp. Slik når han metodisk fram til å stoppe tankene fullstendig, Potthapåda, med klar forståelse for hva han gjør. Hva sier du til dette, Potthapåda? Har du hørt dette beskrevet på denne måten før?" *Nei, Mester det har jeg ikke. Men det du sa oppfatter jeg slik: Ettersom munken er seg selv bevisst på denne måten, når han fram til den høyeste form for tankevirksomhet ved at han går metodisk fra den ene tilstand til den neste. Men når han har nådd toppen, tenker han: "Det måtte være bedre å ikke tenke enn å tenke. Hvis jeg tenker eller foretar meg noe nå, kommer kanskje denne bevissthetstilstanden til å ta slutt, og andre og grovere inntrykk og tanker vil oppstå i stedet. Enn om jeg nå lot være å tenke eller foreta meg noe?" Dermed verken tenker han eller foretar seg noe som helst, og tankene hans stopper utan at andre og grovere inntrykk og tanker oppstår. Han når fram til full stopp. Slik når han metodisk fram til å stoppe tankene fullstendig, med klar forståelse for hva han gjør." *Nettopp, Potthapåda, slik er det." *Vil du si at tankevirksomheten har én topp, Mester, eller sier du at den har flere topper?" *Jeg vil si at tankevirksomheten har både en og flere topper, Potthapåda." *Hvordan forklarer du det?" "Hver gang man når fram til full stopp, sier jeg at toppen er nådd. Derfor sier jeg at tankevirksomheten har både en og flere topper, Potthapåda." *Oppstår sanseintrykkene først og erkjennelsen etterpå, Mester, eller oppstår erkjennelsen først og sanseintrykkene etterpå, eller oppstår de samtidig?" *Sanseintrykkene oppstår først og erkjennelsen etterpå, erkjennelsen oppstår

fordi sanseinstrykkene har oppstått. Man merker seg at erkjennelsen oppstår som følge av det eller det. På denne måten kan en vite at sanseinstrykkene oppstår først og erkjennelsen etterpå, Potthapåda. Erkjennelsen oppstår fordi sanseinstrykkene er oppstått." "Er tankene menneskets selv, Mester, eller er tankene en ting og selvet en annen?" *Går du altså ut fra at det finnes et selv, Potthapåda?" "Jeg går ut fra at det finnes et fysisk selv med form, sammensatt av de fire grunnelementer og næret av fast føde." "Hvis selvet ditt hadde vært fysisk, med form, sammensatt av de fire grunnelementer og næret av fast føde, Potthapåda, da ville tankene ha vært én ting og selvet en annen. At det er slik, kan du vite på følgende måte: Selv om det hadde vært et fysisk selv med form, sammensatt av de fire grunnelementer og næret av fast føde, så ville likevel noen tanker oppstå i mennesket, og andre tanker ville stoppe. På denne måten kan du se om tankene er én ting og selvet en annen." *Da går jeg ut fra at det finnes et selv som er psykisk og som har alle lemmer og alle sanseevner i behold, Mester." *Men selv om det hadde vært slik, Potthapada, så ville likevel noen tanker oppstå i mennesket, og andre tanker ville stoppe. På denne måten kan du se om tankene er en ting og selvet en annen." *Da går jeg ut fra at det finnes et selv som er uten form og består av ren tanke, Mester." *Men selv om det hadde vært et slikt selv, Potthapada, så ville likevel noen tanker oppstå i mennesket, og andre tanker ville stoppe. På denne måten kan du se om tankene er en ting og selvet en annen." *Men er det mulig for meg å forstå hvorvidt tankene er menneskets selv eller om tankene er en ting og selvet en annen, Mester?" "Siden du har et annet synspunkt, en annen overbevisning, en annen innstilling og følger en annen praksis og et annet livssyn, er det vanskelig for deg å forstå hvorvidt tankene er menneskets selv eller om tankene er en ting og selvet en annen,

Potthapåda." "Hvis dette er vanskelig for meg å forstå, så si meg da heller om verden er evig, Mester. Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" *Jeg har ikke forklart at verden er evig, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Er det da så at verden ikke er evig, Mester? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" "Jeg har ikke forklart at verden ikke er evig, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." *Men si meg, Mester, er verden avgrenset? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" *Jeg har ikke forklart at verden er avgrenset, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Er det da så at verden er uendelig, Mester? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" *Jeg har ikke forklart at verden er uendelig, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." *Men si meg, Mester, er kropp og sjel det samme? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" "Jeg har ikke forklart at kropp og sjel er det samme, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Er da kroppen en ting og sjelen en annen, Mester? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" "Jeg har ikke forklart at kroppen er en ting og sjelen en annen, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." *Men si meg, Mester, en som er kommet fram, eksisterer han etter døden? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" *Jeg har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Er det da så at en som er kommet fram, ikke eksisterer etter døden? Er det

dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" *Jeg har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Er det da så at en som er kommet fram, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" *Jeg har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Er det da så at en som er kommet fram, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden? Er det dette som er sannheten, slik at alt annet er feil?" "Jeg har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, og at dette skulle være sannheten slik at alt annet er feil, Potthapåda." "Hvorfor har du ikke forklart noe om disse tingene, Mester?" "Fordi det ikke er nyttig, Potthapåda, og fordi det ikke har noe med den sanne virkelighet eller med den høyeste trening å gjøre. Det fører ikke til at tankene faller til ro, og heller ikke til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning eller nibbana. Derfor har jeg ikke forklart noe om dette." *Hva er du har forklart da, Mester?" *Jeg har forklart at "Dette er lidelse," Potthapåda. Jeg har forklart at 'Dette er lidelsens opphav,' at Dette er lidelsens opphør,' og at 'Dette er veien som fører til lidelsens opphør.' Det er dette jeg har forklart." *Hvorfor er det dette du har forklart, Mester?" "Fordi det er dette som er nyttig, Potthapåda, og fordi dette har med den sanne virkelighet og med den høyeste trening å gjøre. Det fører til at tankene faller til ro, og det fører til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning og lindring. Det er derfor jeg har forklart det." "Slik er det, Mester! Slik er det, du lykkelige! Gjør nå som det passer deg best, Mester." Så reiste Mesteren seg fra plassen sin og gikk. Straks etter at han hadde gått,

samlet de andre vandrerne seg rundt Potthapåda og var på ham med spott og hånsord: *Samme hva filosofen Gotama sier så er visst denne Potthapåda enig og jatter med ham: *Slik er det, Mester! Slik er det, du lykkelige!” Men vi kunne ikke høre at han hadde noe som helst å si om disse spørsmålene om hvorvidt verden er evig eller ikke, om verden er avgrenset eller uendelig, om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen, eller om den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden eller ikke, om han både eksisterer og ikke eksisterer, eller om han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden!” Potthapåda svarte: *Jeg kunne heller ikke høre at filosofen Gotama hadde noe å si om disse spørsmålene, mine herrer. Men Gotama legger fram en sann, virkelighetsnær og realistisk vei som tar utgangspunkt i det som er virkelig og som fører fram til det som er virkelig. Hvorfor i all verden skulle ikke et tenkende menneske som jeg være fornøyd og rose de gode uttalelsene hans, når han legger fram en sann, virkelighetsnær og realistisk vei som tar utgangspunkt i det som er virkelig og som fører fram til det som er virkelig?” Et par dager senere kom Citta, elefanttrenerens sønn, og vandreren Potthapåda bort til Mesteren. Citta hilste med respekt og satte seg ned. Potthapada hilste og utvekslet noen høflighetsfraser med Mesteren før han satte seg ned ved siden av ham. Da de hadde satt seg, fortalte Potthapada hvordan de andre vandrerne hadde spottet ham, og hvordan han selv hadde svart dem. *Alle disse vandrerne er blinde, Potthapåda, og kan ikke se. Du er den eneste av dem som kan se. Det er noen ting jeg regner som viktige, Potthapåda, men andre ting regner jeg som uviktige. Og hva er det jeg regner som uviktig? Jo, det er spørsmålene om hvorvidt verden er evig eller ikke, om verden er avgrenset eller uendelig, om kropp og sjel er det samme eller om kroppen er en ting og sjelen en annen, eller om den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden eller ikke, om han både eksisterer og ikke eksisterer, eller om han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Og hvorfor regner jeg disse spørsmålene som uviktige? Fordi de ikke er nyttige, Potthapada, og fordi de ikke har noe med den sanne virkelighet eller med den høyeste trening å gjøre. De fører ikke til at tankene faller til ro, og heller ikke til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning eller nibbana. Derfor regner jeg disse spørsmålene som uviktige. Men hva er det jeg regner som viktig? Lidelse, lidelsens opphav, lidelsens opphør og veien som fører til lidelsens opphør — dette regner jeg som viktig. Og hvorfor? Fordi det er nyttig, Potthapada, og fordi det har med den sanne virkelighet og med den høyeste trening å gjøre. Det fører til at tankene faller til ro, og det fører til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning og nibbana. Derfor regner jeg dette som viktig, Potthapada. Det er noen filosofer og brahmaner som mener at selvet beholder alle sine evner og opplever fullkommen lykke etter døden. Jeg gikk bort til dem og spurte om det var sant at de mente dette, og det svarte de ja til. Da spurte jeg dem om de selv følte at de levde i en verden av fullkommen lykke. Det svarte de nei til. Og da jeg spurte om de var i stand til å oppleve den fullkomne lykke bare så mye som en dag eller en natt, eller bare en halv dag eller en halv natt, så svarte de også nei. Da spurte jeg dem om de kjente til noen vei eller metode til å virkeliggjøre en fullkomment lykkelig verden. Igjen svarte de nei. Og det samme svarte de da jeg spurte om kanskje en eller annen gud hadde forkynt eller åpenbart for dem hvordan de skulle forholde seg for å kunne nå fram til en verden av fullkommen lykke. Hva synes du om dette, Potthapada? Når det er slik, synes du ikke disse filosofene og brahmanene uttalte seg temmelig tåpelig? Det er som om en mann skulle si: "Jeg vil bare ha den vakreste piken i landet, det er henne jeg elsker!" Men hvis noen spurte om han visste hvem som var vakrest i landet, om det var en adelspike, en brahmanerpике, en borgerpike eller en arbeiderpike han elsket og ville ha, — da måtte han svare nei, det visste han ikke. Og hvis noen spurte om han visste hva den vakreste piken i landet het og hvilken familie

hun var av, om hun var høy eller middels høy eller liten, om hun var sort eller brun eller lys i huden, eller hvilken by eller landsby hun bodde i, — da måtte han svare nei, det visste han ikke. Og hvis noen da sa til ham: *Hun som du elsker og vil ha, det er altså en som du verken kjenner eller har sett?”, — da måtte han svare ja til det. Hva synes du om dette, Potthapåda? Når det er slik, synes du ikke denne mannen uttalte seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Mannen i dette eksemplet uttalte seg temmelig tåpelig.” *Nettopp, Potthapåda, og det samme er tilfelle med de filosofene og brahmanene jeg nettopp fortalte deg om. Hva synes du om dem, Potthapåda, synes du ikke de uttalte seg temmelig tåpelig i den saken jeg fortalte om?” *Jo, det er sikkert, Mester. Disse filosofene og brahmanene uttalte seg temmelig tåpelig i den saken.” *Det er som om en mann skulle gi seg til å bygge ei takterrassetrapp midt i et veikryss, Potthapåda. Og hvis noen spurte ham om han visste hvor den lå, den takterrassen som han bygde trapp til, — om den lå i øst, vest, nord eller syd eller om den var høy, lav eller middels høy, — da måtte han svare nei, det visste han ikke. Og hvis noen da sa til ham: 'Den takterrassen du bygger trapp til, det er altså en som du verken ser eller kjenner noe til?’ — så måtte han svare ja til det. Hva synes du om dette, Potthapåda? Når det er slik, synes du ikke denne mannen uttalte seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Mannen i dette eksemplet uttalte seg temmelig tåpelig.” *Nettopp, Potthapåda, og det samme er tilfelle med de filosofene og brahmanene som mener at selvet beholder alle sine evner og opplever fullkommen lykke etter døden. De innrømmer jo selv at de ikke lever i en verden av fullkommen lykke, og at de selv ikke var i stand til å oppleve den fullkomne lykke bare så mye som en halv dag. Og de innrømmer også at de ikke kjenner noen vei eller metode til å virkeliggjøre en fullkomment lykkelig verden, og at ingen gud har forkynt eller åpenbart for dem hvordan de skal forholde seg for å kunne nå fram til en verden av

fullkommen lykke. Hva synes du om dette, Potthapåda? Når det er slik, synes du ikke disse filosofene og brahmanene uttalte seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, uttalte disse filosofene og brahmanene seg temmelig tåpelig.” *Det er tre slags forestillinger om et selv, Potthapåda: forestillingen om et fysisk selv, forestillingen om et psykisk selv og forestillingen om et formløst selv. Og hva menes med forestillingen om et fysisk selv, Potthapåda? Man forestiller seg at det har form, er sammensatt av de fire grunnelementer og ernærer seg av fast føde, slik er forestillingen om et fysisk selv. Og hva menes med forestillingen om et psykisk selv? Man forestiller seg at det har form, består av ren tanke og har sine sanser og evner i behold, slik er forestillingen om et psykisk selv. Og hva menes med forestillingen om selvets formløse plan? Man forestiller seg at det er uten form og består kun av idéer, slik er forestillingen om et formløst selv. Jeg viser hvordan man kan slippe taket i forestillingen om et fysisk selv, Potthapåda, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene. De oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og det de har erkjent tar de konsekvensene av. Nå kan det hende du tenker som så, Potthapåda, at selv om du greier å svekke de negative sidene av din personlighet og styrker de positive sidene og oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, slik at du tar konsekvensene av din erkjennelse, så kan livet likevel være ulykkelig. Men slik skal du ikke se det, Potthapåda. De negative sidene blir svekket, de positive blir styrket, du oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, slik at du tar konsekvensene av din erkjennelse. Da oppstår det glede, fryd, sinnsro, oppmerksomhet og klar forståelse, og livet blir lykkelig. Jeg viser hvordan man kan slippe taket i forestillingen om et psykisk selv også, Potthapåda, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene. De oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og det de har erkjent tar de konsekvensene av.

Nå

kan det hende du tenker som så, Potthapåda, at selv om du greier å svekke de negative sidene av din personlighet og styrker de positive sidene og oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, slik at du tar konsekvensene av din erkjennelse, så kan livet likevel være ulykkelig. Men slik skal du ikke se det, Potthapåda. De negative sidene blir svekket, de positive blir styrket, du oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, slik at du tar konsekvensene av din erkjennelse. Da oppstår det glede, fryd, sinnsro, oppmerksomhet og klar forståelse, og livet blir lykkelig. Jeg viser hvordan man kan slippe taket i forestillingen om et formløst selv også, Potthapåda, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene. De oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og det de har erkjent tar de konsekvensene av. Nå kan det hende du tenker som så, Potthapåda, at selv om du greier å svekke de negative sidene av din personlighet og styrker de positive sidene og oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, slik at du tar konsekvensene av din erkjennelse, så kan livet likevel være ulykkelig. Men slik skal du ikke se det, Potthapåda. De negative sidene blir svekket, de positive blir styrket, du oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, slik at du tar konsekvensene av din erkjennelse. Da oppstår det glede, fryd, sinnsro, oppmerksomhet og klar forståelse, og livet blir lykkelig. Hvis noen skulle spørre oss hva disse forestillingene om et fysisk selv er, de som jeg viser hvordan man kan slippe taket i, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene, og slik at de oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og tar konsekvensene av det de har erkjent, — da svarer vi at det er nettopp disse forestillingene om et fysisk selv, de som jeg viser hvordan man kan slippe taket i, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene, og slik at de oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og tar konsekvensene av det de har erkjent. Og hvis noen skulle spørre oss hva disse forestillingene om et psykisk eller et

formløst selv er, de som jeg viser hvordan man kan slippe taket i, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene, og slik at de oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og tar konsekvensene av det de har erkjent, — da svarer vi at det er nettopp disse forestillingene om et psykisk eller et formløst selv, de som jeg viser hvordan man kan slippe taket i, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene, og slik at de oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og tar konsekvensene av det de har erkjent. Hva synes du om dette, Potthapåda? Når det er slik, synes du ikke disse uttalelsene er velbegrunnet?” *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, er disse uttalelsene velbegrunnet.”

*Det er som om en mann skulle stå rett nedenfor en takterrasse og bygge ei trapp opp til den, Potthapåda. Hvis noen da spurte ham om han visste hvor den lå, den takterrassen som han bygde trapp til, — om den lå i øst, vest, nord eller syd eller om den var høy, lav eller middels høy, — da kunne han svare: "Her er den, min venn! Jeg står jo rett nedenfor den takterrassen jeg bygger trapp til." Hva synes du om dette, Potthapåda? Når det er slik, synes du ikke denne mannen uttaler seg med god grunn?” *Jo, det er sikkert, Mester. Mannen i dette eksemplet uttaler seg med god grunn.” *Nettopp, Potthapåda. Og hvis noen skulle spørre oss hva disse forestillingene om et fysisk, et psykisk eller et formløst selv er, de som jeg viser hvordan man kan slippe taket i, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene, og slik at de oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende visdom, og tar konsekvensene av det de har erkjent, — da svarer vi at det er nettopp disse forestillingene om et fysisk, et psykisk eller et formløst selv, de som jeg viser hvordan man kan slippe taket i, slik at de som greier dette får svekket de negative sidene av sin personlighet samtidig som de styrker de positive sidene, og slik at de oppnår en direkte innsikt i den store og foredlende

visdom, og tar konsekvensene av det de har erkjent. Hva synes du om dette, Potthapåda? Når det er slik, synes du ikke disse uttalelsene er velbegrunnet?” *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, er disse uttalelsene velbegrunnet.” Da dette var sagt, vendte Citta, elefanttrenerens sønn, seg til Mesteren og sa: *Når man forestiller seg selvet som fysisk, da mener man at forestillingene om at selvet skulle være psykisk eller formløst, er feil, Mester. Da mener man at sannheten er at selvet er fysisk. Når man forestiller seg selvet som psykisk, da mener man at forestillingene om at selvet skulle være fysisk eller formløst, er feil, Mester. Da mener man at sannheten er at selvet er psykisk. Og når man forestiller seg selvet som formløst, da mener man at forestillingene om at selvet skulle være fysisk eller psykisk, er feil, Mester. Da mener man at sannheten er at selvet er formløst.” *Når man forestiller seg selvet som fysisk, da sier man verken at det er psykisk eller formløst, Citta. Da sier man at det er fysisk. Når man forestiller seg selvet som psykisk, da sier man verken at det er fysisk eller formløst, Citta. Da sier man at det er psykisk. Og når man forestiller seg selvet som formløst, da sier man verken at det er fysisk eller psykisk, Citta. Da sier man at det er formløst. Hvis noen skulle spørre deg om du eksisterte før i tiden eller ikke, om du kommer til å eksistere i framtiden eller ikke, eller om du eksisterer nå eller ikke, — hva ville du svare til det, Citta?” *Da ville jeg svare at jeg eksisterte før i tiden, jeg var ikke uten eksistens. Jeg kommer til å eksistere i framtiden, jeg kommer ikke til å bli uten eksistens. Og jeg eksisterer nå, jeg er ikke uten eksistens.” *Men hvis nå noen spurte deg om de forestillingene om et selv du hadde før i tiden var ditt sanne selv, slik at nåtid og framtid ikke er virkelige, — eller om de forestillingene om et selv du kommer til å ha i framtiden er ditt sanne selv, slik at nåtid og fortid ikke er virkelige, — eller om de forestillingene om et selv du har nå er ditt sanne selv, slik at fortid og framtid ikke er virkelige, — hva ville du svare da, Citta?” *Da ville jeg svare at jeg opplevde de forestillingene om et selv jeg hadde før i tiden som mitt sanne selv akkurat da, slik at nåtid og framtid ikke var

virkelige, de forestillingene om et selv jeg kommer til å ha i framtiden kommer jeg til å oppleve som mitt sanne selv akkurat da, slik at nåtid og fortid ikke blir virkelige, og de forestillingene om et selv jeg har nå opplever jeg som mitt sanne selv akkurat nå, slik at fortid og framtid er ikke virkelige.” *Nettopp, Citta. Og når man forestiller seg selvet som fysisk, da sier man verken at det er psykisk eller formløst. Da sier man at det er fysisk. Når man forestiller seg selvet som psykisk, da sier man verken at det er fysisk eller formløst, da sier man at det er psykisk. Og når man forestiller seg selvet som formløst, da sier man verken at det er fysisk eller psykisk, Citta. Da sier man at det er formløst. Det er som når vi har melket kua, Citta. Av melka blir det fløte og av fløten blir det smør. Når det er melk blir det ikke kalt fløte eller smør. Akkurat da blir det kalt melk. Når det er fløte sier vi ikke at det er melk eller smør. Akkurat da sier vi det er fløte. Og når det er smør sier vi ikke at det er melk eller fløte. Akkurat da sier vi at det er smør. Slik er det også med selvet, Citta. Når man forestiller seg selvet som fysisk, da sier man verken at det er psykisk eller formløst. Da sier man at det er fysisk. Når man forestiller seg selvet som psykisk, da sier man verken at det er fysisk eller formløst, Citta. Da sier man at det er psykisk. Og når man forestiller seg selvet som formløst, da sier man verken at det er fysisk eller psykisk, Citta. Da sier man at det er formløst. Det er slik folk pleier å si det, Citta. Dette er vanlige uttrykk og normal språkbruk som den som har kommet fram også gjør bruk av, uten å henge seg opp i den.” Da dette var sagt, sa vandreren Potthapāda: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.” Men Citta, elefanttrenerens sønn, sa: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet,

eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefelleskapet. La meg få utgang og opptak av deg, Mester.” Citta fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Citta seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Citta en av de ærverdige.

10. Samtalen med Subha Subhasutta Innledning Det er lite nytt å finne i denne teksten. Munkelivserien blir gjentatt, men denne gangen delt i moral (s71a), konsentrasjon (samādhī) og visdom (paññā). Det vil si at konsentrasjon inntar den plass som fullkommengjørelsen av sinnet hadde i tekst 8, men i praksis er disse betegnelsene synonyme. Interessant er det også å merke seg at dette er en av de få tekstene som ikke er tillagt Buddha selv. Tidspunktet for samtalen er lagt til etter Buddhas bortgang (parinibbāna), og hovedpersonen Ānanda, en av Buddhas nærmeste elever, gir et retrospektivt overblikk over de faktorene som bidro til buddhismens suksess. Dette gjør han nettopp i form av munkelivserien. Kan dette muligens bety at denne *munkelivserien” nettopp var den måten Ānanda foretrakk å legge fram Buddhas lære på? Det er vanskelig å svare et definitivt ja eller nei på dette, men hvis vi undersøker og sammenlikner med andre tekster som Ānanda skal ha uttalt etter Mesterens død, finner vi at disse også til dels følger samme mønster. I Atthakanagarasutta (MN 52) snakker han om de sju meditasjonstilstander og de fire høyverdige holdninger (brahmavihāra). I Gopakamoggallanasutta (MN 108) snakker han bl.a. om moral, nøyksomhet, de fire meditasjonstilstander, paranormale ferdigheter og utsletting av sinnets forurensninger. Alle disse temaene står sentralt også i dette bindet.

Samtalen med Subha Slik har jeg hørt det: Ikke lenge etter at Mesteren var sluknet for godt, bodde Ānanda i Anāthapindikāsa park Jetalund ved Savatthi. Samtidig var den unge brahmanen Subha, Todeyyas sønn, også 1 Savatthi i forbindelse med et eller annet gjøremål. Da sa Subha til en annen ung brahman: *Kan du ikke gå bort til filosofen Ananda og hilse ham fra meg. Spør hvordan det står til med ham, om han er ved god helse og har det bra, og si at det hadde vært fint om han ville være så vennlig å komme og besøke meg.” *Ja vel,” sa den andre brahmanen. Han gikk til Ānanda og hilste høflig på ham. Så overbrakte han hilsenen og invitasjonen fra Subha, slik han var bedt om å gjøre. Da han hadde sagt dette, svarte Ānanda: *Det passer dårlig nå, for jeg har nettopp tatt medisinen min. Men kanskje jeg kan komme i morgen, hvis det passer slik og jeg får tid.” Den unge mannen reiste seg og gikk tilbake til Subha. Han fortalte hva Ānanda hadde sagt, og la til: *Men jeg fikk da i alle fall Ānanda til å love at han skulle komme i morgen, hvis han kan.” Da natten var omme og det ble morgen, kledde Ānanda på seg, tok kappe og bolle, og ga seg på vei til Subhas bolig, sammen med sin hjelpegutt Cetaka. Da han kom fram, satte han seg på den sitteplassen som var gjort klar for ham. Den unge brahmanen Subha gikk bort og hilste høflig på Ānanda, og satte seg ved siden av ham. Da de begge hadde satt seg, sa Subha: *Du var jo Gotamas personlige tjener, Ānanda, og du var sammen med ham og fulgte ham i mange år. Du vet sikkert hvilken undervisning han pleide å gi, som gjorde at så mange mennesker gjerne kom til ham og ble hos ham. Hvilken

undervisning pleide han å gi, Ånanda?” *Mesteren pleide å undervise i tre hovedemner, og det var denne undervisningen som gjorde at så mange mennesker gjerne kom til ham og ble hos ham. Hvilke tre hovedemner? Det var moral, konsentrasjon og visdom. Det var disse tre hovedemnene Mesteren pleide å undervise i, og det var denne undervisningen som gjorde at så mange mennesker gjerne kom til ham og ble hos ham.” «Hva gikk Gotamas moralundervisning ut på, Ånanda? "Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester.. Han forstår denne verden til fullkommenhet, med alle dens engler, djevler, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og alt som finnes for øvrig, — og det som han selv har realisert, meddeler han til andre. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold. Og han forklarer det rene, opphøyde liv. Så kommer en husherre eller sønnen hans... (Videre som i Munkelivets frukter.) Når en munk således har fullkommen moral, unge brahman, da frykter han intet fra noe hold, for han er beskyttet av sin moral. Det er som når en lovlig innsatt fyrste har slått ned alle sine motstandere. Da frykter han intet fra noe hold, for han er uten fiender. Slik er det også når en munk har fullkommen moral, unge brahman. Da frykter han intet fra noe hold, for han er beskyttet av sin moral. Og når han har oppnådd slike edle moralske trekk, opplever han en indre lykke som ingen kan klandre. På denne måten har en munk fullkommen moral, unge brahman. Dette er den morallæren Mesteren pleide å undervise i, og det var denne undervisningen som gjorde at så mange mennesker gjerne kom til ham og ble hos ham. Men ennå er det mer som bør gjøres.” *Bra, Ånanda! Utmerket, Ånanda! Denne edle morallæren er sannelig fullkommen og uklanderlig! En slik fullkommen og edel morallære har jeg ikke sett

hos noen andre filosofer eller brahmaner enn hos dere. Og hvis noen andre filosofer eller brahmaner skulle finne at de hadde oppnådd en slik edel og fullkommen moral, så ville de nok være fornøyd og si at dette holder, nå har vi gjort nok, nå har vi nådd målet, nå trenger vi ikke gjøre noe mer! Men du, Ananda, sier at det ennå er mer som bør gjøres! Men hva gikk Gotamas konsentrasjonsundervisning ut på, Ananda?” *Hvordan vokter en munk sine sanseporter, unge brahman? Når en munk ser en synlig form med øyet sitt, unge brahman, griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som hat og begjær kan komme til å influere på en som ikke vokter på synssansen sin, går han inn for å passe på den. Han vokter synssansen sin vel, og passer godt på. Og likedan når han hører en lyd med øret sitt, eller fornemmer en duft med nesa, eller kjenner en smak på tunga, eller føler en berøring mot kroppen, eller når han fornemmer en ide med sinnet, da griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som hat og begjær kan komme til å influere på en som ikke vokter på sinnets sans, går han inn for å passe på den. Han vokter sinnets sans vel, og passer godt på. Og når han har oppnådd en slik sansekontroll, opplever han en indre ublandet lykke. På denne måten vokter en munk sine sanseporter, unge brahman. Og hvordan er en munk oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, unge brahman? Når en munk går fram og tilbake, unge brahman, så gjør han dette med klar forståelse. Når han ser på noe eller ser seg omkring, gjør han dette med klar forståelse. Når han bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør han dette med klar forståelse. Når han er iført sine kapper og bærer matbollen sin, gjør han dette med klar forståelse. Når han spiser, drikker, tygger og smaker, gjør han dette med klar forståelse. Når han tømmer seg for avføring og urin, gjør han dette med klar forståelse. Uansett om han går, står, sitter, sovner, våkner, taler eller tier, så gjør han dette med klar forståelse. På denne måten er en munk oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse, unge brahman.

Og hvordan lever en munk i nøysomhet, unge brahman? En munk er fornøyd, unge brahman, med så mye klær som er nødvendig for å beskytte kroppen, og med så mye mat som er nødvendig for at magen skal fungere skikkelig. Det han eier kan han ta med seg hvor han går og står, akkurat som en fugl tar med seg vingene sine hvor den enn flyr, unge brahman. Slik er altså en munk fornøyd med så mye klær som er nødvendig for å beskytte kroppen, og med så mye mat som er nødvendig for at magen skal fungere skikkelig. Det han eier kan han ta med seg hvor han går og står. På den måten lever en munk i nøysomhet, unge brahman. Når han har utviklet denne edle moralske karakter og denne edle sansekontrollen, når han har utviklet en slik edel oppmerksomhet og klar forståelse, og når han lever slik i edel nøysomhet, — da finner han seg et ensomt sted å bo, så som i villmarken, under et tre, på fjellet, i en stille dal, i en grotte, på en gravplass, i skogen, det fri eller på en haug med strå. Når han er kommet tilbake fra almisserunden og er ferdig med å spise, setter han seg ned med korslagte bein og kroppen rak, med våken oppmerksomhet. Han legger bort all grådighet etter verdslige goder og lever uten grådighet i tankene, han renser sinnet for all grådighet. Han legger bort alt hat og motvilje og lever uten motvilje i sinnet, med omtanke for alle levende veseners vel, — han renser sinnet for alt hat og motvilje. Han legger bort all sløvhhet og treghet, og lever uten sløvhhet og treghet. Han er åpen for inntrykk, har oppmerksomhet og klar forståelse, og renser sinnet for sløvhhet og treghet. Han legger bort rastløshet og bekymringer og lever uten indre uro. Med sinnet fylt av fred renser han det for rastløshet og bekymringer. Han kvitter seg med all forvirring og lever med all uvisshet overvunnet. Han er ikke lenger i villrede om hva som er godt, og han renser sinnet for all forvirring. (Videre som i Munkelivets frukter.) Når han således ser hvordan disse fem hindringene blir borte fra hans indre, blir han tilfreds. Den som er tilfreds finner glede, og den som har glede i sinnet, får ro i kroppen. Den som har ro i kroppen føler velvære, og den som føler velvære får samlet tankene. Han isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn

i den første ... andre ... tredje ... fjerde meditasjonstilstand, ... (Videre som i Munkelivets frukter.) Slik er den konsentrasjonen han har. Dette er den konsentrasjonslæren Mesteren pleide å undervise i, og det var denne undervisningen som gjorde at så mange mennesker gjerne kom til ham og ble hos ham. Men ennå er det mer som bør gjøres." *Bra, Ānanda! Utmerket, Ānanda! Denne edle konsentrasjonslæren er sannelig fullkommen, det er jo ikke noe som mangler! En slik fullkommen og edel konsentrasjonslære har jeg ikke sett hos noen andre filosofer eller brahmaner enn hos dere. Og hvis noen andre filosofer eller brahmaner skulle finne at de hadde oppnådd en slik edel og fullkommen konsentrasjon, så ville de nok være fornøyd og si at dette holder, nå har vi gjort nok, nå har vi nådd målet, nå trenger vi ikke gjøre noe mer! Men du, Ananda, sier at det ennå er mer som bør gjøres! Men hva gikk Gotamas visdomsundervisning ut på, Ananda?" *Nå som sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. Og dette merker han seg: 'Denne kroppen min har form og består av de fire grunnelementene. Den er avlet av far og mor og opprettholdt av ris og melk. Den er underlagt forandringens, forfallets, forråtnelsens, ødeleggelsens og oppløsningens lov. Men bevisstheten min er basert på nettopp denne kroppen, og er avhengig av den.' (Videre som i Munkelivets frukter.) Og når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, — så anvender han dette sinnet og retter det mot kunnskapen om hvordan sinnets forurensninger kan utslettes. Han merker seg det som det er: Dette er lidelse. Han merker seg det som det er: Dette er lidelsens opphav. Han merker seg det som det er: Dette er lidelsens opphør. Han merker seg det som det er: Dette er veien til lidelsens opphør. Han merker seg det som det er: Dette er sinnets forurensninger. Han merker

seg det som det er: Dette er opphavet til sinnets forurensninger. Han merker seg det som det er: Dette er sinnsforurensningenes opphør. Han merker seg det som det er: Dette er veien til sinnsforurensningenes opphør. Når han vet og ser dette, blir sinnet hans befridd fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Slik er den visdommen han har. Dette er den visdomslæren Mesteren pleide å undervise i, og det var denne undervisningen som gjorde at så mange mennesker gjerne kom til ham og ble hos ham. Og da er det ikke noe mer som skal gjøres.” *Bra, Ānanda! Utmerket, Ānanda! Denne edle visdomslæren er sannelig fullkommen, det er jo ikke noe som mangler! En slik fullkommen og edel visdomslære har jeg ikke sett hos noen andre filosofer eller brahmaner enn hos dere. Og da er det ikke noe mer som skal gjøres. Utmerket, Ānanda, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Ananda. Nå tar jeg tilflukt til Mesteren Gotama, til hans lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Ananda, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.

11. Samtalen med Kevaddha Kevaddhasutta Innledning I Tipitaka finnes det også beretninger om fenomener som mange vil kalle paranormale eller overnaturlige. Andre kaller det undre eller mirakler. I andre religioner ser man gjerne slike fenomener som tegn på en høyere makts inngripen, og det betraktes som sannhetsbevis for den ene eller den andre lære. Men i buddhismen (og her snakker vi om "palibuddhismen") betraktes ikke disse fenomenene som *overnaturlige". De ses tvertimot som utslag av naturlige evner i mennesket, evner som kan opptre spontant hos noen få, men som hvem som helst kan trene opp gjennom spesielle meditasjonsmetoder. Man kan beundre den *håndverksmessige" ekspertise som paranormale virtuoser kan utvise, og man kan ha respekt for den åndelige trening som ligger bak slike ferdigheter. Men paranormal virtuositet regnes ikke som sannhetsbevis for noe annet enn nettopp paranormal virtuositet. En annen ting er at den maktfølelsen som paranormale ferdigheter lett kan gi, kan virke ødeleggende på et svakt sinn. Derfor er det mange læremestere som advarer mot å ønske seg slike evner. Som vi ser i denne teksten, mente Buddha at sannheten må kunne stå på egne bein. Læren, undervisningen, får være under godt nok. Han nektet å benytte seg av paranormale PR-framstøt for å vinne tilhengere, og slike billige knep som f.eks. å gå på vannet, hadde han bare forakt til overs for. Denne opprinnelige holdningen overfor mirakler o.l. ble glemt i mange senere skoler, — enkelte mahāyāna-tekster er så fulle av mirakuløse innslag at det kan være vanskelig å oppdage de fundamentalt buddhistiske lære-elementene inne mellom alt glitteret! Men det er interessant å se at zen-skolen i Kina og Japan tok vare på dette element fra den tidligste buddhismen. Det fortelles at en shinshu-prest utfordret en zen-mester, og sa: "Grunnleggeren av vår sekt kunne utrette så store mirakler at når

han sto på den ene elvebredden og tjeneren hans sto på den andre bredden med et papir i handa, kunne han skrive Amidas hellige navn på papiret, gjennom lufta! Kan du gjøre noe slikt?" Zen-mesteren svarte ubekymret: "Det kan godt hende at din rev av en lærer kunne få til det knepet der, men slik er ikke zen. Mitt under er at når jeg er sulten så spiser jeg, og når jeg er trett, går jeg og legger meg." Munkelivserien fungerer her som en nærmere beskrivelse av undervisningsunderet. Videre forteller Buddha anekdoten om munken som fór til himmels for å få svar på et vanskelig spørsmål. Noen har hevdet at denne fortellingen virker nokså tilfeldig påhengt, men ser vi den som illustrasjon på hvor lite hjelp det er i paranormale ferdigheter og overnaturlige vesener til å løse de dypere eksistensielle spørsmål, henger historien så godt sammen med tekstens hovedtema at det ikke skulle være noe i veien for at den kan være original. Denne historien om munken som blir sendt fra det ene "departementskontoret" til det neste opp gjennom hele det himmelske byråkratiet, og som munner ut i den kostelige scenen hvor Brahma tross desperate forsøk på å bevare fasaden likevel må innrømme sin uvitenhet, bærer umiskjennelig preg av Buddhas stillferdige ironi og underfundige form for humor. Historien har så sterkt eventyr-preg, at det var uhyre fristende å oversette Brahma, den høyeste gud, som Vårherre i denne sammenhengen (noe jeg da også gjorde i den første utgaven av disse tekstene), og for en oversetter var det heller ikke lett å stå imot fristelsen til å bemanne de himmelske kontorene med St. Peter og erkeengelen Gabriel! Men spøk til side. Historien har også et didaktisk formål. Det har vært sagt at skal du omvende et folk må du først omvende dets guder, og dette har i stor utstrekning vært buddhismens metode opp gjennom historien. Fra historien om kong Olav og Dale-Gudbrand vet vi at andre misjonerende religioner til tider har valgt å gå hardere fram, og omvender heller folket ved å knuse dets guder (og gjerne også deres tilhengere!). Og ved sin omformulering av munkens spørsmål antyder Buddha at ren fysikk, eller naturvitenskap, først blir meningsfylt når den settes i relasjon til bevisstheten, til den bevisste iakttager. Ved slik å sette mennesket i sentrum, foregriper han også temaer i vår tids vitenskaps- og samfunnsdebatt. Men dette er

tanker leseren kan videreføre selv.

Samtalen med Kevaddha 1. Om undere Slik har jeg hørt det: En gang holdt Mesteren til i Påvårikas mangolund ved Nalanda. Da kom den unge borgeren Kevaddha bort til ham. Han hilste høflig på Mesteren og satte seg ned ved siden av ham. Da han hadde satt seg, sa han: *Denne byen er velstående og rik på folk og gods, Mester, — og det er mange her som har tiltro til deg. Det hadde vært fint om du ville utnevne en munk med overmenneskelige evner til å utføre paranormale undere. Da ville folk her i Nålanda få enda større tiltro til deg, Mester.” Mesteren svarte: *Jeg lærer ikke opp munkene mine til å gå og gjøre undere for hvitkledde borgere, Kevaddha.” Kevaddha sa: *Jeg mener ikke å motsi deg, Mester, men denne byen er velstående og rik på folk og gods, og det er mange her som har tiltro til deg. Det hadde vært fint om du ville utnevne en munk med overmenneskelige evner til å utføre paranormale undere. Da ville folk her i Nalanda få enda større tiltro til deg, Mester.” Mesteren gjentok: *Jeg lærer ikke opp munkene mine til å gå og gjøre undere for hvitkledde borgere, Kevaddha.” Men Kevaddha gjentok forslaget sitt: *Jeg mener ikke å motsi deg, Mester, men denne byen er velstående og rik på folk og gods, og det er mange her som har tiltro til deg. Det hadde vært fint om du ville utnevne en munk med overmenneskelige evner til å utføre paranormale undere. Da ville folk her i Nalanda få enda større tiltro til deg, Mester.” *Det finnes tre slags undere som jeg kjenner og kan utføre selv, og som jeg

kan lære bort til andre, Kevaddha. Hvilke tre? Det er paranormale undere, tankelesningsundere og undervisningsunderet. Og hva er så paranormale undere, Kevaddha? Det er slike paranormale ferdigheter som en munk kan lære å mestre: Fra å være en gjør han seg til mange, og fra å være mange gjør han seg til en. Han gjør seg usynlig og kommer til syne igjen. Han går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Han dykker ned i jorda og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Han går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes han gjennom lufta som fuglen på vingene. Han berører og stryker over sola og månen med handa si, enda så mektige og veldige de er, og han ferdes i sitt legeme helt opp til Brahmas verden. En troende og overbevist person som ser dette, går til en skeptiker som ikke er overbevist, og sier: *Det er fantastisk, du! Det er virkelig enestående å se hvor kraftfull og mektig denne filosofen er! Jeg så at fra å være en gjorde han seg til mange, Osv.” Men da kan det hende at skeptikeren som ikke er overbevist, svarer: *Ja, det finnes jo et fag som kalles magi. Det er vel det han benytter seg av.” Hva mener du, Kevaddha? Kan det hende at en skeptiker som ikke er overbevist, sier dette til den troende, til han som er overbevist?” *Ja, det kan nok hende, Mester.” *Når jeg ser ulempene ved slike paranormale undere, skammer jeg meg over dem, Kevaddha, og jeg føler bare vemmelse og avsky for dem. Hva er så tankelesningsundere, Kevaddha? Det er når en munk kan si hva en annen person tenker eller mener, — når han kan beskrive hva som er i deres sinn og tanker: "Nå tenker du på det og nå tenker du på det.” En troende og overbevist person som ser dette, går til en skeptiker som ikke er overbevist, og sier: *Det er fantastisk, du! Det er virkelig enestående å se hvor kraftfull og mektig denne filosofen er! Jeg så at han kunne si hva en annen person tenkte!” Men da kan det hende at skeptikeren som ikke er overbevist, svarer: *Ja, det finnes jo et fag som kalles tankelesning. Det er vel det han benytter seg av.”

Hva mener du, Kevaddha? Kan det hende at en skeptiker som ikke er overbevist, sier dette til den troende, til han som er overbevist?” *Ja, det kan nok hende, Mester.” *Når jeg ser ulempene ved slike tankelesnings-undere, skammer jeg meg over dem, Kevaddha, og jeg føler bare vemmelse og avsky for dem. Hva er så undervisningsunderet, Kevaddha? Det er når en munk gir undervisning i hvordan man bør tenke og hvordan man ikke bør tenke, hva man bør ha i tankene og hva man ikke bør ha i tankene, og hva man bør vise fra seg og hva man bør ta vare på. Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden, Kevaddha. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. (Videre som i Munkelivets frukter.) Dette kalles undervisningsunderet, Kevaddha. Han går inn i den første ... andre ... tredje ... fjerde meditasjonstilstand, ... (Videre som i Munkelivets frukter.) Dette er også en del av undervisningsunderet, Kevaddha. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. (Videre som i Munkelivets frukter.) Dette er også en del av undervisningsunderet, Kevaddha. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette er også en del av undervisningsunderet, Kevaddha. Så dette er altså de tre slags undere som jeg kjenner og kan utføre selv, og som jeg kan lære bort til andre. 2. Munken som besøkte Brahma Det var en gang en munk her i denne forsamlingen, Kevaddha, som søkte svar på

dette spørsmålet: De fire grunnegenskapene er jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen, — men hvor kan disse forsvinne uten å etterlate seg spor? Han gikk inn i en så dyp konsentrasjon at han i sitt konsentrerte sinn kom fram dit hvor gudene ferdes. Først gikk han bort til bort til gudene i de fire store kongenes følge, og stilte dem dette spørsmålet: *Hør her, mine venner. Kan dere si meg hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor?” *Nei, det vet vi ikke,” svarte disse gudene. *’Men kongene over de fire verdenshjørner er større og mektigere enn vi. De vet nok svaret.” Så gikk munken bort til kongene over de fire verdenshjørner og spurte: *Hør her, mine venner. Kan dere si meg hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor?” *Nei, det vet vi ikke,” svarte de fire store kongene. *’Men de trettitre gudene er større og mektigere enn vi. De vet nok svaret.” Så gikk munken bort og spurte de trettitre, men de sa også at de ikke visste hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor. Men de sendte ham videre til kongen sin, Dyktig, som heller ikke kunne svare. Og slik ble han sendt videre oppover til vektergudene, som sendte ham videre til kongen sin, Overvokter. Derfra ble han sendt til de lykelige gudene, og til kongen deres, Overlykkelig. Derfra videre til de gudene som liker å skape, og til kongen deres, Velskapt. Denne sendte ham videre til de gudene som hersker over andres skaperverk, men de sendte ham igjen videre til kongen sin, Overhersker. Munken stilte ham det samme spørsmålet om hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor, men fikk det samme svaret som de andre hadde gitt ham. *Nei, jeg vet ikke hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor, sa Overhersker. *’Men spør de gudene som ferdes i den store Brahmas nærhet. De er større og mektigere enn jeg. De vet nok svaret.” Da gikk denne munken inn i en konsentrasjon som var så dyp, Kevaddha, at han i sitt konsentrerte sinn kom fram dit hvor den store Brahma ferdes. Der gikk han bort til gudene i den store Brahmas følge, og spurte:

*Hør her, mine venner. Kan dere si meg hvor de fire grunnegenskapene, dvs. jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen, kan forsvinne uten å etterlate seg spor?" Da gudene i den store Brahmas følge hadde hørt spørsmålet, sa de: *Nei, munk, dette vet vi ikke. Men det finnes en som er større og mektigere enn vi. Det er Gud, den store Brahma, den uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener. Han vet nok svaret på spørsmålet ditt."

*Men hvor er den store Brahma nå da, mine venner?" *Vi vet ikke hvor eller hvordan den store Brahma ferdes, munk, og vi vet heller ikke hvor han kommer fra. Men når vi ser at det kommer til syne et sterkt lysskjær og en veldig stråleglans, da vet vi at Herren kommer snart. For dette lysskjæret og stråleglansen har alltid tidligere vært et varsel om at han nærmer seg." Nå varte det ikke så lenge før den store Brahma kom til syne, og munken gikk bort til ham og spurte: *Hør her, min venn. Kan du si meg hvor de fire grunnegenskapene, dvs. jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen, kan forsvinne uten å etterlate seg spor?" Da han hadde sagt dette, Kevaddha, sa den store Brahma: *Jeg er Gud, den store Brahma, munk, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener!" Munken svarte: *Men hør nå her, min venn! Jeg spurte deg da ikke om du var Gud, den store Brahma, osv.? Jeg spurte deg bare hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor!" Den store Brahma gjentok bare: *Jeg er Gud, den store Brahma, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener, munk!" Men munken sto på sitt:

*Ja, men jeg spurte deg faktisk ikke om du er Gud, den store Brahma, og alt det der, min venn! Jeg spurte deg hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor!” Da tok den store Brahma munken i armen og førte ham litt bort fra de andre, Kevaddha, og sa: *Alle de andre gudene i mitt følge tror at det ikke finnes noe som Brahma ikke ser, intet som Brahma ikke vet og intet som Brahma ikke kjenner til, munk. Derfor ville jeg ikke si det så de hørte det, men faktum er at jeg heller ikke vet hvor de fire grunnegenskapene, altså jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen, kan forsvinne uten å etterlate seg spor! Så du har gjort en tabbe, munk. Det var dumt av deg å forbigå Mesteren og prøve å finne svar på dette andre steder enn hos ham. Gå nå tilbake og finn ham, og still dette spørsmålet til ham, munk. Så kan du legge merke til hva han har å si til det.” Og dermed forsvant denne munken fra Brahmas rike like fort som når en kraftig mann strekker ut eller bøyer armen sin, Kevaddha, og han kom til syne her like foran meg. Han hilste høflig på meg og satte seg ned ved siden av meg. Da han hadde satt seg, stilte han meg dette spørsmålet: *Hør her, Mester. Kan du si meg hvor de fire grunnegenskapene, dvs. jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen, kan forsvinne uten å etterlate seg spor?” Da han hadde sagt dette, Kevaddha, sa jeg til ham: "Før i tiden tok sjøfarende handelsmenn med seg en landfinnerfugl på skipet når de dro til sjøs, munk. Når de ikke kunne finne land, slapp de landfinnerfuglen løs fra skuta. Den fløy mot øst, mot syd, mot vest og mot nord, den steg høyt til værs og kretset omkring. Hvis den kunne se land et eller annet sted, forsvant den i den retningen, men hvis den ikke kunne se land, vendte den tilbake til skipet. På samme måte har du lett etter svar på dette spørsmålet ditt. Du har vært helt opp til Brahmas rike uten å finne svar. Og nå kommer du tilbake til meg. Men du har formulert spørsmålet ditt feil, munk. I stedet for å spørre hvor de fire grunnegenskapene kan forsvinne uten å etterlate seg spor, skal du heller stille spørsmålet på denne måten:

Hvor er det at jord og vann, ild og vind ikke blir hengende fast? Hvor er det at langt og kort, stort og smått, stygt og pent, ja, hvor kan navn og form forsvinne uten å etterlate seg spor? Da blir svaret dette: Bevisstheten, — usynlig og grenseløs, kan slippe taket i alt som finnes. Der er det at jord og vann, ild og vind ikke blir hengende fast. Der er det at langt og kort, stort og smått, stygt og pent, — ja, navn og form kan forsvinne uten å etterlate seg spor. Når bevisstheten blir borte, blir alle ting borte.” Slik talte Mesteren, og glad til sinns tok Kevaddha imot Mesterens ord.

12. Samtalen med Lohicca Lohiccasutta Innledning I forrige tekst framholdt Buddha at det underet han foretrakk å bli kjent for, var læren, undervisningen. I denne teksten drøftes flere aspekter av det å undervise, og den bidrar til å kaste lys over Buddhas motivasjon for å vie sitt liv til å undervise og hjelpe andre. Hovedmotivasjonen er medfølelse, eller nestekjærlighet. For hvis noen kommer fram til verdifulle tanker og ikke vil dele disse med andre, er dette en like egoistisk handling som å nekte å dele på materielle goder. Dette bringer også tankene hen på beretningen i Vinayapitakas Mahavagga (gjengitt i lett mytologisk forkledning i Mahāpadanasutta, DN 14), der Buddha forteller hvordan han besluttet seg til å undervise. Da han først var blitt en oppvåknet, eller en buddha, hadde han ikke lyst til å formidle sin innsikt til andre. Han tenkte andre ikke ville forstå den, og at dette bare ville gi ham bryderi til ingen nytte. Det måtte være bedre å leve tilbaketrukket og glede seg over den nyvunne innsikten for seg selv. Men da fortelles det at Brahma Sahampati, som noen betrakter som en personifisering av Buddhas medfølelse, kom og bønnfalt ham om å undervise. For folk var jo forskjellige, det fantes dem som bare hadde litt støv i øynene, og de ville nok forstå, mente han. Uten Buddhas hjelp, derimot, ville de gå til grunne. Og det var nettopp denne medfølelsen med andre som rørte Buddha til å påta seg arbeidet med å åpne dørene til friheten fra død”, og undervise i læren, eller dhamma. Videre går teksten inn på en drøfting av hva slags egenskaper en god lærer bør ha. Han bør kjenne sitt emne ut fra egne erfaringer, og han bør ha evnen til å motivere og inspirere sine elever. På sett og vis kan derfor denne teksten leses som en pedagogisk avhandling. Hva er så den ideelle mønsterplan? I denne sammenheng blir det naturlig nok henvist til munkelivserien.

Denne forholdsvis korte teksten er fri for overnaturlige elementer, om en ser bort fra munkelivseriens faste ingredienser. Noen forskere hevder at dette, i tillegg til det enhetlige tema og den levende samtaleformen, kan tyde på at vi her har for oss en tidlig tekst, som ikke er blitt omformet verken av skolastisk dogmatikk eller av velmenende fromhet.

Samtalen med Lohicca Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var på vandring i Kosala sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munkere, kom han til Salavatika. På den tiden bodde brahmanen Lohicca i Salavatika, et sted som myldret av mennesker, og som var rikt på gressganger, skog, vann og korn. Stedet var krongods som kong Pasenadi av Kosala hadde gitt ham å styre med kongelige fullmakter. På den tiden hadde brahmanen Lohicca kommet fram til denne forkastelige teorien: "Hvis nå en filosof eller en brahman skulle komme fram til en verdifull lære, så bør han ikke fortelle andre om det. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre? Det betyr jo bare å binde seg på nytt etter at en først har greid å rive seg løs fra de gamle båndene, og det er ikke noe annet enn simpelt begjær, mener nå jeg. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre?" Så fikk brahmanen Lohicca høre at den ærverdige filosofen Gotama Sakyasønn, som har utgått fra Sakyaklanen, var på vandring i landet Kosala sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munkere, og at han var kommet til Salavatika. Og disse lovord hørte han om Gotama: *Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og alt som finnes for øvrig, — og det som han selv har realisert, meddeler han til andre. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Det er sannelig godt å se slike ærverdige." Så sendte Lohicca bud på barbereren Bhesika og sa: "Gå til filosofen Gotama, Bhesika. Hils ham fra meg og spør hvordan han har det, og inviter ham til å komme hit sammen med alle munkene og spise i morgen

tidlig.” *Ja vel, herre,” svarte Bhesika. Han gikk til Mesteren, hilste ham og overbrakte Lohiccas invitasjon. Mesteren samtykket i taushet, og Bhesika dro tilbake og fortalte hvordan det hadde gått. Da natten var omme, gjorde brahmanen Lohicca klar all slags god mat i huset sitt. Så tilkalte han Bhesika og ba ham gå og si fra til Gotama at maten var klar. Bhesika gjorde så, han gikk til Mesteren, hilste ham høflig og sa: Tiden er inne, Mester, maten er klar.” Det var om morgenen, og Mesteren som hadde kledd på seg og tatt kappe og bolle, ga seg på vei mot Salavatik sammen med alle munkene. Som de gikk der, gikk barbereren Bhesika like bak Mesteren, og sa til ham: *Brahmanen Lohicca har kommet fram til denne forkastelige teorien, Mester: Hvis nå en filosof eller en brahman skulle komme fram til en verdifull lære, så bør han ikke fortelle andre om det. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre? Det betyr jo bare å binde seg på nytt etter at en først har greid å rive seg løs fra de gamle båndene, og det er ikke noe annet enn simpelt begjær, mener nå jeg. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre? Det hadde vært fint om du kunne fri ham fra denne forkastelige teorien, Mester!” *Vi får se, Bhesika, vi får se.” Da Mesteren kom fram til brahmanen Lohiccas hus, satte han seg ned på den sitteplassen som var gjort klar for ham, og brahmanen Lohicca serverte egenhendig både Buddha og de andre munkene, og forsynte dem med all slags god mat. Da Mesteren var forsynt og hadde vasket bollen og hendene, tok Lohicca et lavere sete og satte seg ned ved siden av ham. Da han hadde satt seg, sa Mesteren: "Er det sant, Lohicca, at du har kommet fram til denne forkastelige teorien: *Hvis nå en filosof eller en brahman skulle komme fram til en verdifull lære, så bør han ikke fortelle andre om det. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre? Det betyr jo bare å binde seg på nytt etter at en først har greid å rive seg løs fra de gamle båndene, og det er ikke noe annet enn simpelt begjær. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre?””

*Det er sant, Gotama.” *Det er du som har regjeringsansvaret her i Salavatikå, ikke sant?” *Jo, Gotama, det stemmer.” *Hvis nå noen skulle si at ettersom det er du som regjerer her, burde du også nyte godt av alle stedets produkter og skatteinntekter helt alene, uten å dele med andre, — ville han da med snakket sitt være til skade for dem som er avhengige av deg, eller ville han ikke være det?” *Han ville være til skade for dem, Mester.” *Når han er til skade for dem, Lohicca, har han da omtanke for andres ve og vel, eller har han ikke omtanke for dem?” *Da har han ikke omtanke for dem, Gotama.” *Den som ikke har omtanke for andre, vil du si at sinnet hans er fylt av kjærlighet eller av ondskap?” *Ondskap, Gotama.” *Den som har ondskap i sinnet, har han rett holdning eller har han feilaktig holdning?” *Han har feilaktig holdning, Gotama.” *Og det vil jeg si, Lohicca, at den som har feilaktig holdning må regne med ett av to resultater: enten smertetilstander eller et liv på dyrisk nivå.” *Men hvordan er det, Lohicca, det er kong Pasenadi som har regjeringsmakten i Kåsi og Kosala, ikke sant?” *Jo, Gotama, det stemmer.” *Hvis nå noen skulle si at ettersom det er kong Pasenadi som regjerer i Kåsi og Kosala, burde han også nyte godt av disse landenes produkter og skatteinntekter helt alene, uten å dele med andre, — ville han da med snakket sitt være til skade for dem som er avhengige av kongen, både deg og andre, eller ville han ikke det?” *Han ville være til skade, Mester.” *Når han er til skade for dem, Lohicca, har han da omtanke for andres ve og vel, eller har han ikke omtanke for dem?” *Da har han ikke omtanke for dem, Gotama.”

*Den som ikke har omtanke for andre, vil du si at sinnet hans er fylt av kjærlighet eller av ondskap?” *Ondskap, Gotama.

*Den som har ondskap i sinnet, har han rett holdning eller har han feilaktig holdning?” *Han har feilaktig holdning, Gotama.” *Og det vil jeg si, Lohicca, at den som har feilaktig holdning må regne med ett av to resultater: enten smertetilstander eller et liv på dyrisk nivå. Da er det altså slik at den som sier at du som regjerer her burde nyte godt av alle stedets produkter og skatteinntekter helt alene, uten å dele med andre, — han ville skade dem som er avhengige av deg. Og den som sier at kong Pasenadi som regjerer i Kåsi og Kosala burde nyte godt av disse landenes produkter og skatteinntekter helt alene, uten å dele med andre, — han ville skade dem som er avhengige av kongen, både deg og andre. Når han er til skade for andre, har han ikke omtanke for deres ve og vel, og den som ikke har omtanke for andre, har ondskap i sinnet. Det å ha ondskap i sinnet er en feilaktig holdning. Slik er det også, Lohicca, med den som sier: "Hvis nå en filosof eller en brahman skulle komme fram til en verdifull lære, så bør han ikke fortelle andre om det. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre? Det betyr jo bare å binde seg på nytt etter at en først har greid å rive seg løs fra de gamle båndene, og det er ikke noe annet enn simpelt begjær. Hvorfor skal en vel gjøre noe for andre?" Den som snakker slik, er til skade for de sønner av god familie som oppnår gode resultater ved å trene seg etter lære som er lagt fram av den som har kommet fram til sannheten, — som når fram til frukten av å gå ut i strømmen, frukten av å komme tilbake bare en gang, av ikke å komme tilbake, eller som oppnår å bli ærverdig, — han ville være til skade for dem som er modne for å bli født i himmelen. Når han er til skade for andre, har han ikke omtanke for deres ve og vel, og den som ikke har omtanke for andre, har ondskap i sinnet. Det å ha ondskap i sinnet er en feilaktig holdning, og det sier jeg deg, Lohicca, at den som har feilaktig holdning må regne med ett av to resultater: enten smertetilstander eller et liv på dyrisk nivå. Det er tre slags lærere her i verden som fortjener kritikk, Lohicca, og den som

kritiserer slike lærere uttaler en kritikk som er både sann, rett og rimelig, og 1 samsvar med fakta. Hvilke tre er det? I det første tilfelle har vi en lærer som ikke selv har nådd det målet han gikk ut i hjemløsheten for å nå, Lohicca. Han har ikke nådd fram til munkelivets egentlige mening. Likevel driver han undervisning, og forteller elevene sine hva som er godt og nyttig for dem. Men elevene hans er uoppmerksomme og hører ikke ordentlig etter. De husker ikke det de lærer, og de vimser sine egne veier, uten å følge med på lærerens undervisning. Denne læreren kan kritiseres ved å framlegge disse fakta for ham, og si: *'Du er som han som streber etter henne som trekker seg unna, eller omfavner henne som vender ansiktet bort. Denne trangen til å undervise kaller jeg en form for simpelt begjær. Hvordan kan vel du gjøre noe for andre?' Dette er den første av de lærerne som fortjener kritikk her i verden, Lohicca, og den som kritiserer slike lærere uttaler en kritikk som er både sann, rett og rimelig, og 1 samsvar med fakta. I det andre tilfelle har vi også en lærer som ikke selv har nådd det målet han gikk ut i hjemløsheten for å nå. Han har ikke nådd fram til munkelivets egentlige mening. Likevel driver han undervisning, og forteller elevene sine hva som er godt og nyttig for dem. Elevene hans er oppmerksomme og hører godt etter. De husker det de lærer, og følger med på lærerens undervisning. Denne læreren kan kritiseres ved å framlegge disse fakta for ham, og si: *'Du er som han som lar sin egen åker gro igjen fordi han mener naboens åker trenger lusing. Denne trangen til å undervise kaller jeg en form for simpelt begjær. Hvordan kan vel du gjøre noe for andre?' Dette er den andre av de lærerne som fortjener kritikk her i verden, Lohicca, og den som kritiserer slike lærere uttaler en kritikk som er både sann, rett og rimelig, og 1 samsvar med fakta. I det tredje tilfelle har vi en lærer som har nådd det målet han gikk ut i hjemløsheten for å nå, Lohicca. Han har nådd fram til munkelivets egentlige mening. Ettersom han selv har nådd fram, driver han undervisning, og forteller elevene sine hva som er godt og nyttig for dem. Men elevene hans er uoppmerksomme og hører

ikke ordentlig etter. De husker ikke det de lærer, og de vimser sine egne veier, uten å følge med på lærerens undervisning. Denne læreren kan kritiseres ved å framlegge disse fakta for ham, og si: "Her har du greid å rive deg løs fra gamle bånd, og så går du bort og binder deg på nytt! Denne trangen til å undervise kaller jeg en form for simpelt begjær. Hvordan kan vel du gjøre noe for andre?" Dette er den tredje av de lærerne som fortjener kritikk her i verden, Lohicca, og den som kritiserer slike lærere uttaler en kritikk som er både sann, rett og rimelig, og i samsvar med fakta." Da Mesteren hadde sagt dette, sa Lohicca: *Men finnes det da noen lærer her i verden som ikke fortjener kritikk, Gotama?" *Ja, det finnes det, Lohicca." "Hvilken lærer er det som ikke fortjener kritikk?" "Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden, Lohicca. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. (Videre som i Munkelivets frukter.) Han går inn i den første ... andre ... tredje ... fjerde meditasjonstilstand, ... (Videre som i Munkelivets frukter.) Når en lærer har elever som oppnår slike utmerkede resultater, fortjener han ikke å bli kritisert. Den som kritiserer en slik lærer, uttaler en kritikk som er både usann, urett og urimelig, og kritikken er ikke i samsvar med fakta. Når sinnet hans er blitt konsentrert, klart og lysende rent, plettfritt og uten noe som skjemmer, smidig og lett å arbeide med, fast og urokkelig, anvender han dette sinnet og retter det mot innsikt og visdom. (Videre som i Munkelivets frukter.) Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Når en lærer har elever som oppnår slike utmerkede resultater, fortjener han ikke å bli kritisert. Den som kritiserer en slik lærer, uttaler en kritikk som er både usann, urett og urimelig, og kritikken er ikke i samsvar med fakta."

Da Mesteren hadde sagt dette, utbrøt Lohicca: Der holdt jeg på å falle utfor stupet, Gotama! Men du kom og berget meg, akkurat som når en mann holder på å falle utfor et høyt stup, og en annen kommer i siste øyeblikk og griper ham i håret og trekker ham inn på fast grunn. Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Gotama. Nå tar jeg tilflukt til deg, Gotama, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.

13. Om dem som kjenner de tre vedaer Tevijjasutta
Innledning Den som studerer tenkningens historie ut fra de bøker som er lettest tilgjengelige, vil lett kunne få det inntrykket at de filosofiske og teologiske tanker som er verdt å tenke, stort sett er tenkt i Hellas og deretter i Vest-Europa. Indisk tenkning fortøner seg ofte som en parentes, og en ganske så smal og ensidig sådan. Desto mer forbløffende kan det da være å oppdage hvor rikt og mangfoldig det intellektuelle miljøet virkelig var i det gamle India. Jo mer man blir kjent med det, jo tydeligere ser man at de fleste problemstillinger som har opptatt vestlige filosofer og teologer, allerede var tatt opp og gjennomdrøftet i India flere hundre, for ikke å si tusen, år tidligere, selv om svaralternativene ikke alltid var de samme. Spørsmålet i denne teksten gjelder veien til Gud, eller Brahma. Buddhas lære dreier seg ikke primært om Gud eller guder, men tekstene viser ofte at han hadde evnen til å gripe fatt i nettopp de problemene som opptok folk, og gi dem en radikal nytolkning i lys av den virkelighetsoppfatning han selv var kommet fram til. Han avviser da heller ikke spørsmålet, men drøfter det på sin egen utradisjonelle og lett ironiske måte. Han begynner med å foreta en granskning av de som gjør krav på ekspertise i spørsmålet, nemlig brahmaner (dvs. prester og/eller teologer). Disse sier selv at de kjenner veien til Gud. Men Buddha peker på at de ikke snakker ut fra egne erfaringer, og understreker dette med hele fire liknelser: rekken av blinde, veien til sola og månen, landets vakreste pike og takterrassetrappa. Men ikke nok med at de åndelige ledere er uvitende midt i all sin lærdom, — de opptrer heller ikke slik åndelige ledere burde opptre, og mangler de personlige kvaliteter en åndelig leder burde ha. I første Aciravati-liknelse peker han på at de kaster bort tida med unyttige og uverdige

aktiviteter som bønn og tilbedelse! I de to neste Aciravati - liknelsene viser han at ettersom de er bundet av sansenytelser og stengt av de fem hindringer, står de mentalt sett på samme verdslige nivå som folk flest. Endelig sammenlikner han dem med Gud selv, og at brahmanene ikke kommer særlig heldig ut av denne sammenlikningen er kanskje unødvendig å nevne. Interessant er det å se hvilke egenskaper Buddha velger å trekke fram når han sammenlikner Gud, eller Brahma, og brahmanene. Disse er nemlig alle av etisk karakter, og dette baner vei for hans egen nytolkning. Veien til Gud, slik Buddha videre framstiller det, blir nemlig å strekke seg etter et etisk ideal, og arbeidsmetoden blir nok en gang munkelivsserien. Men ikke hele serien. Den begynner på vanlig måte, og vi får hele moraldelen uten endringer. Men når vi kommer så langt at vi ville forvente å finne den første av de fire meditasjonstilstandene, beskriver han heller meditasjonen på ren kjærlighet, delt opp i fire aspekter som tradisjonelt kalles de fire høyverdige holdninger (brahmavihåra): vennlighet, medlidenhet, medglede og sinnslikevekt. Gud framstår med dette som personifiseringen av det høyeste etiske ideal, som ren kjærlighet (nesten fem hundre år før Johannes), og den som lever i ren kjærlighet blir Guds like. Et dypt ironisk poeng er det kanskje at Buddha her overhodet ikke nevner de delene av munkelivserien som har med visdom og innsikt å gjøre. Han regnet kanskje som så at dette ville være å kaste perler for svin? De som ikke har høyere mål her i livet enn å komme på nivå med Gud, ville likevel ikke være i stand til fatte den delen av læren som har med visdom og innsikt å gjøre?

Om dem som kjenner de tre vedaer Slik har jeg hørt det: En gang Mesteren var på vandring i landet Kosala sammen med en stor flokk på omtrent fem hundre munkar, kom han til en av Kosalas brahmanlandsbyer som het Manasākata. Mens han var der, bodde Mesteren i en mangolund ved bredden av elva Aciravati, nord for landsbyen. På den tiden var det mange rike og lærde brahmaner som oppholdt seg i Manasākata, både Canki, Tārukkha, Pokkharasāti, Janussoni, Todeyya og flere andre rike og lærde brahmaner. Så hendte det en dag at de unge brahmanene Vāsettha og Bhāradvāja var ute og spaserte, og kom til å diskutere hva som var den rette vei og hva som ikke var det. Vāsettha hevdet at den eneste rette vei som førte fram til forening med Brahma var den veien Pokkharasāti hadde forklart. Bhāradvāja, derimot, mente at det var Tārukkha som hadde pekt ut den eneste rette vei til Brahma. Dette gikk de og diskuterte, men ingen av dem greide å overbevise den andre om hva som var rett. Da sa Vāsettha: *Men hør her, Bhāradvāja! Filosofen Gotama Sakyasønn, som har utgått fra Sakyaklanen, bor i en mangolund ved bredden av elva Aciravatt akkurat nå, nord for Manasākata. Og disse lovord har jeg hørt om Gotama: "Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." Skal vi gå og legge fram dette spørsmålet for ham, og høre hva han har å si om denne saken?" *Ja, det gjør vi," svarte Bhāradvāja. Så gikk de to unge brahmanene og oppsøkte Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned ved siden av ham. Da de hadde satt seg, sa Vasettha: *Mens vi var ute og spaserte, kom vi til å diskutere hva som var den rette vei

til Brahma, og hva som ikke var det, Gotama. Jeg hevdet at den veien som Pokkharasāti forklarer er den eneste rette veien til forening med Brahma, men Bhāradvāja hevdet at det er den veien som Tārūkkha forklarer, som er den eneste rette vei til Brahma. Så nå er vi altså uenige og meningene er delte, Gotama, og hver holder på sitt.” «Så du sier altså at Pokkharasātis vei er den rette, mens Bhāradvāja sier at Tārūkkhas vei er den rette. Men hva er dere egentlig uenige om, Vāsettha? Hvorfor er det delte meninger og hvorfor holder hver på sitt?” *Det er spørsmål om hva som er den rette vei og hva som ikke er det, Gotama. Det er jo så mange brahmaner, — både Addhariya-brahmaner, Tittiriya-brahmaner, Chandoka-brahmaner, Chandaāva-brahmaner og Brahmacariya-brahmaner, — og alle doserer de forskjellige veier og metoder. Kanskje alle disse veiene fører fram til Brahma? Kan det være som mange forskjellige veier som fører fram til den samme byen og møtes der, Gotama? Det kan godt hende at alle disse forskjellige veiene fører til Brahma.” «Sier du at alle fører fram, Vāsettha?” *Ja, jeg sier at alle fører fram.” *Mener du virkelig det?” *Ja, Gotama.” *At de alle fører fram?” *Ja, det mener jeg.” *Men si meg, Vāsettha, blant alle disse brahmanene som kjenner de tre vedaer, finnes det en eneste brahman som har sett Brahma med egne øyne?” *Nei, Gotama, det finnes det ikke.” «Eller har kanskje læreren til en av disse vedakyndige brahmanene sett Brahma med egne øyne?” *Nei, Gotama.” *Har kanskje læreren til læreren til en av disse vedakyndige brahmanene sett Brahma med egne øyne?” *Nei, Gotama.”

«Eller har noen av disse vedakyndige brahmanenes lærere opp til sju generasjoner tilbake sett Brahma med egne øyne?» *Nei, Gotama.» *Men hvordan var det, Våsettha? Brahmanenes gamle seere Atthaka, Vāmaka, Vāmadeva, Vessāmitta, Yamataggi, Afigirasa, Bhāradvāja, Vāsettha, Kassapa og Bhagu, som forfattet og overleverte de samlingene av tekster, vers, sanger og uttalelser som brahmanene nå til dags resiterer, framsier og leser, — sa disse seerne kanskje at de så og visste hvor Brahma befinner seg, hvor han kommer fra og hvor han går hen?» *Nei, Gotama.» *Da er det altså slik at ingen av disse vedakyndige brahmanene eller deres lærere opp til sju generasjoner tilbake har sett Brahma med egne øyne. Og ingen av de seerne som forfattet brahmanenes eldste tekster kunne si at de selv så og visste hvor Brahma befinner seg, hvor han kommer fra og hvor han går hen. Det vil med andre ord si at disse vedakyndige brahmanene i virkeligheten sier at de vil vise veien til noe som de ikke har sett og noe som de ikke kjenner. Og dette er den eneste rette vei til Brahma, sier de. Hva synes du om dette, Våsettha? Når det er slik, synes du ikke disse vedakyndige brahmanene uttaler seg temmelig tåpelig?» *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, kommer disse vedakyndige brahmanene med nokså tåpelige uttalelser.» *Ja, det er jo temmelig usannsynlig at disse vedakyndige brahmanene skulle kunne si hva som er den eneste rette veien til noe som de verken ser eller kjenner. Det er som en rekke blinde mennesker som leier hverandre, Våsettha. Den forreste ser ikke noe, han som går i midten ser ikke noe, og han som går bakerst ser ikke noe han heller. Disse vedakyndige brahmanene er akkurat som disse blinde: Den forreste ser ikke noe, han som går i midten ser ikke noe, og han som går bakerst ser ikke noe han heller. Det som disse brahmanene sier, er jo bare til å le av. Det er bare tomt prat uten mening eller innhold. Hva mener du om dette, Våsettha? De vedakyndige brahmanene vender seg Jo

dit hvor sola og månen står opp og går ned, og de tilber, dyrker og lovpriser dem med løftede hender. Kan de se sola og og månen like godt som andre folk kan?” *Ja, det kan de, Gotama.” «Så disse brahmanene som tilber sola og månen kan altså se dem like godt som andre kan. Men kan de peke ut en vei som fører til sola og månen? Kan de vise andre veien dit, og si det er den eneste rette veien som fører til sola og månen?” *Nei, Gotama. Det kan de ikke.” «Så de kan altså ikke peke ut veien til sola og månen, enda de kan se dem like godt som andre kan. Og likevel sier de at de vet den eneste rette veien til en Brahma som verken de eller lærerne deres har sett i det hele tatt! Hva synes du om dette, Våsettha? Når det er slik, synes du ikke disse vedakyndige brahmanene uttaler seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, kommer disse vedakyndige brahmanene med nokså tåpelige uttalelser.” *Ja, det er jo temmelig usannsynlig at disse vedakyndige brahmanene skulle kunne si hva som er den eneste rette veien til noe som de verken ser eller kjenner. Det er som om en mann skulle si: "Jeg vil bare ha den vakreste piken i landet, det er henne jeg elsker!" Men hvis noen spurte om han visste hvem som var vakrest i landet, om det var en adelspike, en brahmanerpике, en borgerpike eller en arbeiderpike han elsket og ville ha, — da måtte han svare nei, det visste han ikke. Og hvis noen spurte om han visste hva den vakreste piken i landet het og hvilken familie hun var av, om hun var høy eller middels høy eller småvokst, om hun var sort eller brun eller lys i huden, eller hvilken by eller landsby hun bodde i, — da måtte han svare nei, det visste han ikke. Og hvis noen da sa til ham: *Hun som du elsker og vil ha, det er altså en som du verken kjenner eller har sett?”, — da måtte han svare ja til det. Hva synes du om dette, Våsettha? Når det er slik, synes du ikke denne mannen uttalte seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Mannen i dette eksemplet uttalte seg temmelig tåpelig.” *Nettopp, Våsettha, og det samme er tilfelle med de vedakyndige brahmanene.

Ikke har de sett Brahma, og ikke har noen av lærerne deres sett ham. Likevel sier de at de kan vise veien til ham. Det de i virkeligheten sier, er at de vil vise veien til noe som de ikke har sett og noe som de ikke kjenner. Og dette er den eneste rette vei til Brahma, sier de. Hva synes du om dette, Våsettha? Når det er slik, synes du ikke disse vedakyndige brahmanene uttaler seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, kommer disse vedakyndige brahmanene med nokså tåpelige uttalelser.” *Ja, det er jo temmelig usannsynlig at disse vedakyndige brahmanene skulle kunne si hva som er den eneste rette veien til noe som de verken ser eller kjenner. *Det er som om en mann skulle gi seg til å bygge ei takterrassetrapp midt i et veikryss, Våsettha. Og hvis noen spurte ham om han visste hvor den lå, den takterrassen som han bygde trapp til, — om den lå i øst, vest, nord eller syd eller om den var høy, lav eller middels høy, — da måtte han svare nei, det visste han ikke. Og hvis noen da sa til ham: 'Den takterrassen du bygger trapp til, det er altså en som du verken ser eller kjenner noe til?’ — så måtte han svare ja til det. Hva synes du om dette, Våsettha? Når det er slik, synes du ikke denne mannen uttalte seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Mannen i dette eksemplet uttalte seg temmelig tåpelig.” *Nettopp, Våsettha, og det samme er tilfelle med de vedakyndige brahmanene. Ikke har de sett Brahma, og ikke har noen av lærerne deres sett ham. Ikke en gang de gamle seerne som forfattet brahmanenes hellige skrifter sier at de har sett hvor Brahma er, hvor han kommer fra og hvor han går hen. Likevel sier disse brahmanene at de kan vise veien til ham. Det de i virkeligheten sier, er at de vil vise veien til noe som de ikke har sett og noe som de ikke kjenner. Og dette er den eneste rette vei til Brahma, sier de. Hva synes du om dette, Våsettha? Når det er slik, synes du ikke disse vedakyndige brahmanene uttaler seg temmelig tåpelig?” *Jo, det er sikkert, Mester. Slik saken er, kommer disse vedakyndige

brahmanene med nokså tåpelige uttalelser.” *Ja, det er jo temmelig usannsynlig at disse vedakyndige brahmanene skulle kunne si hva som er den eneste rette veien til noe som de verken ser eller kjenner. Tenk deg at elva Aciravatt her var breddfull av vann, Våsettha, med vannstand så høy at kråka kunne drikke rett fra bredden. Så kommer en mann og vil over til den andre bredden. Han vil gjerne over, for han har et viktig ærend der borte. Derfor stiller han seg opp nede ved vannet og gir seg til å be til den andre bredden: *Kom hit, du andre bredd! Kom hit, du andre bredd!” Hva mener du om dette, Våsettha? Tror du kanskje at den andre bredden ville komme over hit bare fordi denne mannen ber, bønnfaller, håper og tror det?” *Naturligvis ikke, Gotama!” *Nettopp, Våsettha. Men slik er det med disse vedakyndige brahmanene også. De opptrer ikke som det virkelig sømmer seg for brahmaner. De praktiserer derimot slikt som ikke sømmer seg for brahmaner, og tilber Indra, Soma, Varuna, Isåna, Pajāpati, Brahma, Mahiddhi og Yama. De opptrer ikke som det virkelig sømmer seg for brahmaner, men praktiserer derimot slikt som ikke sømmer seg for dem. Det er utenkelig at disse skulle komme til Brahma etter døden, bare fordi de ber, bønnfaller, håper og tror det. Tenk deg at elva Aciravatt her var breddfull av vann, Våsettha, med vannstand så høy at kråka kunne drikke rett fra bredden. Så kommer en mann og vil over til den andre bredden. Han vil gjerne over, for han har et viktig ærend der borte. Men tror du han greier å komme seg over elva hvis han blir bundet fast med sterke lenker her på denne bredden, og bakbundet med kraftige reip, Våsettha?” *Nei, Gotama.” *Nettopp, Våsettha. I den edles disiplin er det de fem sorter sansenytelser som blir kalt lenker og bindinger. Hvilke fem? Tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende; tiltalende lyder som øret kan høre ..., dufter som nesa kan kjenne ..., smaksinntrykk som tunga kan kjenne ..., og tiltalende berøringer

som kroppen kan føle, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende — dette er de fem sorter sansenytelser som blir kalt lenker og bånd i den edles disiplin, Vasettha. De vedakyndige brahmanene binder seg til disse sansenytelserne og lar seg beruse av dem, og de henger seg opp i dem og nyter dem fordi de ikke kjenner til de ulempene som følger med dem. De vet heller ikke hvordan de kan gjøre seg fri fra dem. Disse vedakyndige brahmanene opptrer ikke som det virkelig sømmer seg for brahmaner. De praktiserer derimot slikt som ikke sømmer seg for brahmaner, og de binder seg til disse sansenytelserne og lar seg beruse av dem. De henger seg opp i dem og nyter dem fordi de ikke kjenner til de ulempene som følger med dem, og de vet heller ikke hvordan de kan gjøre seg fri fra dem. Det er utenkelig at disse skulle komme til Brahma etter døden, slik som de binder seg opp i sansenytelser. Tenk deg at elva Aciravatt her var breddfull av vann, Våsettha, med vannstand så høy at kråka kunne drikke rett fra bredden. Så kommer en mann og vil over til den andre bredden. Han vil gjerne over, for han har et viktig ærend der borte. Men tror du han greier å komme seg over elva hvis han legger seg ned på stranda og trekker et teppe over hodet, Våsettha?”

*Nei, Gotama.” *Nettopp, Våsettha. I den edles disiplin er det de fem hindringer som blir kalt stengsler, hindringer, slør og forheng. Hvilke fem? Det er sansenytelsebegjær, motvilje, sløvhet og treghet, uro og bekymringer, og det er forvirring. Disse er det vi kaller stengsler, hindringer, slør og forheng, Våsettha. De vedakyndige brahmanene blir stengt, hindret, forblindet og holdt tilbake av disse fem hindringene. De opptrer ikke som det virkelig sømmer seg for brahmaner, men praktiserer derimot slikt som ikke sømmer seg for brahmaner. Det er utenkelig at disse skulle komme til Brahma etter døden, slik de blir stengt, hindret, forblindet og holdt tilbake av disse fem hindringene. Hva sier du til dette, Vasettha? Hva har du hørt gamle og erfarne brahmaner

og deres lærere si? Eier Brahma kvinner og rikdommer, eller er han eiendomsløs?" *Han er eiendomsløs, Gotama." *Har han hat i sinnet, eller har han ikke hat i sinnet?" *Han har ikke hat i sinnet, Gotama." *Har han ondskap i sinnet, eller har han ikke ondskap i sinnet?" *Han har ikke ondskap i sinnet, Gotama." "Er sinnet hans rent eller urent?" *Det er rent, Gotama." *Har han fullt herredømme over seg selv, eller har han ikke fullt herredømme?" *Han har fullt herredømme, Gotama." *Men hva sier du til dette, Vasettha? Eier de vedakyndige brahmanene kvinner og rikdommer, eller er de eiendomsløse?" *De eier kvinner og rikdommer, Gotama." "Har de hat i sinnet, eller har de ikke hat i sinnet?" *De har hat i sinnet, Gotama." *Har de ondskap i sinnet, eller har de ikke ondskap i sinnet?" *De har ondskap i sinnet, Gotama." "Er sinnet deres rent eller urent?" *Det er urent, Gotama." *Har de fullt herredømme over seg selv, eller har de ikke fullt herredømme?" *De har ikke fullt herredømme over seg selv, Gotama." *Da er altså brahmanene rike, mens Brahma er eiendomsløs. Men passer disse rike brahmanene sammen med en eiendomsløs Brahma, Våsettha? Harmonerer dette?" *Nei, Gotama, det gjør det ikke." *Det stemmer, Våsettha. Og da er det jo temmelig usannsynlig at disse rike brahmanene skal bli forent med en eiendomsløs Brahma etter døden, når kroppen går i oppløsning. Og disse brahmanene har altså hat i sinnet, mens Brahma er uten hat. De har

ondskap i sinnet, mens Brahma er uten ondskap. De har urene sinn, mens Brahma har et rent sinn. De har ikke fullt herredømme over seg selv, men det har Brahma. Passer disse vedakyndige brahmanene sammen med Brahma, Våsettha? Harmonerer dette?” *Nei, Gotama, det gjør det ikke.” *Det stemmer, Våsettha. Og da er det jo temmelig usannsynlig at disse hatefulle, ondskapsfulle, urene og ubeherskede brahmanene skal bli forent med en Brahma som er fri fra hat og ondskap, som har rent sinn og full selvkontroll, etter døden, når kroppen går i oppløsning. Disse brahmanene går seg vill og synker ned i villfarelser, tross all sin lærdom om de tre vedaer. Og mens de selv tror de er på vei mot en lykkeligere verden, synker de ned i elendighet. Derfor kan man si at disse lærde brahmanene går seg vill i kunnskapenes ørken, de går seg vill i kunnskapenes krattskog, og de blir ødelagt av sine egne kunnskaper.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa Våsettha: *Jeg har hørt at du vet veien til forening med Brahma, Gotama?” «Er det ikke så at landsbyen Manasåkata er like i nærheten, Våsettha? Det er ikke lang vei til landsbyen?” *Det stemmer, Gotama.” *Hva mener du da om dette, Våsettha? Tenk deg en mann som er født og oppvokst her i Manasåkata. På vei ut av landsbyen møter han noen som spør ham om veien til Manasåkata. Tror du denne mannen som er født og oppvokst her vil nøle eller være usikker når han blir spurt om veien?” *Nei, naturligvis ikke, Gotama! Når han er født og oppvokst her, kjenner han jo alle veiene her ut og inn!” *Og selv om det skulle være en liten mulighet for at han som er født og oppvokst her kunne være usikker på veien, så er det helt utenkelig at en som er kommet fram til sannheten skulle kunne nøle eller være usikker når han blir spurt om Brahmas rike eller om veien dit, Våsettha. For jeg kjenner Brahma, jeg kjenner Brahmas rike og jeg vet veien dit. Ja, jeg kjenner Brahmas rike slik en som er født der, kjenner det.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa Vasettha: *Jeg har hørt at du kan vise veien til forening med Brahma, Gotama. Vær så snill å undervise oss i dette, og frels brahmanenes slekt, Gotama!" «Så hør da godt etter, brahman, og legg nøye merke til hva jeg sier." *Ja vel," svarte Våsettha, og Mesteren sa: "Sett nå at en som er kommet fram til sannheten står fram her i verden, Våsettha. Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet, med alle dens engler, djevler, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og alt som finnes for øvrig, — og det som han selv har realisert, meddeler han til andre. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold. Og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Så kommer en husherre eller sønnen hans eller noen som er gjenfødt i en eller annen familie og får høre denne læren. Når han hører læren, får han full tillit til han som er kommet fram, og han tenker med seg selv: "Hjemmelivet er trangt og innestengt, og her hvirvles lidenskapene opp som støv. Men eneboerlivet er åpent og fritt! Det er sannelig ikke lett for den som bor hjemme å leve det opphøyde liv i fullkommen renhet, slik at det kan skinne som en blankpolert konkyllie! Kanskje jeg skulle rake av meg hår og skjegg, iføre meg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten?" En tid senere sier han fra seg alt han eier, enten det er mye eller lite. Han sier fra seg sin ætt og familie, hva enten den er stor eller liten. Så raker han av seg hår og skjegg, ifører seg gul kappe, forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Og mens han lever som eneboermunk behersker han seg i samsvar med munkenes normsamling. Han holder seg til sitt rette område og til god atferd, og ser farene ved selv det minste feiltrinn. Han påtar seg treningsreglene og trener seg etter dem, og således oppnår han at alle hans ord og handlinger blir gode, og hans levevei blir ren. Hans moral blir

fullkommen, han vokter sine sanseporter, han blir oppfylt av oppmerksomhet og klar forståelse og han lever i nøysomhet. (Videre som i Munkelivets frukter.) Når han således ser hvordan disse fem hindringene blir borte fra hans indre, blir han tilfreds. Den som er tilfreds finner glede, og den som har glede i sinnet, får ro i kroppen. Den som har ro i kroppen føler velvære, og den som føler velvære får samlet tankene. Så fyller han først den ene himmelretningen med vennlige tanker, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Han tenker store, opphøyde og grenseløst vennlige tanker om hele verden, tanker som er fri fra hat og motvilje. Det er akkurat som når en veltrent hornblåser uten den minste vanskelighet lar hornet sitt gjalle 1 de fire himmelretninger, Våsettha. Slik finnes det heller ikke den ting som er så liten at den blir oversett eller forbigått av den vennlige holdning som et frigjort sinn har utviklet. Dette er veien til Brahma, Våsettha. På samme måte fyller han først den ene himmelretningen med medlidenhet ... medglede ... sinnslikevekt, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Han tenker store, opphøyde og grenseløse tanker fulle av medlidenhet, medglede og sinnslikevekt om hele verden, tanker som er fri fra hat og motvilje. Det er akkurat som når en veltrent hornblåser uten den minste vanskelighet lar hornet sitt gjalle 1 de fire himmelretninger, Våsettha. Slik finnes det heller ikke den ting som er så liten at den blir oversett eller forbigått av den medlidenhet, medglede og sinnslikevekt som et frigjort sinn har utviklet. Dette er veien til Brahma, Våsettha. Hva mener du om dette, Våsettha? Hvis nå en munk lever på denne måten, eier han da kvinner og rikdommer, eller er han eiendomsløs?" *Han er eiendomsløs, Gotama." *Har han hat i sinnet, eller har han ikke hat i sinnet?" *Han har ikke hat i sinnet, Gotama." *Har han ondskap i sinnet, eller har han ikke ondskap i sinnet?" *Han har ikke ondskap i sinnet, Gotama."

"Er sinnet hans rent eller urent?" *Det er rent, Gotama."
*Har han fullt herredømme over seg selv, eller har han ikke fullt herredømme?" *Han har fullt herredømme, Gotama." *Da er altså munken eiendomsløs, og Brahma er eiendomsløs. Passer denne eiendomsløse munken sammen med en eiendomsløs Brahma, Våsettha? Harmonerer dette?" *Ja visst, Gotama." *Det stemmer, Våsettha. Og da er det jo meget mulig at denne eiendomsløse munken skal kunne bli forent med en eiendomsløs Brahma etter døden, når kroppen går i oppløsning. Og da er altså både munken og Brahma er uten hat i sinnet, begge er uten ondskap i sinnet, og begge har rent sinn og fullt herredømme over seg selv. Passer da denne munken sammen med Brahma, Våsettha? Harmonerer dette?" *Ja, Gotama, det gjør det." *Det stemmer, Våsettha. Og da er det jo meget mulig at denne munken skal kunne bli forent med Brahma etter døden, når kroppen går i oppløsning, ettersom begge er uten hat og ondskap, og begge har rent sinn og fullt herredømme over seg selv." Da Mesteren hadde sagt dette, sa de unge brahmanene Våsettha og Bhāradvāja til ham: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Gotama. Nå tar vi tilflukt til deg, Gotama, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne oss som legvenner, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge vi lever."

14. Den store legende Mahāpadānasuttanta Innledning Det finnes ikke noen samlet Buddha-biografi i palitekstene. De som senere har forsøkt å skrive slike biografier, har vært nødt til å lete seg gjennom tekstene og hente ut en episode her og en episode der, og etter beste skjønn forsøke å knytte disse sammen slik at de danner en sammenhengende beretning. Særlig når det gjelder Buddhas liv fram til like før oppvåkningen, er kildene usikre og til dels motstridende. Det kan se ut til at dette var et tema de tidligste buddhistene fant mindre interessant, og at man heller la vekt på å samle Buddhas lære etter at han var blitt en buddha, en oppvåknet. Til gjengjeld ble det skrevet Buddha-biografier senere, og jo større tidsgap det ble mellom Buddhas liv og biografenes fromme produkter, jo flere detaljer visste de å fortelle. En kompliserende faktor er også at legende og historie er flettet sammen på en måte som gjør det vanskelig å nøste dem ut fra hverandre. Et eksempel på en slik sammenfletting av legende og historie er denne teksten, som gir en framstilling av livet til en mytisk buddha, Vipassi, som skal ha levd for nittien "verdensaldrer" siden. Buddhistisk tradisjon har aldri hevdet at den historiske buddha, Gotama, var unik. Riktignok var han et eksepsjonelt menneske, men det hadde vært andre slike oppvåknete før ham, og det skal også komme andre i framtiden. I denne suttaen blir det gitt en framstilling av livshistorien til en slik forhistorisk buddha, Vipassi, fram til læren og ordenen hans er blitt etablert. Det som umiddelbart slår oss, er at de viktigste detaljene stemmer overens med historien om Gotamas liv, slik den fortelles i kommentarer og senere legender. Spørsmålet blir da: Er historien om den mytiske Vipass modellert over historien om den historiske Gotama? Eller er det kanskje omvendt? Gir historien om

Vipassi et bilde av de mytiske forventningene man hadde til en buddhas livshistorie, og er så fortellingene om den historiske Gotama senere blitt tilpasset denne myten? Det kan finnes argumenter for begge syn, men kanskje er ikke saksforholdet fullt så enkelt. Kanskje inneholder historien om Gotama mytiske trekk, samtidig som historiske detaljer om Gotama kan være blitt innpasset i myten om Vipassi, slik at svaret ikke blir et enten-eller, men et både-og? Med historien om buddhaen Vipassi settes historien om buddhaen Gotama inn i en kosmisk-mytisk kontekst, idet det stadig framheves at når det og det skjedde, var det i samsvar med naturens orden (dhammata). Det blir gitt en kosmisk tolkningsramme som begivenhetene kan settes inn i. Samtidig framheves det ikkeunike ved det unike. At Buddha var en eksepsjonell person, understrekes ved alle de små og store mirakuløse hendelsene i historien. Men det hadde vært flere buddhaer før ham, og selv om det ikke nevnes i denne teksten, sier andre tekster at flere buddhaer skal komme i en fjern framtid. På denne måten blir buddhaverdigheten, selve den unike oppvåkningen, alminneliggjort og åpnet for alle. Dette er en tendens som senere mahāyānabuddhisme videreførte, med sin understrekning av at alle levende vesener har buddhanatur eller oppvåkningspotensiale. På denne måten knytter denne teksten forbindelser både bakover og framover i tid. Teksten forteller også om spesielle kjennetegn som var forventet å finnes hos en stor mann. Man har ment at denne listen over spesielle kjennetegn var nedarvet fra brahmanismen, men har ikke klart å finne den i noen brahmanske tekster. Det er da også en underlig liste. Noen forskere har pekt på at de fleste punktene i den kan leses som en ikonografisk oppskrift på hvilke proporsjoner og detaljer en buddhastatue skulle ha. Men slike statuer begynte man ikke å produsere før flere hundre år etter Buddhas levetid, så hvis dette er tilfellet, må listen være innskutt i teksten på et senere tidspunkt. Dette skal vi komme tilbake til i forbindelse med tekst nr. 30 (Kjennetegnene på en stor mann). Men denne teksten er mer enn en mytisk buddhabibliografi. Den understreker at selve oppvåkningen var en følge av at Vipassi fikk øynene opp for den betingede tilblivelsesprosessen (paticcasamuppāda). Dette skal vi se nærmere på i forbindelse

med tekst nr. 15, der nettopp den betingede
tilblivelsesprosessen står i sentrum.

Den store legende Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Anāthapindikas park i Jetalunden ved Savatthi, bodde han i ei hytte ved et kareritre. Så kom det mange munkere og satte seg ned i paviljongen under kareritrærne. De hadde gått matrunden og var ferdig med å spise, og som de satt der begynte de å snakke sammen om naturens orden, og spesielt om tidligere liv. "Slik og slik var det i tidligere liv," sa de til hverandre. Med sin guddommelig klare hørsel, som langt overgår vanlige menneskers, hørte Mesteren hva disse munkene snakket om. Han reiste seg fra plassen sin og gikk bort til kareri-paviljongen. Der satte han seg på sin reserverte plass, og sa til munkene: "Hva var det der satt og snakket om nå, munkere? Hvilken samtale var det jeg avbrøt dere 1?" Munkene fortalte at de hadde snakket om tidligere liv. *Har dere kanskje lyst til å høre en fortelling om tidligere liv, munkere?" "Gjerne, Mester! Det vil vi gjerne, du lykkelige! Vi vil gjerne høre hva du har å fortelle om tidligere liv. Det munkene hører av Mesteren, kommer de til å huske." «Så skal dere få høre, munkere, og legg nøye merke til det jeg forteller!" *Ja vel, Mester," svarte munkene, og Mesteren sa: "For nittien verdensaldrer siden sto den ærverdige mesteren Vipasst fram i verden, etter at han hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp. For trettien verdensaldrer siden sto Sikhi og Vessabhii fram, og i denne gunstige verdensalder sto Kakusandha, Konigamana og Kassapa fram i verden, munkere, og alle var de ærverdige mestere som hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp. Og nettopp i denne gunstige verdensalder har jeg stått fram, jeg som er vår tids ærverdige Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, munkere. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipasst ble født som adelsmann, munkere, i en adelsfamilie. Det samme ble Sikhi og Vessabhii.

Kakusandha, Konågamana og Kassapa ble født som brahmaner, i brahmanfamilier. Jeg, som er vår tids ærverdige og fullkomment selvvåkne Mester, er født som adelsmann, munk, i en adelsfamilie. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit var av Kondafiffa-ætten, munk. Det samme var Sikhi og Vessabhii. Kakusandha, Konågamana og Kassapa var av Kassapa-ætten. Jeg, som er vår tids ærverdige og fullkomment selvvåkne Mester, er av Gotama-ætten, munk. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit levde i åtti tusen år, munk. Sikhi levde i sytti tusen år, Vessabhii i seksti tusen, Kakusandha i førti tusen, Konågamana i tretti tusen og Kassapa i tjue tusen år. I vår tid er livet kort og flyktig, munk. Den som lever lenge kan bli hundre år, og bare noen få blir eldre enn det. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit nådde den endelige oppvåkning under et trompetblomsttre, munk. Sikhi nådde oppvåkningen under en lotus, Vessabhii under et salatre, Kakusandha under et sirisatre, Konågamana under et kvastfikenetre og Kassapa under et banyantre. Jeg, som er vår tids ærverdige og fullkomment selvvåkne Mester, nådde den endelige oppvåkning under et bo-tre, munk. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit to fremste elever var Khanda og Tissa. Sikhis to fremste elever var Abhibhii og Sambhava. Vessabhiis var Sona og Uttara. Kakusandhas var Vidhiira og Safijrva. Konågamanas to fremste elever var Bhiyyosa og Uttara, og Kassapas var Tissa og Bhāradvāja. Nå for tiden er det Sāriputta og Moggallāna som er mine to fremste elever, munk. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit hadde tre elevforsamlinger, munk. Den ene forsamlingen var på seks millioner åtte hundre tusen munk. Den andre var på hundre tusen munk, og den tredje var på åtti tusen munk. Alle disse munkene hadde kvittet seg med sine negative tendenser i sinnet. Sikhi hadde også tre elevforsamlinger, på hundre tusen, åtti tusen og sytti tusen munk, som alle hadde kvittet seg med sine negative tendenser. Vessabhii hadde også tre elevforsamlinger, på åtti, sytti og seksti tusen

munker, som alle hadde kvittet seg med sine negative tendenser. Kakusandha hadde en forsamling på førti tusen munkar, Konågamana hadde tretti tusen og Kassapa hadde tjue tusen munkar, som alle hadde kvittet seg med sine negative tendenser. Nå for tiden har jeg én elevforsamling på tolv hundre og femti munkar som alle har kvittet seg med sine negative tendenser. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit hadde munken Asoka som sin nærmeste følgesvenn og personlege tjener. Sikhi hadde Khemamkara, Vessabhii hadde Upasannaka, Kakusandha hadde Buddhija, Konågamana hadde Sothhija og Kassapa hadde Sabbamitta som sin nærmeste følgesvenn og personlege tjener. Nå for tiden er det Ananda som er min nærmeste følgesvenn og personlege tjener. Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassit far var kong Bandhumå, hans mor var dronning Bandhumati, og kong Bandhumås hovedstad het Bandhumati. Sikhis far var kong Aruna, hans mor var dronning Pabhåvati, og kong Arunas hovedstad var Arunavatt. Vessabhiis far var kong Suppatita, hans mor var dronning Yasavati, og kongens hovedstad var Anopama. Kakusandhas far var brahmanen Aggidatta og hans mor var brahmankvinnen Visåkhå. På den tiden regjerte kong Khema fra sin hovedstad Khemavati. Konågamanas far var brahmanen Yafifiadatta og hans mor var brahmankvinnen Uttarå. På den tiden regjerte kong Sobha fra sin hovedstad Sobhavati. Kassapas far var brahmanen Brahmadatta og hans mor var brahmankvinnen Dhanavati. På den tiden regjerte kong Kiki fra sin hovedstad Bårånasi. Nå i vår tid er kong Suddhodana min far, dronning Maya min mor, og byen Kapilavatthu er kongens hovedstad.” Slik talte Mesteren. Da han hadde sagt dette, reiste han seg fra plassen sin og gikk inn i huset.

Da Mesteren hadde gått, sa munkene til hverandre: *Det er fantastisk, dere, hva han som har kommet fram til sannheten, kan og vet. Hvordan kan han vel huske alle disse oppvåkne fra gamle dager når de for lengst er borte? Han husker jo både navn, ætt, levealder, elevforsamlinger og de to fremste elevene til disse som hadde skåret over alle vrangforestillinger, brutt vanetenkningen, sluttført kretsløpet og fridd seg fra all lidelse! Han kan faktisk si hva hver eneste mester het, hvilken slekt og samfunnsklasse hver enkelt var født i, hvilken moral, hvilken lære og hvilken visdom de hadde, hvordan de levde og hvordan de ble fri. Hvordan kan dette ha seg? Vet han det fordi han selv har trengt inn i sannheten, eller vet han det fordi gudene har fortalt ham det?" Slik snakket munkene seg imellom til kvelden kom. Da kom Mesteren tilbake fra sin private meditasjon, og gikk til paviljongen under kareritrærne. Da han hadde satt seg på den reserverte plassen, spurte han munkene hva de hadde snakket om. De fortalte ham dette, og spurte hvordan han kunne huske alt det han hadde fortalt. *Den som er kommet fram til sannheten, husker disse gamle mestrene fordi han selv har trengt inn i sannheten, munker, men også fordi gudene har fortalt om dem. Men har dere lyst til å høre flere fortellinger om tidligere liv, munker?" "Gjerne, Mester! Det vil vi gjerne, du lykkelige! Vi vil gjerne høre hva du har å fortelle om tidligere liv. Det munkene hører av Mesteren, kommer de til å huske." «Så skal dere få høre, munker, og legg nøye merke til det jeg forteller!" *Ja vel, Mester," svarte munkene, og Mesteren sa: "For nittien verdensaldrer siden sto den ærverdige mesteren Vipasst fram i verden, etter at han hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han ble født som adelsmann, i en adelsfamilie. Han var av Kondafifia-ætten, og levde til han ble åtti tusen år. Han nådde den endelige oppvåkning under et trompetblomsttre, og hans to fremste elever var Khanda og Tissa. Vipasst hadde tre elevforsamlinger, på seks millioner åtte hundre tusen, hundre tusen og åtti tusen munker, som alle hadde kvittet seg med sine negative tendenser. Hans nærmeste følgesvenn og personlige tjener var munken Asoka. Hans far var kong Bandhumå, hans mor var dronning Bandhumati, og kong Bandhumås hovedstad var byen Bandhumati.

Da Vipasst, som var ivrig etter å nå oppvåkningen, falt fra lykkens himmel, gikk han inn i sin mors liv med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at da han som skulle nå oppvåkningen hadde falt fra lykkens himmel og gikk inn i sin mors liv, da strålte det opp et veldig lysskjær uten grenser, en stråleglans som overgikk gudenes største herlighet, og som lyste opp hele verden, med alle dens engler, djevler, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Selv ute i de bunnløse, mørke og sorte rom mellom verdenene, der hvor ikke en gang solens og månen kraftige stråler når fram, selv der strålte dette veldig lysskjæret opp, med en stråleglans som overgikk gudenes største herlighet. Da de vesenene som holder til der ute, fikk se dette lysskjæret, sa de til hverandre at nå var det nok flere som var blitt født der. Og de ti tusen verdenssystemene rystet, skalv og bevet, og hele verden lå badet i den enorme stråleglansen som overgikk selv gudenes største herlighet. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at da han som skulle nå oppvåkningen var kommet inn i sin mors liv, gikk fire gudesønner ut mot de fire verdenshjørner for å verne ham, og de sa: "Intet menneske eller umenneske skal gjøre noe vondt mot han som skal nå oppvåkningen, og heller ikke mot hans mor!" Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at da han som skulle nå oppvåkningen, var kommet inn i sin mors liv, fulgte det helt naturlig at hans mor holdt en høy etisk standard. Hun drepte ikke, stjal ikke, henfalt ikke til urette sansenytelser, sa ikke noe som var galt og lot være å bruke rusmidler. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at da han som skulle nå oppvåkningen, var kommet inn i sin mors liv, hadde hun ikke lyst på seksuell omgang med menn, og hun lot seg ikke friste av selv den mest lidenskapelige mann. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at da han som skulle nå

oppvåkningen, var kommet inn i sin mors liv, kunne hun nyte livet i fulle drag gjennom alle sine sanser. Hun var omgitt av alt som skulle til for å glede de fem sansene. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at da han som skulle nå oppvåkningen, var kommet inn i sin mors liv, ble hun ikke angrepet av noen sykdommer, men levde lykkelig med sunn kropp. Og inne i sin livmor kunne hun se han som skulle nå oppvåkningen, velskapt og uten feil på lemmer eller sanseevner. Det er som en strålende vakker juvel, munker, en smaragd av førsteklasses kvalitet med åtte velslepne fasetter, gjennomsiktig, pur og ren og perfekt på alle vis. Og denne juvelen er trædd inn på en blå, gul, hvit, rød eller beige snor. En mann med synet i behold som får den i hånden og ser på den, ville vite at dette er en strålende vakker juvel, en smaragd av førsteklasses kvalitet med åtte velslepne fasetter, gjennomsiktig, pur og ren og perfekt på alle vis, og at den er trædd inn på en blå, gul, hvit, rød eller beige snor. Og slik var det også at da han som skulle nå oppvåkningen, var kommet inn i sin mors liv, ble hun ikke angrepet av noen sykdommer, men levde lykkelig med sunn kropp. Og inne i sin livmor kunne hun se han som skulle nå oppvåkningen, velskapt og uten feil på lemmer eller sanseevner. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at sju dager etter at han som skal nå oppvåkningen, er blitt født, dør hans mor og blir gjenfødt i lykkens himmel. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at andre kvinner bærer fosteret i ni eller ti måneder før de føder. Moren til han som skal nå oppvåkningen, derimot, bærer fosteret i nøyaktig ti måneder før hun nedkommer. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at andre kvinner føder i sittende eller liggende stilling. Moren til han som skal nå oppvåkningen, derimot, føder mens hun står oppreist.

Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at når han som skal nå oppvåkningen, kommer ut av sin mors liv, tar gudene først imot ham. Etterpå tar menneskene imot ham. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at når han som skal nå oppvåkningen, er kommet ut av sin mors liv og ennå ikke har berørt marken, kommer fire gudesønner og tar imot ham. De setter ham ned foran moren og sier: *Gled deg, dronning! Du har fått en praktfull sønn!” Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at når han som skal nå oppvåkningen, er kommet ut av sin mors liv, er han ren. Han er ikke tilsølt av urene væsker som blod eller slim. Ren og pur kommer han ut av sin mors liv. Det er som når en kostbar juvel ligger på et klede av fineste bomull, munker. Ikke blir juvelen tilsølt av bomullstøyet, og ikke blir tøyet tilsølt av juvelen. Og hvorfor? Fordi begge er rene. Slik er det også når han som skal nå oppvåkningen er kommet ut av sin mors liv. Da er han ren. Han er ikke tilsølt av urene væsker som blod eller slim. Ren og pur kommer han ut av sin mors liv. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at når han som skal nå oppvåkningen, er kommet ut av sin mors liv, kommer to regnskurer fra himmelen. Den ene er varm og den andre er kald, og de gir mor og barn det badet de trenger. Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at med det samme han som skal nå oppvåkningen, er født, setter han begge føttene på marken. Så vender han seg mot nord og går sju skritt, og mens en hvit parasoll blir holdt over ham, vender han seg til alle kanter og sier disse stolte ordene: *Jeg er den beste i verden! Jeg er den fremste i verden! Jeg er den ypperste i verden! Dette er min siste fødsel, nå blir det ingen flere tilværelser!”

Dette er i samsvar med naturens orden. Det er også i samsvar med naturens orden, munker, at når han som skal nå oppvåkningen, kommer ut av sin mors liv, da stråler det opp et veldig lysskjær uten grenser, en stråleglans som overgår gudenes største herlighet, og som lyser opp hele verden, med alle dens engler, djevlr, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Selv ute i de bunnløse, mørke og sorte rom mellom verdenene, der hvor ikke en gang solens og månens kraftige stråler når fram, selv der stråler dette veldig lysskjæret opp, med en stråleglans som overgår gudenes største herlighet. Når de vesenene som holder til der ute, får se dette lysskjæret, sier de til hverandre at nå er det nok flere som er blitt født der. Og de ti tusen verdenssystemene ryster, skjelver og bever, og hele verden ligger badet i den enorme stråleglansen som overgår selv gudenes største herlighet. Dette er i samsvar med naturens orden. Da prins Vipassit var født, munker, meldte de til kong Bandhumaa: *Du har fått en sønn, herre! Kom og se på ham!” Da kongen hadde sett barnet, tilkalte han sine sannsiger-brahmaner og ba dem se på ham. De så på gutten og sa: *Gled deg, herre! Du har fått en praktfull sønn! Det blir til stor lykke for deg, herre konge, at en slik gutt er blitt født i din familie, for denne prinsen har de trettito kjennetegn på en stor mann. Den som er utstyrt med disse kjennetegnene blir ett av to, og intet annet: Hvis han blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Hvilke kjennetegn er det så prinsen er utstyrt med, herre konge?

Denne prinsen setter hele fotsålen rett på marken for hvert skritt han tar, herre konge, og det er ett av tegnene på at han er en stor mann. Under fotsålene sine har han mønster i form av perfekte hjul med felg, nav og tusen eiker, og dette er også et tegn på at han er en stor mann. Han har lange hæler, lange fingre og tær, og hender og føtter er myke som på et barn. Fingrene og tærne hans er parallelle som renningstråder, anklene hans er velproposjonerte og han har bein som en gasele. Når han står, kan han dekke begge knærne med håndflatene uten å bøye seg. Kjønnsslemmet hans er skjult i et hylster. Huden hans er gyllen og stråler som gull, og den er så delikat at verken støv eller skitt blir hengende på den. Hårene på kroppen vokser ett og ett i porene, og hvert av dem stritter til værs i små, kullsvarte og høyrevridde spiraler. Han har en guddommelig holdning, og han har sju avrundede overflater (hender, føtter, skuldrer og kropp). Han har overkropp som en løve, og det er ikke noe søkk mellom skuldrene hans. Kroppen hans er jevn og rund som stammen på et banyantre. Den er en favn lang, og favntaket hans er like lang som kroppen. Brystet er jevnt avrundet, smakssansen hans er skarp og han har underkjeve som en løve. Han har førti jevne tenner i ubrutte rader, og hjørnetennene er skinnende hvite. Tunga hans er lang, og han har en guddommelig klar og melodisk stemme. Han har klare, blå øyne og øyenvipper som ei ku. Mellom øyenbrynene har han en liten hårdott som likner myk og hvit bomull. Hodet hans er jevnt avrundet som en turban. Slik er de trettito tegnene som viser at prinsen er en stor mann, herre konge, og den som er utstyrt med disse kjennetegnene blir ett av to, og intet annet: Hvis han blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra

verden.” Da sannsiger-brahmanene hadde sagt dette til kong Bandhuma, lot han dem få nye klær og alt de ellers måtte ønske seg. Så utnevnte kongen barnepiker til prins Vipassi. Noen skulle amme ham, noen skulle bade ham, andre skulle bære ham og ha ham på fanget. Helt fra han var født, ble det båret hvite parasoller over ham, så han ikke skulle bli plaget verken av varme eller kulde, støv, rusk eller dråper. Alle likte ham helt fra begynnelsen av, og han var populær blant alle. Det var med ham som det er med lotusblomster av alle slag, munkes — alle liker dem. Og slik var det med prins Vipassi også. Alle likte ham. Han ble faktisk løftet fra fang til fang. Prins Vipasst var født med en stemme som var mild, klar, myk og elskverdig. Stemmen hans var like mild, klar, myk og elskverdig som stemmen til karavikafuglen som synger i Himalayas skråninger. Som en følge av sine tidligere handlinger ble prins Vipasst født med guddommelig skjerpet synssans, og han kunne se hvor langt det skulle være både natt og dag. Helt fra han var født, kunne prinsen se uten å blunke, akkurat som de trettitre gudene. Og det var fordi han kunne se uten å blunke at han fikk navnet Vipasst (Den klarsynte el. Den innsiktsfulle). Dessuten satte kong Bandhumå ofte den lille prinsen på fanget sitt når han satt og dømte i rettsvister. Da hørte prinsen godt etter, og snart kunne han avsi kloke dommer i mange saker. Dette var også en årsak til at han ble kalt Vipasst, munkes. Kongen lot bygge tre palasser med alle bekvemmeligheter for prins Vipassi, et til regntiden, et til den kalde og et til den varme årstiden. I regntiden bodde han i regntidpalasset fire måneder i strekk, uten å gå utenfor porten, bare omgitt av kvinnelige musikere. Da det hadde gått noen tusen år, sa prins Vipasst til vognstyreren sin: *Gi beskjed om å spenne hestene for den fineste vognen, så kjører vi en tur og ser oss om i parken!” *Javel, herre,” svarte vognstyreren. Og da alt var klart, meldte han ifra til

prinsen: *Vognen er klar, herre, vi venter bare på din befaling.” Og prins Vipasst steg opp i praktvognen, og de kjørte ut i parken. Der fikk de øye på en gammel og skrøpelig mann, som stavret seg skjelvende fram, krumbøyd over stokken sin. Prinsen snudde seg mot vognstyreren og sa: *Men hva har denne mannen gjort, kjære vognstyrer? Både håret og kroppen hans er jo annerledes enn vanlig?” *Han er gammel, herre.” ”Gammel? Hva vil det si?” *Det betyr at han ikke har lenge igjen å leve.” *Men kommer jeg også til å bli gammel, vognstyrer? Eller hvordan kan jeg unngå det?” *Både du og alle vi andre kommer til å bli gamle, herre. Alderdommen kan ingen unngå.” *Jeg har fått nok av parken for i dag, vognstyrer! Kjør meg hjem igjen til mine gemakker!” *Javel, herre,” svarte vognstyreren, og snudde vognen. Hjemme igjen gikk prins Vipassi trist og nedslått omkring og sukket: *Hva skal det være godt for å bli født, hvis fødselen bare er et forspill til alderdommen!” Så sendte kongen bud på vognstyreren, og spurte om prinsen hadde likt kjøreturen i parken. Men vognstyreren fortalte at prinsen var verken glad eller fornøyd, og da kongen spurte hva som hadde hendt, fortalte han alt sammen. Da tenkte kongen: 'Bare nå ikke Vipassi sier fra seg kongedømmet! Bare han nå ikke forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten! Nå må ikke sannsiger-brahmanene få rett i spådommene sine!’ Så sørget han for at prinsen ble opptatt med enda flere fornøyer, så han ikke skulle si fra seg kongedømmet, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten og gi sannsiger-brahmanene rett i spådommene sine. Og prinsen ble omgitt av enda mer

luksus. Da det hadde gått noen tusen år igjen, sa prins Vipasst til vognstyreren sin: *Gi beskjed om å spenne hestene for den fineste vognen, så kjører vi en tur og ser oss om i parken!" *Ja vel, herre," svarte vognstyreren. Og da alt var klart, meldte han ifra til prinsen: *Vognen er klar, herre, vi venter bare på din befaling." Og prins Vipasst steg opp i praktvognen, og de kjørte ut i parken. Der fikk de øye på en mann som var så syk at han lå i sterke smerter og vred seg i sin egen skitt, og folk måtte komme og få ham på beina og hjelpe ham bort. Prinsen snudde seg mot vognstyreren og sa: *Men hva har denne mannen gjort, kjære vognstyrer? Både øynene og stemmen hans er jo annerledes enn vanlig?" *Han er syk, herre." "Syk? Hva vil det si?" "Det betyr at det er ikke sikkert han blir frisk igjen." *Men kommer jeg også til å bli syk, vognstyrer? Eller hvordan kan jeg unngå det?" *Både du og alle vi andre kommer til å bli syke, herre. Sykdommer kan ingen unngå." *Jeg har fått nok av parken for i dag, vognstyrer! Kjør meg hjem igjen til mine gemakker!" *Ja vel, herre," svarte vognstyreren, og snudde vognen. Hjemme igjen gikk prins Vipassi trist og nedslått omkring og sukket: *Hva skal det være godt for å bli født, hvis fødselen bare er et forspill til alderdom og sykdom!" Så sendte kongen bud på vognstyreren, og spurte om prinsen hadde likt kjøreturen i parken. Men vognstyreren fortalte at prinsen var verken glad eller fornøyd, og da kongen spurte hva som hadde hendt, fortalte han alt sammen. Da tenkte kongen:

'Bare nå ikke Vipassi sier fra seg kongedømmet! Bare han nå ikke forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten! Nå må ikke sannsiger-brahmanene få rett i spådommene sine!' Så sørget han for at prinsen ble opptatt med enda flere fornøyer, så han ikke skulle si fra seg kongedømmet, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten og gi sannsiger-brahmanene rett i spådommene sine. Og prinsen ble omgitt av enda mer luksus. Da det hadde gått noen tusen år igjen, sa prins Vipasst til vognstyreren sin: *Gi beskjed om å spenne hestene for den fineste vognen, så kjører vi en tur og ser oss om i parken!' *Ja vel, herre," svarte vognstyreren. Og da alt var klart, meldte han ifra til prinsen: *Vognen er klar, herre, vi venter bare på din befaling." Og prins Vipasst steg opp i praktvognen, og de kjørte ut i parken. Der fikk de øye på en flokk høytidskledde mennesker som bygde opp et likbål. Prinsen snudde seg mot vognstyreren og sa: *Men hva skal dette bety, kjære vognstyrer? Hvorfor står alle disse høytidskledde menneskene her og bygger bål?" *Det er fordi det er en som er død, herre." *Kjør nærmere så jeg kan få se han som er død, vognstyrer." 'Ja vel, herre," svarte vognstyreren, og kjørte nærmere, slik at prinsen fikk se liket. *Hva vil det si å være død, vognstyrer?" *Det betyr at verken mor, far, slekt eller venner vil få se ham mer, og han får heller aldri se dem igjen." *Men kommer jeg også til å dø, vognstyrer? Eller kan jeg unngå det? Må det ende slik at verken kongen, dronningen, slekt og venner får se meg mer, og slik at jeg aldri får se dem igjen heller?" Både du og alle vi andre kommer til å dø, herre. Døden kan ingen unngå. Da får verken kongen, dronningen, slekt og venner se deg mer, og aldri får du se dem

igjen heller.” *Jeg har fått nok av parken for i dag, vognstyrer! Kjør meg hjem igjen til mine gemakker!” *Ja vel, herre,” svarte vognstyreren, og snudde vognen. Hjemme igjen gikk prins Vipassi trist og nedslått omkring og sukket: *Hva skal det være godt for å bli født, hvis fødselen bare er et forspill til alderdom, sykdom og død!” Så sendte kongen bud på vognstyreren, og spurte om prinsen hadde likt kjøreturen i parken. Men vognstyreren fortalte at prinsen var verken glad eller fornøyd, og da kongen spurte hva som hadde hendt, fortalte han alt sammen. Da tenkte kongen: 'Bare nå ikke Vipassi sier fra seg kongedømmet! Bare han nå ikke forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten! Nå må ikke sannsiger-brahmanene få rett i spådommene sine!’ Så sørget han for at prinsen ble opptatt med enda flere fornøyer, så han ikke skulle si fra seg kongedømmet, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten og gi sannsiger-brahmanene rett i spådommene sine. Og prinsen ble omgitt av enda mer luksus. Da det hadde gått noen tusen år igjen, sa prins Vipasst til vognstyreren sin: *Gi beskjed om å spenne hestene for den fineste vognen, så kjører vi en tur og ser oss om i parken!” *Ja vel, herre,” svarte vognstyreren. Og da alt var klart, meldte han ifra til prinsen: *Vognen er klar, herre, vi venter bare på din befaling.” Og prins Vipasst steg opp i praktvognen, og de kjørte ut i parken. Der fikk de øye på en hjemløs vandrer med raket hode og gul kappe. Prinsen snudde seg mot vognstyreren og sa: *Men hva har denne mannen gjort, kjære vognstyrer? Hodet hans er så merkelig, og han går ikke med vanlige klær?” *Det er en som har gått ut i hjemløsheten, herre.”

*Men hva vil det si å gå ut i hjemløsheten, vognstyrer?"

*Det er noen som går ut i hjemløsheten fordi de mener det er godt å trene sinnet, det er godt å leve enkelt, det er godt å gjøre det som er sunt, det er godt å bygge opp et forråd av gode fortjenester, det er godt å leve uten vold og det er godt å ha omsorg for andre." *Da må det sannelig være godt å gå ut i hjemløsheten, kjære vognstyrer, for det er godt å trene sinnet, det er godt å leve enkelt, det er godt å gjøre det som er sunt, det er godt å bygge opp et forråd av gode fortjenester, det er godt å leve uten vold og det er godt å ha omsorg for andre. Men la oss kjøre bort til ham, vognstyrer. *Ja vel, herre," svarte vognstyreren, og kjørte bort til den hjemløse vandrer.

Prinsen spurte ham: *Hva har du gjort, min venn? Hodet ditt er så merkelig, og du går ikke med vanlige klær?" 'Jeg har gått ut i hjemløsheten, herre." *Men hva vil det si å gå ut i hjemløsheten, min venn?" *Jeg har gått ut i hjemløsheten fordi jeg mener det er godt å trene sinnet, det er godt å leve enkelt, det er godt å gjøre det som er sunt, det er godt å bygge opp et forråd av gode fortjenester, det er godt å leve uten vold og det er godt å ha omsorg for andre."

*Da har du gjort klokt i å gå ut i hjemløsheten, min venn, for det er godt å trene sinnet, det er godt å leve enkelt, det er godt å gjøre det som er sunt, det er godt å bygge opp et forråd av gode fortjenester, det er godt å leve uten vold og det er godt å ha omsorg for andre."

Så snudde Vipassi seg til vognstyreren, og sa: *Snu vognen og kjør hjem igjen. Nå vil jeg rake av meg hår og skjegg, ta på meg gul kappe, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten!" *Ja vel, herre," svarte vognstyreren, og snudde hjemover igjen. Og da de kom hjem til palasset, raket prins Vipass av seg hår og skjegg, tok på seg en gul kappe, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløsheten. Da åttifire tusen innbyggere i hovedstaden Bandhumatt fikk høre dette, tenkte

de som så: *Når prins Vipasst har raket av seg hår og skjegg, kledd seg i gul kappe, forlatt hjemmet og gått ut i hjemløsheten, da kan det umulig være noen dårlig lære og disiplin han har sluttet seg til! Det er sikkert ikke så dumt å forlate hjemmet, når han gjør det. Hvorfor gjør ikke vi det samme?” Og dermed raket åttifire tusen innbyggere i hovedstaden Bandhumatt av seg hår og skjegg, tok på seg gule kapper, forlot hjemmet og fulgte Vipass7, som nå var blitt en som skulle våkne, ut i hjemløsheten. Sammen med denne flokken ga han seg på vandring gjennom landsbyer, byer og hovedsteder. Men en dag Vipassi satt for seg selv og mediterte, tenkte han som så: *Det passer dårlig at jeg stadig er omgitt av så mange mennesker. Jeg tror jeg heller vil bort fra mengden og leve alene.” Som tenkt, så gjort. De åttifire tusen gikk den ene veien og Vipasst gikk den andre veien. En dag han satt alene i hytta si og mediterte, tenkte han: *Det er så mange problemer her i verden. Folk blir født, og så blir de gamle og dør, bare for å bli født på ny. Men det er ingen som vet hvordan vi kan unngå lidelse, det er ingen som vet hvordan vi kan unngå forfall og undergang! Når skal vi vel finne veien bort fra forfall og undergang, og fra lidelse?” Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for forfall og undergang? Hvilke betingelser er det som gjør at forfall og undergang oppstår?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge tilblivelse finnes, finnes også forfall og undergang. Tilblivelse er en betingelse for at forfall og undergang skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for tilblivelse? Hvilke betingelser er det som gjør at tilblivelse oppstår?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes forventningsmønstre, finnes også tilblivelse.

Forventningsmønstre er en betingelse for at tilblivelse skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for forventningsmønstre? Hvilke betingelser er det som gjør at forventningsmønstre oppstår?" Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes emosjonelle involveringer, finnes også forventningsmønstre. Emosjonelle involveringer er en betingelse for at forventningsmønstre skal oppstå. Og han tenkte videre: "Hva er det som er forutsetningen for emosjonelle involveringer? Hvilke betingelser er det som gjør at emosjonelle involveringer oppstår?" Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes lengsler, finnes også emosjonelle involveringer. Lengsler er en betingelse for at emosjonelle involveringer skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for lengsler? Hvilke betingelser er det som gjør at lengsler oppstår?" Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes følelser, finnes også lengsler. Følelser er en betingelse for at lengsler skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for følelser? Hvilke betingelser er det som gjør at følelser oppstår?" Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes sansekontakt, finnes også følelser. Sansekontakt er en betingelse for at følelser skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for sansekontakt? Hvilke betingelser er det som gjør at sansekontakt oppstår?" Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge de seks sansefeltene finnes, finnes også sansekontakt. De seks sansefeltene er en betingelse for at sansekontakt skal oppstå.

Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for de seks sansefeltene? Hvilke betingelser er det som gjør at de seks sansefeltene oppstår?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge vi skjelner mellom navn og form, finnes også de seks sansefeltene. Splittelsen i navn og form er en betingelse for at de seks sansefeltene skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for splittelsen i navn og form? Hvilke betingelser er det som gjør at splittelsen i navn og form oppstår?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes den skjelnende bevissthet, finnes også splittelse i navn og form. Den skjelnende bevissthet er en betingelse for at splittelsen i navn og form skal oppstå. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for den skjelnende bevissthet? Hvilke betingelser er det som gjør at den skjelnende bevissthet oppstår?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge vi skjelner mellom navn og form, finnes også den skjelnende bevissthet. Splittelsen i navn og form er en betingelse for at den skjelnende bevissthet skal oppstå. Da tenkte Vipasst, han som skulle nå oppvåkningen: *Den skjelnende bevissthet snur og vender tilbake fra splittelsen i navn og form, og kommer ikke videre. Da er det altså på denne måten vi blir født, blir gamle og dør, bare for å bli født på ny: Betinget av splittelsen i navn og form oppstår den skjelnende bevissthet, betinget av den skjelnende bevissthet skjelner vi mellom navn og form, betinget av splittelsen i navn og form oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår sansekontakt, betinget av sansekontakt oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår lengsler, betinget av lengsler oppstår emosjonelle involveringer, betinget av de emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstre oppstår tilblivelse, og betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang, med alt dette medfører av sorg, klage,

smerte, tungsinn og mismot. Slik oppstår altså all lidelse!” Videre tenkte han: *Men hva er forutsetningen for at forfall og undergang ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt hvis forfall og undergang skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge tilblivelse ikke finnes, finnes heller ingen forfall og undergang. Tilblivelse må ta slutt for at forfall og undergang skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at tilblivelse ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at tilblivelse oppstår?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes forventningsmønstre, finnes det heller ingen tilblivelse. Forventningsmønstrene må ta slutt for at tilblivelse skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at forventningsmønstre ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at forventningsmønstrene skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes emosjonelle involveringer, finnes det heller ingen forventningsmønstre. Emosjonelle involveringer må ta slutt for at forventningsmønstrene skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at emosjonelle involveringer ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at emosjonelle involveringer skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes lengsler, finnes det heller ingen emosjonelle involveringer. Lengslene må ta slutt for at emosjonelle involveringer skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at lengsler ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at lengslene skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes følelser, finnes det heller ingen lengsler. Følelser må ta

slutt for at lengslene skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at følelser ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at følelsene skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes sansekontakt, finnes det heller ingen følelser. Sansekontakten må ta slutt for at følelsene skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at sansekontakt ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at sansekontakten skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge de seks sansefeltene ikke finnes, finnes det heller ingen sansekontakt. De seks sansefeltene må ta slutt for at sansekontakten skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at de seks sansefeltene ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at de seks sansefeltene skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge vi ikke skjelner mellom navn og form, finnes heller ikke de seks sansefeltene. Splittelsen i navn og form må ta slutt for at de seks sansefeltene skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at splittelsen i navn og form ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at splittelsen i navn og form skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge den skjelnende bevissthet ikke finnes, finnes det heller ikke noen splittelse i navn og form. Den skjelnende bevissthet må ta slutt for at splittelsen i navn og form skal ta slutt. Og han tenkte videre: *Hva er det som er forutsetningen for at den skjelnende bevissthet ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at den skjelnende bevissthet skal ta slutt?” Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han

at så lenge vi ikke skjelner mellom navn og form, finnes det heller ingen skjelnende bevissthet. Splittelsen i navn og form må ta slutt for at den skjelnende bevissthet skal ta slutt. Da tenkte Vipasst, han som skulle nå oppvåkningen: *Nå har jeg funnet innsiktsveien til oppvåkning! Når splittelsen i navn og form tar slutt, tar altså den skjelnende bevissthet slutt; når den skjelnende bevissthet tar slutt, tar splittelsen i navn og form slutt; når navn og form tar slutt, tar de seks sansefeltene slutt; når de seks sansefunksjonsfeltene tar slutt, tar sansekontakten slutt; når sansekontakten tar slutt, tar følelsene slutt; når følelsene tar slutt, tar lengslene slutt; når lengslene tar slutt, tar de emosjonelle involveringene slutt; når de emosjonelle involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt; når forventningsmønstrene tar slutt, blir det slutt på tilblivelse; når det ikke lenger blir noen tilblivelse blir det også slutt på forfall og undergang, med alt dette medfører av sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot. Slik blir det altså slutt på all lidelse! Slutten, dette er altså slutten!” Slik fikk Vipass7, han som skulle nå oppvåkningen, øynene opp for sannheter som ingen hadde hørt før, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i ham. Deretter betraktet han de fem involveringsgruppene, og så hvordan de oppstår og forsvinner: 'Slik er form, slik oppstår formene, slik forsvinner formene. Slik er følelser, slik oppstår følelsene, slik forsvinner følelsene. Slik er identifikasjon, slik oppstår identifikasjonene, slik forsvinner identifikasjonene. Slik er reaksjoner, slik oppstår reaksjonene, slik forsvinner reaksjonene. Slik er den skjelnende bevissthet, slik oppstår den skjelnende bevissthet, slik forsvinner den skjelnende bevissthet.” Da han så hvordan disse fem involveringsgruppene oppstår og forsvinner, tok det ikke lang tid før ble fullstendig kvitt alle sinnets forurensninger. Nå var Vipasst blitt en ærverdig mester som hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp, og han tenkte som så: *Kanskje jeg skulle la andre få kjennskap til den sannheten jeg har vunnet fram til?”

Men så tenkte han: *Den sannheten jeg har vunnet fram til er dyp og vanskelig å se og vanskelig å forstå. Den er herlig og den gir fred i sinnet, men den er subtil, den ligger utenfor logikernes rekkevidde og kan bare fattes av de som har visdom. Folk flest vil ha noe konkret å holde seg til, de foretrekker å ha noe å holde seg til og liker det best slik. Og da blir det vanskelig for dem å se at alt er relativt og henger sammen i en gjensidig betinget tilblivelsesprosess. Det blir nok også vanskelig for dem å se hvorfor vi bør la alle tankekonstruksjoner falle til ro og slippe taket i alt vi binder oss til, slukke grådigheten, dempe lidenskapene og la dem ta slutt og slukne. Hvis jeg skulle prøve å forklare dette for andre og de ikke skulle forstå hva jeg sier, så ville det bare gi meg skuffelser og slit.” Og så uttalte den ærverdige og fullkomment selvvåkne mesteren Vipasst disse nye versene som ingen hadde hørt før: "Dette har jeg slitt for å finne ut av, så hvorfor skulle jeg si noe til andre? Denne læren er ikke lett å forstå for dem som sitter fast i lidenskaper og hat. Den går imot strømmen og er subtil, den er dyp og vanskelig å forstå. Lidenskapens treller kommer ikke til å forstå den, for de er innhyllet i mørke.” Og med disse tankene hadde han mest lyst til å trekke seg passivt tilbake, og han hadde liten lyst til å undervise andre i læren om virkeligheten. Men en av de øverste Brahma-gudene oppdaget hva som var i ferd med å skje, og tenkte som så: *Dette er jo den rene katastrofe! Det blir til stor skade for verden hvis den ærverdige mesteren Vipassi, som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, trekker seg passivt tilbake og ikke har lyst til å forklare sannheten for andre!”

Og like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker armen sin, forsvant den store Brahma fra gudenes verden og kom til syne foran Vipass7. Han la ytterkappen over den ene skulderen, gikk ned på høyre kne, la hendene mot hverandre og løftet dem, mens han bøyde seg for den ærverdige og fullkomment selvstående mester Vipass. Så sa han: Vær så snill å undervise, Mester! Forklar sannheten for andre, du lykkelige! Det finnes jo noen som bare har ytterst lite støv på øynene, men som kommer til å gå til grunne hvis de ikke får høre sannheten. De kommer til å forstå den virkelighetslæren du har vunnet fram til, Mester!” Men Vipass svarte: *Jeg har allerede overveid om jeg skulle begynne å undervise. Men så tenkte jeg at den sannheten jeg har vunnet fram til er dyp og vanskelig å se og vanskelig å forstå. Den er herlig og den gir fred i sinnet, men den er subtil, den ligger utenfor logikernes rekkevidde og kan bare fattes av de som har visdom. Folk flest vil ha noe konkret å holde seg til, de foretrekker å ha noe å holde seg til og liker det best slik. Og da blir det vanskelig for dem å se at alt er relativt og henger sammen i en gjensidig betinget tilblivelsesprosess. Det blir nok også vanskelig for dem å se hvorfor vi bør la alle tankekonstruksjoner falle til ro og slippe taket i alt vi binder oss til, slukke grådigheten, dempe lidenskapene og la dem ta slutt og slukne. Hvis jeg skulle prøve å forklare dette for andre og de ikke skulle forstå hva jeg sier, så ville det bare gi meg skuffelser og slit. Og dermed kom jeg på disse nye versene som ingen har hørt før: "Dette har jeg slitt for å finne ut av, så hvorfor skulle jeg si noe til andre? Denne læren er ikke lett å forstå for dem som sitter fast i lidenskaper og hat. Den går imot strømmen og er subtil, den er dyp og vanskelig å forstå.

Lidenskapens treller kommer ikke til å forstå den, for de er innhyllt i mørke.” Derfor har jeg mest lyst til å trekke meg passivt tilbake, og jeg har liten lyst til å undervise andre i læren om virkeligheten.” Den store Brahma gjentok imidlertid sin oppfordring, men Vipasst avviste den på nytt. Da tok den store Brahma ordet for tredje gang, og sa: Vær så snill å undervise, Mester! Forklar sannheten for andre, du lykkelige! Det finnes jo noen som bare har ytterst lite støv på øynene, men som kommer til å gå til grunne hvis de ikke får høre sannheten. De kommer til å forstå den virkelighetslæren du har vunnet fram til, Mester!” Mens den ærverdige og fullkomment selvvåknedde mesteren Vipasst lyttet til Brahmas oppfordringer, så han utover verden med våkent blikk, og han følte medlidenhet med alt som lever. Han så at noen har mye støv på øynene, andre har lite støv på øynene. Noen har gode evner, andre har svake evner. Noen har gode egenskaper, andre har dårlige egenskaper. Noen ville det være lett å undervise, andre ville det være vanskelig å undervise. Og han så at det var noen som levde i stadig frykt for hva et feiltrinn kunne føre til av følger i en annen verden. Han syntes det var som å se vannliljer av forskjellige slag ute i en vannliljedam. Alle er de født og oppvokst i vannet, men noen av dem lever helt neddykket og klarer aldri å løfte seg ut av det våte element. Andre når akkurat så vidt opp i overflaten, mens atter andre løfter seg helt opp av vannet, og det blir ikke så mye som en dråpe hengende igjen på dem. Slik så den ærverdige og fullkomment selvvåknedde mesteren Vipasst ut over verden med våkent blikk mens han lyttet til Brahmas oppfordringer, og han følte medlidenhet med alt som lever. Han så at noen har mye støv på øynene, andre har lite støv på øynene. Noen har gode evner, andre har svake evner. Noen har gode egenskaper, andre har dårlige egenskaper. Noen ville det være lett å undervise, andre ville det være vanskelig å undervise. Og han så at det var noen som levde i stadig

frykt for hva et feiltrinn kunne føre til av følger i en annen verden. verset: Da den store Brahma forsto hva Vipassi tenkte, uttalte han disse versene: *Stig opp på denne lærers høye tårn og se deg om, du vidtskuende vise, som om du skulle stå på bergets høyeste topp og se all verden bre seg ut under deg, Du som er fri fra sorg, se hvordan alle er nedtyngt av sorger, overveldet av fødsel og alderdom! Reis deg, du seierrike helt, du gjeldfrie veileder, og gå ut i verden. Gi undervisning i læren, Mester. Noen kommer til å forstå den!” Den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassat svarte med dette *Døren til friheten fra død er nå åpnet. De som hører dette, kan ha tillit til det. Når jeg nølte med å forkynne den ypperste lære, var det bare fordi jeg var redd det skulle være til bry.” Da sa den store Brahma: *’Nå fikk jeg overtalt den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassat til å la andre få del i sannheten!” Så hilste han Vipassi ærbødig og gikk rundt ham med høyre side vendt mot ham, før han forsvant igjen. Deretter tenkte den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassat seg

om: *Hvem skal bli den første jeg forklarer sannheten for? Hvem kommer lettest til å forstå denne læren?” Og videre tenkte han: "I hovedstaden Bandhumatt lever fyrstesønnen Khanda og ministersønnen Tissa. De er kloke og forstandige og har et klart intellekt, og de har allerede i lang tid hatt lite støv på øynene. De skal bli de første jeg forklarer sannheten for. De kommer nok lett til å forstå denne læren.” Og like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker armen sin, forsvant Vipassi fra foten av oppvåkningstreet og kom til syne i hjorteparken Fred ved hovedstaden Bandhumati. Der henvendte han seg til parkvokteren, og sa: *Hallo, min gode parkvokter! Gå til fyrstesønnen Khanda og ministersønnen Tissa og fortell dem at den ærverdige mester Vipassi, som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, gjerne vil treffe dem.” *Ja vel, Mester,” svarte parkvokteren, og gikk og ga beskjed til Khanda og Tissa. Da disse fikk høre dette, lot de spenne for sine fineste praktvogner, steg opp og kjørte ut av byen mot hjorteparken Fred. Da de hadde kommet så langt som det var mulig å kjøre, steg de ut og fortsatte inn i parken til fots. Da de kom fram til den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipasst, hilste de ærbødig og satte seg ned ved siden av ham. Som de nå satt der, talte Mester Vipasst med metodisk progresjon. Han talte om å gi gaver, om moral og om himmelen. Han forklarte ulempene, elendigheten og de mentale forurensningene som kommer av sansenytelsebegjær, og fordelene ved å kunne gi avkall. Da Mesteren forsto at Khandas og Tissas sinn var rede, smidig, fordomsfritt, oppløftet og lydhørt, da forklarte han dem den virkelighetslære som de våkne selv har funnet fram til: sannheten om lidelsen, om årsaken, opphør og veien. Liksom når et rent og flekkfritt stykke tøy lett kan ta imot fargestoffet, nettopp slik fikk Khanda og Tissa, der de satt, øynene opp for sannheten, plettfritt og rent, og de innså at alt som har en begynnelse også har en slutt.

Nå som Khanda og Tissa hadde sett sannheten, nådd fram til den, forstått den og trengt inn i den, overvant de enhver tvil og usikkerhet, og de ble fylt med selvtilitt og ble uavhengig av andre når det gjaldt mesterens lære. Og de sa: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar vi tilflukt til deg, Mester, og til din lære. La oss få utgang og opptak av deg, Mester." Khanda og Tissa fikk utgang og opptak av Mesteren. Han gledet, oppmuntret og inspirerte dem med ord om den sanne lære, og viste dem hvilke ulemper, fornedrelser og forurensninger tankekonstruksjoner kan føre til, og hvor godt det er å oppnå nibbana. Og da gikk det ikke lang tid før de slapp taket i sine emosjonelle involveringer og ble kvitt alle sinnets forurensninger. Så fikk åttifire tusen innbyggere i hovedstaden Bandhumatt høre at den ærverdige mester Vipassat som hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp, skulle ha kommet til byen og bodde ute i hjorteparken Fred. Og fyrstesønnen Khanda og ministersønnen Tissa hadde visstnok raket av seg hår og skjegg, kledd seg i gul kappe, forlatt hjemmet og gått ut i hjemløsheten som elever av den ærverdige og fullkomment selv våkne mester Vipassi. Da tenkte de som så: *Når fyrstesønnen Khanda og ministersønnen Tissa har raket av seg hår og skjegg, kledd seg i gul kappe, forlatt hjemmet og gått ut i hjemløsheten, da kan det umulig være noen dårlig lære og disiplin de har sluttet seg til! Det er sikkert ikke så dumt å forlate hjemmet og bli elever av den ærverdige og fullkomment selv våkne mester Vipassi når de gjør det. Hvorfor gjør ikke vi det samme?" Og dermed gikk åttifire tusen innbyggere i hovedstaden Bandhumati ut av byen mot hjorteparken Fred. Da de kom fram til den ærverdige og fullkomment selv våkne mester Vipassi, hilste de ærbødig og satte seg ned ved siden av ham. Som de nå satt der, talte mester Vipassat med metodisk progresjon. Han talte om å gi gaver, om moral og om himmelen. Han forklarte ulempene, elendigheten og de mentale forurensningene som kommer av sansenytelsebegjær, og fordelene ved å

kunne gi avkall. Da mesteren forsto at de åttifire tusens sinn var rede, smidig, fordomsfritt, oppløftet og lydhørt, da forklarte han dem den virkelighetslære som de våkne selv har funnet fram til: sannheten om lidelse, om årsaken, opphør og veien. Liksom når et rent og flekkfritt stykke tøy lett kan ta imot fargestoffet, nettopp slik fikk de åttifire tusen, der de satt, øynene opp for sannheten, plettfritt og rent, og de innså at alt som har en begynnelse også har en slutt. Nå som de åttifire tusen hadde sett sannheten, nådd fram til den, forstått den og trengt inn i den, overvant de enhver tvil og usikkerhet, og de ble fylt med selvtrillit og ble uavhengig av andre når det gjaldt mesterens lære. Og de sa: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar vi tilflukt deg, Mester, og til din lære. La oss få utgang og opptak av deg, Mester." De åttifire tusen fikk utgang og opptak av Mesteren. Han gledet, oppmuntret og inspirerte dem med ord om den sanne lære, og viste dem hvilke ulemper, fornedrelser og forurensninger tankekonstruksjoner kan føre til, og hvilke godt det er å oppnå nibbana. Og da gikk det ikke lang tid før de slapp taket i sine emosjonelle involveringer og ble kvitt alle sine negative tendenser. Så fikk de åttifire tusen tidligere innbyggerne i hovedstaden Bandhumatt som allerede hadde forlatt hjemmet og gått ut i hjemløsheten, høre at den ærverdige mester Vipassi som hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp, skulle ha kommet til byen og bodde ute i hjorteparken Fred og underviste i den sanne lære. Da ga de seg på vei mot Bandhumati og gikk ut til hjorteparken Fred. Da de kom fram til den ærverdige og fullkomment selvåknede mester Vipassi, hilste de ærbødig og satte seg ned ved siden av ham. Som de nå satt der, talte mester Vipass med metodisk progresjon. Han talte om å gi gaver, om moral og om himmelen. Han forklarte ulempene, elendigheten og de mentale forurensningene som kommer av sansenytelsebegjær, og fordelene ved å kunne gi avkall. Da mesteren forsto at de åttifire tusens sinn var rede, smidig,

fordomsfritt, oppløftet og lydhørt, da forklarte han dem den virkelighetslære som de våkne selv har funnet fram til: sannheten om lidelse, om årsaken, opphør og veien. Liksom når et rent og flekkfritt stykke tøy lett kan ta imot fargestoffet, nettopp slik fikk de åttifire tusen hjemløse vandrerne, der de satt, øynene opp for sannheten, plettfritt og rent, og de innså at alt som har en begynnelse også har en slutt. Nå som de hadde sett sannheten, nådd fram til den, forstått den og trengt inn i den, overvant de enhver tvil og usikkerhet, og de ble fylt med selvtillit og ble uavhengig av andre når det gjaldt mesterens lære. Og de sa: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar vi tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. La oss få utgang og opptak av deg, Mester." De åttifire tusen hjemløse vandrerne fikk utgang og opptak av Mesteren. Han gledet, oppmuntret og inspirerte dem med ord om den sanne lære, og viste dem hvilke ulemper, fornedrelser og forurensninger tankekonstruksjoner kan føre til, og hvor godt det er å oppnå nibbana. Og da gikk det ikke lang tid før de slapp taket i sine emosjonelle involveringer og ble kvitt alle sine negative tendenser. Nå var det altså en forsamling på hele ett hundre og sekstifire tusen munkes som oppholdt seg i hovedstaden Bandhumati. Men en dag den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassat satt for seg selv, tenkte han som så: *Nå er det hele ett hundre og sekstifire tusen munkes her i hovedstaden Bandhumati. Jeg tror jeg vil oppfordre dem til følgende: Gå ut, munkes! Vis medfølelse med verden og gå ut på vandring til glede og nytte for mange mennesker, til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker. Dit hvor én går, skal ikke to andre gå. Gi undervisning i denne læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklar både hovedinnholdet og alle de små detaljene! Forklar hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv! Det finnes noen som bare har litt støv på øynene, men som kommer til å gå til grunne dersom de ikke får høre læren. Noen kommer til å forstå læren! Hvert sjette år kan dere imidlertid komme tilbake hit til

Bandhumati og repetere ordensreglene sammen.” En av de øverste gudene oppdaget hva den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassi tenkte på, og like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker armen sin, forsvant den store guden fra gudenes verden og kom til syne foran Vipassi. Han la ytterkappen over den ene skulderen, gikk ned på høyre kne, la hendene mot hverandre og løftet dem, mens han bøyde seg for den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassi. Så sa han: 'Slik er det, Mester! Slik er det, du lykkelige! Nå er det hele ett hundre og sekstifire tusen munkes her i hovedstaden Bandhumati. Du bør nok oppfordre dem til følgende: Gå ut, munkes! Vis medfølelse med verden og gå ut på vandring til glede og nytte for mange mennesker, til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker. Dit hvor én går, skal ikke to andre gå. Gi undervisning i denne læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklar både hovedinnholdet og alle de små detaljene! Forklar hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv! Det finnes noen som bare har litt støv på øynene, men som kommer til å gå til grunne dersom de ikke får høre læren. Noen kommer til å forstå læren! Hvert sjetten år kan dere imidlertid komme tilbake hit til Bandhumati og repetere ordensreglene sammen.” Så hilste han Vipassi ærbødig og gikk rundt ham med høyre side vendt mot ham, før han forsvant igjen. Da kvelden kom, og den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassi vendte tilbake til munkene etter sin stund i ensomhet, sa han: *Mens jeg satt for meg selv, munkes, tenkte jeg som så: Nå er det hele ett hundre og sekstifire tusen munkes her i hovedstaden Bandhumatti. Jeg tror jeg vil oppfordre dem til følgende: Gå ut, munkes! Vis medfølelse med verden og gå ut på vandring til glede og nytte for mange mennesker, til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker. Dit hvor én går, skal ikke to andre gå. Gi undervisning i denne læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklar både hovedinnholdet og alle de små detaljene! Forklar hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv! Det finnes noen som bare har litt støv på øynene, men som kommer til å gå til grunne dersom de ikke får høre læren. Noen kommer til å forstå læren!

Hvert sjette år kan dere imidlertid komme tilbake hit til Bandhumatt og repetere ordensreglene sammen. Og straks etter kom en av de store gudene og oppfordret meg til det samme. Derfor, munk, vil jeg oppfordre dere slik: Gå ut, munk! Vis medfølelse med verden og gå ut på vandring til glede og nytte for mange mennesker, til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker. Dit hvor én går, skal ikke to andre gå. Gi undervisning i denne læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklar både hovedinnholdet og alle de små detaljene! Forklar hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv! Det finnes noen som bare har litt støv på øynene, men som kommer til å gå til grunne dersom de ikke får høre læren. Noen kommer til å forstå læren! Hvert sjette år kan dere imidlertid komme tilbake hit til Bandhumatt og repetere ordensreglene sammen.” Og allerede samme dag la de fleste munkene ut på vandringer som førte dem ut over hele landet. Slik ble det reist åttifire tusen eneboerhytter spredt over hele India. Da det første året var til ende, kom gudene og proklamerte: *Ett år er gått, kjære venner! Nå er det fem år igjen til alle skal samles i Bandhumati og repetere ordensreglene sammen!” Slik gikk det år etter år, helt til det sjette året var til ende. Da kom gudene og proklamerte: *Seks år er gått, kjære venner! Nå er det på tide at alle samles i Bandhumatt og repeterer ordensreglene sammen! Noen av munkene reiste ved hjelp av egne magiske evner, mens andre fikk reisehjelp av gudene. Og det tok ikke mer enn én dag før alle var samlet i hovedstaden Bandhumati og kunne repetere ordensreglene sammen. Og den ærverdige og fullkomment selvvåkne mester Vipassi lærte munkefellesskapet følgende treningsregler, munk: *Den edleste form for askese er standhaftig tålmodighet,

men høyest av alt er nibbana sier de som er våkne. Den som er andre til skade er slett ingen munk, og heller ikke en sann filosof er den som er andre til mén. Unngå å gjøre det onde, gå inn for å gjøre det gode, foredle sitt eget sinn — det er de våknes budskap. Å ikke skade eller fornærme, å være behersket i samsvar med normen, å spise med måte, å føre et stille og rolig liv, å utvikle sinnet til høyere nivå — det er de våknes budskap.” Det hendte en gang, munker, at jeg bodde ved foten av et majestetisk salatre i Subhagalunden i Ukkatthå. Mens jeg satt der for meg selv, tenkte jeg som så: *Av alle de stedene som er lett å komme fram til, er det bare ett sted jeg ikke har vært på lenge, og det er hos de gudene som bor i de rene haller. Kanskje jeg skulle besøke dem?” Og like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker armen sin, forsvant jeg fra foten av det majestetiske salatreet i Subhagalunden i Ukkatthå, og kom til syne midt blant gudene i overflodens himmel. Flere tusen av dem samlet seg omkring meg, hilste ærbødig, og sa: "For nittien verdensaldrer siden sto den ærverdige mesteren Vipasst fram i verden, etter at han hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han ble født som

adelsmann, i en adelsfamilie. Han var av Kondafiffia-ætten, og levde til han ble åtti tusen år. Han nådde den endelige oppvåkning under et trompetblomsttre, og hans to fremste elever var Khanda og Tissa. Vipasst hadde tre elevforsamlinger, på seks millioner åtte hundre tusen, hundre tusen og åtti tusen munkar, som alle hadde kvittet seg med sine negative tendenser. Hans nærmeste følgesvenn og personlige tjener var munken Asoka. Hans far var kong Bandhumå, hans mor var dronning Bandhumati, og kong Bandhumås hovedstad var byen Bandhumati.” Og videre fortalte de hvordan Vipasst hadde gått ut og forlatt hjemmet, hvilke anstrengelser han hadde gjennomgått og hvordan han hadde våknet, og likeledes hvordan han hadde satt sannhetens hjul i bevegelse. Og videre: *Vi praktiserte den høyere trening under den ærverdige mesteren Vipasst, som våknet fullt og helt ved egen hjelp, og ettersom vi kvittet oss med all trang til sansenytelser, ble vi gjenfødt her.” Så kom andre tusener og flokket seg omkring meg, og fortalte at de hadde blitt gjenfødt der fordi de hadde praktisert den høyere trening under Sikhi, Vessabhii og de andre våkne mestrene, og til sist kom det en stor flokk som fortalte at de var blitt gjenfødt i overflodens himmel fordi de hadde fulgt min lære og kvittet seg med all trang til sansenytelser mens de levde her. Så dro jeg videre til de milde gudene, og overflodens guder ble med. De milde gudene sluttet seg til, og sammen dro vi videre til de vakre gudene. De ble også med, og vi dro videre til de skjønnhetselskende gudene. Disse ble også med, og så dro vi alle videre til de eldste gudene. Flere tusen av dem samlet seg omkring meg, hilste ærbødig, og sa: "For nittien verdensaldrer siden sto den ærverdige mesteren Vipasst fram i verden, etter at han hadde våknet fullt og helt ved egen hjelp.” Og videre fortalte de om Vipassi slekt og elever, hvordan han hadde gått ut og forlatt hjemmet, hvilke anstrengelser han hadde gjennomgått og hvordan han hadde våknet, og likeledes hvordan han hadde satt sannhetens hjul i bevegelse. Og videre: *Vi praktiserte den høyere trening under den ærverdige mesteren Vipasst, som våknet fullt og helt ved egen hjelp, og ettersom vi kvittet oss med all trang til

sansenytelser, ble vi gjenfødt her.” Så kom andre tusener og flokket seg omkring meg, og fortalte at de hadde blitt gjenfødt der fordi de hadde praktisert den høyere trening under Sikht, Vessabhii og de andre våkne mestrene, og til sist kom det en stor flokk som fortalte at de var blitt gjenfødt i himlene fordi de hadde fulgt min lære og kvittet seg med all trang til sansenytelser mens de levde her. Slik er altså de faktiske forholdene som den som har kommet fram til sannheten, har trengt inn i, munken, og som gjør at han kan huske alle disse våkne fra gamle dager enda de for lengst er borte. Slik husker han både navn, ætt, levealder, elevforsamlinger og de to fremste elevene til disse som hadde skåret over alle vrangforestillinger, brutt vanetenkningen, slutført kretsløpet og fridd seg fra lidelse, og slik kan han si hva hver eneste mester het, hvilken slekt og samfunnsklasse hver enkelt var født i, hvilken moral, hvilken lære og hvilken visdom de hadde, hvordan de levde og hvordan de ble fri. Men gudene har også fortalt den som har kommet fram til sannheten, om alle disse tingene, munken. Slik talte Mesteren, og glade til sinns tok munkene imot Mesterens ord.

15. Den store samtalen om årsakssammenhenger
Mahaānidānasuttanta Innledning Den betingede
tilblivelsesprosessen (paticcasamuppāda) var omtalt i forrige tekst,
nr. 14, så de redaktørene som satte sammen Digha Nikāya, har
rimeligvis sett det som naturlig å la denne teksten komme i
tilknytning til foregående, siden den behandler samme tema.
Riktignok inneholdt foregående tekst også en mytisk
buddhabioграфи, men den biografiske tråden vil bli fulgt opp i neste
tekst, nr. 16. Den betingede tilblivelsesprosessen er et meget viktig
tema i buddhismen. Ifølge flere tekststeder var det oppdagelsen av
denne som førte til Buddhas oppvåkning. I Tipitaka foreligger den i
litt forskjellige varianter. Den aller korteste er denne: Når A finnes,
da finnes B. Når A oppstår, oppstår B. Når A ikke finnes, finnes ikke
B. Når A tar slutt, tar B slutt (MN 115). Det er altså en postulering
av at det finnes årsaks- eller betingelsesrelasjoner mellom ulike
fenomeners tilblivelse eller opphør. Men denne kortversjonen er
nok i knappest laget for de fleste, og som oftest foreligger
paticcasamuppāda i en av de lengre versjonene. Den versjonen vi
finner i denne teksten, sier følgende: forfall og undergang er
betinget av tilblivelse, som er betinget av forventningsmønstre, som
er betinget av emosjonelle involveringer, som er betinget av
lengsler, som er betinget av følelser, som er betinget av
sanseprosessen, som er betinget av splittelsen i navn og form (eller
opplevelsen av at verden er delt i subjekt og objekt, "den indre" og
"den ytre" verden), som er betinget av den skjelnende bevissthet
(eller den analyserende bevissthet), som igjen er betinget av
splittelsen i navn og form. Dette er nesten samme versjon som i
foregående tekst, bare med den forskjell at der er sanseprosessen
delt i to: sansekontakt og de seks sansefunksjonsfeltene
(sanseorganene). Hva betyr så dette? I buddhistiske tradisjoner er
paticcasamuppāda blitt tolket

forskjellig. En tolkning, som blant annet er nokså dominerende i kommentarskriftene, sier at denne serien av forskjellige ledd beskriver psykologiske prosesser her og nå, men også prosessen med gjenfødelse fra liv til liv. Hadde jeg valgt denne tolkningen, ville jeg nok ha oversatt "forfall og undergang" som "alderdom og død", og tilblivelse" som "fødsel". Men det finnes også en annen tolkning, som sier at dette er en beskrivelse utelukkende av psykologiske prosesser her og nå, og ikke handler om fødsel, død eller gjenfødelse i det hele tatt. Etter mitt skjønn er det mye som taler for at denne tolkningen er i bedre samsvar med det vi ellers vet om Buddhas lære, og derfor har jeg lagt meg på denne. Palikommentarene åpner også for denne rent psykologiske tolkningen, og i tillegg støttes den blant annet av den thailandske munken Buddhaghosa i nyere tid, og av gamle skrifter som Vasubandhus Madhyantavibhāgasāstra. Den sirkulariteten som finnes på slutten av sekvensen, nemlig at splittelsen i navn og form er betinget av bevissthets, som igjen er betinget av navn og form, er meget interessant. I en annen versjon av patīccasamuppāda, som vel er vanligere i tekstene, sies det imidlertid at splittelsen i navn og form er betinget av bevissthets, som er betinget av motivasjoner, som igjen er betinget av uvitenhet. Er disse to versjonene egentlig forskjellige, eller sier de det samme på litt forskjellig måte? Spørsmålet overlates den enkelte til refleksjon. Som vi allerede har nevnt, inneholder Madhyantavibhāgasāstra en versjon av patīccasamuppāda som kaster mye lys over tolkningen av den. Selv om Vasubandhu egentlig tilhørte en annen skole enn theravāda, stammer verkene hans fra omtrent samme tid som theravādas kommentarlitteratur, og kan derfor ha samme interesse. Hvert av leddene beskrives med et synonym: Tradisjonell terminologi Madhyantavibhāgasāstras terminologi

uvitenhet motivasjonene bevisstheten spalting i subjekt og objekt (navn og form) de seks sansefeltene persepsjonen følelsene lengsler involveringer forventningsmønstre tilblivelse, at noe blir til at det igjen går til grunne og skaper sorger og tilsøring konstruksjon føring griping fylling trefoldig avgrensing opplevelser tiltrekking binding styring det som gjør vondt det som gjør vondt lidelser Det er tydelig at Madhyantavibhāgasāstras versjon av serien sparker føttene bort under 3-livstolkningen og går rett inn i vår psykologiske virkelighet slik vi opplever den. Uvitenheten beskrives som tilsøring. Vi ser ikke virkeligheten slik den egentlig er. Men vi har en medfødt tendens til å søke mønstre og meninger i tilværelsen. Disse mentale konstruksjonene former bevisstheten, vår måte å oppfatte virkeligheten på. Vi spalter virkeligheten i den som griper (subjektet) og det som gripes (objektet), og fyller den med inntrykk fra sansene våre. Persepsjonsprosessen beskrives meget presist som avgrensing. Vi bombarderes av utallige sanseintrykk hvert sekund og ville ha blitt helt overveldet og handlingslammet om ikke bevissthet og persepsjonsprosess hadde fungert som et filter. De velger ut spesielle sanseintrykk, følelser og tanker og tildeler dem større oppmerksomhet. Vi retter søkelyset mot enkeltheter og konsentrerer oss om dem slik at vi eventuelt kan treffe et valg. På den måten avgrenser vi virkeligheten til noen få opplevelser som gis en egen følelsesvalør. Vi tiltrekkes av de opplevelsene vi liker og binder oss til dem, slik at de styrer handlingsmønstrene våre. Men siden vi på den måten binder oss til flyktige opplevelser, vil vi oppleve at det gjør vondt, fordi virkeligheten ikke er i stand til å

oppfylle de urealistiske forventningsmønstrene vi skaper oss. Slik trekkes vi med i en stadig runddans fra sekund til sekund. Madhyantavibhāgasāstras terminologi kaster derfor et interessant lys over den gamle formelen for den betingede tilblivelsesprosessen, og framhever nettopp de psykologiske aspektene av den. Denne teksten inneholder også drøfting av forskjellige teorier om selvet, og samtlige teorier avvises. Ettersom teksten således drøfter både paticcasamuppāda, anatta (ikke-selv) og frigjøring, gir den et viktig innblikk i buddhismens dypere lære.

Den store samtalen om årsakssammenhenger Slik har jeg hørt det: En gang holdt Mesteren til i byen Kammåsadamma i kuruenes land. Den ærverdige Ånanda gikk bort og hilste høflig og satte seg ned ved siden av ham. Da Ananda hadde satt seg, vendte han seg mot Mesteren og sa: *Det er vidunderlig så dyp læren om den betingede tilblivelsesprosessen er, Mester, og den virker også svært dypsindig. Likevel synes jeg den er ganske lett å forstå.” *Si ikke det, Ånanda. Læren om den betingede tilblivelsesprosessen både virker dyp og er dyp. Det er fordi folk ikke er klar over og forstår denne læren at de vikler seg inn i så mye forvirring, liksom i en garnfloke som blir som en verkebyll, eller i villniss og kratt, og ikke klarer å fri seg fra elendighet, sorg og undergang, og heller ikke fra livets og dødens kretsløp. Hvis noen spør om forfall og undergang er betinget av noe, bør du svare at det er de. Og hvis de spør hva det er som fører til forfall og undergang, bør du svare at forfall og undergang skyldes tilblivelse. Hvis noen spør om tilblivelse er betinget av noe, bør du svare at det er den. Og hvis de spør hva det er som fører til tilblivelse, bør du svare at tilblivelse skyldes forventningsmønstre. Hvis noen spør om forventningsmønstre er betinget av noe, bør du svare at det er de. Og hvis de spør hva det er som fører til forventningsmønstre, bør du svare at forventningsmønstre skyldes emosjonelle involveringer. Hvis noen spør om emosjonelle involveringer er betinget av noe, bør du svare at det er de. Og hvis de spør hva det er som fører til emosjonelle involveringer, bør du svare at emosjonelle involveringer skyldes lengsler. Hvis noen spør om lengsler er betinget av noe, bør du svare at det er de. Og hvis de spør hva det er som fører til lengsler, bør du svare at lengsler skyldes følelser. Hvis noen spør om følelser er betinget av noe, bør du svare at det er de. Og hvis de spør hva det er som fører til følelser, bør du svare at følelser skyldes

sansekontakt. Hvis noen spør om sansekontakt er betinget av noe, bør du svare at det er den. Og hvis de spør hva det er som fører til sansekontakt, bør du svare at sansekontakt skyldes splittelsen i navn og form. Hvis noen spør om splittelsen i navn og form er betinget av noe, bør du svare at det er den. Og hvis de spør hva det er som fører til splittelsen i navn og form, bør du svare at splittelsen i navn og form skyldes den skjelnende bevissthet. Hvis noen spør om den skjelnende bevissthet er betinget av noe, bør du svare at det er den. Og hvis de spør hva det er som fører til bevisstheten, bør du svare at bevisstheten skyldes splittelsen i navn og form. Da er det altså slik, Ananda, at den skjelnende bevissthet formes av splittelsen i navn og form, splittelsen i navn og form formes av den skjelnende bevissthet, sansekontakt formes av splittelsen i navn og form, følelsene formes av sansekontakt, lengslene formes av følelser, de emosjonelle involveringene formes av lengsler, forventningsmønstrene formes av de emosjonelle involveringene, tilblivelsen formes av forventningsmønstrene , forfall og undergang skyldes tilblivelse og fører med seg sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot. Slik er opphavet til all denne lidelsen. Når jeg sier at forfall og undergang skyldes tilblivelse, Ananda, skal dette forstås på følgende vis. Hvis tilblivelse aldri hadde forekommet noe sted, på noen måte eller for noen, som dette at guder føder guder, at engler føder engler, at ånder føder ånder, mennesker føder mennesker, dyr med fire føtter føder dyr med fire føtter, fugler føder fugler eller insekter føder insekter, da ville aldri noen av disse vesenene ha blitt til. Og hvis det overhodet ikke hadde forekommet noen tilblivelse, hvis tilblivelsen hadde tatt fullstendig slutt, ville det da ha kunnet forekomme forfall og undergang?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ananda. Derfor er det tilblivelsen som er årsaken og betingelsen for at det finnes forfall og undergang. Når jeg sier at tilblivelse skyldes forventningsmønstre, skal dette forstås på følgende vis. Hvis det overhodet ikke hadde eksistert noen forventninger noe sted, på

noen måte eller for noen, som forventninger om sansenyttelser, forventninger om formverdenen eller forventninger om formløse tilstander, hvis disse forventningene ikke hadde eksistert eller hvis de hadde tatt slutt, ville det da ha kunnet skje noen tilblivelse?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det forventningsmønstrene som er årsaken og betingelsen for at det skjer tilblivelse. Når jeg sier at forventningsmønstrene skyldes emosjonelle involveringer, skal dette forstås på følgende vis. Hvis det overhodet ikke hadde forekommet noen emosjonelle involveringer noe sted, på noen måte eller hos noen, som involvering i sansenyttelser, involvering i teoretiske spekulasjoner eller involvering i læren om en sjel, hvis disse de emosjonelle involveringene ikke hadde eksistert eller hvis de hadde tatt slutt, ville det da ha forekommet noen forventninger?" "Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det de emosjonelle involveringene som er årsaken og betingelsen for forventningsmønstrene. Når jeg sier at de emosjonelle involveringene formes av lengsler, skal dette forstås på følgende vis. Hvis det overhodet ikke hadde forekommet noen lengsler noe sted, på noen måte eller i noen, som lengsler etter synlige former, lengsler etter lyder, lengsler etter dufter, lengsler etter smaksopplevelser, lengsler etter berøringer eller lengsler etter idéer, hvis disse lengslene ikke hadde eksistert eller hvis de hadde tatt slutt, ville det da ha forekommet noen emosjonelle involveringer?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det lengslene som er årsaken og betingelsen for de emosjonelle involveringene. Når jeg sier at lengslene formes av følelser, skal dette forstås på følgende vis. Hvis det overhodet ikke hadde forekommet noen følelser noe sted, på noen måte eller i noen, som følelser som springer ut av synsinntrykk, følelser som springer ut av høreselsinntrykk, følelser som springer ut av lukteinntrykk, følelser som springer ut av smaksinntrykk, følelser som springer ut av kroppsinntrykk eller følelser som

springer ut av sinnet selv, hvis disse følelsene ikke hadde eksistert eller hadde tatt slutt, ville det da ha forekommet noen lengsler?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det følelsene som er årsaken og betingelsen for lengslene. Slik vil altså følelsene skape lengsel, lengselen får oss til å søke, søkingen fører til at vi får tak i noe, det at vi får tak i noe fører til en følelse av forskjell på egen og andres eiendom, følelsen av forskjell på egen og andres eiendom fører til eiertrang, eiertrangen fører til at man binder seg til tingene, bindingen fører til eiendomsfølelse, eiendomsfølelsen fører til gjerrighet, gjerrigheten fører til at man ikke vil dele med andre, og når man ikke vil dele med andre, ender det med slag og hogg, kjefting og krangel, sladder og løgn og alle slags usunne handlinger og tilstander. Når jeg sier at slag og hogg, kjefting og krangel, sladder og løgn og alle slags usunne handlinger og tilstander kommer av at man ikke vil dele med andre, skal dette forstås på følgende vis. Hvis vi overhodet ikke hadde følt denne trangen til ikke å dele med andre, hvis denne ikke hadde gjort seg gjeldende i noen som helst, på noen måte eller på noe som helst sted, hvis det hadde blitt helt slutt på den, ville det da ha blitt slag og hogg, kjefting og krangel, sladder og løgn og alle slags usunne handlinger og tilstander?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ananda. Derfor er det slik at slag og hogg, kjefting og krangel, sladder og løgn og alle slags usunne handlinger og tilstander kommer av at vi ikke vil dele med andre. Når jeg sier at vi ikke vil dele med andre fordi vi er gjerrige, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen hadde vært gjerrige noen gang, på noen måte eller på noe sted, hvis det hadde blitt helt slutt på gjerrigheten, ville vi da ha tviholdt på vårt eget og nektet å dele med andre?" "Nei, Mester." *Nettopp, Ananda. Derfor er det gjerrighet som fører til at vi ikke vil dele med andre.

Når jeg sier at gjerrigheten kommer av eiendomsfølelse, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde hatt eiendomsfølelse, hvis eiendomsfølelsen var helt borte, ville det da ha oppstått noen gjerrighet?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det eiendomsfølelsen som gir opphav til gjerrighet. Når jeg sier at eiendomsfølelsen kommer av at man binder seg til tingene, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde bundet seg til tingene, hvis disse bindingene ble helt borte, ville det da ha oppstått noen eiendomsfølelse?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor kommer eiendomsfølelsen av at vi binder oss til tingene. Når jeg sier at disse bindingene kommer av eiertrang, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde følt eiertrang, hvis denne var blitt helt borte, ville vi da ha bundet oss til tingene?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det slik at vi binder oss til tingene fordi vi føler eiertrang. Når jeg sier at denne eiertrangen kommer av at vi har en følelse av forskjell på egen og andres eiendom, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde fått en følelse av forskjell på egen og andres eiendom, hvis dette var blitt helt borte, ville vi da ha følt noen eiertrang?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor kjenner vi eiertrang fordi vi har en følelse av forskjell på egen og andres eiendom. Når jeg sier at denne følelsen av forskjell på egen og andres eiendom kommer av vi får tak i noe, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde fått tak i noe, hvis dette hadde tatt helt slutt, ville vi da ha

følt noen forskjell på egen og andres eiendom?" "Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor kommer følelsen av forskjell på egen og andres eiendom av at vi får tak i noe. Når jeg sier at vi får tak i noe fordi vi søker, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde søkt etter noe, hvis dette hadde tatt helt slutt, ville vi da ha fått tak 1 noe?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det slik at vi får tak i noe fordi vi søker. Når jeg sier at vi søker fordi vi har lengsler, skal dette forstås på følgende vis. Hvis ingen noen gang, til noen tid eller på noe sted hadde hatt lengsler, hvis dette hadde tatt helt slutt, ville vi da ha søkt etter noe?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det lengslene som er grunnen til at vi søker. Det er altså følelsene som gir opphav til begge disse fenomenene. Når jeg sier at følelsene formes av sansekontakt, skal dette forstås på følgende vis. Hvis vi aldri hadde hatt sanseinntrykk, det vil si synsinntrykk, hørselsinntrykk, duftinntrykk, smaksinntrykk, kroppsinntrykk eller tanker og idéer i sinnet, hvis alt dette hadde tatt slutt, ville vi da ha hatt noen følelser?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det slik at følelsene formes av sansekontakt. Når jeg sier at sansekontakt formes av splittelsen i navn og form, skal dette forstås på følgende vis. Hvis de egenskapene, trekkene og kjennetegnene som definerer kategorien "navn" eller subjekt" ikke er til stede, kan det da oppstå noe inntrykk av kategorien *form" eller *objekt"?" *Nei, Mester." "Hvis de egenskapene, trekkene og kjennetegnene som definerer kategorien form" eller *objekt" ikke er til stede, kan det da oppstå noe inntrykk av kategorien navn" eller *subjekt"?" *Nei, Mester."

"Hvis da verken de egenskapene, trekkene og kjennetegnene som definerer kategorien *'navn (subjekt)' eller de egenskapene, trekkene og kjennetegnene som definerer kategorien "form (objekt)" er til stede, kan det da oppstå noe inntrykk av kategorien *'navn (subjekt)' eller *form (objekt) ?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ananda. Det er derfor sansekontakt formes av splittelsen i navn og form. Når jeg sier at splittelsen i navn og form formes av den skjelnende bevissthet, skal dette forstås på følgende vis. Hvis den skjelnende bevissthet ikke hadde oppstått 1 mors liv, kunne da splittelsen i navn og form ha oppstått der?" *Nei, Mester." "Hvis den skjelnende bevissthet var oppstått i mors liv og deretter sluknet igjen, ville da splittelsen i navn og form ha oppstått der?" *Nei, Mester." "Hvis den skjelnende bevissthet var til stede i et lite barn, men deretter sluknet, ville da splittelsen i navn og form ha kunnet vokse fram og modnes?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Det er derfor splittelsen i navn og form skyldes den skjelnende bevissthet. Når jeg sier at den skjelnende bevissthet formes av splittelsen i navn og form, skal dette forstås på følgende vis. Hvis det ikke hadde eksistert noen skjelnende bevissthet basert på splittelsen i navn og form, ville da hele denne rekken av tilblivelse, forfall, undergang og smerte ha kunnet oppstå og bli til?" *Nei, Mester." *Nettopp, Ånanda. Derfor er det slik at splittelsen i navn og form gir opphav til den skjelnende bevissthet. På denne måten blir tingene til, Ananda, og på denne måten forfaller de og blir borte, forsvinner og oppstår. På denne måten kan det forklares og uttrykkes, på denne måten oppstår begreper og forståelse. I den grad vi er i stand til å forstå dette, er det slik splittelsen i navn og form fungerer i forhold til den skjelnende bevissthet.

Hvor mange forskjellige teorier hevdes om selvet, Ånanda? Noen hevder at selvet har form og er avgrenset, andre hevder det har form og er grenseløst. Så er det også noen som hevder at selvet er formløst og avgrenset, mens atter andre hevder det er formløst og grenseløst. Den som hevder et avgrenset selv med form, hevder enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som hevder at selvet har form og er avgrenset, Ånanda. Den som hevder et grenseløst selv med form, hevder enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som hevder at selvet har form og er grenseløst, Ånanda. Den som hevder et avgrenset selv uten form, hevder enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som hevder at selvet er formløst og avgrenset, Ananda. Den som hevder et grenseløst selv uten form, hevder enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som hevder at selvet er formløst og grenseløst, Ånanda. Dette er altså teoriene som hevdes om selvet. Hvor mange teorier er uuttalt underforstått om selvet, Ananda? Noen tror at selvet har form og er avgrenset, andre tror det har form og er grenseløst. Så er det også noen som tror at selvet er formløst og avgrenset, mens atter andre tror det er formløst og grenseløst. Den som tror på et avgrenset selv med form, tror enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som tror at selvet har form og er avgrenset, Ananda. Den som tror på et grenseløst selv med form, tror enten at dette selvet

eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som tror at selvet har form og er grenseløst, Ånanda. Den som tror på et avgrenset selv uten form, tror enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som tror at selvet er formløst og avgrenset, Ånanda. Den som tror på et grenseløst selv uten form, tror enten at dette selvet eksisterer her og nå eller at det vil komme til å eksistere 1 en annen tilværelse, idet han tenker at selv om det ikke er slik nå, kommer det til å bli slik. Mer trenger vi ikke si om slike som tror at selvet er formløst og grenseløst, Ananda. Dette er altså de teoriene som er uttalt underforstått om selvet. Hvor mange måter finnes det å betrakte selvet på, Ananda? Noen betrakter følelsene som sitt selv og sier at selvet er følelsene. Andre sier at selvet ikke er følelsene, siden selvet ikke kan føle. Atter andre sier at selvet ikke er følelsene, selv om selvet kan føle. Selvet mitt føler og er følsomt, sier de. Hvis noen sier at selvet er følelsene, kan du spørre dem slik, Ånanda: *Det finnes jo tre slags følelser, nemlig gode følelser, vonde følelser og nøytrale følelser. Hvem av disse tre følelsene betrakter du som ditt selv?» Når du opplever en god følelse, opplever du ikke en vond eller en nøytral følelse samtidig med denne, Ananda. Når du opplever en vond følelse, opplever du ikke en god eller en nøytral følelse samtidig. Og når du opplever en nøytral følelse, opplever du ikke samtidig en god eller en vond følelse. Gode følelser er flyktige, og de er produsert av årsaker og betingelser. Det ligger i deres natur at de er uvarige og forgjengelige, man blir lei av dem og de tar slutt. Det samme gjelder for vonde og nøytrale følelser. Hvis noen skulle mene at gode følelser utgjør selvet, må han jo tro at selvet er forsvunnet når den gode følelsen forsvinner. Hvis noen skulle mene at vonde følelser utgjør selvet, må han jo tro at selvet er forsvunnet når den vonde følelsen forsvinner. Og hvis noen skulle mene at nøytrale følelser utgjør selvet, må han jo tro at selvet er

forsvunnet når den nøytrale følelsen forsvinner. En slik person mener altså at noe som forandrer seg slik fra øyeblikk til øyeblikk, som veksler mellom godt og vondt, som hele tiden oppstår og blir borte igjen — at dette er hans selv, og sier at selvet er følelsene. Derfor er det ingen fornuft i å betrakte selvet som følelsene, Ananda. Hvis noen sier at selvet ikke er følelsene, siden selvet ikke kan føle, kan du spørre dem slik, Ananda: *Er det mulig å si 'Jeg er* der hvor intet kan føles?' *Det er ikke mulig, Mester.” *Derfor er det ingen fornuft i å betrakte selvet som noe som ikke er følelsene, siden selvet ikke kan føle. Hvis noen sier at selvet ikke er følelsene, selv om selvet kan føle, og at selvet hans føler og er følsomt, kan du spørre ham slik, Ananda: *Hvis følelsene skulle opphøre fullstendig, slik at du ikke kunne føle noe i det hele tatt, ville du da kunne si at "Det er nettopp jeg som er*?"” *Det ville han ikke kunne si, Mester.” *Derfor er det ingen fornuft i å si at selvet ikke er følelsene, selv om selvet kan føle, og at selvet hans føler og er følsomt. Når du ikke betrakter følelsene som ditt selv og sier at selvet er følelsene, Ananda, når du ikke sier at selvet ikke er følelsene, siden selvet ikke kan føle, og heller ikke sier at selvet ikke er følelsene, selv om selvet kan føle og at selvet ditt føler og er følsomt — når du ikke ser tingene slik, klamrer du deg ikke til noe i verden. Siden du ikke klamrer deg til noe, er du heller ikke redd for noe, og når du ikke er redd for noe, finner du det endelig nibbana i ditt indre. Du vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, — gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Hvis noen henvender seg til en som har et slikt frigjort sinn og sier at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, vil han regne dette som en uholdbar teori. Han vil også regne det som uholdbare teorier om noen sier at den som har kommet fram til sannheten ikke eksisterer etter døden, eller at han både eksisterer

og ikke eksisterer etter døden, og likeså ser han det som en uholdbar teori om noen sier at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden. Hvorfor? For uansett hvordan man beskriver det, uansett hvilket språk, dialekt eller uttale man bruker, uansett talemåter eller uttrykksmåter, er den som har innsett dette, blitt fri. Og derfor er det ingen fornuft i å si at en som har blitt fri ved at han har innsett dette, verken vet eller ser. Det finnes sju bevissthetsnivåer og to plan, Ananda. Hvilke sju? Noen har forskjellige kroppar og forskjellige sanseinntrykk, som for eksempel mennesker, noen guder og noen i pinetilstander. Dette er det første bevissthetsnivået. Andre har forskjellige kroppar, men ensartede sanseinntrykk, som for eksempel gudene i Brahmas følge og de som kommer dit i første meditasjonstilstand. Dette er det andre bevissthetsnivået. Noen har ensartede kroppar, men forskjellige sanseinntrykk, som de strålende gudene. Dette er det tredje bevissthetsnivået. Noen har ensartede kroppar og ensartede sanseinntrykk, nemlig de lysende gudene. Dette er det fjerde bevissthetsnivået. Så er det noen som har lagt forminntrykkene helt bak seg og gått hinsides inntrykk faste former. De ser at rommet er uendelig og har gått inn på det uendelige roms plan. Dette er det femte bevissthetsnivået. Andre har lagt det uendelige roms plan bak seg og ser at bevisstheten er uendelig, så de har gått inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er det sjette bevissthetsnivået. Og atter andre har lagt den uendelige bevissthets plan bak seg og ser at det ikke finnes noe som helst, og disse har gått inn på intetthetsens plan. Dette er det sjuende bevissthetsnivået. Videre er det noen som går inn på det planet der det ikke finnes noe sanseinntrykk, og endelig noen som går inn på det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk. Når noen kjenner dette første bevissthetsnivået med dets forskjellige kroppar og forskjellige sanseinntrykk, med for eksempel mennesker, noen guder og noen i pinetilstander — når noen kjenner dette og vet hvordan det oppstår og går til grunne, hvilke fordeler og ulemper det har, og vet hvordan man frir seg fra det, er det da fornuftig av vedkommende å nyte det?”

*Nei, Mester.” *Og når noen på samme måte kjenner de andre seks bevissthetsnivåene og de to planene og vet hvordan de oppstår og går til grunne, vet hvilke fordeler og ulemper de har, og vet hvordan man frir seg fra dem, er det da fornuftig av vedkommende å nyte dem?” *Nei, Mester.” *Den som kjenner de sju bevissthetsnivåene og de to planene og vet hvordan de oppstår og går til grunne, vet hvilke fordeler og ulemper de har, og vet hvordan man frir seg fra dem — den som ser disse som det de er og som har fridd seg fra dem uten å involvere seg i dem, han kalles en som er befridd gjennom visdom, Ånanda. Det finnes åtte frigjøringer, Ananda. Hvilke åtte? Du betrakter former mens du er oppmerksom på din egen form. Dette er den første frigjøringen. Du betrakter ytre former uten å bry deg om din egen form. Dette er den andre frigjøringen. Du konsentrerer deg om det som er vakkert. Dette er den tredje frigjøringen. Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseinntrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. Dette er den fjerde frigjøringen. Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevisstheten er uendelig, så du går inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er den femte frigjøringen. Du legger den uendelige bevissthets plan bak deg og ser at det ikke finnes noe som helst, og du går inn på intetens plan. Dette er den sjette frigjøringen. Du legger intetens plan bak deg og går inn på det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk. Dette er den sjuende frigjøringen. Du legger det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk bak deg, slik at alle sanseinntrykk og følelser opphører. Dette er den åttende frigjøringen. Og dette er altså de åtte frigjøringene, Ånanda. Når du kan oppnå disse åtte frigjøringene i forlengs og i baklengs rekkefølge og i både forlengs og baklengs rekkefølge, når du kan oppnå dem og bli i dem når du

vil, slik du vil og hvor du vil, når du har gjort slutt på alt negativt i sinnet slik at bare det positive blir tilbake, når du på den måten er blitt fri både gjennom meditasjon og visdom, når du selv har sett og opplevd dem her og nå og kan gå inn på dem og bli i dem — da er du en som er blitt fri på begge måter, Ananda. Og det finnes ikke noe høyere eller herligere enn denne doble frigjøringen og denne doble innsikten, Ånanda.” Slik talte Mesteren, og Ananda ble glad over å høre Mesterens ord.

16. Den store teksten om Mesterens bortgang

Mahāparinibbānasuttanta Innledning Denne lengste av de lange tekstene er et veritabelt lappeteppe. Forskjellige avsnitt av den finnes også i andre deler av Tipitaka, og til sammen utgjør disse avsnittene omtrent en tredjedel av hele suttaen. Igjen er det vanskelig å si nøyaktig hvilke deler av teksten som er eldre og hvilke som er nyere, men det har vært hevdet at episoder som for eksempel skildringen av Buddha som en gammel og syk mann i Beluva, eller Anandas sorg ved Buddhas bortgang, bærer preg av å være plausible øyenvitneskildringer og at de derfor kan tilhøre tekstens mest autentiske sjikt. Episoder av mer overnaturlig karakter, med innslag av guder og undere, kan være satt inn noe senere. Men det er vanskelig å være kategorisk i dette spørsmålet. De forskjellige episodene er satt inn i en rammefortelling der Buddha og munkene vandrer fra sted til sted og underviser munk og legfolk, og dette gir et meget plausibelt bilde av situasjonen i det gamle India i tiden før de fleste munkene etablerte seg i faste templer/klostere. På Buddhas tid skjedde det store politiske omveltninger i landet. Det nordlige India var delt inn i en rekke små stater med litt forskjellige forfatningsformer. Mange av statene var en slags aristokratiske republikker, men nyere sentralkongedømmer som Kosala og Magadha var i ferd med å sluke disse, en etter en. Det har vært antydning at Buddhas hjemland, sakyafolkets land, var en slik aristokratisk republikk som ble absorbert av Kosala på Buddhas tid, og at Buddha organiserte sin munkeforsamling, sanghaen, etter de samme retningslinjene som han kjente fra sin aristokratiske og republikanske bakgrunn. Hvordan dette nå måtte forholde seg, er det i alle fall interessant å se at han gir omtrent samme veiledning til Vajjī-republikken som til

munkeforsamlingen. Det hører med til historien at etter at kong Ajātasattu hadde hørt Buddha rose Vajji-republikkens innbyrdes enighet, sendte han minister Vassakāra som infiltrasjonsagent for å bryte ned denne enigheten. Etter at denne hadde sådd splid og uenighet mellom vajjiene, var det en enkel sak for kongen å erobre landet deres. Men episoden med veiledninger til vajjrene og til munkene gir et illustrerende eksempel på hvordan de lange buddhistiske tekstene kan ha blitt til. De sju veiledningene til vajjiene og de sju tilsvarende veiledningene til munkene har god relevans til hverandre. Men så kan det se ut til at de som redigerte suttaen fant at dette var et passende sted å sette inn flere tilsvarende sett, og dermed blir fire nye sett på sju veiledninger, samt et sett på seks veiledninger, skutt inn i teksten på dette stedet. Slik akkumuleres materiale, og suttaen vokser. Vi skal ikke gå detaljert inn på alle de episodene suttaen består av. Buddha gir veiledninger både i hverdagsetikk og i meditasjonstrening. Når Sāriputta blir en smule euforisk og hevder at ingen har hatt dypere innsikt i oppvåkningen enn Buddha, trekker Buddha ham ned på jorden igjen ved å spørre om han da har loddet sinnet til alle andre oppvåknete i fortid, nåtid og framtid. Det "sannhetsspeilet" Buddha gir Ananda, er senere blitt til tradisjonelle resitasjonstekster, vandana, der Buddha, hans lære og hans elever hylles med nettopp disse konsise beskrivelsene. Og episoden med Ambapālā utgjør et fornøyet og livaktig mellomspill. I tredje del kommer imidlertid en underlig episode som trolig er skutt inn i ettertid. Buddhas elever hadde dyp aktelse og respekt for ham som en stor og innsiktsfull læremester, og det oppsto tidlig tendenser til å betrakte ham ikke bare som et eksepsjonelt menneske, men som noe mer enn et menneske, nærmest som en halvgud. Og det at han døde, slik et vanlig menneske dør, må ha kommet som et sjokk for mange, særlig for dem som ennå ikke hadde kommet fram til innsikt, noe som også framgår av beskrivelsen av selve dødsscenen. Da var det kanskje ikke så underlig at noen spurte seg hvordan en slik fantastisk skikkelse bare kunne gå bort og dø! Hvorfor kunne han ikke leve evig, eller i alle fall i noen tusen år, til glede og nytte for andre? Disse spekulasjonene førte igjen til at man utpekte en syndebukk, eller

rettere sagt to syndebukker, fristeren Måra og Buddhas oppasser og nærmeste venn, Ananda. Måra hadde fristet Buddha til å forlate verden, og Ananda hadde altså vært dum nok til ikke å oppfordre Buddha til å leve videre! Denne noe skjemmende utskjellingen av Ananda gnis ettertrykkelig inn ved å nevne alle de anledningene der Ananda kunne og burde ha bedt Buddha om å leve videre, men altså ikke hadde gjort det. Når Ananda her blir gjort til syndebukk, er dette i tråd med den misunnelse enkelte munkeser ut til å følt overfor ham. Ananda var Buddhas oppasser og "forværelsessekretær" og var den som kunne gi en person foretrede for Buddha eller nekte ham det, en maktposisjon som nok kan ha skapt en viss motvilje hos enkelte. Senere tekster forteller da også at det var sterke krefter som ville nekte ham adgang til det konsilet munkene holdt etter Buddhas død. I fjerde del blir det gitt fire interessante kriterier for "tekstkritikk". Deretter kommer vi til Buddhas siste måltid hos smedesønnen Cunda. Her får Buddha servert stikaramaddava, en rett som naturlig nok senere er blitt mye omtalt og diskutert. Hva var så siikaramaddava? Siikara betyr *svin*, og maddava betyr *mør, lekker, deilig*. Ordet forekommer ikke andre steder i tekstene, så det er vanskelig å foreta noen sammenligninger, men den naturlige tolkningen er naturligvis at det var mørt svinekjøtt som ble servert. Dette skapte imidlertid problemer for senere fraksjoner av buddhister, fordi hinduismen etter hvert gikk inn for en strikt vegetarianisme, og buddhister i India ble påvirket av dette. Det var kanskje ikke så morsomt for dem å høre Buddha bli omtalt i nedsettende vendinger som "kjøtteter". Derfor valgte mange heller å tolke stikaramaddava ikke som mørt og deilig svinekjøtt, men som noe svinene syntes var deilig, altså en slags trøfler eller annen sopp. Et annet spørsmål i forbindelse med dette måltidet, er om det forårsaket Buddhas død. Buddha ble jo syk like etter at han hadde spist. Var maten bedervet? Noen har ment dette. Andre peker på at teksten selv ikke direkte sier at maten var dårlig, og at Buddha jo også hadde vært syk ikkje lang tid i forveien. Noen hundre år senere ble spørsmålet også drøftet i boken Milindas spørsmål (Milindapafihā), som konkluderer med at det ikke var maten som forårsaket Buddhas død, men at Buddha døde en naturlig død fordi han var gammel og utslitt.

Selve skildringen av Buddhas død er både gripende og troverdig i all sin enkelhet og menneskelighet. Paradoksalt nok fortelles det at det skjer mirakler i form av blomsterdryss og sang fra himmelen, mens Buddha selv sier at det ikke er på den måten han vil hedres. Han vil heller hedres ved at mennesker lever et hederlig liv og følger hans lære. Seremoniene etter Buddhas død kan også ha en historisk kjerne. Det blir nesten strid om hvem som skulle få lov til å begrave levningene etter ham, men den kloke brahmanen Dona forhindrer dette med en salomonisk dom, og det blir bygd åtte gravhauger, eller stupaer, over Buddhas levninger.

Den store teksten om Mesterens bortgang Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren på Gribbetoppen ved Råjagaha. På den tiden fikk kong Ajåtasattu Vedehisønn av Magadha lyst til å starte krig mot vajjiene. *Jeg skal slå disse vajjlene, samme hvor mektige og sterke de er! Jeg skal knuse vajjiene, jeg skal ødelegge dem og tilintetgjøre dem fullstendig!” tenkte han. Kongen sendte bud på sin førsteminister, brahmanen Vassakåra, og sa til ham: *Gå til Mesteren, brahman. Bøy deg for ham og overbring mine hilsener, og si følgende til ham: 'Kong Ajåtasattu Vedehisønn av Magadha bøyer seg i respekt for Mesteren og håper han er sunn og frisk og at alt står bra til. Kongen har lyst til å starte krig mot vajjiene. Han sier han skal slå disse vajjrene, samme hvor mektige og sterke de er! Han skal knuse vajjiene, ødelegge dem og tilintetgjøre dem fullstendig!” Så skal du legge nøye merke til hva Mesteren svarer, og komme tilbake og fortelle meg det, for de som har kommet fram til sannheten, snakker ikke usant.” *Ja vel, herre konge,” svarte ministeren. Deretter gikk han til Mesteren og framførte kongens hilsen og budskap. Akkurat da sto Ånanda bak Mesteren og viftet ham. Mesteren snudde seg til Ananda og sa: *Har du hørt at vajjiene ofte samles til rådsmøte?” *Ja, Mester, det har jeg hørt.” «Så lenge vajjiene ofte samles til rådsmøte, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Har du hørt at vajjiene samles i enighet, avslutter møtet i enighet og utfører det de har å gjøre 1 enighet?” *Ja, Mester, det har jeg hørt.”

*Så lenge vajjiene samles i enighet, avslutter møtet i enighet og utfører det de har å gjøre 1 enighet, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Har du hørt at vajjødene ikke går ut over sine egne vedtak, at de ikke gjør noe som strir mot sine egne vedtak, og at de opptrer i samsvar med sine egne lover og tradisjoner?" *Ja, Mester, det har jeg hørt." "Så lenge vajjiene ikke går ut over sine egne vedtak, så lenge de ikke gjør noe som strir mot sine egne vedtak, og så lenge de opptrer i samsvar med sine egne lover og tradisjoner, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Har du hørt at vajjiene hedrer, ærer, respekterer og høyakter sine eldre og mener de er verd å lytte til?" *Ja, Mester, det har jeg hørt." «Så lenge vajjiene hedrer, ærer, respekter og høyakter sin eldre og mener de er verd å lytte til, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Har du hørt at vajjødene ikke utsetter sine kvinner og døtre for vold eller tvangsekteskap?" *Ja, Mester, det har jeg hørt." «Så lenge vajjiene ikke utsetter sine kvinner og døtre for vold eller tvangsekteskap, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Har du hørt at vajjiene hedrer, ærer, respekterer og høyakter sine gamle helligdommer og ikke unnlater å gi dem de ofringene de tradisjonelt har fått?" *Ja, Mester, det har jeg hørt." «Så lenge vajjiene hedrer, ærer, respekterer og høyakter sine gamle helligdommer og ikke unnlater å gi dem de ofringene de tradisjonelt har fått, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Har du hørt at vajjiene gir ærverdige all rettmessig beskyttelse og vern, slik at ærverdige utenfra gjerne kommer dit og ærverdige som finnes i riket, kan ha det godt?" *Ja, Mester, det har jeg hørt." «Så lenge vajjiene gir ærverdige all rettmessig beskyttelse og vern, slik at

ærverdige utenfra gjerne kommer dit og ærverdige som finnes i riket, kan ha det godt, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang.” Så henvendte Mesteren seg til førsteministeren, brahmanen Vassakåra, og sa: *En gang besøkte jeg vajjlene og bodde ved Sarandada-helligdommen i Vesali. Der lærte jeg dem disse sju levereglene, og så lenge de overholder dem og respekterer dem, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, brahman.” Vassakåra svarte: *Om vajjiene bare overholder så mye som én av disse reglene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, Gotama. For ikke da å snakke om hvis de overholder dem alle sju. Det er tydelig at kong Ajatasattu ikke har noen sjanse til å slå dem i krig. Han bør nok heller bruke diplomati og så splid mellom dem. Men jeg har mye å gjøre, Gotama, så nå må jeg nok gå. * ”Det står deg naturligvis helt fritt å gjøre, brahman.” Deretter takket Vassakåra fornøyd Mesteren for de forklaringene han hadde gitt, før han reiste seg og gikk. Litt etter at Vassakara hadde gått, henvendte Mesteren seg til Ananda og sa: *Gå til munkene ved Råjagaha og be dem samles i forsamlingssalen, Ananda.” *Ja vel,” svarte Ananda, og innkalte munkene. Så gikk han tilbake til Mesteren og fortalte at munkene var samlet og satt og ventet. Mesteren reiste seg og gikk til forsamlingssalen, der han satte seg på den sitteplassen som var gjort klar for ham. Så sa han: *Jeg skal gi dere sju nyttige veiledninger, munk. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.” *Ja vel, Mester,” svarte munkene. Mesteren sa: «Så lenge munkene ofte samles til rådsmøte, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene samles i enighet, avslutter møtet i enighet og utfører det de har å gjøre i enighet, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene ikke går ut over sine egne vedtak, ikke gjør noe som strir mot sine egne vedtak, og opptrer i samsvar med sine egne lover og tradisjoner, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene hedrer, ærer, respekter og

høyakter eldre og erfarne munker som er som fedre og veiledere for munkesamfunnet, og mener de er verd å lytte til, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene ikke bukker under for lengsel etter en ny tilværelse, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene trives i ensomhet ute i skogene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene praktiserer oppmerksomhet slik at andre får lyst til å slutte seg til dem, og slik at nykommere finner seg til rette, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene følger og respekterer disse sju veiledningene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, munker. Jeg skal gi dere sju andre nyttige veiledninger, munker. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.”

*Ja vel,” Mester, svarte munkene. Mesteren sa: «Så lenge munkene ikke blir opptatt av arbeid og bare interesserer seg for slikt, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene ikke blir opptatt av prat, søvn, selskap, usunne ønsker og dårlige venner, og så lenge munkene ikke stagnerer fordi de har oppnådd suksess på mindre betydelige områder, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene følger og respekterer disse sju veiledningene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, munker. Jeg skal gi dere sju nyttige veiledninger til, munker. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.” *Ja vel, Mester,” svarte munkene. Mesteren sa: «Så lenge munkene bevarer sin overbevisning, sin selvaktelse og respekt for andre, og så lenge munkene er lærde og energiske, praktiserer oppmerksomhet og øver visdom, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene følger og respekterer disse sju veiledningene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, munker. Jeg skal gi dere enda sju nyttige veiledninger, munker. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.” *Ja vel, Mester,” svarte munkene. Mesteren sa: «Så lenge munkene øver og utvikler de sju oppvåkningsfaktorene, nemlig

oppmerksomhet, utforskning av fenomenene, energi, glede, indre fred, konsentrasjon og sinnslikevekt, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene følger og respekterer disse sju veiledningene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, munk. Jeg skal gi dere sju nyttige veiledninger til, munk. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.” *Ja vel,” Mester, svarte munkene. Mesteren sa: «Så lenge munkene øver seg i å betrakte uvarighet, ikke-kontroll, det urene, ulempene, det å slippe taket, det å slippe taket i lengslene og det å gjøre slutt, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene følger og respekterer disse sju veiledningene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, munk. Jeg skal gi dere seks nyttige veiledninger, munk. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.”

*Ja vel,” Mester, svarte munkene. Mesteren sa: «Så lenge munkene opptrer vennlig overfor andre munk både privat og offentlig, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene snakker vennlig til andre munk både privat og offentlig, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene tenker vennlige tanker om andre munk både når de er alene og når andre er til stede, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene deler broderlig med hverandre alt det som de rettmessig får og har, om det så ikke er mer enn innholdet i en matbolle, og ikke holder noe tilbake for seg selv, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene lar være å begå brudd på god atferd, men praktiserer en uplettet, uklanderlig, ren og befriende atferd som de vise vil rose og som bidrar til god konsentrasjon — så lenge de i fellesskap opptrer slik både privat og offentlig, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang. Så lenge munkene holder fast på den edle og frigjørende læren som fører til slutten på lidelse — så lenge de i fellesskap praktiserer denne læren både privat og offentlig, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang.

Så lenge munkene følger og respekterer disse seks veiledningene, kan de regne med framgang og ikke tilbakegang, munkers.” Mens Mesteren var der på Gribbetoppen ved Råjagaha, underviste han mange munkers om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom: *Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Råjagaha, sa han til Ananda: *La oss gå til Ambalatthika, Ananda.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda. Dermed gikk Mesteren til Ambalatthika sammen med mange andre munkers. I Ambalatthika bodde Mesteren i kongsgården. Der underviste han mange munkers om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom: *Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Ambalatthika, sa han til Ananda: *La oss gå til Nalanda.” *Ja vel,” Mester, svarte Ananda. Så gikk Mesteren til Nalanda sammen med en stor flokk munkers, og der slo han seg ned i Påvårikas mangolund. Da kom Såriputta bort og hilste ærbødig på ham, satte seg ned ved siden av ham og sa: *Jeg er overbevist om at det aldri har vært, aldri vil komme til å bli og heller ikke finnes noen annen filosof eller brahman som har dypere innsikt i oppvåkningen

p? > enn du, Mester *Det var da store og bombastiske ord du tok i munnen, Såriputta! Sannelig litt av et løvebrøl du kom med der! Da kjenner du vel alle fortidens oppvåkne og har loddet sinnet og tankene deres slik at du vet hvilken atferd de hadde, hvilken visdom de hadde, hvilken lære og praksis de hadde og hvilken frigjøring de nådde fram til?” *Nei, Mester.” *Men da kjenner du sikkert alle framtidens oppvåkne, Såriputta, og har loddet sinnet og tankene deres slik at du vet hvilken atferd de kommer til å få, hvilken visdom de kommer til å få, hvilken lære og praksis de kommer til å ha og hvilken frigjøring de kommer til å nå fram til?” *Nei, Mester.” *Men da kjenner du sikkert vår egen tids oppvåkne, Såriputta, og har loddet sinnet og tankene hans slik at du vet hvilken atferd han har, hvilken visdom han har, hvilken lære og praksis han har og hvilken frigjøring han har nådd fram til?” *Nei Mester.” *Du har altså ikke loddet sinn og tanker til noen oppvåknet, verken i fortid, framtid eller nåtid, Såriputta. Hvordan kan du da ta slike store ord i munnen og komme med en slik påstand som du gjorde?” *Nei, jeg har ikke loddet sinn og tanker til noen oppvåknet, verken i fortid, framtid eller nåtid, Mester. Men jeg kan trekke slutninger ut fra læren. Det er som en av kongens grensebyer, Mester, med kraftige murer og tårn på solide fundamenter og med bare én byport. Der står det en våken og forstandig portvakt som slipper inn kjente og viser bort ukjente. Når han går inspeksjonsrunden sin rundt byen, ser han ikke en eneste sprekk og ikke et eneste hull i muren, ikke så en katt kan komme gjennom engang. Derfor vet han at alle levende vesener av noen størrelse som vil ut eller inn av byen, må passere gjennom porten. På samme måte kan jeg trekke slutninger ut fra læren. Alle fortidens oppvåkne våknet til den uforlignelige og fullkomne oppvåkning etter at de først hadde overvunnet de fem hindringene, det vil si grådighet, hat, sløvhhet, rastløshet og forvirring — de forurensningene i sinnet som gjør det vanskelig å oppnå visdom —

festet tanken på de fire festepunktene for oppmerksomheten, som er oppmerksomhet på kropp, følelser, tanker og fenomener, og utviklet de sju oppvåkingsfaktorene, som er oppmerksomhet, utforskning av fenomenene, energi, glede, indre fred, konsentrasjon og sinnslikevekt. Alle framtidens oppvåkne kommer til å vinne fram til oppvåkning på samme vis, og du, som er vår tids oppvåkne, har også våknet til den uforlignelige og fullkomne oppvåkning etter at du først har overvunnet de fem hindringene, festet tanken på de fire festepunktene for oppmerksomheten og utviklet de sju oppvåkingsfaktorene.” Mens Mesteren bodde i Påvårikas mangolund i Nalanda, underviste han mange munkers om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom: *Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Nalanda, sa han til Ānanda: *La oss gå til Påtaligāma.” *Ja vel, Mester,” svarte Ānanda. Så gikk Mesteren til Påtaligāma sammen med en stor flokk munkers. Legtilhengerne der fikk høre at Mesteren var kommet, så de strømmet til og hilste ærbødig på ham. De inviterte ham til å komme til møtesalen, og Mesteren samtykket i taushet. Da innbyggerne i Påtaligāma så at Mesteren takket ja til invitasjonen, reiste de seg og tok høflig avskjed med ham. De gikk til møtesalen og ryddet golvet, ordnet med sitteplasser og tente lamper. Så gikk de tilbake og fortalte Mesteren at alt var klart. Mesteren tok kappe og bolle, og sammen med de andre munkene gikk han til møtesalen. Der vasket han føttene og gikk inn og satte seg ved midtstolpen med ansiktet vendt mot øst. Munkene vasket også føttene og gikk inn og satte seg ved vestveggen. Da legfolkene fra Påtaligāma hadde vasket føttene sine, gikk de inn og

satte seg ved østveggen, med ansiktet vendt vestover mot Mesteren. Mesteren talte til legfolkene og sa: *Uetisk og dårlig oppførsel fører til fem dårlige resultater. Hvilke fem er det? Hvis en borger oppfører seg dårlig og uetisk, kan han ikke skjøtte forretningene sine ordentlig, og da lider han store tap. Dette er det første dårlige resultatet. Hvis en borger oppfører seg dårlig og uetisk, vil folk snakke ille om ham. Dette er det andre dårlige resultatet. Hvis en borger oppfører seg dårlig og uetisk, vil han være flau og beskjemmet blant andre, både blant adelsfolk, brahmaner eller andre borgere. Dette er det tredje dårlige resultatet. Hvis en borger oppfører seg dårlig og uetisk, dør han i stor forvirring. Dette er det fjerde dårlige resultatet. Og hvis en borger oppfører seg dårlig og uetisk, vil han komme i pinefulle tilstander etter døden, når kroppen går i oppløsning. Dette er det femte dårlige resultatet. Dette var altså de fem dårlige resultatene som følger av uetisk og dårlig oppførsel. Men etisk og god oppførsel fører til fem gode resultater. Hvilke fem er det? Hvis en borger oppfører seg etisk og godt, vil han skjøtte forretningene sine godt og bli velstående. Dette er det første gode resultatet. Hvis en borger oppfører seg etisk og godt, vil folk snakke godt om ham. Dette er det andre gode resultatet. Hvis en borger oppfører seg etisk og godt, vil han kunne stå trygg og frimodig fram i enhver forsamling, både blant adelsfolk, brahmaner og blant andre borgere. Dette er det tredje gode resultatet. Hvis en borger oppfører seg etisk og godt, dør han en fredelig og avklaret død. Dette er det fjerde gode resultatet. Hvis en borger oppfører seg etisk og godt, kommer han til gode tilstander etter døden, når kroppen går i oppløsning. Dette er det femte gode resultatet. Og dette var altså de fem gode resultatene av god og etisk oppførsel.” Mesteren fortsatte med å glede, inspirere, oppmuntre og undervise legfolkene

med ord om læren til langt på natt. Men så sa han: *Det er blitt sent. Kanskje det er på tide å slutte for i kveld?” *Ja, Mester,” svarte tilhørerne. De reiste seg og tok høflig avskjed, og litt etter at de var gått, trakk Mesteren seg tilbake. På den tiden bygde Sunidha og Vassakæra, ministre i Magadha, befestninger i Påtaligåma som forsvar mot vajjiene. Samtidig samlet det seg tusenvis av guder der. Der hvor det samlet seg mektige guder, påvirket de sinnet til kongens mektige ministre slik at de bygde seg hus der. Der hvor det samlet seg guder av middels høy rang, påvirket de kongens menn av middels høy rang til å bygge seg hus der. Og der hvor det samlet seg guder av lav rang, påvirket de menn av lav rang til å bygge seg hus. Med sitt overmenneskelig klare blikk så Mesteren alle disse tusener av ånder som samlet seg i Påtaligåma. Da morgenen kom, sto han opp og spurte Ananda: *Hvem er det som bygger befestninger i Påtaligåma?” *Det er de magadhiske ministrene Sunidha og Vassakåra som bygger forsvarsverker mot vajjiene, Mester.” *Man skulle nesten tro de hadde rådført seg med de trettitre gudene når de nå driver og bygger befestninger her i Påtaligåma. Jeg så selv med mitt overmenneskelig klare blikk at det har samlet seg tusenvis av guder her. Der hvor det samlet seg mektige guder, påvirket de sinnet til kongens mektige ministre slik at de bygde seg hus der. Der hvor det samlet seg guder av middels høy rang, påvirket de kongens menn av middels høy rang til å bygge seg hus der. Og der hvor det samlet seg guder av lav rang, påvirket de menn av lav rang til å bygge seg hus. Så langt det finnes edle mennesker og så langt kjøpmenn ferdes kommer denne byen Påtaliputta til å være den fremste av byer. Men den vil være truet av tre farer: ild, vann og indre splid.” Litt senere kom de magadhiske ministrene Sunidha og Vassakåra til Mesteren. De hilste høflig og respektfullt på ham og inviterte ham til å ta med de andre munkene og komme til et måltid. Mesteren samtykket i taushet. Da de så at han samtykket, dro de hjem og gjorde klar god mat av alle slag. Så

sendte de beskjed om at alt var klart. Det var tidlig morgen. Mesteren tok kappe og bolle, og sammen med de andre munkene gikk han til ministrenes residens. Der serverte ministrene Sunidha og Vassakåra egenhendig alle slags gode retter for Buddha og hele munkeflokkene. Da ministrene så at Mesteren var ferdig med å spise og hadde tatt hendene bort fra matbollen, satte de seg på et lavere sete i nærheten av ham. Mesteren takket for maten med disse versene: "Uansett hvor en forstandig mann holder til, vil han gi mat til dem som lever et edelt liv. Han vil også hedre stedets guder, for de vil gjengjelde godt med godt. De vil ha omsorg for ham som en mor for sine barn, og den som har gudenes velvilje, vil det gå godt." Deretter reiste Mesteren seg og gikk. Da så ministrene Sunidha og Vassakara til hverandre: *Den byporten som Gotama går ut gjennom, skal vi kalle Gotamaporten. Og ferjestedet der han krysser Ganges, skal vi kalle Gotamaferjestedet." Derfor fulgte de etter ham for å se hvor han gikk, og den porten han gikk ut gjennom, fikk navnet Gotamaporten. Så gikk Gotama ned mot bredden av Ganges. Elven hadde stor vannføring, så kråka kunne stå rett på bredden og dyppe nebbet sitt. Det var mange som ville over, og de gikk langs breddene og lette etter en båt eller flåte, og noen bandt sammen kvister og greiner for å padle over på disse. Med ett, som når en kraftig mann bøyer eller strekker ut armen, forsvant Mesteren og munkene og kom til syne igjen på den andre elvebredden. Da Mesteren så hvordan noen lette etter en båt eller en flåte og andre bandt

sammen kvister og greiner for å padle over på disse, utbrøt han: *De som vil krysse den strømmende elven, bygger en bro over vannet. Mens andre bygger seg flåter, har den vise allerede kommet over.” Mesteren snudde seg mot Ananda og sa: *La oss gå til Kotigåma.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda. Så gikk Mesteren til Kotigåma sammen med mange munkar, og der ble de boende en tid. Mens de var der, sa Mesteren til munkene: "Både jeg og dere har vandret lenge gjennom livets og dødens kretsløp fordi vi ikke kjente de fire edle sannhetene. Hvilke fire? Det er sannheten om lidelse, sannheten om lidelsens opphav, sannheten om lidelsens opphør og sannheten om veien til lidelsens opphør. Fordi vi ikke kjente disse fire edle sannhetene har både dere og jeg vandret gjennom livets og dødens kretsløp i lang tid. Men når vi erkjenner og forstår disse fire edle sannhetene, gjør vi slutt på lengslene etter videre tilblivelse, det som fører til tilblivelse tar slutt, og det oppstår ikke noe mer.” Slik talte Mesteren. Videre sa han: *Fordi vi ikke så de fire edle sannhetene som de er, har vi vandret lenge omkring gjennom livets og dødens kretsløp. Nå har vi sett dem, og lengslene er kuttet over. Lidelsens rot er skåret av, og det oppstår ikke noe mer.” Mens Mesteren bodde i Kotigåma, underviste han mange munkar om læren,

og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom:

*Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Kotigāma, sa han til Ananda: *La oss gå til Nādikā.” *Ja vel, Mester,” svarte Ānanda. Så vandret Mesteren til Nādikā sammen med en stor flokk munk. Der fikk han bo i Mursteinshallen. Da gikk Ānanda bort til Mesteren og hilste høflig på ham. Så sa han: «Her i Nādikā har det vært flere dødsfall, Mester. Både munken Sālha, nonnen Nanda, legmannen Sudatta, legkvinnen Sujātā, og legmennene Kakudha, Kaliniga, Nikata, Katissabha, Tuttha, Santuttha, Bhadda og Subhadda er døde. Hvor er det blitt av dem? Hvilken tilstand er de kommet 1?” *Munken Sālha hadde uttrykket alle negative tendenser i sinnet sitt og var blitt fri både gjennom meditasjon og visdom, han realiserte og opplevde disse direkte, og han gikk inn i dem og ble værende i dem. Nonnen Nanda gjorde slutt på de fem bindingene som lenket henne til denne tilværelsen. Hun er født på ny og der hun nå er, skal hun finne det endelige nibbana og vender ikke tilbake fra den verdenen. Legmannen Sudatta gjorde slutt på tre bindinger som lenket ham til denne tilværelsen, og svekket begjæret, motviljen og forvirringen i sitt indre. Han kommer til å vende tilbake til denne verdenen en gang til, og så kommer han til å gjøre slutt på lidelse. Legkvinnen Sujātā gjorde slutt på tre bindinger som lenket henne til denne tilværelsen og ble en som har gått ut i strømmen. Hun kommer ikke til å få tilbakefall og er sikret full oppvåkning. Legmannen Kakudha gjorde slutt på de fem bindingene som lenket ham til denne tilværelsen. Han er født på ny og der han nå er, skal han finne det endelige nibbana og vender ikke tilbake fra den verdenen. Det samme gjelder for legmennene Kaliniga, Nikata, Katissabha, Tuttha, Santuttha, Bhadda og

Subhaddha og mer enn femti legmenn som er døde her i Nådika. Mer enn nitti legmenn som er døde her i Nadika, har gjort slutt på tre bindinger som lenket ham til denne tilværelsen, og svekket begjæret, motviljen og forvirringen i sitt indre. De kommer til å vende tilbake til denne verdenen en gang til, og så kommer de til å gjøre slutt på lidelse. Mer enn fem hundre legmenn som er døde her i Nadika, har gjort slutt på tre bindinger som lenket dem til denne tilværelsen og de har gått ut i strømmen. De kommer ikke til å få tilbakefall og er sikret full oppvåkning. Det er helt normalt at mennesker dør, Ananda. Men det blir plagsomt for ham som har kommet fram til sannheten om du skal komme og spørre om hver og en av dem etter hvert som de dør. Derfor skal jeg lære deg et sannhetsspeil, en metode for å finne ut av sannheten selv, og ved hjelp av denne metoden kan den som vil selv se om han slipper å komme til pinen, slipper å bli gjenfødt som dyr eller spøkelse eller i andre smertefulle tilstander, og han kan se om han har kommet ut i strømmen, er trygg mot tilbakefall og sikret full oppvåkning. Hvordan er så dette sannhetsspeilet, denne metoden for å finne ut av sannheten selv, Ananda? Sett at den edles elev har full tillit til Buddha og tenker: "Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." Sett at han også har full tillit til læren, og tenker: "Den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den." Sett videre at han har full tillit til de ordinertes fellesskap og tenker: "Fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene, viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester." Da har han en etisk grunnholdning som edle mennesker vil sette pris på, en holdning som er ubrutt og uten lyte, plettfri, urokkelig og frigjørende, en holdning

som de vise roser, som vil få ham til å avholde seg fra dårlige handlinger og som bidrar til god konsentrasjon. Dette er det sannhetsspeilet, den metoden man kan bruke til selv å finne ut av sannheten, og ved hjelp av denne metoden kan den som vil selv se om han slipper å komme til pinen, slipper å bli gjenfødt som dyr eller spøkelse eller i andre smertefulle tilstander, og han kan se om han har kommet ut i strømmen, er trygg mot tilbakefall og sikret full oppvåkning.” Mens Mesteren bodde i Mursteinshallen i Nådika, underviste han mange munkes om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom: *Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Nådika, sa han til Ananda: *La oss gå til Vesali.” *Ja vel,” Mester, svarte Ananda. Så vandret Mesteren til Vesali sammen med en stor flokk munkes og slo seg ned i Ambapālis lund. Der henvendte Mesteren seg til munkene og sa: *Jeg råder dere til å øve oppmerksomhet og klar forståelse, munkes. Men hvordan kan du øve oppmerksomhet? Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Slik øver du oppmerksomhet. Og hvordan øver du klar forståelse? Når du går fram og tilbake, så gjør du dette med klar forståelse. Når du ser på noe eller ser deg omkring, gjør du dette med

klar forståelse. Når du bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør du dette med klar forståelse. Når du kler deg eller bærer matskålen din, gjør du dette med klar forståelse. Når du spiser, drikker, tygger og smaker, gjør du dette med klar forståelse. Når du tømmer deg for avføring og urin, gjør du dette med klar forståelse. Så lenge du er våken, enten du går, står sitter, ligger, taler eller tier, så gjør du dette med klar forståelse. Slik øver du klar forståelse. Og jeg råder dere til å øve oppmerksomhet og klar forståelse, munker.” Ambapåli var en rik og berømt luksusprostituert. Nå fikk hun høre at Mesteren var kommet til Vesali og bodde i mangolunden hennes. Hun ga ordre om å spenne for sin prektigste vogn, og kjørte deretter ut av Vesali i retning av mangolunden. Da de var kommet så langt det var mulig å kjøre med vogn, steg hun ut og gikk videre til fots. Hun bøyde seg for Mesteren og hilste ærbødig på ham. Så satte hun seg ned, og Mesteren gledet og inspirerte henne med ord om læren. Etter at Mesteren hadde talt, sa Ambapåli: *Vil du gjøre meg den ære å ta med deg munkene og komme og spise frokost hos meg i morgen, Mester?” Mesteren samtykket i taushet. Ambapåli reiste seg, tok høflig avskjed med Mesteren, og ga seg på hjemvei. Licchaviadelsmennene i Vesali hadde også hørt at Mesteren holdt til i Ambapålis mangolund. De sprang opp i praktvognene sine og kjørte ut av Vesali. Noen av licchaviene var kledd i blått fra topp til tå, med blå klær og blå smykker. Noen av dem var kledd i gult, med gule klær og gule smykker, noen i rødt, med røde klær og røde smykker og noen av dem gikk i hvitt fra topp til tå, med hvite klær og hvite smykker. Ambapåli kjørte rett mot de unge licchaviene og sperret veien for dem, vogn mot vogn, aksel mot aksel og hjul mot hjul. *Hvorfor sperrer du veien for oss, Ambapåli?” spurte licchavtene. *Mine herrer, jeg har nettopp invitert Buddha og munkene til frokost i morgen tidlig.” *Du skal få hundre tusen mynter hvis du vil overlate det måltidet til oss,

Ambapali!" sa de. "Et så viktig måltid ga jeg ikke fra meg om jeg fikk hele Vesåli med alle dets inntekter!" svarte Ambapali. Da knipset licchaviene med fingrene og utbrøt: *Det var da som bare pokker! Denne mangojenta kom oss i forkjøpet! Vi er blitt slått av Ambapalt!" Så kjørte de videre mot mangolunden. Da Mesteren fikk øye på licchaviene som nærmet seg, sa han til munkene: *De av dere som ikke har sett gudene, munk, kan se på de licchaviene som kommer der. De tar seg like flott ut som en flokk guder!" Da de var kommet så langt det var mulig å kjøre med vogn, steg licchaviene ut og gikk videre til fots. De bøyde seg for Mesteren og hilste ærbødig på ham. Så satte de seg ned, og Mesteren gledet og inspirerte dem med ord om læren. Etter at Mesteren hadde talt, sa licchavtene: *Vil du gjøre meg den ære å komme sammen med alle munkene og spise frokost hos oss i morgen, Mester?" *Jeg har allerede sagt ja takk til en invitasjon fra Ambapali, licchavier," svarte Mesteren. Da knipset licchaviene med fingrene og utbrøt: *Det var da som bare pokker! Denne mangojenta kom oss i forkjøpet! Vi er blitt slått av Ambapalt!" Så takket de Mesteren for samtalen, reiste seg, tok høflig avskjed med ham og gikk. Neste morgen, da dagen grydde, gjorde Ambapali klar all slags god mat hjemme hos seg selv og sendte bud til Mesteren om at tiden var inne og maten sto klar. Mesteren hadde allerede stått opp og kledd på seg. Nå tok han bollen sin, og sammen med munkene gikk han til Armbapålis hus og satte seg på den plassen som var gjort klar for ham ute i hagen hennes. Ambapåli serverte egenhendig Mesteren og munkene og satte fram all slags deilig mat for dem. Da Mesteren hadde spist og hadde vasket bollen og hendene sine, satte

Ambapåli seg på et lavere sete ved siden av ham og sa:
*Jeg gir denne hagen til deg og til munkefellesskapet, Mester.”
Mesteren tok imot gaven. Så gledet og inspirerte han henne med ord om læren før han reiste seg og gikk. Mens Mesteren bodde i Ambapålis mangolund i Vesåli, underviste han mange munkes om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom:
*Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Vesali, sa han til Ananda: *La oss gå til landsbyen Beluva.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda. Så vandret Mesteren til Beluva sammen med en stor flokk munkes. Der fikk han bo i landsbyen. Da de var kommet fram, sa Mesteren til munkene:
*Nå kan dere gå og slå dere til for regntiden hvor dere vil her i omegnen av Vesåli, munkes, alt etter hvor hver av dere har venner og kjente. Selv blir jeg her i landsbyen Beluva i regntiden.” *Ja vel, Mester,” svarte munkene, og hver av dem fant seg et oppholdssted i distriktet. Da det led litt ut i regntiden, ble Mesteren angrepet av sterke smerter. Det gjorde så vondt at han følte han var døden nær. Men han holdt dem ut med oppmerksomhet og klar forståelse, uten å klage. Da tenkte Mesteren som så: *Det ville ikke være riktig av meg å gå bort uten å si noe til dem som følger meg og ta avskjed med munkefellesskapet. La meg nå sette kreftene inn på å drive denne sykdommen tilbake og holde meg i live en stund til!” Dette gjorde han, og sykdommen vek tilbake.

Da Mesteren nå var blitt bedre og hadde stått opp igjen, kom han ut av hytta si og satte seg på sitteplassen sin i skyggen. Da gikk Ananda bort til ham, hilste høflig, satte seg ved siden av ham og sa: *Jeg ser du har blitt bedre, Mester, jeg ser du har kommet deg. Men da du var syk, var det som om jeg var nummen i hele kroppen, og jeg visste nesten ikke av meg selv. Likevel trøstet jeg meg med den tanken at Mesteren ikke ville gå bort før han hadde gitt noen instruksjoner til munkefellesskapet.” *Hva er det munkefellesskapet venter av meg, Ånanda? Jeg har forklart sannheten uten å skille den i en åpen og en lukket del. Den som har kommet fram til sannheten, opererer ikke med noen hemmelig lære. Skulle det være noen som tenker *Jeg vil lede munkefellesskapet” eller *’Munkefellesskapet skal være avhengig av meg”, så får det bli opp til ham å gi instruksjoner. Den som har kommet fram til sannheten, har ikke noe ønske om å lede munkefellesskapet eller om at munkefellesskapet skal være avhengig av ham. Hvorfor skulle jeg da etterlate noen instruksjoner til munkefellesskapet? Jeg er gammel nå, Ananda, jeg er blitt åtti år. Du kan holde ei gammel kjerre gående med nødtørftige reparasjoner, Ånanda, og jeg synes kroppen min også bare så vidt holder det gående med nødtørftige reparasjoner nå. Det er bare når jeg går inn i så dyp meditasjon at jeg ikke legger merke til det materielle og at følelsene forsvinner, at jeg føler meg vel med kroppen min, Ånanda. Vær derfor deres egne tilfluktsøyer, Ananda, og stol på dere selv, ikke bare på andre. La sannheten være tilfluktsøyer for dere, og stol på sannheten, ikke på noe annet. Men hvordan kan du være din egen tilfluktsøy, Ananda, hvordan kan du stole på deg selv og ikke bare på andre? Hvordan kan du la sannheten være din tilfluktsøy og stole på den og ikke på noe annet? Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter

fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Slik blir du din egen tilfluktsøy, Ananda, slik kan du stole på deg selv og ikke bare på andre. Slik lar du sannheten bli din tilfluktsøy og stoler på den og ikke på noe annet. De av munkene som enten nå eller etter at jeg er død blir sine egne tilfluktsøyer og stoler på seg selv og ikke bare på andre, som lar sannheten bli deres tilfluktsøyer og stoler på sannheten og ikke noe annet — det er de som kommer til å nå høyest, Ånanda. Men de må være villige til å trenе!” Tidlig om morgenen kledde Mesteren seg, tok kappe og bolle og gikk rundt i Vesali for å få mat. Etter at matrunden var ferdig og de hadde spist frokost, sa han til Ananda: *Ta med et sitteunderlag, så går vi og besøker Cåpåla-helligdommen.” ”Ja vel, Mester,” svarte Ananda. Så tok han sitteunderlaget og fulgte Mesteren. Deretter gikk Mesteren til Cpåla-helligdommen og satte seg på den sitteplassen som ble gjort klar for ham. Ananda bøyde seg for Mesteren og satte seg ned ved siden av ham. Da de hadde satt seg, sa Mesteren: «Så vakkert det er i Vesali, Ananda, og så vakkert det er ved helligdommene Udena, Gotamaka, Sattambaka, Bahuputta, Sårandada og Cåpåla! Den som har utviklet de fire kraftige evnene, som har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn, har det slik at dersom han vil, kan han godt leve i en hel verdensalder. Den som har kommet fram til sannheten, har utviklet disse fire kraftige evnene, Ananda. Han har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn. Hvis han vil, kan han godt leve en hel verdensalder eller det som gjenstår av denne verdensalderen.” Men selv om Mesteren her ga Ånanda meget tydelige hint, forsto han dem ikke, og han ba ikke Mesteren om å leve verdensalderen ut, til beste for alle levende

vesener, av medfølelse med verden og for å være til glede og nytte for guder og mennesker, for Mara forherdet sinnet hans. Mesteren gjentok sine hint to ganger til, men Ånanda tok fortsatt ikke hintene, siden sinnet hans var forherdet av Mara. Da sa Mesteren til ham: *Nå kan du gå Ananda, og gjør hva du vil.* *Ja vel, Mester,* svarte Ananda. Han reiste seg og hilste Mesteren ærbødig. Deretter satte han seg under et tre et stykke lenger borte. Litt etter kom den onde Mara bort til Mesteren og sa til ham: *Nå kan du gå inn i det endelige nibbana, Mester, nå er det en passende anledning for deg til å gå inn i det endelige nibbana. Du har jo sagt at du ikke vil gå bort før munkene dine er fullt utlært, erfarne og dyktige, før de er blitt lærde og har gode kunnskaper om både lærens hovedtrekk og finere detaljer, før de er på rett vei og praktiserer læren fullt ut, slik at de selv kan påta seg å være lærere og forklare, undervise, utlegge, etablere, opplyse og analysere slik at andre kan forstå læren, og slik at de kan gjendrive andres motforestillinger med å vise til hvordan tingene egentlig forholder seg — slik at de kan gi undervisning i den vidunderlige læren. Du har også sagt at du ikke vil gå bort før nonnene, legmennene og legkvinnene har oppnådd de samme resultatene som munkene. Men nå har de alle oppnådd dette. De er alle blitt fullt utlært, erfarne og dyktige, de er blitt lærde og har gode kunnskaper om både lærens hovedtrekk og finere detaljer, og de er på rett vei og praktiserer læren fullt ut, slik at de selv kan påta seg å være lærere og forklare, undervise, utlegge, etablere, opplyse og analysere slik at andre kan forstå læren, og slik at de kan gjendrive andres motforestillinger med å vise til hvordan tingene egentlig forholder seg — slik at de kan gi undervisning i den vidunderlige læren. Derfor kan du gå inn i det endelige nibbana, Mester, nå er det en passende anledning for deg til å gå inn i det endelige nibbana. Du har videre sagt at du ikke vil gå bort før den gode lære og praksis er blitt sterk og kraftig, før den er blitt godt og grundig forklart for folk og fått vid utbredelse og før den er blitt gjort godt kjent blant menneskene. Nå er den blitt det, så nå kan du

gå bort, Mester. Nå kan du gå inn i det endelige nibbana.” Da Mara hadde sagt dette, svarte Mesteren: *Du trenger ikke å bekymre deg, du onde. Nå er det ikke lenge til han som har kommet fram til sannheten, går inn i det endelige nibbana. Om tre måneder går han bort.” Slik ga Mesteren med oppmerksomhet og klar forståelse avkall på resten av livet sitt ved Czpåla -helligdommen. Idet han gjorde det, inntraff et uhyggelig og skremmende jordskjelv, og himmelen ble splintret av torden. Da Mesteren så dette, utbrøt han: *Vismannen slapp taket i alle lengsler, både manifesterte og umanifesterte. I dyp konsentrasjon og indre glede kastet han lengslene fra seg som et tomt skall.” Ananda undret seg over tordenen og jordskjelvet. Han gikk bort til Mesteren, hilste ærbødig på ham og satte seg ned ved siden av ham. Så sa han: *Det var et uhyggelig og skremmende jordskjelv nettopp nå, Mester, og himmelen ble splintret av torden. Hvorfor skjedde dette?” *Det er åtte årsaker til at det inntreffer jordskjelv, Ananda. Og hvilke åtte er det? Den store jorden hviler på vann, vannet hviler på luft og luften hviler på det tomme rommet. Det hender at det blåser kraftige vinder i luften. Disse vindene uroer vannet og det urolige vannet får jorden til å skjelve. Dette er den første årsaken til jordskjelv, Ananda. Så kan det hende at en asket eller brahman med fullt herredømme over sitt sinn og med velutviklede evner, eller kanskje en guddom med velutviklede evner og store krefter, som mediterer over at jorden er begrenset og vannet er ubegrenset. Da kan det hende ha får jorden til å ryste, skjelve og beve. Det er den andre årsaken til jordskjelv, Ananda.

Videre er det slik at når en vordende buddha faller fra tusita-himmelen og med oppmerksomhet og klar bevissthet går inn i sin mors liv, da skjelver, ryster og bever denne jorden. Det er den tredje årsaken til jordskjelv, Ananda. Videre er det slik at når den vordende buddha med oppmerksomhet og klar bevissthet kommer ut fra sin mors liv, da skjelver, ryster og bever denne jorden. Det er den fjerde årsaken til jordskjelv, Ananda. Videre er det slik at når den som er kommet fram til sannheten, oppnår uforlignelig og fullkommen oppvåkning, da skjelver, ryster og bever denne jorden. Det er den femte årsaken til jordskjelv, Ananda. Videre er det slik at når den som er kommet fram til sannheten, for første gang begynner å forkynne læren, da skjelver, ryster og bever denne jorden. Det er den sjette årsaken til jordskjelv, Ananda. Videre er det slik at når den som er kommet fram til sannheten, med oppmerksomhet og klar forståelse gir avkall på resten av sin levetid, da skjelver, ryster og bever denne jorden. Det er den sjuende årsaken til jordskjelv, Ananda. Endelig er det slik at når den som har kommet fram til sannheten, går inn i det endelige og uforlignelige nibbana, da skjelver, ryster og bever denne jorden. Det er den åttende årsaken til jordskjelv, Ananda. Dette var altså de åtte årsakene til jordskjelv. Det finnes åtte forsamlinger, Ananda. Hvilke åtte? Det er forsamlingen av adelsmenn, av brahmaner, av borgere, av asketer, av gudene fra de fire verdensherskernes følge, fra de trettitre gudenes følge, fra Måras følge og fra Brahmas følge. Jeg husker godt hvordan jeg har gått inn i en forsamling på flere hundre adelsmenn. Før jeg gikk inn og hilste på dem, før jeg satte meg ned og snakket med dem, anla jeg samme atferd og talemåter som dem. Deretter underviste jeg dem og oppmuntret, gledet og inspirerte dem med ord om læren. Men de kjente meg ikke da jeg snakket med dem, og de undret seg på om det var en gud eller et menneske som snakket med dem. Da jeg hadde undervist, oppmuntret, gledet og inspirert dem med ord om læren, gikk jeg min vei, og de undret seg på om det var en gud eller et

menneske som hadde forlatt dem. På samme måte husker jeg hvordan jeg har gått inn i en forsamling på flere hundre brahmaner, borgere, asketer, av gudene fra de fire verdensherskernes følge, de trettitre gudenes følge, av Måras følge og flere hundre av Brahmas følge. Før jeg gikk inn og hilste på dem, før jeg satte meg ned og snakket med dem, anla jeg samme atferd og talemåter som dem. Deretter underviste jeg dem og oppmuntret, gledet og inspirerte dem med ord om læren. Men de kjente meg ikke da jeg snakket med dem, og de undret seg på om det var en gud eller et menneske som snakket med dem. Da jeg hadde undervist, oppmuntret, gledet og inspirert dem med ord om læren, gikk jeg min vei, og de undret seg på om det var en gud eller et menneske som hadde forlatt dem. Dette var altså de åtte forsamlingene, Ånanda. Det finnes åtte mestringsstrategier, Ananda. Hvilke åtte? Du er oppmerksom på at du selv har form og betrakter ytre, avgrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den første mestringsstrategien. Du er oppmerksom på at du selv har form og betrakter ytre, ubegrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den andre mestringsstrategien. Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre, avgrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den tredje mestringsstrategien. Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre, ubegrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den fjerde mestringsstrategien. Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er blå, har blå farge, ser blå ut og reflekterer blått — som for eksempel blå linblomster eller førsteklases blått musselinklede fra Bårånasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er blå, har blå farge, ser blå ut og reflekterer blått. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den femte mestringsstrategien.

Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er gule, har gul farge, ser gule ut og reflekterer gult — som for eksempel gule kanikarablomster eller førsteklasses gult musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse 1 deg selv og betrakter ytre former som er gule, har gul farge, ser gule ut og reflekterer gult. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den sjette mestringsstrategien. Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er røde, har rød farge, ser røde ut og reflekterer rødt — som for eksempel røde bandhujivakablomster eller førsteklasses rødt musselinklede fra Bårånasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er røde, har rød farge, ser røde ut og reflekterer rødt. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den sjuende mestringsstrategien. Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er hvite, har hvit farge, ser hvite ut og reflekterer hvitt — som for eksempel den strålende hvite morgenstjernen eller førsteklasses hvitt musselinklede fra Bårånasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er hvite, har hvit farge, ser hvite ut og reflekterer hvitt. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den åttende mestringsstrategien. Det finnes åtte frigjøringer, Ananda. Hvilke åtte? Du betrakter former mens du er oppmerksom på din egen form. Dette er den første frigjøringen. Du betrakter ytre former uten å bry deg om din egen form. Dette er den andre frigjøringen. Du konsentrerer deg om det som er vakkert. Dette er den tredje frigjøringen. Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseintrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. Dette er den fjerde frigjøringen. Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevisstheten er uendelig, så du går inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er den femte frigjøringen. Du legger den uendelige bevissthets plan bak deg og ser at det ikke finnes noe

som helst, og du går inn på intetthetens plan. Dette er den sjette frigjøringen. Du legger intetthetens plan bak deg og går inn på det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk. Dette er den sjuende frigjøringen. Du legger det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk bak deg, slik at alle sanseinntrykk og følelser opphører. Dette er den åttende frigjøringen. Og dette er altså de åtte frigjøringene, Ånanda. En gang holdt jeg til i Uruvelå under Ajapålas fikentre ved bredden av elven Nerafijarå. Det var like etter at jeg hadde nådd oppvåkningen. Da kom den onde Måra bort til meg og sa: *Nå kan du gå inn i det endelige nibbana, Mester, nå er det en passende anledning for deg til å gå inn i det endelige nibbana.” Men jeg svarte ham slik: *Jeg vil ikke gå bort før munkene mine er fullt utlært, erfarne og dyktige, før de er blitt lærde og har gode kunnskaper om både lærens hovedtrekk og finere detaljer, før de er på rett vei og praktiserer læren fullt ut, slik at de selv kan påta seg å være lærere og forklare, undervise, utlegge, etablere, opplyse og analysere slik at andre kan forstå læren, og slik at de kan gjendrive andres motforestillinger med å vise til hvordan tingene egentlig forholder seg — slik at de kan gi undervisning i den vidunderlige læren. Jeg vil heller ikke gå bort før nonnene, legmennene og legkvinnene har oppnådd de samme resultatene som munkene. Og jeg vil ikke gå bort før den gode lære og praksis er blitt sterk og kraftig, før den er blitt godt og grundig forklart for folk og fått vid utbredelse og før den er blitt gjort godt kjent blant menneskene.” Mens jeg satt her ved Capåla -helligdommen kom Mara igjen bort til meg og sa: *Nå kan du gå inn i det endelige nibbana, Mester, nå er det en passende anledning for deg til å gå inn i det endelige nibbana. Du har jo sagt at du ikke vil gå bort før munkene dine er fullt utlært, erfarne og dyktige, før de er blitt lærde og har gode kunnskaper om både lærens hovedtrekk og finere detaljer, før de er på rett vei og

praktiserer læren fullt ut, slik at de selv kan påta seg å være lærere og forklare, undervise, utlegge, etablere, opplyse og analysere slik at andre kan forstå læren, og slik at de kan gjendrive andres motforestillinger med å vise til hvordan tingene egentlig forholder seg — slik at de kan gi undervisning i den vidunderlige læren. Du har også sagt at du ikke vil gå bort før nonnene, legmennene og legkvinnene har oppnådd de samme resultatene som munkene. Men nå har de alle oppnådd dette. De er alle blitt fullt utlært, erfarne og dyktige, de er blitt lærde og har gode kunnskaper om både lærens hovedtrekk og finere detaljer, og de er på rett vei og praktiserer læren fullt ut, slik at de selv kan påta seg å være lærere og forklare, undervise, utlegge, etablere, opplyse og analysere slik at andre kan forstå læren, og slik at de kan gjendrive andres motforestillinger med å vise til hvordan tingene egentlig forholder seg — slik at de kan gi undervisning i den vidunderlige læren. Derfor kan du gå inn i det endelige nibbana, Mester, nå er det en passende anledning for deg til å gå inn i det endelige nibbana. Du har videre sagt at du ikke vil gå bort før den gode lære og praksis er blitt sterk og kraftig, før den er blitt godt og grundig forklart for folk og fått vid utbredelse og før den er blitt gjort godt kjent blant menneskene. Nå er den blitt det, så nå kan du gå bort, Mester. Nå kan du gå inn i det endelige nibbana.” Da svarte jeg ham slik: *Du trenger ikke å bekymre deg, du onde. Nå er det ikke lenge til han som har kommet fram til sannheten, går inn i det endelige nibbana. Om tre måneder går han bort.” Slik ga jeg med oppmerksomhet og klar forståelse avkall på resten av livet mitt ved Capåla -helligdommen, Ananda.” Da Mesteren hadde sagt dette, sa Ananda til ham: *Bli hos oss til verdensalderens ende, Mester! Bli hos oss, du lykkelige, til beste for alle mennesker, til glede for alle mennesker, av medfølelse, omtanke og omsorg for guder og mennesker!” *Nok om det, Ånanda, ikke be meg om det. Nå er det ikke den rette stunden for å be ham som har kommet fram til sannheten.”

Ånanda gjentok sin oppfordring to ganger til, men fikk samme svar. Så sa Mesteren: *Har du tillit til ham som har kommet fram til sannheten, Ånanda?" *Ja, Mester." "Hvorfor maser du tre ganger på ham da?" *Det er fordi jeg selv har hørt Mesteren si *'Den som har utviklet de fire kraftige evnene, som har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn, har det slik at dersom han vil, kan han godt leve i en hel verdensalder. Den som har kommet fram til sannheten, har utviklet disse fire kraftige evnene, Ånanda. Han har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn. Hvis han vil, kan han godt leve en hel verdensalder eller det som gjenstår av denne verdensalderen.'"" *Tror du på det, Ånanda?" *Det gjør jeg, Mester." *Da er det din egen skyld, Ananda, da er det din egen feil. Til tross for at jeg ga deg meget tydelige hint, forsto du dem ikke, og du ba meg ikke om å leve verdensalderen ut, til beste for alle levende vesener, av medfølelse med verden og for å være til glede og nytte for guder og mennesker. Hvis du hadde bedt om det, kan det nok hende jeg ville ha avslått to ganger, men tredje gangen ville jeg ha samtykket. Derfor er det din egen skyld, Ånanda, det er din egen feil. En gang var vi på Gribbetoppen ved Råjagaha, Ananda. Da sa jeg: *Så vakkert det er i Rajagaha, Ananda, og så vakkert det er på Gribbetoppen! Den som har utviklet de fire kraftige evnene, som har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn, har det slik at dersom han vil, kan han godt leve i en hel verdensalder. Den som har kommet fram til sannheten, har utviklet disse fire kraftige evnene, Ananda. Han har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn. Hvis han vil, kan han godt leve en hel verdensalder eller det som gjenstår av denne verdensalderen."

Men til tross for at jeg ga deg meget tydelige hint, forsto du dem ikke, og du ba meg ikke om å leve verdensalderen ut, til beste for alle levende vesener, av medfølelse med verden og for å være til glede og nytte for guder og mennesker. Hvis du hadde bedt om det, kan det nok hende jeg ville ha avslått to ganger, men tredje gangen ville jeg ha samtykket. Derfor er det din egen skyld, Ananda, det er din egen feil. Nøyaktig det samme gjentok seg også flere andre steder ved Råjagaha: i Fikenlunden, ved Røverstupet, i Sattapannigrotten i Vebhåraberg, på Svartkollen på Isigilifjellet, i Sappasondikahelleren i Sttalunden, i Tapodaparken, på ekornforingsplassen i Bambuslunden, i Jrvakas mangolund og 1 hjorteparken Maddakucchi. En gang var vi også ved Udena-helligdommen i Vesali. Da sa jeg: *Så vakkert det er i Vesåli, Ånanda, og så vakkert det er ved Udena-helligdommen! Den som har utviklet de fire kraftige evnene, som har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn, har det slik at dersom han vil, kan han godt leve i en hel verdensalder. Den som har kommet fram til sannheten, har utviklet disse fire kraftige evnene, Ananda. Han har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn. Hvis han vil, kan han godt leve en hel verdensalder eller det som gjenstår av denne verdensalderen.” Men til tross for at jeg ga deg meget tydelige hint, forsto du dem ikke, og du ba meg ikke om å leve verdensalderen ut, til beste for alle levende vesener, av medfølelse med verden og for å være til glede og nytte for guder og mennesker. Hvis du hadde bedt om det, kan det nok hende jeg ville ha avslått to ganger, men tredje gangen ville jeg ha samtykket. Derfor er det din egen skyld, Ananda, det er din egen feil. Nøyaktig det samme gjentok seg også flere andre steder ved Vesåli: ved Gotamaka-helligdommen, Sattamba-helligdommen, Bahuputta-helligdommen og ved Sårandada-helligdommen. Og for litt siden her ved Capåla-helligdommen sa jeg til deg: *Så vakkert det

er i Vesåli, Ananda, og så vakkert det er ved Cåpåla -
helligdommen! Den som har utviklet de fire kraftige evnene, som
har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode og grunnlag, befestet
dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut og inn, har det slik at
dersom han vil, kan han godt leve i en hel verdensalder. Den som
har kommet fram til sannheten, har utviklet disse fire kraftige
evnene, Ananda. Han har gjort mye ut av dem, gjort dem til metode
og grunnlag, befestet dem og arbeidet med dem og kjenner dem ut
og inn. Hvis han vil, kan han godt leve en hel verdensalder eller det
som gjenstår av denne verdensalderen.” Men til tross for at jeg ga
deg meget tydelige hint, forsto du dem ikke, og du ba meg ikke om
å leve verdensalderen ut, til beste for alle levende vesener, av
medfølelse med verden og for å være til glede og nytte for guder og
mennesker. Hvis du hadde bedt om det, kan det nok hende jeg ville
ha avslått to ganger, men tredje gangen ville jeg ha samtykket.
Derfor er det din egen skyld, Ananda, det er din egen feil. Har jeg
ikke allerede sagt dere at alt det som er oss kjærst og som vi setter
pris på, er av en slik natur at det er foranderlig, at det vil bli
annerledes og forsvinne? Så hvordan kan det da være mulig,
Ananda, at det som er født, blitt til og formet og som er oppløselig
av natur, ikke skal gå i oppløsning? Noe slikt er ikke mulig. Og den
som har kommet fram til sannheten, avfinner seg også med at livet
tar slutt, Ananda. Jeg har gitt tydelig beskjed om at det ikke er
lenge til jeg går bort. Om tre måneder fra i dag er jeg død. At jeg
skulle gå tilbake på disse ordene for å få leve lenger, er helt
utenkelig. Men la oss gå til huset med de spisse gavlene i
Storskogen, Ananda.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda, og de gikk til
huset med de spisse gavlene i Storskogen. Der sa Mesteren til
Ananda: *Gå og gi alle de munkene som holder til i Vesali -
distriktet, beskjed om å komme til møtesalen, Ananda.” *Ja vel,
Mester,” svarte Ananda, og innkalte alle munkene til møte. Så gikk
han til Mesteren og sa: *Nå er munkefelleskapet samlet, Mester. De
sitter klar og venter.” Mesteren gikk til møtesalen og satte seg på
den plassen som var gjort klar for

ham. Der sa han til munkene: *De sannhetene som jeg har innsett og forklart for dere, munker, de har dere satt dere grundig inn i, praktisert, utviklet og fordypet dere i, slik at den edle livsførsel skal vare lenge og bli til glede og nytte for mange mennesker, ut fra medfølelse med verden, til glede og nytte for guder og mennesker. Hvilke sannheter er dette, munker? Det er de fire festepunktene for oppmerksomheten, de fire rette bestrebelsene, de fire gjennomføringene, de fem sinnsevnene, de fem sinnskreftene, de sju oppvåkningsfaktorene og den edle åttedelte veien. Dette er de sannhetene som jeg har innsett og forklart for dere, munker, som dere har satt dere grundig inn i, praktisert, utviklet og fordypet dere i, slik at den edle livsførsel skal vare lenge og bli til glede og nytte for mange mennesker, ut fra medfølelse med verden, til glede og nytte for guder og mennesker.” Videre sa Mesteren til munkene: *Derfor sier jeg dere, munker: Alle betingede fenomener er forgjengelige. Vær energiske, så kommer dere til å nå målet! Det er ikke lenge til jeg går bort. Om tre måneder er jeg død.” Slik talte Mesteren. Deretter uttalte han dette verset: *Min tid er til ende, mitt liv er forbi, jeg må forlate dere og vandre min egen vei. Vær flittige, oppmerksomme, vis selvdisiplin, vakt sinn og tanker i dyp konsentrasjon. Den som utrettelig etterlever denne læren og disiplinen, skal bryte ut av kretsløpet og gjøre slutt på lidelse.” Da Mesteren neste morgen hadde kledd på seg, tok han bollen sin og gikk til Vesali for å motta mat. Da han hadde gått matrunden og var ferdig med å spise, så han lenge

og ettertenksomt ut over Vesali og sa til Ānanda: *Dette er siste gang jeg ser Vesali, Ānanda. La oss gå videre til landsbyen Bhanda.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda. Så gikk Mesteren til Bhanda sammen med mange munkers. Der slo han seg til i landsbyen. Da sa Mesteren til munkene: *Det er fordi vi ikke har forstått og fattet fire ting at vi har vandret utallige runder i kretsløpet gjennom lange tider, munkers, både dere og jeg. Hvilke fire? Det er edel moral, edel konsentrasjon, edel visdom og edel frigjøring. Fordi vi ikke har forstått og fattet disse fire tingene, har vi vandret utallige runder i kretsløpet gjennom lange tider, munkers, både dere og jeg. Men når vi forstår og fatter edel moral, edel konsentrasjon, edel visdom og edel frigjøring, blir lengselen etter tilblivelse skåret over, trangen til å få og oppleve mer faller bort og det oppstår ikke noe nytt.” Slik talte Mesteren, og han føyde til dette verset: *Den berømte Gotama våknet til forståelse av den høyeste moral, konsentrasjon, visdom og frigjøring. Den læren han våknet opp til, har han forklart for munkene. Den dyptskuende læreren gjorde slutt på lidelse og har funnet det fullkomne nibbana.” Mens Mesteren bodde i landsbyen Bhanda, underviste han mange munkers om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom: *Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler. Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Bhanda, sa han til Ānanda: *La oss gå til landsbyen Hatthi.”

*Ja vel, Mester,” svarte Änanda. Så vandret Mesteren til Hatthi sammen med en stor flokk munk. Der fikk han bo i landsbyen. Der underviste han munkene på samme måte. Etterpå vandret han til landsbyene Amba og Jambu, og deretter til byen Bhoga, og på hvert av stedene ga han munkene undervisning. Da de var kommet fram til byen Bhoga, slo de seg til ved Anandahelligdommen. Der sa Mesteren til munkene: *Jeg skal lære dere fire kriterier, munk. Hør godt etter og merk dere hva jeg sier.” *Ja vel, Mester,” svarte munkene. Mesteren sa: "Sett at en munk kommer og sier som så: "Dette har jeg hørt fra Mesteren selv, denne læren og denne treningsdisiplinen har jeg hørt direkte fra læremesteren. Dette er Mesterens lære.” Da bør dere verken akseptere eller avvise det. Legg heller nøye merke til hva han sier, uten å akseptere eller avvise det, og sammenlign det med de tekstene og den treningsdisiplinen dere allerede kjenner. Hvis det han sier, verken samsvarer med tekstene eller stemmer overens med treningsdisiplinen, kan dere regne med at vedkommende ikke formidler Mesterens lære. Han må ha oppfattet den feil. Da bør dere avvise det han sa. Men hvis dere finner at det han sier, samsvarer og stemmer overens med tekstene og treningsdisiplinen, kan dere regne med at han formidler Mesterens lære og har oppfattet den riktig. Dette kan dere huske som det første kriteriet. Sett at en annen munk kommer og sier som så: "Der og der bor det en munkeforsamling med sine eldre og sine ledere. Denne læren og denne treningsdisiplinen har jeg hørt direkte fra denne munkeforsamlingen. Dette er Mesterens lære.” Da bør dere verken akseptere eller avvise det. Legg heller nøye merke til hva han sier, uten å akseptere eller avvise det, og sammenlign det med de tekstene og den treningsdisiplinen dere allerede kjenner. Hvis det han sier, verken samsvarer med tekstene eller stemmer overens med treningsdisiplinen, kan dere regne med at vedkommende ikke formidler Mesterens lære. Munkeforsamlingen må ha oppfattet den feil. Da bør dere avvise det han sa. Men hvis dere finner at det han sier, samsvarer og stemmer overens med tekstene og treningsdisiplinen, kan dere regne

med at han formidler Mesterens lære og at den er riktig oppfattet. Dette kan dere huske som det andre kriteriet. Sett at en tredje munk kommer og sier som så: 'Der og der bor det mange eldre munkers som er lærde og kjenner tekstsamlingene, og de kjenner læren, treningsdisiplinen og lister med oppsummeringer av læren. Denne læren og denne treningsdisiplinen har jeg hørt direkte fra disse munkene. Dette er Mesterens lære.' Da bør dere verken akseptere eller avvise det. Legg heller nøye merke til hva han sier, uten å akseptere eller avvise det, og sammenlign det med de tekstene og den treningsdisiplinen dere allerede kjenner. Hvis det han sier, verken samsvarer med tekstene eller stemmer overens med treningsdisiplinen, kan dere regne med at vedkommende ikke formidler Mesterens lære. Munkene må ha oppfattet den feil. Da bør dere avvise det han sa. Men hvis dere finner at det han sier, samsvarer og stemmer overens med tekstene og treningsdisiplinen, kan dere regne med at han formidler Mesterens lære og at den er riktig oppfattet. Dette kan dere huske som det tredje kriteriet. Sett at en fjerde munk kommer og sier som så: "Der og der bor det en eldre munk som er lærd og kjenner tekstsamlingene, og han kjenner læren, treningsdisiplinen og lister med oppsummeringer av læren. Denne læren og denne treningsdisiplinen har jeg hørt direkte fra denne munken. Dette er Mesterens lære." Da bør dere verken akseptere eller avvise det. Legg heller nøye merke til hva han sier, uten å akseptere eller avvise det, og sammenlign det med de tekstene og den treningsdisiplinen dere allerede kjenner. Hvis det han sier, verken samsvarer med tekstene eller stemmer overens med treningsdisiplinen, kan dere regne med at vedkommende ikke formidler Mesterens lære. Munken må ha oppfattet den feil. Da bør dere avvise det han sa. Men hvis dere finner at det han sier, samsvarer og stemmer overens med tekstene og treningsdisiplinen, kan dere regne med at han formidler Mesterens lære og at den er riktig oppfattet. Dette kan dere huske som det fjerde kriteriet." Mens Mesteren bodde ved Ånanda -helligdommen i byen Bhoga, underviste han mange munkers om læren, og forklarte etisk oppførsel, konsentrasjon og visdom: *Konsentrasjon som bygger på etisk atferd gir store frukter og store fordeler.

Visdom som bygger på konsentrasjon gir også store frukter og store fordeler, og et sinn som bygger på visdom er i stand til å fri seg helt fra forurensninger i sinnet knyttet til sanselige nytelser, fra forurensninger i sinnet knyttet til forventningsmønstre og fra forurensninger i sinnet knyttet til uvitenhet.” Da Mesteren syntes han hadde vært lenge nok i Bhoga, sa han til Ānanda: *La oss gå til Påvå.” *Ja vel, Mester,” svarte Ānanda. Så vandret Mesteren til Påvå sammen med en stor flokk munk. Da de kom dit, slo de seg ned i mangolunden til Cunda, smedens sønn. Cunda fikk høre at Mesteren var kommet til Påvå og bodde i mangolunden hans. Da gikk han og hilste ærbødig på Mesteren og satte seg ned ved siden av ham. Og Mesteren gledet og inspirerte ham med ord om læren. Da Cunda hadde lyttet til Mesterens ord, sa han: *Vil du gjøre meg den ære å ta med deg munkene og komme og spise frokost hos meg i morgen, Mester?” Mesteren samtykket i taushet. Da Cunda så dette, reiste han seg, tok høflig avskjed og gikk. Neste morgen, da dagen grydde, gjorde Cunda klar all slags god mat og mye svinesnadder hjemme hos seg selv og sendte bud til Mesteren om at tiden var inne og maten sto klar. Mesteren hadde allerede stått opp og kledd på seg. Nå tok han bollen sin, og sammen med munkene gikk han til Cundas hus og satte seg på den plassen som var gjort klar for ham. Da Mesteren hadde satt seg, sa han til Cunda: *Du kan servere meg det du har av mørt svinekjøtt, Cunda, og det du har av mat ellers, kan du sette fram for munkene.” *Ja vel, Mester,” svarte Cunda og gjorde som han hadde sagt. Så sa Mesteren til Cunda: *Det du har til overs av mørt svinekjøtt, skal du grave ned i et hull, Cunda. Jeg kan ikke se at noen annen i hele verden enn den som har kommet fram til sannheten, skulle kunne være i stand til å fordøye det.”

*Ja vel, Mester,” svarte Cunda og gjorde som han hadde sagt. Så satte han seg ned ved siden av ham. Og Mesteren gledet og inspirerte ham med ord om læren før han reiste seg og gikk. Etter at Mesteren hadde spist den maten som Cunda ga ham, fikk han et anfall av dysenteri med store smerter. Men han holdt dem ut med oppmerksomhet og klar forståelse, uten å klage. Så sa han til Ananda: *La oss gå til Kusinåra, Ananda.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda. Da Mesteren hadde spist det måltidet Cunda ga ham, kom smertene over ham, sterke og vonde, har jeg hørt. Etter at Mesteren hadde spist mørt svinekjøtt, ble han alvorlig syk. Men da han hadde tømt seg, sa han: "La oss gå til Kusinara.” Da de var kommet et stykke på vei, gikk Mesteren litt bort fra veien til et stort tre som sto der. *Vil du brette sammen kappen i fire lag, Ananda, og legge den her? Jeg er trett og vil sitte ned litt.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda, og laget en sitteplass av kappen. Da Mesteren hadde satt seg under treet, sa han: *Kan du hente litt vann til meg, Ananda? Jeg er tørst og vil gjerne drikke litt.” *Nå har fem hundrer kjerrer nettopp krysset denne bekken,” svarte Ananda. *Hjulene har rotet opp vannet så det er blitt grunt, skittent og sølete. Men det er ikke så langt til elven Kakutthå, Mester. Der er vannet klart, rent og kjølig. Det er lett å

komme ned til elven og vannet er deilig. Der kan du både drikke og svale lemmene dine, Mester.” Mesteren gjentok: *Kan du hente litt vann til meg, Ånanda? Jeg er tørst og vil gjerne drikke litt.” *Nå har fem hundrer kjerrer nettopp krysset denne bekken,” svarte Ananda. *Hjulene har rotet opp vannet så det er blitt grunt, skittent og sølete. Men det er ikke så langt til elven Kakutthå, Mester. Der er vannet klart, rent og kjølig. Det er lett å komme ned til elven og vannet er deilig. Der kan du både drikke og svale lemmene dine, Mester.” For tredje gang sa Mesteren: *Kan du hente litt vann til meg, Ånanda? Jeg er tørst og vil gjerne drikke litt.” *Ja vel, Mester,” svarte Ånanda. Han tok en bolle og gikk ned til bekken. Men da Ananda kom ned til denne bekken der fem hundre kjerrer nylig hadde rotet opp vannet så det var blitt grunt, skittent og sølete, ble vannet klart og rent og fritt for enhver forurensning. Da tenkte Ånanda at Mesteren sannelig var mektig og hadde store krefter, siden vannet i denne bekken der fem hundre kjerrer nylig hadde rotet opp vannet så det var blitt grunt, skittent og sølete, var blitt klart og rent og fritt for enhver forurensning. Han fylte vann i bollen og gikk tilbake til Mesteren og sa: *Det er virkelig fantastisk og vidunderlig hvilke krefter og hvilken makt den som har kommet fram til sannheten, har! I denne bekken der fem hundre kjerrer nylig hadde rotet opp vannet så det var blitt grunt, skittent og sølete, renner vannet nå klart og rent og fritt for enhver forurensning! Her er vann, Mester, nå kan du drikke!” Og Mesteren drakk vannet. Akkurat da kom mallaen Pukkusa, som var elev av Ålara Kalama, gående langs hovedveien fra Kusinåra til Påvå. Da han fikk se Mesteren sitte under et tre ved veien, gikk han bort og hilste høflig på ham. Så satte han seg og sa: *Det er imponerende, Mester, det er flott å se hvilken sinnsro de som har forlatt hjemmet, kan ha. En gang da Alåra Kalama var ute på vandring, satte han seg

under et tre ved veikanten for å tilbringe dagen der. Mens han satt der, kjørte det fem hundre vogner like forbi ham. Etter at vognene hadde kjørt forbi, kom det en mann bort til Alara Kalama og spurte om han hadde sett vognene. *Nei, jeg har ikke sett noen vogner,” var svaret. *Men du hørte dem vel?” *Nei, jeg har ikke hørt noe.” *Sov du, da?” *Nei, jeg har ikke sovet.” Var du da overhodet ved bevissthet?” *Ja, det var jeg.” *Så du var altså våken og ved full bevissthet da de fem hundre vognene kjørte like forbi deg? Kappen din er jo full av støv etter dem, og likevel sier du at du verken så eller hørte dem?” *Ja, det stemmer.” Da tenkte mannen: *Det er imponerende, det er flott å se hvilken sinnsro de som har forlatt hjemmet, kan ha. Her satt altså denne eneboeren våken og ved full bevissthet da de fem hundre vognene kjørte like forbi ham, og likevel har han verken sett eller hørt dem!” Deretter ga mannen uttrykk for tillit og heder til Alåra Kalama før han gikk videre.” *Hva mener du om dette, Pukkusa? Hva er vanskeligst å gjøre eller å holde ut: å sitte våken og ved full bevissthet uten å se eller høre noe mens fem hundre vogner kjører like forbi, eller å sitte våken og ved full bevissthet uten å se eller høre noe mens regnet styrter ned, tordenen ruller og lynnedslagene braker omkring en?” *Fem hundre vogner blir da som ingenting i forhold til dette, Mester. Ja selv ikke seks hundre, sju hundre, åtte hundre ni hundre, tusen eller hundre tusen vogner kan måle seg med dette. Det er mye vanskeligere å sitte våken og ved full bevissthet uten å se eller høre noe mens regnet styrter ned, tordenen ruller og lynnedslagene braker omkring en!” *En gang satt jeg i treskehallen i Atumåya, Pukkusa. Mens jeg satt der, ble det

et fryktelig uvær. Regnet styrtet ned, tordenen rullet og lynnedslagene braket. To bønder, de var forresten brødre, og fire okser ble drept av lynnedslag like utenfor treskehallen. Da stimlet folk sammen for å se hva som hadde skjedd. Jeg gikk ut av treskehallen og begynte med vandremeditasjon like utenfor døren. Da kom en fra folkemengden bort og hilste høflig på meg. Jeg spurte ham hvorfor det var så stor sammenstimling der. *Det er fordi to brødre og fire okser ble drept av lynnedslag under uværet, svarte han. *Men hvor var du da det skjedde? *Jeg var her, svarte jeg. *Men så du det ikke, da? *Nei, jeg har ikke sett noe. *Men da hørte du det vel? *Nei, jeg har ikke hørt noe. Sov du, da? *Nei, jeg har ikke sovet. *Var du da overhodet ved bevissthet? *Ja, det var jeg. *Du satt altså våken og ved full bevissthet uten å se eller høre noe mens regnet styrtet ned, tordenen rullet og lynnedslagene braket omkring deg? *Det stemmer. Da tenkte mannen: *Det er imponerende, det er flott å se hvilken sinnsro de som har forlatt hjemmet, kan ha. Her satt altså denne eneboeren våken og ved full bevissthet uten å se eller høre noe mens regnet styrtet ned, tordenen rullet og lynnedslagene braket omkring ham! Deretter ga han uttrykk for den høyeste tillit til meg før han tok høflig avskjed og gikk sin vei. Da Mesteren hadde sagt dette, sa mallaen Pukkusa. *Den tilliten jeg hadde til Ålara Kaålama, er som blåst bort av vinden eller tatt av strømmen i en stri elv! Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se

det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt deg, Mester, til sannheten og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.” Deretter vinket Pukkusa på en tjener og sa: *Hent et par gylne kapper som er blankpusset og fullt ferdige til bruk.” *Ja vel, herre,” svarte mannen og hentet det han var bedt om. Så bøyde Pukkusa seg for Mesteren og sa: *Disse to gylne kappene som er blankpusset og fullt ferdige til bruk, gir jeg deg som gave, Mester. Vær så snill å motta dem.” *Da kan du gi den ene til Ananda og den andre til meg.” *Ja vel, Mester,” svarte Pukkusa, og la kappene over skuldrene på Ananda og Mesteren. Så underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte Mesteren mallaen Pukkusa med ord om læren. Etterpå reiste Pukkusa, tok høflig avskjed med Mesteren og gikk sin vei. Litt etter at han hadde gått, tok Ananda begge de gylne kappene og la dem om Mesteren. Da var det som om de helt mistet sin glans, og Ananda sa: *Det er bemerkverdig og vidunderlig, Mester, hvor ren og klar hudfarge den som har kommet fram til sannheten, har! Så snart du fikk på deg disse to gylne kappene, var det som om de helt mistet sin glans!” *Det er så, Ananda. Den som har kommet fram til sannheten, får en ekstra ren og klar hudfarge ved to anledninger. Hvilke to? Det er den natten da han våkner til den uforlignelige og fullkomne oppvåkning, og det er den natten da han går inn på det endelige og uforlignelige nibbanas plan. Ved disse to anledningen får han som har kommet fram til sannheten, en ekstra ren og klar hudfarge. I natt, i siste nattevakt, kommer han som har kommet fram til sannheten, til å gå inn i det endelige nibbana mellom to salatrær i mallaenes salalund i Upavattana ved Kusinåra, Ananda. Men kom, så går vi til Kakuttha-elven.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda.

Pukkusa skjenket to gylne kapper. De var blankepusset og klare til bruk. Da Mesteren iførte seg dem, skinte han som gullet selv. Deretter gikk Mesteren til Kakutthå -elven sammen med en stor flokk munk. Da de kom ned til elven, badet og drakk han. Så gikk han opp av vannet på den andre bredden og vandret deretter til mangolunden. Da han var kommet dit, sa han til munken Cundaka: *Vil du brette sammen kappen i fire lag, Cundaka, og legge den her? Jeg er trett og vil ligge ned litt.” *Ja vel, Mester, ”svarte Cundaka, og laget et leie av kappen. Så la Mesteren seg i løvestilling på høyre side, idet han støttet hodet med hånden og la den ene foten oppå den andre. Med oppmerksomhet og klar forståelse tenkte han på at han snart skulle stå opp igjen. Og Cundaka satte seg ned foran Mesteren. Buddha gikk til Kakutthå -elven der vannet strømmer så rent og klart. Sliten og trett tok Mesteren et bad, Buddha, som ikke har sin like noe sted. Da Mesteren hadde badet og drukket, krysset han elven sammen med mange munk. Mens den store vismannen forklarte læren, vandret han til mangolunden. Der talte han til munken Cundaka: "Brett en kappe i fire, så jeg kan legge meg litt." Cunda fulgte gjerne Mesterens oppfordring og laget et leie av kappen. Trett og sliten la Mesteren seg ned, mens Cundaka satte seg foran ham.

Så sa Mesteren til Ananda: *Det kan hende at noen kanskje vil kritisere Cunda, smedens sønn, og si: "Det var ille for deg, Cunda, det var ikke bra for deg at den maten som du serverte, var det siste Buddha spiste før han døde." Men si heller dette til Cunda: "Det var bra for deg, Cunda, det var godt for deg at du ga Buddha det siste måltidet han fikk før han døde. For jeg har hørt det fra Mesteren selv at det finnes to matgaver som gir like store frukter, større enn noen annen matgave. Hvilke to? Det er det siste måltidet som blir gitt til den som har kommet fram til sannheten, før han våkner til den store og uforlignelige oppvåkningen, og det er det siste måltidet som blir gitt ham før han dør og slukner slik at intet blir tilbake. Disse to matgavene gir like store frukter, større enn noen annen matgave. Dette kommer til å bidra til at Cunda lever lenger, blir sunnere og lykkeligere, får godt omdømme blant folk og kommer til himmelen og vinner makt." Slik skal du sørge for at Cunda, smedens sønn, ikke sitter igjen med dårlig samvittighet." Siden Mesteren så hvordan det forholdt seg med denne saken, uttalte han: *Giveren samler gode fortjenester, hatet blir borte i den som behersker seg, den gode gir slipp på det onde. Når lidenskap, hat og uvitenhet slukkes, finner han nibbana." Så sa Mesteren til Ananda: "La oss gå til mallaenes mangolund ved Kusinâra, på den andre bredden av elven Hirafifiavati, Ānanda." *Ja vel, Mester," svarte Ānanda. Så krysset Mesteren elven Hirafifiavati sammen med en stor flokk munk. Da

de kom fram til mallaenes mangolund ved Kusinåra, sa Mesteren: *Kan du ta kappen min og lage et leie til meg med hodet mot nord mellom disse to salatrærne, Ånanda. Jeg er trett og vil gjerne legge meg ned.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda, og gjorde som Mesteren hadde sagt. Så la Mesteren seg oppmerksomt og med klar forståelse ned på høyre side med den ene foten oppå den andre, og støttet hodet på armen. De to salatrærne sto i full blomst, til tross for at det ikke var blomstringstid for dem. De lot falle et tett og mildt blomsterdryss over Buddha for å hedre ham. Ned fra himmelen falt det de skjønneste mandaravabloomster og det fineste sandeltrepulver drysset også mildt over Buddhas kropp for å hedre ham. Og luften ble fylt av himmelsk sang og musikk til ære for Buddha. Da sa Mesteren til Ananda: *Se på disse to salatrærne, Ananda. Til tross for at det ikke er blomstringstid for dem, står de i full blomst. De lar falle et tett og mildt blomsterdryss over meg for å hedre han som er kommet fram til sannheten. Ned fra himmelen faller de skjønneste mandaravabloomster og det fineste sandeltrepulver og drysser også mildt over meg for å hedre han som er kommet fram til sannheten. Og luften er fylt av himmelsk sang og musikk til heder for han som er kommet fram til sannheten. Men det er ikke slik den som er kommet fram til sannheten, skal hedres, respekteres og høyaktes, Ananda. Den munken, nonnen, legmannen eller legkvinnen som lever etter læren i all sin ferd, som fører et hederlig liv i all sin ferd, han og hun er det som gir meg den aller største heder, han og hun er det som viser meg den høyeste respekt, Ananda. Derfor sier jeg dere: Øv dere i å leve etter læren og å føre et hederlig liv i alt dere gjør, Ananda.” Mens dette skjedde, sto munken Upavāna foran Mesteren og viftet ham. Mesteren ble misfornøyd med Upavāna og ba ham flytte seg: *Gå vekk, munk. Ikke stå foran meg!” Ånanda undret seg over hvorfor Mesteren var misfornøyd med Upavāna og ba ham flytte seg, siden Upavāna hadde vært Mesterens oppasser og tjent ham i lang tid. Derfor spurte han:

* Upavåna har vært Mesterens oppasser og tjent ham i lang tid. Hvorfor er du nå misfornøyd med ham og ber ham flytte seg?"

*Det har kommet mengder av ånder og guddommer fra de ti verdenssystemene for å se han som har kommet fram til sannheten, Ananda. I tolv mils omkrets rundt mallaenes salalund i Kusinåra finnes det ikke engang plass stor nok til et nålestikk som ikke er opptatt av mektige ånder og guder. Og åndene mumler seg imellom, Ananda: *Vi har kommet langveis fra for å se ham som er kommet fram til sannheten. Det er ikke ofte slike ærverdige og fullkomment oppvåkne står fram her i verden. Og i natt, i siste nattevakt, kommer han som har kommet fram til sannheten, til å gå inn i det endelige nibbana. Men nå står denne høystærede munken i veien og sperrer for utsikten så vi ikke får se Mesteren for siste gang!" *Hva slags ånder og guder er det du snakker om, Mester?" *Det er ånder og guder i rommet som er opptatt av jordiske saker, Ananda. De river seg i håret og gråter, de strekker ut armene og gråter. De kaster seg til marken og vrir seg hit og dit mens de jamrer:

*Mesteren går bort altfor tidlig, han går altfor tidlig inn i det endelige nibbana! Verdens lys slukner altfor tidlig!" Det er også ånder og guder på jorden som er opptatt av jordiske saker, Ananda. De river seg i håret og gråter, de strekker ut armene og gråter. De kaster seg til marken og vrir seg hit og dit mens de jamrer:

"Mesteren går bort altfor tidlig, han går altfor tidlig inn i det endelige nibbana! Verdens lys slukner altfor tidlig! Men de åndene og gudene som er fri fra lidenskaper, aksepterer situasjonen med oppmerksomhet og klar forståelse: "Det som er sammensatt, er forgjengelig. Hvordan kan det vel være annerledes?" "Tidligere kom det munk fra mange kanter av landet i regntiden for å se Mesteren, og dermed fikk også vi gleden av å være sammen med disse ærverdige munkene. Men når du nå går bort, Mester, får vi ikke lenger anledning til å være sammen med disse ærverdige munkene." *En som har tillit til meg og til læren, kan besøke fire steder som vil gjøre dypt inntrykk på ham, Ananda. Hvilke fire?

*Han som har kommet fram til sannheten, ble født nettopp her." Det er et sted

som vil gjøre dypt inntrykk på en som har tillit, Ananda. *Han som har kommet fram til sannheten, oppnådde uforlignelig og fullkommen oppvåkning nettopp her.” Det er et sted som vil gjøre dypt inntrykk på en som har tillit, Ånanda. *Nettopp her ble det uforlignelige lærens hjul satt i bevegelse av ham som har kommet fram til sannheten.” Det er et sted som vil gjøre dypt inntrykk på en som har tillit, Ånanda. *Han som har kommet fram til sannheten, nådde det endelige nibbanas plan nettopp her.” Det er et sted som vil gjøre dypt inntrykk på en som har tillit, Ananda. Disse fire stedene kan en som har tillit, besøke, for de vil gjøre dypt inntrykk på ham, Ånanda. Til disse fire stedene vil tillitsfulle munk, nonner, legmenn og legkvinner komme og si: "Han som har kommet fram til sannheten, ble født nettopp her," eller "Han som har kommet fram til sannheten, oppnådde uforlignelig og fullkommen oppvåkning nettopp her," eller *'Nettopp her ble det uforlignelige lærens hjul satt i bevegelse av ham som har kommet fram til sannheten" eller *'Han som har kommet fram til sannheten, nådde han det endelige nibbanaens plan nettopp her.” De som dør med fred i sinnet under en slik pilegrimsferd, kommer til å bli gjenfødt i himmelen etter døden når kroppen går i oppløsning.” *Hvordan skal vi oppføre oss mot kvinner, Mester?” *Ikke se på dem, Ananda.” *Men hvis vi likevel får se dem, hva skal vi da gjøre?” *Ikke snakk med dem, Ånanda.” *Men hvis de snakker til oss, hva skal vi da gjøre?” *Bevar oppmerksomheten, Ånanda.” *Hva skal vi gjøre med levningene dine, Mester?” *Ikke bry dere med å tilbe Mesterens levninger, Ånanda. Bestreb dere heller ufortrødent på å nå det høyeste målet, vær ivrige etter å nå det høyeste målet og vær flittige og energiske i arbeidet for å nå det høyeste målet. Det finnes kloke adelsmenn, brahmaner og borgere som har tillit til ham som har kommet fram til sannheten, og de vil gi levningene mine den heder som tilkommer dem.”

*Men hva skal vi gjøre med levningene dine, Mester?"

"Levningene etter en som har kommet fram til sannheten, skal behandles slik man behandler en keisers levninger, Ånanda." *Og hvordan behandler man en keisers levninger, Mester?" "En keisers levninger svøpes i et feilfritt klede, deretter i et nytt linklede, og slik legges fem hundre lag av hver sort omkring ham. Så blir de lagt i et oljekar av jern og et annet jernfat legges over som lokk. Etterpå lager man et likbål av all slags velluktende tresorter og brenner keiserens levninger på bålet. Til slutt bygger man en gravhaug som minnesmerke ved et veikryss. Slik behandler man levningene etter en keiser, Ananda, og slik skal levningene etter han som har kommet fram til sannheten, behandles. Bygg en gravhaug som minnesmerke over ham ved et veikryss. Hvis noen går dit og legger blomsterkranser, parfyme eller farger der som gaver av et oppriktig hjerte, vil det være til glede og nytte for dem i lang tid. Det er fire slags mennesker som fortjener et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda. Hvilke fire? En ærverdig, en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og har kommet fram til sannheten, fortjener en gravhaug. Det samme gjør en som har oppnådd personlig oppvåkning, en elev av ham som har kommet fram til sannheten og en keiser. Alle disse fortjener et minnesmerke i form av en gravhaug. Og hvorfor fortjener en ærverdig, en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og har kommet fram til sannheten, et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda? Mange vil glede seg over å vite at dette er gravhaugen til en ærverdig, en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og kommet fram til sannheten. Fordi de blir glade til sinns over dette, kommer de til å bli gjenfødt i himmelen etter døden når kroppen går i oppløsning. Derfor fortjener en ærverdig, en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og har kommet fram til sannheten, et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda. Og hvorfor fortjener en som har oppnådd personlig oppvåkning, et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda? Mange vil glede seg over å vite at dette er gravhaugen til en som har oppnådd personlig oppvåkning. Fordi de blir glade

til sinns over dette, kommer de til å bli gjenfødt i himmelen etter døden når kroppen går i oppløsning. Derfor fortjener en som har oppnådd personlig oppvåkning, et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda. Og hvorfor fortjener en elev av en ærverdig, av en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og har kommet fram til sannheten, et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda? Mange vil glede seg over å vite at dette er gravhaugen til en elev av en ærverdig, av en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og kommet fram til sannheten. Fordi de blir glade til sinns over dette, kommer de til å bli gjenfødt i himmelen etter døden når kroppen går i oppløsning. Derfor fortjener en elev av en ærverdig, av en som har oppnådd den fullkomne oppvåkning og har kommet fram til sannheten, et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda. Og hvorfor fortjener en keiser et minnesmerke i form av en gravhaug, Ananda? Mange vil glede seg over å vite at dette er gravhaugen til en keiser. Fordi de blir glade til sinns over dette, kommer de til å bli gjenfødt i himmelen etter døden når kroppen går i oppløsning. Derfor fortjener en keiser et minnesmerke i form av en gravhaug, Ånanda. Dette er de fire som fortjener et minnesmerke i form av en gravhaug, Ananda.” Da gikk Ånanda inn i et hus, lente seg mot dørkarmen og gråt. *Jeg har jo fortsatt så mye å lære! Hvordan kan Mesteren, som alltid har hatt så stor omtanke for meg, gå bort og dø!” gråt han. *Hvor er det blitt av Ananda?” spurte Mesteren noen av munkene. *Han gikk inn det huset der borte. Der står han og lener seg mot dørkarmen og gråter, mens han sier: "Jeg har jo fortsatt så mye å lære! Hvordan kan Mesteren, som alltid har hatt så stor omtanke for meg, gå bort og dø!”” svarte munkene. *Gå og si til Ananda at han skal komme hit,” sa Mesteren til en av munkene. *Ja vel, Mester,” svarte munken, og gikk og hentet Ananda. *Ikke gråt, Ananda, ikke vær lei deg,” sa Mesteren. *Har jeg ikke allerede sagt at alt det som er oss kjærte og som vi setter pris på, er av en slik natur at det er foranderlig, at det vil bli annerledes og forsvinne? Så

hvordan kan det da være mulig, Ananda, at det som er født, blitt til og formet og som er oppløselig av natur, ikke skal gå i oppløsning? Noe slikt er ikke mulig. I lang tid har du stått meg nær, Ananda, og hjulpet meg med vennlige og nyttige handlinger, ord og tanker, lojalt og uten å spare deg selv. Du har gjort mye godt, Ånanda. Gjør en ekstra innsats nå, så blir du snart fri fra sinnets forurensninger.” Så snudde Mesteren seg mot de andre munkene og sa: *Hver eneste av de som har vært oppvåknet i tidligere tider, har hatt en oppasser slik som Ånanda, og det samme kommer hver av framtidens oppvåknete også til å ha. Ananda er klok og forstandig, munk, og han vet når det passer seg for munk, nonne, legmann, legkvinner, konger, ministre, andre læremestre eller deres elever å komme og treffe meg. Og Ånanda har flere gode egenskaper. Hvis en flokk munk, nonne, legmann eller legkvinner får se Ananda komme gående, da blir de glade, og hvis Ananda forklarer læren for dem, blir de også glade, men de synes det er leit hvis han ikke sier noe. Det er som når adelsmenn, brahmaner, borgere eller eneboere møter kongen, munk. Hvis kongen taler til dem, blir de glade, men de synes det er leit hvis han ikke sier noe. På samme måte er det hvis en flokk munk, nonne, legmann eller legkvinner får se Ånanda komme gående, da blir de glade, og hvis Ånanda forklarer læren for dem, blir de også glade, men de synes det er leit hvis han ikke sier noe.” Ananda vendte seg mot Mesteren og sa: *Men ikke dø fra oss her i denne ubetydelige og fattigslige småbyen ute i villmarken, Mester! Det finnes jo mange storbyer, som for eksempel Campa, Rājagaha, Sāvattthi, Sāketa, Kosambi eller Bārāṇasī. Det vil være bedre om du forlater oss der, for der er det mange rike adelsmenn, brahmaner og borgere som vil få tiltro til ham som har kommet fram til sannheten, og de vil hedre levningene slik det sømmer seg.” *Snakk ikke slik Ananda! Ikke si at dette er en ubetydelig og fattigslig småby ute i villmarken! For lenge siden levde det en rettferdig og rettmessig keiser som het Sudassana den store. Han hadde underlagt seg de fire verdenshjørner, beskyttet alt

folket og hadde sju gode hjelpere. Denne byen, som nå heter Kusinåra, var Sudassana den stores hovedstad og het Kusavatt. Den strakte seg tolv mil fra øst mot vest og sju mil fra nord til sør. Kusåvatt var en stor og mektig hovedstad med stor befolkning. Den var full av mennesker og det var ikke vanskelig å finne mat der. Den var akkurat som gudenes hovedstad, Ålakamanda, som er rik og mektig og har en stor befolkning av ånder og rikelig med mat. På samme måte var også Kusåvatt en stor og mektig hovedstad med stor befolkning. Den var full av mennesker og det var ikke vanskelig å finne mat der. Den gangen gjenglød hovedstaden Kusavatt av ti forskjellige lyder både dag og natt, Ånanda. Man kunne høre elefanter, hester, vogner, trommer, tamburiner, harpespill, sang, cymbaler og gongonger, og mennesker som ropte: *Spis, drikk og vær glade!” *Gå nå til mallaene i Kusavatt, Ananda, og si: "T natt, i den siste nattevakt, kommer han som har kommet fram til sannheten, til å gå inn i det endelige nibbana. Gå og besøk ham, så der ikke angrer etter på og sier til dere selv at Mesteren døde ute på markene ved byen vår, og vi gikk ikke for å avlegge ham en siste visitt!” *Ja vel, Mester,” sa Ånanda, og gikk inn i Kusavatt og ga mallaene denne beskjed. Akkurat da satt mallaene i byens rådssal og diskuterte en eller annen sak. Men da de fikk høre hva Ananda hadde å si til dem, ble både menn og kvinner, gutter og jenter grepet av sorg og fortvilelse. Noen av dem rev seg i håret og gråt, noen løftet armene og gråt, og atter andre kastet seg til marken og rullet fram og tilbake. *Mesteren dør så altfor tidlig! Buddha dør så altfor tidlig! Verdens lys slukner så altfor tidlig!” Med sorg i sinnet vandret så alle mallaene, både store og små, ut til salalunden der Buddha lå. Ånanda tenkte som så: "Hvis jeg lar mallaene komme fram en og en og hilse på Mesteren, kommer hele natten til å gå før alle har hilst på ham. Jeg får nok heller slippe dem fram gruppevis.”

Så delte han dem inn i familiegrupper og slapp dem fram til Mesteren, mens han sa: *Den og den mallaen bøyer seg for dine føtter, Mester, sammen med hustru og barn, tjenestefolk og venner.” På denne måten fikk han ført alle mallaene fram til Mesteren i løpet av første nattevakt. På den tiden bodde det en omvandrende asket ved navn Subhadda i Kusāvatt. Nå fikk også han høre at Gotama kom til å dø i siste nattevakt. Da tenkte han som så: *Jeg har hørt gamle og erfarne læremestre blant de omvandrende asketer si at det hender en sjelden gang at en som har kommet fram til sannheten, en ærverdig som har nådd den fulle oppvåkningen, står fram i verden. Nå kommer Gotama til å dø i natt, 1 siste nattevakt. Jeg har kommet i sterk tvil om et spørsmål. Men jeg har tillit til at Gotama kan undervise meg i læren slik at jeg får oppklart dette tvilsspørsmålet.” Så gikk Subhadda til mallaenes lund. Der møtte han Ānanda og sa: *Jeg har hørt gamle og erfarne læremestre blant de omvandrende asketer si at det er en sjelden begivenhet at en som har kommet fram til sannheten, en ærverdig som har nådd den fulle oppvåkningen, står fram i verden. Nå kommer Gotama til å dø i natt, 1 siste nattevakt. Jeg har kommet i sterk tvil om et spørsmål. Men jeg har tillit til at Gotama kan undervise meg i læren slik at jeg får oppklart dette tvilsspørsmålet. La meg få snakke med Gotama, Ānanda.” Men Ananda svarte: "Ikke nå, Subhadda. Ikke plag Mesteren, han er trett.” Subhadda spurte på nytt, og ble avvist på nytt. Det samme gjentok seg en gang til, men nå hørte Mesteren hva de snakket om, og sa: *La Subhadda komme, Ananda, og hindre ham ikke. Han spør fordi han gjerne vil vite, ikke for å plage meg. Og han kommer raskt til å forstå det svaret jeg gir på spørsmålet hans.” Da slapp Ananda ham fram, og sa: *Du kan komme, min venn Subhadda. Mesteren gir deg lov.” Så gikk Subhadda fram og hilste ærbødig på Mesteren. Da han hadde satt seg,

sa han: *De andre filosofene og brahmanene som er berømte og velkjente sektgrunnleggere og som er læremestre for mange, slike som Piirana Kassapa, Makkhali Gosāla, Ajita med hårkappa, Pakudha Kaccaāyana, Safijaya Belatthiputta og Nigantha Nāthaputta, har alle disse vunnet innsikt ved egen innsats, eller har ingen av dem vunnet innsikt, eller har noen av dem vunnet innsikt mens andre ikke har det?” *Nok om det, Subhadda! Slutt å gruble over om alle disse har vunnet innsikt eller ikke. Nå skal jeg forklare læren for deg. Subhadda. Hør godt etter og legg nøye merke til hva jeg sier.” *Ja vel, Mester,” svarte Subhadda, og Mesteren fortsatte: *T en lære og disiplin som ikke inneholder den edle åttedelte veien, finnes det ingen sann filosof, ingen som virkelig praktiserer innsikt. Men i en lære og disiplin som inneholder den edle åttedelte veien, Subhadda, der finnes det sanne filosofer, der finnes det noen som virkelig praktiserer innsikt. Denne læren og disiplinen inneholder den edle åttedelte veien, så her finnes det sanne filosofer, her finnes det noen som virkelig praktiserer innsikt, Subhadda. De andre sektene er tomme for sanne praktiserende, men hvis munkene i denne læren og disiplinen lever slik de burde, Subhadda, da vil det aldri bli noen mangel på ærverdige i verden. Jeg var tjuei år, Subhadda, da jeg ga avkall på verden for å søke det gode. Mer enn femti år er passert siden jeg forlot mitt hjem for å vandre i sannhetens og visdommens rike. Utenfor dette finnes ingen virkelig filosof. De andre sektene er tomme for sanne praktiserende, men hvis munkene i denne læren

og disiplinen lever slik de burde, Subhadda, da vil det aldri bli noen mangel på ærverdige i verden.” "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. La meg få ordinasjon av deg, Mester. *Den som kommer fra en annen sekt og ønsker ordinasjon i denne lære og disiplin, må vente fire måneder, Subhadda. Hvis munkene etter fire måneder er tilfreds med ham, ordinerer de ham som munk. Men dette kan også tilpasses etter individuelle forskjeller.” "Hvis de som kommer fra andre sekter, skal ha en prøvetid på fire måneder, da venter jeg gjerne fire år, Mester. La munkene ordinere meg hvis de er tilfreds med meg etter fire år.” Da vendte Mesteren seg mot Ananda og sa: *La Subhadda bli ordinert nå, Ananda.” *Ja vel, Mester,” svarte Ananda. *Dere er heldige, Ananda, alle dere som er blitt salvet som disipler av Mesteren direkte,” sa Subhadda Subhadda fikk ordinasjon i Mesterens nærvær. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Subhadda seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Subhadda en av de ærverdige. Han var den siste som Mesteren personlig førte fram til ordinasjon.

Så sa Mesteren til Ananda: *Nå kan det hende dere vil tenke at alt dere har igjen er ordene til en lærer som har gått bort, og at dere ikke har noen virkelig lærer lenger. Men det er ikke slik dere skal se det, Ananda. Den læren og den disiplinen som jeg har lært dere og forklart for dere, den skal være læreren deres når jeg er borte. I dag tiltaler munkene hverandre som "4vuso", men det skal dere ikke gjøre etter at jeg er gått bort. Eldre munker skal tiltale yngre munker med navn, slektsnavn eller som *4vuso"*, men yngre munker skal tiltale eldre munker som *bhante" eller "Ayasmā". Hvis forsamlingen av munker og nonner vil avskaffe noen mindre og ubetydelige treningsregler etter at jeg er gått bort, kan de gjerne gjøre det. Etter at jeg er gått bort, skal munken Channa ilegges den strengeste straffen." *Hva er den strengeste straffen, Mester?"

"Uansett hva Channa sier, skal ingen munk snakke til ham eller gi ham noen råd eller veiledninger." Så henvendte Mesteren seg til munkene, og sa: "Kanskje en av dere er usikker på noe når det gjelder den våkne, sannheten, fellesskapet, veien eller treningen? Spør meg nå, munker, så dere ikke senere skal angre på at dere ikke spurte meg mens dere hadde meg ansikt til ansikt." Ingen av munkene grep ordet. Mesteren gjentok sin oppfordring om å stille spørsmål, men ingen av munkene sa noe. Det samme skjedde for tredje gang. Da sa Mesteren: "Kanskje dere har så stor respekt for læreren deres, at dere ikke tør å spørre selv? Si det da til en venn!" Men ingen av munkene sa noe. Da sa Ananda: *Det er fantastisk, Mester! Jeg tror sannelig at ingen i denne forsamlingen er usikker på noe når det gjelder den våkne, sannheten, fellesskapet, veien eller

treningen.” *Du sier at du tror det, Ånanda. Men den som har kommet fram til sannheten, vet at dette er tilfelle. Ingen i denne forsamlingen er usikker på noe når det gjelder den våkne, sannheten, fellesskapet, veien eller treningen. Selv den ferskeste av disse fem hundre munkene har gått ut i strømmen, og er trygt på vei mot full oppvåkning uten risiko for tilbakefall.” Deretter henvendte Mesteren seg til munkene, og sa: *Nåvel, munkar! Da vil jeg si dere er at alle betingede fenomener er forgjengelige. Vær energiske, så kommer dere til å nå målet!” Dette var Mesterens siste ord. Så gikk Mesteren inn i første meditasjonstilstand. Han kom ut av denne og gikk inn i andre, videre til tredje og fjerde meditasjonstilstand. Da han kom ut av denne gikk han inn på det uendelige rommets plan, videre til den uendelige bevissthetens plan og til intethetens plan. Fra dette gikk han inn på verken-bevisstheteller ubevissthet-planet, og fra dette inn i den tilstand der alle bevisste prosesser stanser. Da snudde Ananda seg til Anuruddha og sa: *Mesteren er død, Anuruddha.” *Nei, Ånanda, han er ikke død, han har nådd den tilstand der alle bevisste prosesser stanser.” Så gikk Mesteren ut av den tilstanden der alle bevisste prosesser stanser og inn på verken-bevissthet-eller ubevissthet-planet, videre via intethetens plan, den uendelige bevissthets plan til det uendelige roms plan. Derfra gikk han over i fjerde meditasjonstilstand og videre gjennom tredje og andre ned til første meditasjonstilstand igjen. Derfra gikk han igjen inn i andre meditasjonstilstand, derfra til tredje og derfra igjen til fjerde meditasjonstilstand. Så døde han. I samme øyeblikk som Mesteren døde, kom det et fryktelig jordskjelv og tordenen rullet. I samme øyeblikk som Mesteren døde, uttalte Brahma Sahampati dette verset:

* Alle som lever i denne verden, må dø og legges i graven, slik også den uforlignelige læreren, han som har nådd fram til sannhet, den store Buddha, er død.” I samme øyeblikk som Mesteren døde, uttalte Sakka, gudenes konge, dette verset: * Alt som er sammensatt, er forgjengelig, dets natur er å oppstå og gå til grunne, oppstå og gå til grunne — det er godt å finne fred.” I samme øyeblikk som Mesteren døde, uttalte munken Anuruddha disse versene: *Han puster ikke mer. Vismannen er gått bort. Med ro i sinnet er han gått inn i den dype fred. Han tålte smertene uten å la det gå inn på seg. Nå har den strålendes sinn funnet nibbanas frihet.” I samme øyeblikk som Mesteren døde, uttalte Ananda dette verset: *Det var et gripende og fryktelig øyeblikk

da Buddha, den beste av alle, gikk bort.” Da Mesteren var død, var det noen av de munkene som ennå ikke hadde sluppet taket i lidenskapene, som løftet armene og gråt, og noen av dem kastet seg til marken og rullet fram og tilbake, mens de sa: *Mesteren døde så altfor tidlig! Buddha døde så altfor tidlig! Verdens lys sluknet så altfor tidlig!” Men de munkene som var fri fra lidenskaper, aksepterte situasjonen med oppmerksomhet og klar forståelse: *Det som er sammensatt, er forgjengelig. Hvordan kan det vel være annerledes?” Da vendte Anuruddha seg til de andre munkene og sa: *Nok, venner! Ikke gråt og ikke sørg mer. Har kanskje ikke Mesteren sagt at alt det som er oss kjær og som vi setter pris på, er av en slik natur at det er foranderlig, at det vil bli annerledes og forsvinne? Så hvordan kan det da være mulig, venner, at det som er født, blitt til og formet og som er oppløselig av natur, ikke skal gå i oppløsning? Noe slikt er ikke mulig. Gudene klager, mine venner.” *Hvilke guder snakker du om, Anuruddha?” *Det finnes guder både i luften og på jorden som løfter armene og gråter, og noen av dem kaster seg til marken og ruller fram og tilbake, mens de sier: *Mesteren døde så altfor tidlig! Buddha døde så altfor tidlig! Verdens lys sluknet så altfor tidlig!” Men de gudene som er fri fra lidenskaper, aksepterer situasjonen med oppmerksomhet og klar forståelse: *Det som er sammensatt, er forgjengelig. Hvordan kan det vel være annerledes?” Resten av natten satt Anuruddha og Ānanda i samtale om læren. Men så sa Anuruddha til Ananda: *Gå til Kusinara, Ananda, og fortell mallaene at Mesteren er død.”

*Ja vel,” svarte Ananda. Morgenens grydde, og han la kappen over skuldrene, tok bollen sin og gikk inn i Kusunâra. Der fant han mallaene forsamlet i rådssalen, og han fortalte dem at Mesteren var død. Alle mallaene, både voksne og barn, sørget dypt, og utbrøt: *Mesteren døde så altfor tidlig! Buddha døde så altfor tidlig! Verdens lys sluknet så altfor tidlig!” Men deretter ga mallaene tjenestefolkene sine beskjed om å samle sammen parfyme og kranser og alle musikerne som fantes i byen. Så gikk de med parfymen, kransene og musikerne ut til den lunden der Mesterens legeme lå. Da de kom fram, hedret og æret de Mesterens legeme med dans, sang og musikk, med parfyme og med kranser, og de bygde en paviljong av blomster og kranser over ham. Slik gikk hele dagen. Da sa mallaene til hverandre: *Det er blitt for sent å kremere Mesteren nå i dag. Men i morgen skal vi gjøre det.” Men neste dag gikk de til samme slags æresbevisninger, og det samme gjorde neste dag igjen, og slik gikk det seks dager. Den sjuende dagen sa mallaene til hverandre: *Nå har vi gjort ære på Mesteren med dans, sang, musikk, kranser og parfyme. Nå får vi bære ham sør for byen og kremere ham der.” Åtte av de fremste mallaene badet hodet og iførte seg nye klær for å bære Mesterens legeme til kreming. Men de klarte ikke å løfte ham. De gikk og fortalte dette til Anuruddha, og spurte hvorfor de ikke klarte å løfte Mesterens legeme. *Det er fordi dere vil én ting, men gudene vil noe annet,” svarte Anuruddha. *Hva er det gudene vil?” *Dere vil kremere Mesteren sør for byen. Men gudene vil at dere skal bære ham nord for byen, inn gjennom nordporten, gjennom byen og ut igjen gjennom østporten og ut til den helligdommen som heter Makutabandhana. Der skal Mesterens legeme kremes.” *Vi skal gjøre som gudene vil.”

Da drysset det mandaravablomster over Kusinåra , slik at hele byen, til og med søppeldyngene og kloakpølene, lå dekt av et knedypt blomstertepp. Og så ble Mesterens legeme båret nord for byen, inn gjennom nordporten, gjennom byen og ut igjen gjennom østporten, mens gudene og mallaene hedret ham med himmelsk og menneskelig dans, sang, musikk, kranser og parfyme. Da de nådde fram til den helligdommen som heter Makutabandhana, satte de Mesterens legeme ned. Så gikk mallaene bort til Ananda og spurte: "Hvordan skal vi behandle Mesterens legeme?" "Mesterens legeme skal behandles slik en keisers legeme skal behandles, mallaer." "Men hvordan skal en keisers legeme behandles, Ananda?" "En keisers legeme skal svøpes i et klede av fineste lin. Utenpå det skal det svøpes et klede av fineste bomull og så videre, fem hundre lag av hver sort. Så skal legemet legges i et oljekar av jern og dekkes med et annet oljekar av samme sort. Så skal det bygges et likbål av alle slags velluktende materialer, og på dette bålet skal keiseren kremes. Deretter skal det bygges en gravhaug ved et veikryss. Slik skal en keisers legeme behandles, og slik skal også legemet til han som kom fram til sannheten, behandles. Det bør bygges en gravhaug over Buddha ved et veikryss. Og de som legger ned kranser, parfyme eller fargestoffer der, som hilser ærbødig av et rent hjerte, de skal høste langvarig glede og nytte av det." Mallaene satte i gang og gjorde alt klart til kreming, slik Ananda hadde sagt. Akkurat da var Kassapa den store på vandring mellom Påva og Kusinåra sammen med en stor flokk på fem hundre munk. Kassapa den store gikk litt bort fra hovedveien og satte seg ned under et tre. Da fikk han øye på en naken asket komme gående mot seg på vei til Påva. Asketen hadde plukket opp en mandaravablomst i Kusinåra, "Vet du noe nytt om min læremester?" spurte Kassapa. "Ja, min venn. I dag er det sju dager siden Gotama døde. Det var der jeg fikk denne mandaravablomsten," svarte asketen. 9:

Da munkene fikk høre dette, var det noen av dem som ennå ikke hadde sluppet taket i lidenskapene, som løftet armene og gråt, og noen av dem kastet seg til marken og rullet fram og tilbake, mens de sa: *Mesteren døde så altfor tidlig! Buddha døde så altfor tidlig! Verdens lys sluknet så altfor tidlig!” Men de munkene som var fri fra lidenskaper, aksepterte situasjonen med oppmerksomhet og klar forståelse: *Det som er sammensatt, er forgjengelig. Hvordan kan det vel være annerledes?” En munk ved navn Subhadda, som var gammel da han lot seg ordinere, satt også der og hørte nyheten. Da sa han: *Nok, venner! Dette er ikke noe å gråte for, dette er ikke noe å sørge for! Det er da bare godt å være kvitt denne stor-munken! Vi var lei av å høre: "Gjør slik! Ikke gjør slik!” Nå kan vi gjøre som vi vil, og la være å gjøre det vi ikke har lyst til.” Men Kassapa den store formante munkene på denne måten: *Nok, venner! Ikke gråt og ikke sørg mer. Har kanskje ikke Mesteren sagt at alt det som er oss kjærte og som vi setter pris på, er av en slik natur at det er foranderlig, at det vil bli annerledes og forsvinne? Så hvordan kan det da være mulig, venner, at det som er født, blitt til og formet og som er oppløselig av natur, ikke skal gå i oppløsning?” Omtrent samtidig badet fire av de fremste mallaene hodene sine og iførte seg nye klær for å tenne på Mesterens likbål. Men de klarte ikke å få fyr. De gikk og fortalte dette til Anuruddha, og spurte hvorfor de ikke klarte å få fyr på Mesterens likbål. *Det er fordi dere vil én ting, men gudene vil noe annet,” svarte Anuruddha. "Hva er det gudene vil?” *Gudene vet at Kassapa den store er på vei til Kusinàrà, og de vil ikke at likbålet skal ta fyr før han har kommet fram og kan bøye seg for Mesteren i en siste hilsen.” *La det bli som gudene vil.” Litt senere kom Kassapa den store og munkene i følget hans fram til

Kusinåra og gikk til det stedet der Mesterens likbål var bygd opp. Der gikk de tre ganger medsols rundt bålet og bøyde seg ærbødig for Mesteren. Da tok likbålet fyr av seg selv. Da Mesteren ble kremert, ble både hud, kjøtt og kroppsvæsker fortært av flammene. Det ble ikke engang aske tilbake av ham, bare knokler. Det var som når man brenner olje. Da blir det heller ikke aske tilbake, og slik var det også da Mesteren ble kremert. Både det innerste og det ytterste av tøylagene forbrant fullstendig. Da Mesterens legeme var brent, falt det regn fra skyene og det sprang vann fram fra kilder og slukket bålet. Mallaene bidro også til å slukke det med parfymert vann. Så førte mallaene Mesterens knokler til rådssalen, satte opp et gitter av spyd og et gjerde av buer rundt dem og hedret dem med dans, sang, musikk, kranser og parfyme i sju dager. Kong Ajātasattu Vedehiputta av Magadha fikk høre at Mesteren var død i Kusināra. *Mesteren var adelsmann og det er jeg også. Jeg fortjener også del 1 Mesterens levninger, slik at jeg kan bygge en stor gravhaug over ham,” tenkte han. Og han sendte bud til mallaene om dette. Da sakyane i Kapilavatthu hørte nyheten, sendte de bud til Kusināra: *Mesteren var den fremste av vår ætt. Vi fortjener også del i Mesterens levninger, slik at vi kan bygge en stor gravhaug over ham.” Licchaviene i Vesāli fikk også høre hva som var skjedd, og det samme gjorde buliene i Allakappa og koliyaene i Ramagāma. Og alle sendte de bud til Kusināra: *Mesteren var adelsmann, og det er vi også. Vi fortjener også del i Mesterens levninger, slik at vi kan bygge store gravhauger over ham.” Brahmanen Vethadipaka sendte bud og sa: *Mesteren var adelsmann, jeg er brahman. Jeg fortjener også del i Mesterens levninger, så jeg kan bygge en stor gravhaug over ham.” Mallaene i Pāvā sendte bud til Kusināra og sa: *Mesteren var adelsmann, og det er vi også. Vi fortjener også del i Mesterens

levninger, slik at vi kan bygge store gravhauger over ham.” Men mallaene i Kusinårå svarte folkemengden slik: *Det var på markene utenfor vår by Mesteren døde. Vi gir ikke fra oss noen deler av Mesterens levninger!” Da grep en brahman ved navn Dona ordet og sa: *Hør et ord fra meg, mine herrer! Vår Buddha var en som talte om fred! Det sømmer seg ikke å skape strid om levningene etter den beste av mennesker. La oss alle være venner og vel forlikte og dele levningene i åtte deler. La gravhauger bli bygd vidt omkring så mange kan minnes verdens lys!” *Del levningene du, Dona, og fordel dem i åtte like store hauger.” *Det skal jeg gjøre, mine herrer,” svarte brahmanen Dona og delte levningene rettferdig i åtte porsjoner. *Vil dere skjenke meg urnen, mine herrer, så vil jeg bygge en gravhaug over den,” sa han. Og de ga ham urnen. Moriyaene i Pipphalivana fikk også høre at Mesteren var død i Kusinårå, og de sendte også bud og sa: *Mesteren var adelsmann, og det er vi også. Vi fortjener også del i Mesterens levninger, slik at vi kan bygge store gravhauger over ham.” *Det er ikke noe igjen av levningene hans, de er fordelt nå. Men dere kan jo ta noe av asken fra likbålet,” var det svaret de fikk. Dermed tok de med seg aske fra bålet. Slik gikk det til at kong Ajātasattu Vedehiputta av Magadha bygde en stor gravhaug over Mesterens levninger i Rājagaha, Licchaviene bygde en i Vesālī,

sakyaene bygde en i Kapilavatthu, buliene bygde en i Allakappa, koliyaene bygde en i Råmagåma, brahmanen Vethadipaka bygde en i Vethadtpa, mallaene i Påvå bygde en i Påvå og mallaene i Kusinårå bygde en stor gravhaug over Mesterens levninger 1 Kusinårå, mens brahmanen Dona bygde en stor gravhaug over urnen og moriyaene bygde en stor gravhaug over asken i Pipphalivana. Det ble altså bygd åtte gravhauger over levningene, en over urnen og en over asken. Slik skjedde det. Seerens levninger ble delt i åtte deler. Sju deler av den beste av mennesker hedres i India, og en av dem hedres av någakongene i Ramagåma. En av tennene æres blant gudene og en av dem hedres i gandhåraenes by. En tann hedres i Kalingas rike og en tann hedres av någakongene. De sprer sin glans over den gavmilde jord og pryder den med de edleste offergaver. Slik hedres seerens levninger på beste måte av slike som selv fortjener den største heder. De æres av gudekonger og nagakonger og av de beste blant mennesker. La oss bøye oss til marken, for det at en Buddha står fram i verden er sannelig et sjeldent gode.

17. Kong Sudassana den store Mahāsudassanasuttanta

Innledning Denne teksten er en utvidelse av en episode fra foregående tekst (nr. 16), og passer derfor naturlig inn i tilknytning til denne. Denne utvidelsen ser ut til å ha skjedd i tre trinn, slik at vi i en viss forstand kan følge tilblivelsen av denne suttaen. Første trinn er episoden i Mahāparinibbanasutta der Ananda ber Buddha om ikke å dø i en slik ubetydelig og fattigslig småby. Andre trinn finner vi i Mahāsudassanajātaka (Jātaka nr. 95), som i tillegg inneholder den samtalen mellom kongen og dronningen som vi finner på slutten av herværende tekst. Og tredje trinn er teksten slik den står i denne samlingen. Et fjerde trinn, som ikke skjedde i palitekstene, men i miilasarvāstivādaskolens tekstsamling på sanskrit, var at hele Mahāsudassanasutta faktisk ble inkorporert i Mahāparinibbānasutta, slik tekstfunn fra Sentral-Asia viser. Dette illustrerer hvordan de lange tekstene ble til, ved utvidelser og innsetting av nye avsnitt. Formelt sett er også denne suttaen en jātaka, det vil si en historie der Buddha forteller fra et av sine tidligere liv. En jātaka pleier å ha en kort innledning som beskriver den situasjonen som foranlediger Buddha til å fortelle, selve fortellingen fra et tidligere liv, og en avslutning der Buddha identifiserer hovedpersonene i fortellingen og sier hvem han selv var den gangen. Dette mønsteret finner vi igjen i denne suttaen. Teksten har form som et eventyr, med eventyrets gjentakelser og grenseløse prakt. Men dypere sett er det en gripende vakker tekst om kjærlighet og om hvordan man kan møte døden med ro i sinnet. Vi kan ikke ta noe med oss, så hvordan skal vi da kunne slippe taket i alt vi eier og har når døden uavvendelig nærmer seg? Kong Sudassana har alt. Han har rikdom, makt, skjønnhet, gode venner og en kvinne som

elsker ham. Men når han kjenner døden nærmer seg, må han innstille seg på å akseptere situasjonen og slippe taket i alt som binder ham til livet, og dronningen elsker ham høyt nok til å hjelpe ham i denne prosessen. Suttaen er derfor en litterær komposisjon om kunsten å møte døden, som kanskje best kan betraktes som en del av sorgbearbeidelsen blant dem som følte de sto tomhendte igjen etter Buddhas bortgang. Og som sådan er det en langt vakrere og edlere sorgbearbeidelse enn anklagene mot Ananda, som vi så i foregående tekst. Teksten har også andre interessante aspekter. Den gir for eksempel en skildring av det ideelle kongedømme, og tegner et kongsideal som historien viser at kong Asoka bestrebet seg på å etterleve, og langt på vei også klarte det. Interessant er det også å se at mens forrige tekst ga en skisse av en ideell republikk, gir denne en skisse av det ideelle kongedømme, og begge antyder at verdslige makter er til for folkets skyld, for å bidra til å skape et rettferdig og vennlig samfunn basert på medmenneskelighet. Kongens palasser og hager skildres i all den skjønnhet, prakt og glans som de gamle indernes fantasi kunne mane fram, og denne skildringen gir også gjenklang i senere tekster. De mahāyanatekstene som senere beskriver Sukhavatt, "Lykkeland", en himmel, eller et buddhaland, der troende skulle kunne gjenfødtes for der igjen lettere å kunne oppnå nibbana, gjør dette i ordelag som minner sterkt om beskrivelsene i Mahaāsudassanasutta: "Lykkeland er omgitt av sju gjerder og sju palmerader, Sāriputra. Palmene er pyntet med nett fulle av små bjeller, og det hele er dekorert med et vell av de vakreste kostbarheter — både gull, sølv, smaragder og diamanter. ... I Lykkeland finner du dessuten lotusdammer som er bygd av sju kostbare materialer, Sāriputra. De er bygd av gull, sølv, smaragder, diamanter, rubiner, safirer og koraller. ... Ut i hver lotusdam går det en trapp i hvert av de fire himmelhjørner, og disse trappene er smykket med de fire kostbarheter — de er smykket med gull, sølv, smaragder og diamanter. Rundt lotusdammene vokser det juveltrær på alle kanter, fulle av gull, sølv, smaragder, diamanter, rubiner, safirer og koraller. ...

Dessuten finnes det himmelske musikkinstrumenter der i det buddhalandet, Sårputra, instrumenter som hele tiden gir fra seg den vakreste musikk. Marken er som laget av gull, alt er så vakkert der. Og tre ganger om natten og tre ganger om dagen regner de skjønneste blomster fra himmelen. ... Når vinden beveger de små bjellene som henger i nettene oppe i palmerekkene, klinger de med en skjønnhet som rører sinnet på det dypeste, Shariputra. Det er akkurat som om du skulle høre musikk fra hundre tusen millioner himmelske musikkinstrumenter og bli dypt rørt av deres skjønnhet. ...”

Kong Sudassana den store Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i mallænes salatreland Upavattana ved Kusinârâ. Det var da han lå for døden mellom to salatrær. Da kom Ânanda bort til Mesteren, hilste ærbødig på ham og satte seg ned hos ham. Ânanda sa: *Men ikke dø fra oss her i denne ubetydelige og fattigslige småbyen ute i villmarken, Mester! Det finnes jo mange storbyer, som for eksempel Campa, Râjagaha, Saâvatthi, Siketa, Kosambi eller Bâranasi. Det vil være bedre om du forlater oss der, for der er det mange rike adelsmenn, brahmaner og borgere som vil få tiltro til ham som har kommet fram til sannheten, og de vil hedre levningene slik det sømmer seg.” *Snakk ikke slik Ananda! Ikke si at dette er en ubetydelig og fattigslig småby ute i villmarken! For lenge siden levde det en rettferdig og rettmessig keiser som het Sudassana den store. Han hadde underlagt seg de fire verdenshjørner, beskyttet alt folket og hadde sju gode hjelpere. Denne byen, som nå heter Kusinârâ, var Sudassana den stores hovedstad og het Kusavatt. Den strakte seg tolv mil fra øst mot vest og sju mil fra nord til sør. Kusâvatt var en stor og mektig hovedstad med stor befolkning. Den var full av mennesker og det var ikke vanskelig å finne mat der. Den var akkurat som gudenes hovedstad, Âlakamanda, som er rik og mektig og har en stor befolkning av ånder og rikelig med mat. På samme måte var også Kusâvatt en stor og mektig hovedstad med stor befolkning. Den var full av mennesker og det var ikke vanskelig å finne mat der. Den gangen gjenlød hovedstaden Kusavatt av ti forskjellige lyder både dag og natt, Ânanda. Man kunne høre elefanter, hester, vogner, trommer, tamburiner, harpespill, sang, cymbaler og gongonger, og mennesker som ropte: *Spis, drikk og vær glade!” Hovedstaden Kusavati var omgitt av sju murer, Ânanda. Den første var av

gull, den andre av sølv, den tredje av smaragder, den fjerde av krystaller, den femte av rubiner, den sjette av koraller og dem sjuende av alle slags edelsteiner. Hovedstaden Kusavatt hadde porter i fire farger. Den ene var av gull, den andre var av sølv, den tredje var av smaragder og den fjerde var av krystaller. Ved hver port sto det sju søyler så høye som tre eller fire mann. Den ene var av gull, den andre var av sølv, den tredje av smaragder, den fjerde av krystaller, den femte av rubiner, den sjette av koraller og dem sjuende av alle slags edelsteiner. Hovedstaden Kusavati var omgitt av sju rader med palmetrær, Ånanda. Den første palmeraden var av gull, den andre av sølv, den tredje av smaragder, den fjerde av krystaller, den femte av rubiner, den sjette av koraller og dem sjuende av alle slags edelsteiner. Gullpalmene hadde stammer av gull og blader og frukter av sølv. Sølvpalmene hadde stammer av sølv og blader og frukter av gull. Smaragd-palmene hadde stammer av smaragder og blader og frukter av krystaller. Krystallpalmene hadde stammer av krystaller og blader og frukter av smaragder. Rubinpalmene hadde stammer av rubiner og blader og frukter av koraller. Korallpalmene hadde stammer av koraller og blader og frukter av rubiner. Palmene av alle slags edelsteiner hadde både stammer, blader og frukter av alle slags edelsteiner. Når vinden blåste i disse palmene, gjenlød de med vakre og henrivende klanger. Det var som om en dyktig musiker skulle spille på forskjellige instrumenter, slik at de alle gjenlød med vakre og henrivende klanger. Slik var det også når vinden blåste i disse palmene, og alle drukkenboltene og gamblerne i byen Kusavatt danset til denne musikken når vinden blåste i palmekronene, Ananda. Kong Sudassana den store hadde sju verdifulle skatter og fire vidunderlige egenskaper. Hvilke sju? En helligdag den femtende i måneden da kong Sudassana den store hadde vasket hodet og gått opp på palassets takterrasse for å helligholde dagen, viste det himmelske hjulet seg for ham med nav, felg og tusen eiker, helt og fullkomment på alle vis.

Da kongen så dette, tenkte han: *Jeg har hørt at når det himmelske hjulet viser seg i all sin glans for en konge som feirer helligdagen, vil han bli keiser. Så nå er jeg altså keiser!” Kongen reiste seg, ordnet kappen over skulderen og grep et beger med venstre hånd. Så stenket han vann over hjulet og sa: *Rull, du hjul! Vinn seier, du hjul!” Da rullet det verdifulle hjulet mot øst, Ananda, og kongen fulgte det med hele hæren sin. Der hjulet stanset, slo kongen leir med hæren sin. Alle de rivaliserende fyrstene i øst gikk ham i møte og sa: *Kom, store konge, velkommen skal du være! Alt her er ditt, så gi oss veiledninger, store konge!” Da sa kong Sudassana den store til dem: *Dere bør ikke drepe noe levende vesen, ikke stjele, ikke begå sanselige misgjerninger, ikke føre urett tale og ikke innta rusmidler, men nyte som det sømmer seg.” Og alle fyrstene i øst underkastet seg kong Sudassana den store. Da det verdifulle hjulet hadde rullet helt ut i havet i øst, snudde det opp på land igjen og rullet sørover ... ut i havet i sør, snudde det mot vest ... ut i havet i vest, snudde det mot nord, Ananda, og kongen fulgte det med hele hæren sin. Der hjulet stanset, slo kongen leir med hæren sin. Alle de rivaliserende fyrstene i nord gikk ham i møte og sa: *Kom, store konge, velkommen skal du være! Alt her er ditt, så gi oss veiledninger, store konge!” Da sa kong Sudassana den store til dem: *Dere bør ikke drepe noe levende vesen, ikke stjele, ikke begå sanselige misgjerninger, ikke føre urett tale og ikke innta rusmidler, men nyte som det sømmer seg.” Og alle fyrstene i nord underkastet seg kong Sudassana den store. Etter at det verdifulle hjulet hadde underlagt seg hele den havomkransede jord, rullet det tilbake til hovedstaden Kusavatt. Der stoppet det foran porten til kongens

palass, der han satt og ordnet med sine regjeringssaker, slik at det ble til prydd for palasset. Slik var det verdifulle hjulet til kong Sudassana den store, Ānanda. Deretter kom den verdifulle elefanten til syne for kong Sudassana den store, Ānanda. Den var hvit over det hele og hadde sjufoldig styrke. Den hadde magiske krefter så den kunne fly gjennom luften, og denne kongen over alle elefanter het Fullmåne. Da kongen fikk se den, ble han glad, og tenkte: *Så fint det ville være om denne elefanten var tam nok til å ri på!” Og den verdifulle elefanten viste seg å være like tam som om den skulle ha vært trent og dressert i lang tid. Da kongen skulle prøve den ut, satte han seg opp på den tidlig om morgenen og red rundt hele den havomkransede jord og var hjemme i Kusāvatt igjen tidsnok til frokost. Slik var den verdifulle elefanten til kong Sudassana den store, Ānanda. Deretter kom den verdifulle hesten til syne for kong Sudassana den store, Ānanda. Den var hvit over det hele og kullsort man og hode som en kråke. Den hadde magiske krefter så den kunne fly gjennom luften, og denne kongen over alle hester het Tordensky. Da kongen fikk se den, ble han glad, og tenkte: *Så fint det ville være om denne hesten var tam nok til å ri på!” Og den verdifulle hesten viste seg å være like tam som om den skulle ha vært veldressert fullblodshest. Da kongen skulle prøve den ut, satte han seg opp på den tidlig om morgenen og red rundt hele den havomkransede jorden og var hjemme i Kusāvatt igjen tidsnok til frokost. Slik var den verdifulle hesten til kong Sudassana den store, Ānanda. Deretter kom den verdifulle juvelen til syne for kong Sudassana den store, Ānanda. Det var en ren og fullkommen smaragd med åtte fasetter, feilfritt slipt, gjennomsiktig, klar og fullkommen på alle vis. Denne verdifulle juvelen lyste opp alt som fantes i en mils omkrets. Da kongen skulle prøve den ut, mønstret han hele hæren og løftet juvelen opp i toppen av merkestangen sin. Da kunne de marsjere ut selv om det var midt på natten. Folk i landsbyene i nærheten trodde det lysnet av dag og tok fatt på arbeidet sitt. Slik var den verdifulle juvelen til kong Sudassana den store, Ānanda.

Deretter kom den verdifulle kvinnen til syne for kong Sudassana den store, Ananda. Hun var vakker, skjønn og tiltalende, og hudfargen hennes var som den mest delikate lotusblomst. Hun var verken for høy eller for liten, verken for tykk eller for tynn, verken for mørk eller for lys. I sin himmelske skjønnhet overstrålte hun alle andre mennesker. Berøringen hennes var lett og myk som den fineste bomull. I varmt vær var berøringen hennes kjølig, og i kaldt vær var berøringen hennes varm. Kroppen hennes duftet som sandeltre og munnen duftet som lotus. Denne verdifulle kvinnen sto opp før kongen og la seg senere enn ham. Hun var alltid tjenestevillig, og hun var høflig og vennlig i sin tale. Hun var aldri utro mot kongen, ikke engang i tankene, og langt mindre med kroppen. Slik var den verdifulle kvinnen til kong Sudassana den store, Ananda. Deretter kom den verdifulle skattmesteren til syne for kong Sudassana den store, Ananda. Han var født med et skarpt blick for skjulte skatter, både herreløse og slike som hadde en eier. Han gikk fram for kongen og sa: "Ta det bare med ro, herre konge. Jeg skal ta meg av finansene dine på profesjonelt vis." Da kongen ville prøve ham ut, tok han ham med seg ut i en båt og rodde midt ut på floden Ganges. Så sa han: *Jeg trenger gull av prima kvalitet, skattmester!" *Da kan du bare styre båten inn mot en av elvebreddene, herre konge." 'Jeg vil ha gullet nå, skattmester." Da stakk skattmesteren begge hendene ned i vannet og løftet opp en krukke fylt av gull til randen. Denne ga han til kongen og sa: *Er dette nok, herre konge?" *Det er nok, svarte kongen. "Du har gjort godt arbeid, skattmester!" Slik var den verdifulle skattmesteren til kong Sudassana den store, Ananda. Deretter kom den verdifulle rådgiveren til syne for kong Sudassana den store, Ananda. Han var klok, forstandig og vis, og han visste å gi kongen gode råd slik at kongen gjorde det som burde gjøres og lot være å gjøre det som ikke burde gjøres. Han gikk fram for kongen og sa:

"Ta det bare med ro, herre konge. Jeg skal veilede deg." Slik var den verdifulle rådgiveren til kong Sudassana den store, Ananda. Dette var de sju verdifulle skattene hans. Videre hadde kong Sudassana den store fire vidunderlige egenskaper, Ananda. Hvilke fire? Kongen var pen, kjekk og tiltalende å se på, og hudfargen hans var som den mest delikate lotusblomst, så han overgikk alle andre mennesker. Dette var den første av de vidunderlige egenskapene hans. Dessuten levde kongen til han ble svært gammel, Ananda. Han levde mye lengre enn andre mennesker. Dette var den andre av de vidunderlige egenskapene hans. Kongen hadde også god helse og var lite plaget av sykdom. Han hadde god fordøyelse og stoffskiftet var verken overopphøyet eller for kjølig. I dette overgikk han alle andre mennesker. Dette var den tredje av de vidunderlige egenskapene hans. Dessuten var kongen elsket og populær, Ananda. Både brahmaner og borgere elsket ham slik barn elsker sin far. Han elsket også folket sitt som en far elsker sine barn. Når kongen dro ut til parken i følge med hæren sin, strømmet brahmanene og borgerne til langs veien og ropte: "Kjør langsomt, herre konge, så vi kan få gleden av å se deg lenge." Kongen sa til vognstyreren sin: "Kjør langsomt, så jeg kan få gleden av å se brahmanene og borgerne lenge." Dette var den fjerde av de vidunderlige egenskapene hans, og slik var altså de fire vidunderlige egenskapene kongen hadde, Ananda. En dag bestemte kong Sudassana den store seg for å anlegge lotusdammer omgitt av palmer, med en avstand på hundre pileskudd mellom hver dam. Som tenkt, så gjort. Dammene ble prydet med fliser i fire farger. Noen var av gull, noen av sølv, noen av smaragd og noen av krystall. Ut i hver dam gikk det fire trapper. Den ene var av gull, den andre av sølv, den tredje av smaragd og den fjerde av krystall. Gulltrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av sølv, sølvtrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av gull, smaragdrappene hadde stolper, rekkverk og

pyrdknotter av krystall, og krystalltrappene hadde stolper, rekkverk og pyrdknotter av smaragd. Rundt hver dam var det to rekkverk, det ene av gull og det andre av sølv. Gullrekkverket hadde stolper av gull og lister og pyrdknotter av sølv, mens sølvrekkverket hadde stolper av sølv og lister og pyrdknotter av gull. Nå fikk kong Sudassana den store lyst til å sette blomster i hver dam, slik at folk kunne lage seg kranser der uansett årstid. Dermed ble det plantet både hvite, røde, gule og blå lotuser i dammene. Deretter bestemte kongen seg for å plassere badetjenere ved hver dam, og de skulle hjelpe alle som kom og ville bade der. Og dette ble gjort. Etterpå besluttet kongen å opprette velgjørenhetsinstitusjoner ved hver dam, der de sultne kunne få mat og de tørste kunne få drikke, der det skulle være klær og transportmidler for dem som trengte det, senger for de trette og kvinner for dem som trengte en kvinne, og der det også skulle være sølv og gull for dem som trengte penger. Og dette ble også gjort. Da tok brahmaner og borgere med seg store rikdommer og gikk fram for kong Sudassana den store og sa: *Alle disse rikdommene har vi tatt med som gaver til deg, herre konge. Vær så snill å ta dem imot!” *Jeg har fått store nok rikdommer gjennom rettmessige skatter, mine herrer. Behold det dere kom med, og ta med dere mer hjem igjen.” Da kongen nektet å ta imot gavene deres, gikk de litt til sides og rådslo med hverandre: *Det sømmer seg ikke for oss å ta med disse gavene hjem igjen. La oss heller bygge et palass for kongen!” Dermed gikk de fram for kongen igjen og sa: Vi vil gjerne bygge et palass for deg, herre konge.” Kongen samtykket i taushet. Nå merket gudenes konge hva kong Sudassana den store hadde i tankene. Han henvendte seg til guden Vissakamma og sa: 'Bygg et palass for kong Sudassana, Vissakamma. Det skal kalles Dhamma

(Den gode lære). *Ja vel. Det skal jeg gjøre,” svarte Vissakamma. Like raskt som en kraftig man kan strekke ut eller bøye armen, forsvant han fra de trettitre gudenes himmel og dukket opp framfor kong Sudassana den store. *Jeg skal bygge et palass for deg, og det skal kalles Dhamma,” sa han. Kongen samtykket i taushet, og guden Vissakamma bygde palasset Dhamma for ham. Dhamma-palasset var en mil langt fra nord til sør og en halv mil bredt fra øst til vest, Ånanda. Det var tre mannshøyder høyt, og det var kledd med fire slags fliser. Noen av flisene var av gull, noen av sølv, noen av smaragd og noen av krystall. I palasset var det åttifire tusen søyler. Noen av dem var av gull, noen av sølv, noen av smaragd og noen av krystall. Innvendig var veggene kledd med paneler av de samme fire materialene. Inne i palasset var det tjuefire trapper av gull, sølv, smaragd og krystall. Gulltrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av sølv, sølvtrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av gull, smaragdrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av krystall, og krystalltrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av smaragd. I Ananda - palasset var det åttifire tusen rom. Noen var av gull, noen av sølv, noen av smaragd og noen av krystall. I gullrommene sto det sølvbenker, i sølvrommene sto det gullbenker, i smaragdrømmene sto det krystallbenker og i krystallrommene sto det smaragdbenker. Ved døren til gullrommene sto det en sølvpalme med stamme av sølv og blader og frukter av gull. Ved døren til sølvrommene sto det en gullpalme med stamme av gull og blader og frukter av sølv. Ved døren til smaragdrømmene sto det en krystallpalme med stamme av krystall og blader og frukter av smaragder. Ved døren til krystallrommene sto det en smaragdpalme med stamme av smaragder og blader og frukter av krystall. Så tenkte kong Sudassana at han ville ha en lund av gullpalmer ved døren til den store kolonnesalen der han pleide å være på dagtid, og slik ble det. Rundt Dhamma-palasset var det to rekkverk, Ananda, det ene av gull og det andre av sølv. Gullrekkverket hadde stolper av gull og lister og prydknotter av sølv,

mens sølvrekkverket hadde stolper av sølv og lister og prydknotter av gull. Rundt Dhamma-palasset hang det to nett med bjeller, Ananda. Det ene nettet var av gull og det andre var av sølv. I gullnettet hang det sølvbjeller, og i sølvnettet hang det gullbjeller. Når vinden blåste i disse nettene, lød det skønne og henrivende toner fra bjellene. Det var som om en dyktig musiker skulle spille på forskjellige instrumenter, slik at de alle gjenlød med vakre og henrivende klanger. Slik var det også når vinden blåste i disse nettene, og alle drukkenboltene og gamblerne i byen Kusāvati danset til denne musikken når vinden fikk bjellene til å klinge, Ananda. Da Dhamma-palasset sto ferdig, var det så strålende vakkert at man kunne bli helt blendet av å se på det. Det var som når solen bryter gjennom skyene på slutten av regntiden, Ananda. Da kan man bli blendet av å se på den. Slik var det også med Dhamma-palasset. Det var så strålende vakkert at man kunne bli helt blendet av å se på det. Deretter fikk kong Sudassana den store anlagt en lotusdam foran palasset, og denne kalte han Dhamma-dammen. Den var en mil langt fra øst til vest og en halv mil bredt fra nord til sør. Lotusdammen ble prydet med fliser i fire farger. Noen var av gull, noen av sølv, noen av smaragd og noen av krystall. Ut i dammen gikk det fire trapper. Den ene var av gull, den andre av sølv, den tredje av smaragd og den fjerde av krystall. Gulltrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av sølv, sølvtrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av gull, smaragdtrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av krystall, og krystalltrappene hadde stolper, rekkverk og prydknotter av smaragd. Rundt Dhamma-dammen var det to rekkverk, det ene av gull og det andre av sølv. Gullrekkverket hadde stolper av gull og lister og prydknotter av sølv, mens sølvrekkverket hadde stolper av sølv og lister og prydknotter av gull. Dhamma-dammen var omgitt av sju rader med palmetrær, Ananda. Den første palmeraden var av gull, den andre av sølv, den tredje av smaragd, den fjerde av krystaller, den femte av rubiner, den sjette av koraller og den sjuende av alle slags edelsteiner.

Gullpalmene hadde stammer av gull og blader og frukter av sølv. Sølvpalmene hadde stammer av sølv og blader og frukter av gull. Smaragdpmene hadde stammer av smaragder og blader og frukter av krystaller. Krystallpalmene hadde stammer av krystaller og blader og frukter av smaragder. Rubinpalmene hadde stammer av rubiner og blader og frukter av koraller. Korallpalmene hadde stammer av koraller og blader og frukter av rubiner. Palmene av alle slags edelsteiner hadde både stammer, blader og frukter av alle slags edelsteiner. Når vinden blåste i disse palmene, gjenlød de med vakre og henrivende klanger. Det var som om en dyktig musiker skulle spille på forskjellige instrumenter, slik at de alle gjenlød med vakre og henrivende klanger. Slik var det også når vinden blåste i disse palmene, og alle drukkenboltene og gamblerne i byen Kusåvatt danset til denne musikken når vinden blåste i palmekronene, Ananda. Da palasset og dammen sto ferdig, ga kongen rike gaver til de fremste brahmanene og filosofene, og deretter steg han inn i palasset sitt. Da spurte kong Sudassana seg selv hva han kunne ha gjort av tidligere handlinger som førte til at han ble så stor og mektig. "Dette er en følge og et resultat av tre slags handlinger," tenkte han, *og det er gavmildhet, selvbeherskelse og måtehold." Så gikk kong Sudassana til den store kolonnesalen, og ved døren utbrøt han: *Stopp her, alle tanker på sansenytelser! Stopp, alle onde tanker! Stopp, enhver tanke om å skade andre! Hit, men ikke lenger, dere tanker på sansenytelser! Hit, men ikke lenger, dere onde tanker! Hit, men ikke lenger, dere tanker om å skade andre!" Så gikk han inn i salen og satte seg på gullbenken. Han isolerte seg fra både sansenytelser og usunne ideer og gikk inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og ble værende i den. Deretter lot han innledende og fastholdende tanker falle til ro og gikk inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og ble værende i den. Deretter søkte han ikke lenger glede, men hvilte i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse følte han

legemlig velvære og gikk inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!*" — og ble værende i den. Deretter ga han slipp på han velvære og lidelse. Han la tidligere gleder og sorger bak seg og gikk inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og ble værende i den. Etterpå gikk kong Sudassana den store ut av den store kolonnesalen og inn i et av gullkamrene. Der satte han seg på sølvbenken og lot vennlige tanker gjennomstrømme alle himmelretningene, slik at han omfattet alle i hele verden med store og grenseløse vennlige tanker uten hat eller ondskap. På samme omfattet han alle i hele verden med medfølelse, med glede på andres vegne og med nøktern sinnsro. Kong Sudassana den store hadde åttifire tusen byer, Ånanda, og hovedstaden Kusāvatt var den fremste av dem. Han hadde åttifire tusen palasser, og Dhammapalasset var det flotteste. Han hadde åttifire tusen saler, og den store kolonnesalen var den fineste av dem. Videre hadde han åttifire tusen benker av gull, sølv, elfenben og sandeltre. De var trukket med langraggede ullpledd, broderte stoffer og førsteklasses sengetepper av bananantilopeskinn, og det var himmelsenger og sofaer med røde puter ved hode- og fotende. Kongen hadde åttifire tusen praktelefanter med gullpynt og gylne flagg og med et gylne overtrekksnett. Den fremste av dem var elefantkongen Fullmåne. Han hadde videre åttifire tusen prakthester med gullpynt og gylne flagg og med gylne overtrekksnett. Den fremste av dem var hestenes konge Tordensky. Dessuten hadde han åttifire tusen vogner prydet med løveskinn, tigerskinn, leopardskinn og oransje klede, og de var prydet med gullpynt, gullbannere og gylne overtrekksnett. Den prektigste av vognene ble kalt Seiersvognen. Kongen hadde åttifire tusen juveler, og den kosteligste av disse var den verdifulle juvelen. Han hadde åttifire tusen kvinner, og den fremste av disse var dronning Subhadda. I riket hans var det åttifire tusen borgere, og fremst av disse var den verdifulle skattmesteren. Videre hadde han åttifire tusen vasaller, og den fremste

av disse var den verdifulle rådgiveren. Han hadde åttifire tusen kuer med bånd av fineste tøy og melkespann av bronse. Han hadde også åttifire tusen myriader av drakter av de fineste stoffer, både av ull, bomull, silke og lin. I tillegg hadde han åttifire tusen tallerkener som det ble servert mat på både morgen og kveld. På den tiden sto de åttifire tusen elefantene til kongens tjeneste både morgen og kveld. Da tenkte kongen som så: *Disse åttifire tusen elefantene står til min tjeneste både morgen og kveld. Kanskje jeg heller skal dele dem i to grupper på førtito tusen hver, og så la dem veksle på å gå vakter på hundre år om gangen?” Dermed tilkalte han den verdifulle rådgiveren og ga beskjed om at det skulle være slik. Og rådgiveren fordelte elefantene på to vaktlag som tjente kongen i hundre år hver. Da det var gått mange år, mange hundre og mange tusen år, tenkte dronning Subhadda: *Nå er det lenge siden jeg har sett kong Sudassana den store! Jeg tror jeg vil besøke ham.” Dermed ga hun beskjed til de andre kvinnene til kongen: *Stell håret og ta på dere skinnende rene klær. Nå er det lenge siden vi har sett kongen, så vi skal dra og besøke ham.” *Ja vel, frue,” svarte de andre kvinnene, og de stelte og vasket seg som de hadde fått beskjed om. Deretter tilkalte dronningen den verdifulle rådgiveren og sa: Sørg for å stille opp hele hæren, minister. Det er lenge siden vi har sett kongen, så vi skal dra og besøke ham.” *Ja vel, dronning,” svarte rådgiveren, og gjorde som hun hadde sagt. Så gikk han fram for dronningen og sa: *Hele hæren står klar, dronning. De avventer bare dine ordrer.” Så dro dronning Subhadda til Dhamma-palasset sammen med hele hæren. Da de kom fram, steg hun inn i palasset og gikk til den store kolonnesalen. Der ble hun stående og lene seg mot dørkarmen. Kongen undret seg over at han hørte støy fra så mange mennesker, så han gikk

ut av den store kolonnesalen. Der fikk han se dronningen stå og lene seg til dørkarmen, og han sa: *Bli hvor du er, dronning. Ikke gå inn!” Så snudde han seg mot en av tjenerne og sa: *Gå inn i salen og hent gullbenken og sett den ute under gullpalmene!” *Ja vel, herre konge,” svarte tjeneren, og gjorde som kongen hadde sagt. Deretter la kong Sudassana den store seg med oppmerksomhet og klar forståelse i løvestilling på høyre side, idet han støttet hodet med hånden og la den ene foten oppå den andre. Da tenkte dronning Subhadda: *Kongen har et så forklart uttrykk og så ren og klar hudfarge. Bare nå ikke kong Sudassana den store dør!” Derfor sa hun: *Du har åttifire tusen byer, herre konge, og hovedstaden Kusævatt er den fremste av dem. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen palasser, herre konge, og Dhamma-palasset er det vakreste. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen saler, herre konge, og den store kolonnesalen er den fineste av dem. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen benker av gull, sølv, elfenben og sandeltre, herre konge. De er trukket med langraggede ullpledd, broderte stoffer og førsteklasses sengetepper av bananantilopeskinn, og det er himmelsenger og sofaer med røde puter ved hodeog fotende. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen praktelefanter med gullpynt og gylne flagg og med et gylne overtrekksnett, herre konge. Den fremste av dem er elefantkongen Fullmåne. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen prakthester med gullpynt og gylne flagg og med gylne overtrekksnett, herre konge. Den fremste av dem er hestenes konge Tordensky. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har han åttifire tusen vogner prydet med løveskinn, tigerskinn, leopardskinn og oransje klede, herre konge, og de er prydet med gullpynt, gullbannere

og gylne overtrekksnett. Den prektigste av vognene blir kalt Seiersvognen. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen juveler, herre konge, og den kosteligste av disse er den verdifulle juvelen. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen kvinner, herre konge, og den fremste av disse er dronning Subhaddā. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen borgere, herre konge, og fremst av disse er den verdifulle skattmesteren. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen vasaller, herre konge, og den fremste av disse er den verdifulle rådgiveren. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen kuer med bånd av fineste tøy og melkespann av bronse, herre konge. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen myriader av drakter av de fineste stoffer, herre konge, både av ull, bomull, silke og lin. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve! Du har åttifire tusen tallerkener som det ble servert mat på både morgen og kveld, herre konge. Føl begjær etter dem så du får lyst til å leve!” Kong Sudassana den store svarte dronningen med disse ordene: ”T lang tid har du talt til meg med vennlige og tiltalende ord som jeg har likt å høre, dronning. Men nå som det er siste gang, taler du uvennlige og utiltalende ord som jeg ikke liker å høre.” *Men hvordan skal jeg da tale til deg, herre konge?” *Dette skal du si: Alt det som er oss kjær og som vi setter pris på, er av en slik natur at det er foranderlig, det vil bli annerledes og forsvinne, herre konge. Ikke dø med begjær i sinnet, herre konge. Å dø med begjær i sinnet er vondt og uverdig. Du har åttifire tusen byer, herre konge, og hovedstaden Kusavatt er den fremste av dem. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen palasser, herre konge, og Dhamma-palasset er det vakreste. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen saler, herre konge, og den store kolonnesalen er den fineste av dem. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen benker av gull, sølv, elfenben og sandeltre, herre konge.

De er trukket med langraggede ullpledd, broderte stoffer og førsteklasses sengetepper av bananantilopeskinn, og det er himmelsenger og sofaer med røde puter ved hode og fotende. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen praktelefanter med gullpynt og gylne flagg og med et gylne overtrekksnett, herre konge. Den fremste av dem er elefantkongen Fullmåne. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen prakthester med gullpynt og gylne flagg og med gylne overtrekksnett, herre konge. Den fremste av dem er hestenes konge Tordensky. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen vogner prydet med løveskinn, tigerskinn, leopardskinn og oransje klede, herre konge, og de er prydet med gullpynt, gullbannere og gylne overtrekksnett. Den prektigste av vognene blir kalt Seiersvognen. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen juveler, herre konge, og den kosteligste av disse er den verdifulle juvelen. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen kvinner, herre konge, og den fremste av disse er dronning Subhadda. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen borgere, herre konge, og fremst av disse er den verdifulle skattmesteren. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen vasaller, herre konge, og den fremste av disse er den verdifulle rådgiveren. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen kuer med bånd av fineste tøy og melkespann av bronse, herre konge. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen myriader av drakter av de fineste stoffer, herre konge, både av ull, bomull, silke og lin. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen tallerkener som det ble servert mat på både morgen og kveld, herre konge. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve!” Da kongen hadde sagt dette, Ananda, ble dronningens øyne fulle av tårer, og hun gråt. Men så tørket hun tårene og sa: * Alt det som er oss kjær og som vi setter pris på, er av en slik natur at det er foranderlig, det vil bli annerledes og forsvinne, herre konge. Ikke dø med begjær i

sinnet, herre konge. Å dø med begjær i sinnet er vondt og uverdigg. Du har åttifire tusen byer, herre konge, og hovedstaden Kusavatt er den fremste av dem. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen palasser, herre konge, og Dhamma-palasset er det vakreste. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen saler, herre konge, og den store kolonnesalen er den fineste av dem. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen benker av gull, sølv, elfenben og sandeltre, herre konge. De er trukket med langraggede ullpledd, broderte stoffer og førsteklasses sengetepper av bananantilopeskinn, og det er himmelsenger og sofaer med røde puter ved hodeog fotende. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen praktelefanter med gullpynt og gylne flagg og med et gylne overtrekksnett, herre konge. Den fremste av dem er elefantkongen Fullmåne. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen prakthester med gullpynt og gylne flagg og med gylne overtrekksnett, herre konge. Den fremste av dem er hestenes konge Tordensky. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har han åttifire tusen vogner prydet med løveskinn, tigerskinn, leopardskinn og oransje klede, herre konge, og de er prydet med gullpynt, gullbannere og gylne overtrekksnett. Den prektigste av vognene blir kalt Seiersvognen. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen juveler, herre konge, og den kosteligste av disse er den verdifulle juvelen. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen kvinner, herre konge, og den fremste av disse er dronning Subhadda. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen borgere, herre konge, og fremst av disse er den verdifulle skattmesteren. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen vasaller, herre konge, og den fremste av disse er den verdifulle rådgiveren. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen kuer med bånd av fineste tøy og melkespann av bronse, herre konge. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve!

Du har åttifire tusen myriader av drakter av de fineste stoffer, herre konge, både av ull, bomull, silke og lin. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve! Du har åttifire tusen tallerkener som det ble servert mat på både morgen og kveld, herre konge. Gi slipp på dem og gi slipp på begjæret etter å leve!” Straks etter dette døde kong Sudassana den store. Det var som når en mann har spist et solid måltid og blir døsigg etter maten. Slik følte kongen det da døden kom. Etter at han var død, ble han gjenfødt i himmelen, i Brahmas verden. I førtiåtte tusen år levde Sudassana lykkelig som prins, Ananda. I førtiåtte tusen år var han kronprins og visekonge. I førtiåtte tusen år regjerte han som konge og i førtiåtte tusen år levde han tilbaketrunket som legmann i Dhamma-palasset. Etter at han hadde utviklet de fire verdifulle holdningene, døde han. Og etter døden ble han gjenfødt i Brahmas verden. Nå kan det hende du tror at kong Sudassana den store var en annen, Ånanda. Men det er ikke slik du skal se det. Det var jeg som var kong Sudassana den store den gangen. Det var jeg som hadde åttifire tusen byer, og hovedstaden Kusavatt var den fremste av dem. Det var jeg som hadde åttifire tusen palasser, og Dhamma-palasset var det vakreste. Det var jeg som hadde åttifire tusen saler, og den store kolonnesalen var den fineste av dem. Det var jeg som hadde åttifire tusen benker av gull, sølv, elfenben og sandeltre. De var trukket med langraggede ullpledd, broderte stoffer og førsteklasses sengetepper av bananantilopeskinn, og det var himmelsenger og sofaer med røde puter ved hode- og fotende. Det var jeg som hadde åttifire tusen praktelefanter med gullpynt og gylne flagg og med et gylne overtrekksnett. Den fremste av dem var elefantkongen Fullmåne. Det var jeg som hadde åttifire tusen prakthester med gullpynt og gylne flagg og med gylne overtrekksnett. Den fremste av dem var hestenes konge Tordensky.

Det var jeg som hadde han åttifire tusen vogner prydet med løveskinn, tigerskinn, leopardskinn og oransje klede, og de var prydet med gullpynt, gullbannere og gylne overtrekksnett. Den prektigste av vognene ble kalt Seiersvognen. Det var jeg som hadde åttifire tusen juveler, og den kosteligste av disse var den verdifulle juvelen. Det var jeg som hadde åttifire tusen kvinner, og den fremste av disse var den verdifulle kvinnen. Det var jeg som hadde åttifire tusen borgere, og fremst av disse var den verdifulle skattmesteren. Det var jeg som hadde åttifire tusen vasaller, og den fremste av disse var den verdifulle rådgiveren. Det var jeg som hadde åttifire tusen kuer med bånd av fineste tøy og melkespann av bronse. Det var jeg som hadde åttifire tusen myriader av drakter av de fineste stoffer, både av ull, bomull, silke og lin. Det var jeg som hadde åttifire tusen tallerkener som det ble servert mat på både morgen og kveld. Den av de åttifire tusen byene som jeg bodde i den gangen, var hovedstaden Kusåvati. Det av de åttifire tusen palassene som jeg bodde i, var Dhamma-palasset. Den av de åttifire tusen salene som jeg oppholdt meg i, var den store kolonnesalen. De av de åttifire tusen benkene som jeg brukte, var av gull, sølv, elfenben og sandeltre. Den av de åttifire tusen praktelefantene som jeg red på, var elefantkongen Fullmåne. Den av de åttifire tusen prakthestene som jeg red på, var hestenes konge Tordensky. Den av de åttifire tusen vognene som jeg kjørte i, var Seiersvognen. Den av de åttifire tusen kvinnene som betjente meg den gangen, var en ung adelskvinne.

På den tiden var jeg iført en av de åttifire tusen myriader av drakter av de fineste stoffer, av ull, bomull, silke og lin. Jeg pleide å spise en håndfull utsøkt mat som ble servert på en av de åttifire tusen tallerkenene. Du ser altså at alle disse betingede tilstandene tilhører fortiden, Ånanda, for nå er de borte, nå er de forsvunnet. Slik er det med alle betingede tilstander, Ananda. De er forgjengelige, uvarige og upålitelige. Derfor er det bare dumt å binde seg til dem, Ananda. Det er bedre å slippe taket og gjøre seg fri fra dem. Jeg husker at jeg har dødd akkurat her seks ganger tidligere, Ånanda, og den sjuende gangen var da hersket som rettferdig og rettmessig keiser over alle fire verdenshjørner, da jeg var folkenes verge og eide de sju verdifulle skatter. Jeg kan ikke tenke meg noe annet sted i hele verden med dens djevler, guder, filosofer og prester, med dens fyrster og vanlige mennesker, der den som har kommet fram til sannheten, heller bør dø for åttende gang.” Slik talte Mesteren. Igjen grep læremesteren ordet og uttalte dette verset: * Alt som er sammensatt, er forgjengelig, dets natur er å oppstå og gå til grunne, oppstå og gå til grunne — det er godt å finne fred.”

18. Historien om Folkenes Okse Janavasabhasutta

Innledning Dette er også en tekst som er basert på en episode i Mahaparinibbānasutta. Sammen med de følgende suttaene tar den for seg forholdet mellom Buddha og gudene. Buddha selv gjorde ikke krav på gudestatus og heller ikke på å være sendebud eller profet for noen gud. Hans tilhengere ga heller ikke uttrykk for slike krav. Hele hans læresystem er uavhengig av noe gudebegrep. Men troen på guder av mange forskjellige kategorier var allment utbredt, og buddhismen måtte finne en måte å forholde seg til disse forestillingene på. I motsetning til kristendommen, som for det meste forsøkte å utrydde troen på andre guder overalt hvor den fikk innpass, valgte buddhismen en annen strategi. I stedet for å gå til angrep på gudene, forsøkte buddhistene nærmest å "omvende" dem til Buddhas lære og finne en form for sameksistens med dem. Den tyske forskeren Helmuth von Glasenapp oppfant ordet "nonteisme" for denne holdningen. Buddhismen er ikke teistisk, siden den ikke baserer seg på noen form for gudetrot. Den er heller ikke ateistisk, ettersom den anerkjenner at det godt kan eksistere en lang rekke forskjellige guder. Men den legger ikke noen læremessig vekt på disse gudene, og kan derfor betraktes som nonteistisk. I sin skildring av gudene gir både denne og neste sutta uttrykk for en subtil humor, idet tekstene lar gudene hylle Buddha og proklamere rent buddhistiske læresetninger. Disse tekstene og denne problemstillingen kan virke fremmed og lite relevant for oss i dag. Men de oppsto som svar på høyst reelle problemer for den tidens mennesker i India. De hadde sine tradisjonelle trosforestillinger og riter som de var vant med og knyttet til, og hvordan skulle de da forholde seg til denne nye læren som Buddha og hans elever proklamerte? Ville gudene godta dette nye? Med disse

tekstene forsøkte buddhistene å dempe den psykologiske angsten dette må ha medført, og berolige folk med at gudene var fullt og helt på deres side og godkjente Buddhas lære av hele sitt hjerte. Tekstene blir derfor å betrakte som tendensskrifter eller propagandatekster som hadde til hensikt å gjøre det lettere for folk å overvinne frykten for gudenes vrede hvis de følte seg tiltrukket av Buddhas lære og gikk over til denne. For gudene, og i denne teksten særlig Brahma selv, den høyeste guden, var på deres parti og støttet dem fullt ut.

Historien om Folkenes Okse Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Mursteinshallen i Nådika. Mens han var der, forklarte han hvordan tilhengere som var avgått ved døden, var blitt gjenfødt. Han fortalte om tilhengere fra mange forskjellige folk og distrikter, både fra Kåsi, Kosala, Vajji, Malla, Ceti, Vamsa, Kuru, Paficala, Maccha og Siirasena: *Der har den blitt gjenfødt, og der har den blitt gjenfødt. Mer enn femti av mine tilhengere som er avgått ved døden her i Nådika, har gjort slutt på de fem bindingene som lenket dem til denne tilværelsen. De er født på ny, og der de nå er, skal de finne det endelige nibbana og ikke vende tilbake fra den verdenen. Mer enn nitti av mine tilhengere som er døde her i Nådika, har gjort slutt på tre bindinger som lenket dem til denne tilværelsen, og svekket begjæret, motviljen og forvirringen i sitt indre. De kommer til å vende tilbake til denne verdenen en gang til, og så kommer de til å gjøre slutt på lidelse. Mer enn fem hundre av mine tilhengere som er døde her i Nådika, har gjort slutt på tre bindinger som lenket dem til denne tilværelsen og de har gått ut i strømmen. De kommer ikke til å få tilbakefall og er sikret full oppvåkning. * Da Buddhas tilhengere i Nådika hørte Mesteren gi denne forklaringen, ble de lykkelige, tilfredse og glade til sinns. Ananda fikk høre dette, og tenkte: *Men Mesteren har jo også lenge hatt mange tilhengere i Magadha. Mange av disse er også døde, men nå kunne man jo nesten tro at han ikke har hatt noen tilhengere i Ar7iga og Magadha. Disse hadde også tillit til Buddha, til læren og til forsamlingen, og de levde et rent og etisk liv. Mesteren har ikke sagt noe om hvordan det gikk med dem. Men det ville det være bra om han gjorde, for det ville glede mange og gi dem en god framtid. Og hva med kong Seniya Bimbisåra, den rettferdige og rettmessige kongen av Magadha, som regjerte til gagn for både brahmaner og borgere, både byfolk og bønder? Folk lovpriser ham med ord som disse: 'Den rettferdige og rettmessige

kongen vår som gledet så mange, er død! Så godt vi hadde det under den rettferdige og rettmessige kongens regjeringstid!” Og kongen hadde tillit til Buddha, til læren og til forsamlingen, og han levde et rent og etisk liv. Folk sier om ham at han hadde tillit til Buddha, læren og forsamlingen helt til sin siste stund, men nå er han død. Mesteren har ikke sagt noe om hvordan det gikk med ham. Men det ville det være bra om han gjorde, for det ville glede mange og gi dem en god framtid. Videre nådde Mesteren full oppvåkning i Magadha. Hvorfor forklarer ikke Mesteren hvordan det har gått med de av tilhengerne hans der som er døde, siden det var der han nådde full oppvåkning? Når han ikke sier noe om dette, blir tilhengerne hans i Magadha triste, og når de reagerer slik, hvorfor forklarer han da ikke noe om dette?” Ananda ble sittende for seg selv og grunn over dette. Men da morgenen kom, sto han opp og gikk til Mesteren, hilste respektfullt på ham og satte seg ned. Da han hadde satt seg, fortalte han hva han hadde hørt og tenkt, og spurte hvorfor Mesteren ikke sa noe om avdøde tilhengere i Magadha. Deretter reiste han seg, tok høflig avskjed med Mesteren og gikk. Litt etter at Ananda hadde gått, tok Mesteren på seg kappen, tok matbollen og gikk til Nadika for å få mat. Etter at matrunden og måltidet var over, vasket han føttene og gikk inn i Mursteinshallen. Der ble han sittende og tenke på de tilhengerne i Magadha som var avgått ved døden, og konsentrerte seg helt om dette spørsmålet. *Jeg skal finne ut hvordan det går med dem,” tenkte han. Mesteren så hvordan det var gått med de av tilhengerne hans i Magadha som var døde. Etterpå reiste han seg fra sitteplassen sin, gikk ut av huset og satte seg i skyggen utenfor. Da gikk Ananda bort og hilste ærbødig på Mesteren, satte seg og sa: *Du ser så fornøyd ut, Mester. Det er rent som du stråler av tilfredshet! Har du hatt en god dag i dag, Mester?” *Du spurte meg om tilhengerne fra Magadha, Ananda. Etterpå gikk jeg matrunden i Nådika, og da jeg hadde spist, vasket jeg føttene og satte meg i Mursteinshallen mens jeg konsentrerte meg helt og fullt om hvordan det var gått med

de tilhengerne i Magadha som var avgått ved døden. Da så jeg hvordan det gikk med dem. Plutselig grep en usynlig ånd ordet og sa: *Jeg er Folkenes Okse, Mester, jeg er Folkenes Okse." Har du noen gang hørt om en som heter Folkenes Okse, Ananda?" *Nei, jeg har aldri hørt om noen som heter Folkenes Okse, Mester. Men jeg får gåsehud av å høre dette navnet. Det kan ikke være noen ubetydelig ånd som kaller seg Folkenes Okse." "Etter at disse ordene var blitt uttalt, viste ånden seg for meg i imponerende skikkelse, Ananda. Den grep ordet igjen, og nå sa den: *Jeg var Bimbisåra, Mester, jeg var Bimbisåra. Dette er sjuende gangen jeg er blitt gjenfødt i den store kong Vessavanas følge. Etter at jeg døde som menneskekonge, er jeg nå blitt konge over åndene i himmelen. Fjorten liv — sju ganger her og sju ganger der — husker jeg at jeg tidligere har levd. Nå vet jeg at jeg er sikret i lang tid mot å falle ned i pinefulle tilstander, Mester. Men jeg vil gjerne bli en som vender tilbake bare én gang." *Det du sier her, er virkelig bra, Folkenes Okse, når du forteller at du er sikret i lang tid mot å falle ned i pinefulle tilstander og at du gjerne vil bli en som vender tilbake bare én gang. Men hva kommer det av at du framstår i en så imponerende skikkelse?" *Det er ene og alene som følge av dine veiledninger, Mester. Fra det øyeblikket jeg ble overbevist og sluttet meg til deg, Mester, ble jeg sikret i lang tid mot å falle ned i pinefulle tilstander. Men jeg vil gjerne bli en som vender tilbake bare én gang. Jeg var på vei til kong Viriilhaka med en beskjed fra kong Vessavana, da jeg fikk se Mesteren gå inn i Mursteinshallen og konsentrere seg om spørsmålet om hvordan det var gått med avdøde tilhengere fra Magadha. Nå har jeg imidlertid

nettopp hørt kong Vessavana gjøre rede for hvordan det har gått med den og den. Derfor tenkte jeg at jeg kunne komme innom og fortelle deg det. Dette er de to grunnene til at jeg oppsøker deg nå, Mester. En gang for lenge siden hadde de trettitre gudene og deres følge samlet seg i Den gode læres sal for å helligholde fullmånenatten den femtende i måneden ved regntidens begynnelse. De var omgitt av himmelske skarer anført av kongene over de fire himmelretningene. I øst satt kong Dhatarattha med ansiktet vendt vestover mot gudeforsamlingen. I sør satt kong Viriilhaka med ansiktet vendt nordover mot gudeforsamlingen. I vest satt kong Viriipakkha med ansiktet vendt østover mot gudeforsamlingen, og i nord satt kong Vessavana med ansiktet vendt sørover mot gudeforsamlingen. Hver gang de trettitre gudene med hele sitt følge setter seg i Den gode læres sal, omgitt av himmelske skarer anført av kongene av de fire himmelretningene, pleier de å sitte på den måten. Våre plasser var bak dem igjen. De gudene som var blitt gjenfødt i himmelen fordi de hadde praktisert din lære, Mester, overstrålte de andre gudene i skjønnhet og glans. De trettitre gudene gledet seg stort over dette. De jublet og sa at nå øker himmelens skarer, mens demonenes flokk blir mindre. Da Sakka, gudenes konge, så hvor glade de trettitre gudene var, uttalte han disse versene: De trettitre jubler, både gudene og deres konge. De lovpriser Buddha og hans gode lære når de ser den herlige stråleglansen til nye gudene som er kommet hit fordi de har praktisert Mesterens lære. Vismannens elever har oppnådd dyp innsikt, og de overstråler de andre i skjønnhet og glans. De trettitre gudene med sin konge jubler når de ser dette, og de lovpriser Buddha og hans gode lære.

De trettitre gudene ble enda gladere da de hørte dette. De jublet og sa at nå øker himmelens skarer, mens demonenes flokk blir mindre. Deretter tok de trettitre gudene opp den saken de hadde kommet sammen for å drøfte. Etter at rådslagningen var ferdig, ble de trettitre gudene stående ved sitteplassene sine. Da kongene hadde lyttet og mottatt råd, ble hver av dem stående rolig ved plassen sin. Med ett viste det seg et veldig lysskjær i nord, og det lyste så kraftig at det overstrålte alle gudenes glans. Da talte Sakka, gudenes konge, til de trettitre gudene og sa: *Når det viser seg et veldig lysskjær som overstråler alle gudenes glans, betyr det at Brahma kommer. For slik er tegnet som varsler Brahmas ankomst.” Når tegnet viser seg, vil Brahma komme til syne. Tegnet på Brahmas ankomst er et kraftig lysskjær. Da satte de trettitre gudene seg igjen, og sa: *Vi skal få vite hva det er som lyser så sterkt, og når vi vet hvem som står bak det, skal vi gå og møte ham.” Deretter sa både de fire kongene og de andre gudene det samme, og alle satte seg. Da viste den evigunge Brahma seg for de trettitre gudene i form av en materiell skikkelse han skapte. For Brahmas naturlige skikkelse er slik at de trettitre gudene ikke kan se den. Og da den evigunge Brahma viste seg for de andre gudene, overstrålte han dem alle i glans og herlighet på samme måte som en gullstatue overstråler en vanlig menneskeskikkelse. Når den evigunge Brahma viser seg for de trettitre gudene, er det ingen gud i forsamlingen som hilser ham, reiser seg eller ber ham sitte ned. Alle blir bare sittende tause med håndflatene mot hverandre løftet til hilsen, for de vet at dersom den

evigunge Brahma vil noe med en av dem, vil han sette seg ned hos ham. Og når den evigunge Brahma setter seg ned hos en av gudene, blir denne guden fylt av sublim lykke og tilfredshet, på samme måte som en fyrste fylles av sublim lykke og tilfredshet når han blir salvet og innsatt som konge. Nå viste den evigunge Brahma seg for de trettitre gudene i skikkelse av prins Paficasikha. Like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker ut armen sin, steg han til værs og satte seg i luften med korslagte bein. Da de trettitre gudene så dette, ble de glade og utbrøt: De trettitre jubler, både gudene og deres konge. De lovpriser Buddha og hans gode lære når de ser den herlige stråleglansen til nye gudene som er kommet hit fordi de har praktisert Mesterens lære. Vismannens elever har oppnådd dyp innsikt, og de overstråler de andre i skjønnhet og glans. De trettitre gudene med sin konge jubler når de ser dette, og de lovpriser Buddha og hans gode lære. Den evigunge Brahma talte om dette, og stemmen hans hadde åtte egenskaper. Den var tydelig, forståelig, behagelig, tiltalende, fyldig, fokusert, dyp og velklingende. Stemmen hans nådde ut over hele forsamlingen, men ikke lenger ut. Når noen har en stemme med disse åtte egenskapene, sier man at han har en guddommelig røst. Deretter skapte den evigunge Brahma trettitre bilder av seg selv, og hvert av dem satte seg ned hos en av de trettitre gudene og snakket til ham: *Hva mener så dere om dette, mine herrer guder? Er det ikke så at Mesteren har handlet til beste for mange, at han gleder mange fordi han har omsorg for andre og fordi han tenker på både guders og menneskers ve og vel? Av dem som har tatt tilflukt til Buddha, læren og forsamlingen, og som har levd et rent og etisk liv, kommer noen til de gudene som hersker over andres skaperverk etter at de er døde.

Andre kommer til de gudene som liker å skape, til de lykkelige gudene, til vektergudene, til de trettitre gudene, til følget til kongene over de fire himmelretningene eller i det minste til gandhabbaenes skare.” Dette sa den evigunge Brahma, og han talte slik at hver av de trettitre gudene tenkte: *Han sitter her hos meg, og det er bare meg han snakker til.” Mens den ene talte, talte alle bildene. Da den ene tiet, tiet de alle. Derfor trodde alle de trettitre med kongen i spissen: *Han sitter hos meg og taler bare til meg.” Deretter viste den evigunge Brahma seg igjen bare i én enkelt skikkelse. Han gikk bort og satte seg hos Sakka, gudenes konge, og talte til de trettitre gudene: *Hva mener dere så om dette, mine herrer guder? Har ikke den ærverdige Mester, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, gitt tydelig undervisning i de fire kraftige metodene slik at man kan utvikle dem, bli dyktig i dem og praktisere dem? Hvilke fire? Det er når en munk praktiserer en kraftig metode ved å anvende interesse, flid og konsentrasjon, ved å anvende viljestyrke, flid og konsentrasjon, ved å konsentrere sinnet med flid og konsentrasjon og ved å utforske fenomenene med flid og konsentrasjon. Dette er de fire kraftige metodene som den ærverdige Mester, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, har gitt tydelig undervisning i slik at man kan utvikle dem, bli dyktig i dem og praktisere dem. Alle brahmaner eller asketer som før i tiden har utviklet forskjellige former for magiske krefter, har gjort det ved å utvikle og trene disse fire metodene. Alle brahmaner eller asketer som i fremtiden kommer til å utvikle forskjellige former for magiske krefter, kommer til å gjøre det ved å utvikle og trene disse fire metodene. Alle brahmaner eller asketer som nå til dags utvikler forskjellige former for magiske krefter, gjør det ved å utvikle og trene disse fire metodene. Ser dere slike magiske krefter hos meg,

dere trettitre guder?” *Ja, Brahma.” *Jeg har også praktisert disse fire kraftige metodene, blitt dyktig i dem og utviklet dem.” Dette sa den evigunge Brahma. Etterpå talte han igjen til de trettitre gudene Og sa: *Hva mener dere så om dette, mine herrer guder? Har ikke den ærverdige Mester, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, forklart tre veier til velvære? Hvilke tre? Sett at en mann er henfallen til sansenytelser og usunne vaner. Etter en tid får han høre den edle lære. Han tenker grundig gjennom saken og begynner å følge lærens anvisninger ned til den minste detalj. Dette gjør at han ikke lenger er henfallen til sansenytelser og usunne vaner, og dette fører videre til at han føler velvære som øker til lykke. Det er som når tilfredshet forvandles til glede. Slik føler han velvære som øker til lykke når han ikke lenger er henfallen til sansenytelser og usunne vaner. Dette er den første av de tre veiene til velvære som den ærverdige Mester, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, har forklart. Tenk dere en annen mann som ikke har klart å la sine tendenser til grove handlinger, grov tale og grove tanker falle til ro. Etter en tid får han høre den edle lære. Han tenker grundig gjennom saken og begynner å følge lærens anvisninger ned til den minste detalj. Dette gjør at tendensene i ham til grove handlinger, grov tale og grove tanker faller til ro, og dette fører videre til at han føler velvære som øker til lykke. Det er som når tilfredshet forvandles til glede. Slik føler han velvære som øker til lykke når tendensene i ham til grove handlinger, grov tale og grove tanker faller til ro. Dette er den andre av de tre veiene til velvære som den ærverdige Mester, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, har forklart. Sett videre at en mann ikke riktig vet hva som er sunt og hva som er usunt, hva som er klanderverdig og hva som ikke er klanderverdig, hva som bør gjøres og hva som ikke bør gjøres, hva som er dårlig og hva som er godt, eller hva som er lyst, mørkt eller blandet. Etter en tid får han høre den edle lære. Han tenker grundig

gjennom saken og begynner å følge lærens anvisninger ned til den minste detalj. Dette gjør at han forstår tingene som de er og ser hva som er sunt og hva som er usunt, hva som er klanderverdig og hva som ikke er klanderverdig, hva som bør gjøres og hva som ikke bør gjøres, hva som er dårlig og hva som er godt, eller hva som er lyst, mørkt eller blandet, og dette fører videre til at han føler velvære som øker til lykke. Det er som når tilfredshet forvandles til glede. Slik føler han velvære som øker til lykke når han forstår tingene som de er og ser hva som er sunt og hva som er usunt, hva som er klanderverdig og hva som ikke er klanderverdig, hva som bør gjøres og hva som ikke bør gjøres, hva som er dårlig og hva som er godt, eller hva som er lyst, mørkt eller blandet. Dette er den andre av de tre veiene til velvære som den ærverdige Mester, han som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, har forklart.” Dette sa den evigunge Brahma. Etterpå talte han igjen til de trettitre gudene Og sa: *Hva mener dere om så dette, mine herrer guder? Har ikke den ærverdige Mester, som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, gitt tydelig undervisning i de fire hovedområder for oppmerksomheten, slik at andre kan oppnå det som er godt? Sett at en munk gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, Ananda, og betrakter sin egen kropp som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Når han gjør dette, blir han fullstendig konsentrert og klar, og når han er blitt fullstendig konsentrert og klar, får han innsikt og forståelse av andres kropp. Og likedan betrakter han sine egne følelser som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Når han gjør dette, blir han fullstendig konsentrert og klar, og når han er blitt fullstendig konsentrert og klar, får han innsikt og forståelse av andres følelser. Han betrakter videre sine egne tanker som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Når han gjør dette, blir han fullstendig konsentrert og klar, og når han er blitt fullstendig konsentrert og klar, får han innsikt og forståelse av andres tanker. Og han betrakter sine indre fenomener som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Når han gjør dette, blir han fullstendig konsentrert og klar, og når han er blitt fullstendig konsentrert og klar, får han innsikt

og forståelse av ytre fenomener.” Dette sa den evigunge Brahma. Etterpå talte han igjen til de trettitre gudene Og sa: *Hva mener dere om så dette, mine herrer guder? Har ikke den ærverdige Mester, som har våknet fullt og helt ved egen hjelp, han som vet og ser, fortalt om sju konsentrasjonsfaktorer som bidrar til å utvikle og foredle rett konsentrasjon? Hvilke sju? Det er rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse og rett oppmerksomhet. Når konsentrasjonen baserer seg på disse sju faktorene, kaller vi den edel og rett konsentrasjon med riktig grunnlag og riktige faktorer. Rett syn fører til rett beslutning, rett beslutning fører til rett tale, rett tale fører til rett handling, rett handling fører til rett levevei, rett levevei fører til rett bestrebelse, rett bestrebelse fører til rett oppmerksomhet, rett oppmerksomhet fører til rett konsentrasjon, rett konsentrasjon fører til rett kunnskap og rett kunnskap fører til rett frigjøring. Når man sier at den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se, at den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den, slik at porten til friheten fra død er åpnet — da er dette riktig. For den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den. Porten til friheten fra død er åpnet. De som har urokkelig tillit til Buddha, til læren og til forsamlingen, og som har en etikk som de edle verdsetter, som er blitt gjenfødt blant oss fordi de har praktisert Buddhas lære — og av dem er det over to millioner fire hundre tusen som har dødd i Magadha — og som har utslettet tre bindinger, har gått ut i strømmen. De kommer ikke til å få tilbakefall og er sikret full oppvåkning. Videre er det mange som vil vende tilbake bare én gang. Men de andre, de som har bygd opp en skatt av fortjenester, vil jeg ikke engang prøve å telle,

for da er jeg redd det kan bli feil.” Dette sa den evigunge Brahma. Da tenkte kong Vessavana: 'Det er vidunderlig og fantastisk at det finnes en så ypperlig læremester og en så ypperlig lære, og det er blitt bekjentgjort en så ypperlig vei til det herligste!’ Brahma så hva Vessavana tenkte på, og sa: *Hva mener du så om dette, kong Vessavana? Før i tiden har det også eksistert en så ypperlig læremester og en så ypperlig lære, og det er blitt bekjentgjort en så ypperlig vei til det herligste. Og i framtiden kommer det også til å finnes en så ypperlig læremester og en så ypperlig lære, og det vil bli bekjentgjort en så ypperlig vei til det herligste.” Dette sa den evigunge Brahma til de trettitre gudene. Da kong Vessavana selv hadde hørt og mottatt det, fortalte han det til sitt eget følge. Ånden Folkenes Okse hørte og mottok selv hva kong Vessavana fortalte, og fortalte det videre til Mesteren. Da Mesteren selv hadde hørt og mottatt det og forstått det fullt ut, fortalte han det til Ananda. Og Ananda fortalte det videre til munkene, nonnene, legmenn og legkvinner. På den måten ble de verdifulle holdningene som Buddhas lære fremmer, styrket, bekjentgjort og spredd til mange mennesker.

19. Historien om Govinda den store Mahaågovindasuttanta Innledning Selv om denne teksten formelt sett er en jātaka, har den mye til felles med foregående tekst. Også her ser vi at gudene lovpriser Buddha og gjør seg til talsmenn for hans lære. Indias gudeverden er kompleks og mangfoldig og viser store variasjoner både over tid og fra lokalsamfunn til lokalsamfunn. For religionshistorikere er det interessant å se det tverrsnittet av den indiske gudeverdenen som denne og neste tekst gir. Vi har allerede sett at Brahma innehar en viktig rolle, og det samme har Sakka, som er den samme som den vediske guden Indra. I tillegg viser de buddhistiske tekstene at to gudekollektiver — gudene over de fire himmelretningen og forsamlingen av trettitre guder — må ha innehatt en viktig plass i folks bevissthet. Sammenligner vi disse med nyere tids hinduisme, ser vi at flere av disse har gått over i glemselens rekker, mens andre er kommet til og har fått viktige roller. Av nyere guder som er viktige i vår tids hinduisme, er Vishnu bare nevnt nærmest i forbifarten i neste tekst, mens Shiva, Krishna og Kali, for bare å nevne noen, ikke forekommer i disse tekstene i det hele tatt. Det var viktig å "omvende" gudene. En annen gruppe som buddhistene også la vekt på å få over på sin side, var brahmanene, siden disse hadde nøkkelroller i samfunnet. Tekstene viser da også at mange av Buddhas elever kom fra brahmanstanden, men siden Buddha tok til orde for likhet mellom menneskene, opplevde de fleste brahmanene buddhismen som en trussel mot deres privilegier. I denne teksten finner vi da også en gjenklang av debatten mellom brahmaner og buddhister, når brahmanen Govinda gir uttrykk for misnøye med de offerritene som var selve grunnlaget for brahmanenes opphøyde status.

I Tevijjasutta (tekst nr. 13 i bd. 1) så vi at de fire positive holdningene vennlighet, medfølelse, glede på andres vegne og nøktern sinnsro ble omtalt som veien til Gud, til Brahma. Dette gjentas også i denne teksten, og det er mulig at dette reflekterer et førbuddhistisk ideal. Men samtidig gir Buddha klart uttrykk for at selv om det i og for seg kan være bra å komme til Gud i himmelen, har hans egen lære et langt høyere mål.

Historien om Govinda den store Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren oppe på Gribbetoppen. Da det led ut på natten, viste gandhabbaen Paficasikha seg for ham i stor stråleglans, så hele Gribbetoppen lå badet i lys. Paficasikha gikk fram og hilste høflig på Mesteren og sa til ham: *Jeg vil gjerne fortelle deg noe som jeg selv har hørt i de trettitre gudenes himmel, Mester.” «Så fortell meg det, Paficasikha,” svarte Mesteren. *En gang for lenge siden hadde de trettitre gudene og deres følge samlet seg i Den gode læres sal for å helligholde fullmånenatten den femtende i måneden ved regntidens begynnelse. De var omgitt av himmelske skarer anført av kongene over de fire himmelretningene. I øst satt kong Dhatarattha med ansiktet vendt vestover mot gudeforsamlingen. I sør satt kong Viriilhaka med ansiktet vendt nordover mot gudeforsamlingen. I vest satt kong Viriipakkha med ansiktet vendt østover mot gudeforsamlingen, og i nord satt kong Vessavana med ansiktet vendt sørover mot gudeforsamlingen. Hver gang de trettitre gudene med hele sitt følge setter seg i Den gode læres sal, omgitt av himmelske skarer anført av kongene av de fire himmelretningene, pleier de å sitte på den måten. Våre plasser var bak dem igjen. De gudene som var blitt gjenfødt i himmelen fordi de hadde praktisert din lære, Mester, overstrålte de andre gudene i skjønnhet og glans. De trettitre gudene gledet seg stort over dette. De jublet og sa at nå øker himmelens skarer, mens demonenes flokk blir mindre. Da Sakka, gudenes konge, så hvor glade de trettitre gudene var, uttalte han disse versene: 'De trettitre jubler, både gudene og deres konge. De lovpriser Buddha og hans gode lære når de ser den herlige stråleglansen til nye gudene som er kommet hit fordi de har praktisert Mesterens lære.

Vismannens elever har oppnådd dyp innsikt, og de overstråler de andre i skjønnhet og glans. De trettitre gudene med sin konge jubler når de ser dette, og de lovpriser Buddha og hans gode lære.” De trettitre gudene ble enda gladere da de hørte dette. De jublet og sa at nå øker himmelens skarer, mens demonenes flokk blir mindre. Da Sakka, gudenes konge, så at de trettitre gudene var tilfredse og glade, sa han: *Vil dere høre åtte sannferdige lovprisninger av Mesteren, mine herrer?” ’De vil vi gjerne høre,” svarte de. Da framsa Sakka, gudenes konge, disse åtte sannferdige lovprisningene av Mesteren for de trettitre gudene: *Hva mener dere så om dette, dere trettitre guder? Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har vist en så stor omsorg for vanlige mennesker, eller som ut fra sin medfølelse med verden har gjort så mye til beste og til nytte for både guder og mennesker. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har proklamert en lære som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har gitt klar beskjed om hva som er sunt og hva som er usunt, hva vi bør unngå og hva vi ikke bør unngå, hva vi bør praktisere og hva vi ikke bør praktisere, hva som er usselt og hva som er edelt, hva som gir mørke og hva som gir lyse resultater. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har gitt elevene sine så klare veiledninger om hvilken praksis som fører til nibbana, for praksisen fører naturlig i retning av nibbana. Det er som når elven Jamuna renner ut i Ganges. På samme måte har Mesteren gitt elevene sine klare veiledninger om hvilken praksis som fører til nibbana.

Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har utviklet et så dypt vennskap både med dem som er under opplæring og med dem som har fullført treningen og uttryddet forurensningene i sinnet. Mesteren viser dem ikke bort, men lever sammen med dem i full harmoni og forståelse. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som får så mange gaver og så mye ros, slik at han hedres like mye som en adelsmann, men som likevel spiser det han får, uten å la stoltheten gå til hodet på seg. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som handler i samsvar med det han sier og som taler i samsvar med det han gjør i både stort og smått. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har overvunnet all tvilrådighet, som ikke vakler med hensyn til hva som er hva, som har nådd det målet han satte seg og etterlever den edleste standard.” Dette var de åtte sannferdige lovprisningene av Mesteren som Sakka, gudenes konge, framførte for de trettitre gudene. Og da gudene hørte dette, ble de enda gladere og enda mer tilfredse. Da grep noen av gudene ordet og sa: *Å, tenk om fire slike fullkomment oppvåknedde kunne stå fram i verden og undervise i læren slik Mesteren gjør nå! Det ville være til stor glede og nytte for folk og til stort gagn for både guder og mennesker.” Men andre guder svarte: "Vi trenger ikke å ønske oss så mange som fire. Det ville være til stor glede og nytte for folk og til stort gagn for både guder og mennesker om tre slike fullkomment oppvåknedde kunne stå fram i verden og undervise i læren slik Mesteren gjør nå.” Andre, derimot, sa at det ville være bra selv om det bare var to slike fullkomment oppvåknedde som kunne stå fram i verden og undervise i læren slik Mesteren gjør nå. Da grep Sakka, gudenes konge, ordet og talte til de trettitre gudene: *'Det er umulig, mine herrer. To ærverdige og fullkomment oppvåknedde kan ikke stå fram samtidig i samme verdenssystem. Noe slikt er ikke mulig. Vi får håpe at

Mesteren kan leve lenge og bevare helsen, mine herrer! Det vil bli til glede og nytte for mange, og det vil bli til nytte, glede og gagn for både guder og mennesker.” Deretter tok de trettitre gudene opp den saken de hadde kommet sammen for å drøfte. Etter at rådslagningen var ferdig, ble de trettitre gudene stående ved sitteplassene sine. Da kongene hadde lyttet og mottatt råd, ble hver av dem stående rolig ved plassen sin. Med ett viste det seg et veldig lysskjær i nord, og det lyste så kraftig at det overstrålte alle gudenes glans. Da talte Sakka, gudenes konge, til de trettitre gudene og sa: *Når det viser seg et veldig lysskjær som overstråler alle gudenes glans, betyr det at Brahma kommer. For slik er tegnet som varsler Brahmas ankomst.” Når tegnet viser seg, vil Brahma komme til syne. Tegnet på Brahmas ankomst er et kraftig lysskjær. Da satte de trettitre gudene seg igjen, og sa: *Vi skal få vite hva det er som lyser så sterkt, og når vi vet hvem som står bak det, skal vi gå og møte ham.” Deretter sa både de fire kongene og de andre gudene det samme, og alle satte seg. Da viste den evigunge Brahma seg for de trettitre gudene i form av en materiell skikkelse han skapte. For Brahmas naturlige skikkelse er slik at de trettitre gudene ikke kan se den. Og da den evigunge Brahma viste seg for de andre gudene, overstrålte han dem alle i glans og herlighet på samme måte som en gullstatue overstråler en vanlig menneskeskikkelse. Når den evigunge Brahma viser seg for de trettitre gudene, er det ingen gud i forsamlingen som hilser ham, reiser seg eller ber ham sitte ned. Alle blir bare sittende tause med håndflatene mot hverandre løftet til hilsen, for de vet at dersom den

evigunge Brahma vil noe med en av dem, vil han sette seg ned hos ham. Og når den evigunge Brahma setter seg ned hos en av gudene, blir denne guden fylt av sublim lykke og tilfredshet, på samme måte som en fyrste fylles av sublim lykke og tilfredshet når han blir salvet og innsatt som konge. Da den evigunge Brahma så hvor glade og tilfredse de trettitre gudene var, gjorde han seg usynlig og uttalte: 'De trettitre jubler, både gudene og deres konge. De lovpriser Buddha og hans gode lære når de ser den herlige stråleglansen til nye gudene som er kommet hit fordi de har praktisert Mesterens lære. Vismannens elever har oppnådd dyp innsikt, og de overstråler de andre i skjønnhet og glans. De trettitre gudene med sin konge jubler når de ser dette, og de lovpriser Buddha og hans gode lære.' Den evigunge Brahma talte om dette, og stemmen hans hadde åtte egenskaper. Den var tydelig, forståelig, behagelig, tiltalende, fyldig, fokusert, dyp og velklingende. Stemmen hans nådde ut over hele forsamlingen, men ikke lenger ut. Når noen har en stemme med disse åtte egenskapene, sier man at han har en guddommelig røst. Deretter talte de trettitre gudene til den evigunge Brahma og sa: "Utmerket, Brahma. Vi er glade for å høre disse åtte sannferdige lovprisningene av Mesteren som Sakka, gudenes konge, har fortalt oss." Da sa den evigunge Brahma: "Det hadde vært fint om også jeg kunne få høre disse åtte sannferdige lovprisningene av Mesteren, Sakka." "Ja vel, store Brahma," svarte Sakka, og deretter framførte han de åtte sannferdige lovprisningene av Mesteren: "Hva mener du så om dette, store Brahma? Selv om vi undersøker både 1

fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har vist en så stor omsorg for vanlige mennesker, eller som ut fra sin medfølelse med verden har gjort så mye til beste og til nytte for både guder og mennesker. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har proklamert en lære som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har gitt klar beskjed om hva som er sunt og hva som er usunt, hva vi bør unngå og hva vi ikke bør unngå, hva vi bør praktisere og hva vi ikke bør praktisere, hva som er uselt og hva som er edelt, hva som gir mørke og hva som gir lyse resultater. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har gitt elevene sine så klare veiledninger om hvilken praksis som fører til nibbana, for praksisen fører naturlig i retning av nibbana. Det er som når elven Jamuna renner ut i Ganges. På samme måte har Mesteren gitt elevene sine klare veiledninger om hvilken praksis som fører til nibbana. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har utviklet et så dypt vennskap både med dem som er under opplæring og med dem som har fullført treningen og utryddet sine negative tendenser i sinnet. Mesteren viser dem ikke bort, men lever sammen med dem i full harmoni og forståelse. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som får så mange gaver og så mye ros, slik at han hedres like mye som en adelsmann, men som likevel spiser det han får, uten å la stoltheten gå til hodet på seg. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som handler i samsvar med det han sier og som taler i samsvar med det han gjør i både stort og smått. Selv om vi undersøker både i fortid og nåtid, finner vi ingen andre lærere enn Mesteren som har overvunnet all tvilrådighet, som ikke vakler med hensyn til hva som er hva, som har nådd det målet han satte seg og etterlever den edleste standard.”

Dette var de åtte sannferdige lovprisningene av Mesteren som Sakka, gudenes konge, framførte for den evigunge Brahma, og den evigunge Brahma ble glad og lykkelig til sinns over å høre disse sannferdige lovprisningene av Mesteren. Nå viste den evigunge Brahma seg for de trettitue gudene i skikkelse av prins Paficasikha. Like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker ut armen sin, steg han til værs og satte seg i luften med korslagte bein. Deretter sa han til dem: *Vet dere hvor lenge Mesteren har vært så vis, mine herrer? Det var en gang en konge som het Disampati. Hans førsteminister var en brahman som het Govinda. Kong Disampatis sønn var prins Renu, og Govindas sønn var den unge brahmanen Jotipåla. Prins Renu og Jotipåla var gode venner, og sammen med seks andre unge menn utgjorde de en kameratflokk på åtte. Tiden gikk, og brahmanen Govinda ble gammel og døde. Kong Disampatt sørget over tapet av Govinda: * Akk, at Govinda skulle dø nå som vi hadde overlatt alle de tyngende pliktene til ham og bare levde i luksus og nytelser!” Men prins Renu svarte: *Du trenger ikke å sørge så voldsomt over Govindas død, herre konge. Vi har jo Jotipåla, Govindas sønn, blant oss. Han er enda klokere enn sin far og enda flinkere til å finne gode løsninger. La Jotipåla ta seg av slike saker som far hans ordnet med.” *Sier du det, gutten min?” *Ja visst, herre konge.” Da tilkalte kongen en tjener og sa: "Hør her, min gode mann. Gå til den unge brahmanen Jotipåla og si til ham: Vær hilset, Jotipåla. Kong Disampati ber deg om å komme, for han vil gjerne snakke med deg.” *Ja vel, herre konge,” svarte tjeneren og gjorde som han hadde fått beskjed om. Jotipåla takket ja til invitasjonen og gikk til kongen. Han hilste høflig og satte seg ned hos ham. Da de begge hadde satt seg, sa kong Disampatt: *Overta ministerposten, Jotipåla, og ikke si nei til dette tilbudet! Jeg vil

innsette deg i din fars sted og salve deg som minister.” 'Ja vel, herre konge,” svarte Jotipåla. Dermed salvet kong Disampatt Jotipåla som minister og innsatte ham i hans fars sted. Da dette var gjort, ga Jotipåla råd i slike saker som hans far hadde behandlet, og han lot være å gi råd i slike saker som hans far ikke hadde behandlet. Han tok seg av slike saker som hans far hadde tatt seg av, og ikke noe annet, slik at folk sa om ham at han i sannhet var en dyktig minister, og de kalte ham Govinda den store. På denne måten fikk Jotipåla tilnavnet Govinda den store. Deretter gikk Govinda den store til de seks vennene og sa: 'Kong Disampati er gammel og nærmer seg livets slutt. Hvem vet vel hvor lenge man har igjen å leve? Når han dør, vil rådsforsamlingen sannsynligvis salve prins Renu til konge. Jeg foreslår at dere går til prins Renu og sier følgende: Vi er gode venner og vel forlikte med hverandre, Renu. Dine gleder og sorger er våre gleder og sorger. Nå er kong Disampatt gammel og nærmer seg livets slutt. Hvem vet vel hvor lenge man har igjen å leve? Når han dør, vil rådsforsamlingen sannsynligvis salve deg til konge. Hvis du får kongedømmet, Renu, så del med oss!’ De seks vennene gikk til prins Renu og sa dette. Prinsen svarte: *Hvis jeg kommer til makten, hvem andre enn dere fortjener vel å nyte godt av det, mine venner? Hvis jeg overtar riket, skal jeg dele med dere.” En tid senere døde kong Disampati. Rådsforsamlingen salvet prins Renu til konge, og han nøt den kongelige luksus i fulle drag. Da gikk Govinda den store til de seks vennene og sa: *Nå er kong Disampatt død, og Renu er blitt salvet til konge og nyter den kongelige luksus i fulle drag. Så hvem vet hvordan det kan gå? Luksus virker fordervende. Nå bør dere gå til Renu og spørre om han husker det løftet han ga dere.” De seks vennene gikk til kong Renu og spurte om han husket hva han hadde lovt dem. *Jeg husker løftet mitt,” svarte han. "Men hvem av dere kan dele dette kontinentet, som er så bredt i nord og som smalner mot sør, i sju like deler?” *Det er det vel bare Govinda den store som klarer,” svarte de.

Da tilkalte kong Renu en tjener. *Gå til Govinda og be ham komme hit,” sa han. Tjeneren gjorde som han ble bedt om, og Govinda kom til kongen og hilste høflig på ham. Da de så begge hadde satt seg, sa kong Renu: *Kan du dele dette kontinentet, som er så bredt i nord og som smalner mot sør, i sju like deler, Govinda?” *Det skal jeg gjøre, herre konge,” svarte Govinda, og delte riket i sju like store deler. Kong Renu fikk den delen som lå i midten. Dantapura for kalirigaene og Potana for assakafolket. Mahissati for avantifolket og Roruka for sovira-folket Mithilå for videhafolket og Campa for afigaene. Bårånasi for kåsifolket — dette ble hovedstedene da Govinda hadde trukket opp nye grenser. Hver av de seks adelsmennene var meget fornøyd med den delen han hadde fått, og følte at denne saken hadde ordnet seg til det beste. *Vi fikk det vi håpet på og oppnådde det vi ønsket oss. Dette gikk virkelig bra,” tenkte hver og en av dem. Sattabhii og Brahmadatta, Vessabhii og Bharata, Renu og to som begge het Dhatarattha, disse sju kongene delte India. Deretter gikk de seks vennene til Govinda den store og sa: Vi vil gjerne at du skal være vår gode venn og rådgiver, slik du er kong Renus gode venn og rådgiver. Vær vår rådgiver, kjære Govinda, og ikke si nei til dette forslaget!” *Det er greit,” svarte Govinda. Dermed ble Govinda regjeringssjef for sju kongedømmer, og han underviste

sju fremstående brahmaner og sju hundre lærlinger i de gamle tekstene. Etter en tid fikk Govinda svært godt omdømme og godt ry, og man sa om ham at han så Brahma med egne øyne, snakket direkte med Brahma og rådførte seg med ham ansikt til ansikt. Dette fikk Govinda høre, og han tenkte: *Men jeg ser jo ikke Brahma med egne øyne. Jeg snakker ikke direkte med Brahma og rådfører meg ikke med ham. Jeg har imidlertid hørt gamle og kloke brahmaner og læremestere si at den som trekker seg tilbake og mediterer over medfølelse i fire måneder, vil få se Brahma direkte og rådføre seg med ham ansikt til ansikt. Kanskje jeg skulle trekke meg tilbake i fire måneder og meditere over medfølelse?” Han gikk til kong Renu og fortalte dette, og sa videre: *Nå vil jeg derfor trekke meg tilbake i fire måneder og meditere over medfølelse. Da må ingen oppsøke meg, unntatt de som kommer med mat.” *Gjør som du synes, svarte kong Renu. Deretter gikk Govinda til de andre seks kongene og sa det samme til dem. Etterpå gikk han til de sju fremtredende brahmanene og de sju hundre lærlingene og ga dem samme beskjed, og la deretter til: "Fortsett å studere tekstene slik dere har hørt og lært dem, og hjelp hverandre med å lære dem grundig.” Etterpå gikk han til sine førti hustruer og fortalte også dem at han ville trekke seg tilbake i fire måneder og meditere over medfølelse, og at ingen måtte forstyrre ham i den tiden. Deretter lot Govinda den store bygge en ny hytte øst for byen, og der trakk han seg tilbake og mediterte over medfølelse de fire månedene i regntiden. Bortsett fra mannen som regelmessig kom med mat til ham, var han helt alene. Men etter fire måneder ble han urolig og bekymret. *Jeg har hørt gamle og kloke brahmaner og læremestere si at den som trekker seg tilbake og mediterer over medfølelse i fire måneder, vil få se Brahma direkte og rådføre seg med ham ansikt til ansikt,” tenkte han. *Men jeg ser ikke Brahma, jeg snakker ikke med Brahma og jeg rådfører meg ikke med ham.”

Den evigunge Brahma forsto hva Govinda tenkte på, og like raskt som en kraftig mann retter ut eller bøyer armen sin forsvant han fra Brahmas himmel og kom til syne foran Govinda. Govinda ble så forskrekket at hårene reiste seg på hodet hans, for noe slikt hadde han aldri sett før. Redd og skremt tok han til orde og sa: *'Du herlige, praktfulle og strålende, hvem er nå du, min Herre? I min uvitenhet spør jeg deg, for hvordan kan jeg vite hvem du er?'' *'T Brahmas verden er jeg kjent som den evigunge. Alle gudene kjenner meg, så nå vet du det, Govinda.''' *En sitteplass, vann til fotvask, drikke og kaker bør man by Brahma på. Hva kan jeg gi deg? Si hva du vil ha, Herre.''' *Jeg tar imot det du vil gi meg, Govinda. Nå kan du spørre meg om hva du vil, om hva du kan ha nytte av i dette livet eller det neste.''' Govinda den store tenkte seg om: *'Den evigunge Brahma gir meg lov til å spørre om hva jeg vil! Men skal jeg spørre ham om dette livet eller det neste, tro?'' Han kom fram til følgende: *Jeg har god greie på hva som er til nytte her i dette livet. Andre kommer jo

og spør meg om råd i slike saker. Jeg tror heller jeg vil spørre den evigunge Brahma om slikt som er til nytte for det neste liv." Dermed sa han: *Jeg spør deg, evigunge Brahma. Som uvitende spør jeg den som vet. Mange vil jo gjerne vite dette. Hvordan skal vi dødelige trene og hva bør vi bli flinke til for å komme til Brahmas udødelige verden?" *Den som kan legge bort alle tanker om *mitt*, som søker ensomhet og mediterer over medfølelse, som unngår all stank og avstår fra seksualitet, den som trener og blir flink til dette, kommer til Brahmas udødelige verden." *Jeg forstår hva som menes med å legge bort alle tanker om "mitt". Det er å gi avkall på det man eier, det være seg mye eller lite, gi avkall på slekten, den være seg stor eller liten, rake av seg hår og skjegg, iføre seg gul kappe, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Slik forstår jeg det å legge bort alle tanker om *mitt*. Jeg forstår hva som menes med å søke ensomhet. Det er når man slår seg ned på et avsondret sted i skogen, under et tre, oppe i fjellene, i en grotte eller en kløft, på en gravplass, i jungelen eller på et sete av strå ute i friluft. Slik forstår jeg det å søke ensomhet. Jeg forstår også hva som menes med å meditere over medfølelse. Det er når man fyller først den ene himmelretningen med medfølende tanker, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Det er når man tenker store, opphøyde og grenseløst medfølende tanker om hele verden, tanker som er fri fra hat og motvilje. Men jeg forstår ikke hva som menes med å unngå all stank.

Hva menes med stank blant mennesker, Brahma? Siden jeg ikke vet det, spør jeg deg, du vise. Hvilke hindringer får mennesket til å stinke som en verkebyll, slik at det går nedennom og blir stengt ute fra Brahmas verden?” *Sinne og løgn, svindel og juks, gjerrighet, overlegenhet og misunnelse, grådighet, vankelmodighet og vold, begjær og hat, rus og dumhet. De som stinker av slikt, går nedennom og blir stengt ute fra Brahmas verden.” 'Slik jeg forstår disse formene for stank, Brahma, er det ikke lett å kvitte seg med dem så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” *Gjør som du synes, Govinda.” Så gikk Govinda den store til kong Renu og sa: *Du må finne deg en annen førsteminister, herre konge, som kan overta regjeringsansvaret. Jeg vil forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. For ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Hør hva jeg sier, kong Renu! Styr riket ditt selv, jeg vil ikke lenger være minister.” *Hvis du savner noen nytelser, vil jeg skaffe deg dem. Hvis det er noen som plager deg,

skal jeg stanse dem, for jeg er kongen. Du er som en far for meg, og jeg er din sønn. Ikke forlat meg, Govinda!” *Jeg savner ingen nytelser og ingen plager meg. Men jeg har hørt en røst fra det høye og derfor trives jeg ikke lenger hjemme.” *Hvordan var denne røsten, og hva sa den til deg, siden du nå vil gå ifra alt og forlate både meg og mitt hus?” "Før jeg trakk meg tilbake i meditasjon var jeg opptatt av å forestå ofringer, tenne den hellige ild og strø det hellige kusa-gras. Men så viste den evigunge Brahma seg for meg. Etter at han besvarte mine spørsmål trives jeg ikke lenger hjemme.” 'Jeg tror deg på ditt ord, Govinda. Hvordan kan du vel handle annerledes når du har hørt en røst fra det høye? Jeg vil følge deg, vær min lærer, Govinda! Jeg vil følge Govindas veiledning og bli ren som klareste juvel. Hvis du vil forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten, Govinda, da vil jeg gjøre det samme. For dit du går, vil også jeg gå.”

Deretter gikk Govinda den store til de andre seks kongene og sa: *Dere må finne en annen førsteminister, mine herrer, som kan overta regjeringsansvaret. Jeg vil forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. For ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” De seks kongene rådslo med hverandre og sa: *Disse brahmanene er noen grådige folk. Vi får tilby Govinda mer penger.” Så gikk de til Govinda og sa: *Landene våre har store rikdommer, Govinda. Du kan bare forsyne deg med det du vil ha.” *Nei takk, svarte han. "Takket være dere har jeg rikdommer nok fra før av. Det er nettopp disse jeg vil gi avkall på når jeg forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” De seks kongene rådslo med hverandre på nytt og sa: *Disse brahmanene er gale etter kvinnfolk. Vi får tilby ham flere kvinner.” *Det er rikelig med vakre kvinner i landene våre. Du kan bare ta dem du vil ha.” *Nei takk, svarte han igjen. *Jeg har allerede førti hustruer som alle er like vakre. Det er nettopp disse jeg vil gi avkall på når jeg forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” "Hvis du vil forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten, Govinda, da vil vi gjøre det samme. For dit du går, vil også vi gå.” "Hvis dere vil slippe taket i slike fornøyer som vanlige folk higer etter, ta da fatt, vær sterke og utholdende

og vis fast besluttomhet. Dette er sannhetens vei, den rette veien, den beste veien. Gode mennesker høyakter den for den fører til Brahmas verden.” *Men vent i sju år da, Govinda. Etter sju år skal vi også forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten, og dit du går, skal også vi gå.” *Sju år er for lenge, mine herrer. Jeg kan ikke vente i sju år. Hvem vet vel hvor lenge man har igjen å leve? Tiden går ubønnhørlig sin gang. Vi må lære av de vise, og vi bør gjøre det som er godt og praktisere den edle treningen. Ingen kan unnsnippe døden. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” Da ba de ham vente i seks år, men han avsto med samme begrunnelse. Deretter ba de ham vente i fem år, i fire, tre, to og ett år. Men han avsto igjen. *Ett år er for lenge, mine herrer. Jeg kan ikke vente i ett år. Hvem vet vel hvor lenge man har igjen å leve? Tiden går ubønnhørlig sin gang. Vi må lære av de vise, og vi bør gjøre det som er godt og praktisere den edle treningen. Ingen kan unnsnippe døden. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” *Men vent i sju måneder da, Govinda. Etter sju måneder skal vi også forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten, og dit du går, skal også vi gå.” Govinda avsto også dette, og de ba ham vente i seks måneder, i fem, fire, tre, to og en måned. Så ba de ham vente i fjorten dager og til slutt i en uke. *En uke er ikke for lenge, mine herrer. Jeg skal vente på dere i en uke.” Deretter gikk Govinda til de sju fremstående brahmanene og de sju hundre lærlingene og sa: *Dere må finne en annen lærer som kan undervise dere i tekstene. Jeg vil

forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” Ikke gå ut i hjemløsheten, Govinda! Vandringslivet gir lite makt og få inntekter. Livet som brahman gir derimot stor makt og gode inntekter.”

*Snakk ikke slik, mine herrer. Hvem har vel hatt større makt og bedre inntekter enn meg? Til nå har jeg vært som en konge for kongene, som Brahma for brahmanene og som en gud for borgerne. Men nå vil jeg gi avkall på alt dette, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” *Hvis du virkelig vil dette, Govinda, da vil også vi forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Dit du går, skal også vi gå.” Så gikk Govinda til sine førti hustruer og sa: *Hvis noen av dere vil vende hjem til sin egen familie eller finne en annen ektemann, så kan dere gjøre det. Jeg vil forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Ut fra hva jeg har hørt Brahma forklare om hva som menes med stank, er det ikke lett å kvitte seg med den så lenge man lever et verdslig liv. Derfor vil jeg forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” *Det er du som er vår kjæreste familie, og noen bedre mann enn deg kan vi ikke få, Govinda. Hvis du skal forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten, da vil også vi forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten. Dit du går, skal også vi gå.” En uke senere lot Govinda rake av seg hår og skjegg, iførte seg gul kappe, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløsheten. De sju salvede kongene, de sju fremstående brahmanene, de sju hundre lærlingene, de førti hustruene hans og mange tusen andre adelsmenn, brahmaner og kvinner gjorde det samme. Sammen med alle disse ga Govinda seg på vandring gjennom landsbyer, byer og hovedsteder. På denne vandringen var Govinda som en konge for kongene, som Brahma for brahmanene og som en gud for borgerne. Når folk på den tiden nøs eller snublet, pleide de å si: *Lovet være Govinda den store! Lovet være de sjus minister!”

Govinda den store pleide å fylle først den ene himmelretningen med vennlige tanker, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fylte han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som var fri fra hat og motvilje. På samme måte fylte han alle himmelretninger med medfølelse og med glede på andres vegne, og endelig fylte han først den ene himmelretningen med sinnslikevekt, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fylte han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs sinnslikevekt, som var fri fra hat og motvilje. Og han ga elevene sine undervisning om veien som fører til Brahmas verden. De av Govindas elever som den gangen virkelig forsto læren hans, ble gjenfødt i himmelen, i Brahmas verden etter at de døde. Av dem som ikke hadde forstått alle aspektene av læren, ble noen gjenfødt blant de gudene som regjerer over andres skaperverk, noen ble gjenfødt blant de gudene som gleder seg over å skape, noen blant de lykkelige gudene, noen blant Yamas gudeskare, noen i de trettitre gudenes følge og atter andre i følget til de gudene som hersker over de fire himmelretningene. Selv de som ikke hadde forstått så mye av læren, ble gjenfødt blant gandhabbaene. På den måten fikk alle noe igjen for å forlate hjemmet. Ingen av dem gjorde det til ingen nytte. Kan du huske dette, Mester?” *Ja, dette husker jeg, Paficasikha. Den gangen var det jeg som var Govinda den store. Det var jeg som viste disse elevene veien til Brahmas verden. Men dette var en treningsvei som ikke fører til at man slipper taket og faller til ro, og den fører ikke til avslutning, fred og innsikt, og heller ikke til oppvåkning og nibbana, men bare til at man blir gjenfødt i himmelen, i Brahmas verden. Men denne treningsveien som jeg nå forklarer, Paficasikha, fører til at man slipper taket og faller til ro. Den fører til avslutning, fred og innsikt, og den fører til oppvåkning og nibbana. Det er den edle åttedelte veien, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er den treningsveien som i høyeste grad fører til at man

slipper taket og faller til ro, til avslutning, fred og innsikt, og til oppvåkning og nibbana. De av elevene mine som forstår læren fullt ut, gjør slutt på forurensningene i sinnet og oppnår en positiv frigjøring av sinnet gjennom visdom, idet de ser og forstår tingene direkte som de er, og tar vare på denne innsikten. Av dem som ikke forstår alle aspektene av læren fullt ut, er det noen som gjør ende på de fem bindingene som holder oss fast i denne verden. De blir gjenfødt på et høyere plan, og der når de det endelige nibbana og vender ikke tilbake fra den verdenen. Andre av dem som ikke forstår alle aspektene av læren fullt ut, gjør ende på tre bindinger og svekker begjæret, hatet og uvitenheten i sitt sinn. De vender bare én gang tilbake til denne verden og gjør slutt på lidelse. Atter andre av dem som ikke forstår alle aspektene av læren fullt ut, gjør ende på tre bindinger og går ut i strømmen. De kommer ikke til å falle tilbake og er sikre på å nå fram til oppvåkningen. På den måten har de alle noe igjen for å forlate hjemmet, Paficasikha. Ingen av dem gjør det til ingen nytte.” Slik talte Mesteren. Glad og fornøyd takket gandhabbaen Paficasikha Mesteren, tok høflig avskjed med ham og gikk.

20. Det store møtet Mahāsamayasuttanta Innledning Her fortsetter kampanjen for å vise at gudene står på Buddhas side. Mens det i de foregående tekstene også var innskutt avsnitt som tok for seg viktige deler av Buddhas egen lære, er slike avsnitt helt fraværende i denne teksten. Vi har derfor her en tekst som nok var viktig 1 sin tid, men som i dag i hovedsak har interesse for religionshistorikere som vil forsøke å finne ut av trosforestillinger i India på 400-tallet f.Kr. I de foregående tekstene lå vekten på de høyere gudene, som Brahma og de trettitre gudene. Brahma er med også her, men i tillegg får vi en liste der også en lang rekke lavere og lokale guddommer er med. Her nevnes yakkhaer (sanskrit yakṣa), gandhabbaer (skr. gandharva) og garudaer. Yakkhaer er ofte onde og demoniske, men ikke alltid. Gandhabbaer skildres ofte som en slags himmelske sangere og musikere, eller som musiserende engler. Her nevnes også någaer, som til tider kan skape problemer for oversettere. Nga kan nemlig stå enten for en slags overnaturlige slangevesener, men kan også bety elefant. I tillegg ser det ut til å ha vært folkestammer som ble kalt någaer, og det er ikke alltid sammenhengen klart viser hva som menes i de enkelte tilfellene. Guder omtales generelt med ordet deva, og av de gamle, vediske gudene finner vi nevnt Varuna, Soma, Yama og Yasa, samt Sakka, som er den samme som Indra, eller på pali: Inda. Visnu er også nevnt, eller rettere sagt Verhu, som navnet blir på pali. En konkurrerende gudeklasse var asuraene, som vi også ser omtalt. Asuraene var i konstant opposisjon til devaene, og regnes som stridbare og halvt demoniske skikkelser. I iransk mytologi er interessant nok forholdet motsatt. Der er daevaene

(devaene) regnet som demoniske, mens ahuraene (asuraene) der regnes som de gode og mektige gudene, anført av den øverste ahuraen, Ahura Mazda, eller Ohrmuzd, som navnet senere ble forenklet til. Noen forskere mener forresten at det gamle norske ordet for guder, æsir, har språklig sammenheng med asuraer. I så fall ville kanskje noen forvente at devaene skulle tilsvare den andre norrøne gudekategorien, vaner, men så langt går ikke parallellene. Sist, men ikke minst, er Måra nevnt. Navnet Måra har sammenheng med ordet for "død" (ordet er også beslektet med mareritt" og "mord"), og Måra er den personifiserte død samt den personifiserte fristelse. Han opptrer hyppig som en frister i de buddhistiske tekstene. Han prøver å skremme og friste Buddha og hans tilhengere bort fra den buddhistiske treningsveien og vil gjerne fange dem i lidenskapens snarer og bånd igjen. Han kan imidlertid beseires. Så snart man oppdager ham og ser ham for den han er, mister han all makt og må trekke seg nedslått og frustrert tilbake, slik det også skjer i denne teksten.

Det store møtet Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Storskogen i Kapilavatthu sammen med en stor flokk munk. Det var omtrent fem hundre munk der, og alle var ærverdige. Det hadde også møtt fram en stor skare guder fra de ti verdenssystemene for å besøke Mesteren og munkene. Da sa fire guder fra de rene boligene til hverandre: *Mesteren oppholder seg i Storskogen i Kapilavatthu sammen med en stor flokk munk. Det er omtrent fem hundre munk der, og alle er ærverdige. Det har også møtt fram en stor skare guder fra de ti verdenssystemene for å besøke Mesteren og munkene. Enn om vi også gikk og besøkte Mesteren og leste et vers hver for ham?” Dermed forsvant disse fire gudene fra de rene boligene like hurtig som når en kraftig mann bøyer eller retter ut armen, og kom til syne framfor Mesteren. De hilste høflig på ham, og en av gudene sa: *Det er en stor forsamling her i lunden, mange guder er kommet sammen. Vi har også kommet hit for å se den ubeseirede munkeforsamling.” Så tok en annen av gudene ordet og sa: *Der har munkene kommet sammen og samlet sinnet i konsentrasjon. De vise vokter sine sanser slik vognstyren griper om tøylen.” Den tredje guden sa dette verset:

"Som kraftige elefanter bryter de alle stengsler og sperrer og vandrer i frihet og renhet, med klart og våkent blikk." Til slutt sa den fjerde av gudene følgende: *De som tar sin tilflukt til Buddha, kommer aldri til helvete. Når livet som menneske tar slutt, slutter de seg til de himmelske skarer." Da henvendte Mesteren seg til munkene og sa: *Det hender ofte at det kommer guder fra de ti verdenssystemene for å se ham som har kommet fram til sannheten, og for å se munkeforsamlingen. Det samme skjedde med fortidens oppvåkne, og det samme kommer til å skje med fremtidens oppvåkne. Nå skal jeg fortelle dere navnene til disse gudene, munk. Nå skal jeg si fram og lære dere disse navnene. Følg godt med og hør etter, så skal jeg si det." *Ja vel, Mester," svarte munkene. Mesteren sa: *Jeg skal forklare på vers hvor hver av dem hører hjemme." I lunden ved Kapilavatthu talte Mesteren til fem hundre elever som alle satt i dyp konsentrasjon. Fryktløse som løver i fjellets huler hadde de overvunnet all redsel. De hadde lysende rene sinn,

og Mesteren talte og sa: *Nå har gudene kommet hit. Kan dere se dem, munker?” Da de hørte Mesterens ord, skjerpet de blikket og så. Da fikk de se en skare av guder. Noen så hundre, andre så tusen, noen så sytti, ja, hundre tusen guder, og andre så uendelige skarer som fylte alle himmelretninger. Mesteren forsto hva hver av dem så, og talte slik til sine elever: *Nå ser dere de gudene som har kommet hit, munker. Jeg skal si hvem hver av dem er.” Sju tusen yakkhaer fra Kapilavatthus egn, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Seks tusen fargestrålende yakkhaer fra Himalayas fjell, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Tre tusen fargestrålende yakkhaer fra Såta-fjellet, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Til sammen seksten tusen fargestrålende yakkhaer, herlige, mektige, strålende og vakre,

har glade kommet til møte med munkene i lunden. Fem hundre fargestrålende yakkhaer fra Vessamittas flokk, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Kumbhira fra Vepulla ved Rajagaha har også kommet med over fem hundre yakkhaer hit til møte i lunden. Kong Dhatarattha hersker over gandhabbaene i øst. Han er en stor og strålende fyrste. Han og hans kraftige sønner som alle heter Inda, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Kong Viriilha hersker over kumbhandanaene i øst. Han er en stor og strålende fyrste. Han og hans kraftige sønner som alle heter Inda, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Kong Viripakkha hersker over någaene i vest. Han er en stor og strålende fyrste. Han og hans kraftige sønner som alle heter Inda, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Kong Kuvera hersker over yakkhaene i nord. Han er en stor og strålende fyrste.

Han og hans kraftige sønner som alle heter Inda, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Slik kastet de glans over lunden ved Kapilavatthu, de store kongene fra de fire verdenshjørner: Dhatarattha fra øst, Viriilha fra sør, Viriipakkha fra vest og Kuvera fra nord. Sammen med dem kom deres tjenere, trollmenn, magikere, illusjonens mestere: Maya, Kutendu, Vetendu, Vitu og Vitucca, Candana, Kaåmasettha, Kinnughandu og Nighandu. Panåda, Opamafifia og gudenenes vognstyrer Matali, gandhabbaen Cittasena, kong Nala og Janesabha, Paficasikha og Timbarii med sin datter Suriyavaccaså — disse og mange andre av gandhabbaenes fyrster har glade kommet til møte med munkene i lunden. Fra Nåbhasa, Vesåla og Tacchaka har någaer kommet, og andre har kommet fra Kambala, Assatara og Påyaga, med hele sin slekt. Strålende någaer fra Yamuna og Dhatarattha, og den store någaen Eråvana er også kommet til møtet. De skarpsynte garuda-fuglene — skarpsynte vesener med kraftige vinger — som pleier å angripe någakongene, har dalt ned midt i lunden. Citra og Supanna heter de.

Men någakongene kan føle seg trygge, for med milde ord har Buddha stiftet fred mellom dem og de farlige fuglene. Både någaene og garudaene har tatt tilflukt til Buddha. Asuraene, som bor i havet etter at de ble slått ned av Indras lyn, Våsavas mektige og strålende brødre, Kalakafijaer og dånaveghasaer, fryktelige å se, med Vepacitti, Sucitti, Pahârada og Namuci, Balis hundre sønner som alle het Veroca, stilte en hær med Râhu i spissen og uttalte de beste ønsker for møtet i lunden. Vannets, jordens, ildens og luftens guder har kommet, Varuna med sitt følge, Soma og Yasa, strålende guder født av vennlighet og medfølelse, disse, i all sin stråleglans, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Venhu med sitt følge, Asama og de to Yamaer, de gudene som styrer sol, måne og stjerner, og de som bor i skyene har kommet. Vasuenes herre, den gavmilde Sakka er også der. Disse, i all sin stråleglans, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Sahabhu-gudene har kommet som flammende ildtunger,

arittthakaene og rojaene som blå blomster. Varuna, Sahadhamma, Accuta og Anejaka, Stileyya, Rucira og våsavanesiene har kommet. Disse, i all sin stråleglans, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Samånaer og mahåsamånaer har kommet i menneskeskikkelse, men vakrere enn vanlige mennesker. Guder som er fordervet av fornøyer og guder som er fordervet i sinnet, har kommet, likeså grønne guder og guder i rødt, påragaer og mahåpåragaer, herlige guder. Disse, i all sin stråleglans, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Sukkaer, karumhaer, arunaer og veghanasaer har også kommet, anført av odåtagayhaene. Vicakkhana-gudene har også kommet, samt sadāmattaer og håragajaer som sies å ha en blandet prakt. Tordenguden Pajunna har kommet, han som lar regnet falle over alle land. Disse, i all sin stråleglans, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. De strålende gudene fra Khemiya, Tusita,

Yåma og Katthaka har kommet. Det samme har lambitakaene, låmaenes ledere og ildgudene åsavaene. De som fryder seg over andres skaperverk, og de som liker å skape, er også her. Disse, i all sin stråleglans, herlige, mektige, strålende og vakre, har glade kommet til møte med munkene i lunden. Disse seksti skarene av alle slags guder har kommet i ordnede flokker, og mange andre i tillegg til dem. De sier: *Vi har kommet for å se han som har forlatt de kår han kom fra, som har brutt alle stengsler og krysset floden, som ikke har noe negativt i sinnet, han som krysser floden så uanstrengt som månen passerer skyene.” Den mektiges sønner Subrahma og Paramatta og Tissa den evigunge har også kommet til møtet i lunden. Den store Brahma som hersker over tusen Brahma-verdener og som der er født, den herlige, strålende og skremmende, har kommet sammen med ti herrer som styrer hver sin Brahma-verden, og midt blant dem er Hårita med sitt følge. Hit har de alle kommet, Brahma, Inda og de andre gudene. Måras hær er også kommet,

se Den sortes dårskap! *Grip dem alle og bind dem med lidenskapens bånd! Omring dem! Ingen skal unnslippe!” Slik talte hærføreren til sin sorte hær. Neven slo han i marken så det buldret og braket som når tordenen ruller og lynet gnistrer fra tunge regnskyer. Rasende trakk han seg tilbake uten å oppnå det minste. Mesteren, den seende, oppfattet alt dette og derfor sa han til elevene sine: *Maåras hær er kommet, munker! Pass dere for dem!” Da de hørte Buddhas ord, vaktet de seg for å la lidenskapene slippe til. Mara måtte trekke seg tilbake uten å oppnå noe, og han sukket: *De har vunnet! Jeg skremmer visst ikke disse! Nå fryder hans herlige elever seg sammen med hele verden.”

21. Sakkas spørsmål Sakkapafihāsutta Innledning Vi har allerede sett guden Sakka, eller den vediske guden Indra, også omtalt som Vāsava, opptre som talsmann for Buddhas lære. Denne mytologiske teksten ser ut til å beskrive det første møte mellom Buddha og Sakka. Suttaen faller altså inn i rekken av tekster som er forfattet for å vise at gudene står på Buddhas side og hyller ham. Men teksten åpner på høyt ukonvensjonelt vis. Sakka er litt sjenert for å gå bort til Buddha sånn uten videre, og sender en gandhabba i forveien for å bryte isen. Av alle tenkelige måter å åpne samtalen på, velger denne gandhabbaen, som altså tilhører en kategori overjordiske vesener som nærmest kan sammenlignes med syngende og harpespillende engler, noe som ved første øyekast nesten kan se ut som et uhyre dårlig valg, idet han griper sin harpe og framfører en glødende sensuell kjærlighetssang som han tidligere har brukt til å innynde seg hos den gandhabbapiken han elsker. Man skulle tro at en slik hyllest til den sensuelle kjærlighet måtte falle i svært dårlig jord hos en som Buddha, som hadde lagt alt slikt bak seg, selv om sangen riktignok også inneholder noen meget tynne referanser til Buddha og hans lære. Men Buddha lytter gjerne til denne sjarmerende gandhabbasangen, og når Sakka ser dette, våger også han seg bort til dem, og samtalen kommer i gang. Gandhabbaen spiller på et instrument som kalles vina, og i nyere tid er dette betegnelsen på en sitar, et luttlignende instrument. Men gamle relieffer kan tyde på at ordet i tidligere tider betegnet en slags harpe av omtrent samme type som den burmesiske harpen saung, og siden gandhabbaene dessuten har visse trekk til felles med engler, fant jeg det riktigst å kalle instrumentet for en harpe. En interessant episode i samtalen mellom Buddha og Sakka handler om en

kvinne som var flinkere enn tre munkar til å praktisere Buddhas lære, og etter døden får hun høyere rang i himmelen enn dem og irretsetter dem for å ha vært slappe til å praktisere læren. Riktignok står det at hun "sluttet å tenke som en kvinne og begynte å tenke som en mann", hva nå dette kan bety, og at hun derfor ble gjenfødt i himmelen som en mannlig guddom. Men det at en legkvinne virkelig kunne overgå tre munkar, slik at hun senere kunne gi dem en velfortjent irretsettelse, er likevel et interessant indisium på at buddhismen mener at kvinner har like gode evner til å foredle sitt sinn som menn har, noe som også går tydelig fram av det faktum at den buddhistiske tekstsamlingen inneholder en hel bok med dikt av kvinner som nådde fram til oppvåkning, Therigāthā, eller på norsk Søstrenes sanger. Et annet interessant trekk ved historien er at legfolk som praktiserer godt, gjerne kan oppnå mer enn munkar eller nonner, noe som senere ble et viktig poeng i mahāyanabuddhismen. Deretter tar Sakka opp et spørsmål som er like aktuelt i vår tid som det var den gangen: Alle vil helst leve i fred, vennskap og fordragelighet. Likevel oppstår uvennskap, hat, kamp og strid. Hvorfor? Som svar på spørsmålet gir Buddha en interessant psykologisk analyse, og i den forbindelse snakker han blant annet om gleder vi bør unne oss. Buddhismen har ofte blitt feilaktig framstilt som en pessimistisk og livsfornektende religion. I denne suttaen ser vi imidlertid at Buddha ikke bare anerkjenner en sensuell kjærlighetssang, men altså også snakker om gleder vi bør unne oss. Både denne og foregående tekster har skildret gudenes velvilje overfor Buddha og hans lære. Det betyr imidlertid ikke at buddhistene uten videre erklærte seg enig i all slags gudetro, og vi finner ofte små polemiske nålestikk, til tider med underfundig humor, til de teistiske religionene. Et slikt polemisk poeng, som nok tilhørerne må ha humret litt over, er når Sakka forteller hvordan han nærmet seg vismenn og eneboere for å be dem om veiledninger. De ble imidlertid så overvettas begeistret over å se Gud at de misforsto det hele og trodde at han var kommet for å gi dem veiledninger og budskap, enda han egentlig var kommet for å spørre dem til råds. Hvor seriøst ment dette kan være, er det vanskelig å si, men det er jo unektelig en interessant innfallsvinkel til spørsmålet om hvordan forskjellige profetreligioner rundt om i verden begynte!

Sakkas spørsmål Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Magadha, holdt han til vest for hovedstaden Råjagaha, ved en brahman-landsby som het Ambasanda. Nord for denne lå åsen Vedyaka, og Mesteren bodde i en grotte der som ble kalt Indasala-grotten. Da fikk Sakka, gudenes konge, lyst til å besøke Mesteren. Da han fant ut at Mesteren oppholdt seg i Indasåla -grotten, sa han til de trettitre gudene: *Mesteren er i Indasåla-grotten utenfor Råjagaha for tiden, mine herrer. Skal vi dra ned og besøke ham?” *Ja, la oss gjøre det!” svarte de andre gudene. Så gikk Sakka til den unge gandhabbaen Paficasikha og det samme til ham, og Paficasikha tok harpen sin av gult beluvatre og ville også gjerne være med. Like raskt som en kraftig mann bøyer eller strekker ut armen forsvant Sakka, i følge med Paficasikha og de trettitre gudene, fra himmelen sin og kom til syne på Vedyakaåsen ved landsbyen Ambasanda vest for Rajagaha. Da strålte det et veldig lysskjær over Vedyaka og Ambasanda, så folk i landsbyene omkring ble forskrekket og sa til hverandre: *Det herjer visst en fryktelig skogbrann på Vedyakaåsen i dag! Se på det voldsomme lysskjæret over Vedyaka og Ambasanda!” Sakka vendte seg mot den unge gandhabbaen Paficasikha og sa: *Jeg synes det er vanskelig for meg å gå bort til Mesteren nå som han sitter i ensom meditasjon. Kan ikke du først gå bort og blidgjøre ham, så kan jeg komme bort etterpå og snakke med den ærverdige og fullt oppvåkne Mesteren?” *Det kan jeg godt,” svarte Paficasikha, tok harpen sin og gikk bort til Indasalagrotten. *Her stopper jeg. Her er jeg verken for nær Mesteren eller for langt borte fra ham. Her kommer han til å høre meg,” tenkte Paficasikha. Så stanset han utenfor grotten, slo an harpen og sang denne sangen om Buddha og om de ærverdige, om sannhet og kjærlighet:

*Jeg bøyer meg for Timbaru, din far, du min Solstråle! For takket være ham er du blitt til, du skjønnne, du mitt hjertes fryd! Du er som en svalende vind for den svette, du er som kjølig drikke for den som tørster, å, du min strålende skjønnhet! Du er som sannhet for de ærverdige! Som medisin for den syke er du, som mat for den som sulter! Gi meg lindring, min kjære, slik vannet lindrer den som står i brann. Som når en elefant i sommerens ulidelige hete styrter seg ut i det svalende tjern der pollen og lotuser driver på overflaten, slik vil jeg dykke ned mellom dine bryster. Når en elefant blir pirret av trenerens pigg, raser den vilt av sted uten mening og mål. Slik virrer også jeg helt sanseløs omkring, beruset av dine brysters skjønnhet. Jeg tenker bare på deg og klarer ikke noe annet. Som en fisk på kroken kan jeg ikke slippe taket. Sling dine vakre lår omkring meg!

Omfavn meg, du med det slørete blikket! Jeg ber og
bønnfaller deg: Omfavn meg og hold meg fast! Fra først av var jeg
ikke så gal etter deg, du med det bølgende hår. Men begjæret mitt
har bare vokst og vokst, slik gaver til de ærverdige vokser og
vokser. Hvis jeg har gjort noe godt for slike ærverdige, da er du min
belønning for det, du herlige, fullkomment vakre. Hvis jeg har gjort
noe godt her i denne vår verden, da er du min belønning for det, du
herlige, fullkomment vakre. Slik vismannen Buddha søker friheten
fra død, i dyp meditasjon, slik lengter jeg etter deg, du, min skjønne
Solstråle. Så glad som vismannen blir når han oppnår den høyeste
oppvåkning, så glad er jeg, min kjære, når jeg kan være sammen
med deg. Hvis gudenes konge, Sakka, skulle gi meg ett eneste
ønske,

da ønsker jeg meg, min skjønneste, at du måtte elske meg slik jeg elsker deg. Jeg ser opp til din far, min elskede, som var han et blomstrende salatre, fordi han er opphav til deg, som er så vakker og klok." Da sangen var slutt, da Mesteren: "Sangen og spillet ditt harmonerer godt med hverandre, Paficasikha. Stemmen overdøper ikke strengeklngen, og strengeklngen overdøper ikke stemmen. Hvor har du lært denne sangen om Buddha og om de ærverdige, om sannhet og kjærlighet?" *Det var den gangen da du satt under geitepasserens fikentre ved bredden av Nerafijara-elven ved Uruvelå før du nådde oppvåkningen, Mester. Da var jeg forelsket i Suriyavaccasa, Solstråle, datter av gandhabbaenes konge Timbaru. Men hun var forelsket i en annen, i Sikhaddhi, sønn av vognstyreren Måtali. Og siden jeg ikke visste noen annen måte å få henne på, tok jeg med meg harpen min og stilte meg opp utenfor Timbarus hus. Der slo jeg an harpen og sang nettopp denne sangen om Buddha og om de ærverdige, om sannhet og kjærlighet. Da jeg hadde sunget den, kom Suriyavaccasa ut og sa: *Jeg har aldri sett denne Mesteren, men jeg hørte om ham sist jeg gikk til dans i Sudhammasalen hos de trettitre gudene. Siden du lovpriser denne Mesteren slik, vil jeg gjerne treffe deg." Og slik fikk jeg avtalt et stevnemøte med henne, Mester." Nå så Sakka, gudenes konge, at Paficasikha og Mesteren satt og pratet sammen. Derfor vinket han på Paficasikha og sa: "Si til Mesteren at Sakka, gudenes konge, med hele sitt følge bøyer seg for Mesterens føtter." *Ja vel," svarte Paficasikha, og overbrakte hilsenen slik han var bedt om. *Da ønsker jeg Sakka, gudenes konge, og hele hans følge all mulig lykke, for

både guder, mennesker, asuraer, någaer, gandhabbaer og alle andre vesener ønsker å være lykkelige,” svarte Mesteren. Slik pleier nemlig de som har kommet fram til sannheten å hilse slike mektige vesener. Da Sakka, gudenes konge, ble møtt med denne hilsenen, gikk han inn i Indasala-grotten og hilste høflig på Mesteren. Det samme gjorde de trettitre gudene og den unge gandhabbaen Paficasikha. Da ble alle ujevne steder i grotten gjort jevne, alle trange passasjer ble brede og alle mørke kroker ble fullt opplyst, for slikt har gudene makt til å gjøre. Så sa Mesteren til Sakka: *Det gleder meg at du har kommet hit på besøk, du som har så mye å gjøre.” ”Jeg har lenge hatt lyst til å besøke deg, Mester. Men vi guder har det travelt og vi har mye å gjøre, så jeg har ikke hatt tid. En gang da du var i Salåla-huset i Savattha, gikk jeg for å treffe deg, Mester. Akkurat da satt du i dyp meditasjon. Vessavanas datter Bhufijati var oppvarteren din og satt ærbødig med håndflatene mot hverandre. Jeg gikk bort til Bhufijati og ba henne si til deg at Sakka, gudenes konge, med hele sitt følge bøyer seg for Mesterens føtter. *Det passer ikke å forstyrre Mesteren nå, for han mediterer,” svarte hun. *Da får du hilse ham fra meg når han er ferdig med meditasjonen, da,” sa jeg. Overbrakte hun hilsenen, Mester? Kan du huske hva hun sa?” *Hun overbrakte hilsenen, Sakka. Jeg kan huske hva hun sa. Og da var det altså lyden av vognhjulene dine som vekket meg opp fra meditasjonen.” *De gudene som ble født i de trettitres himmel før meg, har fortalt at når en ærverdig og fullkomment våken Mester står fram i verden, en som har kommet fram til sannheten, øker himmelens skarer, mens demonenes flokk blir mindre. Nå har jeg sett det med egne øyne, at når en ærverdig og fullkomment våken Mester står fram i verden, en som har kommet fram til sannheten, øker himmelens skarer, mens demonenes flokk blir mindre. Her i Kapilavatthu var det en sakya-kvinne ved navn Gopika som hadde tillit til Buddha, til hans lære og til hans munkeorden, og hun levde i samsvar med de

etiske retningslinjene. Hun sluttet å tenke som en kvinne og begynte å tenke som en mann, og da hun døde, ble hun gjenfødt i de trettitre gudenes himmel som min sønn. Der ble han kjent som Gopaka, Guds sønn. Tre munkere som hadde fulgt Mesterens treningsvei ble gjenfødt der i en lavere tilstand, som gandhabbaer. Der henga de seg til alle slags sansenytelser og var våre tjenere. Da Gopaka så dette, klandret han dem og sa: *Hvor hadde dere tankene deres hen da Mesteren forklarte læren for dere? Jeg var en kvinne som hadde tillit til Buddha, til hans lære og til hans munkeorden, og jeg levde i samsvar med de etiske retningslinjene. Da sluttet jeg å tenke som en kvinne og begynte å tenke som en mann, og da jeg døde, ble jeg gjenfødt i de trettitre gudenes himmel som Sakkas sønn, og her er jeg kjent som Gopaka, guds sønn. Men dere ble gjenfødt her i en lavere tilstand, som gandhabbaer, til tross for at dere fulgte Mesterens treningsvei. Det gjør meg vondt å se medvandrere bli gjenfødt i en lavere tilstand, som gandhabbaer.” Da de hørte denne kritikken, klarte to av gandhabbaene å samle oppmerksomheten der og da, slik at de ble forfremmet til Brahmas ministere. Men den tredje av dem bare fortsatte å velte seg i sansenytelser. *Som legkvinne fulgte jeg han som ser, og navnet mitt var Gopika. Glad til sinns hadde jeg tillit til Buddha, læren og ordenen. Fordi jeg fulgte Buddhas gode lære er jeg nå blitt Sakkas mektige sønn. Jeg er gjenfødt i de trettitre gudenes himmel og navnet mitt nå er Gopaka. Der fikk jeg se munkere jeg kjente fra før, gjenfødt bare som gandhabbaer. Tidligere hadde de vært mennesker

og elever av Gotama. Den gangen ga vi dem mat og drikke og åpnet våre hjem for dem. Men de må ha fulgt dårlig med og ikke forstått Buddhas lære. Selv om Mesteren har forklart læren klart og tydelig, må hver enkelt selv forstå og fatte den i sitt indre. Mens jeg hjalp og tjente dere, hørte jeg den edle læres ord. Nå er jeg Sakkas mektige sønn, gjenfødt i de trettitre gudenes himmel. Dere tjente den beste blant mennesker og fulgte den høyeste treningsvei. Likevel er dere kommet i lavere kår og har ikke fått den status dere burde hatt. Det gjør meg vondt å se medvandrere som er blitt gjenfødt i lavere kår. Dere er bare blitt gandhabbaer som må tjene de egentlige gudene. Men se hvordan jeg er blitt forvandlet! Jeg var Jo kvinne, og levde et verdslig liv. Men nå er jeg blitt gjenfødt som mann og lever i himmelsk herlighet blant gudene!”

Da Gotamas tidligere elever hørte Gopakas kritikk, ble de dypt grepet. *La oss ta fatt på treningen på ny,” sa de, *og ikke lenger være andres slaver!” To av dem tok fatt på ny og husket Gotamas veiledninger. De slapp straks taket i alt begjær og innså ulempen ved nytelser. De rev seg løs fra nytelsenes bånd, fra de sterke og negative bindingene, som når elefanten bryter ned alle stengsler, og steg høyere enn de trettitre gudene. Tappert og energisk forkastet de begjæret og overgikk dermed Inda og Pajåpatt og alle de andre gudene som satt der i Sudhamma-hallen. Gudenes hersker Vāsava så det og undret seg der han satt midt blant gudene: *Disse var født blant de lavere gudene, men nå overgår de oss trettitre!” Gopaka hørte de undrende ordene og sa: *Blant menneskene finnes en oppvåknet, en vismann fra sakya-folket, som har overvunnet alle sansenytelsebegjær.

Disse var hans sønner, men de mistet oppmerksomheten da de døde. Nå har jeg hjulpet dem, Inda, til å gjenvinne sin oppmerksomhet. En av de tre lever fortsatt som gandhabba her blant dere. De andre to er på vei mot oppvåkning og bryr seg ikke lenger om guder. Læren er så godt forklart at ingen elev er usikker på den. Vi hyller den oppvåknete seierherre, som har skåret over uvissheten og krysset floden.” De forsto denne læren på flekken og steg opp til større herlighet. Av dem som var i Brahmas følge, har disse to nådd høyest. Vi har kommet hit til deg for å få høre denne læren. Og nå som du gir meg lov til det, vil jeg stille noen spørsmål, Mester.” Da tenkte Mesteren som så: *Denne Sakka har lenge levd et rent liv. De spørsmålene han vil stille, er nok alle fornuftige og gode. Han vil neppe stille tåpelige spørsmål. Og han vil sikkert ha lett for å forstå de forklaringene jeg kommer til å gi.” Derfor svarte han med dette verset:

«Spør meg du bare, Vasava, om alt hva du måtte ønske. Jeg skal gjerne hjelpe deg med å løse de problemene du måtte ha.» Da nå Sakka, gudenes konge, hørte at Mesteren ga ham lov, stilte han dette spørsmålet: *Både guder, gandhabbaer, nagaer, asuraer, mennesker og andre vesener vil helst leve i vennskap, fred og fordragelighet. Likevel lever de i uvennskap, hat, kamp og strid. Hva er det som binder dem slik at de ikke oppnår det de ønsker?» Dette var Sakkas første spørsmål. Mesteren svarte: *Det er egoisme og grådighet som binder dem til uvennskap, hat, kamp og strid, til tross for at de helst vil leve i vennskap, fred og fordragelighet, Sakka.» *Ja visst, Mester! Slik er det,» sa Sakka fornøyd. *Nå som du har forklart dette for meg, er jeg ikke forvirret lenger. Men hva er grunnen til denne egoismen og grådigheten, hva kommer den av? Hva må til for at den skal oppstå, og hva må til for at den skal bli borte?» *Egoismen og grådigheten kommer av at vi liker noen ting og misliker andre ting. Dette er årsaken til egoisme og grådighet. Hvis vi liker og misliker, oppstår egoisme og grådighet. Hvis vi verken liker eller misliker, forsvinner egoismen og grådigheten.» *Men hva er grunnen til at vi liker og misliker, hva kommer dette av? Hva må til for at det skal oppstå og hva må til for at det skal ta slutt?» *Det er lystene som er grunnen til at vi liker og misliker det ene og det andre. Hvis lystene tar slutt, blir det også slutt på å like og mislike.» *Men hva er årsaken til lystene, hva kommer de av? Hva må til for at de skal oppstå, og hva må til for at de skal stoppe?» *Det er tanker som er årsaken til lystene. Hvis tanken stopper, stopper lystene.» *Men hva er årsaken til tanker, hva kommer de av? Hva må til for at de skal oppstå, og hva må til for at de skal stoppe?»

*Det er begrepsdannelse som er årsaken til tanker. Hvis begrepsdannelsen stopper, stopper også tankene.” *Men hva slags praksis må til for at begrepsdannelsen skal stoppe?” *Det finnes to slags gleder, Sakka, gleder vi bør unne oss og gleder vi bør unngå. Det finnes to slags ubehag, ubehag vi bør ta med oss og ubehag vi bør unngå. Og det finnes to slags sinnsro, sinnsro vi bør unne oss og sinnsro vi bør unngå. Hvilke gleder er det jeg sier vi bør unngå? Noen slags glede svekker sunne egenskaper og styrker usunne egenskaper. Slike gleder sier jeg vi bør unngå. Hvilke gleder er det jeg sier vi bør unne oss? Noen slags glede styrker sunne egenskaper og svekker usunne egenskaper. Slike gleder sier jeg vi bør unne oss. Og når det gjelder gleder som medfører tenkning sammenlignet med spontane gleder, er de spontane best. Det er derfor jeg sier det finnes to slags gleder, Sakka, gleder vi bør unne oss og gleder vi bør unngå. Hvilke ubehag er det jeg sier vi bør unngå? Noen slags sorg svekker sunne egenskaper og styrker usunne egenskaper. Slike ubehag sier jeg vi bør unngå. Hvilke ubehag er det jeg sier vi bør ta med oss? Noen slags ubehag styrker sunne egenskaper og svekker usunne egenskaper. Slike ubehag sier jeg vi bør ta med oss. Og når det gjelder ubehag som medfører tenkning sammenlignet med spontane ubehag, er de spontane best. Det er derfor jeg sier det finnes to slags ubehag, Sakka, ubehag vi bør ta med oss og ubehag vi bør unngå. Og hva slags sinnsro er det jeg sier vi bør unngå? Noen slags sinnsro svekker sunne egenskaper og styrker usunne egenskaper. Slik sinnsro sier jeg vi bør unngå. Hvilke sinnsro er det jeg sier vi bør unne oss? Noen slags sinnsro styrker sunne egenskaper og svekker usunne egenskaper. Slik sinnsro sier jeg vi bør unne oss. Og når det gjelder sinnsro som medfører tenkning sammenlignet med spontan sinnsro, er den spontane best. Det er derfor jeg sier det finnes to slags sinnsro, Sakka, sinnsro vi bør unne oss og sinnsro vi bør unngå. Det er slik praksis som må til for at begrepsdannelsen skal stoppe.” Slik besvarte Mesteren de spørsmålene som Sakka, gudenes konge, satte fram. Glad og fornøyd takket Sakka for svarene: "Slik er det, Mester, slik er det, du lykkelige! Nå som jeg har hørt Mesterens

forklaringer, har jeg fått ryddet tvilen av veien og er ikke lenger forvirret!” Etter at Sakka hadde takket Mesteren, stilte han et annet spørsmål: *Hva må en munk gjennomføre for å være beskyttet av atferdsreglene for munker, Mester?” *Vi kan bruke kroppen på to måter, Sakka. Den ene kan anbefales, den andre ikke. Vi kan bruke munnen på to måter. Den ene kan anbefales, den andre ikke. Og vi kan sette oss to slags mål. Det ene kan anbefales, det andre ikke. Hva mener jeg da med å si at vi kan bruke kroppen på to måter, og at den ene kan anbefales, den andre ikke? Når man merker at en viss atferd styrker usunne egenskaper og svekker sunne egenskaper, kan en slik atferd ikke anbefales. Men merker man at atferden svekker usunne egenskaper og styrker sunne egenskaper, kan den anbefales og bør praktiseres. Det er derfor jeg sier vi kan bruke kroppen på to måter, og at den ene kan anbefales, den andre ikke. Hva mener jeg da med å si at vi kan bruke munnen på to måter, og at den ene kan anbefales, den andre ikke? Når man merker at en viss tale styrker usunne egenskaper og svekker sunne egenskaper, kan en slik atferd ikke anbefales. Men merker man at talen svekker usunne egenskaper og styrker sunne egenskaper, kan den anbefales og bør praktiseres. Det er derfor jeg sier vi kan bruke munnen på to måter, og at den ene kan anbefales, den andre ikke. Hva mener jeg da med å si at vi kan sette oss to slags mål, og at det ene kan anbefales, det andre ikke? Når man merker at en viss målsetting styrker usunne egenskaper og svekker sunne egenskaper, kan en slik atferd ikke anbefales. Men merker man at målsettingen svekker usunne egenskaper og styrker sunne egenskaper, kan den anbefales og bør gjennomføres. Det er derfor jeg sier vi kan sette oss to slags mål, og at den ene kan anbefales, den andre ikke. Dette er hva en munk må gjennomføre for å være beskyttet av atferdsreglene for munker, Sakka.” Slik besvarte Mesteren de spørsmålene som Sakka, gudenes konge, satte fram. Glad og fornøyd takket Sakka for svarene: "Slik er det, Mester, slik er det, du lykkelige! Nå som jeg har hørt Mesterens forklaringer, har jeg fått ryddet tvilen av veien og er ikke lenger forvirret!”

Etter at Sakka hadde takket Mesteren, stilte han et annet spørsmål: *Hva må en munk gjennomføre for å ha kontroll over sansene sine, Mester?" *Det finnes to slags synsinntrykk, Sakka. Det ene kan anbefales, det andre ikke. Det samme gjelder for hørselsinntrykk, dufter, smaksinntrykk, berøringsinntrykk og tanker. Det finnes to slag av hver av dem. Det ene kan anbefales, det andre ikke." *Jeg forstår hva du mener, Mester," sa Sakka. "De synsinntrykkene som ikke kan anbefales, er slike som styrker usunne egenskaper og svekker sunne egenskaper, mens de som kan anbefales, er slike som svekker usunne egenskaper og styrker sunne egenskaper. Og det samme gjelder for hørselsinntrykk, dufter, smaksinntrykk, berøringsinntrykk og tanker. De som ikke kan anbefales, er slike som styrker usunne egenskaper og svekker sunne egenskaper, mens de som kan anbefales, er slike som svekker usunne egenskaper og styrker sunne egenskaper. Slik forstår jeg meningen med hva du sa, og nå som jeg har hørt Mesterens forklaringer, har jeg fått ryddet tvilen av veien og er ikke lenger forvirret!" Etter at Sakka slik hadde takket Mesteren, stilte han et annet spørsmål: *Har alle prester og filosofer den samme lære og samme praksis, vil de det samme og har de samme mål?" *Nei, det har de ikke," svarte Mesteren. *Hvorfor ikke?" *Det er så stort mangfold i verden. Mange klamrer seg til hver sin lille del av virkeligheten og sier at "dette er den eneste sannhet, alt annet er feil." Derfor har ikke alle prester og filosofer samme lære og samme praksis, og de vil ikke det samme og har ikke samme mål." *Har alle prester og filosofer nådd fram til fullkommenhet, Mester? Har de funnet fullkommen ro, har de fullkommen praksis og har de alle nådd fram til det endelige målet?" *Nei, Sakka, det har de ikke." "Hvorfor ikke?" *De som har gjort seg fri ved å slippe taket begjæret, har nådd fram til fullkommenhet, Sakka. De har funnet fullkommen ro, har fullkommen praksis og har

nådd fram til det endelige målet. Derfor er det ikke alle som har oppnådd dette.” Slik besvarte Mesteren de spørsmålene som Sakka, gudenes konge, satte fram. Glad og fornøyd takket Sakka for svarene: "Slik er det, Mester, slik er det, du lykkelige! Nå som jeg har hørt Mesterens forklaringer, har jeg fått ryddet tvilen av veien og er ikke lenger forvirret!" Etter at Sakka hadde takket Mesteren, sa han: *Lidenskapen er som en sykdom, Mester, den er som en verkebyll og som en brodd. Den trekker oss rundt fra den ene tilstanden til den andre, slik at vi noen ganger er høyt oppe og andre ganger lavt nede. Du har besvart disse spørsmålene som jeg ikke fikk anledning til å stille til andre prester og filosofer, Mester. Men du har gitt meg svar som vil være meg til glede og nytte i lang tid, og du har trukket ut den brodden som det var for meg at jeg ikke fikk svar og følte meg usikker på disse tingene.” «Så du har prøvd å spørre andre filosofer og prester om de samme tingene?» *Ja, det har jeg,” svarte Sakka. *Har du lyst til å fortelle hva slags svar du fikk du av dem?» *Det skal jeg gjerne fortelle, når du eller slike som deg vil høre, Mester. Jeg gikk til slike som jeg trodde var vise prester og filosofer fordi de bodde alene ute i skogen, og stilte dem spørsmål. Men i stedet for å svare, spurte de meg hvem jeg var. Jeg svarte naturligvis at jeg var Sakka, gudenes konge. De spurte meg hvorfor jeg kom for å stille dem spørsmål, og da forklarte jeg så mye av læren som de trengte for å forstå spørsmålene mine. Men da ble de overbegeistret og ropte: "Gud har vist seg for oss! Gud har talt til oss og svart på spørsmålene våre!" Så i stedet for at jeg ble disippel under dem, slik jeg hadde håpet, ble de disipler under meg. Men nå er jeg din disippel, Mester. Nå har jeg gått ut i strømmen og kan ikke falle tilbake, men er sikret å nå fram til full oppvåkning!" *Har du opplevd en slik glede og tilfredshet før, Sakka, som den du nå føler?» *Ja, det har jeg, Mester.” *Kan du fortelle oss om det?» "En gang sto det et stort slag mellom gudene og asura-demonene, Mester. Gudene vant, og demonene tapte. Da vi hadde vunnet denne seieren, tenkte jeg at nå

kan jeg nyte både gudenes og asuraenes føde. Men den gleden og tilfredsheten jeg da følte, var vunnet gjennom kamp og vold, og den førte verken til at man slipper taket og faller til ro, eller til avslutning, fred og innsikt, og heller ikke til oppvåkning og nibbana. Den gleden og tilfredsheten jeg nå har vunnet, Mester, fører derimot til at man slipper taket og faller til ro, til avslutning, fred og innsikt, og til oppvåkning og nibbana.” *Hva tenker du på når du sier at du føler så stor glede og tilfredshet, Sakka?” *Da tenker jeg på seks ting, Mester: For tiden er jeg bare en gud, men nå har jeg fått sjansen til et nytt liv! Dette er den ene tingen som gjør at jeg føler stor glede og tilfredshet, Mester. Når jeg faller fra gudenes verden og mitt liv her oppe tar slutt, skal jeg gjenfødres uten forvirring, og dette gjør meg glad. Dette er det andre som gjør at jeg føler stor glede og tilfredshet, Mester. Jeg fikk ryddet opp i min forvirring og frydes over Mesterens ord. Nå skal jeg leve på rette måten med innsikt og klar forståelse. Dette er det tredje, Mester. Når jeg lever på rette måten skal jeg nå full oppvåkning. Jeg skal leve i visdom

og dette vil føre til målet. Dette er det fjerde. Når deretter mitt liv som menneske tar slutt, og døden innhenter meg, skal jeg på nytt bli en gud, den ypperste av alle i himmelen! Dette er det femte. Mer strålende enn de strålende gudene skal jeg leve mitt siste liv der oppe i himmelen. Dette er det sjette. Og dette var altså de seks tingene som gjør at jeg føler stor glede og tilfredshet, Mester. Jeg var forvirret, usikker og misfornøyd, og lenge prøvde jeg å finne en som har kommet fram til sannheten. Jeg trodde at filosofer som levde i ensomhet, måtte ha nådd oppvåkningen, og derfor oppsøkte jeg dem. Hva må jeg gjøre for å lykkes, og hva vil føre til fiasko?

Dette spurte jeg dem om, men de hadde ingen råd å gi meg. Så snart de forsto at Sakka var den som sto foran dem, spurte de meg hvorfor jeg var kommet dit. Jeg forklarte dem læren slik jeg og de fleste har hørt den. Da ble de overbegeistret og ropte: "Vi har sett Gud!" Men nå har jeg sett Buddha. All tvil er ryddet av veien! All angst er forsvunnet, for jeg har sett den oppvåkne. Jeg bøyer meg for Buddha, helten som fjernet brodden, den makeløse som stråler som solen selv. Slik Brahma hedres av gudene, slik hedrer vi deg i dag. Du er den oppvåkne! Du er en lærer uten like! Din like finnes ikke i hele verden med alle dens guder."

Deretter henvendte Sakka seg til den unge gandhabbaen Paficasikha og sa: *Du gjorde meg en stor tjeneste da du fikk Mesteren i tale for meg, Paficasikha. Siden du kom i prat med ham, kunne jeg gå bort til Mesteren og hilse på den ærverdige oppvåkne. Jeg vil være som en far for deg, og du skal bli konge over gandhabbaene. Og jeg skal sørge for at du blir gift med den vakre piken Solstråle, som du er så glad i.” Så la Sakka, gudenes konge, sin hånd på jorden og tok den til vitne da han tre ganger uttalte disse høytidelige ord: *Jeg bøyer meg for Mesteren, den ærverdige, den fullkomment oppvåkne! Jeg bøyer meg for Mesteren, den ærverdige, den fullkomment oppvåkne! Jeg bøyer meg for Mesteren, den ærverdige, den fullkomment oppvåkne!” Da disse forklaringene ble gitt, fikk Sakka, gudenes konge, øyet opp for sannheten, plettfritt og rent, og han innså at alt som har en begynnelse også har en slutt. Det samme skjedde med åtti tusen andre guder. Dette var altså de spørsmålene som Sakka, gudenes konge, fikk anledning til å stille, og som Mesteren besvarte. Derfor blir denne utredningen kalt Sakkas spørsmål.

22. Den store teksten om oppmerksomhetens hovedområder Mahasatipatthānasutta Innledning I de buddhistiske land i Østen som holder fast ved den opprinnelige lære i uforvansket tradisjon, er det ingen av Buddhas taler som nyter en slik respekt og popularitet som Satipatthānasutta, sier Nyanaponika Thera i sin bok Oppmerksomhetstrening. Her finner vi ingen fargerik mytologi og ingen biografiske episoder fra Buddhas liv. Teksten går direkte inn på aspekter av Buddhas dypere lære, slik også Mahānidānasutta (nr. 19), gjør. I likhet med denne er den også lokalisert til Kammāsadamma i kuruenes land (området omkring New Delhi), noe som bidrar til en ytterligere sammenheng mellom disse to tekstene. Denne teksten foreligger i to versjoner, den lange versjonen som vi her har, og en kortere versjon. I Majjhima Nikaya (De mellomlange tekstene) finnes det en Satipatthanasutta (MN 10) som er ord for ord den samme som denne teksten, fram til de fire edle sannhetene. Disse blir imidlertid bare kort regnet opp, og deretter avsluttes teksten. Herværende tekst, som har fått lagt til ordet Mahā (den store) i tittelen, har utvidet forklaringen av de fire edle sannhetene. Analysen av de fire edle sannhetene, som altså utgjør forskjellen mellom den korte og den lange versjonen av teksten, finnes også andre steder i Tipitaka. I tekst nr. 141 i Majjhima Nikaya, Saccavibhaṅgasutta (En analyse av sannhetene), finner vi den presentert slik som i Mahasatipatthānasutta, og det er ikke umulig at den lange teksten er dannet ved en sammenkobling av de to kortere tekstene, nr. 10 og nr. 141, fra Majjhima Nikaya. Men disse aspektene av læren er svært sentrale i Buddhas undervisning, og mange av dem forekommer svært mange andre steder i Tipitaka. De fire festepunktene for oppmerksomheten er for eksempel også nevnt i Mahāparinibbānasutta.

Hovedemnet i Mahasatipatthānasutta er oppmerksomhetstrening (satipatthāna), og ut fra den systematiseringen av læren som kommer til uttrykk i de fire edle sannheter og den åttedelte vei, går suttaen inn i systemet under det sjuende ledd i den åttedelte veien: rett oppmerksomhet, og hører da igjen inn under den fjerde sannhet: veien til lidelsens opphør. Og hvis veien deles i tre, slik f.eks. kommentarverket Visuddhimagga gjør: etikk, meditasjon og forståelse, hører suttaen med under meditasjonsaspektet. Meditasjon har igjen to hovedinnfallsvinkler: konsentrasjon (samatha) og analytisk innsikt (vipassanā). De innledende deler av suttaen kan brukes som en innfallsport både til konsentrasjons- og innsiktstrening, men mesteparten av teksten gir praktiske instruksjoner i satipatthāna brukt som et redskap til å oppnå vipassana. Men vipassanā betyr full innsikt i virkelighetens verden, og derfor beskriver ikke suttaen bare den rent praktiske arbeidsmetodikken, men trekker også opp hovedlinjene i den innsikten som metoden fører fram til. Og ettersom det er nettopp dette som Buddhas lære går ut på, vil det igjen si at suttaen gir et konsentrat av hele læresystemet. Vi finner både de fire edle sannheter, den åttedelte vei, og mange andre viktige aspekter av læren. *Meditasjon* er egentlig et meget upresist begrep som står for et bredt spektrum av mentale arbeidsmetoder. I de buddhistiske tekstene er ordet bhāvana mest brukt. Dette ordet er et verbalnomen derivert av roten bhii , "å være", og betyr "å få noe til å bli, til å vokse fram", eller også utviklingsarbeid", "utvikling (av sinnet)", *(mental) vekst". Dette utviklingsarbeidet kan gjøres på mange måter, det finnes mange meditasjonsmetoder, som passer til forskjellige personlighetstyper, til hvor mye tid man kan sette av til treningen, osv. Men alle disse forskjellige metodene kan likevel, i det minste hva den eldste buddhisme angår, ordnes i to hovedkategorier: konsentrasjon (samatha, samādhi) og analytisk innsikt (vipassanā, satipatthāna). Samādhi betegnes som midlertidige fristeder fra negative opplevelser og tendenser, mens vipassanā — når den utvikles fullt — fører til total utryddelse av alle sinnets forurensninger. Men de står ikke i konkurranseforhold til hverandre. Uansett

om man begynner med konsentrasjonstrening, for deretter med konsentrert sinn lettere å oppnå innsikt (samathapubbaigamam vipassanam), eller begynner med innsiktstrening og går så dypt inn i denne at konsentrasjonen følger av seg selv (vipassanāpubbangamam samatham), eller velger å utvikle begge aspekter samtidig i harmonisk balanse (samathavipassanam yuganaddham), blir sluttresultatet det samme, nemlig frihet fra lidelse. Konsentrasjonsmetodene tar gjerne sikte på å nå inn til de dypmeditative nivåer (hana), og det blir nevnt to hovedmotivasjoner for å øve disse. Den ene var at meditasjonstilstandene oppleves som meget behagelige og forfriskende. Den andre var at de gjorde sinnet veltrent og veldisiplinert, slik at det etterpå ville bli desto lettere å gå inn i vipassanā. For mens samatha kunne gi midlertidige lykketilstander, var det bare vipassanā, dvs. full og hel innsikt i sinnets prosesser, som kunne føre til oppvåkningens varige lykke. Utgangspunktet for vipassanā, eller innsiktsmeditasjon, er oppmerksomhetstrening. Prinsippet er uhyre enkelt: Vær oppmerksom! Følg med og observer hva som foregår i kropp, sanser og sinn. Tren deg selv i å "se" på følelser og tanker som dukker opp, uten å avvise noe, og uten å prøve å holde fast på noe. Hvert øyeblikk er nytt, hvert øyeblikk er viktig, hvert øyeblikk har noe å lære deg om deg selv og din verden. All meditasjonstrening tar tid. Spesielt er jhāna -meditasjon svært tidkrevende. Dette er nok hovedårsaken til at svært mange av dagens theravādalærere har lagt jhāna -undervisningen til side, i all fall når de underviser lekfolk som ikke har anledning til å meditere året rundt på heltid. Fordelen med innsiktstreningen er nemlig den at etter en viss innføringsperiode, skal det være fullt mulig å anvende disse metodene også når man er opptatt med dagliglivets mange gjøremål. Oppmerksom observasjon av kropp og sinn i enhver situasjon krever ingen lotusstilling, røkelse eller mantra. Og med noe trening vil vi få en stadig dypere innsikt og forståelse av vår egen situasjon. Vi vil begynne å se hvordan sinnet fungerer, og vi begynner å se med egne øyne hvordan vår ureflekterte vanetenkning herjer rundt med oss til hverdags. Vi oppnår dermed en psykologisk innsikt og klarhet som er selvopplevd, ikke boklært. Denne teksten står derfor sentralt i theravidabuddhistisk meditasjonspraksis,

og denne vipassanå -bevegelsen har betydd mye for theravåadabuddhismens utbredelse i Vesten i nyere tid. Den metoden som teksten beskriver, har også i den senere tid fått stor utbredelse utenfor buddhismens tradisjonelle kretser. Det er stadig flere psykologer som tar oppmerksomhetstreningen — eller aspekter av den — i bruk i terapi-situasjoner. Og under den engelske betegnelsen *mindfulness” har metoden også fått stor utbredelse i forskjellige kurs for stressmestring og selvutvikling.

Den store teksten om oppmerksomhetens hovedområder
Slik har jeg hørt det: En gang holdt Mesteren til blant kuruene, i en av byene deres som het Kammāsādamma. Der henvendte Mesteren seg til munkene og sa: *Munker!” *Mester,” svarte de ham. Mesteren talte slik: *Her er en vei som fører direkte til målet, munker, til foredling av levende vesener, til å overvinne sorg og klage, til å gjøre slutt på smerte og tungsinn, til å finne den rette metoden og til selv å erfare nibbana, nemlig oppmerksomhet på de fire hovedområdene. Hvilke fire? Her, i dette treningssystemet, gir du slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. 1. Oppmerksom observasjon av kroppen 1.a) Observasjon av pusten Men hvordan betrakter du kroppen som kropp? Du går ut i skogen eller under et tre eller i en erom og setter deg ned med korslagte bein. Du holder kroppen rak og retter oppmerksomheten mot det emnet du

har valgt deg. Så lar du oppmerksomheten følge pusten inn og ut. Hvis du foretar en lang innånding, merker du deg: Jeg foretar en lang innånding. Hvis du foretar en lang utånding, merker du deg: Jeg foretar en lang utånding. Hvis du foretar en kort innånding, merker du deg: Jeg foretar en kort innånding. Hvis du foretar en kort utånding, merker du deg: Jeg foretar en kort utånding. Du trener deg slik: Mens jeg puster ut og inn observerer jeg hele kroppen, og slik: Mens jeg puster ut og inn lar jeg kroppens forskjellige prosesser falle til ro. Det er som når en dyktig tredreier eller lærlingen hans gjør et langt snitt, munker. Da merker han seg at han gjør et langt snitt. Og når han gjør et kort snitt, da merker han seg at han gjør et kort snitt. Nettopp slik er det når du foretar en lang eller kort innånding eller utånding. Da merker du deg det som det er. Og du trener deg slik: Mens jeg puster ut og inn observerer jeg hele kroppen, og slik: Mens jeg puster ut og inn lar jeg kroppens forskjellige prosesser falle til ro. Slik betrakter du din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du kroppen som kropp. 1.b) Observasjon av kroppens aktiviteter Og videre, når du går, merker du deg: går. Når du står, merker du deg: står. Når du sitter, merker du deg: sitter. Når du ligger, merker du deg: ligger. Uansett hvilken stilling kroppen din befinner seg i, så merker du deg det nøyaktig som det er. Slik betrakter du din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter

hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du også kroppen som kropp. Og videre, når du går fram og tilbake, så gjør du dette med klar forståelse. Når du ser på noe eller ser deg omkring, gjør du dette med klar forståelse. Når du bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør du dette med klar forståelse. Når du kler deg eller bærer matskålen din, gjør du dette med klar forståelse. Når du spiser, drikker, tygger og smaker, gjør du dette med klar forståelse. Når du tømmer deg for avføring og urin, gjør du dette med klar forståelse. Så lenge du er våken, enten du går, står sitter, ligger, taler eller tier, så gjør du dette med klar forståelse. Slik betrakter du din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du også kroppen som kropp. 1.c) Observasjon av kroppens enkeltdeler Og videre betrakter du nettopp denne kroppen fra fotsålene til hårspissene og ned igjen, omgitt av huden, fylt av mange slags urenheter: I denne kroppen er det hodehår, kroppshår, negler, tenner, hud, kjøtt, sener, knokler, beinmarg, nyrer, hjerte, lever, mellomgolv, milt, lunger, tarm, spiserør, magesekk, ekskrementer, galle, slim, puss, blod, svette, fett, tårer, vevsvæske, spytt, snørr, leddvæske og urin. Det er liksom en matkjeller med dør i begge ender, munker, — fylt med all slags korn, såsom høylandsris, lavlandsris, gule og grønne bønner, sesamfrø og skallet ris. Hvis en mann med synet i behold skulle åpne dørene, ville han se at dette er

høylandsris, dette er lavlandsris, dette er gule og dette er grønne bønner, dette er sesamfrø og dette er skallet ris. Og på samme måte betrakter du nettopp denne kroppen fra fotsålene til hårspissene og ned igjen, osv. Slik betrakter du også din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du også kroppen som kropp. 1.d) Observasjon av kroppens grunnelementer Og videre, betrakter du nettopp denne kroppen som den står og går, og analyserer dens grunnegenskaper: I denne kroppen finnes jordegenskaper, vannegenskaper, ildegenskaper og vindegenskaper. Det er som når en dyktig slakter eller lærlingen hans har slaktet ei ku og partert den, munker, og slått seg ned på et gatehjørne. På samme vis betrakter du nettopp denne kroppen som den står og går, og analyserer dens grunnegenskaper: I denne kroppen finnes jordegenskaper, vannegenskaper, ildegenskaper og vindegenskaper. Slik betrakter du også din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du også kroppen som kropp.

1.e) Observasjon av kroppens forfall Og videre ser du på din egen kropp som om du skulle se et lik som var slengt bort på likplassen, som har vært dødt i en eller to eller tre dager, oppsvulmet, blåsvart og råtnende. Da tenker du: Denne min egen kropp er av samme natur, slik vil det gå med den også, det er ingen måte å komme unna på. Slik betrakter du din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du også kroppen som kropp. Og videre ser du på din egen kropp som om du skulle se et lik som var slengt bort på likplassen, — som kråker hadde spist på, som hauker, gribber, hunder, sjakaler og forskjellige slags småkryp hadde spist på. Da tenker du: Denne min egen kropp er av samme natur, slik vil det gå med den også, det er ingen måte å komme unna på. Slik betrakter du også din egen kropp som kropp, osv. Og videre ser du på din egen kropp som om du skulle se et lik som var slengt bort på likplassen, — et skjelett som holdes sammen av leddbånd, blodig og med kjøttrester på et skjelett som holdes sammen av leddbånd, blodig, men uten kjøtt på et skjelett som holdes sammen av leddbånd, men uten kjøtt eller blod på løseknokler slengt til alle kanter, her et bein fra handa, der et bein fra foten, her et leggbein, der et lårbein, et hoftebein, ryggvirvler, en hodeskalle. Da tenker du: Denne min egen kropp er av samme natur, slik vil det gå med den også, det er ingen måte å komme unna på. Slik betrakter du også din egen kropp som kropp, osv. Og videre ser du på din egen kropp som om du skulle se et lik som var slengt bort på likplassen, — med hvite og avblekede beinpiper ...

... mer enn et år gamle knokler i en haug
oppsmuldrende råtnete knokkelrester. Da tenker du: Denne min egen kropp er av samme natur, slik vil det gå med den også, det er ingen måte å komme unna på. Slik betrakter du din egen kropp som kropp, eller du betrakter andres kropp som kropp, eller du betrakter både din egen og andres kropp som kropp. Du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår, du betrakter hvordan kroppens fenomener blir borte, eller du betrakter hvordan kroppens fenomener oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at kroppen eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du også kroppen som kropp. 2. Oppmerksom observasjon av følelsene Men hvordan betrakter du følelsene som følelser? Når du opplever en god følelse, merker du deg: Opplever en god følelse. Når du opplever en vond følelse, merker du deg: Opplever en vond følelse. Når du opplever en følelse som verken er vond eller god, merker du deg: Opplever en følelse som verken er vond eller god. Når du opplever en god følelse i kroppen, merker du deg: Opplever en god følelse i kroppen. Når du opplever en god følelse som ikke har med kroppen å gjøre, merker du deg: Opplever en god følelse som ikke har med kroppen å gjøre. Når du opplever en vond følelse i kroppen, merker du deg: Opplever en vond følelse i kroppen. Når du opplever en vond følelse som ikke har med kroppen å gjøre, merker du deg: Opplever en vond følelse som ikke har med kroppen å gjøre. Når du opplever en følelse i kroppen som verken er vond eller god, merker du deg: Opplever en følelse i kroppen som verken er vond eller god. Når du opplever en følelse som verken er vond eller god, og som ikke har med kroppen å gjøre, merker du deg: Opplever en følelse som verken er vond eller god, og som ikke har med kroppen å gjøre. Slik betrakter du dine egne følelser som følelser, eller du betrakter andres følelser som følelser, eller du betrakter både dine egne og andres følelser som følelser.

Du betrakter hvordan følelsene oppstår, du betrakter hvordan følelsene blir borte, eller du betrakter hvordan følelsene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at følelsene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du følelsene som følelser. 3.

Oppmerksom observasjon av tankene Men hvordan betrakter du tankene som tanker? Du merker deg en grådig tanke som en grådig tanke, og du merker deg en tanke uten grådighet som en tanke uten grådighet. Du merker deg en hatefull tanke som en hatefull tanke, og du merker deg en tanke uten hat som en tanke uten hat. Du merker deg en forblindet tanke som en forblindet tanke, og du merker deg en tanke uten forblindelse som en tanke uten forblindelse. Du merker deg en innskrenket tanke som en innskrenket tanke, og du merker deg en atspredt tanke som en atspredt tanke. Du merker deg en avansert tanke som en avansert tanke, og du merker deg en lite avansert tanke som en lite avansert tanke. Du merker deg en laverestående tanke som en laverestående tanke, og du merker deg en uovertruffen tanke som en uovertruffen tanke. Du merker deg en konsentrert tanke som en konsentrert tanke, og du merker deg en ukonsentrert tanke som en ukonsentrert tanke. Du merker deg en frigjort tanke som en frigjort tanke, og du merker deg en ufri tanke som en ufri tanke. Slik betrakter du dine egne tanker som tanker, eller du betrakter andres tanker som tanker, eller du betrakter både dine egne og andres tanker som tanker. Du betrakter hvordan tankene oppstår, du betrakter hvordan tankene blir borte, eller du betrakter hvordan tankene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at tankene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du

ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik betrakter du tankene som tanker. 4.

Oppmerksom observasjon av forskjellige fenomener 4.a)

Observasjon av hindringer for meditasjonen Men hvordan betrakter du fenomenene som fenomener? Du tar opp de fem hindringene og betrakter disse fenomenene som fenomener. Men hvordan tar du opp de fem hindringene og betrakter disse fenomenene som fenomener? Hvis det finnes sansenytelsebegjær i ditt indre, merker du deg: Jeg har sansenytelsebegjær i mitt indre. Hvis det ikke er noe sansenytelsebegjær i ditt indre, merker du deg: Det er ikke noe sansenytelsebegjær i mitt indre. Du merker deg også hvordan sansenytelsebegjær som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan sansenytelsebegjær som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan sansenytelsebegjær som er avvist ikke oppstår igjen siden. Eller hvis det finnes motvilje i ditt indre, merker du deg: Jeg har motvilje i mitt indre. Hvis det ikke er noe motvilje i ditt indre, merker du deg: Det er ikke noe motvilje i mitt indre. Du merker deg også hvordan motvilje som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan motvilje som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan motvilje som er avvist ikke oppstår igjen siden. Eller hvis det finnes sløvhets og tregghet i ditt indre, merker du deg: Jeg har sløvhets og tregghet i mitt indre. Hvis det ikke er noe sløvhets og tregghet i ditt indre, merker du deg: Det er ikke noe sløvhets og tregghet i mitt indre. Du merker deg også hvordan sløvhets og tregghet som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan sløvhets og tregghet som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan sløvhets og tregghet som er avvist ikke oppstår igjen siden. Eller hvis det finnes uro og bekymringer i ditt indre, merker du deg: Jeg har uro og bekymringer i mitt indre. Hvis det ikke er noe uro og bekymringer i ditt indre, merker du deg: Det er ikke noe uro og bekymringer i mitt indre. Du merker deg også

hvordan uro og bekymringer som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan uro og bekymringer som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan uro og bekymringer som er avvist ikke oppstår igjen siden. Eller hvis det finnes uvisshet i ditt indre, merker du deg: Jeg har uvisshet i mitt indre. Hvis det ikke er noe uvisshet i ditt indre, merker du deg: Det er ikke noe uvisshet i mitt indre. Du merker deg også hvordan uvisshet som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan uvisshet som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan uvisshet som er avvist ikke oppstår igjen siden. Slik betrakter du indre fenomener som fenomener, eller du betrakter ytre fenomener som fenomener, eller du betrakter både indre og ytre fenomener som fenomener. Du betrakter hvordan fenomenene oppstår, du betrakter hvordan fenomenene blir borte, eller du betrakter hvordan fenomenene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at fenomenene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik tar du opp de fem hindringene og betrakter disse fenomenene som fenomener. 4.b) Observasjon av involveringsgruppene Og videre tar du opp de fem involveringsgruppene og betrakter disse fenomenene som fenomener. Men hvordan tar du opp de fem involveringsgruppene og betrakter disse fenomenene som fenomener? Du merker deg: Slik er form, slik oppstår den og slik blir den borte. Slik er følelse, slik oppstår den og slik blir den borte. Slik er identifikasjon, slik oppstår den og slik blir den borte. Slik er reaksjoner, slik oppstår de og slik blir de borte. Slik er den skjelnende bevissthet, slik oppstår den og slik blir den borte. Slik betrakter du indre fenomener som fenomener, eller du betrakter ytre fenomener som fenomener, eller du betrakter både indre og ytre fenomener som fenomener. Du betrakter hvordan fenomenene oppstår, du betrakter hvordan

fenomenene blir borte, eller du betrakter hvordan fenomenene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at fenomenene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik tar du opp de fem involveringsgruppene og betrakter disse fenomenene som fenomener. 4.c) Observasjon av sansefunksjonene Og videre tar du opp de seks indre og ytre sansefunksjonsfelter og betrakter disse fenomenene som fenomener. Men hvordan tar du opp de seks indre og ytre sansefunksjonsfelter og betrakter disse fenomenene som fenomener? Du merker deg øyet, du merker deg synlige former, og du merker deg den bindingen som oppstår betinget av disse to. Du merker deg også hvordan en binding som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan en binding som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan en binding som er avvist ikke oppstår igjen siden. På samme måte merker du deg øret og lyder, nese og dufter, tunge og smaksinntrykk, kropp og berøringer; og endelig merker du deg sinnet, du merker deg tanker, og du merker deg den bindingen som oppstår betinget av disse to. Du merker deg også hvordan en binding som ennå ikke er oppstått, oppstår. Du merker deg hvordan en binding som er oppstått, avvises. Og du merker deg hvordan en binding som er avvist ikke oppstår igjen siden. Slik betrakter du indre fenomener som fenomener, eller du betrakter ytre fenomener som fenomener, eller du betrakter både indre og ytre fenomener som fenomener. Du betrakter hvordan fenomenene oppstår, du betrakter hvordan fenomenene blir borte, eller du betrakter hvordan fenomenene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at fenomenene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik tar du opp de seks indre og ytre

sansefunksjonsfelter og betrakter disse fenomenene som fenomener. 4.d) Observasjon av oppvåkningsfaktorene Og videre tar du opp de sju oppvåkningsfaktorene og betrakter disse fenomenene som fenomener. Men hvordan tar du opp de sju oppvåkningsfaktorene og betrakter disse fenomenene som fenomener? Hvis oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet er til stede i ditt indre, merker du deg her: Oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet er til stede i mitt indre. Hvis oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet ikke er til stede i ditt indre, merker du deg: Oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet er ikke til stede i mitt indre. Du merker deg hvordan oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet som ennå ikke er oppstått, oppstår. Og du merker deg hvordan oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet som er oppstått, trenes videre til fullkommenhet. På samme måte merker du deg de andre oppvåkningsfaktorene: utforskning av fenomenene, energi, glede, indre fred, konsentrasjon, og endelig hvis oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt er til stede i ditt indre, merker du deg: Oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt er til stede i mitt indre. Hvis oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt ikke er til stede i ditt indre, merker du deg: Oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt er ikke til stede i mitt indre. Du merker deg hvordan oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt som ennå ikke er oppstått, oppstår. Og du merker deg hvordan oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt som er oppstått, trenes videre til fullkommenhet. Slik betrakter du indre fenomener som fenomener, eller du betrakter ytre fenomener som fenomener, eller du betrakter både indre og ytre fenomener som fenomener. Du betrakter hvordan fenomenene oppstår, du betrakter hvordan fenomenene blir borte, eller du betrakter hvordan fenomenene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at fenomenene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og

uten å holde fast på noe i verden. Slik tar du opp de sju oppvåkingsfaktorene og betrakter disse fenomenene som fenomener. 4.e) Observasjon av de fire edle sannheter Og videre tar du opp de fire edle sannheter og betrakter disse fenomenene som fenomener. Men hvordan tar du opp de fire edle sannheter og betrakter disse fenomenene som fenomener? Du merker deg det som det er: Dette er lidelse. Du merker deg det som det er: Dette er lidelsens opphav. Du merker deg det som det er: Dette er lidelsens opphør. Du merker deg det som det er: Dette er veien til lidelsens opphør. 4.e.1) Observasjon av sannheten om lidelse Men hvordan er den edle sannhet om lidelse, munker? Å bli født innebærer lidelse, å bli gammel innebærer lidelse, å dø innebærer lidelse, sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot innebærer lidelse. Det innebærer lidelse å være sammen med det som du ikke liker. Det innebærer lidelse å være adskilt fra det som du liker. Det innebærer lidelse når du ikke oppnår det du ønsker deg. Kort sagt, de fem involveringsgruppene innebærer lidelse. Hva er så fødsel, munker? Når forskjellige vesener blir født, oppstår, trer fram og blir til innen en eller annen biologisk klasse, når involveringsgruppene kommer til syne og sansefunksjonsfeltene erverves, da kalles det fødsel, munker. Hva er så alderdom, munker? Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse eldes, når de blir gamle, når tennene faller ut og håret blir grått, når huden blir rynkete, livskraften ebber ut og sansene svekkes, da kalles det alderdom, munker. Hva er så døden, munker?

Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse går bort, går 1 oppløsning, forsvinner, dør, slukner; — når tiden er ute, involveringsgruppene faller fra hverandre og det døde skallet blir liggende tilbake, — da kalles det død, munker. Hva er så sorg, munker? Den sorg, sørping, sørgetilstand, indre sorg og sørghet som en føler når en rammes av et eller annet tap, eller berøres av en eller annen smerte, det kalles sorg, munker. Hva er så klage, munker? Den jammer og klage, jamring og klaging, jammer- og klagetilstand som en føler når en rammes av et eller annet tap, eller berøres av en eller annen smerte, det kalles klage, munker. Hva er så smerte, munker? Det som er legemlig smerte og ubehag, den smertelige og ubehagelige følelse som kommer av legemlig kontakt, det kalles smerte, munker. Hva er så tungsinn, munker? Det som er mental smerte og mentalt ubehag, den smertelige og ubehagelige følelse som kommer av mental kontakt, det kalles tungsinn, munker. Hva er så mismot, munker? Det mismot og den depresjon, den mismodighet og deprimerthet som en føler når en rammes av et eller annet tap, eller berøres av en eller annen smerte, det kalles mismot, munker. Hva vil det si at det innebærer lidelse å være sammen med det som du ikke liker, munker? Samvær med synlige former, lyder, dufter, smaksformennelser, berøringer eller tanker som er uønsket, utiltalende eller ubehagelige, eller samvær med slike som ikke ønsker deg godt, som verken ønsker deg nytte, behag eller fred fra det som binder: dette er det som menes med at det innebærer lidelse å være sammen med det som du ikke liker, munker. Hva vil det si at det innebærer lidelse å være adskilt fra det som du liker, munker? Å være adskilt fra synlige former, lyder, dufter, smaksformennelser,

berøringer eller tanker som er etterlengtet, tiltalende eller behagelige, eller å være adskilt fra slike som ønsker deg godt, som ønsker deg nytte, behag eller fred fra det som binder, - som f.eks. mor, far, bror, søster, barn, venner, kolleger eller slektninger: dette er det som menes med at det innebærer lidelse å være adskilt fra det som du liker, munker. Hva vil det si at det innebærer lidelse når du ikke oppnår det som du ønsker deg, munker? Hos vesener som er underlagt fødsel oppstår dette ønske: Tenk om vi ikke hadde vært underlagt fødsel, kunne vi bare slippe å bli født mer! Men dette oppnår du ikke ved å ønske deg det. Og likedan, vesener som er underlagt alderdom, sykdom, død, sorg, klage, smerte, tungsinn og mismot ønsker seg: Tenk om vi ikke hadde vært underlagt disse tingene, kunne vi bare slippe mer av dem! Men dette oppnår du ikke ved å ønske deg det. Det er dette som menes med at det innebærer lidelse når du ikke oppnår det som du ønsker deg. Hva betyr det at kort sagt, de fem involveringsgruppene innebærer lidelse, munker? Det vil si form-involveringsgruppen, følelses-involveringsgruppen, identifikasjons-involveringsgruppen, handlingsimpuls-involveringsgruppen og bevissthets-involveringsgruppen. Det er dette som menes med at kort sagt, de fem involveringsgruppene innebærer lidelse, munker. Og dette, munker, er den edle sannhet om lidelse. 4.e.2) Observasjon av sannheten om lidelsens opphav Men hvordan er den edle sannhet om lidelsens opphav, munker? Det er dette begjæret, som får tingene til å oppstå på ny og på ny, som henger sammen med nytelseslyst, og som søker nytelser her og der; nemlig sansenytelsebegjær, eksistensbegjær og ødeleggelsestrang. Men dette begjæret, munker, hvor oppstår det og hvor fester det seg? Overalt i verden hvor det finnes noe som er tiltalende og behagelig, der oppstår dette begjæret

og der fester det seg. Hva er det som er tiltalende og behagelig her i verden? Øye, øre, nese, tunge, kropp og sinn er tiltalende og behagelig her i verden, og der oppstår dette begjæret og der fester det seg. Synlige former, lyder, dufter, smaksfornemmelser, berøringer og tanker er tiltalende og behagelig her i verden, og der oppstår dette begjæret og der fester det seg. Synsbevissthet, hørselsbevissthet, luktebevissthet, smaksbevissthet, kroppsbevissthet og sinnsbevissthet er tiltalende og behagelig her i verden, og der oppstår dette begjæret og der fester det seg. Synsinntrykk, hørselsinntrykk, lukteinntrykk, smaksinntrykk, kroppsinntrykk og tankeinntrykk er tiltalende og behagelig her i verden, og der oppstår dette begjæret og der fester det seg. De følelser som kommer av disse seks inntrykk er tiltalende osv. Identifikasjon av disse seks objekter er tiltalende osv. Intensjoner angående disse seks objekter er tiltalende osv. Begjær etter disse seks er tiltalende osv. Å begynne å tenke på disse seks er tiltalende osv. Å la tanken dvele ved synlige former, dvele ved lyder, dvele ved dufter, dvele ved smaksfornemmelser, dvele ved berøringer og dvele ved idéer er tiltalende og behagelig her i verden, og der oppstår dette begjæret og der fester det seg. Og dette, munker, er den edle sannhet om lidelsens opphav. 4.e.3) Observasjon av sannheten om lidelsens opphør Men hvordan er den edle sannhet om lidelsens opphør, munker? Det er den fullstendige lidenskapsløshet overfor dette begjæret og opphevelsen av det, det å gi det opp, vise det bort, slippe taket i det og bli fri. Men dette begjæret, munker, hvor kan det avvises og hvor kan det bringes til opphør? Overalt i verden hvor det finnes noe som er tiltalende og behagelig, der kan

dette begjæret avvises, der kan det bringes til opphør. Hva er det som er tiltalende og behagelig her i verden? Øye, øre, nese, tunge, kropp og sinn er tiltalende og behagelig her i verden, og der kan dette begjæret avvises, der kan det bringes til opphør. Synlige former, lyder, dufter, smaksfornemmelser, berøringer og tanker er tiltalende og behagelig her i verden, og der kan dette begjæret avvises, der kan det bringes til opphør. Synsbevissthet, hørselsbevissthet, luktebevissthet, smaksbevissthet, kroppsbevissthet og sinnsbevissthet er tiltalende og behagelig her i verden, og der kan dette begjæret avvises, der kan det bringes til opphør. Synsinntrykk, hørselsinntrykk, lukteintrykk, smaksinntrykk, kroppsinntrykk og tankeinntrykk er tiltalende og behagelig her i verden, og der kan dette begjæret avvises, der kan det bringes til opphør. De følelser som kommer av disse seks inntrykk er tiltalende osv. Identifikasjon av disse seks objekter er tiltalende osv. Intensjoner angående disse seks objekter er tiltalende osv. Begjær etter disse seks er tiltalende osv. Å begynne å tenke på disse seks er tiltalende osv. Å la tanken dvele ved synlige former, dvele ved lyder, dvele ved dufter, dvele ved smaksfornemmelser, dvele ved berøringer og dvele ved ideer er tiltalende og behagelig her i verden, og der kan dette begjæret avvises, der kan det bringes til opphør. Og dette, munker, er den edle sannhet om lidelsens opphør. 4.e.4) Observasjon av sannheten om veien som fører til lidelsens opphør Men hvordan er den edle sannhet om veien til lidelsens opphør, munker? Det er den edle åttedelte vei, det vil si: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Hva er så rett syn, munk? Det er innsikt i lidelse, innsikt i lidelsens opphav, innsikt i lidelsens opphør, og innsikt i veien til lidelsens opphør, — dette er det som kalles rett syn, munk. Hva er så rett beslutning, munk? Beslutning om nøysomhet, beslutning om ikke-hat og beslutning om ikke-vold — dette er det som kalles rett beslutning, munk. Hva er så rett tale, munk? Det er å la være å lyve, la være å baktale noen, la være å tale sårende ord og la være å fare med tomt snakk og prat. Dette er det som kalles rett tale, munk. Hva er så rett handling, munk? Det er å la være å drepe, la være å ta det som ikke blir gitt, og avstå fra urette sansenytelser. Dette er det som kalles rett handling, munk. Hva er så rett levevei, munk? Når den edles elev avstår fra feilaktig levevei og skaffer seg til livets opphold ved rett levevei, da kalles dette rett levevei, munk. Hva er så rett bestrebelse, munk? Det er når du bestreber deg på å fremme viljen til at dårlige og usunne tankeinnhold som ennå ikke er oppstått, heller ikke skal oppstå. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Du bestreber deg på å fremme viljen til å fordrive de dårlige og usunne tankeinnhold som allerede er oppstått. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Du bestreber deg på å fremme viljen til at sunne tankeinnhold som ennå ikke er oppstått, skal oppstå. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Du bestreber deg på å fremme viljen til å la de sunne tankeinnhold som allerede er oppstått få feste seg, ikke forsømme dem, men la dem vokse, modnes og utvikle seg til de er fullkomne. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Hva er så rett oppmerksomhet, munk? Det er når du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje

overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette kalles rett oppmerksomhet, munk. Hva er så rett konsentrasjon, munk? Det er når du isolerer deg både fra sansenytelser og fra usunne idéer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Så bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Deretter søker du ikke lenger glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Så forlater du velvære og lidelse; du legger tidligere gleder og sorger bak deg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslukevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. Dette kalles rett konsentrasjon, munk. Og dette, munk, er den edle sannhet om veien til lidelsens opphør. Slik betrakter du indre fenomener som fenomener, eller du betrakter ytre fenomener som fenomener, eller du betrakter både indre og ytre fenomener som fenomener. Du betrakter hvordan fenomenene oppstår, du betrakter hvordan fenomenene blir borte, eller du betrakter hvordan fenomenene oppstår og blir borte. Du er oppmerksom på at fenomenene eksisterer, men bare i den grad som er nødvendig for observasjon og erkjennelse. Du ferdes uten å være avhengig av noe, og uten å holde fast på noe i verden. Slik tar du opp de fire edle sannheter og betrakter disse fenomenene som fenomener.

5. Treningens varighet Den som øver seg slik i sju år på å feste oppmerksomheten på disse fire punkter, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten befriende innsikt her og nå, eller hvis han fremdeles involverer seg i noe, kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake. Dere kan se bort fra de sju årene, munk. Den som øver seg slik i seks år, i fem år, i fire, tre, to, i et år på å feste oppmerksomheten på disse fire punkter, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten befriende innsikt her og nå, eller hvis han fremdeles involverer seg i noe, kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake. Dere kan se bort fra det ene året, munk. Den som øver seg slik i sju måneder, i seks måneder, i fem, i fire, tre, to, i en måned, i fjorten dager på å feste oppmerksomheten på disse fire punkter, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten befriende innsikt her og nå, eller hvis han fremdeles involverer seg i noe, kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake. Dere kan se bort fra de fjorten dagene, munk. Den som øver seg slik i ei uke på å feste oppmerksomheten på disse fire punkter, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten befriende innsikt her og nå, eller hvis han fremdeles involverer seg i noe, kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake. Det var dette jeg tenkte på, munk, da jeg sa: Her er en vei som fører direkte til målet, munk, til foredling av levende vesener, til å overvinne sorg og klage, til å gjøre slutt på smerte og tungsinn, til å finne den rette metoden og til selv å erfare nibbana, nemlig oppmerksomhet på de fire hovedområdene.” Slik talte Mesteren, og glade til sinns tok munkene imot Mesterens ord.

23. Samtalen med Pâyâsi Paâyâsisuttanta Innledning Dette er en av de få tekstene i Tipitaka der Buddha selv ikke er med. Den gjengir angivelig en debatt mellom munken Kumâra-Kassapa og skeptikeren Payasi. Kassapa var et forholdsvis vanlig slektsnavn, og flere av Buddhas tilhengere hadde dette navnet. Kumâra betyr "ung adelsmann", og Kumâra-Kassapa kan derfor oversettes som *Kassapa den unge". Det fortelles at han fikk dette navnet fordi han ble ordinert som ung mann, og for å skille ham ut fra de andre Kassapaene i miljøet, som for eksempel Mahâ-Kassapa, "Kassapa den store". Ifølge kommentatoren Dhammapâla gjengir denne suttaen en samtale mellom Kumâra-Kassapa og guvernør Pâyâsi, og denne skal ha skjedd noen år etter Buddhas bortgang. Men har denne samtalen overhodet funnet sted? Det religiøse og filosofiske miljøet i India på Buddhas tid var rikt og mangfoldig. En bevegelse som oppsto omtrent samtidig med buddhismen, eller muligens noe tidligere, var jainismen, som skal ha blitt grunnlagt av en som er kjent under tittelen Mahavira. Men dette er egentlig ikke annet enn en tittel som betyr "Den store helten", og samme tittel ble noen ganger brukt om Buddha. I de buddhistiske tekstene figurerer jainismens grunnlegger under navnet Nigantha Nâtaputta, men om dette var navn eller tittel, er også vanskelig å si. Jainismen og buddhismen hadde mye til felles, men skilte lag på enkelte viktige punkter, og det fortelles om mange debatter mellom jainer og buddhister. I jainenenes tekstsamling på det gamle indiske språket ardha-mâgadhi finnes en dialog ved navn Paesi-kahâyanam, og dette er i hovedsak den samme teksten som Paâyâsisuttanta. Her møter vi fyrst Paesi i samtale med en jain-munk, og selv om noen

detaljer varierer, er det tydelig samme tekst det dreier seg om. Her har altså enten jainene lånt fra buddhistene, eller buddhistene har lånt fra jainene. Spørsmålet blir da hvem som har lånt fra hvem. Navnet Pâyâsi/Paesi gir en viktig nøkkel. De er så like at den ene formen helt klart er et lån fra den andre. På pali har ordet Pâyâsi ingen klar og gjennomskuelig betydning. Men på ardha- mågādhi, som er i slekt med pali, på samme måte som begge språkene er i slekt med sanskrit, vil Paesi lett kunne avledes av sanskrit Pradesi, ved bortfall av noen konsonanter og overgang fra 5 til s, i samsvar med regelmessige lydoverganger mellom de to språkene. Og Pradesi betyr "regional leder, guvernør", noe Pâyâsi / Paesi da også er i denne historien. Jainformen av navnet kan derfor forstås både som mannens navn og som hans tittel. Paliformen av Pradesi ville imidlertid ha vært Padesi, ikke Pâyasi. Formen Pâyâsi må derfor være en palitilpasning av ardha- magādhi -ordet Paesi, noe som tyder på at versjonen på ardhamagādhi er den originale. Altså er det mest sannsynlig at denne teksten opprinnelig var en jain-tekst som buddhistene har lånt og satt inn i sin egen kanoniske tekstsamling. Dette, at teksten opprinnelig er ikke-buddhistisk, vil i så fall kunne forklare at munken argumenterer for en sjelslære som harmonerer dårlig med Buddhas lære om anatta, "ikke-selv", slik vi finner denne utallige andre steder i Tipitaka. Men uansett opphav er det en livlig og underholdende dialog som rulles opp. Kanskje er hele teksten et litterært produkt, men i så fall har forfatteren ganske sikkert gjort bruk av levende modeller og satt inn argumenter som kunne høres i tidens livlige religiøse debatter. Denne debattsituasjonen fungerer derved som en rammefortelling der argumenter, lignelser og små eventyr er skutt inn, omtrent som vi kan se i andre indiske fortellingsverker som for eksempel Hitopadesa og Kathâsaritasâgara. Denne fortellerteknikken er også brukt i Tusen og en natt. Morsomt er det også å se at debattantene bruker tidløse argumenter som mange vil kjenne igjen også fra debatter i vår egen tid. Et argument som at den som fornektet guder fordi han ikke kan se dem, kan sammenlignes med en blind som fornektet farger fordi han ikke kan se dem, er sikkert velkjent for mange. Pâyâsi

foreslår også å veie kroppen før og etter at døden er inntruffet, for å se om en eventuell vektforskjell kan vise om det finnes en sjel eller ikke, en tanke som fikk ny aktualitet i 2003 med filmen 21 grams, der det hevdes at det er en vektforskjell på 21 gram mellom død og levende, en vektforskjell som derfor blir tilskrevet sjelen. Når Páayási forteller om sine forsøk på å få døde til å vende tilbake for å fortelle noe om livet etter døden, tenker man jo også uvilkårlig på episoden i Olav Trygvessons saga der jomsvikingene sitter på stokken etter slaget i Hjørungavåg og blir halshogd, en etter en: *Da var det en som sa: "Jeg har en nål her i hånden, den vil jeg stikke i jorden om jeg skjønner noe når hodet er av meg.* De hogg hodet av ham og nåla falt ut av hendene på ham." Det kan nok tenkes at fyrst Páayási ville ha nikkert til denne episoden.

Samtalen med Påyåsi Slik har jeg hørt det: En gang da Kumåra-Kassapa var på vandring i Kosala sammen med fem hundre munk, kom han til en by som het Setavya. Mens han var der, holdt han til i simsapalunden nord for byen. På den tiden bodde brahmanen Påyåsi i Setavyå, et sted som myldret av mennesker, og som var rikt på gressganger, skog, vann og korn. Stedet var krongods som kong Pasenadi av Kosala hadde gitt ham å styre med kongelige fullmakter. Nå hadde fyrst Payåsi fått følgende skadelige idé: Det finnes ikke noen annen verden, det er ingen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og om Vi gjør gode eller onde handlinger, får det ingen følger for oss. Borgerne og brahmanene i Setavyå fikk høre at Kumaåra -Kassapa var kommet, og sa: "Folk sier mye pent om Kumåra-Kassapa. De sier han er klok, vis og forstandig, at han er lærd, veltalende og snakker godt for seg, at han er gammel og ærverdig. Det er godt å se slike ærverdige." Deretter gikk borgerne og brahmanene i Setavyå i flokk og følge ut av nordporten og vandret i retning av simsapalunden. Fyrst Påyåsi, som hadde gått opp på takterrassen på huset sitt for å hvile middag, fikk øye på disse flokkene med brahmaner og borgere på vei ut av nordporten i retning av simsapalunden, og han sa til oppasseren sin: *Hva skal dette bety, oppasser, at brahmaner og borgere i Setavyå går gruppevis ut av byen og vandrer i flokk og følge i retning av simsapalunden?" Oppasseren fortalte det han hadde hørt om Kumåra-Kassapa, og la til: «Så nå er de på vei for å treffe ham.» *Gå bort til dem, oppasser, og hils dem fra meg og be dem vente, for jeg vil også være med og besøke Kumåra-Kassapa, Det ville jo være ille om KumaåraKassapa skulle sette tåpelige og uvettige griller i hodet på dem om at det skal finnes

en annen verden, om at vi blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger. For det finnes ikke noen annen verden, oppasser, det er ingen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og om vi gjør gode eller onde handlinger, får det ingen følger for oss!” *Ja vel, herre,” svarte oppasseren. Og han gikk bort til de andre og sa: *Vent, mine herrer! Fyrst Påyåsi vil også være med til Kumåra-Kassapa!” Så vandret fyrst Påyåsi til simsapalunden sammen med de andre borgerne og brahmanene fra Setavyå. Da han kom fram til lunden, hilste han høflig på KumåraKassapa, og satte seg deretter ned ved siden av ham. Noen av brahmanene og borgerne hilste ærbødig og snakket litt med Kumåra-Kassapa og satte seg deretter ned, andre bare hilste høflig på ham før de satte seg, og noen hilste ham med løftede, sluttende hender og satte seg deretter ned. Andre presenterte seg før de satte seg, og atter andre satte seg uten å si noe. Da alle hadde satt seg, sa Payasi: *Jeg hevder følgende synspunkt, Kassapa: Det finnes ikke noen annen verden, det er ingen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og om vi gjør gode eller onde handlinger, får det ingen følger for oss.” *Jeg har aldri sett eller hørt om noen som hevder noe slikt, fyrste. Hvordan kan du hevde at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger? Jeg vil gjerne spørre deg litt ut om dette, fyrste, så får du svare som du synes er best. Hva mener du om dette, fyrste: Eksisterer solen og månen i denne verden eller i en annen verden? Er de guder eller mennesker?” "Solen og månen er i en annen verden, Kassapa, ikke i denne. De er guder og ikke mennesker.” *Ut fra dette kan vi vel si at det finnes en annen verden, at det er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen

annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?” *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa.”

*Hvordan?” *Jeg har venner, kjente og slektninger som begår drap, stjeler og begår seksuelle overtreddelser, Kassapa. De lyver, baktaler andre, kommer med krenkende uttalelser og skravler om alt og ingenting. De er grådige og ondsinnede og har skadelige synspunkter. Det hender av og til at noen av dem blir alvorlig syke og ligger med sterke smerter. Når jeg forstår at de ligger for døden, går jeg til dem og sier: *Det finnes prester og filosofer som sier og mener at den som dreper, stjeler, begår seksuelle overtreddelser, lyver, baktaler andre, kommer med krenkende uttalelser og skravler om alt og ingenting, som er grådig og ondsinnet og har skadelige synspunkter, kommer til pinefulle tilstander i helvete etter døden. Nå har jo du både drept og stjålet, begått seksuelle overtreddelser, løyet, baktalt andre og skravlet om alt og ingenting, og du har vært grådig, ondsinnet og hatt skadelige synspunkter. Hvis disse prestene og filosofene snakker sant, vil du altså havne i pinefulle tilstander i helvete når du dør. Hvis det går slik med deg, kan du ikke da komme til meg og fortelle at det finnes en annen verden, at man blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at gode og vonde handlinger har sine konsekvenser? Jeg stoler på deg, og det du da har sett og kan fortelle om, vil jeg godta som om jeg skulle ha sett det med egne øyne.” De lover at det skal de gjøre, men ingen av dem har kommet tilbake og fortalt noe som helst, og ikke har de sendt meg noe bud, heller. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, Kassapa.” *Da vil jeg stille deg et spørsmål, fyrste, så kan du svare som du selv synes best. Hva mener du om dette, fyrste: Sett at folkene dine har tatt en tyv på fersk gjerning. De fører ham fram for deg og sier: "Denne tyven tok vi på fersk gjerning,

herre. La ham bli dømt til den straffen han fortjener.” Da sier du vel at de skal binde armene hans med sterke tau, rake håret av hodet hans og føre ham rundt i byen fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss mens de slår på skarptromme, og deretter skal de føre ham ut til retterstedet sør for byen og hogge hodet av ham. Dette gjør de, og tar ham med ut av porten til retterstedet. Hvis nå tyven ber bødlene om å vente, og sier: "Vent litt, da! Jeg har venner og slektninger her inne i byen, la meg få besøke dem først!" Tror du bødlene vil vente med å henrette ham? Eller vil de hogge hodet av ham mens han sitter der og jamrer og bønnfaller dem?" *Bødlene venter ikke, Kassapa. De hogger bare hodet av ham, samme hvor mye han jamrer." *Denne tyven, som er et menneske, får altså ikke tillatelse av bødlene, som også er mennesker, til å besøke venner og slektninger før han blir henrettet. Tror du da det nytter for dine venner, kjente og slektninger som har begått drap, og tyveri, som har begått seksuelle overtredelser, som har løyet, baktalt andre, kommet med krenkende uttalelser og skravlet om alt og ingenting, og som har vært grådige og ondsinnede og hatt skadelige synspunkter, å be helvetes voktere om å vente mens de besøker deg for å fortelle at det finnes en annen verden, at det er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger? Derfor sier jeg at det finnes en annen verden, at det er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste." *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger." *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?" *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa." *Hvordan?" *Jeg har venner, kjente og slektninger som avstår fra å drepe, avstår fra å stjele

og avstår fra å begå seksuelle overtredelser, Kassapa. De verken lyver, baktaler andre, kommer med krenkende uttalelser eller skravler om alt og ingenting. De er verken grådige eller ondsinnede og har positive synspunkter. Det hender av og til at noen av dem blir alvorlig syke og ligger med sterke smerter. Når jeg forstår at de ligger for døden, går jeg til dem og sier: "Det finnes prester og filosofer som sier og mener at den som avstår fra å drepe, avstår fra å stjele og avstår fra å begå seksuelle overtredelser, som verken lyver, baktaler andre, kommer med krenkende uttalelser eller skravler om alt og ingenting og som verken er grådige eller ondsinnede og som har positive synspunkter, kommer til en lykkelig tilstand i himmelen etter døden. Nå har jo du verken drept eller stjålet, begått seksuelle overtredelser, løyet, baktalt andre eller skravlet om alt og ingenting, og du har ikke vært grådig eller ondsinnet, og du har hatt positive synspunkter. Hvis disse prestene og filosofene snakker sant, vil du altså havne i en lykkelig tilstand i himmelen når du dør. Hvis det går slik med deg, kan du ikke da komme til meg og fortelle at det finnes en annen verden, at man blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at gode og vonde handlinger har sine konsekvenser? Jeg stoler på deg, og det du da har sett og kan fortelle om, vil jeg godta som om jeg skulle ha sett det med egne øyne." De lover at det skal de gjøre, men ingen av dem har kommet tilbake og fortalt noe som helst, og ikke har de sendt meg noe bud, heller. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, Kassapa." *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det er som om en mann skulle falle ut i en kloakkpøl og bli tilsvinet fra topp til tå. Så gir du noen beskjed om å trekke ham opp fra pølen, børste av ham alt svineriet, gi ham full massasje med de fineste salver og oljer, og deretter bade ham tre ganger med den fineste såpe. Etterpå skal de stille håret og skjegget hans og kle ham opp i kostbare klær og pynte ham med kostbare smykker og kranser. Så skal de invitere ham inn i palasset, der han kan hygge seg med all slags luksus. Alt dette blir gjort. Tror du da at denne mannen, som nå er blitt massert, badet, salvet og pyntet med rent tøy og velduftende kranser, og som hygger seg med all slags luksus i palasset, har lyst til å hoppe ut i kloakkpølen igjen?"

"Selvfølgelig ikke, Kassapa." *Hvorfor det, da?"

*Kloakkpølen er skitten, stinkende, ekkel og motbydelig, og det synes han selv, også." *På samme måte synes gudene at menneskene er skitne, stinkende, ekle og motbydelige, og de kan kjenne stanken av mennesker på hundre mils hold, fyrste. Så hvorfor i all verden skulle vel dine venner og slektninger, de som verken har drept eller løyet, baktalt andre eller skravlet om alt og ingenting, ikke har vært grådige eller ondsinnede, og som har hatt positive synspunkter komme tilbake til deg fra den lykkelige tilstanden i himmelen de havnet i da de døde, bare for å fortelle at det finnes en annen verden, at man blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at gode og vonde handlinger har sine konsekvenser? Derfor sier jeg at det finnes en annen verden, at det er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste." *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?" *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa." *Hvordan?" *Jeg har venner, kjente og slektninger som avstår fra å drepe, avstår fra å stjele, avstår fra å begå seksuelle overtreddelser og avstår fra å bli beruset, Kassapa. Det hender av og til at noen av dem blir alvorlig syke og ligger med sterke smerter. Når jeg forstår at de ligger for døden, går jeg til dem og sier: "Det finnes prester og filosofer som sier og mener at den som avstår fra å drepe, avstår fra å stjele, avstår fra å begå seksuelle overtreddelser og avstår fra å bli beruset, kommer til en lykkelig tilstand i himmelen hos de trettitre gudene etter døden. Nå har jo du verken drept eller stjålet, løyet, begått seksuelle overtreddelser eller vært beruset. Hvis disse prestene og

filosofene snakker sant, vil du altså havne i en lykkelig tilstand i himmelen hos de trettitre gudene når du dør. Hvis det går slik med deg, kan du ikke da komme til meg og fortelle at det finnes en annen verden, at man blir spontant gjennfødt i en annen verden, og at gode og vonde handlinger har sine konsekvenser? Jeg stoler på deg, og det du da har sett og kan fortelle om, vil jeg godta som om jeg skulle ha sett det med egne øyne.” De lover at det skal de gjøre, men ingen av dem har kommet tilbake og fortalt noe som helst, og ikke har de sendt meg noe bud, heller. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjennfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, Kassapa.” *Da vil jeg stille deg et spørsmål, fyrste, så kan du svare som du selv synes best. Hundre år for oss mennesker er som et døgn for de trettitre gudene. Tretti slike døgn utgjør en måned, og tolv slike måneder danner et år. De trettitre gudene lever i tusen slike gudeår. De vennene og slektningene du snakket om, er kommet til de trettitre gudenes himmel. Men hvis de nå skulle få lyst til å hvile seg og nyte himmelens gleder et par dager før de drar ned til deg og forteller det hvordan det er der, ville du da oppleve at de kom på besøk?” *Nei, da ville jo jeg være død for lenge siden. Men hvordan kan du egentlig vite at de trettitre gudene eksisterer, eller at de lever så og så lenge? Jeg tror deg ikke når du sier dette.” *Dette kan sammenlignes med en mann som er blind fra fødselen, fyrste. Han kan ikke se svarte eller hvite gjenstander, han kan ikke se blå, gule, røde eller brune gjenstander, han ser ikke hva som likt og hva som er forskjellig, og han kan heller ikke se stjerner, sol eller måne. Da kan det hende han vil si: 'Det finnes ikke svarte eller hvite gjenstander, det finnes ikke blå, gule, røde eller brune gjenstander, det er ikke noe som er likt eller forskjellig og det finnes ingen stjerner, sol eller måne. Jeg kan ikke se dette, jeg vet ikke noe om dette, derfor finnes det ikke.’” Ville han ha rett i dette, fyrste?” *Nei, Kassapa. Alt dette finnes jo, så han ville ikke ha rett i at det ikke finnes bare fordi han ikke kan se det.” *Nettopp, fyrste. Og jeg synes du uttaler deg omtrent som denne blinde

mannen når du ikke vil tro at de trettitre gudene finnes eller at de lever så og så lenge. For vi kan ikke se den andre verden med våre fysiske øyne, slik du later til å tro. Brahmaner og filosofer som i ensomhet lever ute i skog og ødemark der det er lite bråk og støy, mediterer flittig, iherdig og konsentrert, slik at de utvikler en paranormal synsevne. Med denne evnen, som overgår vanlige menneskers synsevne, kan de se den andre verden og de kan vesener som blir spontant gjenfødt der. Det er slik man kan se den andre verden, fyrste, ikke med våre fysiske øyne, slik du later til å tro. Og slik kan vi vite at det finnes en annen verden, at vi blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?” *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa.” *Hvordan?” *Jeg ser mange prester og filosofer som lever et etisk liv og følger en god lære. De vil gjerne leve og ikke dø, de vil ha det godt og ikke vondt. Da tenker jeg som så, at hvis disse prestene og filosofene som lever et etisk liv og følger en god lære, som gjerne vil leve og ikke dø, og som vil ha det godt og ikke vondt — hvis de vet at de får det bedre etter døden, hvorfor tar de ikke gift eller dolker seg til døde? Hvorfor henger de seg ikke eller kaster seg utfor et stup? Grunnen til at de ikke gjør det, er selvsagt at de ikke vet om de får det bedre etter døden. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang en brahman som hadde to hustruer. Med den ene av dem hadde han en sønn på ti—tolv år, og den andre var gravid. Så døde denne brahmanen. Da gikk gutten til morens medhustru og sa:

* Alt som finnes av penger, eiendommer, gull og sølv, er mitt. Du eier ikke noe av dette, for far innsatte meg som sin arving.” “Vent til barnet mitt er født,” svarte hun. *Hvis det er en gutt, skal han ha sin del. Blir det en jente, skal hun bli din tjenestejente.” Men gutten holdt på sitt, og da tok kvinnen en kniv og gikk inn på rommet sitt. *Jeg må finne ut om det blir gutt eller jente,” tenkte hun, og sprettet opp buken sin. Dermed døde både fosteret og hun selv fordi hun var så tåpelig at hun prøvde å få tak i arven på uvetting vis. Og på samme måte som hun ødela for seg selv ved at hun prøvde å få tak i arven på tåpelig og uvetting vis, fyrste, ødelegger du for deg selv når du prøver å finne den andre verden på like tåpelig og uvetting Vis. Disse prestene og filosofene som lever et etisk liv og følger en god lære, prøver ikke å tvinge det umodne til modning, men er kloke nok til å la tingene modnes i sitt naturlige tempo. Livet har mening for dem. Jo lenger de lever, jo mer godt kan de få gjort, noe som er til glede og nytte både for dem selv og for andre, siden de handler ut fra medfølelse med verden til beste for både guder og mennesker. Og slik kan vi vite at det finnes en annen verden, at vi blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?” *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa.” *Hvordan?” “Sett at noen griper en tyv på fersk gjerning og fører ham fram for meg for at jeg skal dømme ham. Da kan jeg gi beskjed om at de skal putte ham levende i en krukke og stenge for åpningen med en våt hud. Deretter skal de smøre et tykt lag av våt leire over denne igjen, legge krukken i ovnen og fyre opp under den. Dette blir gjort, og når jeg etterpå får beskjed om at mannen er død, kan vi hente ut krukken og åpne den mens vi følger nøye med for å se om vi kan se sjelen hans komme ut av den.

Men det er ikke noen sjel å se, Kassapa. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Da vil jeg stille deg et spørsmål igjen, fyrste, så kan du svare som du selv synes best. Når du sover middag, hender det da at du drømmer at du er i en vakker park, i en vakker hage, ved en vakker lotusdam eller andre steder hvor det er fint å være?” *Slikt hender, Kassapa.” *Og blir du ikke passet på av pukkelrygger, dverger, småjenter og tjenestepiker mens du sover?” *Det stemmer, Kassapa.” *Har de noen gang sett at sjelen din drar bort eller kommer tilbake?” *Nei, Kassapa, det har de ikke.” *Enda du da er levende, kan de ikke se sjelen din komme eller gå mens du sover, fyrste. Hvordan kan du da vente at du skal kunne se sjelen til en som er død, komme eller gå? Derfor kan vi vite at det finnes en annen verden, at vi blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?” *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa.” *Hvordan?” *Sett at noen griper en tyv på fersk gjerning og fører ham fram for meg for at jeg skal dømme ham. Da kan jeg gi beskjed om at de skal veie ham mens han fortsatt er levende. Deretter skal de kvele ham med en snor og så veie ham igjen. Dette gjør de. De veier ham, kveler ham og veier ham igjen etter at han er død. Mens han var levende, var han lettere, mykere og lettere å bøye. Som død var han tyngre, hardere og

stivere. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Tenk deg at du veier en jernkule som har ligget i ilden til oppvarming hele dagen, og som er blitt helt rødglødende. Deretter lar du den bli kald igjen og veier den på nytt. Når var jernkulen lettest, mykest og lettest å forme? Var det da den var varm eller kald?” *En jernkule er lettest, mykest og lettest å forme når den er helt rødglødende og varm, Kassapa. Når kulen er blitt kald og gassene i den har falt til ro, da er den tyngre, stivere og vanskeligere å forme.” *Nettopp, fyrste. Og når kroppen har liv, varme og bevissthet, da er den lettere, mykere og lettere å forme. Når den ikke har liv, varme eller bevissthet, er den tyngre, stivere og vanskeligere å forme. Derfor kan vi vite at det finnes en annen verden, at vi blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?” *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa.” *Hvordan?” "Sett at noen griper en tyv på fersk gjerning og fører ham fram for meg for at jeg skal dømme ham. Da kan jeg gi beskjed om at de skal drepe ham ved først å flå ham og deretter skjære ut sener, knokler og marg. De begynner å gjøre dette, og når han er halvdød, sier jeg at de skal legge ham på ryggen, for da kan vi kanskje se sjelen fare ut av ham. Dette gjør de, men vi ser ikke noen sjel på vei ut. Da kan jeg gi beskjed om at de skal bøye ham, legge ham først på den ene og så på den andre siden, reise ham opp, snu ham opp ned, slå ham med hendene, med jordklumper, stokker

eller sverd, eller riste og dytte ham hit og dit, for da kan vi kanskje se sjelen fare ut av ham. De gjør alt dette, men vi ser ikke noen sjel fare ut. Han har øyne og det finnes synlige former, men han ser dem ikke lenger. Han har ører og det finnes lyder, men han hører dem ikke. Han har nese og det finnes dufter, men han lukter intet. Han har tunge og det finnes smaker, men han kjenner dem ikke. Han har kropp og det finnes berøringer, men han kjenner ikke noe lenger. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang en trompetblåser som tok med seg trompeten sin og dro til grensedistriktene. Da han kom fram til en landsby, gikk han midt inn i landsbyen og blåste tre ganger i trompeten. Så satte han seg ned og la trompeten ved siden av seg. Folkene som bodde der, undret seg over hvilken vakker, henrivende og oppildnende lyd dette vel kunne være. De samlet seg i landsbyen og spurte trompetblåseren hva for en lyd de hadde hørt. Han viste dem trompeten og forklarte at den vakre, henrivende og oppildnende lyden hadde kommet fra den. De la trompeten ned på siden og sa: "Spill trompet, spill!" Men det kom ikke en tone fra trompeten. Så la de den på den andre siden, men trompeten ga ikke lyd fra seg. De satte den på høykant, snudde den opp ned, slo den med hendene, med jordklumper, stokker og sverd, og ristet og dyttet den hit og dit, og sa: "Spill trompet, spill!" Men trompeten ga ikke en lyd fra seg. Da tenkte trompetblåseren: *Så dumme folk er her ute i grensestrøkene! Tenk at de kan lete etter trompettonen på så tåpelig vis!" Deretter grep han trompeten, og mens de stirret på ham, blåste han tre klare toner i den. Deretter tok han med seg trompeten og gikk sin vei. Da forsto folkene at når trompeten blir spilt av en mann som blåser luft inn i den, gir den lyd fra seg, men ikke ellers. Når altså kroppen har liv, varme og bevissthet, da kan den komme og gå, stå og sitte eller ligge. Da kan den se synlige former, høre lyder, kjenne dufter, smaker og berøringer og oppfatte idéer. Men når kroppen mangler liv, varme og bevissthet, kan den ikke noe av dette. Derfor kan vi vite at det finnes en annen verden, at vi blir spontant gjenfødt i en annen verden og at det får følger for oss om vi gjør gode eller

onde handlinger.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, mener jeg likevel at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Men hvordan vil du da begrunne din påstand om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger, fyrste?” *Jo, det skal jeg forklare deg, Kassapa.” *Hvordan?” "Sett at noen griper en tyv på fersk gjerning og fører ham fram for meg for at jeg skal dømme ham. Da kan jeg gi beskjed om at de skal flå ham, for da kan vi kanskje få øye på sjelen. Det gjør de, men vi kan ikke se noen sjel. Så kan jeg si at de skal skjære av ham kjøttet, for da kan vi kanskje få øye på sjelen. Det gjør de, men vi kan ikke se noen sjel. Videre kan si at de skal skjære ut senene, knoklene og beinmargen, og hele tiden speider vi etter en sjel, men får ikke øye på noen. Derfor mener jeg at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang en eneboer med flokete hår som bodde i en løvhytte ute i skogen og tilba ilden. En folkestamme på vandring kom og slo seg ned i nærheten av hytta til eneboeren en natt før de dro videre. Etter at de hadde dratt, gikk eneboeren bort til leirplassen deres for å se om de hadde lagt fra seg noe han kunne ha bruk for. Da han kom dit, fikk han øye på et lite guttebarn som høvdingen deres hadde satt ut i skogen og forlatt. Eneboeren syntes ikke han kunne la gutten ligge der og dø, så han tok ham med tilbake til hytta og stelte for ham og oppdro ham som om han skulle være hans egen sønn. Da gutten var ti-tolv år gammel, måtte eneboeren reise bort i et ærend. Han sa dette til gutten, og la til: *"Da får du passe ilden så lenge, og ikke la den slukne. Men hvis den skulle slukne, så ser du at her er øksa, her er det kvister og her er fyrdrillen. Med disse kan du tenne opp igjen og passe ilden.”

Så gikk eneboeren. Gutten lekte og glemte å passe ilden, så den sluknet for ham. *Pappa sa at her er øksa, her er det kvister og her er fyrdrillen. Jeg får vel prøve å få fyr igjen.” Dermed tok han øksa og hogg fyrdrillen i to. Men det ble ikke noe ild av det. Da hogg han den i fire biter, men fortsatt tok det ikke fyr. Han hogg den i mindre og mindre biter, men fikk ikke noe ild på den måten. Til slutt støtte han bitene til fint støv i en morter og strødde det for vinden, men fortsatt fikk han ikke fyr. Da eneboeren var ferdig med det han hadde å gjøre, kom han hjem igjen. "Har du latt ilden slukne, gutt?" utbrøt ham. 'Ja, jeg lekte og glemte å passe ilden, så den sluknet. Men jeg husket du sa at her er øksa, her er det kvister og her er fyrdrillen, så jeg tok øksa og hogg drillen i småbiter, men likevel klarte jeg ikke å få fyr!’ *Denne guttungen er da utrolig dum,” tenkte eneboeren. *Han kunne da ikke vente å få fyr på den måten!” Dermed tok han en annen fyrdrill og viste gutten hvordan den skulle brukes. 'Se her, gutten min, slik skal du gjøre, og ikke slik du var dum og uforstandig nok til å prøve!’ På samme måte søker du den andre verden på en dum og uforstandig måte, fyrste. Gi slipp på den skadelige oppfatningen din, fyrste! Kvitt deg med den, så den ikke skal bli deg til sorg og smerte i lang tid.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, klarer jeg ikke å gi slipp på denne skadelige oppfatningen. Både kong Pasenadi av Kosala og fyrstene i nabolandene vet at jeg har denne skadelige idéen om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger. Hvis jeg nå skulle gi slipp på denne skadelige oppfatningen, vil de si at fyrst Påyåsi er dum og uforstandig og ikke har forstått noe særlig. Derfor vil jeg holde fast på den, fordi jeg er stolt og vil vise meg fast og urokkelig.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang en stor karavane med tusen oksekjerrere som var på vei vestover. Overalt hvor de kom, ble det fort slutt på ved, vann, gras og strå. Denne karavanen hadde to ledere, som hver hadde kommandoen

over fem hundre vogner. De rådslo med hverandre og fant at siden denne store karavanen brukte opp det som fantes av ved, vann, gras og strå underveis, var det bedre å dele den opp. Dermed delte de den i to karavaner, hver på fem hundre vogner. Den ene karavanelederen sørget for at karavanen hans lastet opp rikelige forsyninger av vann, ved og gras, og la så i vei. Da de hadde vært underveis i to-tre dager, møtte de en mørk mann med røde øyne. Han hadde pil og bue på ryggen, lotuskrans om halsen og vått hår og våte klær, og han kom kjørende i ei eselkjerre med sølete hjul. *Hvor kommer du fra?" spurte karavanelederen. *Fra vest," svarte den fremmede. *Hvor skal du?" "Østover. "Har det falt noe regn i den villmarka du nylig har reist gjennom?" *Ja, der har det kommet mye regn. Vannet strømmer langs veiene, og det er rikelig med vann, ved og gras der. Defor burde dere kaste fra dere det vannet, graset og veden dere sleper på, så kommer dere raskere fram og slipper å slite ut trekkdyrene deres." Karavanelederen snudde seg til folkene sine og fortalte hva mannen hadde sagt, og ga dem beskjed om å kaste de forsyningene de hadde av vann, gras og ved. Dette ble gjort, og karavanen dro videre. De fant ikke noe vann, gras eller ved på den første dagsreisen, ikke noe på den andre, og heller ikke noe på tredje, fjerde, femte eller sjette dagsreise. Den sjuende dagen døde de alle sammen av tørst og utmattelse. Da kom demonen med de røde øynene og spiste opp både mennesker og dyr, slik at bare skjelettene lå tilbake langs veien. Da den andre karavanelederen syntes at den første karavanen hadde fått tilstrekkelig forsprang, sørget også han for at karavanen hans lastet opp rikelige forsyninger av vann, ved og gras, og så la de i vei. Da de hadde vært underveis i to-tre dager, møtte de en mørk mann med røde øyne. Han hadde pil og bue på ryggen, lotuskrans om halsen og vått hår og våte klær, og han kom kjørende i ei eselkjerre med sølete hjul. *Hvor kommer du fra?" spurte karavanelederen.

*Fra vest,” svarte den fremmede. *Hvor skal du?” ”Østover.
*Har det falt noe regn i den villmarka du nylig har reist gjennom?”

*Ja, der har det kommet mye regn. Vannet strømmer langs veiene, og det er rikelig med vann, ved og gras der. Derfor burde dere kaste fra dere det vannet, graset og veden dere sleper på, så kommer dere raskere fram og slipper å slite ut trekkdyrene deres.”

Karavanelederen snudde seg til folkene sine og fortalte hva mannen hadde sagt. *Men vi kjenner ikke denne mannen, og han er ikke i slekt med oss,” la han til. *Hvordan kan vi da vite om vi kan stole på ham? Vi kaster ikke noen av de forsyningene vi har med oss!”

Dermed dro de videre. De fant ikke noe vann, gras eller ved på den første dagsreisen, ikke noe på den andre, og heller ikke noe på tredje, fjerde, femte eller sjette dagsreise. Den sjuende dagen fant de vognene fra den første karavanen. De fant også skjelettene av folkene og dyrene og forsto at demonen hadde spist dem opp.

*Denne karavanen har kommet i ulykken fordi lederen ikke tenkte seg om,” sa karavanelederen til folkene sine. *Nå kaster vi de av varene våre som har minst verdi, og så laster vi opp de mest verdifulle varene fra den andre karavanen.” Dette ble gjort. Så dro de videre, og fordi de hadde en klok og forstandig leder, kom de trygt gjennom villmarka. Slik kommer også du i ulykken fordi du er så uforstandig at du leter etter den andre verden på feil måte, og da går det med deg som det gikk med den uforstandige

karavanelederen. De som tror alt de hører, går det galt for, slik det gjorde for denne karavanen. Gi slipp på den skadelige oppfatningen din, fyrste! Kvitt deg med den, så den ikke skal bli deg til sorg og smerte i lang tid.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, klarer jeg ikke å gi slipp på denne skadelige oppfatningen. Både kong

Pasenadi av Kosala og fyrstene i nabolandene vet at jeg har denne skadelige idéen om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger

for oss om vi gjør gode eller onde handlinger. Hvis jeg nå skulle gi slipp på denne skadelige oppfatningen, vil de si at fyrst Påyåsi er dum og uforstandig og ikke har forstått noe særlig. Derfor vil jeg holde fast på den, fordi jeg er stolt og vil vise meg fast og urokkelig.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang en grisebonde som hadde gått til en annen landsby i et eller annet ærend. Der fikk han se en stor haug av tørket møkk som noen hadde kastet. Da han så dette, tenkte han at denne møkka kunne han bruke som fôr til grisene sine. Dermed tok han av seg kappen sin, la den på marken, fylte møkk i den og laget et stort knytte. Dette løftet han opp på hodet sitt og ga seg på hjemvei. Mens han gikk der, kom det et voldsomt regnvær. Møkka rant nedover ham så han ble tilgriset fra topp til tå. En mann som så dette, utbrøt: *Men er du helt fra vettet da, mann? Hvorfor går du og bærer på denne møkka når den renner nedover deg og du blir tilgriset fra topp til tå?” *Fra vettet kan du selv være,” svarte grisebonden. "Dette skal bli mat for grisene mine.” Du snakker som denne grisebonden, fyrste. Gi slipp på den skadelige oppfatningen din, fyrste! Kvitt deg med den, så den ikke skal bli deg til sorg og smerte i lang tid.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, klarer jeg ikke å gi slipp på denne skadelige oppfatningen. Både kong Pasenadi av Kosala og fyrstene i nabolandene vet at jeg har denne skadelige idéen om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger. Hvis jeg nå skulle gi slipp på denne skadelige oppfatningen, vil de si at fyrst Påyåsi er dum og uforstandig og ikke har forstått noe særlig. Derfor vil jeg holde fast på den, fordi jeg er stolt og vil vise meg fast og urokkelig.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang to menn som spilte ved å trekke frø. Hver gang den ene spilleren trakk et uheldig antall frø, spiste han opp noen, slik at tallet ble gunstigere. Den andre spilleren så dette, og sa til ham:

*Du vinner jo hele tiden! Gi meg frøene, så skal jeg gå bort til alteret og få dem velsignet slik at de kan gi meg hell og lykke.”

*Gjerne for meg,” svarte falskspilleren. Den andre spilleren tok frøene for å få dem velsignet, men satte dem i hemmelighet inn med gift. Så gikk han tilbake og sa: *Skal vi spille mer?” *Ja, det gjør vi,” svarte falskspilleren. Så spilte de igjen, og falskspilleren spiste opp noen av frøene. Da den andre spilleren så det, sa han: *Mannen vet ikke at frøene er innsatt med sviende gift. Bare svelg dem, din falskspiller! Så skal du få som fortjent!” Jeg synes du minner om denne falskspilleren, fyrste. Gi slipp på den skadelige oppfatningen din, fyrste! Kvitt deg med den, så den ikke skal bli deg til sorg og smerte i lang tid.” *Men selv om du sier dette, Kassapa, klarer jeg ikke å gi slipp på denne skadelige oppfatningen. Både kong Pasenadi av Kosala og fyrstene i nabolandene vet at jeg har denne skadelige idéen om at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger. Hvis jeg nå skulle gi slipp på denne skadelige oppfatningen, vil de si at fyrst Påyåsi er dum og uforstandig og ikke har forstått noe særlig. Derfor vil jeg holde fast på den, fordi jeg er stolt og vil vise meg fast og urokkelig.” *Da vil jeg fortelle deg en lignelse, fyrste, for det hender at kloke mennesker forstår meningen bedre på den måten. Det var en gang et folk som forlot hjemmene sine og ga seg ut på vandring. Da var det en mann som sa til en annen: *'Kom, så går vi til det forlatte området og ser om det ligger igjen noe vi kan bruke.”

Dermed gikk de til det forlatte området og kom inn i en landsby, der de fikk se at det lå igjen en mengde hamp. "Her ligger det igjen mye hamp," sa de til hverandre. *Nå samler vi sammen ei stor bør hver og tar det med oss hjem!" Men da de kom inn i neste gate i landsbyen, fikk de se at der lå det mye hampegarn. "Her ligger det ferdig garn! Da slipper vi å spinne hampen!" sa den ene av dem. *La oss kaste børerne våre og forsyne oss av garnet!" *Men jeg har slitt med å binde sammen og bære denne bør! Du kan kaste din hvis du vil, men jeg beholder min!" svarte den andre. Men den første av dem kastet hampen og tok med seg hampegarn. Da de kom inn i neste gate, fikk de se at der lå det mye hampeklede. "Her ligger det ferdig klede! Da slipper vi å veve!" sa den første av dem. *La oss kaste børerne våre og forsyne oss av kledet! *Men jeg har slitt med å binde sammen og bære denne bør! Du kan kaste din hvis du vil, men jeg beholder min!" svarte den andre. Da de kom inn i neste gate, fant de mye lin som var kastet der. *Lin er mer verdt enn hamp," sa den første av de to vennene. "La oss kaste børerne våre og ta lin i stedet!" *Men jeg har slitt med å binde sammen og bære denne bør! Du kan kaste din hvis du vil, men jeg beholder min!" svarte den andre. Da de kom inn i neste gate, fant de mye lin som var kastet der. I neste gate fant de lintråd, i neste igjen lintøy, og det samme gjentok seg hver gang. Den ene byttet ut bør! si, den andre slepte videre på hamp. Deretter fant de bomull, bomullstråd og bomullstøyer, og det samme gjentok seg. Etterpå fant de først jern, deretter kopper, så tinn, bly, sølv og til slutt gull. "Her ligger det mye gull!" sa den første av dem. *La oss kaste børerne våre og ta gull i stedet!" *Men jeg har slitt med å binde sammen og bære denne bør! Du kan kaste din hvis du vil, men jeg beholder min!" svarte den andre. Så kom de hjem til sin egen landsby igjen. Han som kom slepende på

hampebøra, vant ikke mye heder og ros fra familie og venner. Men han som kom hjem med mye gull, gjorde både slekt og venner glade og lykkelige. Jeg synes du ligner på ham som kom hjem med hampebør på ryggen, fyrste. Gi slipp på den skadelige oppfatningen din, fyrste! Kvitt deg med den, så den ikke skal bli deg til sorg og smerte i lang tid.” *Jeg ble overbevist allerede av den første lignelsen din, Kassapa. Men jeg hadde lyst til å høre hvor godt du kunne svare på de andre spørsmålene, så derfor har jeg motsagt deg som om jeg skulle ha vært uenig. Utmerket, Kassapa, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Kassapa. Nå tar jeg tilflukt til Mester Gotama, til læren og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever. Nå vil jeg gjerne holde en stor ofring, Kassapa. Si meg hva jeg skal gjøre, så det kan bli meg til langvarig glede og nytte.” ”Hvis ofringen går ut på å drepe kuer, sauer, geiter, fugler, svin eller andre levende vesener, og hvis deltakerne har feilaktig forståelse, feilaktig tanke, feilaktig tale, feilaktige handlinger, feilaktig levevei, feilaktig bestrebelse, feilaktig oppmerksomhet og feilaktig konsentrasjon, da vil en slik ofring verken gi gode frukter, gode resultater, godt ry eller berømmelse, fyrste. Det er som om en bonde skulle ta med seg hakke og frø inn i skogen, finne et område som var dårlig ryddet og fullt av kratt og villniss, og så frø som var ødelagt, råtne, ubrukbare og uttørket av vind og varme, og det deretter ikke kom noe regn. Ville de frøene vokse og gi god avkastning? Ville bonden få mye igjen for strevet?” *Nei, Kassapa.” *Nettopp, fyrste. Men hvis ofringen ikke går ut på å drepe kuer, sauer, geiter, fugler, svin eller andre levende vesener, og hvis deltakerne har rett forståelse, rett beslutning, rett tale, rette handlinger, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon, da vil en slik ofring gi gode frukter, gode resultater, godt ry og berømmelse, fyrste.

Det er som om en bonde skulle ta med seg hakke og frø inn i skogen, finne et område som var godt ryddet og fritt for alt kratt og villniss, og så frø der som var gode og brukbare, ikke råtne og ikke uttørket av vind og varme, og det deretter kom passe med regn. Ville de frøene vokse og gi god avkastning? Ville bonden få mye igjen for strevet?” *Det ville han få, Kassapa.” *Nettopp, fyrste. En slik ofring gir god avkastning og mye igjen for strevet.” Så beordret fyrst Påyåsi at det skulle deles ut gaver til brahmaner og asketer, reisende, fattige og tiggere. Gavene besto av vassgraut med surmelk og gamle og loslitte klesplagg, og den unge brahmanen Uttara ble satt til å ordne med utdelingen. Da utdelingen var over, sa han: *Denne gaveutdelingen har ført meg sammen med fyrst Påyåsi her i denne verden. Men vi kommer nok ikke sammen i den neste verden.” Fyrst Påyåsi fikk høre om dette, og spurte Uttara hvorfor han hadde sagt noe slik. "Er det ikke slik at vi gir gaver fordi vi ønsker oss gode fortjenester og gode resultater av det?" spurte han. *Den maten du ga bort, var så ussel at som du selv ikke ville ha kommet nær med foten engang, fyrste, og langt mindre spise den. Og de klærne du ga bort, var så elendige at du selv ikke ville ha kommet nær dem med foten engang, og langt mindre bære dem, fyrste. Vi setter stor pris på deg og liker deg godt, fyrste. Hvorfor skal du gjøre så vi må assosiere deg med slikt som ingen liker?" *Da får du ordne med en ny gaveutdeling, min kjære Uttara. Gi bort slik mat som vi selv spiser og slike klær som vi selv går med." *Javel, herre," svarte Udissa, og sørget for at det ble delt ut slik mat som Paayasi spiste og slike klær som Payasi gikk med. Siden fyrst Påyåsi ikke hadde gitt gaver med sine egne hender, men beordret gaveutdelingen på en skjødesløs og tankeløs måte, som om det bare gjaldt å kvitte seg med ubrukelige ting, kom han til det tomme Serisaka-palasset 1 de fire store gudekongenes himmel da han døde. Men den unge brahmanen Uttara hadde

egenhendig delt ut gavene, med omtanke og respekt, ikke for å kvitte seg med ubrukelige ting, og da han døde, kom han til de trettitre gudenes himmel. På den tiden pleide munken Gavampati å dra opp til det tomme Serisakapalasset under sin daglige meditasjon. Da gikk Påyåsi bort til Gavampati, hilste på ham og ble stående ved siden av ham. Gavampati spurte: *Hvem er du, min venn?" "Jeg er fyrst Påyasi," var svaret. *Var det ikke du som mente at det ikke finnes noen annen verden, at det ikke er noen som blir spontant gjenfødt i en annen verden, og at det ikke får noen følger for oss om vi gjør gode eller onde handlinger?" "Det er riktig at jeg mente dette. Men Kumåra-Kassapa hjalp meg til å bli kvitt denne skadelige idéen." *Men hva med den unge brahmanen Uttara, som sto for utdeling av gavene dine? Hvor er han kommet?" *Uttara delte egenhendig ut gavene på mine vegne med omtanke og respekt, ikke for å kvitte seg med ubrukelige ting, og da han døde, kom han til de trettitre gudenes himmel. Jeg, derimot, beordret gaveutdelingen på en skjødesløs og tankeløs måte, som om det bare gjaldt å kvitte seg med ubrukelige ting, og derfor kom jeg til det tomme Serisaka-palasset i de fire store gudekongenes himmel da jeg døde. Gå derfor tilbake til menneskene, Gavambpati, og si dette til dem: *Gi gaver egenhendig med omtanke og respekt, ikke for å kvitte dere med ubrukelige ting. For fyrst Payåsi ga ikke gaver med sine egne hender, men beordret gaveutdelingen på en skjødesløs og tankeløs måte, som om det bare gjaldt å kvitte seg med ubrukelige ting. Derfor kom han til det tomme Serisaka-palasset i de fire store gudekongenes himmel da han døde. Men den unge brahmanen Uttara hadde egenhendig delt ut gavene, med omtanke og respekt, ikke for å kvitte seg med ubrukelige ting, og da han døde, kom han til de trettitre gudenes himmel." Munken Gavampati vendte tilbake til menneskenes verden og overbrakte beskjednen.

24. Fortellingen om Pātikaputta Pātikasuttanta Innledning

Denne suttaen handler om å gjøre undere eller ikke å gjøre undere. I Kevaddhasutta (tekst 11) avviser Buddha å utføre undere, og sier at det eneste underet han ville være bekjent av å utføre, var undervisningens under, det vil si læren om hvordan man kan bli fullstendig fri fra alt som gjør vondt. Det samme sier han innledningsvis også i denne teksten. Men deretter tar fortellingen helt av og tillegger Buddha det ene underet etter det andre. Det er vanskelig å si om teksten er forfattet med et glimt i øyet, som en burlesk komedie — eller om naive munkes med denne teksten prøver å vise at Mesteren slett ikke sto tilbake for noen på dette området heller. Den uforstandige munken Sunakkhatta ønsket seg undere, og han fikk undere. Han ønsket også å vite hvordan alle ting var blitt til, og dermed blir suttaen påhengt en sekvens fra Brahmajālasutta (tekst 1), som er en parodi på forskjellige skapelsesberetninger som var i omløp på Buddhas tid. Denne teksten har vært kritisert for å være både plump og naiv. Og det skal innrømmes at den nok mangler noe hva subtilitet angår. Men etter at suttaen på sitt vis har drevet gjøn med slike som ønsker seg undere og slike som spekulerer over hvordan verden ble til, munner den ut i en oppfordring til å søke skjønnhet og frihet. Og mye skal tilgis den som kan bringe mer skjønnhet og frihet inn i verden.

Fortellingen om Påtikaputta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i byen Anupiya i mallaenes land. En morgen da Mesteren hadde stått opp, kledd på seg og tatt bollen sin, gikk han ut i Anupiya for å motta matgaver. Men så tenkte han som så: *Det er nok for tidlig på morgenen til å gå rundt i Anupiya og få mat. Kanskje jeg heller skulle gå og besøke eneboeren Bhaggavagotta?" Og dermed gikk Mesteren til det stedet der eneboeren Bhaggavagotta holdt til. Da Bhaggavagotta fikk se ham, sa han: "Stig på, Mester. Velkommen skal du være. Det er lenge siden du fant veien hit til meg, Mester. Sitt ned, Mester. Her er det en ledig sitteplass til deg." Mesteren satte seg på den ledige plassen, og eneboeren Bhaggavagotta satte seg på et lavere sete ved siden av ham. Da de hadde satt seg, sa Bhaggavagotta: *For noen få dager siden kom licchavien Sunakkhatta bort til meg og sa: *Nå har jeg forlatt Mesteren, Bhaggava. Jeg følger ikke hans veiledninger lenger." Stemmer dette, Mester?" *Ja, det er riktig som Sunakkhatta sa, Bhaggava. For noen dager siden kom Sunakkhatta bort til meg. Han hilste, satte seg ned hos meg og sa: *Nå vil jeg forlate deg, Mester. Jeg vil ikke følge dine veiledninger lenger." Da spurte jeg ham: *Men har jeg noen gang sagt til deg: Kom og følg mine veiledninger, Sunakkhatta?" *Nei, Mester, det har du ikke." *Eller har du sagt til meg: Jeg vil følge dine veiledninger, Mester?" *Nei, Mester." *Da har altså ikke jeg sagt at du skal komme og følge mine veiledninger, og du har ikke sagt at du vil følge mine veiledninger. Så hvem er da du, uvettige menneske, og hvem er det du vil forlate? Ser du hvordan du dummer deg ut, du uvettige

menneske?” *Men du utfører jo ingen paranormale undere for meg, Mester!” *Har jeg kanskje sagt: Kom og følg mine veiledninger, Sunakkhatta, så skal jeg utføre undere for deg?” *Nei, Mester”. *Eller har du sagt: Jeg vil følge dine veiledninger, Mester, hvis du utfører undere for meg?” *Nei, Mester.” *’Da har altså ikke jeg lovt å utføre undere for deg om du kommer og følger mine veiledninger, og du har heller ikke sagt at du vil følge mine veiledninger hvis jeg utfører undere for deg. Så hvem er da du, uvettige menneske, og hvem er det du forlater? Hva mener du om dette, Sunakkhatta: Underviser jeg i læren min for at de som praktiserer den, skal bli fullstendig fri fra lidelse, uansett om det blir utført undere eller ikke?” *Ja, du underviser i læren din for at de som praktiserer den, skal bli fullstendig fri fra lidelse, Mester, uansett om det blir utført undere eller ikke.” *Når det altså er slik, hva har da undere med saken å gjøre, Sunakkhatta? Ser du hvordan du dummer deg ut, du uvettige menneske?” *Men du forklarer ikke hvordan alt er blitt til, Mester!” *Har jeg kanskje sagt: Kom og følg mine veiledninger, Sunakkhatta, så skal jeg forklare hvordan alt er blitt til?” *Nei, Mester”. *Eller har du sagt: Jeg vil følge dine veiledninger, Mester, hvis du vil forklare hvordan alt er blitt til?” *Nei, Mester.” *Da har altså ikke jeg lovt å forklare hvordan alt er blitt til om du kommer og følger mine veiledninger, og du har heller ikke sagt at du vil følge mine veiledninger hvis jeg forklarer hvordan alt er blitt til. Så hvem er da du, uvettige menneske, og hvem er det du forlater? Hva mener du om dette, Sunakkhatta:

Underviser jeg i læren min for at de som praktiserer den, skal bli fullstendig fri fra lidelse, uansett om jeg forklarer hvordan alt er blitt til eller ikke?” *Ja, du underviser i læren din for at de som praktiserer den, skal bli fullstendig fri fra lidelse, Mester, uansett om du forklarer hvordan alt er blitt til eller ikke.” *Når det altså er slik, hva har da alle tings opprinnelse med saken å gjøre, Sunakkhatta? Ser du hvordan du dummer deg ut, du uvettige menneske? Du har sagt mange rosende ord om meg, Sunakkhatta. Du har sagt følgende: *Han er en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester.” Slike rosende ord har du uttalt i vajjienes by. Du har sagt mange rosende ord om læren, Sunakkhatta. Du har sagt følgende: *Den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den.” Slike rosende ord har du uttalt i vajjienes by. Du har sagt mange rosende ord om de ordinertes fellesskap, Sunakkhatta. Du har sagt følgende: *Fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene, viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester.” Slike rosende ord har du uttalt i vajjienes by. Men nå sier jeg deg, Sunakkhatta, og det skal du vite, at mange kommer til å si om deg at du ikke klarte å praktisere Gotamas lære, og at du har forlatt ham og falt tilbake til en lavere tilstand fordi du ikke maktet å følge opp treningen. Dette kommer folk til å si om deg, Sunakkhatta.” Men enda jeg veiledet ham slik, forlot licchavien Sunakkhatta denne læren og treningsdisiplinen som om han skulle ha det travelt med å komme til helvete. En gang var jeg i bumusuenes land, Bhaggava, i en av byene deres som het Uttarakā. Da jeg hadde stått opp og kledd på meg om morgenen, tok jeg bollen min og gikk inn rundt i Uttarakā for å motta matgaver. På den tiden var Sunakkhatta

munkelærning, og han fulgte meg på runden. Der fikk vi øye på den nakne hundeasketen Korakkhattiya. Han krabbet rundt på alle fire, lå på marken og glefset i seg mat med munnen som en hund. Da Sunakkhatta fikk se denne nakne hundeasketen, fikk han stor beundring for ham. Jeg forsto hva han tenkte, og sa: *Kaller du deg en som følger sakyasønnenes lære, du uverttige menneske?"

*Hvorfor spør du meg om det, Mester?" sa han. "Føler du ikke stor beundring for denne nakne hundeasketen som krabber rundt på alle fire, ligger på marken og glefser i seg mat med munnen som en hund?" "Jo, det gjør jeg. Misunner du andre ærverdige, Mester?"

*Nei, jeg misunner ikke andre ærverdige, du uverttige menneske. Men du har fått en meget skadelig idé. Kvitt deg med den, så den ikke skal bli til langvarig skade og smerte for deg. For denne nakne asketen Khorakkhattiya som du beundrer slik, kommer til å dø av fordøyelsesproblemer om sju dager. Etter døden kommer han til å bli gjenfødt som kálakafija-demon, i den laveste av alle demonklassene. Og liket hans kommer til å bli slengt på en haug med birana-gress på likplassen. Hvis du vil, kan du jo gå bort og spørre ham om han vet hvordan det kommer til å gå med ham. Så kan du se om han svarer at han kommer til å bli gjenfødt som kálakafija-demon, i den laveste av alle demonklassene."

Sunakkhatta gikk bort til Khorakkhattiya og fortalte ham hva jeg hadde sagt. Og han tilføyde: *Så vær nå ytterst forsiktig med hva du spiser og drikker, Khorakkhattiya, slik at Gotamas ord kan bli gjort til skamme!" Sunakkhatta trodde ikke på meg, og den neste uken holdt han nøye telling med dagene. Den sjuende dagen døde den nakne asketen Khorakkhattiya av fordøyelsesproblemer. Han ble gjenfødt som kálakafija-demon og liket hans ble kastet på en haug med birana-gress på likplassen. Da Sunakkhatta fikk høre at Khorakkhattiya var død, gikk han til likplassen. Han slo den døde tre ganger med handa og spurte: *Vet du hvordan det har gått med deg, Khorakkhattiya?

Da gned Khorakkhattiya seg på ryggen med handa, satte seg opp og sa: 'Ja, nå vet jeg det. Jeg har blitt gjenfødt som kálakafija-demon, i den laveste av alle demonklassene.' Så falt han ned igjen. Etterpå kom Sunakkhatta bort til meg, hilste og satte seg ned. Da spurte jeg ham: *Hva sier du nå, Sunakkhatta? Gikk det som jeg hadde sagt, eller hva?* *Det gikk nøyaktig som du hadde sagt, Mester.* "Mener du da fortsatt at jeg ikke utfører undere, Sunakkhatta?" *Nei, her har du virkelig utført et under, Mester!* *Så enda jeg her har utført et under, sier du altså at jeg ikke gjør noen undere for deg, du uvettige menneske! Ser du hvor feil du har tatt?" Men enda jeg veiledet ham slik, forlot licchavien Sunakkhatta denne læren og treningsdisiplinen som om han skulle ha det travelt med å komme til helvete. En gang jeg var i Vesali, bodde jeg i huset med de spisse gavlene i Storskogen. På den tiden bodde det en naken asket ved navn Kandaramasuka i Vesáli. Han hadde meget høy anseelse i vajjienes by og mottok store inntekter i form av gaver. Han hadde påtatt seg å overholde sju løfter: 'Så lenge jeg lever, skal jeg være naken, jeg skal ikke ha på meg klær. Så lenge jeg lever, skal jeg leve i sølibat, jeg skal ikke ha samleie med noen. Så lenge jeg lever, skal jeg bare leve av kjøtt og alkoholholdige drikker, jeg skal ikke spise risgrøt eller risvelling. Jeg skal alltid oppholde meg her i Vesáli og aldri gå utenfor et område som avgrenses av Udena-helligdommen i øst, Gotamaka-helligdommen i sør, Sattamba-helligdommen i vest og Bahuputta-helligdommen i nord.' Det var fordi han etterlevde disse sju løftene at han hadde høy anseelse blant vajjiene og mottok store inntekter i form av gaver. En dag gikk Sunakkhatta bort til asketen Kandaramasuka og stilte ham et spørsmål. Men Kandaramasuka kunne ikke besvare spørsmålet. I stedet ble han sint og gretten og ga et surmulende svar. *Jeg har fornærmet denne hellige og ærverdige mannen,* tenkte Sunakkhatta.

'Bare det ikke blir til langvarig skade og smerte for meg!'" Så kom han bort til meg, hilste og satte seg. *Regner du deg som en sakya-sønn, du uvettige menneske?" spurte jeg. *Hvorfor spør du meg om det, Mester" sa han. *Er det ikke så at du gikk og stilte den nakne asketen Kandaramasuka et spørsmål? Og stemmer det ikke at Kandarasuka ikke kunne besvare spørsmålet, men bare ble sint og gretten og ga et surmulende svar? Og tenkte du ikke da at du hadde fornærmet denne hellige og ærverdige mannen, og var du ikke redd for at det skulle bli til langvarig skade og smerte for deg?" *Det stemmer. Misunner du andre ærverdige, Mester?" *Nei, jeg misunner ikke andre ærverdige, du uvettige menneske. Men du har fått en meget skadelig idé. Kvitt deg med den, så den ikke skal bli til langvarig skade og smerte for deg. For denne nakne asketen Kandaramasuka, som du mener er en hellig og ærverdig mann, kommer til å bli velkledd og gifte seg. Han kommer til å spise risgrøt og risvelling, han kommer til å reise forbi alle helligdommene rundt Vesåli, og han kommer til å miste all sin anseelse. Og deretter kommer han til å dø." Ikke lenge etter iførte Kandaramasuka seg pene klær. Han giftet seg og gikk over til å spise risgrøt og risvelling. Deretter foretok han reiser som førte ham langt forbi alle helligdommene rundt Vesåli, og han mistet all sin tidligere anseelse. Deretter døde han. Da Sunakkhatta fikk høre dette, kom han bort til meg, hilste og satte seg. Jeg spurte ham: *Hva sier du nå, Sunakkhatta? Gikk det som jeg hadde sagt, eller hva?" 'Det gikk nøyaktig som du hadde sagt, Mester." *Mener du da fortsatt at jeg ikke utfører undere, Sunakkhatta?" *Nei, her har du virkelig utført et under, Mester!" *Så enda jeg her har utført et under, sier du altså at jeg ikke gjør noen undere for deg, du uvettige menneske! Ser du hvor feil du har tatt?" Men enda jeg veiledet ham slik, forlot licchavien Sunakkhatta denne læren og treningsdisiplinen som om han skulle ha det travelt med å komme til helvete. En gang jeg var i Vesåli, bodde jeg i huset med de spisse gavlene i Storskogen.

På den tiden bodde det en naken asket ved navn Pátikaputta i Vesáli. Han hadde meget høy anseelse i vajjienes by og mottok store inntekter i form av gaver. Han sa til folk i Vesali: * Asketen Gotama er en vismann, men det er jeg også, og vismenn bør kunne demonstrere sin visdom ved å utføre undere. Hvis Gotama vil møte meg på halvveien, er jeg villig til å gjøre det samme. La oss komme sammen og utføre undere! Hvis Gotama utfører ett under, skal jeg utføre to! Hvis han utfører to undere, skal jeg utføre fire! Hvis han utfører fire, skal jeg utføre åtte! Uansett hvor mange undere Gotama velger å utføre, skal jeg utføre dobbelt så mange!” Sunakkhatta kom bort til meg, hilste og satte seg ned. Så fortalte han om Patikaputta. Jeg svarte: 'Den nakne asketen Pátikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake disse ordene og gir avkall på en slik tanke og en slik mening. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter.’ *Pass deg for å si noe slikt, Mester!’ *Hva mener du med det, Sunakkhatta?’ ‘Det kan hende du her kommer med et absolutt utsagn angående Pátikaputta, Mester, om hva som vil skje hvis han møter deg. Men tenk om han kommer i en annen skikkelse? Da vil ordene dine bli gjort til skamme!’ ‘Tror du at en som har kommet fram til sannheten, kommer med tvetydige uttalelser, Sunakkhatta?’ *Når du sier at den nakne asketen Pátikaputta ikke klarer å møte deg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake disse ordene og gir avkall på en slik tanke og en slik mening, og at hodet hans kommer til å bli splintret i småbiter hvis han tror han kan møte deg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, Mester, sier du det fordi du selv har kommet fram til det, eller er det noen guder som har fortalt deg det?’ *Jeg har kommet fram til det selv, Sunakkhatta, men gudene har også fortalt meg at det er slik.

Ajita, en av licchavienes hærførere, døde nylig og ble gjenfødt i de trettitre gudenes himmel. Han kom bort til meg og sa: 'Den nakne asketen Pâtikaputta er en skamløs løgner, Mester. Han går omkring blant vajjiene og sier at jeg er blitt gjenfødt i helvete. Men det er ikke sant. Jeg er blitt gjenfødt i de trettitre gudenes himmel. Så den nakne asketen Pâtikaputta er en skamløs løgner!' Jeg har altså selv kommet fram til at den nakne asketen Pâtikaputta ikke klarer å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake disse ordene og gir avkall på en slik tanke og en slik mening, og at hodet hans kommer til å bli splintret 1 småbiter hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening. Men gudene har også fortalt meg det." Etter at jeg har gått runden 1 Vesâli for å få mat, og etter at jeg så er ferdig med å spise, kommer jeg til å gå til den parken der Pâtikaputta holder til, og bli der resten av dagen. Dette kan du godt fortelle ham, hvis du vil." Neste morgen kledde meg på meg og rundt i Vesâli med bollen min for å motta matgaver. Så spiste jeg, og deretter gikk jeg til den parken der Pâtikaputta holdt til, for å tilbringe dagen der. Da fikk Sunakkhatta det travelt. Han skyndte seg inn til Vesâli og oppsøkte kjente og fremstående licchavier og sa: "Etter at Mesteren hadde spist den maten han mottok som gave i Vesali i dag morges, gikk han til parken der den nakne asketen Pâtikaputta holder til. Skynd dere, mine herrer, kom og se! De to mektige asketene skal utføre undere!" Det samme sa han til rike brahmaner, velstående borgere, forskjellige religiøse og filosofiske ledere og til alle han traff av andre asketer, filosofer og brahmaner. Og alle ville gjerne gå til parken og se de to mektige asketene utføre undere. Snart hadde det samlet seg flere hundre, ja, flere tusen mennesker i parken. Den nakne asketen Pâtikaputta fikk høre at alle disse fremstående licchaviene, rike brahmanene, velstående borgerne, forskjellige religiøse og filosofiske lederne og alle de andre asketene, filosofene og brahmanene var kommet til parken, og han fikk også høre at Gotama var kommet og ville sitte i parken resten av dagen. Han ble redd, begynte å skjelve og fikk gåsehud av dette, og skremt trakk han seg tilbake til

Tindukkhānu-parken. Da folk fikk høre at Pātikaputta var blitt redd og fått gåsehud av skrekk, og hadde trukket seg tilbake til Tindukkhānu-parken, valgte de ut en talsmann og sa til ham: *Hør her, min gode mann. Gå til Tindukkhānu-parken og finn den nakne asketen Patikaputta, og si til ham at skal komme. Fortell ham om alle som er kommet og som venter på ham. Minn ham på at han sa følgende: *Asketen Gotama er en vismann, men det er jeg også, og vismenn bør kunne demonstrere sin visdom ved å utføre undere. Hvis Gotama vil møte meg på halvveien, er jeg villig til å gjøre det samme. La oss komme sammen og utføre undere! Hvis Gotama utfører ett under, skal jeg utføre to! Hvis han utfører to undere, skal jeg utføre fire! Hvis han utfører fire, skal jeg utføre åtte! Uansett hvor mange undere Gotama velger å utføre, skal jeg utføre dobbelt så mange!” Si til ham at nå må han komme og møte Gotama på halvveien, for Gotama kom som førstemann til parken for å være der i dag.” Mannen gikk til Pātikaputta og bar fram dette budskapet. 'Jeg kommer, min venn. Jeg kommer, svarte Pātikaputta. Men samme hvor mye han vred seg, klarte han ikke å reise seg fra sitteplassen sin. Da sa mannen til ham: *Hva er det med deg da? Er baken din klistret til sitteplassen? Eller er sitteplassen klistret til baken? Du sier at du skal komme, men du klarer jo ikke å reise deg fra plassen din!” Pātikaputta gjentok at han skulle komme. Men samme hvor mye han vred seg, klarte han ikke å reise seg fra sitteplassen sin. Da den andre mannen så hvor maktesløs han var, gikk han tilbake til forsamlingen og fortalte hvordan det sto til. Da sa jeg til dem: 'Den nakne asketen Pātikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret 1

småbiter.” En av licchavienes ministre reiste seg fra plassen sin og sa til forsamlingen: "Vent litt, så skal jeg gå. Kanskje jeg kan få Pátikaputta til å komme hit til OSS. Ministeren gikk bort til Pátikaputta og sa til ham: 'Kom nå, Pátikaputta. Det er best for deg om du kommer. Det er mange som har kommet, både fremstående licchavier, rike brahmaner, velstående borgere, forskjellige religiøse og filosofiske ledere og mange andre asketer, filosofer og brahmaner. Dessuten har Gotama kommet og vil sitte i parken resten av dagen. Og alle vet jo at du har sagt: *Asketen Gotama er en vismann, men det er jeg også, og vismenn bør kunne demonstrere sin visdom ved å utføre undere. Hvis Gotama vil møte meg på halvveien, er jeg villig til å gjøre det samme. La oss komme sammen og utføre undere! Hvis Gotama utfører ett under, skal jeg utføre to! Hvis han utfører to undere, skal jeg utføre fire! Hvis han utfører fire, skal jeg utføre åtte! Uansett hvor mange undere Gotama velger å utføre, skal jeg utføre dobbelt så mange!’” Kom nå og møt Gotama på halvveien, for Gotama har allerede ankommet som førstemann til parken. Og husk hva Gotama har sagt offentlig: 'Den nakne asketen Pátikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter.’” Så kom nå, min venn! Kom, så er seieren din! Da må Gotama erklære seg for beseiret!’” 'Jeg kommer, min venn. Jeg kommer,’” svarte Pátikaputta. Men samme hvor mye han vred seg, klarte han ikke å reise seg fra sitteplassen sin. Da sa ministeren til ham: *Hva er det med deg da? Er baken din klistret til sitteplassen? Eller er sitteplassen klistret til baken? Du sier at du skal komme, men du klarer jo ikke å reise deg fra plassen din!”

Påtikaputta gjentok at han skulle komme. Men samme hvor mye han vred seg, klarte han ikke å reise seg. Da ministeren så hvor maktesløs han var, gikk han tilbake til forsamlingen og fortalte hvordan det sto til. *Asketen Påtikaputta er maktesløs,” sa han. "Han sier han skal komme, men samme hvor mye han vrir seg, klarer han ikke å reise seg fra plassen sin.” Da sa jeg til forsamlingen: 'Den nakne asketen Påtikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter. Selv om dere skulle prøve å spenne for et par okser og slepe ham hit med kraftige tau, ville tauene bare ryke. Den nakne asketen Påtikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter.” Da reiste Jaliya, som var elev av asketen med trebollen, seg fra plassen sin og sa til forsamlingen: "Vent litt, så skal jeg gå. Kanskje jeg kan få Påtikaputta til å komme hit til OSS. Jaliya gikk bort til Påtikaputta og sa til ham: 'Kom nå, Påtikaputta. Det er best for deg om du kommer. Det er mange som har kommet, både fremstående licchavier, rike brahmaner, velstående borgere, forskjellige religiøse og filosofiske ledere og mange andre asketer, filosofer og brahmaner. Dessuten har Gotama kommet og vil sitte i parken resten av dagen. Og alle vet jo at du har sagt: *Asketen Gotama er en vismann, men det er jeg også, og vismenn bør kunne demonstrere sin visdom ved å utføre undere. Hvis Gotama vil møte meg på halvveien, er jeg villig til å gjøre det samme. La oss komme sammen og utføre undere! Hvis Gotama utfører ett under, skal jeg utføre to! Hvis han utfører to undere, skal jeg utføre fire! Hvis han utfører fire, skal jeg utføre åtte! Uansett hvor

mange undere Gotama velger å utføre, skal jeg utføre dobbelt så mange!” Kom nå og komme og møt Gotama på halvveien, for Gotama har allerede ankommet som førstemann til parken. Og husk hva Gotama har sagt offentlig: 'Den nakne asketen Pâtikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret 1 småbiter. Selv om dere skulle prøve å spenne for et par okser og slepe ham hit med kraftige tau, ville tauene bare ryke. Den nakne asketen Pâtikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter.” Så kom nå, min venn! Kom, så er seieren din! Da må Gotama erklære seg for beseiret!” 'Jeg kommer, min venn. Jeg kommer, svarte Pâtikaputta. Men samme hvor mye han vred seg, klarte han ikke å reise seg fra sitteplassen sin. Da sa Jaliya til ham: *Hva er det med deg da? Er baken din klistret til sitteplassen? Eller er sitteplassen klistret til baken? Du sier at du skal komme, men du klarer jo ikke å reise deg fra plassen din!” Pâtikaputta gjentok at han skulle komme. Men samme hvor mye han vred seg, klarte han ikke å reise seg. Da Jaliya så hvor maktesløs Pâtikaputta var, sa han: *Det var en gang en løve, dyrenes konge, som tenkte som så: *Jeg tror jeg vil legge meg i dette krattet. Her kan jeg ligge hele dagen. Når kvelden kommer, kan jeg komme fram, gjespe og se meg om til alle kanter før jeg utstøter tre veldige løvebrøl. Så går jeg ned til landsbyen og plukker meg ut de fineste dyrene og dreper dem. Når jeg har spist det deilige og møre kjøttet, går jeg tilbake hit og legger meg igjen.” Som tenkt, så gjort. Løven kom fram fra krattet om kvelden, gjespet, så seg

om til alle kanter og brølte tre ganger, forsynte seg med det den ville ha, og gikk så og la seg igjen. Nå var det en gammel sjakal der som hadde livnært seg på levningene etter løvens måltider, og den var blitt både velfødd og arrogant. En dag tenkte den som så: *Er ikke jeg like god som denne løven, dyrenes konge, kanskje? Jeg tror jeg vil legge meg i dette krattet. Her kan jeg ligge hele dagen. Når kvelden kommer, kan jeg komme fram, gjespe og se meg om til alle kanter før jeg utstøter tre veldige løvebrøl. Så går jeg ned til landsbyen og plukker meg ut de fineste dyrene og dreper dem. Når jeg har spist det deilige og møre kjøttet, går jeg tilbake hit og legger meg igjen.” Dermed fant den seg et liggested i krattet, og da kvelden falt på, kom den fram, gjespet og så seg om til alle kanter. Så prøvde den å brøle, men det eneste som kom ut av munnen dens, var et sjakalhyl. For hvordan kan vel et ynkelig sjakalhyl måle seg med et løvebrøl? Slik er det med deg også, Pátikaputta. Du livnærer deg på levningene etter Mesteren og spiser de smulene som blir til overs etter ham, og mener likevel du kan sammenligne deg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp. Men hvordan kan vel denne ynkelige Patikaputta måle seg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp?” Da Jaliya ikke klarte å få Pátikaputta til å rikke seg fra plassen sin med denne lignelsen, sa han: *Sjakalen trodde den var en løve. Se, jeg er dyrenes konge, sa den. Men brølet dens var en ynkelig sak, Det kunne ikke måle seg med løvens. Slik er det med deg også, Pátikaputta. Du livnærer deg på levningene etter Mesteren og spiser de smulene som blir til overs etter ham, og mener likevel du kan

sammenligne deg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp. Men hvordan kan vel denne ynkelige Pátikaputta måle seg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp?” Da Jåliya ikke klarte å få Pátikaputta til å rikke seg fra plassen sin med denne lignelsen, sa han: Sjakalen dilter i andres spor og lever av smuler fra andre. Den glemmer hvem den egentlig er og tror at den er en tiger Men brølet dens er en ynkelig sak, Det kan ikke måle seg med løvens. Slik er det med deg også, Pátikaputta. Du livnærer deg på levningene etter Mesteren og spiser de smulene som blir til overs etter ham, og mener likevel du kan sammenligne deg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp. Men hvordan kan vel denne ynkelige Pátikaputta måle seg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp?” Da Jåliya ikke klarte å få Pátikaputta til å rikke seg fra plassen sin med denne lignelsen, sa han: Sjakalen fanget frosk og mus og gnagde på rester av lik. Alene i den store skogen syntes han at han var noe til kar og sa: Jeg er dyrenes konge! Men brølet dens er en ynkelig sak. Det kan ikke måle seg med løvens.

Slik er det med deg også, Pátikaputta. Du livnærer deg på levningene etter Mesteren og spiser de smulene som blir til overs etter ham, og mener likevel du kan sammenligne deg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp. Men hvordan kan vel denne ynkelige Patikaputta måle seg med en som har kommet fram til sannheten, med en ærverdig Mester som har kommet fram til oppvåkning ved egen hjelp?” Da Jāliya ikke klarte å få Pátikaputta til å rikke seg fra plassen sin med denne lignelsen, gikk han tilbake til de andre og sa: *Asketen Pátikaputta er maktesløs. Han sier han skal komme, men samme hvor mye han vrir seg, klarer han ikke å reise seg fra plassen sin.” Da sa jeg til forsamlingen: 'Den nakne asketen Pátikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter. Selv om dere skulle prøve å spenne for et par okser og slepe ham hit med kraftige tau, ville tauene bare ryke. Den nakne asketen Pátikaputta klarer ikke å møte meg ansikt til ansikt hvis han ikke trekker tilbake ordene sine og gir avkall på en slik tanke og en slik mening som han har. Hvis han tror han kan møte meg uten å trekke tilbake disse ordene og gi avkall på en slik tanke og en slik mening, kommer hodet hans til å bli splintret i småbiter.” Deretter gledet, oppmuntret og inspirerte jeg forsamlingen med å forklare læren for dem slik at de ble befridd fra sterke bindinger, og jeg hjalp åttifire tusen levende vesener til å bli fri fra sine problemer. Så konsentrerte jeg meg om ild, steg sju palmehøyder opp i luften og sendte ut en flamme som glitret og strålte ytterligere sju palmehøyder til værs før jeg dalte ned igjen ved huset med de spisse gavlene i Storskogen. Da kom Sunakkhatta bort til meg, hilste og satte seg. Jeg spurte ham: *Hva sier du nå, Sunakkhatta? Gikk det som jeg hadde sagt angående Pátikaputta, eller hva?”

'Det gikk nøyaktig som du hadde sagt, Mester.' *Mener du da fortsatt at jeg ikke utfører undere, Sunakkhatta?' *Nei, her har du virkelig utført et under, Mester!' *Så enda jeg her har utført et under, sier du altså at jeg ikke gjør noen slike undere for deg, du uvettige menneske! Ser du hvor feil du har tatt?' Men enda jeg veiledet ham slik, forlot licchavien Sunakkhatta denne læren og treningsdisiplinen som om han skulle ha det travelt med å komme til helvete. Jeg vet hvordan det var i begynnelsen, Bhaggava, og jeg vet mer enn det. Men jeg klamrer meg ikke til min viten, og derfor har jeg opplevd nibbana i mitt indre, noe som gjør at den som har kommet fram til sannheten, ikke kommer på avveier. Det finnes noen prester og filosofer som hevder at det var Herren, Brahma, som startet det hele. Jeg gikk bort til dem og spurte dem om det var dette de hevdet, og det svarte de ja til. Da spurte jeg dem hvordan de mente at dette var gått til. Men det kunne de ikke svare på, så de spurte i stedet hva jeg mente om saken. Jeg svarte: *Langt om lenge, mine venner, etter at ufattelige tidsrom er passert, kommer den tid da denne verden trekker seg sammen. Og når dette skjer, befinner de fleste vesener seg i stråleverdenen. Der består de av ren tanke, og glede er deres næring. I stråleskjær vandrer de selvlysende i rommet, og slik holder de seg gjennom lange tider. Langt om lenge, etter at ufattelige tidsrom er passert, kommer den tid da denne verden utvider seg igjen. Og når dette skjer, kommer Brahmas palass til syne, men det er tomt. Så faller et eller annet vesen fra stråleverdenen, når enten hans levealder eller hans forråd av gode fortjenester er uttømt, og han blir gjenfødt i Brahmas palass. Også der består han av ren tanke, og glede er hans næring. I stråleskjær vandrer han selvlysende gjennom himmelrommet, og slik går det lang tid. Men etter å ha vært der lenge, begynner han å kjede seg, og lengsel og uro oppstår i ham. Og han tenker: *Om det nå bare kunne komme noen andre hit også!' Så faller noen andre vesener også fra stråleverdenen, enten ved at deres

levealder eller deres forråd av gode fortjenester er uttømt. De blir også gjenfødt i Brahmas palass, og der treffer de han som kom dit først. Og de består også av ren tanke, og glede er deres næring. I stråleskjær vandrer de selvlysene gjennom himmelrommet, og slik går det lang tid. Da tenker han som kom dit først: *Jeg er Brahma, Herren, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener. Disse vesenene er blitt skapt av meg! Hvordan jeg begrunner det? Jo, først tenkte jeg: "Om det nå bare kunne komme noen andre hit også!" Og ikke før hadde jeg tenkt tanken, så var de her!" Og de andre, som kom etterpå, tenker på sin side: *"Dette må være Brahma, Herren, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener. Av denne ærverdige Brahma er vi blitt skapt. Hvordan vi begrunner det? Jo, vi så at han var her før oss, mens vi derimot er kommet etterpå. Dessuten lever han lenger, han som ble født der først, og han er vakrere og mektigere. Men de som ble født der etterpå lever ikke så lenge, og ikke er de så vakre og mektige heller." Så kan det hende at en av dem faller fra den tilstanden, og at han kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske sitt tidligere oppholdssted, men ingen flere. Da sier han: *Han som har skapt oss, — Brahma, Herren, den store, uovervinnelige, allvitende og allmektige Gud, Mesteren som skaper og opprettholder, den øverste hersker og autoritet, far til alle fødte og ufødte vesener, — han er evig og uforgjengelig, han er hevet over forandringens lov og består i all evighet. Men vi som er skapt av Gud, derimot, vi er skrøpelige og forgjengelige. Vår levetid er kort, og underlagt dødens lov ferdes vi her." Slik er læren deres om at det var Herren, Brahma, som startet det hele."

*Ja, akkurat slik har vi hørt det, Gotama,” svarte de. Jeg vet hvordan det var i begynnelsen, Bhaggava, og jeg vet mer enn det. Men jeg klamrer meg ikke til min viten, og derfor har jeg opplevd nibbana i mitt indre, noe som gjør at den som har kommet fram til sannheten, ikke kommer på avveier. Det finnes noen prester og filosofer som hevder at det var noen guder som kalles *De som er fordervet av fornøyerse”, som startet det hele. Jeg gikk bort til dem og spurte dem om det var dette de hevdet, og det svarte de ja til. Da spurte jeg dem hvordan de mente at dette var gått til. Men det kunne de ikke svare på, så de spurte i stedet hva jeg mente om saken. Jeg svarte: *Det finnes, mine venner, noen guder som kalles *De som er fordervet av fornøyerse”. De lever helt oppslukt av fornøyerse, latter og fjas. Og når de er helt oppslukt av dette, blir de uoppmerksomme, og ettersom de glemmer å være oppmerksomme, faller de fra den tilstanden. Så kan det hende at en av dem som faller fra den tilstanden kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske sitt tidligere oppholdssted, men ingen flere. Da sier han: *De gudene som ikke er fordervet av fornøyerse, de er evige og uforgjengelige, de er hevet over forandringens lov og består i all evighet. Men vi, som var fordervet av fornøyerse og som takket være vår mangel på oppmerksomhet falt fra den tilstanden, vi er skrøpelige og forgjengelige. Vår levetid er kort, og underlagt dødens lov ferdes vi her.” Slik er læren deres om at det var de gudene som er fordervet av fornøyerse, som startet det hele.” *Ja, akkurat slik har vi hørt det, Gotama,” svarte de. Jeg vet hvordan det var i begynnelsen, Bhaggava, og jeg vet mer enn det. Men jeg klamrer meg ikke til min viten og derfor har jeg opplevd nibbana i mitt indre, noe som gjør at den som har kommet fram til sannheten, ikke kommer på avveier. Det finnes noen prester og filosofer som hevder at det var noen guder som

kalles *'De gudene som er fordervet i sinnet", som startet det hele. Jeg gikk bort til dem og spurte dem om det var dette de hevdet, og det svarte de ja til. Da spurte jeg dem hvordan de mente at dette var gått til. Men det kunne de ikke svare på, så de spurte i stedet hva jeg mente om saken. Jeg svarte: *Det finnes noen guder som kalles "De som er fordervet i sinnet". De brenner av sterk misunnelse mot hverandre. Dette nag forderver sinnet for dem alle, og utmattet i kropp og sinn faller de fra den tilstanden. Så kan det hende at en av dem som faller fra den tilstanden kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske sitt tidligere oppholdssted, men ingen flere. Da sier han: *'De gudene som ikke er fordervet i sinnet, de er evig og uforgjengelige, de er hevet over forandringens lov og består i all evighet. Men vi, som lot misunnelse og nag forderve våre sinn og falt derfra av utmattelse, vi er skrøpelige og forgjengelige. Vår levetid er kort, og underlagt dødens lov ferdes vi her." Slik er læren deres om at det var de gudene som er fordervet i sinnet, som startet det hele." *Ja, akkurat slik har vi hørt det, Gotama," svarte de. Jeg vet hvordan det var i begynnelsen, Bhaggava, og jeg vet mer enn det. Men jeg klamrer meg ikke til min viten, og derfor har jeg opplevd nibbana i mitt indre, noe som gjør at den som har kommet fram til sannheten, ikke kommer på avveier. Det finnes noen prester og filosofer som hevder at alt er blitt til av seg selv. Jeg gikk bort til dem og spurte dem om det var dette de hevdet, og det svarte de ja til. Da spurte jeg dem hvordan de mente at dette var gått til. Men det kunne de ikke svare på, så de spurte i stedet hva jeg mente om saken. Jeg svarte: *Det finnes noen guder som kalles "De ubevisste". Så snart en forestilling oppstår i dem, faller de fra den tilstanden. Så kan det hende at en av dem faller fra den tilstanden, og at han kommer hit. Og her forlater han hjemmet og går ut i hjemløsheten. Som eneboer, ved hjelp av

energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske at forestillingene oppsto, men ikke noe som hendte før det. Og han sier: *Selvet og verden er blitt til av seg selv. Hvordan jeg begrunner det? Jo, før eksisterte jeg ikke, men så med ett var jeg til." Slik er læren deres om at alt er blitt til av seg selv." *Ja, akkurat slik har vi hørt det, Gotama," svarte de. Jeg vet hvordan det var i begynnelsen, Bhaggava, og jeg vet mer enn det. Men jeg klamrer meg ikke til min viten, og derfor har jeg opplevd nibbana i mitt indre, noe som gjør at den som har kommet fram til sannheten, ikke kommer på avveier. Siden jeg mener og sier disse tingene, er det noen prester og filosofer som feilaktig, løgnaktig, falskt og med urette anklager meg og sier at jeg og munkene tar feil. De påstår at jeg sier at den som har nådd fram til skjønnhet og frihet, vil oppfatte alt som motbydelig. Men noe slikt sier jeg ikke, Bhaggava. Jeg sier at den som har nådd fram til skjønnhet og frihet, vil oppfatte det som vakkert." *Da tar de feil de som mener at du og munkene tar feil, Mester. Nå har jeg tillit til at du kan lære meg hvordan jeg kan finne fram til skjønnhet og frihet!" *Det er ikke lett for slike som har et annet syn og en annen overbevisning, en annen mening, en annen trening og en annen lærer å finne fram til skjønnhet og frihet. Men den tilliten du har til meg, vil være deg til stor hjelp, Bhaggava." "Hvis det er vanskelig for slike som har et annet syn og en annen overbevisning, en annen mening, en annen trening og en annen lærer å finne fram til skjønnhet og frihet, da skal sannelig den tilliten jeg har til deg, være meg til stor hjelp, Mester!" Slik talte Mesteren. Glad til sinns tok vandringsmannen Bhaggavagotta imot Mesterens ord.

25. Løvebrølet i Udumbarika Udumbarikasthanādasuttanta
Innledning Flere suttaer har en tittel som inneholder ordet "løvebrøl". Som tidligere nevnt er dette et idiomatisk uttrykk som betegner en stolt og selvsikker uttalelse. Her er det ikke snakk om å stikke sitt lys under en skjeppe eller om å vise falsk beskjedenhet. Dersom man mente at man virkelig hadde noe å fare med, ble det regnet som helt i sin orden å gi klar beskjed om dette, og i flere tekster ser vi at både Buddha og flere av hans elever utstøter sine "løvebrøl". Denne teksten har mye til felles med Kassapasihanādasutta (tekst 8). Begge disse tekstene drøfter forskjellige former for askese. Tankegangen bak askesepraksisen har sammenheng med det synet på underen som vi tidligere har drøftet. Undere regnes ikke som tegn på en overnaturlig makts inngripen, men som en del av den naturlige verden, som en del av naturens orden. Men de kan bare utføres av en person med spesielle evner eller egenskaper. Det kan sammenlignes med å ta en idrettsrekord. Vi regner ikke en imponerende idrettsprestasjon som tegn på at noen overnaturlig makt har grepet inn, men heller som et synlig tegn på at idrettsutøveren har lagt ned et betydelig arbeid i treningen. På samme måte var askesen en form for trening som skulle gi spesielle krefter og egenskaper. Den skulle sette utøveren i stand til å utføre "undere" — og i siste instans skulle asketen kunne trene opp en indre styrke som ga udødelighet eller en plass i gudenes verden. Buddha avviser imidlertid den tradisjonelle askesen og legger i stedet fram sin lære om å utvikle sinnet. Han sier her det samme som han gjorde i Mahasatipatthānasutta (tekst 22), at den som praktiserer læren hans i sju dager, vil nå målet. Selv om dette kanskje bare gjelder et fåtall som har ekstra gode personlige forutsetninger og som praktiserer meget iherdig, står dette i skarp kontrast til senere

holdninger i forskjellige buddhistiske skoler, som hevder at man må trene iherdig gjennom mange liv for å nå målet. Men her sier altså Buddha at sju dager kan være tilstrekkelig! Dette kan muligens tyde på at den opprinnelige buddhismen var atskillig enklere enn hva senere tider har villet gjøre den til. En faktor som kan ha bidratt til utbredelsen av oppfatningen om at læren er meget vanskelig og tidkrevende å praktisere, kan være den gamle indiske forestillingen om at vi lever i en tidsalder med kontinuerlig forfall. Dette skal vi se nærmere på i neste sutta. Deretter kommer et interessant avsnitt om religiøs toleranse. I motsetning til visse andre religioner som vil omvende andre med vold og makt, som knuser gudebilder og sprenger statuer og forkynner at *du ikke skal ha andre guder”, sier Buddha at man gjerne kan fortsette å lytte til sine gamle lærere og følge sine tidligere skikker selv om man bestemmer seg for å prøve å praktisere hans lære. Dette samsvarer også med hans utsagn i Mahāparinibbānasutta (tekst 16), der han roser vajjiene fordi de hedrer, ærer, respekterer og høyakt sine gamle helligdommer og ikke unnlater å gi dem de ofringene de tradisjonelt har fått. Det stemmer også godt overens med det han sa til general Saha i Sthāsenāpativātthu, Vinaya Mahāvagga. 6, 178 (PTS 1,233). Generalen hadde tidligere støttet jainene, men etter en samtale med Buddha sa han at han heller ville følge hans lære. Buddha oppfordret ham imidlertid til likevel å fortsette med å gi mat og gaver til jainene, slik han tidligere hadde gjort. Buddha oppfordrer med andre ord ikke til religiøs konflikt og konfrontasjoner, men til vennlig sameksistens religionene imellom.

Løvebrølet i Udumbarika Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren på Gribbetoppen ved Rajagaha. På den tiden oppholdt den omvandrende filosofen Nigrodha seg i Udumbarika-parken sammen med tre tusen andre omvandrende filosofer. Tidlig en morgen gikk borgeren Sandhåna ut fra Rajagaha for å besøke Mesteren. Men så tenkte han: *Dette er ikke det rette tidspunktet for å treffe verken Mesteren eller munkene, for de har nok trukket seg tilbake og sitter og mediterer nå. Kanskje jeg heller skulle gå til Udumbarika-parken og snakke med Nigrodha?” Dermed gikk han til Udumbarika-parken i stedet. Akkurat da satt den omvandrende filosofen Nigrodha omgitt av en stor flokk andre vandringsmenn, og praten gikk støyende og høylytt om alle slags unyttige ting — som konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap. Da Nigrodha fikk se at Sandhåna nærmet seg, påkalte han forsamlingens oppmerksomhet og sa: *Hysj, mine herrer, vær stille! Der kommer borgeren Sandhåna, som er elev av filosofen Gotama. Han er en av Gotamas hvitkledde legmannstilhengere i Råjagaha. Dette er mennesker som setter pris på stillhet og som har mye godt å si om stillheten. Når han ser hvor stille denne forsamlingen er, kan det hende han kommer bort til oss.” Da han hadde sagt dette, tidde alle vandrerne. Da Sandhåna kom bort til dem, hilste han høflig på Nigrodha og satte seg ned hos dem. Så sa han: *Når disse omvandrende filosofene som følger forskjellige lærer kommer

sammen, mine herrer, opptrer de annerledes enn Mesteren. De prater støyende og høylytt om alle slags unyttige ting — som konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap. Mesteren, derimot, holder til fjernt fra folkemengdene i skogens dype ro, der stillheten bare brytes av vindens milde sus, og der det er godt å meditere.” Da Sandhåna hadde sagt dette, svarte Nigrodha: *Men si meg, vet du da hvem Gotama snakker med? Hvem fører han samtale med? Hvem kan han utveksle tanker med slik at visdommen skjerpes? Gotamas visdom har visnet bort i ensomheten. Han er ikke vant til å tale i forsamlinger og klarer ikke å føre en samtale, så derfor går han bare for seg selv. Han er som en sky hjort som ferdes i øde trakter og bare går for seg selv. Derfor visner hans visdom i ensomheten. Han klarer ikke å føre en samtale og går bare for seg selv. Hvis Gotama skulle komme til denne forsamlingen, trenger vi nok ikke å stille ham mer enn ett spørsmål for å stille ham til veggs og slå ham over ende som en tom krukke.” Med sin overmenneskelige og guddommelig foredlede hørselsevne hørte Mesteren denne samtalen mellom borgeren Sandhana og den omvandrede filosofen Nigrodha. Han steg ned fra Gribbetoppen og vandret fram og tilbake i det fri ved påfuglenes foringsplass ved bredden av Sumågadha-dammen der i parken. Nigrodha fikk se ham, vendte seg til forsamlingen og sa: *Hysj, mine herrer, vær stille! Filosofen Gotama vandrer fram og tilbake i det fri ved påfuglenes foringsplass der borte ved bredden av Sumågadha-dammen. Gotama setter pris på stillhet og har mye godt å si om stillheten. Når han ser hvor stille denne forsamlingen er, kan det hende han kommer bort til oss. Da skal vi spørre ham hva det er for en lære han underviser elevene sine i, denne læren som overbeviser elevene slik at den blir grunnlag for hele deres avanserte praksis.” Da han hadde sagt dette, tidde alle vandrerne.

Nå kom Mesteren bort til Nigrodha, og Nigrodha hilste ham velkommen: "Stig på, Mester. Velkommen skal du være. Det er lenge siden du har besøkt denne forsamlingen. Vær så god å sitte, Mester, her er det plass til deg." Mesteren satte seg ned på den plassen han ble tilbudt. Nigrodha satte seg på et lavere sete ved siden av ham. Da de hadde satt seg, sa Mesteren: *Hva var det dere snakket om før jeg kom, Nigrodha? Hvilken samtale var det jeg avbrøt dere 1?" Nigrodha svarte: *Vi så at du vandret fram og tilbake i det fri ved påfuglenes foringsplass der borte ved bredden av Sumågadha-dammen, Mester. Da sa vi at hvis filosofen Gotama kommer hit bort, skal vi spørre ham hva det er for en lære han underviser elevene sine i, denne læren som overbeviser elevene slik at den blir grunnlag for hele deres avanserte praksis." *Det er vanskelig for dem som har et annet syn, en annen overbevisning og andre preferanser, å forstå den læren jeg underviser elevene mine i — denne læren som overbeviser elevene slik at den blir grunnlag for hele deres avanserte praksis — når de mangler trening og opplæring, Nigrodha. Still meg heller spørsmål om din egen lære og strenge askese, Nigrodha. Spør meg hvordan denne strenge askesen skal praktiseres og hvordan den ikke skal praktiseres." Da han hadde sagt dette, ble det mye rop og støy blant de omvandrende filosofene, og de utbrøt med høy røst: *Det er vidunderlig, det er herlig å høre hvor flink filosofen Gotama er til å legge sin egen lære til side og invitere til samtale om andres lære!" Nigrodha ba dem komme til ro og henvendte seg så til Mesteren: *Vi følger en lære om streng askese, Mester. Vi praktiserer streng askese og holder oss urokkelig til denne praksisen. Hvordan skal denne strenge askesen praktiseres, og hvordan skal den ikke praktiseres?" "Sett at en asket går naken, Nigrodha. Han følger ikke vanlig skikk og bruk (han står oppreist mens han spiser, drikker og tømmer seg for urin og avføring, i stedet for å sette seg som skikkelige folk gjør). Han slikker hendene sine (etter å ha spist eller tørket seg bak, i stedet for å vaske seg). Han kommer ikke når andre ber

ham (til et måltid) og han stopper ikke når andre ber ham om det. Han tar ikke imot mat som folk bringer ham eller som er laget spesielt for ham, og han tar ikke imot invitasjoner. Han tar ikke imot mat direkte fra gryter og kar, mat satt innenfor dørstokken, plassert innenfor gjerdet eller rett fra kjøkkenet. Han tar ikke imot mat der to sitter og spiser (hvis bare en av dem byr ham). Han tar ikke imot mat fra en gravid kvinne (av hensyn til det ufødte barnet), eller fra en ammende kvinne (av hensyn til barnet). Han tar ikke imot mat fra en kvinne som er hos en mann (så ikke paret skal bli forstyrret). Han tar ikke imot mat ved innsamling. Han tar ikke imot mat der en hund står (av hensyn til hunden) eller der fluesvermer surrer omkring (av hensyn til fluene). Han tar ikke imot kjøtt eller fisk, og drikker verken øl, andre rusdrikker eller velling. Han nøyer seg med ett hus (dvs. han vender om når han har fått noe mat i ett hus), eller med en håndfull mat, med to hus eller to håndfuller, med sju hus eller med sju håndfuller. Han nøyer seg med én almisse, med to almisser, med sju almisser. Han spiser én gang om dagen, én gang annen hver dag, én gang hver sjuende dag. På denne måten forplikter han seg til å spise bare til fastsatte tider, for perioder på opp til fjorten dager av gangen. Sett videre at han bare spiser grønnsaker, hirse, villris, daddula-ris, vannplanter, agnepulver, oppskum fra kokende ris, sesam-mel, gras, kumøkk, røtter og frukter fra skogen, og nedfallsfrukt. Dette nøyer han seg med. Og sett at denne asketen kler seg i grov hamp, hamp vevd sammen med andre materialer, gamle liksvøp, filler fra avfallshaugen, barkeklær, hele antilopeskinn, klær laget av strimler av antilopeskinn, klær laget av kusagrasfibre, av barkfibre, av trebiter, hårkappe laget av menneskehår eller av hestehår, eller han kler seg i en drakt av uglefjær. Han er en "hår- og skjeggnaver", som bruker å nappe ut hår og skjegg, han er en som står og takker nei til en sitteplass, han er en "hæl-huker"* som sitter og hopper omkring på huk. Han sover på spikerseng eller han sitter og står på den. Han sover på planker eller rett på bakken. Han sover alltid på en side. Han smører seg inn med støv og skitt, lever bare i friluft, eller godtar enhver sitteplass som blir budt ham. Han er en "møkka-eter" som bare spiser skitt og møkk, eller han er en *ikke-drikker" som aldri drikker kaldt vann, eller han er en *tredje-gang-om-kvelden" som bader tre ganger om dagen.

Hva mener du om dette, Nigrodha? Er det slik denne strenge askesen skal praktiseres, eller ikke?" *Den som praktiserer streng askese slik, praktiserer i sannhet riktig, Mester!" *Men jeg vil heller si at den som praktiserer streng askese på disse forskjellige måtene, skaper forurensninger i sinnet sitt." *Hvordan kan den som praktiserer streng askese på disse forskjellige måtene, skape forurensninger i sinnet sitt, Mester?" "Sett at en asket praktiserer sin askese slik at han blir selvtilfreds og tror at han har nådd målet, Nigrodha. Hvis han blir selvtilfreds og tror han har nådd målet, skaper han seg forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at han blir så stolt av seg selv at han opphører seg selv og fornedrer andre. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at han blir så yr og innbilsk at han begår feil. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at folk får respekt for ham og skjenker ham gaver og berømmelse. Dette gjør ham selvtilfreds og får ham til å tro at han har nådd målet. Men egentlig skaper også han seg bare forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at folk får respekt for ham og skjenker ham gaver og berømmelse. Dette gjør ham så yr og innbilsk at han begår feil. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at han blir kresen i matveien og tenker at "dette liker jeg? og "dette liker jeg ikke". Det som han ikke liker, avviser han bestemt. Det som han liker, grafser han grådig til seg, ser bare fordeler og ingen ulemper ved det, og nyter dette. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket praktiserer sin askese for å oppnå respekt, gaver og berømmelse, fordi han vil at fyrster, ministere, adelsmenn, brahmaner, borgere og tilhengere av andre sekter skal vise ham respekt. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket blir misfornøyd med en eller annen asket eller brahman,

og sier: *Se hvordan denne storspiseren legger i seg! All slags mat — det være seg planter som brer seg med rotskudd, stammeskudd, leddskudd, toppskudd eller med frø — glefser han 1 seg som et lyn. Og likevel kaller han seg brahman eller asket!” Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket ser at en annen asket eller brahman nyter stor respekt blant legfolk, og at han mottar mye heder og mange gaver av dem. Da blir han kanskje misunnelig og sur og tenker som så: "Han der lever i luksus, blir behandlet med stor respekt og får mange gaver. Jeg, derimot, som praktiserer den strengeste askese, blir ikke respektert, og folk gir meg verken heder eller gaver!” Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket liker å vise fram sin askese i størst mulig offentlighet. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket opptrer med utstudert unnselighet når han vandrer blant folk, og prøver å gi inntrykk av at dette er en del av hans askeseøvelser. Hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket opptrer hyklerisk og sier seg enig i det han ikke er enig i, eller sier seg uenig i det han ikke er uenig i. I så fall farer han med bevisst løgn, og hvis han gjør dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at den som er kommet fram til sannheten, eller en av hans elever underviser i læren på en måte som burde være lett å gi sin tilslutning til. Hvis en asket da ikke gir sin tilslutning, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket er bråsinnt og langsint. Hvis han er dette, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Sett videre at en asket er ondskapsfull og grov i kjeften, misunnelig og gjerrig, løgnaktig og sveikefull, stivsinnet og overlegen, med onde lyster og henfallen til sine onde lyster. Sett videre at han har skadelige meninger og slutter seg til teorier om utslettelse, at han misforstår det han ser, at han klamrer seg til materielle goder og ikke klarer å gi avkall på dem. Hvis han er slik, skaper han seg også forurensninger i sinnet. Hva mener du om dette, Nigrodha? Er disse tingene som forurensninger å regne for en som praktiserer askese, eller er de ikke det?”

*Jo, det er klart at disse tingene forurensner den som praktiserer askese, Mester. Det er faktisk mulig at en asket kan ha alle disse forurensningene i sinnet, og i enda større grad mulig at han kan ha den ene eller den andre av dem.” "Sett at en asket praktiserer sin askese slik at verken blir selvtilfreds eller tror at han har nådd målet, Nigrodha. Hvis han verken blir selvtilfreds eller tror han har nådd målet, forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket praktiserer sin askese uten å bli så stolt av seg selv at han opphøyer seg selv og fornedrer andre. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket praktiserer sin askese uten å bli så yr og innbilsk at han begår feil. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at folk får respekt for ham og skjenker ham gaver og berømmelse. Men dette gjør ham ikke selvtilfreds og får ham ikke til å tro at han har nådd målet. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket praktiserer sin askese slik at folk får respekt for ham og skjenker ham gaver og berømmelse. Dette gjør ham imidlertid ikke så yr og innbilsk at han begår feil. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket praktiserer sin askese uten å bli kresen i matveien og tenke at *dette liker jeg? og "dette liker jeg ikke". Det som han ikke liker, avviser han uten å legge stor vekt på det. Det som han liker, spiser han uten å grafse det grådig til seg, mens han betrakter ulempene ved det, og er opptatt av ikke å knytte seg til det. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket praktiserer sin askese, men ikke for å oppnå respekt, gaver og berømmelse, for han er ikke spesielt opptatt av at fyrster, ministre, adelsmenn, brahmaner, borgere og tilhengere av andre sekter skal vise ham respekt. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket ikke blir misfornøyd med en eller annen asket eller brahman, og heller ikke sier: *Se hvordan denne storspiseren legger i seg! All slags mat — det være seg planter som brer seg med rotskudd, stammeskudd, leddskudd, toppskudd eller med frø — glefser han i seg som et lyn. Og enda kaller han seg brahman eller asket!” På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket ser at en annen asket eller brahman nyter stor respekt

blant legfolk, og at han mottar mye heder og mange gaver av dem. Da blir han ikke misunnelig og sur og tenker heller ikke som så: "Han der lever i luksus, blir behandlet med stor respekt og får mange gaver. Jeg, derimot, som praktiserer den strengeste askese, blir ikke respektert, og folk gir meg verken heder eller gaver!" På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket ikke liker å vise fram sin askese i størst mulig offentlighet. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket ikke opptrer med utstudert unnselighet når han vandrer blant folk, og heller ikke prøver å gi inntrykk av at dette er en del av hans askeseøvelser. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket ikke opptrer hyklerisk og ikke sier seg enig i det han ikke er enig i, og heller ikke sier seg uenig i det han ikke er uenig i. I så fall farer han ikke med bevisst løgn. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at den som er kommet fram til sannheten, eller en av hans elever underviser i læren på en måte som burde være lett å gi sin tilslutning til. Hvis en asket da gir sin tilslutning, forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket verken er bråsinnt eller langsint. På den måten forblir sinnet hans rent. Sett videre at en asket verken er ondskapsfull eller grov i kjeften, verken misunnelig eller gjerrig, verken løgnaktig eller svikefull, verken stivsinnet eller overlegen, og at han ikke har onde lyster eller er henfallen til onde lyster. Sett videre at han ikke har skadelige meninger og heller ikke slutter seg til teorier om utslettelse, at han ikke misforstår det han ser, at han ikke klamrer seg til materielle goder, men klarer å gi avkall på dem. På den måten forblir sinnet hans rent. Hva mener du om dette, Nigrodha? Hvis en asket praktiserer på denne måten, er da askesen hans ren eller ikke?" «En slik askese er virkelig ren, Mester. Den må regnes som den høyeste praksis, en praksis som trenger like inn til kjernen!» *Nei, en slik askese er ikke den høyeste praksis, og den trenger ikke inn til kjernen, Nigrodha. Den skrapes bare litt i overflaten.» *Men hva slags praksis er det da som er den høyeste, Mester? Hvilken praksis

trenger like inn til kjernen? Det ville være fint om du kunne forklare dette for meg, slik at jeg kan praktisere den høyeste askese, den som trenger like inn til kjernen." "Sett at en praktiserende beskytter seg på fire måter, Nigrodha. Hvilke fire måter beskytter han seg på? Han dreper ikke noe levende vesen, han oppfordrer ikke andre til å drepe noe levende vesen, og han bifaller heller ikke at noe levende vesen blir drept. Han stjeler ikke, han oppfordrer ikke andre til å stjele, og han bifaller heller ikke tyveri. Han lyver ikke, han oppfordrer ikke andre til å lyve, og han bifaller heller ikke løgn. Han ønsker seg ingen sanselige nytelser, han oppfordrer ikke andre til sanselige nytelser og han bifaller heller ikke sanselige nytelser. På denne måten beskytter den praktiserende seg på fire måter, Nigrodha. Når han nå beskytter seg slik, blir dette en del av hans askesepraksis. Han utvikler seg og opplever framgang og ikke tilbakegang. Han velger å oppholde seg på avsidesliggende steder og sitter på en stråhaug i skogen, ved foten av et tre, i fjellet, i en fjellkløft, en grotte, eller på en gravplass. Etter at han har gått matrunden og er ferdig med å spise, setter han seg ned med korslagte bein. Han holder kroppen rak og retter oppmerksomheten mot det emnet han har valgt seg. Så gir han slipp på grådighet overfor verden, lever uten grådighet og renser sinnet for grådighet. Han gir slipp på motvilje, lever uten motvilje og renser sinnet for motvilje overfor alle levende vesener, fordi han har medfølelse og omtanke for dem. Han gir slipp på stivsinn og sløvhet, lever uten stivsinn og sløvhet og betrakter verden våkent med oppmerksomhet og klar forståelse slik at han renser sinnet for stivsinn og sløvhet. Han slipper taket i rastløshet og bekymringer, lever uten rastløshet og bekymringer og lar sinnet falle til ro, slik at han renser sinnet for rastløshet og bekymringer. Han slipper taket i ubesluttksomhet, legger all ubesluttksomhet bak seg og er ikke forvirret om hva som er sunt, slik at han renser sinnet for ubesluttksomhet. Når han nå har kvittet seg med de fem hindringene og svekket forurensningene i sinnet ved hjelp av visdom, fyller han sitt sinn med vennlighet og lar denne gjennomstrømme først ene himmelretningen, deretter den andre, den tredje og den fjerde himmelretningen oppover, nedover og på tvers. Han fyller hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. På samme måte fyller han alle himmelretninger med medfølelse og med glede på andres

vegne,

og endelig fyller han først den ene himmelretningen med sinnslukevekt, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Han fyller hele verden med stor, opphøyd og grenseløs sinnslukevekt, som er fri fra hat og motvilje. Hva mener du om dette, Nigrodha? Hvis en asket praktiserer på denne måten, er da askesen hans ren eller ikke?" «En slik askese er virkelig ren, Mester. Den må regnes som den høyeste praksis, en praksis som trenger like inn til kjernen!" *Nei, en slik askese er ikke den høyeste praksis, og den trenger ikke inn til kjernen, Nigrodha. Den skrapet bare litt i overflaten." *Men hva slags praksis er det da som er den høyeste, Mester? Hvilken praksis trenger like inn til kjernen? Det ville være fint om du kunne forklare dette for meg, slik at jeg kan praktisere den høyeste askese, den som trenger like inn til kjernen." "Sett at en praktiserende beskytter seg på fire måter, Nigrodha, slik jeg tidligere har forklart, og dette gjør at han gjør framgang og ikke opplever tilbakegang. Han finner seg et sted der han kan sitte uten å bli forstyrret, kvitter seg med de fem hindringene og fyller sinnet sitt med vennlighet. Han husker mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler, og han kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, ja, opp til ti slike verdenssykluser. Og han husker følgende: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,' — og han husker like mange detaljer her — "Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her." Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Hva mener du om dette, Nigrodha? Hvis en asket praktiserer på denne måten, er da askesen hans ren eller ikke?" «En slik askese er virkelig ren, Mester. Den må regnes som den høyeste praksis, en praksis som trenger like inn til kjernen!" *Nei, en slik askese er ikke den høyeste praksis, og den trenger ikke inn til kjernen, Nigrodha. Den skrapet bare litt i overflaten."

*Men hva slags praksis er det da som er den høyeste, Mester? Hvilken praksis trenger like inn til kjernen? Det ville være fint om du kunne forklare dette for meg, slik at jeg kan praktisere den høyeste askese, den som trenger like inn til kjernen." "Sett at en praktiserende beskytter seg på fire måter, Nigrodha, slik jeg tidligere har forklart, og dette gjør at han gjør framgang og ikke opplever tilbakegang. Han finner seg et sted der han kan sitte uten å bli forstyrret, kvitter seg med de fem hindringene og fyller sinnet sitt med vennlighet. Han husker mange tidligere oppholdsteder, både detaljert og 1 store trekk. Med rent, himmelsk og overmenneskelig syn ser han hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: "Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander." Slik ser han med rent, himmelsk og overmenneskelig syn hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger. Hva mener du om dette, Nigrodha? Hvis en asket praktiserer på denne måten, er da askesen hans ren eller ikke?" «En slik askese er virkelig ren, Mester. Den må regnes som den høyeste praksis, en praksis som trenger like inn til kjernen!" *Ja, dette er den høyeste praksis, Nigrodha, og den trenger like inn til kjernen. Du spurte meg om hva det er for en lære jeg underviser elevene mine i, denne læren som overbeviser elevene slik at den blir grunnlag for hele deres avanserte praksis. Jeg svarer at jeg underviser dem i en lære som er høyere og edlere, og det er denne læren som overbeviser elevene slik at den blir grunnlag for hele deres avanserte praksis." Da de omvandrende filosofene hørte dette, ble det mye snakk mellom dem, og de sa:

*Her blir både vi og læreren vår gjort grundig til skamme, for vi vet ikke om noe som er bedre og høyere!” Da tenkte Sandhana: *Nå lytter faktisk disse omvandrende filosofene til Mesterens ord, enda de egentlig har andre oppfatninger og følger andre former for praksis! De lytter oppmerksomt og de er åpne til sinns!” Høyt sa han til Nigrodha: *Men husker du, Nigrodha, at du sa til dette til meg: *’Men si meg, vet du da hvem Gotama snakker med? Hvem fører han samtale med? Hvem kan han utveksle tanker med slik at visdommen skjerpes? Gotamas visdom har visnet bort i ensomheten. Han er ikke vant til å tale i forsamlinger og klarer ikke å føre en samtale, så derfor går han bare for seg selv. Han er som en sky hjort som ferdes i øde trakter og bare går for seg selv. Derfor visner hans visdom i ensomheten. Han klarer ikke å føre en samtale og går bare for seg selv. Hvis Gotamo skulle komme til denne forsamlingen, trenger vi nok ikke å stille ham mer enn ett spørsmål for å stille ham til veggs og slå ham over ende som en tom krukke.” Nå er Mesteren her. Nå er den ærverdige som har oppnådd fullkommen oppvåkning ved egen hjelp, midt iblant oss. Vis nå at han ikke er vant til å tale i forsamlinger. Vis nå at han er som en sky hjort som ferdes i øde trakter og bare går for seg selv. Nå har du sjansen til å stille ham til veggs med bare ett eneste spørsmål. Nå kan du slå ham over ende som en tom krukke!” Da han hadde sagt dette, ble Nigrodha sittende taus og beskjemet med bøyd nakke og blikket mot jorden. Han skammet seg og klarte ikke å si noe. Da Mesteren så dette, spurte han: "Er det sant at du har sagt dette, Nigrodha?" *Det er sant at jeg var dum nok til å si dette, Mester. Jeg var en tosk og brukte ikke vettet!" "Hva sier du til dette, Nigrodha? Hva har du hørt gamle og erfarne lærere blant de omvandrende filosofene, eller deres lærere igjen, si om dem som i tidligere tider var ærverdige og hadde oppnådd fullkommen oppvåkning ved egen hjelp? Har du hørt dem si at når disse mestrene kom sammen, så pratet de støyende og høyløyt

om alle slags unyttige ting — som konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap? Eller har du hørt at disse mestrene holdt til fjernt fra folkemengdene i skogens dype ro, der stillheten bare brytes av vindens milde sus, og der det er godt å meditere, slik som jeg gjør nå for tiden?” *Av gamle og erfarne lærere blant de omvandrende filosofene og fra deres lærere igjen har jeg hørt at ærverdige mestre som i tidligere tider hadde oppnådd fullkommen oppvåkning ved egen hjelp, ikke pratet støyende og høylytt om alle slags unyttige ting når de kom sammen. De snakket ikke om konger, forbrytere, statsmenn, tropper, krig og farlige situasjoner, mat og drikke, klær og møbler, kranser og parfyme, slektninger, kjøretøyer, landsbyer, små og store byer, nasjoner, kvinner, menn, berømte personer, sladder på gatehjørnet og ved brønnen, spøkelseshistorier, prat om løst og fast, spekulasjoner om hvordan verden ble til og om hvordan havet ble til, samt prat om vinning og tap, slik som jeg og mine lærere gjør nå til dags. Disse mestrene oppholdt seg tvert imot fjernt fra folkemengdene i skogens dype ro, der stillheten bare brytes av vindens milde sus, og der det er godt å meditere, slik som du gjør nå for tiden, Mester.” *Du er jo en gammel og forstandig mann, Nigrodha. Har det da ikke falt deg inn at denne Mesteren har nådd oppvåkningen, så derfor underviser han i veien til oppvåkning? Eller at denne Mesteren er mild og vennlig, så derfor underviser han i en lære som er mild og vennlig? Eller at denne Mesteren er stille og fredelig, så derfor underviser han i lære som fører til fred i sinnet? Eller at denne Mesteren har nådd målet, så derfor underviser han i en lære som fører til målet? Eller at denne Mesteren har oppnådd fullkomment svalende nibbana, så derfor underviser han i en lære som fører til fullkomment svalende nibbana?” Da Mesteren hadde sagt dette, sa den omvandrende filosofen Nigrodha til ham:

*Det var galt av meg å snakke stygt om deg, Mester. Jeg var dum, uvettig og lite forstandig. Ta imot mitt skriftemål, Mester, og tilgi meg denne overtredelsen som jeg bekjenner, så skal jeg bedre meg for framtiden.” *Ja, det er sant at det var galt av deg å være så dum, uvettig og lite forstandig at du snakket stygt om meg, Nigrodha. Men ettersom du ser feilen din som det den er og bekjenner den som rett er, skal vi ta imot skriftemålet og gi deg tilgivelse. For slik er det i den edles disiplin, at den som ser sine feil som det de er, og bekjenner dem som rett er, han bedrer seg også for framtiden. Men dette sier jeg, Nigrodha: En intelligent person som er ærlig, oppriktig og rettsindig kan komme til meg, så skal jeg gi ham veiledning og undervisning. Hvis han da praktiserer det han har fått lære, vil han i løpet av sju år oppnå det som folk med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, det vil si målet for den høyeste livsførsel, og han vil vinne innsikt her og nå og leve i samsvar med denne. Nei, forresten, du kan se bort fra de sju årene, Nigrodha. Hvis han praktiserer i seks år, vil han nå målet. Du kan se bort fra de seks årene også. Hvis han praktiserer i fem år, fire år, tre år, to år, ett år, et halvt år eller i fjorten dager, vil han nå målet. Du kan forresten se bort fra de fjorten dagene også. Hvis han praktiserer det han har fått lære, vil han i løpet av sju dager oppnå det som folk med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, det vil si målet for den høyeste livsførsel, og han vil vinne innsikt her og nå og leve i samsvar med denne. Nå tror du kanskje at jeg sier dette fordi jeg ønsker meg elever, Nigrodha. Men det er ikke slik du skal oppfatte det. Fortsett å gjerne lytte til den du tidligere har hatt som lærer. Da tror du kanskje at jeg vil plage dere med nye regler. Men det er ikke slik du skal oppfatte det. Fortsett gjerne å følge de samme reglene du tidligere har fulgt. Så tror du kanskje at jeg vil ha dere til å endre levemåte. Men det er ikke slik du skal oppfatte det. Fortsett gjerne med den samme levemåten som før. Da tror du kanskje at jeg vil ha dere til å gjøre noe som dere tidligere har regnet som galt. Men det er ikke slik du skal oppfatte det. Det dere tidligere har regnet som galt, må dere gjerne fortsette å regne som galt. Eller du tror kanskje at jeg vil få dere bort fra noe dere tidligere har regnet som riktig og godt? Men det er ikke slik du skal oppfatte det. Det dere tidligere har regnet som riktig og godt, må dere gjerne fortsette å regne

som riktig og godt. Derfor snakker jeg ikke for å få elever, plage dere med nye regler, få dere til å endre levemåte, få dere til å gjøre noe dere tidligere har regnet som galt, eller for å få dere bort fra noe dere tidligere har regnet som riktig og godt, Nigrodha. Men det finnes usunne faktorer som forurensar, som fører til ny eksistens, som fører til sorg og vonde frukter og til ny tilblivelse, undergang og død hvis man ikke kvitter seg med dem. Min lære handler om hvordan man kan fri seg fra dem. Hvis dere praktiserer denne læren, blir dere kvitt de faktorene som forurensar og de foredlende faktorene vil bli styrket slik at de vokser og blomstrer, og dere vil vinne innsikt her og nå og leve i samsvar med denne.” Da han hadde sagt dette, ble de omvandrende filosofene sittende tause og beskjemmet med bøyd nakke og blikket mot jorden. De skammet seg og klarte ikke å si noe, for Mara hadde et fast grep om deres hjerter. Da innså Mesteren at alle disse tåpelige menneskene satt fast i Måras grep, siden ikke en eneste en av dem sto fram og sa: *’Men da kan vi jo prøve å praktisere Gotamas lære, så vi kan bli kjent med den. Sju dager er da ikke for mye!’” Etter at Mesteren hadde brølt sitt løvebrøl for de omvandrende filosofene i Udumbarika-parken, steg han til vers og fór gjennom luften og landet på Gribbetoppen. Borgeren Sandhåna vendte tilbake til Råjagaha.

26. Den rettmessige kongens løvebrøl

Cakkavattisthanādasutta Innledning Suttaen åpner med Buddhas undervisning om å stole på seg selv og oppgir deretter de fire festepunktene for oppmerksomheten som veien til sannhet — to avsnitt som vi også kjenner fra Mahāparinibbanasutta (tekst 16) og Mahāsatipatthanasutta (tekst 22). Som en illustrasjon på hvor viktig det er å utvikle gode egenskaper følger deretter en legende som skal understreke betydningen av å følge etiske retningslinjer i livet. Denne legenden er neppe spesifikt buddhistisk. Forestillingen om at vi lever 1 en forfallets tidsalder (kalivuga), finner vi også igjen i hinduismen. Forskere har undret seg over hva det verdifulle hjulet egentlig representerer. Noen har antydnet at det kan være et gammelt solsymbol. Det er godt mulig, men i denne legenden symboliserer hjulet tydeligvis et rettferdig kongedømme. Idealet om den rettferdige kongen har vært sterk i indisk historie, selv om det nok er blitt etterlevd med ulik grad av suksess. Den som kanskje kom nærmest idealet, var trolig kong Asoka (omkring 250 f.Kr.). Det er interessant å merke seg at alt går bra helt til en konge glemmer å spørre sin far til råds. Når de unge ikke tar hensyn til de gamles visdom, begynner forfallet. Kongen forsømmer sin plikt til å sørge for god økonomi i riket. Og, som vi har sett i diverse finanskriser i nyere tid, når økonomien kommer i ulage, begynner problemene. Med økonomien i ulage begynner folk å opptre uetisk mot hverandre, og det suksessive forfallet understrekes ved at levealderen blir kortere. Det blir spådd at levealder og etikk vil komme til å forfalle enda mer, helt til menneskene får en levealder på bare ti år og oppfører seg som dyr mot hverandre. Først da vil noen begynne å tenke seg om, begynne å følge etiske retningslinjer og få suksessivt lengre levealder igjen. Og først da, etter at menneskeheten har kommet seg på fote igjen etter

å stått på randen av utryddelse, vil en ny buddha stå fram og gi undervisning igjen. Den framtidige buddhaen kalles Metteyya. På sanskrit heter han Maitreya. Forskerne er litt usikre på om Maitreya er en idé importert fra iransk religion, der det finnes en gud ved navn Mitra. Men Metteyya/Maitreya er et navn som også har en betydning på pali og sanskrit. Det kan avledes av et ord som betyr "vennlighet, nestekjærlighet", og dette gir god mening som navn på en framtidig buddha. Om Metteyya/Maitreya er iransk eller indisk tankegods, står derfor fortsatt åpent. I dagens theravådabuddhisme er det mange som ikke aspirerer til å nå nibbana i dette livet. Det regnes av mange som altfor vanskelig for vanlige mennesker. I stedet prøver mange heller å leve et godt og etisk liv, gi gaver til templer og munk, og på den måten samle seg opp så gode fortjenester (pufifia) at de i en fjern framtid kan bli gjenfødt på Metteyyas tid og sitte ved hans føtter, slik at de dermed kan nå oppvåkningen raskt og direkte. Andre tidlige skoler, som sarvāstivāda og mahāsatighika, la større vekt på Metteya/Maitreya-skikkelsen og har flere historier om hvordan han for tiden oppholdt seg i Tusita-himmelen og derfra kunne hjelpe mennesker i forskjellige situasjoner. Dette kan derfor ses som et trinn i utviklingen av de senere mahāyāna-skolenes lære om bodhisattvaer, vordende buddhaer: personer som er kommet langt på veien til å bli en framtidig buddha, som eksisterer på et åndelig plan eller midt iblant oss, og som kan komme mennesker til hjelp. I tradisjonelle buddhistiske kulturer tas Metteyya bokstavelig. Men vi ser her at Buddha fletter omtalen av Metteyya inn i en klart allegorisk framstilling av verdenshistorien. Dette gjør det rimelig å stille spørsmålet om dette betyr at også Metteyya bare var ment som en allegorisk skikkelse? Vi lar dette spørsmålet stå åpent. Til tross for denne tekstens sterke innslag av legende og allegori er likevel etikken og utviklingen av sinnet et grunntema, og det er interessant å se at skjønnhet defineres som en indre skjønnhet i form av gode holdninger, og rikdom forklares som et sinn fylt av vennlighet, medfølelse, glede på andres vegne og sinnslikevekt.

Den rettmessige kongens løvebrøl Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Maåtula i landet Magadha. Der henvendte Mesteren seg til munkene og sa: *Munker!” *Ja, Mester,” svarte munkene. Mesteren sa: "Vær deres egne tilfluktsøyer, munker, og stol på dere selv, ikke bare på andre. La sannheten være tilfluktsøy for dere, og stol på sannheten, ikke på noe annet. Men hvordan kan dere være deres egne tilfluktsøyer, munker, hvordan kan dere stole på dere selv og ikke bare på andre? Hvordan kan dere la sannheten være deres tilfluktsøy og stole på den og ikke på noe annet? Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Slik blir dere deres egne tilfluktsøyer, munker, slik kan dere stole på dere selv og ikke bare på andre. Slik lar dere sannheten bli deres tilfluktsøy og stoler på den og ikke på noe annet. Hold dere til deres egne områder, munker, i deres fedres distrikt. Når en munk holder seg til sitt eget område i sin fars distrikt, får ikke Mara tak på ham, da får ikke Mara fatt i ham. Ved å dyrke de gode egenskapene øker de gode fortjenestene Det var en gang en konge som het Dalhanemi, munker. Han var en rettmessig og rettmessig konge som hersket over de fire himmelretninger, han var seierrik og beskyttet folket sitt, og han var i besittelse av sju verdifulle skatter. De sju verdifulle skattene han eide, var det verdifulle hjulet, den verdifulle elefanten, den verdifulle

hesten, den verdifulle juvelen, den verdifulle kvinnen, den verdifulle borgeren og den verdifulle rådgiveren. Han hadde mer enn tusen sønner, og de var alle strålende helter som knuste fiendens hærstyrker. Han regjerte over hele den havomkransede jord som han hadde erobret med rettferdighet og ikke med våpenmakt og vold. Etter at det hadde gått mange år, mange hundre år, mange tusen år, sa kong Dalhanemi til en mann: *Hvis du får se at det verdifulle hjulet på himmelen har sunket, at det har glidd ned fra plassen sin, må du komme og gi meg beskjed.” *Ja vel, herre konge”, svarte mannen. Etter at det hadde gått mange år, mange hundre år, mange tusen år, så mannen at det verdifulle hjulet på himmelen hadde sunket, at det hadde glidd ned fra plassen sin. Da gikk han til kong Dalhanemi og sa: Vet du, herre konge, at det verdifulle hjulet ditt på himmelen har sunket, at det har glidd ned fra plassen sin?” Da lot kong Dalhanemi tilkalle sin eldste sønn og sa til ham: *Nå har visst det verdifulle hjulet mitt på himmelen sunket og glidd ned fra plassen sin, min kjære sønn. Jeg har hørt at når dette skjer, har jeg ikke lenge igjen å leve. Men jeg har hatt det godt her i livet, så nå er det på tide å søke himmelske gleder. Nå får du overta styret over den havomkransede jord. Selv vil jeg rake av meg hår og skjegg, iføre meg gul kappe, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” Dermed overlot kong Dalhanemi riket til sin eldste sønn, raket av seg hår og skjegg, iførte seg gul kappe, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløsheten. Men sju dager etter at kongen hadde gjort dette, forsvant det verdifulle himmelhjulet. En mann gikk til den nye kongen og fortalte ham om dette. Kongen ble trist og oppsøkte sin far, den kongelige eneboeren, og sa: Vet du at det verdifulle himmelhjulet er forsvunnet, herre?” Den gamle eneboeren svarte: "Ikke vær lei for at det verdifulle himmelhjulet er forsvunnet, gutten min. Dette var noe du likevel ikke kunne ha arvet etter meg. Nå må du selv opptre som det sømmer seg for en rettmessig konge. Hvis du gjør det, og går opp på slottets høyeste

terrasse med nybadet hode på helligdagen den femtende i måneden, kan det hende at et verdifullt hjul med nav, felg og tusen eiker og alt som ellers hører til, kommer til syne for deg på himmelen.” *Men hva er det som sømmer seg for en rettmessig konge?” *Du bør basere deg på det som er rett og riktig, hedre, respektere, ære og høyakte retten og ikke svikte den, gjøre retten til din fane, banner og kongsmerke, sørge for at alle i riket ditt har rettsvern, både soldater, adel, brahmaner og borgere, byfolk og bønder, munk og asketer og dyr og fugler. Ikke la det skje noen urett i landet. De som er fattige i riket ditt, skal du gi økonomisk hjelp. De som praktiserer forskjellige religioner i ditt rike, som avstår fra intoleranse og fanatisme og vier seg til toleranse og vennlighet, som disiplinerer seg selv og mestrer seg selv og får sine lidenskaper til å falle til ro, bør du besøke fra tid til annen og snakke med dem og spørre hva som er sunt og hva som er usunt, hva som er godt og hva som er dårlig, hva som bør gjøres og hva som ikke bør gjøres, hvilke av dine handlinger som fører til langvarig skade og smerte, og hva du kan gjøre slik at resultatet kan bli langvarig nytte og glede. Når du har hørt hva de har å si, kan du unngå å gjøre det som er usunt, og heller gjøre det som er sunt. Dette er slikt som sømmer seg for en rettmessig konge.” *Ja vel, herre,” svarte den unge kongen. Så begynte han å opptre som det sømmer seg for en rettmessig konge. En helligdag den femtende i måneden da kongen hadde vasket hodet og gått opp på palassets takterrasse for å helligholde dagen, viste det himmelske hjulet seg for ham med nav, felg og tusen eiker, helt og fullkomment på alle vis. Da kongen så dette, tenkte han: *Jeg har hørt at når det himmelske hjulet viser seg i all sin glans for en konge som feirer helligdagen, vil han bli rettmessig konge. Så nå er jeg altså rettmessig konge!” Kongen reiste seg, ordnet kappen over skulderen og grep et beger med venstre hånd. Så stenket han vann over hjulet og sa: *Rull, du hjul! Vinn seier, du hjul!” Da rullet det verdifulle hjulet mot øst, og kongen fulgte det med hele hæren

sin. Der hjulet stanset, slo kongen leir med hæren sin. Alle de rivaliserende fyrstene i øst gikk ham i møte og sa: *Kom, store konge, velkommen skal du være! Alt her er ditt, så gi oss veiledninger, store konge!” Da sa kongen til dem: *Dere bør ikke drepe noe levende vesen, ikke stjele, ikke begå sanselige misgjerninger, ikke føre urett tale og ikke innta rusmidler, men nyte som det sømmer seg.” Og alle fyrstene i øst underkastet seg kongen. Da det verdifulle hjulet hadde rullet helt ut i havet i øst, snudde det opp på land igjen og rullet sørover ... ut i havet i sør, snudde det mot vest ... ut i havet i vest, snudde det mot nord, og kongen fulgte det med hele hæren sin. Der hjulet stanset, slo kongen leir med hæren sin. Alle de rivaliserende fyrstene i nord gikk ham i møte og sa: *Kom, store konge, velkommen skal du være! Alt her er ditt, så gi oss veiledninger, store konge!” Da sa kongen til dem: *Dere bør ikke drepe noe levende vesen, ikke stjele, ikke begå sanselige misgjerninger, ikke føre urett tale og ikke innta rusmidler, men nyte som det sømmer seg.” Og alle fyrstene i nord underkastet seg kongen. Etter at det verdifulle hjulet hadde underlagt seg hele den havomkransede jord, rullet det tilbake til hovedstaden. Der stoppet det foran porten til kongens palass, der han satt og ordnet med sine regjeringssaker, slik at det ble til pryde for palasset. Det samme hendte med den neste kongen, og med den tredje, fjerde, femte og sjette kongen. Den sjuende rettmessige kongen ble innsatt på samme måte som de foregående. Etter at det hadde gått mange år, mange hundre år, mange tusen år, sa den sjuende kongen til en mann: *Hvis du får se at det verdifulle hjulet på himmelen har sunket, at det har glidd ned fra plassen sin, må du komme og gi meg beskjed.”

*Ja vel, herre konge”, svarte mannen. Etter at det hadde gått mange år, mange hundre år, mange tusen år, så mannen at det verdifulle hjulet på himmelen hadde sunket, at det hadde glidd ned fra plassen sin. Da gikk han til kongen og sa: Vet du, herre konge, at det verdifulle hjulet ditt på himmelen har sunket, at det har glidd ned fra plassen sin?” Da lot kongen tilkalle sin eldste sønn og sa til ham: *Nå har visst det verdifulle hjulet mitt på himmelen sunket og glidd ned fra plassen sin, min kjære sønn. Jeg har hørt at når dette skjer, har jeg ikke lenge igjen å leve. Men jeg har hatt det godt her i livet, så nå er det på tide å søke himmelske gleder. Nå får du overta styret over den havomkransede jord. Selv vil jeg rake av meg hår og skjegg, iføre meg gul kappe, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten.” Dermed overlot kongen riket til sin eldste sønn, raket av seg hår og skjegg, iførte seg gul kappe, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløsheten. Men sju dager etter at kongen hadde gjort dette, forsvant det verdifulle himmelhjulet. En mann gikk til den nye kongen og fortalte ham om dette. Kongen ble trist da han hørte denne nyheten, men han gikk ikke til sin far, den kongelige eneboeren, for å spørre hvordan en rettmessig konge burde oppføre seg. Han styrte i stedet landet etter eget forgodtbefinnende, og dette førte til at folk ikke lenger hadde det så godt som de hadde hatt det under tidligere konger som hadde regjert slik det sømmer seg for en rettmessig konge. Da gikk ministrene, rådsmedlemmene, finansrådgiverne, gardeoffiserene, dørvaktene og prestene til den adelige og salvede kongen og sa: *Nå som du styrer landet etter eget forgodtbefinnende, har ikke folk det lenger så godt som de hadde det under tidligere konger som regjerte slik det sømmer seg for en rettmessig konge, herre. Nå finnes det ministre, rådsmedlemmer, finansrådgivere, gardeoffiserer, dørvakter og prester i riket ditt, herre konge. Både vi og andre husker hvordan en rettmessig konge bør regjere landet. Spør oss om dette, herre konge, så skal vi forklare hvordan en rettmessig konge bør styre.” Da satte kongen seg ned sammen med dem og spurte dem ut om hvordan en rettmessig konge bør regjere, og de forklarte det for ham. Kongen sørget for at alle

fikk rettsvern, men ga ikke noen økonomisk støtte til de fattige. Derfor økte fattigdommen sterkt i landet. Siden fattigdommen økte så sterkt, var det en mann som stjal noe fra en annen. Han ble arrestert og ført fram for kongen, og de fortalte hva han hadde gjort. *Er det sant at du har stjålet?” spurte kongen. *Ja herre, det er sant.” *Hvorfor gjorde du det?” *Jeg har ikke noe å leve av, herre.” Da ga kongen ham penger og sa: *Se her, min gode mann. Ta disse pengene, så har du til livets opphold både for deg selv og for familien. Så får du komme i gang med arbeidet ditt igjen, slik at du også kan gi gaver til eneboere og brahmaner. Da blir du lykkelig, og senere kommer du til himmelen.” *Ja vel, herre,” svarte mannen. En annen mann ble tatt for tyveri, og kongen ga penger og formaninger også til ham. Da begynte folk å snakke om at de som stjal, fikk penger av kongen, og dermed var det mange som fikk lyst til å begynne å stjele. Snart ble nok en mann arrestert for tyveri og ført fram for kongen. Kongen spurte om det var sant at han hadde stjålet, og mannen tilsto. Da tenkte kongen: *Hvis jeg fortsetter å gi penger til alle som stjeler, blir det bare flere og flere tyverier. Dette må det bli slutt på. Jeg lar heller denne mannen henrette, jeg lar ham halshogge!” Dermed ga kongen ordre til folkene sine: *Grip denne mannen og bakbind ham med kraftig tau og solid knute! Rak håret av hodet hans og før ham rundt i byen fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss mens det blir slått på skarptromme! Deretter skal dere føre ham ut til retterstedet syd for byen og hogge hodet av ham!” *Ja vel, herre konge,” svarte de, og gjorde som han hadde beordret. Da folk fikk høre at de som stjal, ble halshogd etter ordre fra kongen, sa de til

hverandre. *Da får vi også skaffe oss våpen! De som nekter å gi oss det vi vil ha, og som kaller det å stjele, skal vi hogge hodet av og drepe!” De skaffet seg skarpe sverd og begynte å plyndre i landsbyer, tettsteder og byer, og de drev også som landeveisrøvere. De som ikke frivillig ga dem det de ville ha, og som kalte det å stjele, hogg de hodet av og drepte. Slik gikk det altså til, munkers, at når de fattige ikke fikk økonomisk støtte, økte fattigdommen. Dette førte til at folk begynte å stjele, noe som igjen førte til avstraffelser og drap. Drapene førte til at folk begynte å lyve, noe som igjen førte til at de ikke levde så lenge og at de ble styggere. Menneskene hadde en levealder på åtti tusen år, men da de ble styggere og levealderen ble kortere, levde barna deres bare i førti tusen år. En av de som bare hadde en levetid på førti tusen år, begikk et tyveri. Han ble arrestert og ført fram for kongen, som spurte ham: *Er det sant at du har stjålet?” *Nei, herre,” svarte han, og uttalte dermed en bevisst løgn. Slik gikk det altså til, munkers, at når de fattige ikke fikk økonomisk støtte, økte fattigdommen. Dette førte til at folk begynte å stjele, noe som igjen førte til avstraffelser og drap. Drapene førte til at folk begynte å lyve, noe som igjen førte til at de ikke levde så lenge og at de ble styggere. Menneskene hadde en levealder på førti tusen år, men da de ble styggere og levealderen ble kortere, levde barna deres bare i tyve tusen år. En av de som hadde en levetid på bare tyve tusen år, begikk et tyveri. En annen mann gikk til kongen og fortalte hva som hadde skjedd. Dette var angiveri. Slik gikk det altså til, munkers, at når de fattige ikke fikk økonomisk støtte, økte fattigdommen. Dette førte til at folk begynte å stjele, noe som igjen førte til avstraffelser og drap. Drapene førte til at folk begynte å lyve og angi hverandre, noe som igjen førte til at de ikke levde så lenge og at de ble styggere. Menneskene hadde en levealder på tyve tusen år, men da de ble styggere og levealderen ble kortere, levde barna deres bare i ti tusen år. Noen av de menneskene som hadde en levetid på bare ti tusen år, var pene.

andre var stygge. De stygge misunte de pene og begynte å bedrive utukt med andres hustruer. Slik gikk det altså til, munkers, at når de fattige ikke fikk økonomisk støtte, økte fattigdommen. Dette førte til at folk begynte å stjele, noe som igjen førte til avstraffelser og drap. Drapene førte til at folk begynte å lyve, angi hverandre og begå seksuelle overtreddelser, noe som igjen førte til at de ikke levde så lenge og at de ble styggere. Menneskene hadde en levealder på ti tusen år, men da de ble styggere og levealderen ble kortere, levde barna deres bare 1 fem tusen år. Blant dem som hadde en levealder på fem tusen år ble det stadig mer sårende tale og tomprat, og da disse tingene økte, ble levealderen kortere og de ble styggere. Noen av barna deres fikk en levealder på to og et halvt tusen år og andre bare to tusen år. Blant dem som hadde en levealder på to og et halvt tusen år, tiltok grådighet og hat i styrke, og da minsket levealderen deres enda mer, og de ble styggere. De fikk barn som levde i bare ett tusen år. Blant dem som hadde en levealder på ett tusen år, bredte det seg en rekke feilaktige teorier, og levealderen deres ble kortere og de ble enda styggere. Barna deres fikk en levealder på fem hundre år. Blant dem som hadde en levealder på fem hundre år, var det tre ting som fikk stor utbredelse, nemlig urettmessig begjær, enorm grådighet og feilaktig lære. Dette førte igjen til at levealderen deres ble enda kortere og de ble enda styggere. Noen av barna deres hadde en levealder på to hundre og femti år, andre på to hundre år. Blant dem som hadde en levealder på to hundre og femti år, fikk disse tingene stor utbredelse: Manglende respekt for far og mor, manglende respekt for brahmaner og manglende respekt for slektens eldste. Slik gikk det altså til, munkers, at når de fattige ikke fikk økonomisk støtte, økte fattigdommen. Dette førte til at folk begynte å stjele, noe som igjen førte til avstraffelser og drap. Drapene førte til at folk begynte å lyve, angi hverandre og begå seksuelle overtreddelser. Dette førte videre til stadig mer sårende tale og tomprat, til grådighet og hat, til feilaktige teorier, til urettmessig begjær, enorm grådighet og feilaktig lære, og videre til manglende respekt for far, mor, brahmaner og slektens

eldste. Dette førte igjen til at de ikke levde så lenge og at de ble styggere. Menneskene hadde en levealder på to hundre og femti år, men da de ble styggere og levealderen ble kortere, levde barna deres bare 1 hundre år. Det skal komme en tid, munker da disse menneskene får barn som har en levealder på bare ti år. Når levealderen blir ti år, blir jentene gifteklare når de er fem år gamle. Flere smakstyper blir borte for dem, som for eksempel smeltet smør, smør, matolje, sukker og salt, og kudrusa-rug kommer til å være den beste maten deres, slik ris med kjøttsaus er den beste maten nå til dags. Når menneskene får en levealder på bare ti år, blir de ti sunne måtene å oppføre seg på, helt borte, og de ti usunne måtene å oppføre seg på, får stor utbredelse. Folk kjenner ikke lenger ordet *etikk”, så hvordan kan da noen oppføre seg etisk? De som ikke bryr seg om sin mor eller far, som ikke bryr seg om brahmaner eller om slektens eldste, høster ros og lovord. I dag er det slik at de som respekterer sin mor og sin far, som respekterer brahmaner og slektens eldste, høster ros og lovord, munker. Men når menneskene får en levealder på bare ti år, blir det de som ikke bryr seg om sin mor eller far, som ikke bryr seg om brahmaner eller om slektens eldste, som høster ros og lovord. Når menneskene får en levetid på ti år, vil de ikke ta hensyn til mor, tante, svigerinne, lærerens hustru eller fars hustru. De kommer til å formere seg med hverandre uten slike hensyn, akkurat som geiter og sauer, høns og griser, hunder og sjakaler. Blant disse menneskene vokser det fram mye hat, raseri, fiendskap og drapslyst. Mor angriper barn og barn angriper mor, far angriper barn og barn angriper far, bror angriper bror, bror angriper søster og søster angriper bror. De føler samme drapslyst når de ser hverandre, som jegeren når han får øye på byttet sitt. Blant disse menneskene skal det komme en sverdtid på sju dager, munker, der de regner hverandre for ville dyr og hogger hverandre ned med skarpe sverd. Men så kommer noen av dem til å tenke at de ikke vil drepe noen, og for at ikke noen heller skal drepe dem, flykter de inn mellom høyt gras og inn i skogen og gjemmer seg mellom trærne, i krattet langs elvebreddene og i fjellkløfter. Der blir de i sju dager og lever av røtter og nedfallsfrukt. Etter at sju dager er gått, kommer de fram fra skjulestedene sine, omfavner hverandre, gleder seg sammen og sier:

*Så godt at dere fortsatt er i live!” Deretter sier de til hverandre: *Vi har mistet mange slektninger fordi vi selv har gjort så mye dumt. Nå bør vi heller begynne å gjøre det som er sunt og godt. Men hvordan skal vi gjøre det som er sunt og godt? Jo, la oss slutte å drepe! Dette er en sunn og god leveregel som vi vil følge!” Dermed avstår de fra å drepe, og de følger denne sunne leveregelen. Og når de gjør dette, lever de lenger og de blir vakrere. De som har en levetid på ti år, får barn som lever i tyve år. Da kommer menneskene til å si til hverandre: *Nå er vi vakrere og nå lever vi lenger fordi vi gjør noe som er sunt og godt! Kanskje vi skulle gjøre mer som er sunt og godt? Enn om vi lot være å stjele, begå seksuelle overtredelser, lyve, drive med angiveri, sårende tale og tomprat? Enn om vi avsto fra grådighet, hat, feilaktige teorier, urettmessig begjær, enorm grådighet og feilaktig lære? Enn om vi begynte å respektere far, mor, brahmaner og slektens eldste?” Dermed begynner de å gjøre alt dette, og det fører til at de lever lengre og blir vakrere. De som har en levetid på tyve år, får barn som lever i førti år. Deres barn igjen lever i åtti år og hver påfølgende generasjon lever omtrent dobbelt så lenge som foreldrene helt til menneskene igjen får en levetid på åtti tusen år. Når menneskene får en levealder på åtti tusen år, er jentene gifteklare når de er fem hundre år gamle. Blant disse menneskene vil det bare finnes tre sykdommer, nemlig gådighet, sult og alderdom. India kommer til å være mektig og velstående, og byer og landsbyer kommer til å ligge så tett at en hane kan fly fra den ene til den neste. India kommer til å være tett befolket, ja, folk kommer til å bo så tett som siv og gras. Den byen som i dag heter Bårånasi, kommer til å være hovedstad under navnet Ketumatt, og den kommer til å være rik og mektig, med mange mennesker og mye mat. Det kommer til å være åttifire tusen byer i India, og av disse vil hovedstaden Ketumatt være den fremste. Når menneskene får en levealder på åtti tusen år, kommer en konge ved navn

Samkha til å herske i hovedstaden Ketumati. Han kommer til å være en rettmessig og rettmessig konge som hersker over de fire himmelretninger, han blir seierrik og beskytter folket sitt, og han kommer til å være i besittelse av sju verdifulle skatter. De sju verdifulle skattene han får, er det verdifulle hjulet, den verdifulle elefanten, den verdifulle hesten, den verdifulle juvelen, den verdifulle kvinnen, den verdifulle borgeren og den verdifulle rådgiveren. Han kommer til å få mer enn tusen sønner, og de blir alle strålende helter som knuser fiendens hærstyrker. Han kommer til å regjere over hele den havomkransede jord etter at han har erobret den med rettferdighet og ikke våpenmakt og vold. Når menneskene får en levealder på åtti tusen år, kommer en ærverdig og fullkomment selvvåknet Mester ved navn Metteyya til å stå fram i verden, munker. Han kommer til å ha fullkommen visdom og atferd og han blir lykkelig. Han blir en som kjenner verden, en uforlignelig trener for folk som kan trenes, guders og menneskers lærer, en våken Mester, på samme måte som jeg er det i dag. Han kommer til å forstå denne verden til fullkommenhet, med alle dens engler, djevlere, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og alt som finnes for øvrig, — og det som han selv har realisert, meddeler han til andre, slik jeg gjør det i dag. Han kommer til å undervise i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han kommer til å forklare det rene, opphøyde liv, slik jeg gjør det i dag. Han kommer til å få følge av flere tusen munker, slik jeg har det i dag. Så kommer kong Samkha til å heve det sunkne palasset som kong Panåda den store hadde latt bygge. Etter at selv har bodd der en tid, kommer han til å flytte ut og gi palasset som gave til asketer, brahmaner, reisende, fattige og tiggere. Så går han til Mester Metteyya, raker av seg hår og skjegg, ifører seg gul kappe, forlater hjemmet og bli en hjemløs. Deretter trekker han seg tilbake i ensomhet og setter alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter kommer han til å fullføre den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, slik at han selv vinner innsikt og direkte erkjennelse. Vær deres egne tilfluktsøyer, munker, og stol på dere selv, ikke bare på andre. La sannheten være tilfluktsøy for dere, og stol på sannheten, ikke på noe annet. Men

hvordan kan dere være deres egne tilfluktsøyer, munkers, hvordan kan dere stole på dere selv og ikke bare på andre? Hvordan kan dere la sannheten være deres tilfluktsøy og stole på den og ikke på noe annet? Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Slik blir dere deres egne tilfluktsøyer, munkers, slik kan dere stole på dere selv og ikke bare på andre. Slik lar dere sannheten bli deres tilfluktsøy og stoler på den og ikke på noe annet. Hold dere til deres egne områder, munkers, i deres fedres distrikt. Når en munk holder seg til sitt eget område i sin fars distrikt, lever han lenger, og han blir vakrere, lykkeligere, rikere og sterkere. Hva vil det si at munken lever lenger, munkers? Sett at en munk praktiserer en kraftig metode ved å anvende interesse, flid og konsentrasjon, ved å anvende viljestyrke, flid og konsentrasjon, ved å konsentrere sinnet med flid og konsentrasjon og ved å utforske fenomenene med flid og konsentrasjon. Når han utvikler disse fire kraftige metodene og gjør mye ut av dem, kan han leve en hel tidsalder eller det som gjenstår av en tidsalder, om han vil. Derfor sier jeg at han lever lenger. Hva vil det si at munken blir vakrere, munkers? Sett at en munk oppfører seg godt, lever i samsvar med den beskyttelsen treningsdisiplinen gir, har god atferd og gode vaner, vokter seg mot å begå selv den minste overtredelse, og påtar seg å leve i samsvar med treningsreglene. På den måten blir en munk vakker, munkers. Hva vil det si at munken blir lykkeligere, munkers? Sett at en munk isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Deretter bringer han de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og

konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Deretter søker ikke munken lenger glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler han legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Deretter forlater han velvære og lidelse. Han legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. På den måten blir munken lykkelig, munker. Hva vil det si at munken blir rikere, munker? Sett at en munk fyller sitt sinn med vennlighet og lar denne gjennomstrømme først ene himmelretningen, deretter den andre, den tredje og den fjerde himmelretningen oppover, nedover og på tvers. Han fyller hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. På samme måte fyller han alle himmelretninger med medfølelse og med glede på andres vegne, og endelig fyller han først den ene himmelretningen med sinnslikevekt, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Han fyller hele verden med stor, opphøyd og grenseløs sinnslikevekt, som er fri fra hat og motvilje. På denne måten blir munken rikere, munker. På hvilken måte blir munken sterkere, munker? Sett at en munk selv gjør ende på forurensningene i sinnet, innser hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, opplever at befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette, og tar vare på det som han således har oppnådd. På den måten blir munken sterkere, munker. Jeg vet ikke om noen kraft som er vanskeligere å overvinne enn Måras kraft, munker. Men alle disse treningsmåtene bidrar til å styrke de sunne egenskapene 1 oss. Slik talte Mesteren, og munkene gledet seg over Mesterens ord.

27. Samfunnssklassenes opprinnelse Agganifiåsutta
Innledning I denne teksten kritiserer Buddha brahmanenes pretensjoner, slik han også gjør i andre tekster, som f.eks. Ambatthasutta (tekst 3). I tillegg til å vise til at de blir født på vanlig måte, og derfor ikke kan være Brahmas sønner, slik de hevder, forteller han også en lengre legende om hvordan samfunnssklassene ble til. Det hender at denne suttaen blir presentert som en buddhistisk skapelsesberetning. Og det skal medgis at den lett kan fortone seg slik. Men det gamle indiske verdensbildet tegnet et syklisk univers, uten begynnelse eller slutt. Denne legenden forsøker egentlig bare å skildre hvordan den nåværende verdenssyklusen og det nåværende samfunnssystemet ble til, ikke hvordan verden begynte. Det er derfor feil å se den som en skapelsesberetning. Det interessante her er at legenden gir et bilde av hvordan de forskjellige samfunnssklassene alle er sprunget ut av folket, og at man kan finne mennesker i alle samfunnssklasser som lever et etisk liv — og likeså at man i alle samfunnssklasser også kan finne mennesker som lever et uetisk liv. Den ene samfunnssklassen er i seg selv derfor verken bedre eller dårligere enn de andre. Det er den enkeltes holdninger og gjerninger det kommer an på — ikke hvilken samfunnssklasse man tilhører.

Samfunnsklassenes opprinnelse Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Savatthi, bodde han i palasset til Migåras mor i Østparken. På den tiden levde Våsettha og Bhåradvåja sammen med munkene fordi de gjerne selv ville bli munk. En kveld da Mesteren hadde reist seg opp fra meditasjonen, gikk han ut og vandret fram og tilbake ute i skyggen av huset. Da Våsettha og Bhåradvåja fikk se dette, sa Våsettha: *Kom, så går vi bort til Mesteren, Bhåradvåja. Kanskje vi kan få litt undervisning av Mesteren selv.” *Ja, la oss gjøre det,” svarte Bhåradvåja. Dermed gikk de bort til Mesteren, hilste høflig på ham og slo følge med ham på vandringen fram og tilbake. Mesteren vendte seg mot Våsettha og sa: *Dere er jo født som brahmaner og kommer fra brahman-familier, Våsettha. Likevel har dere forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet. Får dere ikke høre noen kritikk og skjellsord fra andre brahmaner?” *Jo, det skal være visst, Mester. Andre brahmaner kritiserer oss, kommer med nedsettende bemerkninger om oss og overøser oss med skjellsord.” *Og hvordan lyder denne kritikken, Våsettha? Hvilke nedsettende bemerkninger og hvilke skjellsord får dere høre fra andre brahmaner?” *Brahmanene sier at brahmanene er den beste klassen og at andre klasser er foraktelige. De sier at brahmaner er den lyse klassen, de andre klassene er mørke. Brahmanene er rene, det er ikke de andre. Brahmanene er Brahmas ektefødte sønner. De er født av Brahmas munn, født av Brahma og skapt av Brahma, og de er Brahmas arvinger. Videre sier de til oss: "Dere har forlatt den beste klassen og sluttet dere til en foraktelig klasse av glattrakede asketjyplinger som er laverestående, mørke og stammer fra Brahmas føtter. Dette er ikke bra. Det sømmer seg ikke at dere har forlatt den beste klassen og sluttet dere til en foraktelig klasse av glattrakede asketjyplinger

som er laverestående, mørke og stammer fra Brahmas føtter.” Slik blir vi kritisert av brahmanene, Mester, og slik overøser de oss med skjellsord.” *Når brahmanene kan si noe slikt, har de visst glemt alt som har hendt tidligere, Våsettha. Vi kan jo se at brahmanenes hustruer blir gravide, at de føder barn og ammer dem. Og likevel sier disse brahmanene, som er født på naturlig måte, at brahmanene er den beste klassen og at andre klasser er foraktelige. De sier at brahmaner er den lyse klassen, de andre klassene er mørke. Brahmanene er rene, det er ikke de andre, sier de. De hevder at brahmanene er Brahmas ektefødte sønner. Og de sier at de er født av Brahmas munn, født av Brahma og skapt av Brahma, og de er Brahmas arvinger. På den måten lyver de om Brahma, og dette høster de stor vanære av. Det finnes fire samfunnssklasser, Våsettha. Det er adelen, brahmanene, borgerne og tjenerne. Det finnes adelsmenn som dreper, stjeler og begår seksuelle ugjerninger, som lyver, farer med sladder, fører krenkende tale, driver med tomprat, er grådige, voldelige og har skadelige teorier. Vi ser altså at noen adelsmenn gjør slikt som er usunt og som jeg har betegnet som usunt, som er klanderverdig og som jeg har betegnet som klanderverdig, som ikke bør gjøres og som jeg har sagt ikke bør gjøres, som ikke sømmer seg for de edle og som jeg har sagt ikke sømmer seg for de edle, som er mørke og har mørke frukter og som de vise kritiserer. Det samme kan sies om noen brahmaner, borgere og tjenere. Det finnes også adelsmenn som avstår fra å drepe, avstår fra å stjele og avstår fra seksuelle ugjerninger, som verken lyver, farer med sladder, fører krenkende tale, eller driver med tomprat, og som er gavmilde, vennlige og har rett syn. Vi ser altså at noen adelsmenn gjør slikt som er sunt og som jeg har betegnet som sunt, som er rosverdig og som jeg har betegnet som rosverdig, som bør gjøres og som jeg har sagt bør gjøres, som sømmer seg for de edle og som jeg har sagt sømmer seg for de edle, som er lyse og har lyse frukter de vise lovpriser. Det samme kan sies om noen brahmaner, borgere og tjenere. Når vi finner folk som oppfører seg både godt og dårlig innenfor de fire samfunnssklassene, og når de gjør slikt som de vise både kritiserer og lovpriser, vil en klok person ikke være enig i brahmanenes påstander om at brahmanene er den beste

klassen og at andre klasser er foraktelige, at brahmaner er den lyse klassen og de andre klassene er mørke, at brahmanene er rene, det er ikke de andre, eller at brahmanene er Brahmas ektefødte sønner, født av Brahmas munn, født av Brahma og skapt av Brahma eller at de er Brahmas arvinger, Våsettha. Og hvorfor ikke? Hvis noen fra en av disse fire samfunnsklassene blir en munk og en ærverdig som har kvittet seg med negative tendenser i sinnet, har gjennomført treningen, gjort det som skal gjøres, lagt fra seg børa, nådd fram til målet, kvittet seg med alt som binder til ny tilblivelse og nådd frihet gjennom fullkommen forståelse, da kan han med rette, og ikke med urette, kalles den høyeste av dem alle. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. Nå skal du høre hvordan du kan vite at lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden, Våsettha. Kong Pasenadi av Kosala vet at Gotama har gått ut fra Sakya-klanen, som er kongens naboer og vasaller. Sakyaene yter kong Pasenadi hjelp og støtte. De hilser ham med respekt, reiser seg for ham, legger håndflatene mot hverandre og løfter dem til hilsen og står til tjeneste for ham. Kong Pasenadi oppfører seg på samme måte overfor ham som har kommet fram til sannheten, fordi han tenker som så: *Er ikke Gotama av god ætt? Sammenlignet med ham er jeg av dårlig ætt. Gotama er sterk, jeg er svak. Gotama har et tiltalende utseende, det har ikke jeg. Og Gotama har stor innflytelse, det har ikke jeg.” Det er fordi kong Pasenadi av Kosala respekterer lov og rett, fordi han høyakter og verdsetter lov og rett at han hilser ham som har kommet fram til sannheten med respekt, reiser seg for ham, legger håndflatene mot hverandre og løfter dem til hilsen og står til tjeneste for ham. På denne måten kan du vite at lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden, Våsettha. Dere som har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløsheten, har forskjellige navn og kommer fra forskjellige ætter, familier og klaner, Våsettha. Hvis noen spør dere hvem dere er, kan dere svare at dere er munk og sakya-sønner. Den som har en sterk, fast, solid og grunnfestet tillit til ham som har kommet fram til sannheten, som ikke kan rokkes av noen filosof, brahman, gud eller Måra eller av noen annen i hele

verden, kan med rette si: *Vi er Mesterens ektefødte sønner, født av hans munn, født av sannheten, skapt av sannheten og sannhetens arvinger.” Hvorfor? Fordi han som er kommet fram til sannheten kan kalles den legemliggjorte sannhet, den legemliggjorte Brahma, født av sannhet og født av Brahma. Langt om lenge, Våsettha, etter at ufattelige tidsrom er passert, kommer den tid da denne verden trekker seg sammen. Og når dette skjer, befinner de fleste vesener seg i stråleverdenen. Der består de av ren tanke, og glede er deres næring. I stråleskjær vandrer de selvlysende i rommet, og slik holder de seg gjennom lange tider. Langt om lenge, Våsettha, etter at ufattelige tidsrom er passert, kommer den tid da denne verden utvider seg igjen. Og når dette skjer, faller de fleste vesenene fra stråleverdenen og kommer hit. Også der består de av ren tanke, og glede er deres næring. I stråleskjær vandrer de selvlysende gjennom himmelrommet, og slik går det lang tid. På den tiden var verden bare vann, Våsettha, og det lå et stummende mørke over verden. Det fantes verken sol, måne eller stjerner. Dag og natt fantes ikke, og heller ikke uker, måneder, år eller årstider. Mann og kvinne fantes ikke. Vesenene ble bare regnet som vesener. Etter lang tid bredte det seg en velsmakende substans på vannet for disse vesenene. Den var som det laget av fløte som legger seg på toppen av melk som blir stående en stund. Den så fristende ut og luktet og smakte godt, og den lignet fløte eller smør, og var søt som den fineste honning. Et av vesenene ble nysgjerrig. *Hva kan dette være?” tenkte han, tok litt på fingeren og smakte på den. Og den smakte så godt at han fikk lyst på mer. Da de andre fikk se det, tok de også denne velsmakende substansen på fingeren og smakte på den. De fikk lyst på mer, og alle grep store klumper med hendene og stappet 1 seg. Da sluttet disse vesenene å være selvlysende, og solen og månen kom til syne. Deretter kom stjernene til syne, natt og dag oppsto, uker, måneder, år og årstider oppsto. Slik utviklet denne verden seg igjen.

Nå levde disse vesenene lenge av den velsmakende substansen. Men da de hadde spist denne maten i lang tid, ble kroppene deres mer materielle, og noen av dem ble vakre, mens andre ikke ble så vakre. Og de som var vakre, foraktet de som ikke var så vakre, og sa: *Vi er vakrere enn dem! De er styggere enn oss!” Men som en følge av denne stoltheten og forfengeligheten forsvant den velsmakende substansen, og de ble stående i flokk og klage og jamre over at den var blitt borte. Etter at den velsmakende substansen var blitt borte, vokste det fram en slags sopp. Den så fristende ut og luktet og smakte godt, og den lignet fløte eller smør, og var søt som den fineste honning. Nå levde disse vesenene lenge av denne soppen. Men da de hadde spist denne maten i lang tid, ble kroppene deres mer materielle, og det ble større forskjell på de vakre og de stygge. Og de som var vakre, foraktet de andre og sa: *Vi er vakrere enn dem! De er styggere enn oss!” Men som en følge av denne stoltheten og forfengeligheten forsvant soppen, og de ble stående i flokk og klage og jamre over at den var blitt borte. Da vokste det fram slyngplanter som lignet på bambusskudd. De så fristende ut og luktet og smakte godt, og de lignet fløte eller smør, og var søt som den fineste honning. Nå levde disse vesenene lenge av disse slyngplantene. Men da de hadde spist denne maten i lang tid, ble kroppene deres enda mer materielle, og det ble enda større forskjell på de vakre og de stygge. Og de som var vakre, foraktet de som ikke var så vakre, og sa: *Vi er vakrere enn dem! De er styggere enn oss!” Men som en følge av denne stoltheten og forfengeligheten forsvant slyngplantene, og de ble stående i flokk og klage og jamre over at de var blitt borte. Deretter vokste det opp ris for dem på lysninger i skogen. Den var uten agner, ren, velluktende og appetittlig. Når de hadde hentet sine porsjoner om kvelden, var det grodd opp ny og moden ris om morgenen. Og når de hadde hentet sine porsjoner om morgenen, var det grodd opp ny og moden ris om kvelden, og åkeren sto like

frodig. Dette ga dem mat i lang tid. Men jo mer de spiste av risen, jo mer materielle ble kroppene deres, og det ble enda større forskjell på vakre og stygge. Nå ble det også forskjell på kvinne og mann. De kunne ikke rive øynene løs fra hverandre. Kvinnene ble grepet av begjær etter mennene, og mennene ble grepet av begjær etter kvinnene. Begjæret brant i kroppen på dem, og flere henga seg til samleie. Da de andre fikk se dette, kastet de sand, aske og kumøkk på dem og ropte: "Fy for griseri! Slutt med det svineriet! Hvordan kan noen finne på å gjøre noe slikt med hverandre?" Når folk i noen distrikter fortsatt kaster sand, aske og kumøkk etter bruden, følger de derfor en gammel tradisjon som de selv har glemt opphavet til. Det som den gangen ble regnet som usømmelig, blir regnet som sømmelig nå til dags. Men de som lå med hverandre den gangen, slapp ikke inn i landsbyen igjen på flere måneder. Og fordi de som ville ligge med hverandre, så raskt ble beskyldt for umoral, bygde de hus for å skjule hva de holdt på med. Så var det en som var doven og tenkte: *Hvorfor skal jeg slite med å gå og hente ris både morgen og kveld? Kanskje jeg skulle hente så mye at det holder både til frokost og kveldsmat, slik at jeg bare behøver å gå en gang om dagen?" Som tenkt, så gjort. Og da en av de andre spurte om han ville være med og hente ris, fortalte han at han allerede hadde hentet til både frokost og kveldsmat. Den andre fulgte hans eksempel, men bar med seg ris for to dager. En annen fikk se det, og hentet ris for tre dager. Så hentet noen ris for fire, fem og opp til åtte dagers forbruk. Men da de begynte å spise den risen de hadde samlet sammen, var de rene riskornene dekt av agner og agnepulver. Åkeren var blitt glissen og hadde store områder med bar stubbmark. Da kom de sammen og jamret over det som var skjedd: *Nå har vi i sannhet stedt oss ille! Før besto vi av ren tanke, og glede var vår næring. I stråleskjær vandret vi selvlysende i rommet, og slik var det i lang tid. Men nå har vi falt fra stråleverdenen og kommet hit." Og de snakket om alt som var skjedd med dem.

"Og da vi begynte å spise den risen vi hadde samlet sammen, var de rene riskornene dekt av agner og agnepulver. Åkeren var blitt glissen og hadde store områder med bar stubbmark. La oss dele rismarkene og trekke opp grenser!" Og de delte rismarkene og trakk opp grenser. Men en av dem var grådig. Mens han passet på sin egen åkerlapp, stjal han en annens åker og spiste av risen der. De andre grep ham og sa: *Det var dårlig gjort av deg å ta en annens åker! Slikt må du ikke gjøre flere ganger!" *Nei, det skal jeg ikke gjøre," svarte han. Men han stjal igjen, flere ganger. Hver gang tok de ham og ga ham de samme formaningene. Og noen ble så sinte at de slo ham med nevene, med steiner og med stokker. Slik oppsto tyveri, klander, løgn og straff. Så kom disse vesenene sammen igjen og sa til hverandre: *Det er ille at det har oppstått tyveri, klander, løgn og straff. Kanskje vi skulle velge en av oss som skal få rett til å være sint for det man bør være sint for, til å klandre der det bør klandres, og til å forvise den som bør forvises. Til gjengjeld kan vi gi ham noe av risen vår." Så valgte de den kjekkeste, flotteste og sterkeste av flokken til dette. Han påtok seg vervet og de ga ham ris. Fordi han var valgt av folket, fikk han først tittelen *folkevalgt". Han fikk også tittelen *adelsmann*, fordi han var en mann som beskyttet folks andeler av åkrene, og han ble kalt fyrste", fordi han var den første og ypperste til å verge rettferdigheten. Slik oppsto adelen, ifølge de gamle fortellingene. Adelen kom fra folket og var av samme rot og av samme opphav som folket. Adelen ble innstiftet på lovlig vis. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. Nå var det noen som tenkte: *Det er ille at det har oppstått tyveri, klander, løgn, straff og forvisning. La oss forsøke å la være å gjøre det som er galt." Dermed lot de være å gjøre noe galt. De ble kalt "brahmaner", fordi de brøt ondskapens makt. Det bygde seg løvhytter ute i skogen og satt der og mediterte. De

laget ikke mat selv, men gikk omkring i landsbyen morgen og kveld for å få mat. Så gikk de ut og mediterte i hyttene sine igjen. Da folk så at de mediterte, kalte de dem for mediterende. Andre orket ikke å meditere, men diktet bøker om visdom i stedet. Derfor kalte folk dem vedakyndige, fordi de hadde viten. Alle disse brahmanene ble regnet som de laveste den gangen, men nå til dags regnes de som de ypperste. Slik oppsto brahmanklassen, ifølge de gamle fortellingene. Brahmanklassen kom fra folket og var av samme rot og av samme opphav som folket. Brahmanklassen ble innstiftet på lovlig vis. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. Andre igjen giftet seg og slo inn på forskjellige yrker. De ble kalt *forskjellige”, eller borgere. Slik oppsto borgerklassen, ifølge de gamle fortellingene. Borgerne kom fra folket og var av samme rot og av samme opphav som folket. Borgerklassen ble innstiftet på lovlig vis. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. De som var igjen, ble jegere og tjenestefolk. De ble kalt tjenere. Slik oppsto tjenerklassen, ifølge de gamle fortellingene. Tjenerne kom fra folket og var av samme rot og av samme opphav som folket. Tjenerklassen ble innstiftet på lovlig vis. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. Så hendte det at en adelsmann var misfornøyd med det livet han levde. Han forlot hus og hjem og ble eneboer. Det samme gjorde en brahman, en borger og en tjener. Slik oppsto eneboerne fra de fire andre samfunnsklassene, ifølge de gamle fortellingene. Eneboerne kom fra folket og var av samme rot og av samme opphav som folket. Eneboerne som samfunnsklasse ble innstiftet på lovlig vis. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. Hvis en adelsmann oppfører seg dårlig både med kropp, tale og tanker og har skadelige teorier, fører alt dette til at han opplever smerte, fornedrelse, vonde kår og helvete etter døden, etter at kroppen er gått i oppløsning. Det samme vil skje med en brahman, en borger eller en tjener som oppfører seg dårlig både med kropp, tale og tanker og har skadelige teorier. Hvis en adelsmann oppfører seg godt både med kropp, tale og tanker og har

rett syn, vil han oppleve lykke og komme til himmelen etter døden, etter at kroppen er gått i oppløsning. Det samme vil skje med en brahman, en borger eller en tjener som oppfører seg godt både med kropp, tale og tanker og har rett syn. Hvis en adelsmann oppfører seg både godt og dårlig med kropp, tale og tanker og har et blandet syn, vil han oppleve både lykke og lidelse etter døden, etter at kroppen er gått i oppløsning. Det samme vil skje med en brahman, en borger eller en tjener som oppfører seg både godt og dårlig med kropp, tale og tanker og har et blandet syn. Hvis en adelsmann har kontroll over kroppen, tankene og sinnet og utvikler de sju forutsetningene for oppvåkning, vil han oppleve fullkomment nibbana her og nå. Det samme vil skje med en brahman, en borger eller en tjener som har kontroll over kroppen, tankene og sinnet og utvikler de sju forutsetningene for oppvåkning. Hvis noen fra en av disse fire samfunnssklassene blir en munk og en ærverdig som har kvittet seg med negative tendenser i sinnet, har gjennomført treningen, gjort det som skal gjøres, lagt fra seg børa, nådd fram til målet, kvittet seg med alt som binder til ny tilblivelse og nådd frihet gjennom fullkommen forståelse, da kan han med rette, og ikke med urette, kalles den høyeste av dem alle. For lov og rett er det beste for folk, både her og i den neste verden. Den evigunge Brahma har uttalt dette verset, Våsettha: Blant dem som legger vekt på aner og byrd har adelen den fremste rang. Men den fremste blant guder og mennesker er den som har fullkommen kunnskap og atferd. Dette verset er godt sunget og ikke dårlig sunget av den evigunge Brahma. Det er godt sagt og ikke dårlig sagt, meningsfylt og ikke meningsløst, og jeg slutter meg til det. Jeg sier også dette, Vasettha: Blant dem som legger vekt på aner og byrd har adelen den fremste rang.

Men den fremste blant guder og mennesker er den som har fullkommen kunnskap og atferd.” Slik talte Mesteren. Glade til sinns tok Våsetha og Bhåradvåja imot Mesterens ord.

28. Sāriputtas lovprisning av Buddha

Sampasādayasuttanta Innledning Begynnelsen på denne teksten er identisk med en episode i Mahāparinibbānasutta (tekst 16), og fortsettelsen kan ses som en utvidelse av denne. Samtalen er altså lagt til et tidspunkt svært sent i Buddhas karriere, og dette ble trolig regnet som en grei plassering av en panegyrikk som har form av en oppsummering av Buddhas gode egenskaper. En annen mulighet er selvsagt at suttaen er blitt komponert en tid etter Buddhas død. Alle elementene er kjent fra andre tekster, så redaktørene har i så fall bare behøvd å velge og vrake i det overleverte materialet og sette sammen en liste over de egenskapene de ønsket å ta med. Slike oppregninger av Buddhas egenskaper finner vi også i den senere mahāyānalitteraturen, så denne suttaen ga derfor muligens støtet til en hel sjanger i senere litteratur. Den kan også ses som representativ for en generell tendens til å forherlige Buddha, en tendens som bredte om seg i flere skoler etter hvert som tiden gikk. Det som er interessant å merke seg her, er at hovedvekten legges på Buddhas egenskaper som lærer, på hvordan han har forklart treningsveien. Og selv om også andre elementer har fått plass i denne teksten, ligger hovedvekten på de psykologiske og etiske aspektene av Buddhas lære. I senere tekster hender det at Buddhas evner til å utføre undere blir understreket. De er nevnt også her, men det sies klart og tydelig at disse "undrene" ikke er edle, og at de ikke er en følge av utryddelsen av mentale forurensninger. Dette stemmer overens med det synet på undere som kommer til uttrykk i Kevaddhasutta (tekst 11).

Såriputtas lovprisning av Buddha Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Påvårikas mangolund i Nålanda. Da kom Såriputta bort og hilste ærbødig på ham, satte seg ned ved siden av ham og sa: *Jeg er overbevist om at det aldri har vært, aldri vil komme til å bli og heller ikke finnes noen annen filosof eller brahman som har dypere innsikt i oppvåkningen enn du, Mester!”

*Det var da store og bombastiske ord du tok i munnen, Såriputta! Sannelig litt av et løvebrøl du kom med der! Da kjenner du vel alle fortidens ærverdige oppvåknete og har loddet sinnet og tankene deres slik at du vet hvilken oppførsel de hadde, hvilken visdom de hadde, hvilken lære og praksis de hadde og hvilken frigjøring de nådde fram til?” *Nei, Mester.” *Men da kjenner du sikkert alle framtidens ærverdige oppvåknete, Såriputta, og har loddet sinnet og tankene deres slik at du vet hvilken oppførsel de kommer til å få, hvilken visdom de kommer til å få, hvilken lære og praksis de kommer til ha og hvilken frigjøring de kommer til å nå fram til?”

*Nei, Mester.” *Men da kjenner du sikkert vår egen tids ærverdige oppvåknete, Såriputta, og har loddet sinnet og tankene hans slik at du vet hvilken oppførsel han har, hvilken visdom han har, hvilken lære og praksis han har og hvilken frigjøring han har nådd fram til?” *Nei, Mester.” *Du har altså ikke loddet sinn og tanker til noen ærverdig oppvåknet, verken i fortid, framtid eller nåtid, Sriputta. Hvordan kan du da ta slike store ord i munnen og komme med en slik påstand, et slikt løvebrøl, som du gjorde?” *Nei, jeg har ikke loddet sinn og tanker til noen oppvåknet, verken i fortid, framtid eller nåtid, Mester. Men jeg kan trekke slutninger ut fra læren. Det er som en av kongens grensebyer, Mester, med kraftige murer og tårn på

solide fundamenter og med bare én byport. Der står det en våken og forstandig portvakt som slipper inn kjente og viser bort ukjente. Når han går inspeksjonsrunden sin rundt byen, ser han ikke en eneste sprekk og ikke et eneste hull i muren, ikke så en katt kan komme gjennom engang. Derfor vet han at alle levende vesener av noen størrelse som vil ut eller inn av byen, må passere gjennom porten. På samme måte kan jeg trekke slutninger ut fra læren. Alle fortidens oppvåknedde våknet til den uforlignelige og fullkomne oppvåkning etter at de først hadde overvunnet de fem hindringene, svekket forurensningene i sinnet med visdom, festet tanken på de fire festepunktene for oppmerksomheten, utviklet de sju oppvåkningsfaktorene og vunnet fram til den fullkomne og uforlignelige oppvåkning. Alle framtidens oppvåknedde kommer til å vinne fram til oppvåkning på samme vis, og du, som er vår tids oppvåknedde, har også våknet til den uforlignelige og fullkomne oppvåkning etter at du først har overvunnet de fem hindringene, svekket forurensningene i sinnet med visdom, festet tanken på de fire festepunktene for oppmerksomheten og utviklet de sju oppvåkningsfaktorene. En gang gikk jeg til deg for å lytte til læren, Mester. Da forklarte du slikt som har med lyse og mørke tendenser å gjøre, og hvert nytt punkt du la fram, var enda herligere enn det foregående. Mens jeg lyttet til denne undervisningen, fikk jeg en så dyp forståelse av læren at min tillit til deg som lærer ble grunnfestet. Jeg forsto at Mesteren har nådd full oppvåkning, Mesterens lære er godt forklart og elevfellesskapet er på rett vei. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du forklarer hva som er sunt. De sunne læresetningene er læren om de fire festepunktene for oppmerksomheten, de fire rette bestrebelsene, de fire grunnlagene for suksess, de fem evnene, de fem kreftene, de sju oppvåkningsfaktorene og den edle åttedelte veien. Ved hjelp av disse kan en munk selv gjøre ende på sine mentale forurensninger, innse hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, oppleve at befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette, og ta vare på det som han således har oppnådd. Dette er toppen av sunne læresetninger, Mester, og denne læren forstår du fullt ut. Noe høyere enn det du her har forstått, finnes ikke, og det finnes heller ingen annen filosof eller brahman som har bedre forståelse av de sunne læresetningene enn du.

Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du forklarer sanseopplevelsene våre. Det finnes seks indre og ytre sansefelter: øye og former, øre og lyder, nese og dufter, tunge og smaker, kropp og berøringer og sinn og tanker. Dette er toppen av lære om sanseopplevelser, Mester, og denne læren forstår du fullt ut. Noe høyere enn det du her har forstått, finnes ikke, og det finnes heller ingen annen filosof eller brahman som har bedre forståelse av sanseopplevelsene enn du. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din forklaring på hvordan fosteret kommer til verden. Dette kan skje på fire måter. Den første er at fosteret kommer ned i mors liv uten å vite det, oppholder seg der uten å vite det og kommer ut derfra som nyfødt uten å vite det. Den andre er at fosteret vet at det kommer ned i mors liv, men oppholder seg der uten å vite det og kommer ut derfra som nyfødt uten å vite det. Den tredje er at fosteret vet at det kommer ned i mors liv, vet at det oppholder seg der, men kommer ut derfra som nyfødt uten å vite det. Den fjerde er at fosteret vet at det kommer ned i mors liv, vet at det oppholder seg der og vet at det kommer ut derfra som nyfødt. Dette er en uovertruffen forklaring på hvordan fosteret kommer til verden. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du underviser i kunsten å si hva andre tenker. Det er fire måter å gjøre dette på. Man kan for eksempel peke på en bevegelse og si: "Dette tenker du på, dette har du i tankene, dette har du i sinne." Og samme hva som blir sagt, så er det slik og ikke annerledes. Dette er den første måten. Eller man ser kanskje ikke noen bevegelse, men har hørt noe fra et menneske, en ånd eller en gud, og kan si: "Dette tenker du på, dette har du i tankene, dette har du i sinne." Og samme hva som blir sagt, så er det slik og ikke annerledes. Dette er den andre måten. Eller man ser kanskje ikke noen bevegelse og har ikke hørt noe fra et menneske, en ånd eller en gud, men hører noen si hva de tenker på, slik at man kan si: "Dette tenker du på, dette har du i tankene, dette har du i sinne." Og samme hva som blir sagt, så er det slik og ikke annerledes. Dette er den tredje måten. Eller man ser kanskje ikke noen bevegelse og har ikke hørt noe fra et menneske, en ånd eller en gud, og har heller ikke hørt noen si hva de tenker på, men går inn i meditasjon der innledende og fastholdende tanker faller til ro slik at man i sitt eget sinn kan se inn i en annens sinn og si: *Siden denne personens mentale faktorer peker

i den retningen, vil det straks oppstå en tanke om dette i sinnet hans.” Og samme hva som blir sagt, så er det slik og ikke annerledes. Dette er den fjerde måten. Dette er en uovertruffen undervisning i si hva andre tenker på. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du underviser i å se klart, noe som også kan skje på fire måter. Sett at en munk eller en brahman er iherdig, energisk, utholdende, utrettelig og bruker tankene fornuftig slik at han oppnår en så dyp konsentrasjon at han betrakter nettopp denne kroppen fra fotsålene til hårspissene og ned igjen, omgitt av huden, fylt av mange slags urenheter: *I denne kroppen er det hodehår, kroppshår, negler, tenner, hud, kjøtt, sener, knokler, beinmarg, nyrer, hjerte, lever, mellomgolv, milt, lunger, tarmer, spiserør, magesekk, ekskrementer, galle, slim, puss, blod, svette, fett, tårer, vevsvæske, spytt, snørr, leddvæske og urin.” Dette er den første måten å se klart på. Eller han betrakter kroppen slik som jeg nettopp har nevnt og går deretter videre og betrakter kroppen som et skjelett dekket av hud, kjøtt og blod. Dette er den andre måten å se klart på. Eller han betrakter kroppen slik som her er nevnt og ser den også som et skjelett dekket av hud, kjøtt og blod, og går deretter videre og betrakter menneskets ubrutte bevissthetsstrøm som har fotfeste i begge verdener, både i denne verden og den andre verden. Dette er den tredje måten å se klart på. Eller han betrakter kroppen slik som her er nevnt og går deretter videre og betrakter menneskets ubrutte bevissthetsstrøm som ikke har fotfeste i noen verden, verken i denne verden eller i den andre verden. Dette er den fjerde måten å se klart på. Og dette er de uovertrufne måtene å se klart på. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din lære om personlighetstypene. Det finnes sju personlighetstyper, Mester, nemlig den som er blitt fri på begge måter, den som er blitt fri gjennom visdom, den som baserer seg på kroppens vitnesbyrd, den som har oppnådd innsikt, den som er blitt fri gjennom tillit, den som følger læren og den som følger med på grunn av tillit. Dette er en uovertruffen lære om personlighetstypene. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din lære om iherdige bestrebelser. Det finnes sju oppvåkningsfaktorer, Mester, nemlig oppmerksomhet, utforskning av fenomenene, iherdighet, glede, indre fred, konsentrasjon og

sinnslikevekt. Dette er en uovertruffen lære om iherdige bestrebelser. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din lære om progresjon. Det finnes fire slags progresjon, Mester. Det er progresjon som er slitsom og med langsom forståelse, progresjon som er slitsom og med rask forståelse, progresjon som er behagelig og med langsom forståelse, og progresjon som er behagelig og med rask forståelse. Progresjon som er slitsom og med langsom forståelse regnes som dårlig både på grunn av slitet og den langsomme forståelsen. Progresjon som er slitsom og med rask forståelse regnes som dårlig på grunn av slitet. Progresjon som er behagelig og med langsom forståelse regnes som dårlig på grunn av den langsomme forståelsen. Men progresjon som er behagelig og med rask forståelse regnes som god både fordi den er behagelig og fordi forståelsen er rask. Dette er en uovertruffen lære om progresjon. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din undervisning i rett tale, om hvordan man ikke bør lyve, så splid blant andre eller være kranglevoren og aggressiv for å vinne en diskusjon, men tale vise og veloverveide ord som er verd å legge seg på minnet. Dette er en uovertruffen undervisning i rett tale. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din undervisning i god oppførsel. Man bør være sannferdig og pålitelig, og man bør ikke komme med antydninger, hint, smiger og bakvaskelser, drevet av begjær etter stadig større inntekter. Man bør vokte sanseportene sine, spise med måte, være rettferdig, årvåken, flittig og iherdig, kunnskapsrik og oppmerksom, og man bør tale vennlig, opptre høvisk og være resolutt og omtenkksom, ikke jage etter sansenytelser, men være oppmerksom og fornuftig. Dette er en uovertruffen undervisning i god oppførsel. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du underviser i læren ut fra hvordan andre er i stand til å motta undervisningen. Det finnes fire måter å motta undervisning på. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse tre bindinger og bli en som går ut i strømmen. Han vil ikke falle tilbake, men være på sikker vei mot full oppvåkning. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en annen person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse tre bindinger, svekke lidenskap, hat og forvirring og bli en som bare vender tilbake én gang. Bare én gang

vil han falle tilbake til denne verden, og da vil han gjøre ende på lidelse. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en tredje person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse de fem bindingene som holder ham fast på denne bredden. Så vil han bli spontant gjenfødt og deretter finne fullkomment nibbana uten å vende tilbake fra den verdenen. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en fjerde person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse alle negative tendenser i sinnet, frigjøre sinnet gjennom visdom, vinne full innsikt og erkjennelse her og nå og hvile i denne. Dette er den uovertrufne måten du underviser på, ut fra hvordan andre er i stand til å motta undervisningen. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan underviser i læren ut fra en forståelse av hvordan andre oppnår frigjøring. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse tre bindinger og bli en som går ut i strømmen. Han vil ikke falle tilbake, men være på sikker vei mot full oppvåkning. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en annen person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse tre bindinger, svekke lidenskap, hat og forvirring og bli en som bare vender tilbake én gang. Bare én gang vil han vende tilbake til denne verden, og da vil han gjøre ende på lidelse. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en tredje person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse de fem bindingene som holder ham fast på denne bredden. Så vil han bli spontant gjenfødt og deretter finne fullkomment nibbana uten å falle tilbake fra den verdenen. Ut fra din egen systematiske observasjon kan du se at hvis en fjerde person praktiserer det han blir undervist i, vil han knuse alle negative tendenser i sinnet, frigjøre sinnet gjennom visdom, vinne full innsikt og erkjennelse her og nå og hvile i denne. Dette er den uovertrufne måten du underviser på, ut fra hvordan andre oppnår frigjøring. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du forklarer læren om evighet. Det finnes tre lærer om evighet. Den ene er når en filosof eller en brahman ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler:

*Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, — og han husker like mange detaljer her — Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.” Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Og han sier: *Jeg kjenner fortiden og har sett verden trekke seg sammen og utvide seg. Men jeg kjenner ikke framtiden, og vet ikke om verden kommer til å fortsette å trekke seg sammen og utvide seg. Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en.” Dette er den første læren om evighet. Videre har vi en filosof eller brahman som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, ja, opp til ti slike verdenssykluser husker han: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, — og han husker like mange detaljer her — Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.” Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Og han sier: *Jeg kjenner fortiden og har sett verden trekke seg sammen og utvide seg. Men jeg kjenner ikke framtiden, og vet ikke om verden kommer til å fortsette å trekke seg sammen og utvide seg. Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en.” Dette er den andre læren om evighet. Videre har vi en filosof eller brahman, som ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den

tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han at universet har utvidet seg og trukket seg sammen ti ganger, tjue ganger, ja, opp til førti slike verdenssykluser husker han: *Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, — og han husker like mange detaljer her — Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.” Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Og han sier: *Jeg kjenner fortiden og har sett verden trekke seg sammen og utvide seg. Men jeg kjenner ikke framtiden, og vet ikke om verden kommer til å fortsette å trekke seg sammen og utvide seg. Evig er selvet og verden, klippefast og urokkelig, og den frambringer intet nytt. Og selv om alle levende vesener dreier rundt i verdens kretsløp, dør og blir født igjen, er vi evige alle som en.” Dette er den tredje læren om evighet. Og dette er den uovertrufne forklaringen av læren om evighet. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du forklarer læren om kunnskap om tidligere oppholdssteder. Sett at en filosof eller en brahman ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden kan huske mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, — og han husker like mange detaljer her — Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.” Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Det finnes guder, Mester, som lever så lenge at det er umulig å telle årene eller regne ut levealderen deres. Likevel husker de sine tidligere oppholdssteder både detaljert og i store trekk, uansett om de i tidligere skikkelser hadde vært vakre eller stygge, bevisste, ubevisste eller verken bevisste eller ubevisste. Dette er den uovertrufne kunnskapen om tidligere oppholdssteder.

Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er hvordan du forklarer læren om kunnskap om hvordan vesener dør og blir født. Sett at en filosof eller en brahman ved hjelp av energi, flid, trening, iherdighet og rett bruk av tanken når fram til en slik sinnsfordypelse at han i den tilstanden får et rent klarsyn som overgår menneskets synsevne, slik at han ser hvordan vesener dør og blir født som gode eller dårlige, vakre eller stygge, lykkelige eller ulykkelige, alt etter hva de selv har gjort. Han ser at *disse vesenene har handlet ille i gjerninger, ord og tanker — de har snakket stygt om de edle og hatt feilaktige synspunkter som har fått dem til å oppføre seg dårlig, og etter døden, etter at kroppen er gått i oppløsning, har de falt i vonde kår i helvete. Men disse andre vesenene har handlet godt i gjerninger, ord og tanker — de har ikke snakket stygt om de edle og de har hatt rett forståelse som har fått dem til å oppføre seg godt, og etter døden, etter at kroppen er gått i oppløsning, har de blitt født i lykkelige kår i himmelens verden.” Slik ser han med rent klarsyn som overgår menneskets synsevne, hvordan vesener dør og blir født som gode eller dårlige, vakre eller stygge, lykkelige eller ulykkelige, alt etter hva de selv har gjort. Dette er den uovertrufne kunnskapen om hvordan vesener dør og blir født. Noe annet som også er uovertruffent, Mester, er din lære om kraftfulle gjerninger. Det er to slags kraftfulle gjerninger, Mester. Det finnes kraftfulle gjerninger som er verdslige, koblet til mentale forurensninger og kalles uedle. Og det finnes kraftfulle gjerninger som er uverdslige, som ikke er koblet til mentale forurensninger og som kalles edle. Hvilke kraftfulle gjerninger er verdslige, koblet til mentale forurensninger og kalles uedle? Det er når en munk eller en brahman er iherdig, energisk, utholdende, utrettelig og bruker tankene systematisk slik at han oppnår en så dyp konsentrasjon at han utfører mange forskjellige kraftfulle gjerninger. Fra å være en gjør han seg til mange, og fra å være mange gjør han seg til en. Han gjør seg usynlig og kommer til syne igjen. Han går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Han dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Han går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes han gjennom luften som fuglen på vingene. Han berører og stryker over sola og månen med handa si, enda så mektige og veldige de er, og han ferdes i sitt legeme helt opp til Brahmas verden. Dette er

kraftfulle gjerninger som er verdslige, koblet til mentale forurensninger og kalles uedle, Mester. Og hvilke kraftfulle gjerninger er det som er uverdslige, som ikke er koblet til mentale forurensninger og som kalles edle? Det er når en munk tenker at han vil leve blant det som er motbydelig uten å betrakte det som motbydelig, og gjør det. Eller han tenker at han vil leve blant det som ikke er motbydelig og betrakte det som motbydelig, og gjør det. Eller han tenker at han vil leve blant både slikt som er motbydelig og slikt som ikke er motbydelig og betrakte det som ikke motbydelig, og gjør det. Eller han tenker at han vil leve blant både slikt som er motbydelig og slikt som ikke er motbydelig og betrakte det som motbydelig, og gjør det. Eller han tenker at han vil holde seg unna både slikt som er motbydelig og slikt som ikke er motbydelig og leve med oppmerksomhet, klar forståelse og likevekt 1 sinnet. Dette er kraftfulle gjerninger er det som er uverdslige, som ikke er koblet til mentale forurensninger og som kalles edle, Mester. Dette er den uovertrufne lære om kraftfulle gjerninger. Dette forstår du fullt ut, Mester. Bortenfor dette finnes det ikke noe mer å forstå om denne saken, og det finnes ikke noen annen filosof eller brahman som vet mer enn deg om kraftfulle gjerninger. Det som en overbevist person kan oppnå ved hjelp av iherdighet, utholdenhet, standhaftighet, energisk innsats, flid og tålmodighet, det har du oppnådd, Mester. Du hengir deg verken til sansenytelser, som er mindreverdig, simpelt, vulgært, uedelt og unyttig, eller til selvplaging, som er smertefullt, uedelt og unyttig. Videre er du i stand til å gå lett, uanstrengt og utvungent inn i de fire meditasjonstilstandene der tankene faller til ro og der du kan glede deg over øyeblikket her og nå. Hvis derfor noen skulle spørre meg om det har vært noen filosof eller brahman før i tiden som har hatt dypere innsikt i oppvåkningen enn du, Mester, vil jeg svare nei. Hvis noen skulle spørre meg om det i framtiden vil være noen filosof eller brahman som kommer til å få dypere innsikt i oppvåkningen enn du, Mester, vil jeg svare nei. Hvis noen skulle spørre meg om det nå for tiden finnes noen filosof eller brahman som har dypere innsikt i oppvåkningen enn du, Mester, vil jeg svare nei. Hvis noen skulle spørre meg om det har vært noen filosof eller brahman før i tiden

som har hatt like dyp innsikt i oppvåkningen som du, Mester, vil jeg svare ja. Hvis noen skulle spørre meg om det i framtiden vil være noen filosof eller brahman som kommer til å få like dyp innsikt i oppvåkningen som du, Mester, vil jeg svare ja. Hvis noen skulle spørre meg om det nå for tiden finnes noen filosof eller brahman som har like dyp innsikt i oppvåkningen som du, Mester, vil jeg svare nei. Men hvis noen spør meg hvorfor gir den høyeste anerkjennelse til den ene læreren, men ikke til den andre, svarer jeg at jeg har hørt og mottatt fra Mesteren selv at det fantes andre ærverdige fullkomment oppvåknete før i tiden som var hans likemenn hva oppvåkningen angår, og slike ærverdige og fullkomment oppvåknete kommer til å stå fram i framtiden også. Men jeg har også hørt og mottatt fra Mesteren selv at det umulig kan framstå to ærverdige og fullkomment oppvåknete i samme verdenssystem til samme tid. Noe slikt kan ikke skje. Hvis jeg besvarer disse spørsmålene slik, Mester, siterer jeg deg rett da? Eller siterer jeg deg feil? Forklarer jeg læren riktig? Eller vil en annen av dine elever da ha grunn til å klandre og kritisere meg?” «Hvis du besvarer disse spørsmålene slik, Sariputta, da siterer du meg rett og ikke feil. Da forklarer du læren riktig, og ingen annen av mine elever vil ha noen grunn til å klandre og kritisere deg.” Da munken Udayi hørte dette, sa han: *Det er enestående, Mester, det er storartet hvor beskjeden, tilfreds og tilbakeholden han som er kommet fram til sannheten, er. Til tross for at han som er kommet fram til sannheten, er så sterk og mektig, vil han ikke framheve seg selv. Hvis noen omvandrende asketer eller ledere for andre religiøse eller filosofiske retninger skulle oppdage bare så mye som én av disse egenskapene i seg selv, ville de ha proklamert det med faner og bannere! Det er enestående, Mester, det er storartet hvor beskjeden, tilfreds og tilbakeholden han som er kommet fram til sannheten, er. Til tross for at han som er kommet fram til sannheten, er så sterk og mektig, vil han ikke framheve seg selv.” *Merk deg dette, Udayi: Den som er kommet fram til sannheten, er beskjeden, tilfreds og tilbakeholden. Til tross for at han er sterk og mektig, vil han ikke framheve

seg selv. Hvis noen omvandrende asketer eller ledere for andre religiøse eller filosofiske retninger skulle oppdage bare så mye som én av disse egenskapene i seg selv, ville de ha proklamert det med faner og bannere! Så merk deg dette, Udayi: Den som er kommet fram til sannheten, er beskjeden, tilfreds og tilbakeholden. Til tross for at han er sterk og mektig, vil han ikke framheve seg selv.” Så henvendte Mesteren seg til Sariputta og sa: *Derfor skal du ofte resitere denne framstillingen av læren for munkar, nonner, legmenn og legkvinner. Hvis noen skulle være uvettige nok til å tvile eller være usikre på ham som er kommet fram til sannheten, vil de kunne kvitte seg med en slik tvil eller usikkerhet etter å ha hørt denne framstillingen av læren.” På denne måten uttalte Sariputta sin lovprisning framfor Mesteren selv. Derfor blir denne framstillingen av læren kalt *Lovprisning”.

29. Den herlige forklaringen Pasadikasutta Innledning Som vi tidligere har sett, fantes det et spennende mangfold av filosofiske, asketiske og religiøse grupper og ordener på Buddhas tid. Flere av disse levde omtrent på samme måte som Buddha og hans elever, og det fantes en rekke likhetstrekk og forskjeller mellom dem. En slik gruppe eller orden var jainene. Det er litt usikkert hvem som grunnla jain-ordenen. En person som ble kalt Mahāvira er omtalt, men dette var egentlig ikke noe navn. Mahāvira var en hederstittel som betyr "Den store helt", og enkelte ganger ble denne tittelen også brukt om Buddha. I de buddhistiske tekstene nevnes Nigantha Naāthaputta som den tidens fremste jain-lærer, og jainene kalles niganthaer. Det er mulig at Nigantha var identisk med * Mahavtra". Både denne teksten og Sarigitisutta (tekst 33) forteller at da Nigantha døde, oppsto strid og splittelse blant jainene. Dette må ha skjedd da Buddha selv var gammel, og det ga støtet til at Buddhas elever begynte å oppsummere læren for å unngå å komme i samme uføre når læreren deres døde. Disse forsøkene på å oppsummere og systematisere læren ser ut til å ha foregått gjennom flere stadier. Denne teksten kan ses som en forholdsvis tidlig og ikke særlig systematisk oppsummering av viktige punkter i læren. Foregående tekst (tekst 28), Saāriputtas lovprisning av Buddha, kan også være et slikt forsøk på en oppsummering. Sanigttisutta prøver å forbedre dette ved å sette lærepunktene inn i et numerisk system. Men dette systemet ble likevel ikke særlig oversiktlig, noe som Dasuttarasutta (tekst 34) igjen prøver å forbedre ved å stramme inn det numeriske systemet og legge det inn i en striktere mal. Dette skal vi se nærmere på i innledningen til disse to suttaene.

For først å fastslå Buddhas kvalifikasjoner som lærer, noe som i utgangspunktet er nødvendig for at læren hans skal ha noen vekt, begynner teksten så med en drøfting av forskjellige lærere, deres læresystemer og deres elever. Deretter blir hovedpunkter i Buddhas lære lagt fram. Oppsummeringen begynner med en liste over det som kalles "faktorer som bidrar til oppvåkning" (bodhipakkhiyadhammā): "oppmerksomhet på de fire hovedområdene, de fire rette bestrebelsene, de fire grunnlagene for suksess, de fem evnene, de fem kreftene, de sju oppvåkningsfaktorene og den edle åttedelte veien". Denne listen på 37 bodhipakkhiyadhammā (noen ganger omtalt som 7 bodhipakkhiyadhamma, fordi punktene er samlet i sju grupper) gir hele Buddhas lære i et nøtteskall. Vi finner den igjen i en rekke tekster i alle buddhistiske skoler, så dette utgjør en felles plattform for alt som kan kalles buddhisme. Siden teksten tok utgangspunkt i kringelen mellom jainene, følger så noen råd om hvordan man bør håndtere avvikende fortolkninger av læren. Deretter tar teksten opp forskjellige punkter som andre kritiserer Buddhas elever for. Et interessant punkt er at det ser ut til at de ble kritisert for å prøve å finne lykke! Dette har klare paralleller til debatter internt i dagens buddhistmiljøer, der noen kritiserer andre for å praktisere en såkalt "feel-good"-buddhisme, som visstnok "bare" skal gå ut på å prøve å finne lykke i livet. Buddhas svar på denne kritikken er å vise til at det finnes to slags lykke. Man kan søke verdslig og lavtstående lykke, eller man kan søke en edel og frigjørende lykke, noe som overhodet ikke er kritikkverdigg. Disse formene blir så videre forklart. Et annet kritikkpunkt er at Buddhas elever ikke oppnår stabile resultater. Her aner vi forløperen for den senere mahāyānabuddhismens kritikk av de tidlige skolene, der de hevdet at en som var blitt ærverdig (arahant), kunne få tilbakefall. Andre kritikkpunkter går ut på at Buddha ikke har noen lære om livet etter døden. Buddha avviser kritikken og sier at slike spekulasjoner ikke fører til frigjøring og oppvåkning. Hans lære handler om å finne indre fred, erkjennelse og oppvåkning, ikke om filosofiske spekulasjoner. Og han presiserer at den beste måten å overvinne og eliminere unyttige teorier på, er å praktisere oppmerksomhetstrening, eller

innsiktsmeditasjon som det også kalles.

Den herlige forklaringen Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var hos sakyaene, holdt han til i huset til sakyafamilien Vedhafifia. Akkurat da var Nigantha Nāthaputta nettopp avgått ved døden i Påvi. Etter at han var død, ble niganthaene splittet i to fraksjoner som diskuterte, kjeftet, kranglet og såret hverandre med harde ord: *Du forstår ikke denne lære og disiplin, men det gjør jeg! Hvordan skulle vel du kunne forstå den?” *Du tar feil! Jeg har rett!” *Du er usaklig! Jeg holder meg til saken!” *Det du burde ha nevnt først, nevner du på slutten, og det du burde ha nevnt sist, nevner du først!” *Metoden din er helt bakvendt!” * Argumentet ditt er gjendrevet, innrøm at du er slått!” *Nå kan du jo bare prøve å vri deg unna det du har sagt!” Det var nesten som om Nigantha Nāthaputtas nærmeste elever skulle gå rett i strupen på hverandre. Nigantha Nāthaputtas hvitkledde legdisipler var også misfornøyde og utilfredse med en lære og en treningsdisiplin som de innså var uklart presentert og dårlig forklart, siden den ikke ga noen resultater og ikke førte til fred, og som heller ikke var lagt fram av en som virkelig hadde nådd fram til full oppvåkning. Og nå hadde de ikke lenger noen autoritet å støtte seg til. Novisen Cunda hadde tilbrakt regntiden i Påva. Nå kom han til Ananda, hilste høflig på ham og satte seg ned sammen med ham. Så fortalte han at Nigantha Nāthaputta var død, og han fortalte også om de stridighetene som hadde oppstått blant tilhengerne hans. *Dette er noe Mesteren burde få høre om,” sa Ananda. *La oss gå til Mesteren og fortelle ham om det som har skjedd.” *Ja, det gjør vi,” svarte Cunda.

Så gikk Cunda og Ananda bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned sammen med ham. Da de hadde satt seg, sa Ananda: *Novisen Cunda forteller at Nigantha Nāthaputta er død, Mester.” Og Ananda fortalte videre om de stridighetene som hadde oppstått etter Niganthas død. "Tenk deg en lærer som ikke har nådd fram til full oppvåkning, Cunda, og tenk deg videre en lære som er uklart presentert og dårlig forklart, som heller ikke gir noen resultater eller fører til fred og som er lagt fram en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg videre en elev som ikke praktiserer denne læren særlig grundig, som ikke har mestret den og ikke følger den i alle detaljer, men som har forlatt læren. Så kan det hende at noen sier til denne eleven: *Dette er bra, min venn, dette har du fordel av. Læreren har ikke nådd fram til full oppvåkning, læren er uklart presentert, dårlig forklart, gir ingen resultater og fører ikke til fred, og den er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Du praktiserer ikke denne læren særlig grundig. Du har ikke mestret den, du følger den heller ikke i alle detaljer, men har forlatt den.” På den måten vil en slik lærer og en slik lære ville fortjene kritikk, Cunda, men eleven ville fortjene ros. Men hvis noen sier til denne eleven at han skal gå og praktisere i samsvar med den læren denne læreren hans har lagt fram, da vil både han som kommer med en slik oppfordring, oppfordringen 1 seg selv og han som følger denne oppfordringen, oppnå meget dårlige resultater. Hvorfor? Jo, fordi læren er uklart presentert og dårlig forklart. Den gir ingen resultater og fører ikke til fred, og den er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg så en lærer som ikke har nådd fram til full oppvåkning, Cunda, og tenk deg videre en lære som er uklart presentert og dårlig forklart, som heller ikke gir noen resultater eller fører til fred og som er lagt fram en som ikke har nådd fram til

full oppvåkning. Tenk deg videre en elev som praktiserer denne læren omhyggelig, som har mestret den og følger den i alle detaljer, som altså lever i samsvar med denne læren. Til ham kan man si: Dette er ikke bra, min venn. Dette har du ingen fordel av. Læreren har ikke nådd fram til full oppvåkning, læren er uklart presentert, dårlig forklart, gir ingen resultater og fører ikke til fred, og den er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Likevel praktiserer du denne læren omhyggelig. Du har mestret den og følger den i alle detaljer, og lever altså i samsvar med denne læren.” På den måten vil både læreren, selve læren og eleven fortjene kritikk, Cunda. Hvis noen sier til denne eleven at han forstår mye og sikkert vil øke sin forståelse, da vil både han som kommer med en slik ros, rosen i seg selv og han som blir rost, oppnå meget dårlige resultater. Hvorfor? Jo, fordi læren er uklart presentert og dårlig forklart. Den gir ingen resultater og fører ikke til fred, og den er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg en lærer som ikke har nådd fram til full oppvåkning, Cunda, og tenk deg videre en lære som er uklart presentert og dårlig forklart, som heller ikke gir noen resultater eller fører til fred og som er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg videre en elev som ikke praktiserer denne læren særlig grundig, som ikke har mestret den og ikke følger den i alle detaljer, men som har forlatt læren. Så kan det hende at noen sier til denne eleven: *Dette er bra, min venn, dette har du fordel av. Læreren har ikke nådd fram til full oppvåkning, læren er uklart presentert, dårlig forklart, gir ingen resultater og fører ikke til fred, og den er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Du praktiserer ikke denne læren særlig grundig. Du har ikke mestret den, du følger den heller ikke i alle detaljer, men har forlatt den.” På den måten vil en slik lærer og en slik lære ville fortjene kritikk, Cunda, men eleven ville fortjene ros.

Men hvis noen sier til denne eleven at han skal gå og praktisere i samsvar med den læren denne læreren hans har lagt fram, da vil både han som kommer med en slik oppfordring, oppfordringen 1 seg selv og han som følger denne oppfordringen, oppnå meget dårlige resultater. Hvorfor? Jo, fordi læren er uklart presentert og dårlig forklart. Den gir ingen resultater og fører ikke til fred, og den er lagt fram av en som ikke har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg så en lærer som har nådd fram til full oppvåkning, Cunda, og tenk deg videre en lære som er klart presentert og godt forklart, som gir gode resultater og fører til fred, og som er lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg videre en elev som ikke praktiserer denne læren særlig grundig, som ikke har mestret den og ikke følger den i alle detaljer, men som har forlatt læren. Til ham kan man si: *'Dette er ikke bra, min venn. Dette har du ingen fordel av. Læreren har nådd fram til full oppvåkning, læren er klart presentert og godt forklart. Den gir gode resultater og fører til fred, og den er lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Likevel praktiserer du ikke denne læren særlig grundig. Du har ikke mestret den og følger den ikke i alle detaljer, men har forlatt læren." På den måten fortjener læreren og læren ros, men eleven fortjener kritikk. Hvis noen sier til denne eleven at han skal gå og praktisere i samsvar med den læren denne læreren hans har lagt fram, da vil både han som kommer med en slik oppfordring, oppfordringen 1 seg selv og han som følger denne oppfordringen, oppnå meget gode resultater. Hvorfor? Jo, fordi læreren har nådd fram til full oppvåkning, læren er klart presentert og godt forklart. Den gir gode resultater og fører til fred, og den er lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning, Cunda. Tenk deg så en lærer som har nådd fram til full oppvåkning, Cunda, og tenk deg videre en lære som er klart presentert og godt forklart, som gir gode resultater og fører til fred, og som er lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Tenk deg videre en elev som praktiserer denne læren omhyggelig, som har mestret den og

følger den i alle detaljer, som altså lever i samsvar med denne læren. Til ham kan man si: "Dette er bra, min venn. Dette har du fordel av. Læreren har nådd fram til full oppvåkning, læren er klart presentert og godt forklart. Den gir gode resultater og fører til fred, og den er lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Og du praktiserer denne læren omhyggelig. Du har mestret den og følger den i alle detaljer, og lever altså i samsvar med denne læren. På den måten fortjener både læreren, læren og eleven ros. Hvis noen da sier til denne eleven at han skal fortsette og praktisere i samsvar med den læren denne læreren hans har lagt fram, da vil både han som kommer med en slik oppfordring, oppfordringen i seg selv og han som følger denne oppfordringen, oppnå meget gode resultater. Hvorfor? Jo, fordi læreren har nådd fram til full oppvåkning, læren er klart presentert og godt forklart. Den gir gode resultater og fører til fred, og den er lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning, Cunda. Sett videre at en ærverdig lærer som selv har oppnådd full oppvåkning, står fram i verden, Cunda. Læren blir klart presentert og godt forklart. Den gir gode resultater og fører til fred, og den blir lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Men elevene hans har ikke blitt fullt utlært i den gode lære ennå. De har heller ikke fullført alle aspekter av den treningen som er blitt tydelig forklart og begrunnet for både dem selv og for andre, før læreren deres dør. Når læreren deres dør, blir de meget ulykkelige. Hvorfor? Jo, de sier til hverandre: "Denne ærverdige læreren som selv har oppnådd full oppvåkning, sto fram i verden for oss. Han har presentert læren klart og forklart den godt. Den gir gode resultater og fører til fred, og den ble lagt fram av en som hadde nådd fram til full oppvåkning. Men vi er ikke blitt fullt utlært i den gode lære ennå. Vi har heller ikke fullført alle aspekter av den treningen som er blitt tydelig forklart og begrunnet både for oss selv og for andre. Og nå er læreren vår død!" Derfor blir elevene meget ulykkelige, Cunda. Sett videre at en ærverdig lærer som selv har oppnådd full oppvåkning, står fram i verden, Cunda. Læren blir klart presentert og godt forklart. Den gir gode

resultater og fører til fred, og den blir lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Elevene hans har blitt fullt utlært i den gode lære. De fullfører alle aspekter av den treningen som er blitt tydelig forklart og begrunnet for både dem selv og for andre, og deretter dør læreren deres. Når læreren deres dør, blir de ikke så ulykkelige. Hvorfor? Jo, de sier til hverandre: "Denne ærverdige læreren som selv har oppnådd full oppvåkning, sto fram i verden for oss. Han har presentert læren klart og forklart den godt. Den gir gode resultater og fører til fred, og den ble lagt fram av en som hadde nådd fram til full oppvåkning. Vi har blitt fullt utlært i den gode lære. Vi har fullført alle aspekter av den treningen som er blitt tydelig forklart og begrunnet både for oss selv og for andre. Men nå er læreren vår død." Derfor blir de ikke så ulykkelige, Cunda. Hvis et treningssystem ikke har en lærer som er gammel og erfaren, som har lang ansiennitet som munk og har nådd en ærverdig alder, da er dette treningssystemet ufullkomment selv om det fyller de andre kriteriene. Men hvis det har en slik lærer, da er dette treningssystemet fullkomment så sant det fyller de øvrige kriteriene, Cunda. Men hvis et treningssystem ikke har elever som er eldre munkar som er vise og lærde, som oppfører seg klokt og har nådd fram til målet, som kan forklare den gode læren, som vet å gjendrive avvikende synspunkter ved å henvise til læren, og som er i stand til å gi en velbegrunnet framstilling av læren, da er dette treningssystemet ufullkomment selv om det fyller de andre kriteriene. Men hvis det har slike munkar, da er dette treningssystemet fullkomment så sant det fyller de øvrige kriteriene, Cunda. Men hvis et treningssystem ikke har elever som er middelaldrende eller yngre munkar ... elever som er eldre, middelaldrende eller yngre nonner ... og hvis det heller ikke har mannlige eller kvinnelige legelever som er borgere og kler seg i hvitt, uansett om de lever i sølibat eller ikke ... og hvis treningssystemet ikke blomstrer og florerer, brer seg og blir kjent av flere, vidt utbredt og godt forklart for folk ... hvis det ikke når den høyeste anerkjennelse og ry, da er dette treningssystemet ufullkomment selv om det fyller de andre kriteriene.

Men hvis dette treningssystemet har og oppnår alt dette, da er dette treningssystemet fullkomment så sant det fyller de øvrige kriteriene, Cunda. Nå er det imidlertid så at jeg en ærverdig lærer som har stått fram i verden etter at jeg selv har oppnådd full oppvåkning, Cunda. Læren er klart presentert og godt forklart. Den gir gode resultater og fører til fred, og den er blitt lagt fram av en som har nådd fram til full oppvåkning. Elevene mine har blir fullt utlært i den gode lære. De fullfører alle aspekter av den treningen som er blitt tydelig forklart og begrunnet for både dem selv og for andre. Jeg er en lærer som er gammel og erfaren, Cunda. Jeg har lang ansiennitet som munk og har nådd en ærverdig alder. Nå har jeg elever som er eldre munkesom er vise og lærde, som oppfører seg klokt og har nådd fram til målet, som kan forklare den gode læren, som vet å gjendrive avvikende synspunkter ved å henvise til læren, og som er i stand til å gi en velbegrunnet framstilling av læren. Jeg har også elever som er middelaldrende eller yngre munkesom er eldre, middelaldrende eller yngre nonnesom ... og jeg har mannlige og kvinnelige legelever som er borgere og kler seg i hvitt, og noen av dem lever i sølibat mens andre ikke gjør det ... og dessuten blomstrer og florerer treningssystemet mitt. Det brer seg og blir kjent av flere, og det er vidt utbredt og godt forklart for folk. Om vi ser på de lærerne som har stått fram i verden i vår tid, Cunda, kan jeg ikke se noen lærer som har oppnådd like stor respekt og blitt like berømt som jeg. Om vi ser på de ordenene eller forsamlingene som finnes nå for tiden, kan jeg ikke se noen orden som har oppnådd like stor respekt og blitt like berømt som denne munkeordenen. Om noen skulle si om et treningssystem at det er komplett og rent i alle henseender, at det verken mangler noe eller inneholder noe overflødig, at det er godt beskrevet og forklart på alle måter, da ville det være en beskrivelse av nettopp dette treningssystemet. Uddaka Rāmaputta pleide å si: 'Han ser, men ser ikke.' Hva mente han med det? Han mente at man ser klingens på en skarp barberkniv, men eggen ser man ikke. Men denne uttalelsen fra Uddaka Rāmaputta var simpel, vulgær, platt, uedel og meningsløs, Cunda. Han snakket jo bare om en barberkniv. Men hvis man med rette skulle si: *Han ser, men ser ikke," hva betyr det så? Hva er det man ser, men likevel

ikke ser? Man ser at dette er et treningssystem som er komplett og rent i alle henseender, at det verken mangler noe eller inneholder noe overflødig, og at det er godt beskrevet og forklart på alle måter. Da ser man. Hvis man vil prøve å trekke fra noe for å gjøre det renere, da ser man ikke. Hvis man vil prøve å legge til noe for å gjøre det renere, da ser man heller ikke. Det er det som menes med: "Han ser, men ser ikke." Om noen skulle si om et treningssystem at det er komplett og rent i alle henseender, at det verken mangler noe eller inneholder noe overflødig, at det er godt beskrevet og forklart på alle måter, da ville det være en beskrivelse av nettopp dette treningssystemet, Cunda. De læresetningene som jeg har erkjent og proklamert, skal dere derfor komme sammen og resitere i sin helhet, Cunda, slik at både hovedinnholdet og detaljene blir tatt godt vare på, og dere skal ikke strides om dem. På den måten vil dere vise medfølelse med verden, og dette treningssystemet vil vare lenge og være til nytte og glede for mange, til nytte, glede og lykke både for guder og mennesker. Hvilke læresetninger er så dette, Cunda? Det er oppmerksomhet på de fire hovedområdene, de fire rette bestrebelsene, de fire grunnlagene for suksess, de fem evnene, de fem kreftene, de sju oppvåkningsfaktorene og den edle åttedelte veien. Dette er læresetninger som jeg har erkjent og proklamert. Disse skal dere komme sammen og resitere i sin helhet, Cunda, slik at både hovedinnholdet og detaljene blir tatt godt vare på, og dere skal ikke strides om dem. På den måten vil dere vise medfølelse med verden, og dette treningssystemet vil vare lenge og være til nytte og glede for mange, til nytte, glede og lykke både for guder og mennesker. Slik skal dere trene sammen i harmoni, samstemthet og uten å krangle med hverandre. Hvis en av dere står fram i forsamlingen og snakker om læren, kan det hende dere andre mener at han har misforstått innholdet eller velger feil ord til å forklare saken med. Da skal dere verken rose ham eller skjelle ham ut, men spørre ham: *Hvilke ord egner seg best til å forklare dette innholdet, min venn?" Eller dere skal spørre: "Hva betyr disse ordene, min venn? Har de den eller den betydningen?" Hvis han da sier: *Disse ordene er best til å forklare dette innholdet," eller: "Dette er betydningen av disse ordene," skal dere ikke rose eller kritisere ham, men få ham til å

følge oppmerksomt med og så forklare betydningen eller ordene omhyggelig for ham. Så kan det hende at en av dere står fram i forsamlingen og snakker om læren, og dere andre mener at han har misforstått innholdet, men likevel bruker riktige ord. Da skal dere verken rose ham eller skjelle ham ut, men spørre ham: *Hva betyr disse ordene, min venn? Har de den eller den betydningen?" Hvis han da svarer: "Dette er betydningen av disse ordene," skal dere ikke rose eller kritisere ham, men få ham til å følge oppmerksomt med og så forklare betydningen omhyggelig for ham. Eller det kan hende at en av dere står fram i forsamlingen og snakker om læren, og dere andre mener at han har forstått innholdet, men bruker feil ord. Da skal dere verken rose ham eller skjelle ham ut, men spørre ham: "Hvilke ord egner seg best til å forklare dette innholdet, min venn?" Hvis han da sier: *Disse ordene er best til å forklare dette innholdet," skal dere ikke rose eller kritisere ham, men få ham til å følge oppmerksomt med og så forklare ordene omhyggelig for ham. Eller det kan hende at en av dere står fram i forsamlingen og snakker om læren, og dere andre mener at han har forstått innholdet og bruker riktige ord. Da bør dere rose og applaudere ham og si at det er bra. Og dere bør si: "Vi er heldige, min venn, vi er sannelig heldige som har en blant oss som har så god forståelse av innholdet og ordene." Jeg gir undervisning i en ny lære som stopper de negative tendensene i sinnet her og nå, Cunda. Jeg underviser ikke bare 1 en lære som forhindrer negative tendenser i sinnet i framtiden. Jeg underviser 1 en lære som både stopper de negative tendensene i sinnet her og nå og forhindrer at de oppstår i framtiden, Cunda. Derfor skal dere bare bruke den kappen jeg har godkjent for dere, som vern mot kulde, varme, vind, sol, fluer, mygg og slanger. Den maten jeg har godkjent for dere, skal dere bare spise for å holde kroppen sunn og frisk og oppegående slik at dere kan praktisere treningen, mens dere tenker at på denne måten overvinner dere gamle følelser og forhindrer at nye følelser oppstår. Da lever dere bra, og ingen kan klandre dere. De boligene jeg har godkjent for dere, skal dere bare bruke som vern mot kulde, varme, vind, sol, fluer, mygg og slanger, som ly for årstidenes vekslinger og for å trekke dere tilbake i enerom. De medisinerne og legemidlene jeg har godkjent for dere, skal dere bare bruke til å lindre sykdomssmerter og ta vare på helsen deres.

Nå kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, hevder at de som følger Buddhas lære, prøver å finne lykke. I så fall skal dere svare slik, Cunda: *Hva mener dere med å prøve å finne lykke? Det finnes jo mange forskjellige måter å prøve å finne lykke på.” Det finnes fire måter å prøve å finne lykke på som er lavtstående, vulgære, platte, uedle og meningsløse, Cunda. De fører verken til frigjøring, lidenskapsløshet, avslutning, fred, innsikt, oppvåkning eller nibbana. Hvilke fire er det? Den første er hvis en tosk finner glede og tilfredsstillelse i å drepe levende vesener. Den andre er hvis noen finner glede og tilfredsstillelse i å ta noe som ikke blir gitt ham. Den tredje er hvis noen finner glede og tilfredsstillelse i å snakke usant. Den fjerde er hvis noen lever omgitt av all slags luksus som tilfredsstiller alle de fem sanser. Dette er de fire måtene å prøve å finne lykke på som er lavtstående, vulgære, platte, uedle og meningsløse, Cunda. De fører verken til frigjøring, lidenskapsløshet, avslutning, fred, innsikt, oppvåkning eller nibbana. Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, spør om det er disse fire måtene Buddhas elever finner lykke på. Da skal dere svare at slik er det ikke, for de ville i så fall ikke snakke sant om dere. De ville spre falske rykter og snakke usant om dere. Det finnes fire andre måter å finne lykke på, Cunda, som fører til frigjøring, lidenskapsløshet, avslutning, fred, innsikt, oppvåkning og nibbana. Hvilke fire er det? Sett at en munk isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, Cunda — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære — og forblir i den. Dette er den første måten å finne lykke på. Deretter bringer munken de innledende og fastholdende tanker til ro, Cunda, og går inn i andre meditasjonstilstand — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Dette er den andre måten å finne lykke på. Deretter søker ikke munken lenger glede, Cunda, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler han legemlig velvære, og går inn i tredje

meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Dette er den tredje måten å finne lykke på. Deretter forlater munken velvære og lidelse. Han legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. Dette er den fjerde måten å finne lykke på. Det er de fire måtene å finne lykke på, Cunda, som fører til frigjøring, lidenskapsløshet, avslutning, fred, innsikt, oppvåkning og nibbana. Hvis omvandrende asketer som følger andre praksisformer, spør om det er disse fire måtene Buddhas elever finner lykke på, skal dere svare at slik er det. For da snakker de sant om dere. Da sprer de ingen falske rykter og ingen usannheter om dere. Så kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, spør: *Men hvilke frukter og hvilke fordeler kan man forvente hvis man finner lykken på disse fire måtene?" Da bør de få dette svaret, Cunda: *Den som finner lykken på disse fire måtene, kan forvente fire frukter, fire fordeler. Hvilke fire? Når en munk har gjort ende på de tre bindingene, blir han en som har gått ut i strømmen. Da er han trygt på vei mot full oppvåkning, og kan ikke falle tilbake. Dette er den første frukten, den første fordel. Og videre, når en munk har gjort ende på de tre bindingene og har svekket grådighet, hat og forblindelse, blir han en som kommer tilbake bare en gang. Bare en gang kommer han tilbake til denne verden, og da gjør han slutt på lidelse. Dette er den andre frukten, den andre fordel. Og videre, når en munk har gjort ende på de fem bindingene, som holder ham nede, går han inn på et høyere plan. Der gjør han den endelige slutt på lidelse, og faller ikke tilbake fra det han der har oppnådd. Dette er den tredje frukten, den tredje fordel. Og videre, Mahali, når en munk har gjort ende på de negative tendensene i sinnet sitt, da innser han selv hvordan visdommen kan gjøre sinnet fritt, og befrielsen skjer i samme øyeblikk som han innser dette. Og det han har oppnådd, tar han vare på. Dette er den fjerde frukten, den fjerde fordel. Og dette er altså de fire fruktene, de fire

fordelene man kan forvente hvis man finner lykke på disse fire måtene.” Så kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, sier: *Buddhas elever følger en lære som ikke gir noen stabilitet.” Da bør de få dette svaret, Cunda: *Den ærverdige Mesteren, han vet og ser og som har nådd den fullkomne oppvåkning på egen hånd, har gitt elevene sine en rekke prinsipper som de ikke skal bryte så lenge de lever. Disse prinsippene er som en jernstolpe som står solid festet i marken, fast og urokkelig, og så lenge de lever, skal de ikke bryte dem. En munk som er en ærverdig, som har kvittet seg med sinnets forurensninger, har gjennomført treningen, gjort det som skal gjøres, lagt fra seg børa, nådd fram til målet, kvittet seg med alt som binder til ny tilblivelse og nådd frihet gjennom fullkommen forståelse, er ute av stand til å begå ni handlinger: En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til med vitende og vilje å ta livet av noe levende vesen. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å begå tyveri og ta noe som ikke blir gitt ham. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å begå seksuelle handlinger. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å si noe han vet ikke er sant. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å samle seg materielle goder for å nyte sanselige gleder, slik han gjorde før han ble munk. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å begå feiltrinn ut fra sine lyster. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å begå feiltrinn ut fra hat. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å begå feiltrinn ut fra vrangforestillinger. En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, er ute av stand til å

begå feiltrinn ut fra frykt. En munk som er en ærverdig, som har kvittet seg med sinnets forurensninger, har gjennomført treningen, gjort det som skal gjøres, lagt fra seg børa, nådd fram til målet, kvittet seg med alt som binder til ny tilblivelse og nådd frihet gjennom fullkommen forståelse, er ute av stand til å begå disse ni handlingene. Så kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, sier: "Filosofen Gotama viser en grenseløs kunnskap og innsikt om fortiden, men han viser ikke noen grenseløs kunnskap om framtiden, om hva som kommer til å skje og hvordan." Men i så fall ville de måtte gå ut fra at kunnskap og innsikt om ett emne viser seg som kunnskap og innsikt om et annet emne, slik mange tosker tror. Den som er kommet fram til sannheten, har et bevisst minne om fortiden, Cunda. Han husker så langt tilbake som han vil huske. Den som er kommet fram til sannheten, får også viten om framtiden som en følge av oppvåkningen, og han vet at dette er hans siste fødsel, nå blir det ingen flere tilværelser. Hvis det er noe angående fortiden som ikke er sant, som ikke er fakta, og som heller ikke er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, ikke si noe om det. Hvis det er noe angående fortiden som er sant, som er fakta, men som ikke er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, ikke si noe om det. Hvis det er noe angående fortiden som er sant, som er fakta, og som også er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, fortelle om det når tidspunktet er det rette. Hvis det er noe angående framtiden som ikke er sant, som ikke er fakta, og som heller ikke er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, ikke si noe om det. Hvis det er noe angående framtiden som er sant, som er fakta, men som ikke er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, ikke si noe om det. Hvis det er noe angående framtiden som er sant, som er fakta, og som også er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, fortelle om det når tidspunktet er det rette. Hvis det er noe angående nåtiden som ikke er sant, som ikke er fakta, og som heller ikke er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, ikke si noe om det. Hvis det er noe angående nåtiden som er sant, som er fakta, men som ikke er nyttig,

vil den som er kommet fram til sannheten, ikke si noe om det. Hvis det er noe angående nåtiden som er sant, som er fakta, og som også er nyttig, vil den som er kommet fram til sannheten, fortelle om det når tidspunktet er det rette. Det vil si at den som er kommet fram til sannheten, snakker om fortid, framtid og nåtid når tiden er den rette til det, og han sier det som er sant og nyttig, som har med læren og disiplinen å gjøre. Det er derfor han kalles en som er kommet fram til sannheten. Alt det som ses, høres, sanses, føles, blir oppnådd, etterstrebet eller tenkt i denne verden med alle dens engler, djevler, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, alt dette har den som er kommet fram til sannheten, forstått. Det er derfor han kalles en som er kommet fram til sannheten. Det som den som er kommet fram til sannheten, sier, forklarer og belyser han fra den natten da han nådde oppvåkningen og fram til den natten da han finner det endelige nibbana i det nibbana-elementet som ikke har noen gjenværende rest, alt det er slik og ikke annerledes, Cunda. Det er derfor han kalles en som har kommet fram til sannheten. Den som er kommet fram til sannheten, handler som han taler, og han taler som han handler, Cunda. Fordi det er samsvar mellom hans ord og handlinger kalles han en som er kommet fram til sannheten. Den som har kommet fram til sannheten, har overgått hele verden med dens djevler, guder, filosofer og prester, med dens fyrster og vanlige mennesker og har ikke blitt overgått av dem. Han ser alt og har full kontroll. Derfor kalles han en som er kommet fram til sannheten. Så kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, sier: *Vil en som er kommet fram til sannheten, eksistere etter døden? Er det dette som er sannhet og alt annet er feil?" Hvis de spør om dette, bør de få følgende svar, Cunda: *Mesteren har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, vil eksistere etter døden, og at dette er sannhet og alt annet er feil." Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer,

sier: *Vil en som er kommet fram til sannheten, ikke eksistere etter døden? Er det dette som er sannhet og alt annet er feil?” Hvis de spør om dette, bør de få følgende svar, Cunda: *Mesteren har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, ikke vil eksistere etter døden, og at dette er sannhet og alt annet er feil.” Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, sier: *Vil en som er kommet fram til sannheten, verken eksistere eller ikke eksistere etter døden? Er det dette som er sannhet og alt annet er feil?” Hvis de spør om dette, bør de få følgende svar, Cunda: *Mesteren har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, verken vil eksistere eller ikke eksistere etter døden, og at dette er sannhet og alt annet er feil.” Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, sier: *Vil en som er kommet fram til sannheten, både eksistere og ikke eksistere etter døden? Er det dette som er sannhet og alt annet er feil?” Hvis de spør om dette, bør de få følgende svar, Cunda: *Mesteren har ikke forklart at den som er kommet fram til sannheten, både vil eksistere og ikke eksistere etter døden, og at dette er sannhet og alt annet er feil.” Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, spør: *Men hvorfor har ikke Gotama sagt noe om dette?” Da bør de få dette svaret, Cunda: *Det er fordi det ikke er nyttig og fordi det ikke har noe med den sanne virkelighet eller med den høyeste trening å gjøre. Det fører ikke til at tankene faller til ro, og heller ikke til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning eller nibbana. Derfor har ikke Mesteren sagt noe om dette.” Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, spør: *Hva er det da Gotama har forklart?”

Da bør de få dette svaret, Cunda: *Mesteren har forklart: "dette er lidelse", "dette er lidelsens opphav", dette er lidelsens opphør" og *dette er veien til lidelsens opphør". Da kan det hende at omvandrende asketer som følger andre praksisformer, spør: *Men hvorfor er det dette som Gotama har forklart?" Da bør de få dette svaret, Cunda: *Det er fordi det er nyttig og fordi det har med den sanne virkelighet og med den høyeste trening å gjøre. Det fører til at tankene faller til ro og til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning og nibbana. Det er derfor Mesteren har forklart dette." Hvordan er da grunnlagene for teorier om fortiden, disse som jeg tidligere har forklart slik de skal forklares? Skal jeg fortelle dere hvordan de ikke skal forklares? Og hvordan er grunnlagene for teorier om fortiden, disse som jeg tidligere har forklart slik de skal forklares? Skal jeg fortelle dere hvordan de ikke skal forklares, Cunda? Hvordan er det da grunnlagene for teorier om fortiden, disse som jeg har forklart tidligere slik de skal forklares? Hvordan er det de ikke skal forklares? Det finnes noen filosofer og brahmaner som mener og sier at selvet og verden er evige, at dette er sannhet og at alt annet er feil. Andre prester og filosofer sier at selvet og verden ikke er evige. Andre igjen sier at selvet og verden er både evige og ikke evige, mens andre igjen sier at selvet og verden verken er evige eller ikke evige. Noen sier at selvet og verden er noe vi selv har skapt, andre sier at selvet og verden er noe som en annen har skapt, andre igjen sier at selvet og verden både er skapt av oss selv og av en annen, mens atter andre sier at selvet og verden verken er skapt av oss selv eller av noen annen. Så er det noen som sier at lykke og lidelse er evig. Noen sier at lykke og lidelse ikke er evig. Andre sier at lykke og lidelse er både evig og ikke evig, mens andre igjen sier at lykke og lidelse verken er evig eller ikke evig. Noen sier at lykke og lidelse er noe vi selv skaper. Andre sier at lykke og lidelse er noe en annen skaper. Andre igjen sier at lykke og lidelse både er skapt av oss selv og av en annen, mens atter andre sier at lykke og lidelse verken er skapt av oss selv eller av noen annen, men oppstår av seg selv. Og alle disse sier at "dette er sannhet og alt

annet er feil". Når noen sier at selvet og verden er evig og at dette er sannhet og at alt annet er feil, går jeg bort til dem og spør: "Er det riktig at du sier at selvet og verden er evig, og at dette er sannhet og at alt annet er feil?" Når de da svarer at dette er sannhet og at alt annet er feil, kan jeg ikke være enig med dem i det. Og hvorfor ikke? Jeg regner heller ikke en slik oppfatning for å være på høyde med min egen, og slett ikke høyere en denne. For mitt eget syn på disse spørsmålene er langt høyere. Det samme gjelder for alle de andre filosofiske standpunktene jeg nevnte, som at selvet og verden ikke er evige, at selvet og verden er både evige og ikke evige, at selvet og verden verken er evige eller ikke evige, at selvet og verden er noe vi selv har skapt, at selvet og verden er noe som en annen har skapt, at selvet og verden både er skapt av oss selv og av en annen, at selvet og verden verken er skapt av oss selv eller av noen annen, at lykke og lidelse er evig, at lykke og lidelse ikke er evig, at lykke og lidelse er både evig og ikke evig, at lykke og lidelse verken er evig eller ikke evig, at lykke og lidelse er noe vi selv skaper, at lykke og lidelse er noe en annen skaper, at lykke og lidelse både er skapt av oss selv og av en annen, eller at lykke og lidelse verken er skapt av oss selv eller av noen annen, men oppstår av seg selv — og at hvert av disse utsagnene skal være sannhet og alt annet er feil. Hvordan er det da grunnlagene for teorier om framtiden, disse som jeg har forklart tidligere slik de skal forklares? Hvordan er det de ikke skal forklares? Det finnes noen filosofer og brahmaner som mener og sier at selvet har form og er friskt og sunt etter døden, at dette er sannhet og at alt annet er feil. Andre sier at selvet ikke har form etter døden. Andre igjen sier at selvet både har form og ikke har form etter døden. Atter andre sier at selvet verken har form eller ikke har form etter døden. Noen sier at selvet er bevisst etter døden. Andre sier at selvet er ubevisst etter døden. Andre igjen sier at selvet er både bevisst og ubevisst etter døden. Atter andre sier at selvet verken er bevisst eller ubevisst etter døden. Og alle disse sier at "dette er sannhet og alt annet er feil". Når noen sier at selvet har form og er friskt og sunt etter døden, og at dette er

sannhet og at alt annet er feil, går jeg bort til dem og spør: *Er det riktig at du sier at selvet og verden er evig, og at dette er sannhet og at alt annet er feil?” Når de da svarer at dette er sannhet og at alt annet er feil, kan jeg ikke være enig med dem i det. Og hvorfor ikke? Jeg regner heller ikke en slik oppfatning for å være på høyde med min egen, og slett ikke høyere en denne. For mitt eget syn på disse spørsmålene er langt høyere. Det samme gjelder for alle de andre filosofiske standpunktene jeg nevnte, som at selvet ikke har form etter døden, at selvet både har form og ikke har form etter døden, at selvet verken har form eller ikke har form etter døden, at selvet er bevisst etter døden, at selvet er ubevisst etter døden, at selvet er både bevisst og ubevisst etter døden, eller at selvet verken er bevisst eller ubevisst etter døden — og at hvert av disse utsagnene skal være sannhet og alt annet er feil. Det er nettopp for å overvinne og eliminere disse teoriene omkring fortid og framtid at jeg har forklart og undervist i oppmerksomhet på de fire hovedområdene, Cunda. Hvilke fire? Her, i dette treningssystemet, gir du slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Det er nettopp for å overvinne og eliminere disse teoriene omkring fortid og framtid at jeg har forklart og undervist i oppmerksomhet på de fire hovedområdene, Cunda.” Munken Upavāna sto bak Mesteren og viftet ham. Da Mesteren var ferdig med å tale, sa Upavāna: *Det er vidunderlig, Mester! Denne utlegningen av læren er herlig, den er virkelig herlig! Hvilket navn har denne utlegningen av læren?”

*Du kan huske denne utlegningen av læren som *Den herlige”, Upavåna.” Slik talte Mesteren. Glad til sinns frydet Upavåna seg over Mesterens ord.

30. Kjennetegnene på en stor mann Lakkhanasutta
Innledning Denne teksten er trolig en av de underligste, for ikke å si mest bisarre, i hele Digha Nikaya. I alle fall kan man si den er fylt av kontraster. Den består av en liste over fysiske "kjennetegn på en stor mann", og disse kjennetegnene er deretter koblet til etiske handlinger. Koblingene virker temmelig tilfeldige, for ikke å si søkte. Hvordan kan man for eksempel forestille seg noen klar årsakssammenheng mellom det å være ivrig etter å studere og det å ha bein som en gasele? Men suttaen er ikke bare en liste over underlige fysiske kjennetegn". Den er også en liste over vakre etiske idealer som de fleste vil medgi er verd å bestrebe seg på å etterleve, også uavhengig av de noe forunderlige "belønningene" denne teksten forespeiler. Disse to listene er flettet inn i hverandre gjennom hele teksten, og dette bidrar til å skape et særegent spenningsforhold Denne listen over kjennetegn på en stor mann" er nevnt også andre steder i palitekstene, som f.eks. i Ambatthasutta (tekst 3) og særlig i Mahāpadanasutta (tekst 14). Alle disse underlige fysiske kjennetegnene sies å være basert på gamle overleveringer fra brahmanene. En "stor mann" (mahāpurisa) skulle ut fra førbuddhistiske forventninger inneha disse kjennetegnene. Det er imidlertid vanskelig å finne noen klare referanser til denne listen i overleverte brahmanske tekster. Spørsmålet om listens opphav er derfor uavklart. Listen er altså ikke spesifikt buddhistisk, så det er 1 høyeste grad tvilsomt om denne listen kan brukes til å tegne noe portrett av Buddha. Noen forskere har likevel pekt på at mange av de fysiske kjennetegnene som nevnes her — som f.eks. avtrykket av et hjul under fotsålen — stemmer godt overens med ikonografiske framstillinger av Buddha. Det er kanskje ikke så underlig om bildende kunstnere har oppsøkt denne

listen for å finne detaljerte anvisninger for hvordan bilder og skulpturer skulle utformes. Vi kan imidlertid merke oss at en ikonografisk detalj med stor utbredelse, nemlig Buddhas lange øreflipper, mangler på denne listen. Et av disse kjennetegnene har gitt opphav til en underlig misforståelse. Punkt 6 på listen sier at Buddha er jala-hattha-pādo, *nett-hånd-føttet". Jala kan bety nett, og i noen tidlige engelske oversettelser ble det oversatt med "webbed", "with webbed hands and feet". Dette førte igjen til en pussig forestilling om at Buddha skulle være født med svømmehud mellom fingre og tær! Andre mener at sammenligningen med et nett, med noe som er vevd, snarere henspiller på en sammenligning med de parallelle renningstrådene, og at uttrykket ikke sier annet enn at fingre og tær lå pent og parallelt ved siden av hverandre. Jeg har valgt å følge denne tolkningen. Mange buddhastatuer framstiller ham også slik, med lange og parallelle fingre og tær. Uansett hva opphavet til denne listen over kjennetegn på en stor mann kan være, så er den blitt koblet sammen med en liste over positive og sunne etiske egenskaper og handlemåter. Vi kan derfor lese denne suttaen enten som en nærmest surrealistisk liste over ubegripelige og uklare mytologiske referanser, eller som en liste over hvilke gode og sunne etiske egenskaper og handlemåter vi kan sette opp som et forbilde for vår egen utvikling. At forestillingen om en stor mann (mahāpurisa) ikke nødvendigvis var knyttet til denne spesielle listen, ser vi i f.eks. AN II, 35. Der hevder brahmanen Vassakāra at en stor mann er en som 1) er lærd, 2) har god forståelse for det han har lært, 3) har god hukommelse og 4) har ekspertise på alt en legmann skal gjøre. Buddha svarer med sin egen liste, og sier at en stor mann er en som har 1) omsorg for andre, 2) herredømme over egne tanker, 3) kontroll over meditasjonstilstander, 4) har fridd seg fra sinnets forurensninger, lever med frigjort sinn og erkjennelse her og nå. Vassakāra liste er gjennomsyret av brahmanenes lærdomsideal, mens Buddha svarer med en liste basert på kjernepunkter i hans egen lære. Begge disse listene føles langt mer naturlige enn den lange og underlige listen som denne suttaen presenterer. Det er grunn til mistanke om at dette er en nokså sen sutta som er komponert forholdsvis lang tid etter Buddhas bortgang.

Et interessant trekk ved suttaen er hvordan den behandler et gammelt og førbuddhistisk tema. Som vi kan se også andre steder i tekstene, blir ikke gammel mytologi og førbuddhistiske forestillinger uten videre avvist. I stedet beholder man de gamle forestillingene, men fyller dem med et nytt og mer etisk innhold. De mytologiske skikkelsene som opptrer i suttaen, det vil si asuraer, någaer, gandhabbaer, Sakka, rakkhåsaer og garudaer, spiller ingen vesentlig rolle her. De opptrer nærmest bare som statister.

Kjennetegnene på en stor mann Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Anāthapindikā's park Jetaḷunden i Sāvattḥi. Der henvendte han seg til munkene og sa: *Munker!" *Ja, Mester," svarte munkene. Mesteren sa: *Det finnes trettito kjennetegn på en stor mann, munk. Den som har disse kjennetegnene blir ett av to, og intet annet: Hvis han blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hvilke er disse trettito kjennetegnene, munk? (1) En stor mann setter hele fotsålen rett på marken for hvert skritt han tar, munk, og det er ett av tegnene på at han er en stor mann. (2) Under fotsålene sine har han mønster i form av perfekte hjul med felg, nav og tusen eiker, og dette er også et tegn på at han er en stor mann. (3) Han har lange hæler, (4) lange fingre og tær, (5) og hender og føtter er myke som på et barn. (6) Fingrene og tærne hans er parallelle som renningstråder, (7) anklene hans er velproposjonerte og (8) han har bein som en gasele. (9) Når han står, kan han dekke begge knærne med håndflatene uten å bøye seg. (10) Kjønnsslemmet hans er skjult i et hylster. (11) Huden hans er gyllen og stråler som gull, og (12) den er så delikat at verken støv eller skitt blir hengende på den. (13) Hårene på kroppen

vokser ett og ett i porene, og (14) hvert av dem stritter til værs i små, kullsvarte og høyrevridde spiraler. (15) Han har en guddommelig holdning, og (16) han har sju avrundede overflater (hender, føtter, skuldrer og kropp). (17) Han har overkropp som en løve, og (18) det er ikke noe søkk mellom skuldrene hans. (19) Kroppen hans er jevn og rund som stammen på et banyantre. Den er en favn lang, og favnmålet hans er like langt som kroppen. (20) Brystet er jevnt avrundet, (21) smakssansen hans er skarp og (22) han har underkjeve som en løve. (23) Han har førti (24) jevne tenner (25) i ubrutte rader, og (26) hjørnetennene hans er skinnende hvite. (27) Tunga hans er lang, og (28) han har en guddommelig klar og melodisk stemme. (29) Han har klare, blå øyne og (30) øyenvipper som ei ku. (31) Mellom øyenbrynene har han en liten hårdott som likner myk og hvit bomull. (32) Hodet hans er jevnt avrundet som en turban. Dette er de trettito kjennetegnene på en stor mann, munk. Den som har disse kjennetegnene blir ett av to, og intet annet: Hvis han blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Seere fra andre tradisjoner kjenner disse trettito kjennetegnene på en stor mann, munk, men de vet ikke hvilke handlinger som har forårsaket noen av disse kjennetegnene. I en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, utrettelig til å utføre slikt som er sunt og godt, både i handling, ord og tanke. Han ga gaver, oppførte seg moralsk, overholdt de tradisjonelle seremoniene og tok seg godt av far og mor, asketer, brahmaner, hedret de gamle i familien og opptrådte i det hele tatt godt på alle

måter. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegnet på en stor mann at (1) han setter hele fotsålen rett på marken for hvert skritt han tar. Han setter den rett ned på marken, løfter den rett opp igjen og berører marken samtidig med hele fotsålen. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han blir ikke beseiret av noen menneskelig fiende eller uvenn. Det oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han blir ikke beseiret av noen indre eller ytre fiende eller uvenn, ikke av hat, lidenskap eller innbilning, og heller ikke av noen filosof, brahman, gud eller djevel eller noen annen i hele verden. Det oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han bestrebet seg iherdig på sannhet, selvbeherskelse og selvkontroll,

på renhet i all sin ferd, og på å overholde tradisjonelle høytider. Gavmild var han, mild og uten vold. Dette gikk han inn for av alle krefter, og gjennomførte det fullt ut. Som en følge av dette kom han til himmelen der han opplevde salighet og lykke. Så falt han derfra og kom atter hit og berørte marken med hele fotsålene. Fortolkerne kom sammen og forklarte: *Det finnes ingen hindringer for den som berører marken jevnt. Uansett om han blir boende hjemme eller om han går ut som asket, så er dette et klart og lysende tegn. Hvis han blir boende hjemme, vil han ikke møte noen hindring, men overvinne hver fiende og slår ned all motstand. Intet menneske kan skade den som høster frukten av slike handlinger. Men hvis han velger å forlate hjemmet og retter sitt blikk mot forsakelse, da vil denne ypperste blant mennesker ikke oppleve noen ny gjenfødelse. Slik naturens lov for ham.” *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, opptatt av at alle skulle ha det godt. Han hjalp dem til å bli kvitt frykt og angst, og han beskyttet og vernet dem i samsvar med lov og rett. Han var også gavmild mot dem som omga ham. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store

mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegnet på en stor mann at (2) under fotsålene hans er det et mønster i form av perfekte hjul med felg, nav og tusen eiker. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han er omgitt av et stort følge av brahmaner, byborgere, landsbyboere, skattmestere, ministere, gardister, portvakter, rådgivere, råds menn, fyrster, rikmenn og prinser. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han er omgitt av et stort følge av munkar, nonner, mannlige og kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: I tidligere tider, i et tidligere liv som menneske, var han opptatt av at alle skulle ha det godt. Han vernet dem mot frykt, angst og farer og var ivrig etter å gi alle trygghet og beskyttelse.

Som en følge av dette kom han til himmelen der han opplevde salighet og lykke. Så falt han derfra og kom atter hit. På fotsålene hadde han mønster av hjul utstyrt med tusen eiker. Fortolkerne kom sammen, og da de fikk se prinsen med hundre gunstige tegn, forklarte de det slik: *Hjulet med tusen eiker betyr at han blir omgitt av venner som vil knuse hans fiender. Hvis han ikke forlater hjemmet, vil han dreie hjulet og herske over jorden. Han får et stort følge av adelsmenn som vil beskytte ham, og han vil bli meget berømt. Men hvis han velger å forlate hjemmet og retter sitt blikk mot forsakelse, vil han, den ypperste av mennesker, vinne stort ry og et stort følge av guder, mennesker, asuraer, Sakka, rakkhasaer, gandhabbaer, nagaer, garudaer og firfotede dyr. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, avsto han som er kommet fram til sannheten, fra å ta liv, han avsto fra å drepe noe levende vesen. Han la fra seg pisk og sverd og var mild og vennlig, hadde medfølelse med alle levende vesener og hadde omtanke for deres beste. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter,

himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han tre kjennetegn på en stor mann: Han har (3) lange hæler, (4) lange fingre og tær, og (15) han har en guddommelig holdning. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinnes han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han oppnår en høy alder og lever lenge, han får et langt liv og ingen menneskelig fiende eller uvenn vil kunne ta livet av ham. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han oppnår en høy alder og lever lenge, han får et langt liv og ingen menneskelig fiende eller uvenn, ingen filosof, brahman, gud, Mara eller Brahma eller noen annen i hele verden vil kunne ta livet av ham. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han hadde selv kjent dødens angst og pine, og derfor ville han ikke drepe andre. For disse gode handlingene kom han til himmelen der han kunne nyte frukten av sine gode gjerninger. Da han falt derfra og kom hit igjen, hadde han disse tre kjennetegnene: Hælene hans var store og lange, holdningen hans var rak som hos Brahma,

velformet, feilfri og vakker å skue. Fingrene var lange og berøringen var myk. Disse tre kjennetegnene på en stor mann viser at prinsen vil få et langt liv. Blir han boende hjemme, vil han leve lenge. Og går han ut i hjemløshet, vil han leve enda lengre hvis han øver opp spesielle krefter. Dette er altså tegnet på et langt liv. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, har han som er kommet fram til sannheten, gitt bort velsmakende og delikat mat og drikke av fineste kvalitet. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegnet på en stor mann at (16) han har sju avrundede overflater. Begge hendene er avrundet, begge føttene er avrundet, begge skuldrene er avrundet og kroppen er avrundet. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinnes han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han mottar velsmakende og delikat mat og

drikke av fineste kvalitet. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han mottar velsmakende og delikat mat og drikke av fineste kvalitet. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han ga all slags god mat og drikke. Som følge av disse gode gjerningene frydet han seg lenge i nytelsenes verden. Så kom han hit, og da hadde hans lemmer sju mykt avrundede overflater. De som var kyndige i tolkning av tegn, sa at han ville få mye god og delikat mat Tegnet gjaldt ikke bare for en som ble hjemme, men også for en som ville gå ut i hjemløshet. Hvis han brøt alle bånd til hus og hjem, ville han få mat av fineste kvalitet. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, ble han som er kommet fram til sannheten, populær blant folk av fire grunner. Han var gavmild og talte milde ord, og han var hjelpsom og upartisk. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han to kjennetegn på en stor mann: (5) Hender og føtter er myke som på et barn, og (6) fingrene og tærne hans er parallelle

som renningstråder. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han er omgitt av mennesker som setter stor pris på ham, av et stort følge av brahmaner, byborgere, landsbyboere, skattmestere, ministere, gardister, portvakter, rådgivere, råds menn, fyrster, rikmenn og prinser som setter stor pris på ham. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han er omgitt av mennesker som setter stor pris på ham, av et stort følge av munkar, nonner, mannlige og kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer som setter stor pris på ham. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Gaver og hjelpsomme handlinger vennlige ord og upartiskhet, dette var handlinger som fikk mange til å sette pris på hans gode egenskaper. Etterpå kom han til himmelen. Så falt han derfra og kom hit med myke hender og føtter parallelle fingre og tær. Den unge prinsen ble usedvanlig

kjekk og vakker å se på. *Han kommer til å herske over et trofast folk, med vennlige ord og handlinger vinner han deres hjerter. Men hvis han legger bak seg alle sanselige lyster, blir han en seierherre som forkynner sannheten for menneskene. De kommer til å fryde seg over hans ord og følge hans vei i stort og smått.” *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, sa han som er kommet fram til sannheten, mye som var til nytte for folk flest, og han underviste dem i det som var rett. Han forklarte og viste ved eget eksempel hva som var rett og riktig. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han to kjennetegn på en stor mann: (7) anklene hans er velproposjonerte og (14) hårene på kroppen hans stritter til værs 1 små, kullsvarte og høyrevridde spiraler. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast 1 alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er

staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han blir den fremste, beste, ypperste, høyeste og øverste av slike som nyter sanselige gleder. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han blir den fremste, beste, ypperste, høyeste og øverste av alle levende vesener. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han løftet sin røst til beste for alle mennesker og ga dem undervisning i den gode lære. Han ville at alle levende vesener skulle ha det godt og bli lykkelige, og derfor ga han undervisning uten forbehold. Som en følge av disse gode gjerningene kom han til himmelen der han kunne fryde seg. Da han kom hit, hadde han to kjennetegn som røper den høyeste lykke: Kroppshårene hans sto rett til værs, ankene hans var velformet bygd opp av hud utenpå kjøtt og blod. *Hvis en slik person blir boende hjemme, blir han den fremste av dem som nyter sanselige gleder. Ingen vil stå over ham, og han skal herske over hele India. Hvis han går ut i opphøyet hjemløshet, vil han nå høyest av alle levende vesener. Noen høyere enn ham, finnes det ikke. Han skal overvinne hele verden.

*T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en ivrig talsmann for å studere forskjellige fag og vitenskaper, og for å studere hvilke virkninger forskjellige handlinger og måter å oppføre seg på her, idet han sa: "Hva kan jeg lære, forstå og tilegne meg hurtig, så det ikke blir til langvarig slit for meg?" Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegn på en stor mann at (8) han har bein som en gasele. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han kommer raskt i besittelse av alt en konge fortjener, alt som passer for en konge, alt som gleder en konge og alt som er en konge verdig. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han kommer raskt i besittelse av alt en oppvåknet fortjener, alt som passer for en oppvåknet, alt som gleder en oppvåknet og alt som er en oppvåknet verdig. Dette oppnår han som oppvåknet."

Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: *Hvordan skal man lettest lære seg forskjellige fag og vitenskaper? Hvordan skal man få klarhet i handlinger og oppførsel og deres virkninger?" Dette ville han finne ut av. Han studerte uten å plage noen, og slet ikke lenge med å lære dette. Disse handlingene ga gode frukter: Vakre og velformede bein, på den delikate huden vokser kroppshår i små og vakre spiraler. En slik person sier man har antilopebein, og det sies at han raskt vil bli til noe stort. Hvert hårstrå bringer lykke, og de målene han har satt seg, når han raskt hvis han blir boende hjemme. Men hvis han velger å forlate hjemmet og retter sitt blikk mot forsakelse, oppnår han raskt alt det som passer seg for den som gjør en slik uforlignelig innsats. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, oppsøkte han som er kommet fram til sannheten, filosofer eller brahmaner og stilte dem spørsmål: *Hva er sunt? Hva er usunt? Hva er riktig? Hva er galt? Hva bør man følge? Hva bør man ikke følge? Hva slags handlinger fører til langvarige problemer og ulemper? Hva slags handlinger fører til langvarig nytte og lykke?" Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen

gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegn på en stor mann at (12) huden hans er så delikat at verken støv eller skitt blir hengende på den. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkrante jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han blir meget vis, intet menneske som nyter sanselige gleder kan måle seg med ham eller overgå ham i visdom. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han har stor visdom, omfattende visdom, smilende visdom, rask visdom, skarp visdom og analytisk visdom. Intet levende vesen kan måle seg med ham eller overgå ham i visdom. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Før i tiden, i et tidligere liv, var han lærvillig og spørrelysten. Vitebegjærlig oppsøkte han eneboere. Han ville det gode og lyttet gjerne til det de sa om hva som var godt. Fordi han søkte visdom, fikk han

delikat hud da han igjen ble menneske. De som forsto seg på fødselstegn, ga denne fortolkningen: *Han kommer til å forstå subtile betydninger. Hvis en slik person ikke forlater hjemmet, får han herredømme over hele jorden, og ingen vil være hans like i å forstå all slags subtil lærdom. Men hvis han velger å forlate hjemmet og retter sitt blikk mot forsakelse, vinner han dyp og uforlignelig visdom. Med sin lynende skarpe intelligens kommer han til å finne oppvåkning.” *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, ble han som er kommet fram til sannheten, aldri sint, men beholdt sinnsroen. Selv når folk sa mye til ham, ble han ikke i dårlig humør. Han ble heller ikke ergerlig eller irritert, og han ga heller ikke tilbake med samme mynt. Han viste ikke tegn til sinne, hat eller misnøye, men ga bort fine og myke tepper og kapper, fine stoffer av lin, bomull, silke og ull. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegn på en stor mann at (11) huden hans er gyllen og stråler som gull. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast 1

alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han får fine og myke tepper og kapper, fine stoffer av lin, bomull, silke og ull. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han får fine og myke tepper og kapper, fine stoffer av lin, bomull, silke og ull. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han var alltid velvillig, og han ga fine og myke klær i gave. I sitt tidligere liv drysset han om seg med gaver, slik regnet faller fra skyene. Så døde han fra denne jord og kom til himmelen, og ble så gjenfødt til fruktene av sine gode gjerninger. Han fikk en kropp som skinte som gull, som Indra selv, fagrere enn alle guder. Hvis en slik mann blir boende hjemme og ikke går ut i hjemløshet, får han herredømme over den vide jord. Som seierherre mottar han tøy av fineste kvalitet, både tepper, kapper og andre slags klær. Hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløshet, vil han også motta slike gaver.

Han vil høste fruktene av tidligere handlinger. Det som er gjort, vil aldri gå til grunne. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en som hjalp til med å forene slektninger, venner og kolleger som lenge hadde vært skilt fra hverandre og lenge hadde savnet hverandre. Han forente mødre med barna deres og barn med mødrene deres. Han forente fedre med barna deres og barn med fedrene deres. Han forente brødre og søstre med hverandre. På den måten skapte han forening og glede blant menneskene. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han det kjennetegn på en stor mann at (10) kjønnslemmet hans er skjult i et hylster. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinnes han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han får mer enn tusen sønner, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og

hva oppnår han som oppvåknet? Han får mer enn tusen sønner, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: I tidligere tider, i et tidligere liv som menneske, hjalp han til med å forene slektninger, venner og kolleger som gjennom lang tid hadde vært skilt fra hverandre, og på den måten skapte han forening og glede. Som en følge av disse handlingene kom han til himmelen, der han levde i lykke og salighet. Så falt han derfra og kom hit med kjønnslemmet skjult i et hylster. En slik person får mange sønner, han får mer enn tusen etterkommere. De blir staselige helter som knuser fiendene, og deres sønnlige respekt er til glede for en legmann. Men hvis han forlater hjemmet, får han enda flere etterkommere som følger hans veiledninger. Dette er altså tolkningen av dette tegnet uansett om han blir legmann eller hjemløs. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, opptatt av å studere og klassifisere menneskene. Han betraktet hver enkelt person og så at 'Denne personen fortjener det og det, og denne personen fortjener det og det.’ Slik betraktet han hvert enkelt individ. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen

gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse kjennetegnene på en stor mann: (19) Kroppen hans er jevn og rund som stammen på et banyantre. Den er en favn lang, og favnmålet hans er like langt som kroppen. (9) Når han står, kan han dessuten dekke begge knærne med håndflatene uten å bøye seg. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han blir meget rik, uhyre rik. Han får skattkamre fulle av gull og sølv og andre kostbare varer, og kornmagasinene hans blir fulle av korn. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han blir meget rik, og rikdommen hans består av dyp tillit, god livsførsel, stor respekt både for seg selv og for andre, stor lærdom, stor gavmildhet og stor visdom. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han undersøkte, tenkte, vurderte, betraktet og studerte menneskene. *Denne fortjener dette, og denne fortjener det, og slik merket han seg forskjeller på folk.

Derfor kan han nå stå rett og berøre begge sine knær. Som følge av sine øvrige gode gjerninger står han rak og støtt som et tre. De som forstår seg på mange slags tegn, disse vise og lærde forklarte: * Allerede som liten gutt vil han motta alt det som er til glede for den som lever som legmann. Han skal få alt det som en verdensherre kan glede seg over og som passer for en legmann. Men hvis han forlater alle disse tingene, vil han oppnå den aller høyeste rikdom.” *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, opptatt av å gjøre slikt som er godt og nyttig for flest mulig mennesker og hjelpe dem til å bli fri fra bindinger, idet han tenkte: *Hvordan kan jeg styrke dem i deres overbevisning, hjelpe dem til en bedre livsførsel, større lærdom, større gavmildhet, større rettskaffenhet og større visdom? Hvordan kan jeg hjelpe dem så de får mer penger og mer korn, større åkrer, flere husdyr, flere hustruer og barn, flere tjenere og arbeidsfolk, flere slektninger, venner og forbundsfeller?” Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse kjennetegnene på en stor mann: (17) Han har overkropp som en løve, (18) det er ikke noe søkk mellom skuldrene hans

(20) og brystet hans er jevnt avrundet. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinnes han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han blir ikke utsatt for tap av noe slag, verken av penger eller korn, åkrer, husdyr, hustruer eller barn, tjenere eller arbeidsfolk, slektninger, venner eller forbundsfeller. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han blir ikke utsatt for tap av noe slag, verken av overbevisning, god livsførsel, lærdom, gavmildhet, rettskaffenhet eller visdom. Han taper ikke noe, men kommer til å lykkes i alt han gjør. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han ønsket det beste for andre, og tenkte stadig over hvordan alle levende vesener skulle ha framgang og ikke oppleve nedgang i overbevisning, god livsførsel, lærdom, intelligens, gavmildhet, rettskaffenhet alt som ellers er godt, og heller ikke oppleve tap av penger, korn, åkrer, barn, hustruer og husdyr, slektninger, venner og forbundsfeller, og heller ikke tape skjønnhet og styrke. Han får en velformet overkropp som en løve. Brystet hans er jevnt avrundet, og det er ikke noe søkk mellom skuldrene hans.

Slike oppsamlede gode gjerninger fra før i tiden verner mot tap. Hvis han velger et liv som legmann, vil han få mye penger og korn, familie og husdyr. Men hvis han forlater hjemmet og ikke samler seg eiendom, vil han oppnå den uforlignelige oppvåkning og en lære som aldri skal gå til grunne. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, opptatt av å unngå å skade noe levende vesen verken med hender, steiner, stokker eller sverd. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han dette kjennetegnet på en stor mann: (21)

smakssansen hans er skarp, slik at smaksinntrykk på tungespissen brer seg i hele munnhulen. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han blir lite plaget av sykdommer, han har god fordøyelse og er verken for kald eller for varm. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig

Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han blir lite plaget av sykdommer, han har god fordøyelse og er verken for kald eller for varm, men har en middels kroppstemperatur som passer for treningen. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han skadet ikke noe levende vesen, verken med neve, stokk eller stein, og heller ikke drepte han noen med sverd. Han verket plaget eller truet noen som helst, men levde i fred med alle. Derfor kom han til himmelen, der han frydet seg over de gode fruktene av sine vakre gjerninger. Da han etterpå kom hit, var smaksløkene godt utviklet slik at han fikk en utsøkt smakssans. Seere som hadde god forstand, sa da: *Denne mannen kommer til å leve lykkelig uansett om han blir legmann eller hjemløs, for det kan vi lese ut av dette tegnet.” *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, så ikke han som er kommet fram til sannheten, på andre med et skulende, skjevt eller lurende blikk, men så åpent og likefrem på dem med et vennlig blikk. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter,

himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse kjennetegnene på en stor mann: (29) Han har klare, blå øyne og (30) øyenvipper som ei ku. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinnes han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Mange mennesker setter pris på å se ham. Han blir populær blant brahmaner og borgere, blant byfolk og folk på landsbygda, blant skattmestere, ministere, vaktmenn og dørvoktere, rådgivere, fyrster og prinser. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Mange mennesker setter pris på å se ham. Han blir populær blant munkar og nonner, mannlige og kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han skulde ikke og så ikke på andre med et skjevt eller lurende blikk. Han betraktet andre åpent og likefrem med vennlige øyne. Derfor kunne han høste gode frukter og fryde seg i himlene. Da han kom hit, fikk han øyenvipper som ei ku

og vakre og klare blå øyne. Kloge folk som hadde forstand på å tyde slike tegn, sa at et barn med slike vakre øyne vil oppnå stor popularitet. Hvis han blir legmann, vil mange sette pris på å se ham. Men hvis han i stedet går ut i hjemløshet, vil han lindre sorgene for mange mennesker. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, den fremste blant folk til å gjøre godt både i handling, ord og tanker, til å gi gaver, opptre etisk, overholde høytider, vise seg som en god sønn både overfor sin mor og sin far, hedre filosofer og brahmaner, vise respekt for familiens eldste og opptre godt og riktig på mange andre måter. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han dette kjennetegnet på en stor mann: (32) Hodet hans er jevnt avrundet som en turban. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er

staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Mange vil følge ham, både brahmaner og borgere, byfolk og folk på landsbygda, skattmestere, ministere, vaktmenn og dørvoktere, rådgivere, fyrster og prinser. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Mange vil følge ham, både munk og nonne, mannlige og kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han var den fremste av alle til å gjøre det som er riktig og godt. Mange valgte å følge ham og i himmelen nøt han resultatene av sine gode handlinger. Da han deretter kom hit, var hodet hans jevnt avrundet som en turban. De som har forstand på varsler og tegn, forklarte det slik: 'Han kommer til å være den fremste til å lede andre. De kommer til å gi ham rike gaver nå som før. Hvis han blir en adelig konge, vil mange mennesker tjene ham trofast. Men hvis han går ut i hjemløshet, vinner han innsikt i virkelighetens natur. Da vil mange mennesker følge ham og frydes over hans undervisning.

*T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en som avsto fra urett tale og bestrebet seg på rett tale. Han talte sannhet og holdt seg til sannheten. Han var stø og pålitelig. Han var en som ikke bedro verden. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse to kjennetegnene på en stor mann: (13) Hårene på kroppen vokser ett og ett i porene, og (31) mellom øyenbrynene har han en liten hårdott som likner myk og hvit bomull. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Mange vil gjøre som han sier, både brahmaner og borgere, byfolk og folk på landsbygda, skattmestere, ministere, vaktmenn og dørvoktere, rådgivere, fyrster og prinser. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Mange vil gjøre som han sier, både munk og nonne, mannlige og kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt:

I tidligere liv var han sannferdig. Han talte ikke med kløvet tunge, og han skydde all falskhet. Han brøt ikke sitt ord til noen, men gledet andre med sin pålitelighet. Mellom øyenbrynene har han en liten hårdott som likner myk og skinnende hvit bomull. Kroppshårene hans står ikke to og to sammen, men vokser ett og ett i porene i huden hans. De som forsto seg på tegn, kom sammen og slik forklarte de kyndige dette: *Når hårdotten og kroppshårene er slik som dette, vil mange mennesker gjøre som han sier. Hans tidligere gjerninger tilsier at dersom han kommer til å leve som legmann, vil alt folket følge hans ord. Men hvis han går ut i hjemløshet uten å eie noe, vil han bli en uovertruffen oppvåknet, og folket vil følge hans ord.” *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en som avsto fra å baktale andre og holdt seg langt unna slike ting. Om han hørte noe her, gikk han ikke og fortalte det til andre bare for å skape splid. Og det han hørte der, kom han heller ikke tilbake hit og fortalte, bare for å skape splid. Han var en som forente de splittede og oppmuntret de enige. Han foretrakk harmoni, gledet og frydet seg ved harmoni, og sa slikt som bidrar til harmoni. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk

herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse to kjennetegnene på en stor mann: (23) Han har førti tenner (25) i ubrutte rader. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Det er ingen splid blant dem som omgir ham, verken mellom brahmaner, borgere, byfolk, folk på landsbygda, skattmestere, ministere, vaktmenn og dørvoktere, rådgivere, fyrster eller prinser. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Det er ingen splid blant dem som omgir ham, verken mellom munkar, nonner, mannlige eller kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer eller gandhabbaer. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han sa ikke noe som skapte splid og heller ikke noe som skapte krangel. Han prøvde alltid å skape enighet og forene dem som var splittet. Og hvis han hørte noen krangle, prøvde han å megle og bilegge krangelen. Senere kunne han fryde seg i himmelen

og nyte de gode fruktene han hadde fortjent. Da han deretter kom hit, fikk han førti tenner i munnen, pent plassert og uten mellomrom. Hvis en slik mann blir fyrste eller konge, blir folket hans fredelig. Men hvis han blir en vandringsmann uten pletter og uten begjær, får han en tilhengerskare som følger ham trofast. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en som avsto fra å tale sårende ord, og som holdt seg langt unna slike ting. Hans ord var milde, vennlige og høflige, de gikk til hjertet og gjorde godt å høre, og var til glede og behag for mange. Ja, slike ord var det han talte. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse to kjennetegnene på en stor mann: (27) Tunga hans er lang, og (28) han har en guddommelig klar og melodisk stemme. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han

med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han har en stemme som går til hjertet på folk. Både brahmaner, borgere, byfolk, folk på landsbygda, skattmestere, ministere, vaktmenn og dørvoktere, rådgivere, fyrster og prinser lytter til hans ord. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han har en stemme som går til hjertet på folk. Både munk, nonne, mannlige eller kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer lytter gjerne til hans ord. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han sa intet sårende ord, han krenket ingen og var ingen til mén. Han kranget ikke og ydmyket ingen. Stemmen var mild og god å lytte til. Hans ord var vennlige og rørte ved hjertet. Slik gledet han mange mennesker. Etterpå kunne han nyte fruktene av sin vennlige tale. I himmelen høstet han de gode gjerningers frukter. Da han deretter kom hit, hadde han en guddommelig røst og tunga hans var meget lang, slik at ordene hans ble behagelig å lytte til. Hadde han blitt boende hjemme, ville han oppnådd stor suksess. Men han forlot sitt hjem og mange tok hans ord til sine hjerter

og la stor vekt på alt han sa. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en som avsto fra tomt snakk og pjatt og holdt seg langt unna slike ting. Han talte nyttige ord til rett tid og i samsvar med fakta, han snakket om læren og om treningsdisiplinen. Han var en som talte minneverdige, begrunnede, nyttige og meningsfylte ord til rett tid. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han dette kjennetegnet på en stor mann: (22) Han har underkjeve som en løve. Hvis en som har dette kjennetegnet, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinnes han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han kan ikke styrtes av noen menneskelig motstander eller fiende. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han kan ikke styrtes av noen indre eller ytre motstander eller fiende, ikke av noen lidenskap, noe hat eller noen vrangforestilling og heller ikke av noen filosof, brahman, gud, djevel, brahma eller av noen som helst i

verden. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han fór ikke med tomt snakk og skvalder og heller ikke med meningsløs skravling. Alt unyttig feide han bort og talte om slikt som var nyttig for mange. Deretter døde han og kom til himmelen, der han nøt de gode fruktene av sine handlinger. Så falt han derfra og kom atter hit, og kjeven hans lignet kjeven til den fremste av dem som går på fire. Som konge og menneskers fyrste, som folkenes herre og store hersker blir han ytterst vanskelig å styrte. Han blir en herre så fast og trygg som gudenes borg i himmelen. Verken Sakka, gandhabbaer eller rakkhasaer eller andre guder vil kunne velte ham. Hvis han velger å leve som legmann, vil hans herredømme strekke seg til alle kanter. *T en tidligere fødsel, i en tidligere eksistens, på et tidligere oppholdssted, i et tidligere liv som menneske, var han som er kommet fram til sannheten, en som avsto fra urett livsførsel. Han holdt seg i stedet til rett livsførsel og svindlet ikke med vekt, mål eller kvalitet. Han holdt seg unna korrupsjon, svindel, juks og bedrag, og han avsto fra drap, tortur, fengsling, ran, innbrudd og maktmisbruk. Som en følge av disse handlingene som hadde samlet seg opp i store mengder, ble han gjenfødt i lykkelige kår i himmelens verden etter døden, da kroppen gikk i oppløsning. Der overgikk han de andre gudene på ti måter, nemlig i himmelsk alder, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse, himmelsk

herredømme, himmelske synsinntrykk, himmelske lyder, himmelske dufter, himmelske smaksopplevelser og himmelske berøringsinntrykk. Deretter falt han derfra og ble gjenfødt her, og derfor har han disse to kjennetegnene på en stor mann: Han har (24) jevne tenner, og (26) hjørnetennene hans er skinnende hvite. Hvis en som har disse kjennetegnene, blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkranste jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem, og han gjør den fruktbar, uten banditter, uten ødemarker, mektig, velstående, fredelig, lykkelig og uten farer. Og hva oppnår han som konge? Han er omgitt av en ren forsamling. Han er omgitt av brahmaner, borgere, byfolk, folk på landsbygda, skattmestere, ministere, vaktmenn og dørvoktere, rådgivere, fyrster og prinser som alle er rene i sine hjerter. Dette oppnår han som konge. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en ærverdig Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden. Og hva oppnår han som oppvåknet? Han er omgitt av en ren forsamling. Han er omgitt av munkar, nonner, mannlige eller kvinnelige legtilhengere, guder, mennesker, asuraer, nagaer og gandhabbaer som alle er rene i sine hjerter. Dette oppnår han som oppvåknet.” Slik talte Mesteren. Og om dette er det sagt: Han avviste feilaktig levemåte og valgte et liv i renhet og rettferdighet. Han avviste det som var unyttig og arbeidet for alle menneskers beste. Deretter kom han til himmelen, og der kunne han nyte fruktene

av sine gode og kloke handlinger, som alle roste, og han hadde det som en fyrste i himmelens borg. Så falt han derfra og ble menneske igjen med resten av fruktene av sine gode gjerninger. Han får jevne og skinnende hvite tenner. Kloke menn som forsto seg på tegn, kom sammen og forklarte det slik: *Den som har så jevne og hvite tenner, skal bli omgitt av de rene av hjertet. Han blir en konge omgitt av de rene, en herre som regjerer over hele verden. Folket skal ikke bli undertrykt, men trives og få det godt. Men hvis han forlater hjemmet og blir en omvandrende asket, da skal han la lidenskapene falle til ro og løfte bort sløret. Han skal fjerne angst og tretthet, og han skal se både denne verden og den andre. Mange legmenn og munkar skal følge hans veiledninger og fri seg fra urent og ondt som han klandrer. Han kommer til å bli omgitt av de rene og fordrive alt som forurensar sinnet.

31. Råd til Sigåla Sigålovådasutta Innledning I foregående sutta så vi hvordan førbuddhistiske forestillinger ble gitt et nytt og mer etisk innhold. Denne metoden å behandle tradisjoner og ritualer på er enda tydeligere og mer framtreddende i denne suttaen. Her ser vi at Buddha ikke avviser lokale tradisjoner og ritualer, men legger en ny og klarere etisk mening i de overleverte tradisjonene. Buddhas etiske regelverk for munk og nonne er nedfelt i de tekstene som kalles Vinaya. Det finnes mange steder i tekstene der Buddha gir etiske råd og veiledninger til legfolk, det vil si til vanlige mennesker som ikke følger munkenes eller nonnenes regelverk. Men denne teksten står likevel i en særstilling, for her er det samlet flere etiske veiledninger enn i noen annen tekst. Derfor er det noen som omtaler den som "Legmanns-vinaya". Teksten har derfor stor interesse — ikke bare fordi den utelukkende behandler legmannsetikk, men i like stor grad ut fra hvordan etikken er begrunnet, eller kanskje vi heller skal si: ut fra hvordan etikken ikke er begrunnet. De etiske rådene Buddha her gir unge Sigåla, er nemlig helt og holdent basert på et humanistisk gjensidighetsideal. Den gyldne regel, som sier at vi ikke skal gjøre mot andre det vi ikke vil at andre skal gjøre mot oss, er ikke spesifikt uttrykt her (men den finnes i andre buddhistiske tekster), men den ligger bak hele teksten som en underliggende grunntanke. Suttaen gir uttrykk for sunn fornuft satt i system — en hverdagsetikk basert på idealet om et godt liv i fellesskap med andre. Etikken blir ikke gitt noen spesielt overnaturlig begrunnelse. Den er ikke et budskap fra noen gud. Riktignok er lykke i himmelen nevnt som et av de gode etiske liv fører med seg, men det nevnes bare i forbifarten og utgjør ikke noe

hovedmotiv. Vi finner heller ikke noen slike forespeilinger om bisarre belønninger som i foregående sutta. De begrunnelsene som understrekes, er hele tiden av dennesidig karakter. I så måte står derfor også denne suttaen i kontrast til den utbredte formen for folkelig legmannsbuddhisme som setter sine forhåpninger til en bedre gjenfødelse. Disse overnaturlige motivasjonene er nedtonet i denne teksten. Godt vennskap framheves som et gode i seg selv, og ved gode gjensidighetsforhold mellom forskjellige sosiale roller vil livet bli trygt og fredelig. Det finnes ikke noe i denne teksten som gir noen klare indikasjoner om når den er blitt forfattet. Men siden intet tyder på at den er spesielt sen, står muligheten åpen for at den godt kan tilhøre et tidlig sjikt i tekstsamlingen.

Råd til Sigåla Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden ved Råjagaha. Så hendte det at en ung borger ved navn Sigåla sto tidlig opp en morgen og gikk ut av byen. Med vått hår og våte klær løftet han hendene og hedret alle himmelretningene, idet han vendte seg både mot øst, syd, vest, nord, ned og opp. Samme morgen sto Mesteren tidlig opp, kledde seg og tok bollen sin, og ga seg på vei inn mot byen for å få mat. Han møtte Sigla, og spurte ham hvorfor han sto der og hedret alle himmelretningene. Sigåla svarte: *Da min far lå for døden, ba han meg hedre himmelretningene. Jeg respekterer og høyakter min fars ord, og det er for å oppfylle hans ønsker at jeg utfører dette ritualet.” *Men i den edles treningssystem er det ikke på denne måten de seks himmelretningene bør hedres, unge mann.” *Hvordan bør de seks himmelretningene hedres i den edles treningssystem, Mester? Det hadde vært fint om du kunne forklare meg det.” "Hør godt etter da, så skal jeg forklare det.” *Ja vel, Mester,” svarte Sigala. Mesteren sa: *Den edles elev lar være å gjøre fire negative handlinger, holder seg unna fire dårlige motivasjoner og passer seg for seks måter å sløse bort eiendommene sine på. Når han holder seg unna disse fjorten dårlige tingene, beskytter han de seks himmelretningene. Da er han også på god vei til å beseire begge verdener, og han blir vellykket både i denne verden og i den neste. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, finner han lykke i himmelen. Hvilke fire negative handlinger er det han lar være å gjøre? Å drepe et levende vesen er en negativ handling, unge mann. Å ta det som ikke blir gitt, er en negativ handling, urettmessig sex er en negativ handling og urett

tale er en negativ handling. Disse fire negative handlingene lar han være å gjøre.” Slik talte Mesteren. Deretter sa han: *En vismann vil ikke rose drap, tyveri og urett tale og heller ikke omgang med en annens hustru. Hvilke fire dårlige motivasjoner holder han seg unna? Dårlige handlinger er motivert av grådighet, hat, dumhet og frykt. Men ettersom den edles elev ikke blir styrt av grådighet, hat, dumhet eller frykt, blir han ikke motivert til å utføre slike dårlige handlinger.” Slik talte Mesteren. Deretter sa han: *Den som begår overtredelser ut fra grådighet, hat, frykt eller dumhet, forminsker sitt gode navn og rykte slik månen minsker mot ny. Den som ikke begår overtredelser ut fra grådighet, hat, frykt eller dumhet, styrker sitt gode navn og rykte slik månen vokser mot full. Hvilke seks måter å sløse bort eiendommene sine på, er det som han passer seg for? Det er drikkfeldighet, det er å reke gatelangs i utide, det er å gå på artistoppvisninger, spill, dårlige venner og latskap. Her er seks ulemper som følger drikkfeldighet, unge mann: Pengene forsvinner før du vet ordet av det, det har lett for å bli mye kranjel, helsen din blir ødelagt, du får dårlig rykte, du opptrer usømmelig og vettet ditt svekkes. Her er seks ulemper som du må regne med hvis du reker gatelangs i utide, unge mann: Du kan selv komme i farlige situasjoner, ingen tar vare på din kone og

dine barn, ingen tar vare på det du eier, du kan bli mistenkt for å stå bak diverse forbrytelser, folk sier mye om deg som ikke er sant og du skaffer deg selv mye trøbbel. Her er seks ulemper ved artistoppvisninger, unge mann: Du blir for opptatt av å følge med på hvor det er dans, hvor det er sang, hvor det er musikk, hvor det er resitasjon, hvor det er rytmer og hvor det er trommer. Her er seks ulemper ved spill, unge mann: Vinner du, blir du upopulær. Taper du, gremmer du deg over pengene du mister. Pengene forsvinner forttere enn svint. Taler du i rådet, legger ingen vekt på det du sier. Venner og kolleger vil se ned på deg. Du blir lite populær som ekteskapskandidat, for folk sier at en spiller blir aldri noen god ektemann. Her er seks ulemper ved dårlige venner, unge mann: Hvilken som helst spiller, fyllesvin, drukkenbolt, svindler, bedrager og voldsmann kan kalle seg din venn og kamerat. Her er seks ulemper ved latskap, unge mann: Du orker ikke gjøre noe, fordi det er for kaldt, sier du. Du orker ikke gjøre noe, fordi det er for varmt, sier du. Du orker ikke gjøre noe, fordi det er for sent, sier du. Du orker ikke gjøre noe, fordi det er for tidlig, sier du. Du orker ikke gjøre noe, fordi du er for sulten, sier du. Du orker ikke gjøre noe, fordi du er for mett, sier du. Dermed får du ikke gjort noe av alt det du burde ha gjort. Du tjener ikke penger, og sparepengene smuldrer opp.” Slik talte Mesteren. Deretter sa han: *Du kan alltid få deg drikkebrødre som kaller deg kompis og kamerat. Men den som stiller opp når det trengs, han er en ekte venn. Seks ting kan ødelegge deg: Sove til langt på dag, omgang med andres hustruer, krangel og strid,

dårlige venner og gjerrighet. Den som omgås dårlige venner og ferdes på ville veier, han ødelegger seg selv, både i denne verden og den neste. Det som ødelegger en mann, er å ligge til langt på dag, reke ute om natta, kvinner, spill og fest, dårlige venner og gjerrighet. De spiller terning og drikker øl og oppsøker kvinner som andre har kjær. Da følger de en vei som fører nedad og ikke en som fører til vekst, og de svinner hen som månen mot ny. En fattig og stakkarslig drukkenbolt, en dranker som bare pøser i seg, han synker ned i gjeld som en stein i vannet og står snart uten familie. En som pleier å sove hele dagen og synes kvelden er passe tid for å stå opp, en som alltid er full og beruset, duger ikke som familiefar. *For kaldt, for varmt for sent,* sier han.

Han utsetter arbeidet og går glipp av lønnen. Men den som ikke bryr seg mer om kulde og varme enn om strå og halm, han får gjort det han skal og høster arbeidets lønn. Fire av de du regner som venner, er i virkeligheten dine uvenner, unge mann. Det er snylteren, munnhelten, smigreren og ødelanden. Det er fire grunner til at din venn snylteren i virkeligheten er din u venn: Han er grisk, gir lite og vil ha mye, gjør gjengjeld bare når han ikke tør la være og er sammen med deg bare for å skjøtte egne interesser. Det er fire grunner til at din venn munnhelten i virkeligheten er din u venn: Han snakker om alle de tjenestene han gjerne ville ha gjort for deg og gjerne vil gjøre for deg. Men all hjelp han gir deg er tomme ord, for når du trenger ham forklarer han deg at han dessverre er forhindret akkurat nå. Det er fire grunner til at din venn smigreren i virkeligheten er din u venn: Han roser ugjerningene dine like så mye som det som du har gjort av godt. Han roser deg opp i ansiktet, men snakker skitt om deg bak ryggen din. Det er fire grunner til at din venn ødelanden i virkeligheten er din u venn: Han er kamerat med deg når du drikker, han er kamerat med deg når du reker gatelangs i utide, han er kamerat med deg når du går på artistoppvisninger og han er kamerat med deg når du spiller.” Slik talte Mesteren. Deretter sa han: *Din venn snylteren, din venn munnhelten, din venn smigreren og din venn ødelanden —

hvis du er klok, så innser du at dette er fire uvenner, og holder deg unna dem slik du holder deg unna en farlig vei. Du har fire virkelige venner, unge mann. Det er han som hjelper deg, han som er trofast i glede og sorg, han som gir deg gode råd og han som viser deg sympati. Det er fire grunner til at han som hjelper deg er din virkelige venn: Han passer på deg når du ikke passer på deg selv, han ser etter eiendommen din når du ikke passer på selv, han er en du kan vende deg til i farens stund, og trenger du en håndsrekning gir han deg to. Det er fire grunner til at han som er trofast i glede og sorg er din virkelige venn: Han betrør deg sine hemmeligheter og holder på dine hemmeligheter, han svikter deg ikke i ulykken, og gir gjerne livet sitt for din skyld. Det er fire grunner til at han som gir deg gode råd er din virkelige venn: Han holder deg unna det som er dårlig og anbefaler deg å gjøre det som er godt, han forteller deg ting du ikke har ført før og viser deg veien til himmelen. Det er fire grunner til at han som viser deg sympati er din virkelige venn: Han er ikke skadefro når det går deg dårlig, han gleder seg på dine vegne når det går deg godt, han irrettesetter dem som snakker stygt om deg og bifaller dem som snakker godt om deg.” Slik talte Mesteren. Deretter sa han: *Den vennen som hjelper deg, han som er trofast i glede og sorg, han som gir deg gode råd og han som viser deg sympati, Dette er fire gode venner og den som er klok tar vare på dem slik en mor tar vare på

sitt eneste barn. Den som er klok og har god atferd, lyser som flammen i mørket. Flittig som en bi arbeider han og samler rikdom i hauger. Så bruker han sine rikdommer til beste for sin slekt. Han deler det han eier i fire like deler. Den ene bruker han selv, de to neste investerer han i den virksomheten han driver. Den fjerde sparer han til trangere tider. Hvordan beskytter man de seks himmelretningene her i den edles treningssystem, unge mann? Først må du forstå hva som menes med de seks himmelretningene. Med øst mener vi foreldre, med syd mener vi lærere, med vest mener vi kone og barn, med nord mener vi venner og slektninger, med ned mener vi tjenere og ansatte og med opp mener vi filosofer og brahmaner. Barn bør hedre sine foreldre som den østlige retning på fem måter, ved å si til seg selv: De har tatt seg av meg, nå vil jeg ta meg av dem. Jeg vil gjøre arbeidet for dem. Jeg vil ta vare på familietradisjonene. Jeg vil stelle godt med det jeg arver etter dem, og når de er døde, vil jeg gi gaver på deres vegne. Når foreldrene således blir hedret av sine barn, viser de omsorg for barna sine på fem måter: Beskytter dem mot alt vondt, lærer dem det som er godt, gir dem en yrkesutdannelse, hjelper dem til et godt giftermål og lar dem få arve når den tiden kommer. På denne måten blir den østlige retning beskyttet, og alt blir trygt og

fredelig. Elever bør hedre sine lærere som den sydlige retning på fem måter: ved høflighet, lydighet, flid, hjelpsomhet og lærevillig oppmerksomhet. Når lærere således blir hedret av sine elever, viser de omsorg for elevene sine på fem måter: Gir dem god oppdragelse og god undervisning, gjør dem flinke i alle fag og gir dem god sosial trening, slik at de blir trygge i enhver situasjon i livet. På denne måten blir den sydlige retning beskyttet, og alt blir trygt og fredelig. En mann bør hedre sin kone som den vestlige retning på fem måter: Respektere henne, vise henne hensyn, være trofast mot henne, la henne være med på å bestemme og gi henne smykker og slikt 1 gave av og til. Når kona således blir hedret av sin mann, viser hun omsorg for ham på fem måter: Hun gjør sin del av arbeidet skikkelig og tar seg godt av tjenestefolk og ansatte. Hun er trofast mot ham, tar godt vare på familiens inntekter, og er dyktig og flittig i alle sine gjøremål. På denne måten blir den vestlige retning beskyttet, og alt blir trygt og fredelig. En mann av god familie bør hedre sine venner som den nordlige retning på fem måter: Være gavmild, høflig og hjelpsom mot dem, behandle dem likt og være til å stole på. Når vennene således blir hedret av sin venn, viser de omsorg for ham på fem måter: De passer på ham når han ikke passer på seg selv, de ser etter eiendommen hans når han ikke passer på selv, det går an å vende seg til dem i farens stund, de svikter ikke i ulykken og de har omsorg for familien. På denne måten blir den nordlige retning beskyttet, og alt blir trygt og fredelig. En arbeidsgiver bør hedre sine tjenere og ansatte som retningen nedover på fem måter: La hver enkelt få arbeidsoppgaver som passer til hans evner, gi dem skikkelig mat og lønn, ta seg av dem når de blir syke, dele ekstra godbiter med dem og gi dem rimelig fritid. Når tjenerne og de ansatte således blir hedret av sin arbeidsgiver, viser de omsorg for ham på fem måter: De står opp før ham og legger seg senere enn han gjør, de tar imot det de får, utfører arbeidet sitt så godt de kan og bidrar til å øke hans ry. På denne måten blir retningen nedover beskyttet, og alt blir trygt og fredelig.

En mann av god familie bør hedre filosofer og brahmaner som retningen oppover på fem måter: Med vennlige gjerninger, vennlige ord og vennlige tanker, holde åpent hus for dem og sørge for at deres materielle behov er dekket. Når filosofer og brahmaner således blir hedret av vanlige mennesker, viser de omsorg for dem på seks måter: De holder dem unna det som er dårlig og lærer dem hva som er godt. De har kjærlig omsorg for dem, lærer dem nytt og hjelper dem til å holde gammel kunnskap ved like, og viser dem veien til himmelen. På denne måten blir retningen oppover beskyttet, og alt blir trygt og fredelig.” Slik talte Mesteren. Deretter sa han: *Øst er foreldre, syd er lærere, vest er kone og barn, nord er venner og slektninger, ned er tjenere og ansatte, og opp er filosofer og brahmaner. Den som hedrer himmelretningene slik, blir et godt overhode for familien. Den som er vis og har god livsførsel, som er mild og intelligent, ydmyk og omgjengelig, han vil folk tale vel om. Den som er flittig og ikke lat, som ikke lar seg rokke av motgang, som er forstandig og ikke gjør noe galt, han vil folk tale vel om. Den som er gjestfri og vennsæl,

høflig og gavmild, og som kan gi gode råd, han vil folk tale vel om. Gaver og vennlige ord, hjelpsomhet overfor andre, og yte rettferdighet mot alle, alt etter sak og situasjon — Disse tingene gjør at verden kan gå videre, liksom akselpluggen gjør at vogna kan rulle videre. Hvis disse tingene ikke hadde fantes, ville ingen barn ha respektert sin mor, og ingen barn ville heller hatt respekt og aktelse for sin far. Siden de vise har aktelse for disse tingene, blir de høyt respektert og høster mye ros.” Da Mesteren hadde sagt dette, utbrøt Sigala: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære et lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som legvenn fra i dag av og så lenge jeg lever.

32. Atānāta-vers til beskyttelse āfianāfiāyasuttanta

Innledning I alle religioner kan vi finne bønner, ritualer eller resitasjonsformularer som skal gi vern mot skremmende og farlige aspekter av naturen — det være seg sykdommer, slanger, spøkelser, farlige ånder eller annet som folk opplever som skremmende. Disse dekker et dypt psykologisk behov hos mennesket, og buddhismen har også slike ritualer. I buddhistisk tradisjon blir slike tekster kalt paritta (beskyttelsesresitasjoner) og det finnes flere slike i teksttradisjonen. Paritta-resitasjon går ofte ut på å utstråle vennlighet mot de farlige kreftene, slik at disse blir formildet og gjort ufarlige. Som vern mot slanger skal man f.eks. utstråle vennlighet og velvilje overfor slangene, i håp om at dyrene da vil la være å bite og heller velge en annen vei. Et annet element i paritta er å påkalle beskyttere som er sterkere enn de farlige kreftene, og denne teksten hører inn under en slik kategori. I disse versene hylles først de seks mytiske buddhaene som skal ha vært forgjengere for den historiske buddha. Dette i seg selv kan gi en antydning om at teksten er forholdsvis sen. Deretter påkalles herskerne over de fire himmelretninger. De skal gi vern mot farlige ånder, yakkhaer. Hvis man først tror på ånder og spøkelser, og skal sitte ute og meditere alene i skogen, er det sikkert en psykologisk hjelp og styrke i å kunne påkalle beskyttende ånder som er sterkere enn de skremmende åndene. En interessant detalj her er at noen vediske guder, Ind(r)a, Soma, Varuna og Pajāpati, her også omtales som yakkhaer. Ifølge teksttradisjonen stammer noen paritta-tekster fra Buddha selv. I denne teksten ser vi imidlertid at det ikke er Buddha som er opphavsmannen. Buddha overtar og aksepterer en ekstern tradisjon som tilhører gammel folkereligiositet. Dette viser buddhismens tolerante og synkretistiske holdning overfor forskjellige former for

folketro. Versene begynner med en hyllest av de seks mytiske buddhaene som skal ha vært Gotamas forgjengere, samt den historiske Buddha, her under navnet ArigTrasa. Deretter fortsetter versene med en interessant beskrivelse av beboerne av de fire himmelretningene. I øst og vest bor det forskjellige mytiske åndevesener. I sør finnes petaer, et ord som betyr "forfedreånder" eller spøkelser", og disse karakteriseres med lite smigrende ord, preget av fordommer og mytiske forestillinger. Men beskrivelsen av folket i nord ser ut til å være basert på reelle kunnskaper om nomadefolk på de sentralasiatiske steppene. "De sår ikke korn og pløyer ingen åker," men rir omkring i landet og kjører omkring i landet med vogner. Dette gir faktisk en god beskrivelse av nomadefolkenes livsstil. Om disse kunnskapene er overlevert via reisende, eller om de er overleverte minner fra mange hundre år tilbake, fra før de indoeuropeisk-talende folkene vandret inn i India, er vanskelig å si med sikkerhet.

AĀtānāta-vers til beskyttelse Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Rājagaha, holdt han til på Gribbetoppen. Da satte de fire store kongene opp en skjerm, et vern og en beskyttelse mot de fire himmelretningene av en stor hær av yakkhaer, gandhabbaer, kumbhandaer og någaer, og da natten var omme, kom de til Gribbetoppen og lyste opp hele fjellet med sin strålende skjønnhet. De gikk fram til Mesteren, hilste ærbødig på ham og satte seg ned hos ham. Noen av yakkhaene ham ærbødig og satte seg ned, andre hilste høflig på ham før de satte seg, og noen hilste ham med løftede, sluttete hender og satte seg deretter ned. Andre presenterte seg før de satte seg, og atter andre satte seg uten å si noe. Da kong Vessavana hadde satt seg, sa han til Mesteren: *Noen framstående yakkhaer er dine tilhengere, Mester, men andre er ikke det. Noen yakkhaer med middels og lavere rang er også dine tilhengere, Mester, men de fleste av dem er ikke det. Hvorfor er det slik? Jo, det er fordi du underviser 1 en lære om ikke å drepe noe levende vesen, ikke stjele, ikke begå seksuelle overtredelser, ikke lyve og ikke beruse seg. De fleste yakkhaene liker ikke å avstå fra slike handlinger, Mester. Nå hender det at noen av dine elever liker å ferdes og holde til på avsondrede, stille og fredelige steder i skog, der svale vinder blåser og der det ikke er andre mennesker i nærheten, for der er det bra å meditere. Men der finnes det også framstående yakkhaer som ikke er dine tilhengere, Mester. La meg få lære deg Ātānāta-versene, Mester, for disse kan blidgjøre yakkhaene slik at munkar, nonner, legmenn og legkvinner blir beskyttet og kan oppholde seg der uten å bli plaget.” Mesteren samtykket i taushet. Da kong Vessavana så at Mesteren samtykket i forslaget hans, uttalte han disse Ātānāta-versene som gir beskyttelse: *Priset være Vipassi, den berømte og seende!

Priset være Sikhi, som hadde medfølelse med alle vesener!
Priset være Vessabhii, som var badet i ren askese! Priset være
Kakusandha, som knuste Måras hær! Priset være Konågama, den
mektige brahman! Priset være Kassapa, som ble befridd på alle
måter! Priset være Arigirasa, den berømte sakyasønn, som
underviste 1 en lære som fordriver alt vondt! Selv om de nå har
funnet nibbana i denne verden, så de tingene som de virkelig er.
Disse personene var vennlige og uten ondskap, og de hadde en
indre storhet og visdom. I vår tid priser man Gotama som gjør så
mye godt for guder og mennesker. Han har lytefri innsikt og atferd
og han har en indre storhet og visdom. Når solens store gylne sirkel
stiger opp over horisonten, fordriver den nattens mørke slør og
stråler klart over jorden. Når solen har stått opp, sier vi dagen er
her. Der ser vi også havet, der bølgene leker på dypet, og vet at
dette er havet.

Den himmelretningen der solen først viser seg, den har vi gitt navnet *øst". Den voktes av en berømt konge, herre over gandhabbaene, som heter Dhatarattha. Han hedres av gandhabbaene og gleder seg over deres sang og dans. Jeg har hørt han har mange sønner, alle med samme navn. De er mektige, nittien i tallet, og alle kalles de Inda. De har sett Buddha, solens sønn, og priser vismannen på langt hold: *Priset være du beste av mennesker! Vi priser deg, du fremste av mennesker! Du ser på oss med velvilje, vi er ikke mennesker, men vi priser deg! Ofte har vi hørt det, og derfor sier vi: *Lovpris seierherren Gotama! Vi lovpriser seierherren Gotama, han som har lytefri innsikt og atferd! p > Vi priser den oppvåkne Gotama Petaer skjeller og smeller og baktaler andre bak deres rygg. De er drapsmenn og mordere, tyver og svindlere alle som en. De strøkene der petaer bor,

kaller man *sør”. Den himmelretningen beskyttes av en berømt konge, Kumbhandanaenes hersker. Han heter Virtilha, og han gleder seg over kumbhandanaenes sang og dans Jeg har hørt han har mange sønner, alle med samme navn. De er mektige, nittien i tallet, og alle kalles de Inda. De har også sett Buddha, solens sønn, og priser vismannen på langt hold: *Priset være du beste av mennesker! Vi priser deg, du fremste av mennesker! Du ser på oss med velvilje, vi er ikke mennesker, men vi priser deg! Ofte har vi hørt det, og derfor sier vi: *Lovpris seierherren Gotama! Vi lovpriser seierherren Gotama, han som har lytefri innsikt og atferd! Vi priser den oppvåkne Gotama!”* Når solens store gylne sirkel synker ned under horisonten, da tar dagen slutt. Når solen har gått ned,

sier vi at natten er kommet. Der ser vi også havet, der bølgene leker på dypet, og vet at dette er havet. Den himmelretningen har vi gitt navnet "vest". Den voktes av en berømt konge, herre over någaene, som heter Viriipakkha. Han hedres av någaene og gleder seg over deres sang og dans. Jeg har hørt han har mange sønner, alle med samme navn. De er mektige, nittien i tallet, og alle kalles de Inda. De har sett Buddha, solens sønn, og priser vismannen på langt hold: *Priset være du beste av mennesker! Vi priser deg, du fremste av mennesker! Du ser på oss med velvilje, vi er ikke mennesker, men vi priser deg! Ofte har vi hørt det, og derfor sier vi: *Lovpris seierherren Gotama! Vi lovpriser seierherren Gotama, han som har lytefri innsikt og atferd!

p> Vi priser den oppvåkne Gotama I det fagre nordlige Kuru, ved det stolte fjellet Neru, fødes det mennesker som verken er selvopptatte eller grådige. De sår ikke korn og pløyer ingen åker. Menneskene der spiser ris som vokser vilt av seg selv. Risen er ren og velduftende, og har verken agner eller agnepulver. De steker den i varme steinovner og deretter nyter de sitt måltid. De sadler sine okser og rir omkring i landet. De sadler sitt kveg og rir omkring i landet. De lager vogner for kvinner og kjører omkring i landet. De lager vogner for menn og kjører omkring i landet. De lager vogner for ungjenter og kjører omkring i landet. De lager vogner for unggutter og kjører omkring i landet.

De stiger opp i vognene sine og kjører omkring i landet i tjeneste for sin fyrste. De rir på hester og elefanter og bruker også himmelske vogner. Den berømte storkongen deres bæres omkring i en bærestol. De har også velbygde byer som tårner seg opp mot himmelen: Atanåta, Kusinåta, Parakusinåta, Nåtapiyå og Parakusitanåta. I nord ligger Kaptvanta og Janogha, og andre byer som Navanavati og Ambara-Ambaravati. Hovedstaden er Älakamandi. Kongen deres, Kuvera, bor i Visanå. Derfor kalles han Vessavana. Budbringerne hans heter Tatolå, Tattalå, Tatotala, Ojasi, Tejasi, Tatojasi, fyrst Sira, Arittha og Nemi. Der finnes en innsjø

som heter Dharani. Når regntiden kommer, samler skyene seg der, og regnet fosser ned. Der står det også en møtesal som kalles Bhagalavati, og der pleier yakkhaene å samles til møte. Der vokser trær som bærer frukt hele året, og det myldrer av mange slags fugler der: påfugler, hegrer og gjøk — deres kallerop gir gjenlyd i skogen. Jiva-fuglen roper *leve". Andre fugler roper "opp med humøret!" Fasaner og andre fugler pryder skoger og tjern. Der høres papegøyer og risfugler, og langbente vadefugler. Hele tiden ligger lotusdammen Kuvera der i sin skjønnhet. Derfor har vi gitt navnet *'nord" til denne fagre himmelretningen Den voktes av en berømt konge, herre over yakkhaene, som heter Kuvera. Han hedres av yakkhaene

og gleder seg over deres sang og dans. Jeg har hørt han har mange sønner, alle med samme navn. De er mektige, nittien i tallet, og alle kalles de Inda. De har sett Buddha, solens sønn, og priser vismannen på langt hold: *Priset være du beste av mennesker! Vi priser deg, du fremste av mennesker! Du ser på oss med velvilje, vi er ikke mennesker, men vi priser deg! Ofte har vi hørt det, og derfor sier vi: *Lovpris seierherren Gotama! Vi lovpriser seierherren Gotama, han som har lytefri innsikt og atferd! p > Vi priser den oppvåkne Gotama Dette er Ātanāta-versene, min herre, som verner og beskytter munk, nonne, legmenn og legkvinner slik at de kan leve trygt uten å bli plaget. Hvis en eldre eller yngre yakkha, gandhabba, kumbhanda eller någa av hankjønn eller hunkjønn, av høyere eller lavere rang, skulle ha ondt i sinne og nærme seg en vandrende, stående, sittende eller liggende munk, nonne, legmann eller legkvinne som har lært disse Ātanāta-versene grundig og kan dem utenat, vil dette vesenet ikke vinne respekt eller aktelse i noen by eller landsby. Et slikt vesen vil heller ikke få bolig eller opphold i min hovedstad Ālakamanda, og det vil heller ikke få adgang til noen av yakkhaenes forsamlinger. Et slikt vesen vil heller ikke få tillatelse til å gifte seg. De andre vesenene, som ikke er mennesker, vil dessuten bli

rasende og overøse ham med skjellsord. De vil gripe hodet hans som om det skulle være en tom bolle, og knuse det i sju biter. Men det finnes slike vesener som er rå, brutale og hensynsløse, min herre. De bryr seg verken om de fire store kongene eller om deres betjenter eller tjenere. De kalles opprørere mot de store kongene. De er akkurat som røvere i kongen av Magadhas land, røvere som verken bryr seg om kongen av Magadha eller om hans betjenter eller tjenere. De kalles opprørere mot kongen av Magadha, og slike rå, brutale og hensynsløse vesener finnes det også blant slike som ikke er mennesker. Hvis en vandrende, stående, sittende eller liggende munk, nonne, legmann eller legkvinne blir antastet av en slik eldre eller yngre yakkha, gandhabba, kumbhanda eller någa av hankjønn eller hunkjønn, av høyere eller lavere rang, skal han eller hun rope og påkalle de store yakkhaer, deres generaler og kommandanter og si: *Denne yakkhaen tar meg! Denne yakkhaen angriper meg! Denne yakkhaen plager meg! Denne yakkhaen gjør meg vondt! Denne yakkhaen skader meg! Denne yakkhaen vil ikke slippe meg løs!” Og hvem er de store yakkhaene, deres generaler og kommandanter som skal påkalles? Inda, Soma og Varuna, Bhåradvāja og Pajāpati, Candana og Kāmasettha, Kinnughandu og Nighandu, Panāda og Opamaififfia, Devasiita og Mātali, Cittasena og Gandhabba, kong Nala og Janesabha, Sātāgira, Hemavata, Punnaka, Karatiya, Gula,

Stvaka og Mucalinda, Vessāmitta og Yugandhara, Gopāla og Suppagedha, Hiri, Netti og Mandiya, Paficalacanda, Alavaka, Pajjunna, Sumana, Sumukha, Dadhimukha, Mani, Mānicara, Digha, og Serissaka sammen med disse. Dette er de store yakkhaene, deres generaler og kommandanter som dere skal påkalle og rope: *Denne yakkhaen tar meg! Denne yakkhaen angriper meg! Denne yakkhaen plager meg! Denne yakkhaen gjør meg vondt! Denne yakkhaen skader meg! Denne yakkhaen vil ikke slippe meg løs!” Dette er altså Ātanāta-versene, min herre, som verner og beskytter munkene, nonner, legmenn og legkvinner slik at de kan leve trygt uten å bli plaget. Men nå må vi gå, min herre. Vi har mange plikter og mye å gjøre.” *Gjør som dere selv synes best, store konge.” Så reiste de fire store kongene seg opp, bøyde seg dypt for Mesteren, gikk rundt ham med høyre side vendt mot ham, og forsvant. Noen av de andre yakkhaene gjorde det samme. Andre snakket litt høflig med Mesteren før de forsvant. Andre igjen hilste ham med løftede, sluttende hender før de forsvant. Andre presenterte seg før de forsvant, og atter andre bare forsvant uten å si noe. Da natten var omme, fortalte Mesteren munkene hva som hadde skjedd, og la til: *Lær dere disse Ātanāta-versene, munkene. Sørg for at dere kan dem utenat, for disse versene vil være til nytte, vern og beskyttelse for munkene, nonner, legmenn og legkvinner slik at de kan leve trygt uten å bli plaget.” Slik talte Mesteren. Glade til sinns frydet munkene seg over Mesterens ord.

33. Den store resitasjonen Sarniggtisuttanta Innledning
Enten mot slutten av Buddhas liv eller forholdsvis kort tid etter hans død ser det ut til at det ble gjort flere forsøk på å oppsummere hans lære. Vi har allerede sett to slike forsøk her i denne avdelingen av Digha Nikaya. Det ene finner vi i tekst 28, Sampasādanīyasuttanta, der Buddhas egenskaper blir forsøkt oppsummert. Det neste finner vi i tekst 29, Pāśidīkasutta, som er et forsøk på å oppsummere hans lære. Om man deretter følte at disse to suttaene ikke ga en helt tilfredsstillende oppsummering, eller om det var forskjellige grupper av munkar som arbeidet parallelt med lignende konsepter, er vanskelig å si. Sikkert er det imidlertid at denne suttaen utgjør et mer systematisk og omfattende forsøk på å oppsummere læren. På samme måte som i tekst 29 knyttes her foranledningen til suttaen opp mot Nigantha Naātaputtas død og det kaoset som angivelig oppsto blant hans tilhengere etter at læremesteren var gått bort. Det ser ut til at denne situasjonen ble en kraftig spore for Buddhas elever til å systematisere læren og dermed slippe å havne i samme uføre som jainene. Men Buddha hadde vært aktiv som læremester i flere tiår, og stoffmengden var blitt så stor at det trengtes en systematisering. Det systemet man valgte, var det numeriske, der man starter med å samle de læresetningene som kunne uttrykkes som én, fortsetter med læresetninger med to og to punkter, deretter alle de som inneholdt tre punkter, og så videre oppover. Et tilsvarende numerisk system er også brukt i en hel tekstsamling i Tipitaka, nemlig Anguttara Nikāya. På denne måten bygges det opp en nærmest encyklopedisk oversikt over Buddhas lære. Men til tross for at punktene her er satt inn i et system, gir teksten likevel et nokså kaotisk inntrykk. Det kan virke litt tilfeldig hva som er tatt med — det

er ikke lett å finne noe overordnet prinsipp for hva som er tatt med og hva som eventuelt kan være utelatt. Og noen pedagogisk tråd gjennom suttaen gir ikke det numeriske systemet noe rom for. Det går heller ikke alltid klart fram hvilke av punktene eller faktorene som er positive, som bør utvikles, og hvilke som er negative og bør unngås. Og her og der er det også kastet inn lister som det er vanskelig overhodet å se noe poeng ved. Denne suttaen er likevel interessant og inneholder mange viktige definisjoner, selv om flere av dem nok kunne trenge en utdypning og forklaring for å bli forstått. Et annet interessant aspekt ved denne suttaen er at den kan ses som en forløper til den senere abhidhamma-litteraturen, som også er systematiseringer og spesifiseringer av Buddhas lære, men i en langt større skala. Noe annet som også knytter den til abhidhamma, er at den er tillagt Sāriputta, Buddhas fremste elev, som tar initiativet og resiterer disse samlingene av lister, mens Buddha lytter og godkjenner det hele etterpå. Sāriputta blir også tillagt en sentral rolle i de senere fortellingene om hvordan abhidhammatekstene ble til, så det kan tenkes at han var en viktig skikkelse for utformingen av denne meget intellektuelle og analytiske metodikken og litteraturen. En annen av de tidlige skolene, sarvāstivāda, hadde en tekst, Sangitipariyaya, som har mye til felles med denne Sangitisutta, men hos sarvāstivādaer teksten plassert i samlingen av abhidhamma-tekster, ikke blant suttaene slik den er her i fheravādaaskolens Dīgha Nikāya. For å lette lesingen har jeg konsekvent markert to nivåer av hovedpunkter (1, II, III...) og underpunkter (1, 2, 3,...) i teksten. Tredje nivå (a, b, c, ...) er imidlertid ikke satt inn konsekvent, men etter skjønn bare der hvor det kan bidra til å gjøre teksten mer oversiktlig.

Den store resitasjonen Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren på vandring i mallaenes land sammen med en stor flokk på fem hundre munkar. De kom til mallaenes by Påvå, og der slo Mesteren seg ned i smeden Cundas mangolund. Akkurat da var mallaene i Påvå nettopp ferdige med å bygge en ny forsamlingssal som het Ubbhataka, og ingen brahman, filosof eller noe annet menneske hadde tatt den i bruk ennå. Da de hørte at Mesteren var kommet og holdt til i smeden Cundas mangolund, gikk de til ham og hilste høflig på ham. Da de hadde satt seg ned ved siden av ham, sa de: *Vli har nettopp bygd en ny forsamlingssal, og ingen brahman, filosof eller noe annet menneske har tatt den i bruk ennå. Nå vil vi invitere deg til å ta den i bruk, Mester. Hvis du blir den første som bruker den, vil det være til langvarig nytte og glede for oss.” Mesteren samtykket i taushet. Da mallaene forsto at Mesteren ga sitt samtykke, reiste de seg, bøyde seg dypt for Mesteren, gikk rundt ham med høyre side vendt mot ham, og gikk tilbake til forsamlingssalen. Der la de ut tepper i hele salen, gjorde klar sitteplasser, satte fram en bolle med vann og tente lys. Så gikk de tilbake til Mesteren, hilste høflig på ham Og sa: *Nå har vi lagt ut tepper, gjort klar sitteplasser, satt fram en bolle med vann og tent lys i forsamlingssalen, Mester. Nå kan du gjøre som du selv synes best.” Da kledde Mesteren seg, tok kappe og bolle og gikk til forsamlingssalen sammen med munkefellesskapet. Da de kom fram, vasket han føttene og gikk inn i salen, der han satte seg ved midtstolpen med ansiktet vendt mot øst. Munkene vasket også føttene og gikk inn. Der satte de seg ved vestveggen bak Mesteren med ansiktene vendt mot øst. Mallaene vasket også føttene og gikk inn i salen. Der satte de seg ved østveggen vendt mot vest og mot Mesteren. Så underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte Mesteren mallaene til langt på

natt. Deretter sa han: *Det er langt på natt, Våsetthaer. Nå kan dere gjøre som dere selv synes best.” *Ja vel, Mester,” svarte mallaene. Deretter reiste de seg, bøyde seg dypt for Mesteren, gikk rundt ham med høyre side vendt mot ham, og gikk. Etter at mallaene hadde gått, så Mesteren ut over munkeforsamlingen og la merke til at de satt der i dyp taushet. Han vendte seg mot Sariputta og sa: *Munkene er visst ikke trette, Sariputta. Snakk til dem om læren, du. Jeg har vondt i ryggen, så jeg vil strekke meg litt.” *Ja vel, Mester,” svarte Sariputta. Så brettet Mesteren kappen sin i fire lag og la seg i løvestilling på sin høyre side og strakte ut den ene foten oppå den andre. Slik lå han og fulgte med, oppmerksomt og med klar forståelse, klar til å stå opp igjen når det passet. Kort tid i forveien var Nigantha Nāthaputta avgått ved døden der i Påva. Etter at han var død, ble niganthaene splittet i to fraksjoner som diskuterte, kjeftet, kranget og såret hverandre med harde ord: *Du forstår ikke denne lære og disiplin, men det gjør jeg! Hvordan skulle vel du kunne forstå den?” *Du tar feil! Jeg har rett!” *Du er usaklig! Jeg holder meg til saken!” *Det du burde ha nevnt først, nevner du på slutten, og det du burde ha nevnt sist, nevner du først!” *Metoden din er helt bakvendt!” *Argumentet ditt er gjendrevet, innrøm at du er slått!” *Nå kan du jo bare prøve å vri deg unna det du har sagt!” Det var nesten som om Nigantha Nāthaputtas nærmeste elever skulle gå rett i strupen på hverandre. Nigantha Nāthaputtas hvitkleddede legdisipler var også misfornøyde og utilfredse med en lære og en treningsdisiplin som de innså var uklart presentert og dårlig forklart, siden den ikke ga noen resultater og ikke førte til fred, og heller ikke var lagt fram av en som virkelig hadde nådd fram til full oppvåkning. Og nå hadde de

ikke lenger noen autoritet å støtte seg til. Nå tok Sāriputta ordet og talte til munkene: *Nigantha Nāthaputta er nylig avgått ved døden der i Pava. Nå er niganthaene splittet i to fraksjoner som diskuterer, kjefter, krangler og sårer hverandre med harde ord. Nigantha Nāthaputtas hvitkleddede legdisipler er også misfornøyde og utilfredse med en lære og en treningsdisiplin som de innser var uklart presentert og dårlig forklart, siden den ikke ga noen resultater og ikke førte til fred, og heller ikke var lagt fram av en som virkelig hadde nådd fram til full oppvåkning. Og nå har de ikke lenger noen autoritet å støtte seg til. Slik går det altså når en lære er uklart presentert og dårlig forklart, ikke gir noen resultater og ikke fører til fred, og når den heller ikke er lagt fram av en som virkelig har nådd fram til full oppvåkning. Men vår Mester har lagt fram en lære som er klart presentert og godt forklart. Den gir resultater og fører til fred, og den er også lagt fram av en som virkelig har nådd fram til full oppvåkning. Derfor bør vi resitere den sammen og ikke krangle om den, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilken lære er det så som vår Mester har lagt fram, presentert klart og forklart godt slik at den gir resultater og fører til fred? Hvilken lære er lagt fram av ham som virkelig har nådd fram til full oppvåkning, og som vi bør resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker?

I. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av ett enkelt punkt, mine venner, og dette punktet er klart presentert. Dette bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker.

Hvordan er så læren i form av ett enkelt punkt? (1) Alle levende vesener er avhengige av mat. (2) Alle levende vesener eksisterer som følge av betingelser. Dette er læren i form av ett enkelt punkt som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Dette bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. II. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av parvise punkter, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke par? (1) Navn og form. (2) Uvitenhet og begjær etter tilblivelse. (3) Feilaktige teorier om eksistens og tilintetgjørelse. (4) Manglende selvrespekt og manglende respekt for andre. (5) Selvrespekt og respekt for andre. (6) Dårlige venner og manglende vilje til å motta veiledning. (7) Gode venner og vilje til å motta veiledning. (8) Forståelse av overtredelser og forståelse av å rette opp overtredelser. (9) Være dyktig til å gå inn i meditasjonstilstand og til å gå ut av den igjen. (10) God forståelse av elementene og være oppmerksom på dem. (11) God forståelse av sansefeltene og god forståelse av den betingede tilblivelsen. (12) God forståelse av hva som er direkte årsaker og hva som ikke er det. (13) Rettskaffenhet og samvittighet. (14) Tålmodighet og mildhet. (15) Vennlighet og høflighet. (16) Ikke-vold og omsorg.

(17) Uoppmerksomhet og uklar forståelse. (18) Oppmerksomhet og klar forståelse. (19) Manglende kontroll over sanseportene og manglende måtehold ved måltidene. (20) Kontroll over sanseportene og måtehold ved måltidene. (21) God vurderingsevne og god utvikling av sinnet. (22) God oppmerksomhet og god konsentrasjon. (23) Indre fordypning og innsikt. (24) Tegn som følger av fordypelse og iherdighet. (25) Iherdighet og urokkelighet. (26) Gjennomføre god atferd og rett syn. (27) Dårlig atferd og feilaktig syn. (28) Ren atferd og rent syn. (29) Rent syn og bestrebelsene for å oppnå det. (30) Bli grepet av en følelse av at det haster der hvor en slik følelse er på sin plass, og den fornuftige iherdigheten som denne følelsen forårsaker. (31) Ikke nøye seg med sunne handlinger og ikke vike tilbake for anstrengelser. (32) Kunnskap og frigjøring. (33) Å vite at noe har tatt slutt og at det ikke vil oppstå på nytt. Dette er læren i form av parvise punkter som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. HI. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på tre og tre, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på tre og tre?

(1) Tre usunne røtter: Den usunne roten grådighet, den usunne roten hat og den usunne roten dumhet. (2) Tre sunne røtter: Den sunne roten giverglede, den sunne roten vennlighet og den sunne roten visdom. (3) Tre dårlige handlinger: Dårlige handlinger utført med kropp, tale og sinn. (4) Tre sunne handlinger: Sunne handlinger utført med kropp, tale og sinn. (5) Tre usunne tanker: Tanker om sansenytelser, om å gjøre skade og begå vold. (6) Tre sunne tanker: Tanker om å gi avkall, om ikke å skade og om ikke-vold. (7) Tre usunne hensikter: Hensikt om sansenytelser, om å gjøre skade og begå vold. (8) Tre sunne hensikter: Hensikt om å gi avkall, om ikke å skade og om ikkevold. (9) Tre usunne bilder i sinnet: Bilder av sansenytelser, av å gjøre skade og begå vold. (10) Tre sunne bilder i sinnet: Bilder av å gi avkall, av ikke å skade og av ikke-vold. (11) Tre usunne elementer: Sansenytelser, gjøre skade og begå vold. (12) Tre sunne elementer: Gi avkall, ikke skade og ikke-vold. (13) Tre andre elementer: Sansenytelseselementet, formelementet og det formløse elementet. (14) Tre andre elementer: Formelementet, det formløse elementet og opphørselementet. (15) Tre andre elementer: Det lavtstående elementet, det midtre elementet og det høytstående elementet. (16) Tre begjær: Sansenytelsebegjær, tilblivelsesbegjær og ødeleggelsestrang. (17) Tre andre begjær: Sansenytelsebegjær, formbegjær og begjær etter det formløse. (18) Tre andre begjær: Formbegjær, begjær etter det formløse og begjær etter opphør. (19) Tre bindinger: Troen på et selv, uvisshet og avhengighet av regler og

ritualer. (20) Tre forurensninger i sinnet: Sansenytelse som forurensning, tilblivelse som forurensning og uvitenhet som forurensning. (21) Tre tilblivelser: Tilblivelse i sansenytelsesverdenen, i formverdenen og i den formløse verdenen. (22) Tre lengsler: Lengsel etter sansenytelser, lengsel etter tilblivelse og lengsel etter det opphøyde liv. (23) Tre slags feiltagelser: 'Jeg er bedre enn ...', 'Jeg er likeverdig med ...' og 'Jeg er dårligere enn ...'. (24) Tre tider: Fortid, framtid og nåtid. (25) Tre avslutninger: Avslutning av troen på et selv, avslutning av tilblivelse av troen på et selv og avslutning av opphør av troen på et selv. (26) Tre følelser: Gode følelser, vonde følelser, følelser som verken er vonde eller gode. (27) Tre former for lidelse: Smerte, den lidelsen som er iboende alle slags prosesser og den lidelse som skyldes forandring. (28) Tre opphopninger: Opphopning av dårlige handlinger som gir uavvendelige resultater, opphopning av gode handlinger som gir uavvendelige resultater, og opphopning av handlinger som er åpne med hensyn til resultater. (29) Tre former for tvil: Tvil og usikkerhet, uvisshet og uro angående fortiden, tvil og usikkerhet, uvisshet og uro angående framtiden og tvil og usikkerhet, uvisshet og uro angående nåtiden. (30) Tre ting som den som har kommet fram til sannheten, ikke trenger å være redd for: Den som har kommet fram til sannheten, er ren i sine handlinger. Han trenger ikke være redd for at andre skal få vite hva han gjør. Den som har kommet fram til sannheten, er ren i sine ord. Han trenger ikke være redd for at andre skal få vite hva han sier. Den som har kommet fram til sannheten, er ren i sine tanker. Han trenger ikke være redd for at andre skal få vite hva han tenker. (31) Tre hindringer: Lidenskap som hindring, hat som hindring og vrangforestillinger som hindring. (32) Tre former for ild: Lidenskap som ild, hat som ild og vrangforestillinger

som ild. (33) Tre andre former for ild: Ilden hos dem som fortjener gjestfrihet, ilden hos vanlige borgere og ilden hos dem som fortjener respekt. (34) Tre klasser av former: Former som kan ses og kjennes ved berøring, former som er usynlige, men som kan kjennes ved berøring, og former som både er usynlige og heller ikke kan kjennes ved berøring. (35) Tre ansamlinger: Ansamling av handlinger som gir gode resultater, ansamling av handlinger som gir dårlige resultater og ansamling av handlinger som gir resultater som ikke kan røkkes. (36) Tre personer: En person under opplæring, en ferdig utlært person og en person som verken er under opplæring eller utlært. (37) Tre slags eldre: En med høy alder, en som har lang erfaring i læren og en som er blitt gitt tittelen eldre". (38) Tre grunnlag for handlinger som gir gode resultater: Gaver som grunnlag for handlinger som gir gode resultater, etikk som grunnlag for handlinger som gir gode resultater, og utvikling av sinnet som grunnlag for handlinger som gir gode resultater. (39) Tre grunnlag for kritikk: Det man har sett, det man har hørt og det man har mistanke om. (40) Tre fødsler i sansenyttelsesverdenen: Det finnes vesener som tar for seg av de sansenyttelsene som byr seg og som lever i sansenyttelser, som for eksempel, mennesker, noen guder og noen som lever i pine. Dette er den første av fødslene i sansenyttelsesverdenen. Så finnes det vesener som liker å skape. De lever i sansenyttelser som de selv har skapt, som for eksempel de gudene som liker å skape. Dette er den andre av fødslene i sansenyttelsesverdenen. Videre finnes det vesener som fryder seg over andres skaperverk. De lever i sansenyttelser som andre har skapt, som for eksempel de gudene som hersker over det andre har skapt. Dette er den tredje av fødslene i sansenyttelsesverdenen. (41) Tre lykkelige fødsler: Det finnes noen vesener som selv har forårsaket lykke og som nå selv lever lykkelig, som for eksempel gudene i Brahmas følge. Dette er den første av de lykkelige fødslene. Så finnes det noen vesener som er

overstrømmet og gjennomsyret av lykke, som er helt fulle av lykke og bader i lykke, slik at de av og til utbryter: *Å, for en lykke! Å, for en lykke”, slik som for eksempel de strålende gudene. Dette er den andre av de lykkelige fødslene. Videre finnes det noen vesener som er overstrømmet og gjennomsyret av lykke, som er helt fulle av lykke og bader i lykke, slik at de opplever den høyeste lykke, slik som for eksempel de lysende gudene. Dette er den tredje av de lykkelige fødslene. (42) Tre former for visdom: Visdommen til en som er under opplæring, visdommen til en som er ferdig utlært og visdommen til en som verken er under opplæring eller utlært. (43) Tre andre former for visdom: Visdom basert på tenkning, visdom basert på det man har hørt og visdom basert på meditasjon. (44) Tre rustninger: Det man har hørt kan være en rustning, tilbaketrekning kan være en rustning og visdom kan være en rustning. (45) Tre ledd: Viljen til å utforske det ukjente, kunnskap og den som har kunnskap. (46) Tre øyne: Det kjødelige øyet, det himmelske øye og visdommens øye. (47) Tre treninger: Trening i høyere etikk, trening i høyere utvikling av sinnet og trening i høyere visdom. (48) Tre meditasjoner: Meditasjon på kroppen, utvikle sinnet og utvikle visdom. (49) Tre uovertrufne ting: Uovertruffen innsikt, uovertruffen praksis og uovertruffen frigjøring. (50) Tre konsentrasjoner: Konsentrasjon med innledende og fastholdende tanker, konsentrasjon uten innledende, men med fastholdende tanker og konsentrasjon uten innledende og fastholdende tanker. (51) Tre andre konsentrasjoner: Konsentrasjon om tomhet, konsentrasjon om det tegnløse og konsentrasjon uten festepunkt. (52) Tre renheter: Renhet i kroppen, renhet i talen og renhet i sinnet. (53) Tre sider av eneboerens praksis: Observere kroppen, observere talen og observere sinnet. (54) Tre ferdigheter: Framgang, tilbakegang og metoder for framgang.

(55) Tre former for berusende stolthet: Stolthet over helse, stolthet over ungdom og stolthet over å leve. (56) Tre dominerende innflytelser: En selv, verden og læren. (57) Tre grunnlag for samtale: Samtale om fortiden: 'Slik var det før i tiden', samtale om framtiden: *Slik kommer det til å bli i framtiden" og samtale om nåtiden: 'Slik er det nå for tiden." (58) Tre kunnskaper: Kunnskap om tidligere oppholdssteder, kunnskap om hvordan levende vesener blir født og dør, og kunnskap om hvordan sinnets forurensninger forsvinner. (59) Tre plan: Himmelen, Brahmas plan og de edles plan. (60) Tre slags undere: Sterke undere, tankelesningsunder og undervisningsunder. Dette er læren i form av grupper på tre og tre som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. IV. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på fire og fire, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på fire og fire? (1) Fire festepunkter for oppmerksomheten: Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener,

energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. (2) Fire rette bestrebelser: Du bestreber deg på å fremme viljen til at dårlige og usunne tankeinnhold som ennå ikke er oppstått, heller ikke skal oppstå. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Du bestreber deg på å fremme viljen til å fordrive de dårlige og usunne tankeinnhold som allerede er oppstått. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Du bestreber deg på å fremme viljen til at sunne tankeinnhold som ennå ikke er oppstått, skal oppstå. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Du bestreber deg på å fremme viljen til å la de sunne tankeinnhold som allerede er oppstått få feste seg, ikke forsømme dem, men la dem vokse, modnes og utvikle seg til de er fullkomne. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. (3) Fire kraftige metoder: Du utvikler energisk en konsentrasjon om målrettet vilje, du utvikler energisk en konsentrasjon av sinnet, du utvikler energisk en konsentrasjon om iherdighet og du utvikler energisk en konsentrasjon om utforskning. (4) Fire meditasjonstilstander: Du isolerer deg både fra sansenyelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Deretter bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Deretter søker du ikke glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Deretter forlater du velvære og lidelse. Du legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. (5) Fire utviklinger av konsentrasjon: a) Det finnes en utvikling av konsentrasjon som fører til at du lever lykkelig her og nå hvis du praktiserer den grundig, mine venner. b) Det finnes en utvikling av konsentrasjon som fører til klarsyn hvis du praktiserer den grundig. c) Det finnes en utvikling av konsentrasjon

som fører til oppmerksomhet og klar forståelse hvis du praktiserer den grundig. d) Og det finnes en utvikling av konsentrasjon som fører til at du gjør ende på forurensningene i sinnet hvis du praktiserer den grundig. a) Hvordan utvikler du en konsentrasjon som fører til at du lever lykkelig her og nå hvis du praktiserer den grundig? Du isolerer deg både fra sansenyttelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Deretter bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Deretter søker du ikke glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Deretter forlater du velvære og lidelse. Du legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslukevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. Slik utvikler du en konsentrasjon som fører til at du lever lykkelig her og nå hvis du praktiserer den grundig. b) Hvordan utvikler du en konsentrasjon som fører til klarsyn hvis du praktiserer den grundig? Du retter oppmerksomheten mot lyset og betrakter både dag og natt som dag. Når du trener på den måten med åpent sinn, blir sinnet ditt fylt av lys. Slik utvikler du en konsentrasjon som fører til klarsyn hvis du praktiserer den grundig. c) Hvordan utvikler du en konsentrasjon som fører til oppmerksomhet og klar forståelse hvis du praktiserer den grundig? Når følelser oppstår, er du klar over at de oppstår. Når følelser vedvarer, er du klar over dette. Og når de blir borte igjen, er du klar over dette. Når identifikasjoner oppstår, vedvarer eller blir borte, er du klar over det. Når tanker oppstår, vedvarer eller blir borte, er du også klar over det. Slik utvikler du en konsentrasjon som fører til oppmerksomhet og klar forståelse hvis du praktiserer den grundig.

d) Hvordan utvikler du en konsentrasjon som fører til at du gjør ende på forurensningene i sinnet hvis du praktiserer den grundig? Du observerer hvordan de fem personlighetsfaktorene oppstår og blir borte: *Slik er form, slik oppstår den og slik blir den borte. Slik er følelser, slik oppstår de og slik blir de borte. Slik er identifikasjoner, slik oppstår de og slik blir de borte. Slik er reaksjoner, slik oppstår de og slik blir de borte. Slik er bevissthet, slik oppstår den og slik blir den borte. Slik utvikler du en konsentrasjon som fører til at du gjør ende på forurensningene i sinnet hvis du praktiserer den grundig. (6) Fire ubegrensede holdninger: Du fyller ditt sinn med vennlighet og lar denne vennligheten gjennomstrømme først ene himmelretningen, deretter den andre, den tredje og den fjerde himmelretningen oppover, nedover og på tvers. Du fyller hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. På samme måte fyller du alle himmelretninger med medfølelse og med glede på andres vegne, og endelig fyller du først den ene himmelretningen med sinnslikevekt, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Du fyller hele verden med stor, opphøyd og grenseløs sinnslikevekt, som er fri fra hat og motvilje. (7) Fire formløse plan: Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseintrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevisstheten er uendelig, så du går inn på den uendelige bevissthets plan. Du legger den uendelige bevissthets plan bak deg og ser at det ikke finnes noe som helst, og du går inn på intetthets plan. Du legger intetthets plan bak deg og går inn på det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk. (8) Fire støttefunksjoner: Du tenker deg om og finner at en ting bør du praktisere, en annen ting bør du holde ut, en tredje ting bør du unngå og en fjerde ting bør du drive bort. (9) Fire edle tradisjoner: a) En munk er fornøyd med en hvilken som helst kappe, og han taler rosende om det å være fornøyd med en hvilken som helst kappe. Han har ikke noen upassende lengsel etter noen bestemt kappe. Hvis han ikke får noen kappe, lar han ikke det gå

inn på seg, og hvis han får en kappe, knytter han seg ikke til den, og han blir heller ikke opprømt og overbegeistret. Han ser farene ved dette og bruker den uten å klamre seg til den. Men selv om han er fornøyd med en hvilken som helst kappe, opphører han ikke seg selv og ser ikke ned på noen annen av den grunn. Når han klarer dette med oppmerksomhet og klar forståelse uten å bli sløv, sier man at denne munken følger en gammel, høyverdig og edel tradisjon. b) Videre er en munk fornøyd med en hvilken som helst mat, og han taler rosende om det å være fornøyd med en hvilken som helst mat. Han har ikke noen upassende lengsel etter noen bestemt mat. Hvis han ikke får noen mat, lar han ikke det gå inn på seg, og hvis han får mat, knytter han seg ikke til den, og han blir heller ikke opprømt og overbegeistret. Han ser farene ved dette og spiser den uten å klamre seg til den. Men selv om han er fornøyd med en hvilken som helst mat, opphører han ikke seg selv og ser ikke ned på noen annen av den grunn. Når han klarer dette med oppmerksomhet og klar forståelse uten å bli sløv, sier man at denne munken følger en gammel, høyverdig og edel tradisjon. c) Videre er en munk fornøyd med et hvilket som helst sted å bo, og han taler rosende om det å være fornøyd med et hvilket som helst sted å bo. Han har ikke noen upassende lengsel etter noe bestemt sted å bo. Hvis han ikke får noe sted å bo, lar han ikke det gå inn på seg, og hvis han får et sted å bo, knytter han seg ikke til det, og han blir heller ikke opprømt og overbegeistret. Han ser farene ved dette og bruker det uten å klamre seg til det. Men selv om han er fornøyd med et hvilket som helst sted å bo, opphører han ikke seg selv og ser ikke ned på noen annen av den grunn. Når han klarer dette med oppmerksomhet og klar forståelse uten å bli sløv, sier man at denne munken følger en gammel, høyverdig og edel tradisjon. d) Videre liker en munk å fjerne og han liker å utvikle. Men selv om han liker både å fjerne og å utvikle, opphører han ikke seg selv og ser ikke ned på noen annen av den grunn. Når han klarer dette med oppmerksomhet og klar forståelse uten å bli sløv, sier man at denne munken følger en gammel, høyverdig og edel tradisjon. (10) Fire bestrebelser: a) Bestrebelse for sansekontroll, b) bestrebelse for å fjerne, c) bestrebelse for å utvikle og d) bestrebelse for å verne. a) Hva er bestrebelse for sansekontroll? Når en munk ser en synlig form med

øyet sitt, griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som hat og begjær kan komme til å influere på en som ikke vokter på synssansen sin, går han inn for å passe på den. Han vokter synssansen sin vel, og passer godt på. Og likedan når han hører en lyd med øret sitt, eller fornemmer en duft med nesa, eller kjenner en smak på tunga, eller føler en berøring mot kroppen, eller når han fornemmer en idé med sinnet, da griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer.

Ettersom dårlige og usunne tendenser som hat og begjær kan komme til å influere på en som ikke vokter på sinnets sans, går han inn for å passe på den. Han vokter sinnets sans vel, og passer godt på. Dette er bestrebelse for selvkontroll. b) Hva er bestrebelse for å fjerne? Når det oppstår en tanke om sansenytelser, vil ikke munken dvele ved den, men fordrive den, fjerne den og gjøre ende på den. Når det oppstår en tanke om å skade andre, vil ikke munken dvele ved den, men fordrive den, fjerne den og gjøre ende på den. Når det oppstår onde og usunne fenomener, vil ikke munken dvele ved dem, men fordrive dem, fjerne dem og gjøre ende på dem. Dette er bestrebelse for å fjerne. c) Hva er bestrebelse for å utvikle? Basert på avsondring, lidenskapsløshet og avslutning og med avkall som mål utvikler en munk oppvåkningsfaktorene oppmerksomhet, utforskning av fenomenene, iherdighet, glede, indre fred, konsentrasjon og sinnslukevekt. Dette er bestrebelse for å utvikle. d) Hva er bestrebelse for å verne? Når en munk finner et godt objekt å konsentrere seg om, som knokler, et markspist lik, et blåsvart lik, et opprevet lik eller et opphovnet lik, verner han dette. Dette er bestrebelse for å verne. (11) Fire kunnskaper: Kunnskap om læren, kunnskap om lærertradisjonen, kunnskap om hvordan andre tenker og verdslig kunnskap. (12) Fire andre kunnskaper: Kunnskap om lidelse, kunnskap om lidelsens opphav, kunnskap om lidelsens opphør og kunnskap om veien som fører til lidelsens opphør. (13) Fire faktorer som bidrar til å gå ut i strømmen: Omgang med gode mennesker, lytte til den gode lære, systematisk oppmerksomhet og omhyggelig flid når det gjelder å praktisere læren i minste detalj.

(14) Fire egenskaper hos en som har gått ut i strømmen: a) Den edles elev har urokkelig tillit til Buddha: "Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." b) Han har urokkelig tillit til læren: "Den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, den innbyr til innsyn, den fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den." c) Han har urokkelig tillit til fellesskapet av Mesterens elever: Fellesskapet av Mesterens elever praktiserer godt. Fellesskapet av Mesterens elever praktiserer oppriktig. Fellesskapet av Mesterens elever praktiserer riktig. Fellesskapet av Mesterens elever praktiserer fullt og helt. Dette er de fire parene av personer, det er de åtte slags mennesker. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så 1 for å høste gode fortjenester." d) Han har en helstøpt, ubrutt og plettfri moral som gleder de edle, en moral som er konsekvent og frigjørende, som roses av de vise, som er uten mangler og som bidrar til konsentrasjon. (15) Fire frukter av munkelivet: Frukten av å ha gått ut i strømmen, frukten av bare å vende tilbake én gang, frukten av ikke å vende tilbake og frukten av å være ærverdig. (16) Fire grunnegenskaper: Jordegenskaper, vannegenskaper, ildegenskaper og vindegenskaper. (17) Fire slags næring: Materiell næring, det vil si grov eller fin kost. Den andre næringen er sansekontakt, den tredje er intensjoner og den fjerde er bevisstheten. (18) Fire bevissthetsgrunnlag: Bevisstheten tar enten utgangspunkt i former og har disse som grunnlag, den har former som objekt og basis og søker nytelse der, og der vokser den, øker og blomstrer. Eller bevisstheten tar utgangspunkt i følelser og har disse som grunnlag, den har følelser som objekt og basis og søker nytelse der, og der vokser den, øker og blomstrer. Eller den tar utgangspunkt i identifikasjoner og har disse som grunnlag, den har identifikasjoner som objekt og basis og søker nytelse der,

og der vokser den, øker og blomstrer. Eller bevisstheten tar utgangspunkt i reaksjoner og har disse som grunnlag, den har reaksjoner som objekt og basis og søker nytelse der, og der vokser den, øker og blomstrer. (19) Fire grunnlag for feiltrinn: Man kan begå feiltrinn ut fra lyst, hat, uvitenhet eller frykt. (20) Fire grunnlag for begjær: En munk kan føle begjær etter en kappe, etter mat, etter et sted å bo eller etter tilblivelse og tilintetgjørelse. (21) Fire treningsmåter: Treningen er ubehagelig og forståelsen er langsom, treningen er ubehagelig og forståelsen er rask, treningen er behagelig og forståelsen er langsom, og treningen er behagelig og forståelsen er rask. (22) Fire andre treningsmåter: Tålmodig trening, utålmodig trening, kontrollert trening og rolig trening. (23) Fire praksismåter: Praksis uten grådighet, praksis uten hat, praksis med rett oppmerksomhet og praksis med rett konsentrasjon. (24) Fire måter å praktisere læren på: Det finnes en måte å praktisere læren på som er ubehagelig nå og som gir ubehagelige resultater i framtiden. Det finnes en måte å praktisere læren på som er ubehagelig nå og som gir behagelige resultater i framtiden. Det finnes en måte å praktisere læren på som er behagelig nå og som gir ubehagelige resultater i framtiden. Og det finnes en måte å praktisere læren på som er behagelig nå og som gir behagelige resultater i framtiden. (25) Fire grupper innen læren: Etik, konsentrasjon, visdom og frigjøring. (26) Fire krefter: Iherdighet, oppmerksomhet, konsentrasjon og visdom. (27) Fire beslutninger: Beslutning om visdom, beslutning om sannhet, beslutning om å gi avkall og beslutning om stillhet. (28) Fire måter å besvare spørsmål på: Det finnes spørsmål som kan gis et enkelt svar, spørsmål som krever en analytisk utlegning, spørsmål som bør besvares med et motspørsmål og spørsmål som bør avvises. (29) Fire handlinger: Det finnes handlinger som er mørke og som har mørke resultater. Det finnes handlinger som er lyse og har lyse resultater. Det finnes handlinger som er både lyse og mørke og har både lyse og mørke resultater. Og det finnes handlinger som er verken lyse eller mørke og som har resultater som er verken

lyse eller mørke. (30) Fire ting som den enkelte selv må erfare: Tidligere oppholdssteder er noe den enkelte selv må huske. Død og fødsel er noe den enkelte selv må se. De åtte frigjøringene er noe den enkelte selv må oppleve på kroppen. Og uttradering av sinnets forurensninger er noe den enkelte selv må erfare i sin visdom. (31) Fire flodbølger: Sanselighetens flodbølge, tilblivelsens flodbølge, teoriens flodbølge og uvitenhetens flodbølge. (32) Fire bindinger: Sanselighetens binding, tilblivelsens binding, teoriens binding og uvitenhetens binding. (33) Fire oppløsninger av bindinger: Oppløsning av sanselighetens binding, oppløsning av tilblivelsens binding, oppløsning av teoriens binding og oppløsning av uvitenhetens binding. (34) Fire bånd: Grådighet binder kroppen, hat binder kroppen, avhengighet av regler og ritualer binder kroppen og dogmatisk fanatisme binder kroppen. (35) Fire involveringer: Involvering i sanselighet, involvering i teorier, involvering i regler og ritualer og involvering i teorier om sjel. (36) Fire fødselsklasser: Noen vesener blir født fra et egg, noen fra en livmor, noen fra fuktighet og noen oppstår spontant. (37) Fire slags unnfangelse og fødsel: Noen kommer inn i mors liv uten å være klar over det, oppholder seg der uten å være klar over det og kommer ut derfra uten å være klar over det. Dette er den første formen for unnfangelse og fødsel. Andre er seg bevisst at de kommer inn i mors liv, men oppholder seg der og kommer ut derfra uten å være klar over det. Dette er den andre formen for unnfangelse og fødsel. Andre igjen er seg bevisst at de kommer inn i mors liv og oppholder seg der, men kommer ut derfra uten å være klar over det. Dette er den tredje formen for unnfangelse og fødsel. Og atter andre er seg bevisst både at de kommer inn i mors liv, oppholder seg der og kommer ut derfra igjen. Dette er den fjerde formen for unnfangelse og fødsel. (38) Fire måter å bygge opp en personlighet på: Du kan bygge opp en personlighet basert på egne ønsker og ikke på andres. Eller du kan bygge opp en personlighet basert på andres ønsker og ikke dine egne. Eller du kan bygge opp en personlighet basert både egne og andres ønsker. Eller du kan bygge opp en

personlighet som verken er basert på dine egne eller andres ønsker. (39) Fire rene gaveoverrekkelser: Det kan skje en gaveoverrekkelser der giveren er ren, men ikke mottakeren. Det kan skje en gaveoverrekkelser der mottakeren er ren, men ikke giveren. Det kan skje en gaveoverrekkelser der verken giver eller mottaker er ren. Eller det kan skje en gaveoverrekkelser der både giver og mottaker er ren. (40) Fire grunnlag for popularitet: Gavmildhet, vennlig tale, hjelpsomhet og upartiskhet. (41) Fire uedle måter å snakke på: Løgn, sladder, krenkende ord og tomprat. (42) Fire edle måter å snakke på: La være å lyve, la være å fare med sladder, la være å bruke krenkende ord og la være å fare med tomprat. (43) Fire andre uedle måter å snakke på: Si at man har sett noe man ikke har sett, si at man har hørt noe man ikke har hørt, si at man tenkt noe man ikke har tenkt og si at man vet noe man ikke vet. (44) Fire andre edle måter å snakke på: Si at man ikke har sett det man ikke har sett, si at man ikke har hørt det man ikke har hørt, si at man ikke har tenkt det man ikke har tenkt og si at man ikke vet det man ikke vet. (45) Fire andre uedle måter å snakke på: Si at man ikke har sett noe man har sett, si at man ikke har hørt noe man har hørt, si at man ikke har tenkt noe man har tenkt og si at man ikke vet noe man vet. (46) Fire andre edle måter å snakke på: Si at man har sett det man har sett, si at man har hørt det man har hørt, si at man har tenkt det man har tenkt og si at man vet det man vet. (47) Fire slags personer: Den ene personen plager seg selv og er opptatt av å plage seg selv. Den andre personen plager andre og er opptatt av å plage andre. Den tredje personen plager både seg selv og andre og er opptatt av å plage seg selv og andre. Den fjerde personen plager verken seg selv eller andre og er ikke opptatt av å plage verken seg selv eller andre. Når han verken plager seg selv eller andre, lengter han ikke etter noe som helst. Han har funnet svalende nibbana og lever like lykkelig som en gud. (48) Fire andre slags personer: En person tenker på sitt eget ve og vel og ikke

på andres ve og vel. En annen person tenker på andres ve og vel og ikke på sitt eget ve og vel. En tredje person tenker verken på sitt eget eller på andres ve og vel. En fjerde person tenker både på sitt eget og på andres ve og vel. (49) Fire andre slags personer: En lever i mørke og er på vei mot mørket. En annen lever i mørke og er på vei mot lyset. En tredje lever i lyset og er på vei mot mørket. En fjerde lever i lyset og er på vei mot lyset. (50) Fire andre slags personer: En munk som er urokkelig, en munk som er som en blå lotus, en munk som er som en hvit lotus og en munk som er av ypperste klasse. Dette er læren i form av grupper på fire og fire som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Ne Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på fem og fem, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på fem og fem? (1) Fem grupper av personlighetsfaktorer: Formgruppen, følelsesgruppen, identifikasjonsgruppen, reaksjonsgruppen og bevissthetsgruppen. (2) Fem involveringsgrupper: Form-involveringsgruppen, følelsesinvolveringsgruppen, identifikasjons-involveringsgruppen, reaksjonsinvolveringsgruppen og bevissthets-involveringsgruppen. (3) Fem slags sansenyttelser: Tiltalende, tiltrekkende, kjærkomne, avholdte, opphissende og berusende former som kan sanses med øyet, lyder som kan sanses med øret, dufter som kan sanses med nesen, smaker som kan sanses med tungen og berøringer som kan sanses med kroppen. (4) Fem steder å bli født: I helvete, som dyr, som sultent spøkelse, som

menneske og som gud. (5) Fem former for misunnelse: Misunnelse når det gjelder bolig, misunnelse når det gjelder giverfamilier, misunnelse når det gjelder inntekter, misunnelse når det gjelder utseende og misunnelse når det gjelder læren. (6) Fem hindringer: Sansenytelsebegjær, motvilje, sløvhet og treghet, uro og bekymringer, og det er forvirring. (7) Fem lavere bindinger: Troen på et selv, uvisshet og avhengighet av regler og ritualer, sansenytelsebegjær og motvilje. (8) Fem høyere bindinger: Lengsel etter formverdenen, lengsel etter den formløse verden, stolthet, uro og uvitenhet. (9) Fem treningsregler: La være å drepe levende vesener, la være å ta det som ikke blir gitt, la være å misbruke seksualitet, la være å føre urett tale og la være å beruse seg med alkoholholdige drikker. (10) Fem situasjoner som ikke kan forekomme: En munk som har gjort slutt på alle forurensningene i sinnet sitt, er ute av stand til å ta livet av noe levende vesen med vitende og vilje. Han er ute av stand til å ta noe som ikke blir gitt ham. Han er ute av stand til å begå seksuelle handlinger. Han er ute av stand til å si noen bevisst løgn. Og han er ute av stand til å bruke oppsparte midler til å skaffe seg sansenytelser, slik han gjorde før han ble munk. (11) Fem tap: Tap av slektninger, tap av eiendom, tap av helse, tap av moral og tap av forståelse. Ingen havner i pine og elendighet i helvete etter døden på grunn av tap av slektninger, eiendom eller helse. Men den som taper moral og forståelse, havner der. (12) Fem vinninger: Å vinne slektninger, vinne eiendom, vinne helse, vinne moral og vinne forståelse. Ingen havner i lykke og fryd i himmelen etter døden fordi han vinner slektninger, eiendom eller helse. Men den som vinner moral og forståelse, havner der. (13) Fem farer for den som skusler bort sin gode moral og blir umoralsk: Den som mister sin gode moral og blir umoralsk, blir lat og lider store materielle tap. Videre får han et dårlig ry. Når han trer inn i en forsamling, det være seg av adelsmenn, brahmaner, borgere eller asketer, mangler han selvtillit og går med senket

blikk. Dessuten er han forvirret når han dør. Og videre havner han i pine og elendighet i helvete etter døden. (14) Fem fordeler for den som beholder sin gode moral og er et moralsk menneske: Den som beholder sin gode moral og er et moralsk menneske, blir flittig og vinner store materielle inntekter. Videre får han et godt ry. Når han trer inn i en forsamling, det være seg av adelsmenn, brahmaner, borgere eller asketer, har han selvtillit og går med løftet blikk. Dessuten er han ikke forvirret når han dør. Og videre havner han i lykke og fryd i himmelen etter døden. (15) En munk som vil kritisere andre, bør huske på fem ting: 'Jeg vil tale til rett tid og ikke i utide. Jeg vil tale sant og ikke usant. Jeg vil tale mildt og ikke være aggressiv. Jeg vil holde meg til saken og ikke være usaklig. Jeg vil tale ut fra en vennlig holdning og ikke ut fra fiendskap.' (16) Fem faktorer som bidrar til iherdighet: a) En munk har tillit til oppvåkningen til Han som har kommet fram til sannheten: "Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." b) Videre er en munk frisk og har god helse og god fordøyelse som verken er for varm eller for kald, men akkurat passe til at han kan være iherdig. c) Han er dessuten ærlig og forstiller seg ikke, men opptrer åpenhjertig overfor sin lærer, vise mennesker eller medpraktiserende. d) Videre arbeider han flittig for å kvitte seg med usunne tilstander og utvikle sunne tilstander, og han arbeider jevnt og iherdig for å utvikle det som er sunt, uten å slappe av. e) Dessuten har han edel og dyp forståelse av hvordan fenomener oppstår og går til grunne, noe som er den riktige metoden for å gjøre slutt på lidelse. (17) Fem rene eksistensplan: Aviha-himmelen, Atappa-himmelen, Sudassahimmelen, Sudassi-himmelen og Akanittha-himmelen. (18) Fem som ikke faller tilbake: En som oppnår nibbana før han er blitt middelaldrende 1 den verden der han er født, en som oppnår nibbana etter å ha passert

sin middelalder, en som oppnår nibbana uten noe strev, en som oppnår nibbana etter mye strev, og en som går mot strømmen og blir født i Akanittha-himmelen. (19) Fem blokkeringer i sinnet: a) Den ene er når en munk tviler på sin lærer, er usikker på ham og ikke stoler på ham og har tillit til ham. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den første blokkeringen av sinnet. b) Den andre er når en munk tviler på læren, er usikker på den og ikke stoler på den og har tillit til den. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den andre blokkeringen av sinnet. c) Den tredje er når en munk tviler på sin munkefellesskapet, er usikker på det og ikke stoler på det og har tillit til det. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den tredje blokkeringen av sinnet. d) Den fjerde er når en munk tviler på treningsmetoden, er usikker på den og ikke stoler på den og har tillit til den. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den fjerde blokkeringen av sinnet. e) Den femte er når en munk er sint og forbitret på andre munkers, når han er misfornøyd med dem og ikke trives sammen med dem. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den femte blokkeringen av sinnet. (20) Fem hindringer i sinnet: a) Den ene er når en munk ikke er blitt kvitt lidenskapelig lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter sansenytelser. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den første hindringen i sinnet. b) Den andre er når en munk ikke er blitt kvitt lidenskapelig lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter kroppen. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den andre hindringen i sinnet. c) Den tredje er når en munk ikke er blitt kvitt lidenskapelig lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter former. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den tredje hindringen i sinnet. d) Den fjerde er når en munk har spist seg stappmett og bare vil hvile og slappe av, søvnig og sløv. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være

utholdende og iherdig. Dette er den fjerde hindringen i sinnet. e) Den femte er når en munk praktiserer det opphøyde liv for å komme til en eller annen gudekategori, og tenker: *Ved hjelp av disse ritualene, denne etikken, denne askesen eller dette opphøyde liv skal jeg bli en av de høyere eller lavere gudene”. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den femte hindringen i sinnet. (21) Fem sanser: Syn, hørsel, lukt, smak og berøring. (22) Fem følelsesnyanser: God følelse, vond følelse, lykke, sorg og sinnslukevekt. (23) Fem evner: Evnen til tillit, evnen til iherdighet, evnen til oppmerksomhet, evnen til konsentrasjon og evnen til visdom. (24) Fem frigjøringsrøtter: a) Når en munk betrakter sansenyttelser, løper ikke sinnet hans etter dem, og han griper ikke tak i dem, holder ikke fast på dem og knytter seg ikke til dem. Men når han betrakter det å gi avkall, løper sinnet hans etter det, og han griper tak i det, holder fast på det og knytter seg til det. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til sansenyttelsene. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes sansenyttelser, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra sansenyttelser. b) Når en munk betrakter hat, løper ikke sinnet hans etter det, og han griper ikke tak i det, holder ikke fast på det og knytter seg ikke til det. Men når han betrakter vennlighet, løper sinnet hans etter den, og han griper tak i den, holder fast på den og knytter seg til den. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til hat. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes hat, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra hat. c) Når en munk betrakter grusomhet, løper ikke sinnet hans etter den, og han griper ikke tak i den, holder ikke fast på den og knytter seg ikke til den. Men når han betrakter mildhet, løper sinnet hans etter den, og han griper tak i den, holder fast på den og knytter seg til den. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og

oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til grusomhet. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes grusomhet, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra grusomhet. d) Når en munk betrakter former, løper ikke sinnet hans etter dem, og han griper ikke tak i dem, holder ikke fast på dem og knytter seg ikke til dem. Men når han betrakter det formløse, løper sinnet hans etter det, og han griper tak i det, holder fast på det og knytter seg til det. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til former. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes former, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra former. e) Når en munk betrakter sin egen kropp, løper ikke sinnet hans etter den, og han griper ikke tak i den, holder ikke fast på den og knytter seg ikke til den. Men når han betrakter kroppens opphør, løper sinnet hans etter det, og han griper tak i det, holder fast på det og knytter seg til det. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til sin egen kropp. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes hans egen kropp, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra kroppen. (25) Fem frigjøringsgrunnlag: a) Sett først at en munk mottar undervisning av Mesteren eller en annen munk som fungerer som lærer. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det første frigjøringsgrunnlaget. b) Sett deretter at en munk ikke mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer, men underviser selv og forklarer læren i detalj for andre, slik han selv har hørt og lært den. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det andre frigjøringsgrunnlaget. c) Sett videre at en munk verken mottar undervisning av Mesteren eller en

annen lærer og heller ikke underviser selv, men studerer læren slik han har hørt og lært den. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det tredje frigjøringsgrunnlaget. d) Sett så at en munk verken mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer og heller ikke underviser eller studerer læren slik han har hørt og lært den, men tenker grundig gjennom læren og reflekterer over den. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det fjerde frigjøringsgrunnlaget. e) Sett deretter at en munk verken mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer og ikke underviser eller studerer læren slik han har hørt og lært den, og heller ikke tenker grundig gjennom læren og reflekterer over den, men stadig mediterer over et meditasjonsobjekt som han holder i tankene, husker godt og har trengt inn i med sin visdom. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det femte frigjøringsgrunnlaget. (26) Fem identifikasjoner som bidrar til frigjøring: Identifikasjon av forgjengelighet, identifikasjon av lidelse i det forgjengelige, identifikasjon av ikkeselv i lidelsen, identifikasjon av å slippe taket og identifikasjon av lidenskapsløshet. Dette er læren i form av grupper på fem og fem som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. VI. — Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på seks og seks, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og

glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på seks og seks? (1) Seks interne opplevelsesfelter: Øyets opplevelsesfelt, ørets opplevelsesfelt, nesens opplevelsesfelt, tungens opplevelsesfelt, kroppens opplevelsesfelt og sinnets opplevelsesfelt. (2) Seks eksterne opplevelsesfelter: Formenens opplevelsesfelt, lydenes opplevelsesfelt, duftenes opplevelsesfelt, smakenes opplevelsesfelt, berøringens opplevelsesfelt og tankenes opplevelsesfelt. (3) Seks bevissthetsgrupper: Synsbevissthet, hørsesbevissthet, luktebevissthet, smaksbevissthet, kroppsbevissthet og sinnsbevissthet. (4) Seks sansekontaktgrupper: Synskontakt, hørselskontakt, luktekontakt, smakskontakt, kroppskontakt og sinnskontakt. (5) Seks følelsesgrupper: Følelse basert på synskontakt, følelse basert på hørselskontakt, følelse basert på luktekontakt, følelse basert på smakskontakt, følelse basert på kroppskontakt og følelse basert på sinnskontakt. (6) Seks identifikasjonsgrupper: Formidentifikasjoner, lydidentifikasjoner, duftidentifikasjoner, smaksidentifikasjoner, berøringsidentifikasjoner og tankeidentifikasjoner. (7) Seks viljegrupper: Vilje basert på form, lyd, duft, smak, berøring og tanke. (8) Seks begjærgrupper: Begjær basert på form, lyd, duft, smak, berøring og tanke. (9) Seks former for mangel på respekt: Det er når en munk oppfører seg respektløst og uhøflig overfor læreren, læren, munkefellesskapet, treningen, det å være iherdig og overfor det å vise vennlig gjestfrihet. (10) Seks former for respekt: Det er når en munk viser respekt og er høflig overfor læreren, læren, munkefellesskapet, treningen, det å være iherdig og overfor det å vise vennlig gjestfrihet. (11) Seks behagelige undersøkelser: Når man ser en form med øyet og undersøker denne formen som er til behag, når man hører en lyd med øret og undersøker denne lyden som er til behag, når man kjenner en duft med nesen og undersøker denne duften som er til behag, når man kjenner en smak med tungen og

undersøker denne smaken som er til behag, når man kjenner en berøring med kroppen og undersøker denne berøringen som er til behag, og når man merker en tanke i sinnet og undersøker denne tanken som er til behag. (12) Seks ubehagelige undersøkelser: Når man ser en form med øyet og undersøker denne formen som er til ubehag, når man hører en lyd med øret og undersøker denne lyden som er til ubehag, når man kjenner en duft med nesen og undersøker denne duften som er til ubehag, når man kjenner en smak med tungen og undersøker denne smaken som er til ubehag, når man kjenner en berøring med kroppen og undersøker denne berøringen som er til ubehag, og når man merker en tanke i sinnet og undersøker denne tanken som er til ubehag. (13) Seks undersøkelser med sinnslikevekt: Når man ser en form med øyet og undersøker denne formen med sinnslikevekt, når man hører en lyd med øret og undersøker denne lyden med sinnslikevekt, når man kjenner en duft med nesen og undersøker denne duften med sinnslikevekt, når man kjenner en smak med tungen og undersøker denne smaken med sinnslikevekt, når man kjenner en berøring med kroppen og undersøker denne berøringen med sinnslikevekt, og når man merker en tanke i sinnet og undersøker denne tanken med sinnslikevekt. (14) Seks ting som fremmer vennskap: a) Når en munk opptrer vennlig overfor andre munkers både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. b) Når en munk snakker vennlig til andre munkers både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. c) Når en munk tenker vennlige tanker om andre munkers både når de er alene og når andre er til stede, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. d) Når en munk deler broderlig med andre munkers alt det som han rettmessig får og har, om det så ikke er mer enn innholdet i en matbolle, og ikke holder noe tilbake for seg selv, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. e) Når en munk lar være å begå brudd på god atferd, men praktiserer en uplettet, uklanderlig, ren og befriende atferd som de vise vil rose og som bidrar til god

konsentrasjon — så lenge munkene i fellesskap opptrer slik både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. f) Når en munk holder fast på den edle og frigjørende læren som fører til slutten på lidelse — så lenge de i fellesskap praktiserer denne læren både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. (15) Seks røtter til krangel: a) Hvis en munk er sint og stadig klager på andre, viser han liten respekt og høflighet overfor læreren, læren og munkefellesskapet, og han fullfører ikke treningen. En munk som oppfører seg slik, skaper krangel blant munkene, og en slik krangel er til skade og sorg for mange mennesker og gjør vondt både for guder og mennesker. Hvis dere oppdager en slik spire til krangel i dere selv eller hos andre, så gjør hva dere kan for å rykke den opp med roten og ikke la den onde spiren til krangel få vokse. Og hvis dere ser at det ikke finnes noen slik spire til krangel i dere selv eller hos andre, så sørg for at en slik ond spire heller ikke senere vokser fram. På den måten blir dere kvitt slike onde spirer til krangel og på den måten dukker heller ikke slike onde spirer opp senere. b) Det samme kan vi si om en munk som er hyklersk og spottende, c) en munk som er misunnelig og selvopptatt, d) en munk som er svikefull og bedragerisk, e) en munk som er full av onde ønsker og feilaktige teorier, og f) en munk som klamrer seg til sine egne teorier, som er sta og vanskelig å snakke til rette. Slike munker skaper krangel blant munkene, og en slik krangel er til skade og sorg for mange mennesker og gjør vondt både for guder og mennesker. Hvis dere oppdager en slik spire til krangel i dere selv eller hos andre, så gjør hva dere kan for å rykke den opp med roten og ikke la den onde spiren til krangel få vokse. Og hvis dere ser at det ikke finnes noen slik spire til krangel i dere selv eller hos andre, så sørg for at en slik ond spire heller ikke senere vokser fram. På den måten blir dere kvitt slike onde spirer til krangel og på den måten dukker heller ikke slike onde spirer opp senere. (16) Seks grunnegenskaper: Jordegenskaper, vannegenskaper, ildegenskaper, vindegenskaper, romegenskaper og bevissthetsegenskaper. (17) Seks faktorer som bidrar til frigjøring:

a) Sett at en munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det ondskapsfulle tanker i sinnet mitt! Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå ondskapsfulle tanker i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom vennlighet at man blir fri fra ondskapsfulle tanker. b) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom medfølelse. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det voldelige tanker i sinnet mitt!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå voldelige tanker i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom medfølelse, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom medfølelse at man blir fri fra voldelige tanker. c) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom glede over andres framgang. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det misunnelse i sinnet mitt!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!”

For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå misunnelse i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom glede over andres framgang, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom glede over andres framgang at man blir fri fra misunnelse. d) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom sinnslikevekt. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det lidenskaper i sinnet mitt!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå lidenskaper i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom sinnslikevekt, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom sinnslikevekt at man blir fri fra lidenskaper. e) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom det tegnløse. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel søker sinnet mitt etter tegn!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom det tegnløse, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig, kan umulig søke etter tegn. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom det tegnløse at man blir fri fra å søke etter tegn. f) Sett at en annen munk sier: *Jeg har kvittet meg med forestillingen om at "jeg er”. Jeg mener ikke at det

finnes noe *jeg”. Likevel er sinnet mitt plaget av uvisshet og forvirring!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå uvisshet og forvirring i sinnet hos den som har kvittet seg med forestillingen om at jeg er”, som ikke mener at det finnes noe *jeg”. Det er nettopp ved å slippe taket i vrangforestillingen om at jeg er”, at man blir fri fra uvisshet og forvirring. (18) Seks uovertrufne: Uovertrufne ting å se, uovertrufne ting å høre, uovertruffen vinning, uovertruffen trening, uovertruffen tjeneste og uovertrufne ting å minnes. (19) Seks ting å huske på: Å huske på Buddha, huske på hans lære og huske på fellesskapet av hans elever, å huske på moral, å huske på å gi avkall og å huske på gudene. (20) Seks former for konstant praksis: Når du ser en form med øyet ditt, blir du verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. Når du hører en lyd med øret, kjenner en smak på tungen, kjenner en duft i nesen, kjenner en berøring mot kroppen eller registrerer en tanke i bevisstheten, blir du verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. (21) Seks fødselskategorier: En person kan være født i mørke og lever et mørkt liv. En annen er født i mørke og lever et lyst liv. En tredje er født i mørke og oppnår nibbana, som verken er lyst eller mørkt. En fjerde er født i lyset og lever et lyst liv. En femte er født i lyset og lever et mørkt liv. En sjette er født i lyset og oppnår nibbana, som verken er lyst eller mørkt. (22) Seks erkjennelser som fører til gjennombrudd: Erkjennelsen av forgjengelighet, erkjennelsen av lidelse i det forgjengelige, erkjennelsen av at lidelsen ikke tilhører oss, erkjennelsen av å slippe taket, erkjennelsen av å slippe lidenskapene, og erkjennelsen av å gjøre slutt. Dette er læren i form av grupper på seks og seks som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare

lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. VII. — Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på sju og sju, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på sju og sju? (1) Sju rikdommer: Tillit, moral, selvrespekt, respekt for andre, lærdom, forsakelse og visdom. (2) Sju oppvåkningsfaktorer: Oppmerksomhet, utforskning av fenomenene, iherdighet, glede, indre fred, konsentrasjon og sinnslukevekt. (3) Sju faktorer som bidrar til konsentrasjon: Rett forståelse, rett beslutning, rett tale, rette handlinger, rett levevei, rett bestrebelse og rett oppmerksomhet. (4) Sju dårlige egenskaper: Det er når en munk mangler tillit, ikke har selvrespekt og heller ikke respekt for andre, når han mangler lærdom, når han er doven, uoppmerksom og mangler visdom. (5) Sju gode egenskaper: Det er når en munk har tillit, selvrespekt og respekt for andre, når han har lærdom, når han er flittig, oppmerksom og har visdom. (6) Sju egenskaper hos en god person: Det er når en munk kjenner læren, kjenner betydningen av den, kjenner seg selv, viser måtehold, vet når det er rett tid for forskjellige gjøremål, og når han kjenner menneskene både gruppevis og individuelt. (7) Sju rosverdige egenskaper: Det er når en munk er ivrig etter å ta fatt på treningen og ikke mister lysten til å fortsette å trene. Det er når han er ivrig etter å studere læren og ikke mister lysten til å fortsette å studere læren. Det er når han er ivrig etter å temme sine ønsker og ikke mister lysten til å fortsette å temme sine ønsker. Det er når han er ivrig etter å meditere i ensomhet og ikke mister lysten til å fortsette å meditere i ensomhet. Det er når han er ivrig etter å sette kreftene inn og ikke mister lysten til å fortsette å sette kreftene inn. Det er når han er ivrig etter å utvikle oppmerksomhet og visdom og ikke mister lysten til å fortsette å utvikle

oppmerksomhet og visdom. Og det er når han er ivrig etter å gjennomskue teoriene og ikke mister lysten til å fortsette å gjennomskue teoriene. (8) Sju erkjennelser: Erkjennelsen av forgjengelighet, erkjennelsen av at vi ikke har full kontroll, erkjennelsen av urenheter, erkjennelsen av elendighet, erkjennelsen av å slippe taket, erkjennelsen av å slippe lidenskapene, og erkjennelsen av å gjøre slutt. (9) Sju krefter: Tillit, iherdighet, selvrespekt, respekt for andre, oppmerksomhet, konsentrasjon og visdom. (10) Sju bevissthetsnivåer: Noen har forskjellige kropp og forskjellige sanseinntrykk, som for eksempel mennesker, noen guder og noen i pinetilstander. Dette er det første bevissthetsnivået. Andre har forskjellige kropp, men ensartede sanseinntrykk, som for eksempel gudene i Brahmas følge og de som kommer dit i første meditasjonstilstand. Dette er det andre bevissthetsnivået. Noen har ensartede kropp, men forskjellige sanseinntrykk, som de strålende gudene. Dette er det tredje bevissthetsnivået. Noen har ensartede kropp og ensartede sanseinntrykk, som de lysende gudene. Dette er det fjerde bevissthetsnivået. Så er det noen som har lagt forminntrykkene helt bak seg og gått hinsides inntrykk faste former. De ser at rommet er uendelig og har gått inn på det uendelige roms plan. Dette er det femte bevissthetsnivået. Andre har lagt det uendelige roms plan bak seg og ser at bevisstheten er uendelig, så de har gått inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er det sjette bevissthetsnivået. Og atter andre har lagt den uendelige bevissthets plan bak seg og ser at det ikke finnes noe som helst, og disse har gått inn på intetens plan. Dette er det sjuende bevissthetsnivået. (11) Sju personer som fortjener gaver gitt i respekt: Den som er befridd på begge måter, den som er befridd gjennom visdom, kroppsvitnet, den som har nådd fram til innsikt, den som er befridd gjennom tillit, den som følger med på grunn av læren og den som følger med på grunn av tillit. (12) Sju tendenser: Tendens til sanselige lidenskaper, tendens til motvilje, tendens til teoretisering, tendens til uvisshet, tendens til stolthet, tendens til å lengte etter gjenfødelse og tendens til uvitenhet. (13) Sju bindinger: Smisking, motvilje, teoretisering, uvisshet, stolthet, å

lengte etter gjenfødelse og uvitenhet. (14) Sju metoder for å avslutte et tvistemål og skape ro: Forhandle ansikt til ansikt, bevitne at den anklagede er en person av god karakter, erklære en person utilregnelig i gjerningsøyeblikket, bekjennelse, flertallsvedtak, plassere ansvaret hos den skyldige og forlik uten å fordele skyld. Dette er læren i form av grupper på sju og sju som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. VIII. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på åtte og åtte, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på åtte og åtte? (1) Åtte feilaktige faktorer: feilaktig syn, feilaktig beslutning, feilaktig tale, feilaktige handlinger, feilaktig levevei, feilaktig bestrebelse, feilaktig oppmerksomhet og feilaktig konsentrasjon. (2) Åtte rette faktorer: rett syn, rett beslutning, rett tale, rette handlinger, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. (3) Åtte personer som fortjener gaver gitt i respekt: En som har gått ut i strømmen, en som har oppnådd og erkjent frukten av å gå ut i strømmen, en som bare vender tilbake én gang, en som har oppnådd og erkjent frukten av bare å vende tilbake én gang, en som ikke faller tilbake, en som har oppnådd og erkjent frukten av ikke å falle tilbake, en som er ærverdig og en som har oppnådd å bli ærverdig. (4) Åtte eksempler på latskap: a) Sett at en munk skal utføre et arbeid, men tenker som så: *Jeg burde gjøre denne jobben, men da kommer jeg til å bli sliten. Jeg går heller og legger meg.” Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke

gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det første eksempelet på latskap. b) Eller sett at en munk har utført et arbeid, og deretter tenker som så: *'Nå har jeg gjort denne jobben, og jeg er sliten. Jeg tror jeg går og legger meg.' Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det andre eksempelet på latskap. c) Eller sett at en munk skal gå en tur, men tenker som så: *'Jeg burde gå denne turen, men da kommer jeg til å bli sliten. Jeg går heller og legger meg.' Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det tredje eksempelet på latskap. d) Eller sett at en munk har gått en tur, og deretter tenker som så: *'Nå har jeg gått denne turen, og jeg er sliten. Jeg tror jeg går og legger meg.' Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det fjerde eksempelet på latskap. e) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: "Nå fikk jeg ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen. Jeg har blitt sliten og har ikke krefter nok. Jeg tror jeg går og legger meg." Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det femte eksempelet på latskap. f) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han nok mat av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: *'Nå fikk jeg nok mat, av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen.

Kroppen min føles tung og treig som en sekk bøunner. Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det sjette eksempelet på latskap. g) Eller sett at en munk får en liten snev av sykdom, og tenker som så: 'Jeg har visst fått en liten snev av sykdom. Det er kanskje best å ligge? Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det sjuende eksempelet på latskap. h) Eller sett at en munk har vært syk og nettopp har stått opp igjen, og tenker som så: "Jeg har vært syk og har nettopp stått opp igjen, og kroppen min føles svak og duger ikke til noe. Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det åttende eksempelet på latskap. (5) Åtte eksempler på energisk innsats: a) Sett at en munk skal utføre et arbeid, men tenker som så: *Jeg burde gjøre denne jobben. Men det er ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg arbeider. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det første eksempelet på energisk innsats. b) Eller sett at en munk har utført et arbeid, og deretter tenker som så: *Nå har jeg gjort denne jobben. Men det var ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg arbeidet. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det andre eksempelet på energisk innsats. c) Eller sett at en munk skal gå en tur, men tenker som så: *Jeg burde gå denne turen. Men det er ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg går. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort.

Dette er det tredje eksempelet på energisk innsats. d) Eller sett at en munk har gått en tur, og deretter tenker som så: *'Nå har jeg gått denne turen. Men det var ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg gikk. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.' Og som tenkt, så gjort. Dette er det fjerde eksempelet på energisk innsats. e) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: 'Nå fikk jeg ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen. Kroppen min er lett og smidig. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.' Og som tenkt, så gjort. Dette er det femte eksempelet på energisk innsats. f) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han nok mat av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: 'Nå fikk jeg nok mat, av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen. Kroppen min er sterk og smidig. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.' Og som tenkt, så gjort. Dette er det sjette eksempelet på energisk innsats. g) Eller sett at en munk får en liten snev av sykdom, og tenker som så: 'Jeg har visst fått en liten snev av sykdom. Det kan godt hende jeg snart blir verre. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.' Og som tenkt, så gjort. Dette er det sjuende eksempelet på energisk innsats. h) Eller sett at en munk har vært syk og nettopp har stått opp igjen, og tenker som så: 'Jeg har vært syk og har nettopp stått opp igjen. Det kan godt hende at sykdommen kommer igjen snart. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.' Og som tenkt, så gjort. Dette er det åttende eksempelet på energisk innsats.

(6) Åtte grunnlag for å gi gaver: Man gir gaver fordi det byr seg en anledning til det, man gir på grunn av frykt, man gir gave som en gjengave, man gir i håp om å få en gave, man gir fordi det er en god gjerning, man gir fordi en selv har mat og andre ikke har — og det sømmer seg ikke å la være å gi når jeg selv har mat og andre ikke har, fordi man tenker man vil få godt omdømme om man gir gaver, eller man gir for å foredle og utvikle sitt eget sinn.

(7) Åtte gjenfødelser som følge av gaver: a) Sett at en person gir mat, drikke, klær, kjøretøy, kranser, parfyme, salve, seng, bolig og lys til en munk eller til en brahman. Han gir dette fordi han håper å få noe igjen for gavene. Han ser en rik adelsmann, en rik brahman eller en rik borger som vandrer omkring og nyter livet gjennom alle sine fem sanser, og han tenker: "Tenk om jeg kunne bli gjennfødt i følget til et av disse rike menneskene etter at jeg er død!" Dette retter han sinnet sitt mot, dette beslutter han seg for og dette tenker han mye på. Siden han har et slikt lavtstående mål og ikke sikter høyere, blir han gjennfødt som en av disse. Men dette gjelder en person med god moral, sier jeg, ikke en person med dårlig moral. Den som har god moral, vil oppnå det han ønsker seg, nettopp på grunn av sin renhet. b) Sett videre at en person gir mat, drikke, klær, kjøretøy, kranser, parfyme, salve, seng, bolig og lys til en munk eller til en brahman. Han gir dette fordi han håper å få noe igjen for gavene. Han har hørt at gudene i følget til de store kongene som hersker over de fire himmelhjørner lever lenge, er vakre og lykkelige, og han tenker: "Tenk om jeg kunne bli gjennfødt i følget til disse gudene etter at jeg er død!" Dette retter han sinnet sitt mot, dette beslutter han seg for og dette tenker han mye på. Siden han har et slikt lavtstående mål og ikke sikter høyere, blir han gjennfødt som en av disse. Men dette gjelder en person med god moral, sier jeg, ikke en person med dårlig moral. Den som har god moral, vil oppnå det han ønsker seg, nettopp på grunn av sin renhet. c) Sett videre at en person gir mat, drikke, klær, kjøretøy, kranser, parfyme, salve, seng, bolig og lys til en munk eller til en brahman. Han gir dette fordi han håper å få noe igjen for gavene. Han har hørt at de trettitre gudene, d) yama-gudene, e) tusita-gudene, f) de gudene som liker å skape, g) de gudene som fryder seg over

andres skaperverk, lever lenge, er vakre og lykkelige, og han tenker: "Tenk om jeg kunne bli gjenfødt i følget til disse gudene etter at jeg er død!" Dette retter han sinnet sitt mot, dette beslutter han seg for og dette tenker han mye på. Siden han har et slikt lavtstående mål og ikke sikter høyere, blir han gjenfødt som en av disse. Men dette gjelder en person med god moral, sier jeg, ikke en person med dårlig moral. Den som har god moral, vil oppnå det han ønsker seg, nettopp på grunn av sin renhet. h) Sett videre at en person gir mat, drikke, klær, kjøretøy, kranser, parfyme, salve, seng, bolig og lys til en munk eller til en brahman. Han gir dette fordi han håper å få noe igjen for gavene. Han har hørt at gudene i Brahmas følge lever lenge, er vakre og lykkelige, og han tenker: "Tenk om jeg kunne bli gjenfødt i følget til disse gudene etter at jeg er død!" Dette retter han sinnet sitt mot, dette beslutter han seg for og dette tenker han mye på. Siden han har et slikt lavtstående mål og ikke sikter høyere, blir han gjenfødt som en av disse. Men dette gjelder en person med god moral, sier jeg, ikke en person med dårlig moral, og det gjelder en person som er fri fra lidenskaper, ikke en som er dominert av sine lidenskaper. Den som har god moral, vil oppnå det han ønsker seg, nettopp fordi han er fri fra lidenskaper. (8) Åtte forsamlinger: Det er forsamlingen av adelsmenn, av brahmaner, av borgere, av asketer, av gudene fra de fire verdensherskernes følge, fra de trettitre gudenes følge, fra Maras følge og fra Brahmas følge. (9) Åtte verdslige ting: Vinning, tap, å være berømt, å være beryktet, klander, ros, lykke og ulykke. (10) Åtte mestringsstrategier: a) Du er oppmerksom på at du selv har form og betrakter ytre, avgrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den første mestringsstrategien. b) Du er oppmerksom på at du selv har form og betrakter ytre, ubegrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den andre mestringsstrategien. c) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre, avgrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den tredje mestringsstrategien.

d) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre, ubegrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den fjerde mestringsstrategien. e) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er blå, har blå farge, ser blå ut og reflekterer blått — som for eksempel blå linblomster eller førsteklasses blått musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er blå, har blå farge, ser blå ut og reflekterer blått. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den femte mestringsstrategien. f) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er gule, har gul farge, ser gule ut og reflekterer gult — som for eksempel gule kanikarablomster eller førsteklasses gult musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er gule, har gul farge, ser gule ut og reflekterer gult. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den sjette mestringsstrategien. g) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er røde, har rød farge, ser røde ut og reflekterer rødt — som for eksempel røde bandhujivakablomster eller førsteklasses rødt musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er røde, har rød farge, ser røde ut og reflekterer rødt. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den sjuende mestringsstrategien. h) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er hvite, har hvit farge, ser hvite ut og reflekterer hvitt — som for eksempel den strålende hvite morgenstjernen eller førsteklasses hvitt musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er hvite, har hvit farge, ser hvite ut og reflekterer hvitt. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den åttende mestringsstrategien. (11) Åtte frigjøringer: a) Du betrakter former mens du er oppmerksom på din egen form. Dette er den første frigjøringen.

b) Du betrakter ytre former uten å bry deg om din egen form. Dette er den andre frigjøringen. c) Du konsentrerer deg om det som er vakkert. Dette er den tredje frigjøringen. d) Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseinntrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. Dette er den fjerde frigjøringen. e) Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevissthetsplanen er uendelig, så du går inn på den uendelige bevissthetsplanen. Dette er den femte frigjøringen. f) Du legger den uendelige bevissthetsplanen bak deg og ser at det ikke finnes noe som helst, og du går inn på intetens plan. Dette er den sjette frigjøringen. g) Du legger intetens plan bak deg og går inn på det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk. Dette er den sjuende frigjøringen. h) Du legger det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk bak deg, slik at alle sanseinntrykk og følelser opphører. Dette er den åttende frigjøringen. Dette er læren i form av grupper på åtte og åtte som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. IX. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på ni og ni, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på ni og ni? (1) Ni begrunnelser for å bli sint: Du tenker: "Han har gjort meg skade," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han gjør meg skade," og av den grunn blir du sint.

Du tenker: "Han kommer til å gjøre meg skade," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han har skadet noen jeg er glad i," og av den grunn blir du sint. Du tenker: *Han skader noen jeg er glad i," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han kommer til å skade noen jeg er glad i," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han hjalp noen jeg ikke kan fordra," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han hjelper noen jeg ikke kan fordra," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han kommer til å hjelpe noen jeg ikke kan fordra," og av den grunn blir du sint. (2) Ni begrunnelser for ikke å bli sint: Du tenker: *Han har gjort meg skade, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han gjør meg skade, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han kommer til å gjøre meg skade, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han har skadet noen jeg er glad i, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han skader noen jeg er glad i, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han kommer til å skade noen jeg er glad i, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han hjalp noen jeg ikke kan fordra, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han hjelper noen jeg ikke kan fordra, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han kommer til å hjelpe noen jeg ikke kan fordra, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. (3) Ni eksistensplan: Noen har forskjellige kropp og forskjellige sanseinntrykk, som for eksempel mennesker, noen guder og noen i pinetilstander. Dette er det første eksistensplanet. Andre har forskjellige kropp, men ensartede sanseinntrykk, som for eksempel gudene i Brahmas følge og de som kommer dit 1 første meditasjonstilstand. Dette er det andre eksistensplanet. Noen har ensartede kropp, men forskjellige sanseinntrykk, som de strålende gudene. Dette er det tredje eksistensplanet. Noen har ensartede kropp og ensartede sanseinntrykk, som de lysende gudene. Dette er det fjerde eksistensplanet. Noen har ingen sanseinntrykk og opplever intet, som gudene uten sanseinntrykk. Dette er det femte eksistensplanet. Så

er det noen som har lagt forminntrykkene helt bak seg og gått hinsides inntrykk av faste former. De ser at rommet er uendelig og har gått inn på det uendelige roms plan. Dette er det sjette eksistensplanet. Andre har lagt det uendelige roms plan bak seg og ser at bevisstheten er uendelig, så de har gått inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er det sjuende eksistensplanet. Og atter andre har lagt den uendelige bevissthets plan bak seg og ser at det ikke finnes noe som helst, og disse har gått inn på intetthets plan. Dette er det åttende eksistensplanet. Og andre har lagt intetthets plan bak seg og gått inn på det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk. Dette er det niende eksistensplanet. (4) Ni uheldige situasjoner der man ikke får anledning til å praktisere det opphøyde liv: Sett at en som har kommet fram til sannheten, en ærverdig person som har nådd fram til oppvåkning helt på egen hånd, står fram i verden og underviser i en lære som fører til fred, til nibbana og oppvåkning, mens en annen person lever i helvete, som dyr, som sultent spøkelse, som stridbar guddom eller blant guder med langt liv. Eller vedkommende kan være født i utlandet blant uvitende barbarer der det ikke finnes tilgang til verken munk, nonne eller mannlige eller kvinnelige legtilhengere. Eller han kan være født i Midtlandet (Nord-India), men har feilaktige teorier og feil oppfatning om at gaver og ofringer ikke gir gode resultater, og at gode eller dårlige handlinger ikke har sin frukt og sine resultater, at verken denne verden eller en annen verden eksisterer, at det ikke har noen hensikt å respektere sin mor og sin far, at det ikke finnes vesener som blir spontant gjenfødt, at det ikke finnes filosofer eller brahmaner som har nådd fram til målet, som selv har erkjent og erfart både denne verden og en annen verden og som kan fortelle andre om det. Eller han kan være født i Midtlandet, men er dum, blind eller døv og ute av stand til å vurdere om det han hører, er godt eller dårlig. Eller han kan være født i Midtlandet og være forstandig, verken blind eller døv, og dermed fullt i stand til å vurdere om det han hører er godt eller dårlig — men det har ikke stått fram noen som har kommet fram til sannheten, ingen ærverdig person som har nådd fram til oppvåkning helt på egen hånd, har stått fram i verden og underviser i en lære som fører til fred, til nibbana og oppvåkning. (5) Ni trinnvise tilstander: Du isolerer deg både fra sansenyttelser og fra

usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. Deretter bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. Deretter søker du ikke glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. Deretter forlater du velvære og lidelse. Du legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, — den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk av faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseintrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevissthetsplanen er uendelig, og du går inn på den uendelige bevissthetsplanen. Du legger den uendelige bevissthetsplanen bak deg og ser at det ikke finnes noe som helst, og du går inn på intethetsplanen. Du legger intethetsplanen bak deg og går inn på det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk. Du legger det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk bak deg, og går inn på det planet der alle sanseintrykk og følelser opphører. (6) Ni trinnvis avslutninger: I første meditasjonstilstand opphører sanselige tanker. I andre meditasjonstilstand opphører innledende og fastholdende tanker. I tredje meditasjonstilstand opphører gleden. I fjerde meditasjonstilstand opphører pusten. På det uendelige romsplan opphører forminntrykk. På den uendelige bevissthetsplan opphører følelsen av uendelig rom. På intethetsplanen opphører følelsen av uendelig bevissthet. På det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk, opphører følelsen av intethet. På det planet der alle sanseintrykk og følelser opphører, opphører alle sanseintrykk og følelser. Dette er læren i form av grupper på ni og ni som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen

og ikke

krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. X. Den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram læren i form av grupper på ti og ti, mine venner, og disse punktene er klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker. Hvilke grupper på ti og ti? (1) Ti faktorer som er til god hjelp: a) Sett at en munk har god moral, lever i samsvar med munkereglene, holder seg innenfor rammene av god oppførsel, ser farene ved selv de minste overtredelser og trener i samsvar med treningsnormene. Da er dette en faktor som er til god hjelp. b) Sett videre at en munk er lærd, har stor kunnskap og stor lærdom. Han studerer de læresetningene som er gode på begynnelsen, gode på midten og gode på slutten, som forklarer den fullkomne og rene opphøyde livsførsel, og husker dem, sier dem fram, samler dem, reflekterer over dem og trenger dypt inn i dem. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. c) Sett videre at en munk er en god venn, en god kollega og har omgang med gode mennesker. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. d) Sett videre at en munk er lett å snakke med og har egenskaper som gjør ham lett å snakke med, at han er tålmodig og tar respektfullt imot veiledning. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. e) Sett videre at en munk er flink til å utføre forskjellige gjøremål for sine medmunker, at han ikke er lat, men utfører disse gjøremålene med omtanke, slik at han er flink både til å planlegge og til å få tingene gjort. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. f) Sett videre at en munk er glad i læren og liker å lytte til den, og at han finner stor glede i den essensielle læren og den essensielle treningsdisiplinen. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. g) Sett videre at en munk er tilfreds med det han måtte få av kapper, mat, bolig

og medisiner. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. h) Sett videre at en munk er energisk når det gjelder å kvitte seg med usunne egenskaper og utvikle sunne egenskaper, at han er iherdig, anstrenger seg kraftig og ikke legger oppgaven til side når det gjelder å utvikle gode egenskaper. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. i) Sett videre at en munk har god hukommelse og et klart minne slik at han husker det som er sagt og gjort for lenge siden. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. j) Sett videre at en munk er intelligent, forstår hvordan ting oppstår og går til grunne og har en edel innsikt i hvordan man kan gjøre fullstendig slutt på lidelse. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. (2) Ti meditasjonsobjekter: Du betrakter jord som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter vann som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter ild som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter luft som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen blå som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen gul som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen rød som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen hvit som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter rommet som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter bevisstheten som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. (3) Ti usunne handlingsmåter: Drap, tyveri, misbruk av seksualitet, løgn, baktalelse, skjellsord, tomprat, grådighet, vold og feilaktig syn. (4) Ti sunne handlingsmåter: Avstå fra drap, avstå fra tyveri, avstå fra misbruk av seksualitet, avstå fra løgn, avstå fra baktalelse, avstå fra skjellsord og avstå fra tomprat, dessuten gavmildhet, ikke-vold og rett syn. (5) Ti edle levemåter: Her a) kvitter munken seg med fem faktorer, b) utruster seg med seks faktorer, c) setter ut en vakt, d) oppretter fire støttefunksjoner, e) legger bort private tolkninger, f) gir opp all søken, g) har rene motiver, h) lar følelsene falle

til ro, i) er helt befridd i sinn j) og er helt befridd gjennom visdom. a) Hvordan kvitter munken seg med fem faktorer? Her kvitter munken seg med sansenytelsebegjær, motvilje, sløvheter og treghet, uro og bekymringer, og forvirring. b) Hvordan utruster munken seg med seks faktorer? Når munken ser en form med øyet, blir han verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. Når han hører en lyd med øret, kjenner en smak på tungen, kjenner en duft i nesen, kjenner en berøring mot kroppen eller registrerer en tanke i bevisstheten, blir han verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. c) Hvordan setter munken ut en vakt? Munken beskytter sinnet med oppmerksomhet. d) Hvordan oppretter munken fire støttefunksjoner? Munken tenker seg om og finner at en ting bør han praktisere, en annen ting bør han holde ut, en tredje ting bør han unngå og en fjerde ting bør han drive bort. e) Hvordan legger munken bort private tolkninger? Han legger bort alle private tolkninger som vanlige mennesker, filosofer og brahmaner kommer med, forkaster dem, fordriver dem, avviser dem, kaster vrak på dem, viser dem bort og slipper taket i dem. f) Hvordan gir munken opp all søken? Munken lar all søken etter sansenytelser, søken etter tilblivelse og søken etter det opphøyde liv falle bort. g) Hvordan har munken rene motiver? Munken er ikke motivert av ønske om sansenytelser, ikke motivert av ønske om å gjøre skade og ikke motivert av ønske om å begå vold. h) Hvordan lar munken følelsene falle til ro? Munken slipper taket i lykke og lidelse, lar tidligere følelser av lykke og lidelse falle til ro og går inn i fjerde meditasjonstilstand som verken inneholder lykke eller lidelse, men bare ren betraktning og oppmerksomhet. i) Hvordan er munken helt befridd i sinnet? Munken har et sinn som er befridd fra lidenskap, hat og vrangforestillinger. j) Hvordan er munken helt befridd gjennom visdom? Munken vet:

*Lidenskapen er rykket opp med roten i meg. Den er som en død stubbe, den er utslettet og den vil ikke oppstå på nytt i framtiden.” Videre vet han: "Hatet er rykket opp med roten i meg. Det er som en død stubbe, det er utslettet og det vil ikke oppstå på nytt i framtiden.” Og han vet: *Vrangforestillingene er rykket opp med roten i meg. De er som en død stubbe, de er utslettet og de vil ikke oppstå på nytt i framtiden.” (6) Ti egenskaper hos en som er ferdig utlært: Den som er ferdig utlært, har rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet, rett konsentrasjon, rett kunnskap og rett frigjøring. Dette er læren i form av grupper på ti og ti som den ærverdige Mesteren, han som vet og ser, har lagt fram og klart presentert. Disse bør vi resitere sammen og ikke krangle om, slik at denne opphøyde livsførselen skal bli tatt vare på og vare lenge, til glede og nytte for mange mennesker, til nytte, gagn og glede for guder og mennesker.” Da sto Mesteren opp og talte til Sariputta: "Utmerket, Såriputta, utmerket! Du har gitt munkene en utmerket utlegning av den læren som bør resiteres!” Slik talte Sariputta, og Læremesteren ga sin godkjennelse. Glade til sinns frydet munkene seg over Såriputtas ord.

34. Teksten med ti grupper på ti hver Dasuttarasuttanta
Innledning Denne teksten har mye til felles med foregående tekst og kan betraktes som en bearbeidelse av denne. Det er mulig man følte at Sarigitisuttanta ble litt for uoversiktlig og at det trengtes en tekst med klarere struktur som kunne gi en litt bedre oversikt over den store mengden av læresetninger. Den strukturen som er valgt for denne suttaen er også basert på det numeriske systemet. Men her er det utarbeidet en matrise, eller en mal, som blir brukt på hvert numerisk trinn fra én opp til ti. Denne matrisen ser slik ut: (1) Noen ting som er til stor hjelp, (2) noen ting som bør utvikles, (3) noen ting som bør forstås grundig, (4) noen ting som bør elimineres, (5) noen ting som fører til tilbakegang, (6) noen ting som fører til framgang, (7) noen ting som er vanskelig å trenge inn i, (8) noen ting som bør erverves, (9) noen ting som bør læres grundig og (10) noen ting som bør virkeliggjøres. Noen vil kanskje undre seg litt over ordet "ting" her. På pali står det *dhamma", som vanligvis oversettes som "lære, læresetning". Men ordet *dhamma" har mange betydninger, alt etter kontekst, og her brukes det i en så vid og generell betydning at det nærmeste ordet på norsk faktisk er ting". Dette må også forstås i sin videste og mest generelle betydning, ikke som gjenstand", men rett og slett som Mens foregående tekst var nokså løs i sin struktur og bare tellet fra én til ti, ser

vi altså her en klar innstramning av strukturen, en høyere grad av systematisering. Dette gir teksten en bedre bruksverdi for en praktiserende buddhist. Det kan også tyde på at denne teksten sannsynligvis er noe senere enn foregående tekst, og representerer et skritt videre på veien mot abhidhammas intrikate systematiseringer av læren. Som i foregående tekst har jeg konsekvent markert to nivåer av hovedpunkter (L, II, OI, ...) og underpunkter (1, 2, 3,...) i teksten, for å lette lesingen. Tredje nivå (a, b, c,...) er imidlertid ikke satt inn konsekvent, men etter skjønn bare der hvor det kan bidra til å gjøre teksten mer oversiktlig.

Teksten med ti grupper på ti hver Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Campå, bodde han ved bredden av Gaggaras lotusdam sammen med en stor forsamling på fem hundre munkar. Mens de var der, henvendte Sariputta seg til munkene: *Hør, mine venner!” *Ja vel, min venn,” svarte munkene. Såriputta sa: *Jeg skal legge fram den læren som fører til nibbana, som gjør slutt på lidelse og løser alle bindinger, i ti avsnitt, hvert med ti punkter. I. Det finnes én ting som er til stor hjelp, én ting som bør utvikles, én ting som bør forstås grundig, én ting som bør elimineres, én ting som fører til tilbakegang, én ting som fører til framgang, én ting som er vanskelig å trenge inn i, én ting som bør erverves, én ting som bør læres grundig og én ting som bør virkeliggjøres. (1) Hva er den ene tingen som er til stor hjelp? Flid i alle sunne ting. Denne ene tingen er til stor hjelp. (2) Hva er den ene tingen som bør utvikles? Oppmerksomhet på kroppen, sammen med gode følelser. Denne ene tingen bør utvikles. (3) Hva er den ene tingen som bør forstås grundig? Sansekontakt som fører til urenheter i sinnet og til involveringer. Denne ene tingen bør forstås grundig. (4) Hva er den ene tingen som bør elimineres? Ego-stolthet. Dette er den ene tingen som bør elimineres. (5) Hva er den ene tingen som fører til tilbakegang? Usystematisk tenkning. Dette er den ene tingen som fører til tilbakegang. (6) Hva er den ene tingen som fører til framgang? Systematisk tenkning. Dette er den ene tingen som fører til framgang.

(7) Hva er den ene tingen som er vanskelig å trenge inn i? Direkte konsentrasjon av sinnet. Dette er den ene tingen som er vanskelig å trenge inn i. (8) Hva er den ene tingen som bør erverves? Urokkelig kunnskap. Dette er den ene tingen som bør erverves. (9) Hva er den ene tingen som bør læres grundig? Alle levende vesener er avhengige av mat. Dette er den ene tingen som bør læres grundig. (10) Hva er den ene tingen som bør virkeliggjøres? Urokkelig frigjøring av sinnet. Dette er den ene tingen som bør virkeliggjøres. Disse ti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. II. Det finnes to ting som er til stor hjelp, to ting som bør utvikles, to ting som bør forstås grundig, to ting som bør elimineres, to ting som fører til tilbakegang, to ting som fører til framgang, to ting som er vanskelig å trenge inn i, to ting som bør erverves, to ting som bør læres grundig og to ting som bør virkeliggjøres. (1) Hvilke to ting er til stor hjelp? Oppmerksomhet og klar forståelse. Disse to tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke to ting bør utvikles? Konsentrasjon og innsikt. Disse to tingene bør utvikles. (3) Hvilke to ting bør forstås grundig? Navn og form. Disse to tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke to ting bør elimineres? Uvitenhet og begjær etter tilblivelse. Disse to tingene bør elimineres. (5) Hvilke to ting fører til tilbakegang? At man ikke vil høre på andre og har omgang med dårlige venner. Disse to tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke to ting fører til framgang? At man vil høre på andre og har omgang med gode venner. Disse to tingene fører til framgang. (7) Hvilke to ting er vanskelig å trenge inn i? Årsaken og betingelsene for at levende vesener blir forurensset, og årsaken og betingelsene for at levende vesener blir rene. Disse to tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke to ting bør erverves? Forståelse av avslutning og forståelse av at

det ikke oppstår noe nytt. Disse to tingene bør erverves. (9) Hvilke to ting bør læres grundig? To elementer, det vil si det sammensatte elementet og det usammensatte elementet. Disse to tingene bør læres grundig. (10) Hvilke to ting bør virkeliggjøres? Kunnskap og frigjøring. Disse to tingene bør virkeliggjøres. Disse tjue tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. HI. Det finnes tre ting som er til stor hjelp, tre ting som bør utvikles, tre ting som bør forstås grundig, tre ting som bør elimineres, tre ting som fører til tilbakegang, tre ting som fører til framgang, tre ting som er vanskelig å trenge inn i, tre ting som bør erverves, tre ting som bør læres grundig og tre ting som bør virkeliggjøres. (1) Hvilke tre ting er til stor hjelp? Samvær med gode mennesker, lytte til den sanne lære og praktisere læren i smått og i stort. Disse tre tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke tre ting bør utvikles? Tre konsentrasjonstilstander: Konsentrasjon med innledende og fastholdende tanker, konsentrasjon uten innledende, men med fastholdende tanker, og konsentrasjon uten innledende og fastholdende tanker. Disse tre tingene bør utvikles. (3) Hvilke tre ting bør forstås grundig? Tre følelser: god følelse, vond følelse og følelse som verken er vond eller god. Disse tre tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke tre ting bør elimineres? Tre begjær: Sansenytelsebegjær, tilblivelsesbegjær og ødeleggelsestrang. Disse tre tingene bør elimineres. (5) Hvilke tre ting fører til tilbakegang? Tre usunne røtter: Den usunne roten grådighet, den usunne roten hat og den usunne roten uvitenhet. Disse tre tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke tre ting fører til framgang? Tre sunne røtter: Den sunne roten giverglede, den sunne roten ikke-hat og den sunne roten visdom. Disse tre tingene fører til framgang. (7) Hvilke tre ting er vanskelig å trenge inn i? Tre elementer som fører til løsrivelse: a) Å gi avkall, som fører til løsrivelse fra sansenytelser, b) formløshet, som fører til løsrivelse fra former, og c) avslutning, som fører til løsrivelsen fra alt som er

blitt til, sammensatt og betinget. Disse tre tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke tre ting bør erverves? Tre kunnskaper: Kunnskap om fortiden, kunnskap om framtiden og kunnskap om nåtiden. Disse tre tingene bør erverves. (9) Hvilke tre ting bør læres grundig? Tre elementer: Sanselighetens element, formelementet og det formløse elementet. Disse tre tingene bør læres grundig. (10) Hvilke tre ting bør virkeliggjøres? Tre kunnskaper: Kunnskap om tidligere oppholdssteder, kunnskap om hvordan levende vesener dør og blir født, og kunnskap om hvordan man gjør slutt på forurensninger i sinnet. Disse tre tingene bør virkeliggjøres. Disse tretti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. IV. Det finnes fire ting som er til stor hjelp, fire ting som bør utvikles, fire ting som bør forstås grundig, fire ting som bør elimineres, fire ting som fører til tilbakegang, fire ting som fører til framgang, fire ting som er vanskelig å trenge inn i, fire ting som bør erverves, fire ting som bør læres grundig og fire ting som bør virkeliggjøres. (1) Hvilke fire ting er til stor hjelp? Fire framkomsthjul: Å bo på et velegnet sted, å omgås gode mennesker, å utvikle seg selv og å ha utført gode gjerninger. Disse fire tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke fire ting bør utvikles? Fire festepunkter for oppmerksomheten: Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Disse fire tingene bør utvikles. (3) Hvilke fire ting bør forstås grundig? Fire slags næring: Materiell næring, det vil si grov eller fin kost. Den andre næringen er sansekontakt, den tredje er

intensjoner og den fjerde er bevisstheten. Disse fire tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke fire ting bør elimineres? Fire flodbølger: Sanselighetens flodbølge, tilblivelsens flodbølge, teoriens flodbølge og uvitenhetens flodbølge. Disse fire tingene bør elimineres. (5) Hvilke fire ting fører til tilbakegang? Fire bindinger: Sanselighetens binding, tilblivelsens binding, teoriens binding og uvitenhetens binding. Disse fire tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke fire ting fører til framgang? Fire oppløsninger av bindinger: Oppløsning av sanselighetens binding, oppløsning av tilblivelsens binding, oppløsning av teoriens binding og oppløsning av uvitenhetens binding. Disse fire tingene fører til framgang. (7) Hvilke fire ting er vanskelig å trenge inn i? Fire konsentrasjoner: Konsentrasjon som fører til tilbakegang, konsentrasjon som bevarer status quo, konsentrasjon som fører til framgang og konsentrasjon som fører til gjennombrudd. Disse fire tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke fire ting bør erverves? Fire kunnskaper: Kunnskap om læren, kunnskap om læretradisjonen, kunnskap om hvordan andre tenker og verdslig kunnskap. Disse fire tingene bør erverves. (9) Hvilke fire ting bør læres grundig? De fire edle sannheter: Den edle sannhet om lidelse, den edle sannhet om lidelsens opphav, den edle sannhet om lidelsens opphør og den edle sannhet om veien til lidelsens opphør. Disse fire tingene bør læres grundig. (10) Hvilke fire ting bør virkeliggjøres? De fire fruktene av munkelivet: Frukten av å gå ut i strømmen, frukten av bare å vende tilbake én gang, frukten av ikke å falle tilbake og den frukt som består i å bli en ærverdig. Disse fire tingene bør virkeliggjøres. Disse førti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. V. Det finnes fem ting som er til stor hjelp, fem ting som bør utvikles, fem ting som bør forstås grundig, fem ting som bør elimineres, fem ting som fører til

tilbakegang, fem ting som fører til framgang, fem ting som er vanskelig å trenge inn i, fem ting som bør erverves, fem ting som bør læres grundig og fem ting som bør virkeliggjøres. (1) Hvilke fem ting er til stor hjelp? Fem faktorer som bidrar til iherdighet: a) En munk har tillit til oppvåkningen til han som har kommet fram til sannheten: "Han er i sannhet en ærverdig Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester." b) Videre er en munk frisk og har god helse og god fordøyelse som verken er for varm eller for kald, men akkurat passe til at han kan være iherdig. c) Han er dessuten ærlig og forstiller seg ikke, men opptrer åpenhjertig overfor sin lærer, vise mennesker eller medpraktiserende. d) Videre arbeider han flittig for å kvitte seg med usunne tilstander og utvikle sunne tilstander, og han arbeider jevnt og iherdig for å utvikle det som er sunt, uten å slappe av. e) Dessuten har han edel og dyp forståelse av hvordan fenomener oppstår og går til grunne, noe som er den riktige metoden for å gjøre slutt på lidelse. Disse fem tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke fem ting bør utvikles? Rett konsentrasjon med fem faktorer: Full av glede, full av lykke, full av vilje, full av lys og med et meditasjonstegn som kan betraktes. Disse fem tingene bør utvikles. (3) Hvilke fem ting bør forstås grundig? De fem involveringsgruppene, det vil si form-involveringsgruppen, følelses-involveringsgruppen, identifikasjonsinvolveringsgruppen, reaksjons-involveringsgruppen og bevissthetsinvolveringsgruppen. Disse fem tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke fem ting bør elimineres? De fem hindringene: sansenytelsebegjær, motvilje, sløvhets og treghet, uro og bekymringer, og uvisshet. Disse fem tingene bør elimineres. (5) Hvilke fem ting fører til tilbakegang? Fem blokkeringer i sinnet: a) Den ene er når en munk tviler på sin lærer, er usikker på ham og ikke stoler

på ham og har tillit til ham. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den første blokkeringen av sinnet. b) Den andre er når en munk tviler på læren, er usikker på den og ikke stoler på den og har tillit til den. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den andre blokkeringen av sinnet. c) Den tredje er når en munk tviler på sin munkefellesskapet, er usikker på det og ikke stoler på det og har tillit til det. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den tredje blokkeringen av sinnet. d) Den fjerde er når en munk tviler på treningsmetoden, er usikker på den og ikke stoler på den og har tillit til den. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den fjerde blokkeringen av sinnet. e) Den femte er når en munk er sint og forbitret på andre munkers, når han er misfornøyd med dem og ikke trives sammen med dem. Da får han ikke lyst til å anstrenge seg, trene og være utholdende og iherdig. Dette er den femte blokkeringen av sinnet. Disse fem tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke fem ting fører til framgang? Fem evner: Evnen til tillit, evnen til iherdighet, evnen til oppmerksomhet, evnen til konsentrasjon og evnen til visdom. Disse fem tingene fører til framgang. (7) Hvilke fem ting er vanskelig å trenge inn i? Fem frigjøringsrøtter: a) Når en munk betrakter sansenyelser, løper ikke sinnet hans etter dem, og han griper ikke tak i dem, holder ikke fast på dem og knytter seg ikke til dem. Men når han betrakter det å gi avkall, løper sinnet hans etter det, og han griper tak i det, holder fast på det og knytter seg til det. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til sansenyelsene. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes sansenyelser, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra sansenyelser. b) Når en munk betrakter hat, løper ikke sinnet hans etter det, og han griper ikke tak i det, holder ikke fast på det og knytter seg ikke til det. Men når han betrakter vennlighet, løper sinnet hans etter den, og han griper tak i den, holder fast på den og knytter seg til den. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og

oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til hat. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes hat, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra hat. c) Når en munk betrakter grusomhet, løper ikke sinnet hans etter den, og han griper ikke tak i den, holder ikke fast på den og knytter seg ikke til den. Men når han betrakter mildhet, løper sinnet hans etter den, og han griper tak i den, holder fast på den og knytter seg til den. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til grusomhet. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes grusomhet, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra grusomhet. d) Når en munk betrakter former, løper ikke sinnet hans etter dem, og han griper ikke tak i dem, holder ikke fast på dem og knytter seg ikke til dem. Men når han betrakter det formløse, løper sinnet hans etter det, og han griper tak i det, holder fast på det og knytter seg til det. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til former. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes former, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra former. e) Når en munk betrakter sin egen kropp, løper ikke sinnet hans etter den, og han griper ikke tak i den, holder ikke fast på den og knytter seg ikke til den. Men når han betrakter kroppens opphør, løper sinnet hans etter det, og han griper tak i det, holder fast på det og knytter seg til det. Da finner han ro i sinnet, sinnet hans blir godt utviklet og oppmuntret, slik at han blir fri og ikke lenger er bundet til sin egen kropp. Slike forurensninger, uro og feber i sinnet som skyldes hans egen kropp, blir han fri fra, og han blir også fri fra slike følelser som alt dette skaper. Dette kalles frihet fra kroppen. Disse fem tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke fem ting bør erverves? Rett konsentrasjon med fem kunnskaper: Du vet med deg selv at denne konsentrasjonstilstanden er behagelig nå og gir behagelige frukter i framtiden. Du vet med deg selv at denne konsentrasjonstilstanden er edel og ikke knyttet til noe materielt. Du vet med deg selv at denne konsentrasjonstilstanden er noe som dårlige mennesker ikke praktiserer. Du vet med deg selv at denne konsentrasjonstilstanden er fredelig og opphøyd, den er vunnet

gjennom indre stillhet og samling om ett punkt, den er spontan og den kan ikke fornæktes eller hindres. Du vet med deg selv at denne konsentrasjonstilstanden er noe du går bevisst inn i og du går bevisst ut av den. Disse fem tingene bør erverves. (9) Hvilke fem ting bør læres grundig? Fem frigjøringsgrunnlag: a) Sett først at en munk mottar undervisning av Mesteren eller en annen munk som fungerer som lærer. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det første frigjøringsgrunnlaget. b) Sett deretter at en munk ikke mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer, men underviser selv og forklarer læren i detalj for andre, slik han selv har hørt og lært den. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det andre frigjøringsgrunnlaget. c) Sett videre at en munk verken mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer og heller ikke underviser selv, men studerer læren slik han har hørt og lært den. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det tredje frigjøringsgrunnlaget. d) Sett så at en munk verken mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer og heller ikke underviser eller studerer læren slik han har hørt og lært den, men tenker grundig gjennom læren og reflekterer over den. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det fjerde frigjøringsgrunnlaget. e) Sett deretter at en munk verken mottar undervisning av Mesteren eller en annen lærer og ikke underviser eller studerer læren slik han har hørt og lært den, og heller ikke tenker grundig gjennom læren og reflekterer over den, men stadig mediterer over et meditasjonsobjekt som han holder i tankene, husker godt og har trengt inn i med sin visdom. Han oppfatter læren og forstår innholdet i den. Han blir

fornøyd og glad, og denne gleden gjør at han får ro i kroppen. Med ro i kroppen føler han lykke, og dette fører igjen til at sinnet hans blir konsentrert. Dette er det femte frigjøringsgrunnlaget. Disse fem tingene bør læres grundig. (10) Hvilke fem ting bør virkeliggjøres? Fem grupper av læresetninger: Etikkgruppen, konsentrasjonsgruppen, visdomsgruppen, frigjøringsgruppen og gruppen av slik innsikt og kunnskap som er nødvendig for frigjøring. Disse femti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. VL Det finnes seks ting som er til stor hjelp, seks ting som bør utvikles, seks ting som bør forstås grundig, seks ting som bør elimineres, seks ting som fører til tilbakegang, seks ting som fører til framgang, seks ting som er vanskelig å trenge inn i, seks ting som bør erverves, seks ting som bør læres grundig og seks ting som bør virkeliggjøres. (1) Hvilke seks ting er til stor hjelp? Seks ting som fremmer vennskap: a) Når en munk opptrer vennlig overfor andre munker både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. b) Når en munk snakker vennlig til andre munker både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. c) Når en munk tenker vennlige tanker om andre munker både når de er alene og når andre er til stede, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. d) Når en munk deler broderlig med andre munker alt det som han rettmessig får og har, om det så ikke er mer enn innholdet i en matbolle, og ikke holder noe tilbake for seg selv, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. e) Når en munk lar være å begå brudd på god atferd, men praktiserer en uplettet, uklanderlig, ren og befriende atferd som de vise vil rose og som bidrar til god konsentrasjon — så lenge munkene i fellesskap opptrer slik både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem.

f) Når en munk holder fast på den edle og frigjørende læren som fører til lidelsens opphør — så lenge de i fellesskap praktiserer denne læren både privat og offentlig, bidrar dette til vennskap, respekt, god omgangstone, harmoni og godt samkvem. Disse seks tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke seks ting bør utvikles? Seks ting å huske på: Å huske på Buddha, hans lære og fellesskapet av hans elever, å huske på moral, å huske på å gi avkall og å huske på gudene. Disse seks tingene bør utvikles. (3) Hvilke seks ting bør forstås grundig? Seks interne opplevelsesfelter: Øyets opplevelsesfelt, ørets opplevelsesfelt, nesens opplevelsesfelt, tungens opplevelsesfelt, kroppens opplevelsesfelt og sinnets opplevelsesfelt. Disse seks tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke seks ting bør elimineres? Seks begjærgrupper: Begjær basert på form, lyd, duft, smak, berøring og tanke. Disse seks tingene bør elimineres. (5) Hvilke seks ting fører til tilbakegang? Seks former for mangel på respekt: Det er når en munk oppfører seg respektløst og uhøflig overfor læreren, læren, munkefellesskapet, treningen, det å være iherdig og overfor det å vise vennlig gjestfrihet. Disse seks tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke seks ting fører til framgang? Seks former for respekt: Det er når en munk viser respekt og er høflig overfor læreren, læren, munkefellesskapet, treningen, det å være iherdig og overfor det å vise vennlig gjestfrihet. Disse seks tingene fører til framgang. (7) Hvilke seks ting er vanskelig å trenge inn i? Seks faktorer som bidrar til frigjøring: a) Sett at en munk sier: 'Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det ondskapsfulle tanker i sinnet mitt!' Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!' For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå ondskapsfulle

tanker i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom vennlighet at man blir fri fra ondskapsfulle tanker. b) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom medfølelse. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det voldelige tanker i sinnet mitt!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå voldelige tanker i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom medfølelse, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom medfølelse at man blir fri fra voldelige tanker. c) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom glede over andres framgang. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel finnes det misunnelse i sinnet mitt!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå misunnelse i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom glede over andres framgang, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom glede over andres framgang at man blir fri fra misunnelse. d) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom sinnslikevekt. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og

praktisert den flittig. Likevel finnes det lidenskaper i sinnet mitt!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå lidenskaper i sinnet hos den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom sinnslikevekt, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom sinnslikevekt at man blir fri fra lidenskaper. e) Sett at en annen munk sier: *Jeg har utviklet frigjøring av sinnet gjennom det tegnløse. Jeg har utvidet den, gjort den til min farkost og mitt grunnlag, befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig. Likevel søker sinnet mitt etter tegn!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Den som har utviklet frigjøring av sinnet gjennom det tegnløse, som har utvidet den, gjort den til sin farkost og sitt grunnlag, som har befestet den, bygd den opp og praktisert den flittig, kan umulig søke etter tegn. Det er nettopp ved frigjøring av sinnet gjennom det tegnløse at man blir fri fra å søke etter tegn. f) Sett at en annen munk sier: *Jeg har kvittet meg med forestillingen om at ”jeg er”. Jeg mener ikke at det finnes noe *jeg”. Likevel er sinnet mitt plaget av uvisshet og forvirring!” Da skal man svare ham slik: *Nei, snakk ikke slik! Ikke feilsiter Mesteren, ikke spre vranglære om ham, for Mesteren ville aldri ha sagt noe slik!” For noe slikt er umulig, mine venner. Det kan umulig oppstå uvisshet og forvirring i sinnet hos den som har kvittet seg med forestillingen om at jeg er”, som ikke mener at det finnes noe *jeg”. Det er nettopp ved å slippe taket i vrangforestillingen om at jeg er”, at man blir fri fra uvisshet og forvirring. Disse seks

tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke seks ting bør erverves? Seks former for konstant praksis: Når du ser en form med øyet ditt, blir du verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. Når du hører en lyd med øret, kjenner en smak på tungen, kjenner en duft i nesen, kjenner en berøring mot kroppen eller registrerer en tanke i bevisstheten, blir du verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. Disse seks tingene bør erverves. (9) Hvilke seks ting bør læres grundig? Seks uovertrufne: Uovertrufne ting å se, uovertrufne ting å høre, uovertruffen vinning, uovertruffen trening, uovertruffen tjeneste og uovertrufne ting å minnes. Disse seks tingene bør læres grundig. (10) Hvilke seks ting bør virkeliggjøres? Seks former for dyp kunnskap: a) Fra å være én gjør munken seg til mange, og fra å være mange gjør han seg til én. Han gjør seg usynlig og kommer til syne igjen. Han går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Han dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Han går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes han gjennom luften som fuglen på vingene. Han berører og stryker over sola og månen med handa si, enda så mektige og veldige de er, og han ferdes i sitt legeme helt opp til Brahmas verden. b) Med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan han høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne. c) Ut fra seg selv forstår han andre menneskers sinn, og erkjenner et grådig sinn som grådig, og et sinn uten grådighet erkjenner han som uten grådighet. Et hatefullt sinn erkjenner han som et hatefullt sinn, og et sinn uten hat erkjenner han som et sinn uten hat. Et forblindet sinn erkjenner han som et forblindet sinn, og et ikke forblindet sinn erkjenner han som et ikke forblindet sinn. Et innskrenket sinn erkjenner han som innskrenket, og et adspredt sinn erkjenner han som adspredt. Et avansert sinn erkjenner han som avansert, og et tilbakestående sinn erkjenner han som tilbakestående. Et laverestående sinn erkjenner han som laverestående, og et uovertruffent sinn erkjenner han som uovertruffent. Et konsentrert sinn erkjenner han som konsentrert, og et ukonsentrert sinn erkjenner han som ukonsentrert. Et frigjort sinn erkjenner han som frigjort, og et ikke frigjort sinn erkjenner han som ikke

frigjort. d) Han husker mange tidligere oppholdssteder. Således husker han en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler: *Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, — og han husker like mange detaljer her. — Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.” Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. d) Med rent, himmelsk og overmenneskelig syn ser han hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: "Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.” Slik ser han med rent, himmelsk og overmenneskelig syn hvordan alle vesener oppstår og går under. Han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger. f) Han utsletter forurensningene i sinnet sitt og erkjenner og virkeliggjør sinnets befrielse fra forurensninger gjennom visdom, og blir værende i en slik tilstand. Disse seks tingene bør virkeliggjøres. Disse seksti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. VII. Det finnes sju ting som er til stor hjelp, sju ting som bør utvikles, sju ting som bør forstås grundig, sju ting som bør elimineres, sju ting som fører til tilbakegang, sju ting som fører til framgang, sju ting som er vanskelig å trenge inn i, sju ting som bør erverves, sju ting som bør læres grundig og sju ting som bør virkeliggjøres.

(1) Hvilke sju ting er til stor hjelp? Sju rikdommer: Tillit, moral, selvrespekt, respekt for andre, lærdom, forsakelse og visdom. Disse sju tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke sju ting bør utvikles? Sju oppvåkningsfaktorer: Oppmerksomhet, utforskning av fenomenene, iherdighet, glede, indre fred, konsentrasjon og sinnslukevekt. Disse sju tingene bør utvikles. (3) Hvilke sju ting bør forstås grundig? Sju bevissthetsnivåer: a) Noen har forskjellige kroppar og forskjellige sanseinntrykk, som for eksempel mennesker, noen guder og noen i pinetilstander. Dette er det første bevissthetsnivået. b) Andre har forskjellige kroppar, men ensartede sanseinntrykk, som for eksempel gudene i Brahmas følge og de som kommer dit i første meditasjonstilstand. Dette er det andre bevissthetsnivået. c) Noen har ensartede kroppar, men forskjellige sanseinntrykk, som de strålende gudene. Dette er det tredje bevissthetsnivået. d) Noen har ensartede kroppar og ensartede sanseinntrykk, som de lysende gudene. Dette er det fjerde bevissthetsnivået. e) Så er det noen som har lagt forminntrykkene helt bak seg og gått hinsides inntrykk faste former. De ser at rommet er uendelig og har gått inn på det uendelige roms plan. Dette er det femte bevissthetsnivået. f) Andre har lagt det uendelige roms plan bak seg og ser at bevisstheten er uendelig, så de har gått inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er det sjette bevissthetsnivået. g) Og atter andre har lagt den uendelige bevissthets plan bak seg og ser at det ikke finnes noe som helst, og disse har gått inn på intethetens plan. Dette er det sjuende bevissthetsnivået. Disse sju tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke sju ting bør elimineres? Sju tendenser: Tendens til sanselige lidenskaper, tendens til motvilje, tendens til teoretisering, tendens til uvissheit, tendens til stoltheit, tendens til å lengte etter gjenfødelse og tendens til uvitenheit. Disse sju tingene bør elimineres. (5) Hvilke sju ting fører til tilbakegang? Sju dårlige egenskaper: Det er når en munk mangler tillit, ikke har selvrespekt og heller ikke respekt for andre, når han

mangler lærdom, når han er doven, uoppmerksom og mangler visdom. Disse sju tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke sju ting fører til framgang? Sju gode egenskaper: Det er når en munk har tillit, selvrespekt og respekt for andre, når han har lærdom, når han er flittig, oppmerksom og har visdom. Disse sju tingene fører til framgang. (7) Hvilke sju ting er vanskelig å trenge inn 1? Sju egenskaper hos en god person: Det er når en munk kjenner læren, kjenner betydningen av den, kjenner seg selv, viser måtehold, vet når det er rett tid for forskjellige gjøremål, og når han kjenner menneskene både gruppevis og individuelt. Disse sju tingene er vanskelig å trenge inn 1. (8) Hvilke sju ting bør erverves? Sju erkjennelser: Erkjennelsen av forgjengelighet, erkjennelsen av at vi ikke har full kontroll, erkjennelsen av urenhet, erkjennelsen av elendighet, erkjennelsen av å slippe taket, erkjennelsen av å slippe lidenskapene, og erkjennelsen av å gjøre slutt. Disse sju tingene bør erverves. (9) Hvilke sju ting bør læres grundig? Sju rosverdige egenskaper: Det er når en munk er ivrig etter å ta fatt på treningen og ikke mister lysten til å fortsette å trene. Det er når han er ivrig etter å studere læren og ikke mister lysten til å fortsette å studere læren. Det er når han er ivrig etter å temme sine ønsker og ikke mister lysten til å fortsette å temme sine ønsker. Det er når han er ivrig etter å meditere i ensomhet og ikke mister lysten til å fortsette å meditere i ensomhet. Det er når han er ivrig etter å sette kreftene inn og ikke mister lysten til å fortsette å sette kreftene inn. Det er når han er ivrig etter å utvikle oppmerksomhet og visdom og ikke mister lysten til å fortsette å utvikle oppmerksomhet og visdom. Og det er når han er ivrig etter å gjennomskue teoriene og ikke mister lysten til å fortsette å gjennomskue teoriene. Disse sju tingene bør læres grundig. (10) Hvilke sju ting bør virkeliggjøres? Sju krefter hos en som har kvittet seg med sinnets forurensninger: a) En munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, ser klart og med dyp visdom hvordan alle sammensatte ting er forgjengelige, nøyaktig som det er. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. b) Videre ser en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, klart

og med dyp visdom at sansenytelser er som glødende kull, nøyaktig som det er. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. c) Videre foretrekker en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, ensomhet. Sinnet hans tenderer og heller mot ensomhet og går 1 retning av ensomhet. Når han dermed trives med å gi avkall, er han utilgjengelig for alt som kan skape forurensninger i sinnet. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. d) Videre har en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger 1 høy grad utviklet de fire festepunktene for oppmerksomheten. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. e) Videre har en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, i høy grad utviklet de fem evnene. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. f) Videre har en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, i høy grad utviklet de sju oppvåkningsfaktorene. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. g) Videre har en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, i høy grad utviklet den åttedelte veien. Dette gir ham kraft til å vite at han virkelig har kvittet seg med sinnets forurensninger. Disse sju tingene bør virkeligjøres. Disse sytti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. VIII. Det finnes åtte ting som er til stor hjelp, åtte ting som bør utvikles, åtte ting som bør forstås grundig, åtte ting som bør elimineres, åtte ting som fører til tilbakegang, åtte ting som fører til framgang, åtte ting som er vanskelig å trenge inn i, åtte ting som bør erverves, åtte ting som bør læres grundig og åtte ting som bør virkeligjøres. (1) Hvilke åtte ting er til stor hjelp? Åtte årsaker, åtte betingelser for at den som har begynt å praktisere det opphøyde liv, skal vinne en visdom han ikke tidligere hadde, og for at han skal styrke, øke og videreutvikle denne visdom så den blir fullkommen:

a) Det er å bo i nærheten av Læremesteren eller en annen medpraktiserende som fungerer som lærer, en som kan hjelpe deg til å utvikle respekt for andre, selvrespekt, kjærlighet og respekt. Det er den første av de åtte betingelsene. b) Den som bor i nærheten av en slik lærer, kan gå til ham av og til og spørre: *Hvordan er dette, Mester? Hva betyr dette?" Da vil læreren forklare det som er uklart for ham og gjøre det vanskelige lett å forstå, slik at han hjelper ham til å løse vanskelige problemer. Dette er den andre av de åtte betingelsene. c) Når han således hører læren, får han ro i både kropp og sinn. Dette er den tredje av de åtte betingelsene. d) Sett at en munk har god moral, lever i samsvar med munkereglene, holder seg innenfor rammene av god oppførsel, ser farene ved selv de minste overtredelser og trener i samsvar med treningsnormene. Dette er den fjerde av de åtte betingelsene. e) Han studerer de læresetningene som er gode på begynnelsen, gode på midten og gode på slutten, som forklarer den fullkomne og rene opphøyde livsførsel, og husker dem, sier dem fram, samler dem, reflekterer over dem og trenger dypt inn i dem. Dette er den femte av de åtte betingelsene. f) Videre arbeider han flittig for å kvitte seg med usunne tilstander og utvikle sunne tilstander, og han arbeider jevnt og iherdig for å utvikle det som er sunt, uten å slappe av. Dette er den sjette av de åtte betingelsene. g) Sett videre at en munk har god hukommelse og et klart minne slik at han husker det som er sagt og gjort for lenge siden. Dette er den sjuende av de åtte betingelsene. h) Videre betrakter munken hvordan de fem involveringsgruppene oppstår og går til grunne: 'Slik er form, slik oppstår formene, slik forsvinner formene. Slik er følelser, slik oppstår følelsene, slik forsvinner følelsene. Slik er identifikasjon, slik oppstår identifikasjonene, slik forsvinner identifikasjonene. Slik er reaksjoner, slik oppstår reaksjonene, slik forsvinner reaksjonene. Slik er den skjelnende bevissthet, slik oppstår den skjelnende bevissthet, slik forsvinner den skjelnende bevissthet." Dette er den åttende årsaken, den åttende betingelsen for at den som har begynt å praktisere det opphøyde liv, skal vinne en visdom han ikke tidligere hadde, og for at han skal styrke, øke og videreutvikle denne visdom så den blir fullkommen. Disse åtte

tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke åtte ting bør utvikles? Den edle åttedelte veien: Rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Disse åtte tingene bør utvikles. (3) Hvilke åtte ting bør forstås grundig? Åtte verdslige ting: Vinning, tap, å være berømt, å være beryktet, klander, ros, lykke og ulykke. Disse åtte tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke åtte ting bør elimineres? Åtte feilaktige faktorer: feilaktig syn, feilaktig beslutning, feilaktig tale, feilaktige handlinger, feilaktig levevei, feilaktig bestrebelse, feilaktig oppmerksomhet og feilaktig konsentrasjon. Disse åtte tingene bør elimineres. (5) Hvilke åtte ting fører til tilbakegang? Åtte eksempler på latskap: a) Sett at en munk skal utføre et arbeid, men tenker som så: "Jeg burde gjøre denne jobben, men da kommer jeg til å bli sliten. Jeg går heller og legger meg." Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det første eksempelet på latskap. b) Eller sett at en munk har utført et arbeid, og deretter tenker som så: "Nå har jeg gjort denne jobben, og jeg er sliten. Jeg tror jeg går og legger meg." Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det andre eksempelet på latskap. c) Eller sett at en munk skal gå en tur, men tenker som så: "Jeg burde gå denne turen, men da kommer jeg til å bli sliten. Jeg går heller og legger meg." Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det tredje eksempelet på latskap. d) Eller sett at en munk har gått en tur, og deretter tenker som så: "Nå har jeg

gått denne turen, og jeg er sliten. Jeg tror jeg går og legger meg.” Dermed går han og legger seg. Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det fjerde eksempelet på latskap. e) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: ”Nå fikk jeg ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen. Jeg har blitt sliten og har ikke krefter nok. Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det femte eksempelet på latskap. f) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han nok mat av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: ”Nå fikk jeg nok mat, av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen. Kroppen min føles tung og treig som en sekk bønner. Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det sjette eksempelet på latskap. g) Eller sett at en munk får en liten snev av sykdom, og tenker som så: Jeg har visst fått en liten snev av sykdom. Det er kanskje best å ligge? Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det sjuende eksempelet på latskap. h) Eller sett at en munk har vært syk og nettopp har stått opp igjen, og tenker som så: ”Jeg har vært syk og har nettopp stått opp igjen, og kroppen min føles svak og duger ikke til noe. Jeg tror jeg går og legger meg.” Siden han ikke oppviser noen innsatsvilje, får han ikke gjort det som han burde ha gjort, han oppnår ikke det han burde ha oppnådd og får ikke virkeliggjort det som han burde ha virkeliggjort. Dette er det åttende eksempelet på latskap. Disse åtte tingene fører til tilbakegang. (6) Åtte ting som fører til framgang: Åtte eksempler på energisk innsats:

a) Sett at en munk skal utføre et arbeid, men tenker som så: *Jeg burde gjøre denne jobben. Men det er ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg arbeider. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det første eksempelet på energisk innsats. b) Eller sett at en munk har utført et arbeid, og deretter tenker som så: *’Nå har jeg gjort denne jobben. Men det var ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg arbeidet. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det andre eksempelet på energisk innsats. c) Eller sett at en munk skal gå en tur, men tenker som så: "Jeg burde gå denne turen. Men det er ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg går. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det tredje eksempelet på energisk innsats. d) Eller sett at en munk har gått en tur, og deretter tenker som så: 'Nå har jeg gått denne turen. Men det var ikke lett å ha Buddhas lære i tankene mens jeg gikk. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det fjerde eksempelet på energisk innsats. e) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: "Nå fikk jeg ikke nok mat, verken av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen. Kroppen min er lett og smidig. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det femte eksempelet på energisk innsats. f) Eller sett at en munk går omkring i en by eller landsby for å motta matgaver. Der får han nok mat av god eller dårlig kvalitet, og deretter tenker han som så: "Nå fikk jeg nok mat, av god eller dårlig kvalitet, i denne byen eller landsbyen.

Kroppen min er sterk og smidig. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det sjette eksempelet på energisk innsats. g) Eller sett at en munk får en liten snev av sykdom, og tenker som så: Jeg har visst fått en liten snev av sykdom. Det kan godt hende jeg snart blir verre. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det sjuende eksempelet på energisk innsats. h) Eller sett at en munk har vært syk og nettopp har stått opp igjen, og tenker som så: "Jeg har vært syk og har nettopp stått opp igjen. Det kan godt hende at sykdommen kommer igjen snart. Derfor vil jeg gjøre en energisk innsats, slik at jeg får gjort det jeg burde gjøre, får oppnådd det jeg burde oppnå og får virkeliggjort det jeg burde få virkeliggjort.” Og som tenkt, så gjort. Dette er det åttende eksempelet på energisk innsats. Disse åtte tingene fører til framgang. (7) Åtte ting som er vanskelig å trenge inn i: Åtte uheldige situasjoner der man ikke får anledning til å praktisere det opphøyde liv: a) Sett at en som har kommet fram til sannheten, en ærverdig person som har nådd fram til oppvåkning helt på egen hånd, står fram i verden og underviser i en lære som fører til fred, til nibbana og oppvåkning, mens en annen person lever i helvete, b) som dyr, c) som sultent spøkelse d) eller blant guder med langt liv. e) Eller vedkommende kan være født i utlandet blant uvitende barbarer der det ikke finnes tilgang til verken munker, nonner eller mannlige eller kvinnelige legtilhengere. f) Eller han kan være født i Midtlandet (Nord-India), men har feilaktige teorier og feil oppfatning om at gaver, ofringer ikke gir gode resultater, og at gode eller dårlige handlinger ikke har sin frukt og sine resultater, at verken denne verden eller en annen verden eksisterer, at det ikke har noen hensikt å respektere sin mor og sin far, at det ikke finnes vesener som blir spontant gjenfødt, at det ikke finnes filosofer eller brahmaner som har nådd fram til målet, som selv har erkjent og erfart både denne verden og en annen verden og som kan fortelle andre om det.

g) Eller han kan være født i Midtlandet, men er dum, blind eller døv og ute av stand til å vurdere om det han hører, er godt eller dårlig. h) Eller han kan være født i Midtlandet og være forstandig, verken blind eller døv, og dermed fullt i stand til å vurdere om det han hører er godt eller dårlig — men det har ikke stått fram noen som har kommet fram til sannheten, en ærverdig person som har nådd fram til oppvåkning helt på egen hånd, står fram i verden og underviser i en lære som fører til fred, til nibbana og oppvåkning. Disse åtte tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Åtte ting som bør erverves: Åtte tanker som kjennetegner en stor mann: Denne læren er for den som har få ønsker, ikke for den som har mange ønsker. Denne læren er for den som er tilfreds, ikke for den som er utilfreds. Denne læren er for den som liker å være alene, ikke for den som er selskapelig anlagt. Denne læren er for den som er iherdig, ikke for den som er lat. Denne læren er for den oppmerksomme, ikke for den uoppmerksomme. Denne læren er for den som er konsentrert, ikke for den som er ukonsentrert. Denne læren er for den som er intelligent, ikke for den som er uintelligent. Denne læren er for den som avstår fra å fabulere, ikke for den som liker å fabulere. Disse åtte tingene bør erverves. (9) Åtte ting som bør læres grundig: Åtte mestringsstrategier: a) Du er oppmerksom på at du selv har form og betrakter ytre, avgrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den første mestringsstrategien. b) Du er oppmerksom på at du selv har form og betrakter ytre, ubegrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den andre mestringsstrategien. c) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre, avgrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den tredje mestringsstrategien. d) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre, ubegrensede former, stygge eller pene. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den fjerde mestringsstrategien. e) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som

er blå, har blå farge, ser blå ut og reflekterer blått — som for eksempel blå linblomster eller førsteklasses blått musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er blå, har blå farge, ser blå ut og reflekterer blått. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den femte mestringsstrategien. f) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er gule, har gul farge, ser gule ut og reflekterer gult — som for eksempel gule kanikarablomster eller førsteklasses gult musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er gule, har gul farge, ser gule ut og reflekterer gult. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den sjette mestringsstrategien. g) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er røde, har rød farge, ser røde ut og reflekterer rødt — som for eksempel røde bandhujivakablomster eller førsteklasses rødt musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er røde, har rød farge, ser røde ut og reflekterer rødt. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den sjuende mestringsstrategien. h) Du er oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er hvite, har hvit farge, ser hvite ut og reflekterer hvitt — som for eksempel den strålende hvite morgenstjernen eller førsteklasses hvitt musselinklede fra Baranasi som er like jevnt på begge sider. Slik er du oppmerksom på det formløse i deg selv og betrakter ytre former som er hvite, har hvit farge, ser hvite ut og reflekterer hvitt. Du vet at du ser dem, kjenner dem og mestrer dem. Dette er den åttende mestringsstrategien. Disse åtte tingene bør læres grundig. (10) Åtte ting som bør virkeliggjøres: Åtte frigjøringer: a) Du betrakter former mens du er oppmerksom på din egen form. Dette er den første frigjøringen. b) Du betrakter ytre former uten å bry deg om din egen form. Dette er den andre frigjøringen. c) Du konsentrerer deg om det som er vakkert. Dette er den tredje frigjøringen.

d) Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseintrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. Dette er den fjerde frigjøringen. e) Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevissthetsplanen er uendelig, så du går inn på den uendelige bevissthetsplanen. Dette er den femte frigjøringen. f) Du legger den uendelige bevissthetsplanen bak deg og ser at det ikke finnes noe som helst, og du går inn på intetthetsplanen. Dette er den sjette frigjøringen. g) Du legger intetthetsplanen bak deg og går inn på det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk. Dette er den sjuende frigjøringen. h) Du legger det planet der det verken finnes sanseintrykk eller ingen sanseintrykk bak deg, slik at alle sanseintrykk og følelser opphører. Dette er den åttende frigjøringen. Disse åtte tingene bør virkelig gjøres. Disse åtte tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. IX. Det finnes ni ting som er til stor hjelp, ni ting som bør utvikles, ni ting som bør forstås grundig, ni ting som bør elimineres, ni ting som fører til tilbakegang, ni ting som fører til framgang, ni ting som er vanskelig å trenge inn i, ni ting som bør erverves, ni ting som bør læres grundig og ni ting som bør virkelig gjøres. (1) Hvilke ni ting er til stor hjelp? Ni ting som har sin rot i systematisk tenkning: Systematisk tenkning skaper tilfredshet. Tilfredshet skaper glede. Den som er glad til sinns, får ro i kroppen. Den som har ro i kroppen, føler lykke. Den som er lykkelig, finner konsentrasjon i sinnet. Den som har et konsentrert sinn, ser og erkjenner tingene som de er. Den som ser og erkjenner tingene som de er, slipper taket. Den som slipper taket, frir seg fra lidenskapene. Disse ni tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke ni ting bør utvikles? Ni iherdighetsfaktorer som bidrar til renhet: Iherdighetsfaktoren som bidrar til ren moral, iherdighetsfaktoren som bidrar til rent sinn, iherdighetsfaktoren som bidrar til rent syn, iherdighetsfaktoren som bidrar til ren overvinnelse av tvil, iherdighetsfaktoren som bidrar til at man ser og vet hva som er

veien og hva som ikke er veien, iherdighetsfaktoren som bidrar til at man ser og vet hva som er ren praksis, iherdighetsfaktoren som bidrar til ren kunnskap og innsikt, iherdighetsfaktoren som bidrar til at man ser og vet hva som er ren visdom og iherdighetsfaktoren som bidrar til ren frigjøring. Disse ni tingene bør utvikles. (3) Hvilke ni ting bør forstås grundig? Ni eksistensplan: Noen har forskjellige kropper og forskjellige sanseinntrykk, som for eksempel mennesker, noen guder og noen i pinetilstander. Dette er det første eksistensplanet. Andre har forskjellige kropper, men ensartede sanseinntrykk, som for eksempel gudene i Brahmas følge og de som kommer dit i første meditasjonstilstand. Dette er det andre eksistensplanet. Noen har ensartede kropper, men forskjellige sanseinntrykk, som de strålende gudene. Dette er det tredje eksistensplanet. Noen har ensartede kropper og ensartede sanseinntrykk, som de lysende gudene. Dette er det fjerde eksistensplanet. Noen har ingen sanseinntrykk og opplever intet, som gudene uten sanseinntrykk. Dette er det femte eksistensplanet. Så er det noen som har lagt forminntrykkene helt bak seg og gått hinsides inntrykk faste former. De ser at rommet er uendelig og har gått inn på det uendelige roms plan. Dette er det sjette eksistensplanet. Andre har lagt det uendelige roms plan bak seg og ser at bevisstheten er uendelig, så de har gått inn på den uendelige bevissthets plan. Dette er det sjuende eksistensplanet. Og atter andre har lagt den uendelige bevissthets plan bak seg og ser at det ikke finnes noe som helst, og disse har gått inn på intetthets plan. Dette er det åttende eksistensplanet. Og andre har lagt intetthets plan bak seg og gått inn på det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk. Dette er det niende eksistensplanet. Disse ni tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke ni ting bør elimineres? Ni ting som har sin rot i lengsel: Lengselen får oss til å søke, søkingen fører til at vi får tak i noe, det at vi får tak i noe fører til en følelse av forskjell på egen og andres eiendom, følelsen av forskjell på egen og andres eiendom fører til eiertrang, eiertrangen fører til at man binder seg til tingene, bindingen fører til eiendomsfølelse, eiendomsfølelsen fører til gjerrighet, gjerrigheten fører til at man ikke vil dele med andre, og når man ikke vil dele med andre, ender det med slag og hogg, kjefting og krangel, sladder og løgn og alle slags usunne handlinger og tilstander. Disse ni tingene bør elimineres.

(5) Hvilke ni ting fører til tilbakegang? Ni begrunnelser for å bli sint: Du tenker: "Han har gjort meg skade," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han gjør meg skade," og av den grunn blir du sint. Du tenker: *Han kommer til å gjøre meg skade," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han har skadet noen jeg er glad i," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han skader noen jeg er glad i," og av den grunn blir du sint. Du tenker: *Han kommer til å skade noen jeg er glad i," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han hjalp noen jeg ikke kan fordra," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han hjelper noen jeg ikke kan fordra," og av den grunn blir du sint. Du tenker: "Han kommer til å hjelpe noen jeg ikke kan fordra," og av den grunn blir du sint. Disse ni tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke ni ting fører til framgang? Ni begrunnelser for ikke å bli sint: Du tenker: "Han har gjort meg skade, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han gjør meg skade, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han kommer til å gjøre meg skade, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han har skadet noen jeg er glad i, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han skader noen jeg er glad i, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: *Han kommer til å skade noen jeg er glad i, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han hjalp noen jeg ikke kan fordra, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han hjelper noen jeg ikke kan fordra, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Du tenker: "Han kommer til å hjelpe noen jeg ikke kan fordra, men hva har vi igjen for å krangle om den saken?" og av den grunn blir du ikke sint. Disse ni tingene fører til framgang. (7) Hvilke ni ting er vanskelig å trenge inn i? Ni forskjeller: Betinget av forskjellige elementer oppstår forskjellige sanseinntrykk. Betinget av forskjellige sanseinntrykk oppstår forskjellige følelser. Betinget av forskjellige følelser oppstår forskjellige identifikasjoner. Betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner. Betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster.

Betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige former for feber. Betinget av forskjellige former for feber oppstår forskjellige søk. Betinget av forskjellige søk oppstår forskjellige vinninger. Disse ni tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke ni ting bør erverves? Ni erkjennelser: Erkjennelse av det urene, erkjennelse av døden, erkjennelse av matens motbydelighet, erkjennelse av at det ikke finnes noe i verden å ønske seg, erkjennelse av forgjengelighet, erkjennelsen av lidelse i det forgjengelige, erkjennelsen av at lidelsen ikke tilhører oss, erkjennelsen av å slippe taket, erkjennelsen av å slippe lidenskapene. Disse ni tingene bør erverves. (9) Hvilke ni ting bør læres grundig? Ni trinnvise tilstander: a) Du isolerer deg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i første meditasjonstilstand, — den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, — og forblir i den. b) Deretter bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i andre meditasjonstilstand, — en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, — og forblir i den. c) Deretter søker du ikke glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære, og går inn i tredje meditasjonstilstand, — den som de edle omtaler slik: "Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!" — og forblir i den. d) Deretter forlater du velvære og lidelse. Du legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, - den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, — og forblir i den. e) Du legger forminntrykkene helt bak deg, går hinsides inntrykk faste former og er ikke opptatt av de mange forskjellige sanseinntrykkene. Du ser at rommet er uendelig og går inn på det uendelige roms plan. f) Du legger det uendelige roms plan bak deg og ser at bevissthetsplanen er uendelig, så du går inn på den uendelige bevissthetsplan. g) Du legger den uendelige bevissthetsplan bak deg og ser at det ikke finnes noe som helst, og du går inn på intethetsplanen. h) Du legger intethetsplanen bak deg og går inn på det planet der det verken

finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk. i) Du legger det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk bak deg, og går inn på det planet der alle sanseinntrykk og følelser opphører. Disse ni tingene bør læres grundig. (10) Hvilke ni ting bør virkeliggjøres? Ni trinnvis avslutninger: I første meditasjonstilstand opphører sanselige tanker. I andre meditasjonstilstand opphører innledende og fastholdende tanker. I tredje meditasjonstilstand opphører gleden. I fjerde meditasjonstilstand opphører pusten. På det uendelige romsplan opphører forminntrykk. På den uendelige bevissthets plan opphører følelsen av uendelig rom. På intetthets plan opphører følelsen av uendelig bevissthet. På det planet der det verken finnes sanseinntrykk eller ingen sanseinntrykk, opphører følelsen av intetthet. På det planet der alle sanseinntrykk og følelser opphører, opphører alle sanseinntrykk og følelser. Disse ni tingene bør virkeliggjøres. Disse nitti tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. X. Det finnes ti ting som er til stor hjelp, ti ting som bør utvikles, ti ting som bør forstås grundig, ti ting som bør elimineres, ti ting som fører til tilbakegang, ti ting som fører til framgang, ti ting som er vanskelig å trenge inn i, ti ting som bør erverves, ti ting som bør læres grundig og ti ting som bør virkeliggjøres. (1) Hvilke ti ting er til stor hjelp? a) Sett at en munk har god moral, lever i samsvar med munkereglene, holder seg innenfor rammene av god oppførsel, ser farene ved selv de minste overtredelser og trener i samsvar med treningsnormene. Da er dette en faktor som er til god hjelp. b) Sett videre at en munk er lærd, har stor kunnskap og stor lærdom. Han studerer de læresetningene som er gode på begynnelsen, gode på midten og gode på slutten, som forklarer den fullkomne og rene opphøyde livsførsel, og husker dem, sier dem fram, samler dem, reflekterer over dem og trenger dypt inn i dem. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. c) Sett videre at en munk er en god venn, en god kollega og har omgang med gode mennesker. Da er dette også en faktor som er til god hjelp.

d) Sett videre at en munk er lett å snakke med og har egenskaper som gjør ham lett å snakke med, at han er tålmodig og tar respektfullt imot veiledning. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. e) Sett videre at en munk er flink til å utføre forskjellige gjøremål for sine medmunker, at han ikke er lat, men utfører disse gjøremålene med omtanke, slik at han er flink både til å planlegge og til å få tingene gjort. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. f) Sett videre at en munk er glad i læren og liker å lytte til den, og at han finner stor glede i den essensielle læren og den essensielle treningsdisiplinen. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. g) Sett videre at en munk er tilfreds med det han måtte få av kapper, mat, bolig og medisiner. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. h) Sett videre at en munk er energisk når det gjelder å kvitte seg med usunne egenskaper og utvikle sunne egenskaper, at han er iherdig, anstrenger seg kraftig og ikke legger oppgaven til side når det gjelder å utvikle gode egenskaper. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. i) Sett videre at en munk har god hukommelse og et klart minne slik at han husker det som er sagt og gjort for lenge siden. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. j) Sett videre at en munk er intelligent, forstår hvordan ting oppstår og går til grunne og har en edel innsikt i hvordan man kan gjøre fullstendig slutt på lidelse. Da er dette også en faktor som er til god hjelp. Disse ti tingene er til stor hjelp. (2) Hvilke ti ting bør utvikles? Ti meditasjonsobjekter: Du betrakter jord som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter vann som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter ild som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter luft som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen blå som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen gul som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen rød som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter fargen hvit som enhetlig, oppover,

nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter rommet som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Du betrakter bevisstheten som enhetlig, oppover, nedover og på tvers, som udelt og ubegrenset. Disse ti tingene bør utvikles. (3) Hvilke ti ting bør forstås grundig? Ti sansefelte: øyet og former, øret og lyder, nese og dufter, tunge og smaker, og kroppen og berøringer. Disse ti tingene bør forstås grundig. (4) Hvilke ti ting bør elimineres? Ti feilaktige faktorer: feilaktig syn, feilaktig beslutning, feilaktig tale, feilaktige handlinger, feilaktig levevei, feilaktig bestrebelse, feilaktig oppmerksomhet, feilaktig konsentrasjon, feilaktig kunnskap og feilaktig frigjøring. Disse ti tingene bør elimineres. (5) Hvilke ti ting fører til tilbakegang? Ti usunne handlingsmåter: Drap, tyveri, misbruk av seksualitet, løgn, baktalelse, skjellsord, tomprat, grådighet, vold og feilaktig syn. Disse ti tingene fører til tilbakegang. (6) Hvilke ti ting fører til framgang? Ti sunne handlingsmåter: Avstå fra drap, avstå fra tyveri, avstå fra misbruk av seksualitet, avstå fra løgn, avstå fra baktalelse, avstå fra skjellsord og avstå fra tomprat, dessuten gavmildhet, ikke-vold og rett syn. Disse ti tingene fører til framgang. (7) Hvilke ti ting er vanskelig å trenge inn i? Ti edle levemåter: Her a) kvitter munken seg med fem faktorer, b) utruer seg med seks faktorer, c) setter ut en vakt, d) oppretter fire støttefunksjoner, e) legger bort private tolkninger, f) gir opp all søken, g) har rene motiver, h) lar følelsene falle til ro, i) er helt befridd i sinn j) og er helt befridd gjennom visdom. a) Hvordan kvitter munken seg med fem faktorer? Her kvitter munken seg med sansenytelsebegjær, motvilje, sløvhet og treghet, uro og bekymringer, og forvirring. b) Hvordan utruer munken seg med seks faktorer? Når munken ser en form med øyet, blir han verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar forståelse. Når han hører en lyd med øret, kjenner en smak på tungen, kjenner en duft i nesen, kjenner en berøring mot kroppen eller registrerer en tanke i sinnet, blir han verken glad eller trist, men observerer den med oppmerksomhet og klar

forståelse. c) Hvordan setter munken ut en vakt? Munken beskytter sinnet med oppmerksomhet. d) Hvordan oppretter munken fire støttefunksjoner? Munken tenker seg om og finner at en ting bør han praktisere, en annen ting bør han holde ut, en tredje ting bør han unngå og en fjerde ting bør han drive bort. e) Hvordan legger munken bort private tolkninger? Han legger bort alle private tolkninger som vanlige mennesker, filosofer og brahmaner kommer med, forkaster dem, fordriver dem, avviser dem, kaster vrak på dem, viser dem bort og slipper taket i dem. f) Hvordan gir munken opp all søken? Munken lar all søken etter sansenytelser, søken etter tilblivelse og søken etter det opphøyde liv falle bort. g) Hvordan har munken rene motiver? Munken er ikke motivert av ønske om sansenytelser, ikke motivert av ønske om å gjøre skade og ikke motivert av ønske om å begå vold. h) Hvordan lar munken følelsene falle til ro? Munken slipper taket i lykke og lidelse, lar tidligere følelser av lykke og lidelse falle til ro og går inn i fjerde meditasjonstilstand som verken inneholder lykke eller lidelse, men bare ren betraktning og oppmerksomhet. i) Hvordan er munken helt befridd i sinnet? Munken har et sinn som er befridd fra lidenskap, hat og vrangforestillinger. j) Hvordan er munken helt befridd gjennom visdom? Munken vet: *Lidenskapen er rykket opp med roten i meg. Den er som en død stubbe, den er utslettet og den vil ikke oppstå på nytt i framtiden.” Videre vet han: "Hatet er rykket opp med roten i meg. Det er som en død stubbe, det er utslettet og det vil ikke oppstå på nytt i framtiden.” Og han vet: *Vrangforestillingene er rykket opp med roten i meg. De er som en død stubbe, de er utslettet og de vil ikke oppstå på nytt i framtiden.” Disse ti tingene er vanskelig å trenge inn i. (8) Hvilke ti ting bør erverves? Ti erkjennelser: Erkjennelse av det urene, erkjennelse av døden, erkjennelse av matens motbydelighet, erkjennelse av at det ikke finnes noe 1 verden å ønske seg, erkjennelse av forgjengelighet erkjennelsen av lidelse

i det forgjengelige, erkjennelsen av at lidelsen ikke tilhører oss, erkjennelsen av å slippe taket, erkjennelsen av å slippe lidenskapene, og erkjennelsen av å gjøre slutt. Disse ti tingene bør erverves. (9) Hvilke ti ting bør læres grundig? Ti grunnlag for overvinne: a) Med rett syn overvinnes feilaktig syn, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig syn, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett syn, utvikles til fullkommenhet. b) Med rett beslutning overvinnes feilaktig beslutning, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig beslutning, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett beslutning, utvikles til fullkommenhet. c) Med rett tale overvinnes feilaktig tale, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig tale, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett tale, utvikles til fullkommenhet. d) Med rett handling overvinnes feilaktige handlinger, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktige handlinger, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett handling, utvikles til fullkommenhet. e) Med rett levevei overvinnes feilaktig levevei, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig levevei, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett levevei, utvikles til fullkommenhet. f) Med rett bestrebelse overvinnes feilaktig bestrebelse, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig bestrebelse, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett bestrebelse, utvikles til fullkommenhet. g) Med rett oppmerksomhet overvinnes feilaktig oppmerksomhet, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig oppmerksomhet, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett oppmerksomhet, utvikles til fullkommenhet. h) Med rett konsentrasjon overvinnes feilaktig konsentrasjon, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig konsentrasjon, blir også

overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett konsentrasjon, utvikles til fullkommenhet. i) Med rett kunnskap overvinnes feilaktig kunnskap, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig kunnskap, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett kunnskap, utvikles til fullkommenhet. j) Med rett frigjøring overvinnes feilaktig frigjøring, og alle usunne og skadelige tilstander som oppstår som følge av feilaktig frigjøring, blir også overvunnet, mens sunne tilstander som skyldes rett frigjøring, utvikles til fullkommenhet. Disse ti tingene bør læres grundig. (10) Hvilke ti ting bør virkeliggjøres? Ti egenskaper hos en som er ferdig utlært: Den som er ferdig utlært, har rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet, rett konsentrasjon, rett kunnskap og rett frigjøring. Disse ti tingene bør virkeliggjøres. Disse hundre tingene er ekte, virkelige, sanne og ikke usanne, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet helt og fullt til dem. Slik talte Sariputta. Glade til sinns frydet munkene seg over Såriputtas ord.

Kart

Litteratur Dette er på ingen måte en komplett bibliografi, men skal bare gi noen pekere til utdypende lesning om noen hovedtemaer som tekstene i dette bindet berører. Buddhas liv og lære. Buddhismens historie Barua, D.K.: *An Analytical Study of Four Nikayas*, New Delhi 2003 Basham, A.L.: *The Wonder that was India*, London 1954 Bechert, H. og Gombrich, R.: *The World of Buddhism*, London 1984 Brekke, T.: *Buddha — prins og tigger. En biografi*, Oslo 2002 Conze, E.: *Buddhism, its Essence and Development*, Oxford 1951 Corny, P.: *Dictionnaire encyclopédique du Bouddhisme*, Paris 2006 Gethin, R.: *The Foundations of Buddhism*, Oxford 1998 Glasenapp, H.: *Buddhism — Å Non-theistic Religion*, London 1970 Gombrich, R.: *How Buddhism Began. The Conditioned Genesis of the Early Teachings*, London 1996 Gombrich, R.: *Theravada Buddhism*, London 1988 Jacobsen, K.A.: *Buddhismen*, Oslo 2000 Johansson, R.E.A.: *The Dynamic Psychology of Early Buddhism*, Oxford 1979 Keown, D.: *Oxford Dictionary of Buddhism*, Oxford 2004 King, W.L.: *Theravada Meditation: The Buddhist Transformation of Yoga*, Penns. 1980 Kornfield, J.: *Living Buddhist Masters*, Santa Cruz 1977 Lamotte, E.: *Buddhas vei*, ovs. P. Kværne, Oslo 1981 Lie, K.A.: *Buddhistisk psykologi. Innføring i abhidhamma*. Oslo 2007 Lie, K.A.: *Innsiktsmeditasjon. En buddhistisk metode*, Oslo 2002 Lie, K.A.: *Mahasatipatthanasutta. En analytisk studie*, Askim 2006 Lie, K.A.: *Prinsen som våknet. Historien om Buddha*, Oslo 1999 Lie, K.A.: *Smaken av frihet. Et humanistisk perspektiv på buddhismen*, Oslo 2007

Lie, K.A., Lothe, E. og Myreng, S.: Veien og hjulet. Buddhisme i praksis, Oslo 2004 Myreng, S.: Våken stillhet. Håndbok i zen og innsiktsmeditasjon, Oslo 2001 Nyanamoli: The Life of the Buddha, Kandy 1972 Nyanaponika: Oppmerksomhetstrening, kjernen i buddhistisk meditasjon, ovs. K.A. Lie, Oslo 1988 Nyanatiloka: Buddhist Dictionary, (1952) Colombo 1972, http://www.buddhanet.net/budsas/ebud/bud-dict/dic_idx.htm Pande, G.C.: Studies in the Origins of Buddhism, (1958) Delhi 1974 Rahula, W.: Buddhas lære, ovs. K.A. Lie, Oslo 1990, Rhys Davids, T.W.: Buddhist India, (1903) Delhi 1971 Wetlesen, J.: Selverkjennelse og frigjøring i den tidligste buddhisme, Oslo 1983 Winternitz, M.: History of Indian Literature, Calcutta 1933 Zircher, E.: Buddhisme, its Origin and Spread in Words, Maps and Pictures, London 1962 Kildetekster på pali Chatta Sangayana CD-ROM (Tipitaka med kommentarer), Igatpuri 1998. Finnes også på internett: <http://www.tipitaka.org/romn/> Digha Nikaya, (1890-1911), red. T.W. Rhys Davids og J.E. Carpenter, bd. 1-3, Pali Text Society, London, 1960—67 Digha Nikaya, Syāmaratthassa Tepitakam, bd. 9-11, Bangkok 2525/1982 Sumaiigalavilāsint (1886—1932), red. T.W. Rhys Davids, J.E. Carpenter og W. Stede, bd. 1-3, Pali Text Society, London, 1968-71 Oversatte tekster Digha Nikāya

Buddhas samtaler I, ovs. K.A. Lie, Oslo 1992 Buddhas samtaler II, ovs. K.A. Lie, Oslo 2005 Digha-Nikaya. Die lange Sammlung der Lehrreden, ovs. K.E. Neumann, Berlin 1920 The Dialogues of the Buddha, bd. 1-3, ovs. T. W. Rhys Davids, London, 1899—1921 Thus Have I Heard; The Long Discourses of the Buddha, ovs. M. Walshe, London 1987 Andre tekstoversettelser Bodhi, B.: In the Buddhas Words, Boston 2005 Brekke, T. (red.): Buddhas fortellinger, ovs. K.A. Lie o.a., De norske bokklubbene 2001 Brødrenes sanger, (Theragatha), ovs. K.A. Lie og T. Lie, Oslo 2006 Conze, E.: Buddhist Texts Through the Ages, New York 1964 Dhammapada, ovs. K.A. Lie, Oslo 1976 Holder, J.J.: Early Buddhist Discourses, Indianapolis/Cambridge, 2006 Holten Pind, OQ.: Buddhismen. Tekster fra Theravada-Traditionen, 2005 Lie, K.A: Buddhas budskap, Oslo 2009 Ohlmarks, Å.: Buddha talade och sade, 1968 Søstrenes sanger (Therigatha), ovs. K.A. Lie og T. Lie Bøttinger, Oslo 2000 Pali Text Society (<http://www.palitext.com/>) har utgitt engelske oversettelser av de fleste kanoniske tekstene fra Tipitaka. På nettstedet Access To Insight (<http://www.accesstinsight.org/index.html>) finnes mange tekster oversatt til engelsk. På nettstedet <http://dhamma.priv.no/index.htm> finnes noen tekster oversatt til norsk. Pali Collins, S.: Å Pali Grammar for Students, Chiang Mai 2005 Dufour, M.H.: Dictionnaire Pali-Frangais, Auxerre 1998

Fahs, A.: Grammatik des Pali, Leipzig 1985 Gair, J.W. og
 Karunatilake, W.S.: Å New Course in Reading Pali, Delhi 1998
 Geiger, W.: Pali Literature and Language, (1943), Delhi 1968
 Johansson, R.E.A.: Pali Buddhist Texts for the Beginner, 1973 Lie,
 Kåre A.: Pali. En liten innføring i Buddhas språk, 2009
 Malalasekera, G.P.: Dictionary of Pali Proper Names, (1937-38) bd.
 1-2, London 1974, [http://www.palikanon.com/english/pali names/
 dic idx.html](http://www.palikanon.com/english/pali_names/dic_idx.html) Mayrhofer, M.: Handbuch des Pali, mit Texten und
 Glossar, bd. 1-2, Heidelberg 1951 Mylius, K.: Wörterbuch Pali-
 Deutsch, Wichtrach 1997 Norman, K.R.: Pali Literature (A History
 of Indian Literature, Vol VII2), Wiesbaden 1983 Oberlies, T.: Pali. Å
 Grammar of the Language of the Theravada Tipitaka, Berlin/New
 York 2001 Reissmiiller, H.: Pali. Eine Einföhrung in die Sprache des
 Buddha, Minchen 2005 Reissmiiller, H.: Pali-Ubungen.
 Sprachbeispiele aus den Sammlungen der Reden des Buddha,
 Munchen 2009 Rhys Davids, T.W. og W. Stede: Pali-English
 Dictionary (192125), Pali Text Society, London 1972, [http://
 dsal.uchicago.edu/dictionaries/pali/](http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/pali/) Singh, N.K.: Encyclopaedic
 Dictionary of Pali Literature, Delhi 2003 von Hiniiber, O.: Å
 Handbook of Pali Literature, Berlin/New York 2000 Warder, A.K.:
 Introduction to Pali, London 1963

Register